

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 25 Οκτωβρίου 2020 • Έτος 129 • Αρ. φύλλου 632

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ

Σε εστία διαφθοράς μετέτρεψαν το πρόγραμμα

Δεν θα δείτε το όνομα του γενικού γραμματέα του ΑΚΕΛ ούτε σε εταιρείες σε εξωτικά νησιά, ούτε στην Κύπρο, ούτε σε περιέργες συναλλαγές, λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο Άντρος Κυπριανού, σχολιάζοντας το ηθικό πλεονέκτημα της Αριστεράς και αν ο ίδιος έχει πολιτική ευθύνη για τα σκάνδαλα που βγήκαν επί γραμματείας του. Ανοίγει τα χαρτιά του για το κεφάλαιο Τζιοβάνη, απορρίπτοντας πως κάτι τέτοιο ήταν εις γνώσιν του κόμματος. Απαντά και στη φημολογία πως ο Χριστάκης Τζιοβάνη είναι μέγας κορηγός του κόμματος. **Σελ. 5**

ΤΖΟΡΤΖ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ακλόνητη μοιάζει η υπεροχή Μπάιντεν

Ο δημοσιογράφος του καναλιού ABC και παρουσιαστής της πρωινής ενημερωτικής εκπομπής στις ΗΠΑ «Good Morning America» Τζορτζ Στεφανόπουλος μιλάει στην «Κ» για τις αμερικανικές εκλογές και εξηγεί γιατί το προβάδισμα Μπάιντεν μοιάζει ακλόνητο. Λέει ότι αν ο Τραμπ χάσει τις εκλογές θα αντιμετωπίσει δικαστικές περιπέτειες. **Σελ. 20**

ΓΡΑΦΟΥΝ ΣΤΗΝ «Κ»

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ **Σελ. 2**

✓ Πολιτισμός και υπόκοσμος

ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΑΛΜΑΣ **Σελ. 4**

✓ Αρχές και αξίες στα λόγια

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΥ **Σελ. 10**

✓ Κυβέρνηση περιορισμένης πολιτικής ευθύνης

ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ **Σελ. 13**

✓ Ξεκάθαρες θέσεις προς όλους

ΥΓΕΙΑ

Δύσκολος χειμώνας ελέω πανδημίας

Σε περίοδο εκτεταμένης μετάδοσης του ιού έχει εισέλθει η πανδημία στην Κύπρο, σύμφωνα με τον επιδημιολόγο Γιώργο Νικολόπουλο. Με βάση τους δείκτες ο ρυθμός αναπαραγωγής του ιού κινείται μεταξύ 1,5 και 2 κάτι που οδηγεί στο συμπέρασμα πως η επιδημία κινείται αυξητικά. **Σελ. 9**

60 ΧΡΟΝΙΑ Κ.Δ.

Χαμένα χρόνια με χαμένες ευκαιρίες

Ο υπουργός Εξωτερικών της Κ.Δ. την περίοδο του Αγγλο-καναδικο-αμερικανικού Σχεδίου Νίκος Ρολάνδης μιλάει στην «Κ» για τη χαμένη ευκαιρία λύσης του Κυπριακού. Διαβάστε και για την απότομη πτώση της οικονομίας και την ανάπτυξη των Κυπριακών Αερογραμμών. **Σελ. 15**

Συνομιλίες υπό την απειλή προσάρτησης

Ο Ερσίν Τατάρ, ο νέος ηγέτης της τ/κ κοινότητας, επαναφέρει στο τραπέζι σχέδια λύσης τύπου Ταϊβάν και Κοσσόβου

Η ανάδειξη του Ερσίν Τατάρ στο πηδάλιο της τ/κ ηγεσίας, του οποίου η υποψηφιότητα πριν από την πανδημία δεν θεωρείτο δεδομένη, φέρνει νέα δεδομένα στο Κυπριακό. Και στα Κατεχόμενα αλλά και στην Άγκυρα υπάρχει η έντονη αίσθηση

πως η συζήτηση δεν θα ξεκινήσει από εκεί που έμεινε στο Βερολίνο, κατά τη συνάντηση του Νίκου Αναστασιάδη και του Μουσταφά Ακιντζί με τον γ.γ. του ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτέρες. Όπως λένε, η νέα τ/κ ηγεσία βρίσκεται σε διαφορετικό

μήκος κύματος από την ε/κ πλευρά, τόσο σε ό,τι αφορά το πλαίσιο της λύσης όσο και για τον σχεδιασμό εποικισμού των Βαρωσίων. Ήδη στενοί συνεργάτες του Ερσίν Τατάρ κάνουν λόγο για «κοσσοποίηση» του Κυπριακού, ενώ ο σχεδιασμός

για τα Βαρώσια θεωρείται το πρελούδιο της προσάρτησης. Οι ίδιοι εκτιμούν πως σε περίπτωση που τελικά δεν υπάρξει συμβιβαστική λύση για το ζήτημα του φυσικού αερίου, θα έρθει στο προσκήνιο το ενδεχόμενο του «καταμερισμού των

οικοπέδων». Αυτό που φέρεται να έχει εμπεδωθεί στον Ερσίν Τατάρ όσο και στους στενούς του συνεργάτες είναι ότι η προοπτική συνεργασίας των δύο κοινοτήτων σε κεντρικό επίπεδο, είναι ένα σενάριο μακρινό. **Σελ. 6**

Η Γαλλία μεταξύ πανδημίας και φονταμενταλισμού

Οι μαζικές διαδηλώσεις υποστήριξης προς τις αξίες της γαλλικής δημοκρατίας και η συγκινητική τελετή τιμής στον Πατί στο αίθριο του Πανεπιστημίου της Σορβόνης ήταν το ελάχιστο που μπορούσε να κάνει η γαλλική κοινωνία για να απαντήσει στο έγκλημα δολοφονία του καθηγητή Σαμιέλ Πατί από 18χρονο τζχαντιστή τσετσενικής καταγωγής, την Παρασκευή 16 Οκτωβρίου. Ταυτόχρονα η χώρα δέχεται ασφυκτικές πιέσεις από το νέο κύμα κορωνοϊού. Τα νέα περιοριστικά μέτρα, που κλείνουν 46 από τα 66 εκατομμύρια Γάλλων στο σπίτι τους από τις 9 το βράδυ έως τις 6 το πρωί, και η διεύρυνση της ανασφάλειας ως προς την υγεία και τις οικονομικές προοπτικές, δημιουργεί την ανάγκη για σιταρούς χειρισμούς από τη γαλλική κυβέρνηση και τον πρόεδρο Μακρόν. **Σελ. 22**

Ζητεί εμπάργκο όπλων η Αθήνα

Ποια συστήματα μπλοκάρει

Η ελληνική κυβέρνηση θέλει να είναι προετοιμασμένη για παν ενδεχόμενο έπειτα και από την προεξόφληση συντάξεων των τουρκικών ερευνών για το επόμενο δίμηνο. Ο Κυριάκος Μητσοτάκης διαμνύει και προς τους Ευρωπαίους εταίρους ότι δεν είναι δυνατόν ένα κράτος-μέλος της Ε.Ε. να απειλείται από την Τουρκία και την ίδια στιγμή να συνεχίζουν κανονικά οι εξαγωγές όπλων προς τη χώρα. **Σελ. 8**

Παράταση αναστολής δόσεων μόνο για καλούς δανειολήπτες

Αποκλείουν συνέχιση του μορατόριουμ για ξενοδόχους

Τέλος στη φημολογία για παράταση της αναστολής δόσεων σε συγκεκριμένους κλάδους βάζουν οι τράπεζες. Παράταση θα δίδεται μόνο σε ειδικές περιπτώσεις και ύστερα από εξονυχιστική εξέταση των δανειοληπτών. Θα εξετάζονται δηλαδή το προφίλ του και το αν πλήρωνε κανονικά τις δόσεις του μέχρι να χτυπήσει η πανδημία και αν έχουν επηρεαστεί οι οικονομικές του δραστηριότητες. Ουσιαστικά θα συνεχίσουν το «μορατόριουμ» των δόσεων σε συγκεκριμένους μόνο δανειολήπτες και απέκλεισαν το ενδεχόμενο να γίνει καθολικό για ξενοδόχους, ντιβέλοπερ και επιχειρηματίες που ασχολούνται με την εστίαση. Είναι, όπως δήλωσαν, πρακτική που συνάδει με τις γραμμές της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών και έτσι θα πράξουν. **Οικονομική, σελ. 4**

Στην τελική ευθεία οι δύο μονομάχοι

Στη μάχη και ο Ομπάμα

Η δεύτερη τηλεμαχία μεταξύ Ντόναλντ Τραμπ και Τζο Μπάιντεν για τις αμερικανικές εκλογές έγινε σε μια σαφώς πιο πολιτισμένη ατμόσφαιρα, με την πανδημία να παραμένει η ακίλλειος πτέρνα του Αμερικανού προέδρου. Οι μονομάχοι εκπροσώπησαν δύο εντελώς διαφορετικές κοσμοθεωρίες και αντιλήψεις για το μέλλον των ΗΠΑ, με την υψηλή να παρακολουθεί με κομμένη την ανάσα. **Σελ. 21**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Το ζητούμενο

Το βίντεο του Al Jazeera, που οδήγησε στην παραίτηση του προέδρου της Βουλής και ενός μέλους του Κοινοβουλίου, και την Κομισιόν να χαρακτηρίζει την Κύπρο τον αδύναμο κρίκο στις προσπάθειες της Ε.Ε. να πατάξει τη διαφθορά, κατέδειξαν πως οι επόμενες μέρες προμηνύονται δύσκολες για τον τόπο. Οι αλλαγές στο πολιτικό σύστημα θεωρούνται τεκτονικές και το ζητούμενο δεν μπορεί να είναι άλλο από την πλήρη κάθαρση. Σε μία τέτοια περίοδο η ισοπέδωση και ο συμψηφισμός δεν βοηθάνε στη βελτίωση του πολιτικού σκηνικού, αλλά ρίχνουν νερό στον μύλο της πολιτικής παρακμής. Αν μπορεί να βγει κάτι θετικό από όλα όσα έχουν προηγηθεί είναι η επιμονή στην απόδοση ευθυνών. Μόνο έτσι θα μπορούμε να ελπίζουμε σε καλύτερες μέρες.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΠΡΟΣΩΠΟ

Η Χάρης Αλεξίου μιλάει στην «Κ»

Η Χάρης Αλεξίου μιλάει στην «Κ» με την ευκαιρία του θεατρικού μονολόγου στον οποίο θα πρωταγωνιστεί. Πρόσφατα η αγαπημένη ερμηνεύτρια αποφάσισε να σταματήσει το τραγούδι, μετά από πολλά χρόνια δημιουργικής καριέρας. «Ένωσα μια μεγάλη ελευθερία, μια ανακούφιση μέσα μου». **Ζωή, σελ. 1**

ΕΠΕΤΕΙΟΣ

Ημερολόγια και πόλεμος του '40

Η εποποιία του 1940 μέσα από τα ημερολόγια των ανθρώπων που κλήθηκαν να πολεμήσουν στο μέτωπο της Βορείου Ηπείρου. Άνιση μάχη με τον χρόνο προκειμένου να εντοπιστούν στην Αλβανία οι σοοί Ελλήνων πολεμιστών του Επους του '40. **Ζωή, σελ. 3, 4**

ΘΕΑΤΡΟ

«Πρώτη φορά χιόνι» με τη Μαρ. Κατσαρή

Ο σκηνοθέτης Παναγιώτης Λάρκου τζιαι ο Βαγγέλης Γέττος έβρισαν τα μολύβια τους τζιαι έγραψαν μίαν ιστορία αληθινή, την παράσταση «1η φορά χιόνι», που είναι βασισμένη στον πρωτότυπο μονόλογο του Βαγγέλη Γέττου, με τη Μαρίνα Κατσαρή επί σκηνής. **Σελ. 11**

ZENITH
THE FUTURE SINCE 1865

DEFY INVENTOR

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ΕΝΟΙΚΙΑΓΟΡΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ

Από μικρός έκανες μεγάλα σχέδια

Καιρός να γίνουν πραγματικότητα!

www.hellenicbank.com/car

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
Έχεις τη δύναμη.

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Πολιτισμός και υπόκοσμος

Στις αρχές του 2000, οι Βρετανικές Αερογραμμές (BA), με την ευκαιρία της νέα χιλιετίας επιχείρησαν μια ουσιαστική αλλαγή πορείας προς το μέλλον και προσκάλεσαν στο Λονδίνο και στελέχη κυπριακών ΜΜΕ. Μας ξενάγησαν στα σπουδαιότερα αξιοθέατα της βρετανικής πρωτεύουσας και στο αρχηγείο των BA, που βρισκόταν σε ένα σκουπιδότοπο 100 τετραγωνικών μιλίων που μεταμορφώθηκε σε πάρκο μέσα στο οποίο, σε 10 τετραγωνικά χτίστηκε το αρχηγείο τους. Είδαμε ένα μαγικό οικοδόμημα σαν προέκταση της φύσης.

Πέντε κτίρια όσες και οι ηπείροι του πλανήτη, οικολογικά, που αξιοποιούσαν το βρόχινο νερό, τον ήλιο, τον άνεμο, την ανακύκλωση. Χωρίς γραφεία αλλά με εσωτερικές αλέες, παγκάκια και τραπεζάκια, όπου ο κάθε υπάλληλος και οι φιλοξενοούμενοι συνδέονταν ταχύτητα με το διαδίκτυο. Εντυπωσιακό ήταν ότι όλα όσα είδαμε κι ακούσαμε για τη νέα εποχή των BA, ήταν από τα χείλη νέων ανθρώπων, τριαντάρηδων, από όλη την Ευρώπη. Η ωραία κοπελιά, η διευθύντρια δημοσίων σχέσεων ήταν Σκανδιναβή 33 ετών και μας εξήγησε ότι ιθύνων νους, που επέφερε τις τεράστιες αλλαγές στις BA, ήταν το μέγρι πρότινος Δ.Σ., ένα συντηρητικό και εν πολλοίς γερασμένο Σώμα, που αποφάσισε όμως ότι η Εταιρεία χρειαζόταν μια εκ βάθρων αλλαγή.

Μετά από πολυήμερη συζήτηση κατέληξε ότι το ίδιο δεν μπορούσε να είναι ο φορέας της αλλαγής, διότι δεν μπορούσε να την οραματιστεί. Εκείνοι, εξαντάρηδες κι εβρομντάρηδες εν τω σοφία τους, αποφάσισαν ότι δεν μπορούσαν να δουν στα επόμενα 50 χρόνια πως θα ήταν ο κόσμος διότι απλά δεν θα υπήρχαν. Επίσης τους ενδιέφερε πολύ πως οι νέοι άνθρωποι (βλ. πελάτες), θα ήθελαν να είναι ο δικός τους κόσμος σε 30, 50 και 70 χρόνια. Βγήκαν, λοιπόν, σε αναζήτηση των καλύτερων 12 νέων επαγγελματιών στην Ευρώπη, τους έδωσαν τα κλειδιά των BA κι εκείνοι αποσύρθηκαν στις βαθιές τους πολυθρόνες, πίνοντας τσάι και παίζοντας μπριτζ. Η ομάδα των 12 θριάμβευσε, γιατί κάθισαν και σκέφτηκαν πώς οι

ίδιοι και τα παιδιά τους θα ήθελαν τον κόσμο και συνεπώς και την Εταιρεία τον επόμενο αιώνα. Σχεδίασαν το όραμα και δούλεψαν γι' αυτό, αξιοποιώντας μια σπάνια ευκαιρία που τους έδωσαν – μαζί με τα κλειδιά των BA, οι σοφοί παππούδες της Εταιρείας. Στην Κύπρο της αγάπης και του ονείρου ούτε λόγος για οράματα καθώς οι εφιάλτες μας καταδιώκουν ακατάπαυστα. Δείτε τι έγινε με την ανακρίση για τα 16 μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής για τη δημιουργία υφυπουργείου Πολιτισμού και την Πολιτική για τον Πολιτισμό, από τον αρμόδιο υπουργό Πρόδρομο Προδρόμου. Ανακοίνωσε δεκαπέντε άντρες και μία γυναίκα. Έγινε χαμός για την περιφρόνηση της γυναικείας συμβολής στον πολιτισμό και ο κατά τ' άλλα «πετυχημένος», τέως κυβερνητικός εκπρόσωπος, κομματάρχης και βουλευτής προσέθεσε στους 16 άλλες 9 γυναίκες. Κάτι σαν σατιρική επθεώρηση μοιάζει αυτή η κυβέρνηση. Περρίστε κόσμε! Το ζήτημα δεν είναι πόσες γυναίκες θα τοποθετηθείς σε μία Επιτροπή για τον πολιτισμό, αλλά αν έχεις όραμα για τον πολιτισμό.

Μπορεί, όμως, μια κυβέρνηση, την ώρα που τη φτύνει η Κομισιόν για το Επενδυτικό Πρόγραμμα των χρυσών διαβατηρίων και της στέλνει καταγορητήριο από 10 σελίδες, να βλέπει τον πρόεδρό της να βγαίνει στην τηλεόραση και να διακηρύττει ότι ο ίδιος είναι: «Άμωμος και αμόλυντος, ναι, και θέλω να είμαι απόλυτος. Το τι ο καθένας μπορεί να λέει, υποσκάπτοντας την ουσία ή προσπαθώντας να δημιουργήσει μια άλλη εικόνα είναι εντελώς διαφορετικό από το αν και κατά πόσο επειδή είμαι επικεφαλής της κυβέρνησης, φέρω ευθύνη».

Ανευθυβρίαστα τα είπε αυτά τη μέρα που η Κομισιόν κίνησε διαδικασίες επί παραβίασε κατά της χώρας μας για τα χρυσά διαβατήρια και ο Επίτροπος Δικαιοσύνης, Ντίντερ Ρέντνερς ενημέρωνε το Ευρωκοινοβούλιο ότι, «η Κύπρος, ενώ η κυβέρνηση ανακίνωσε τη λήξη του τρέχοντος καθεστώτος στο εγγύς μέλλον, συζητείται ήδη η θέσπιση ενός νέου προγράμματος». Τι γίνεται; Έχουμε καταλήξει ο υπόκοσμος της Ε.Ε.;

paraschosa@kathimerini.com.cy

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Η κόντρα μεγατόνων και τα νέα ονόματα που παίζουν στον ΔΗΣΥ

«**Άντρο** μου, αφού δεν εκαταφέραμε να διαλύσουμε τη Βουλή θα την αναδομήσουμε!»

προσελήφθησαν νέοι επικοινωνιολόγοι, κάτι που σημαίνει πως μετά από χρόνια δεν θα βρίσκεται ο εθνικός επικοινωνιολόγος στον ΔΗΣΥ για τη μάχη των βουλευτικών. Ακουσθηκε μάλιστα πως η αποχή από τις εκλογές του ΔΗΣΥ έγινε με δική του απόφαση... Αυτό κι αν είναι ειδήση...

Κόντρα μεγατόνων έχει ξεσπάσει μεταξύ του πρίγκιπα Νικόλαου και του ΥΠΟΙΚ Κωνσταντίνου Πετρίδη, λόγω της έντονης κριτικής του Νικόλαου προς τον Κωνσταντίνο, διανθισμένης με... πριγκιπικό λεξιλόγιο. Ως γνωστόν ο ΥΠΟΙΚ δεν είναι από αυτούς που μασάνε τα λόγια τους, έτσι απάντησε δημόσια και μάλιστα με αποκαλύψεις που αναμένεται να έχουν και συνέχεια! Όπως αναφέρει στην απάντησή του ο Πετρίδης προς τον πρίγκιπα: «Με κατηγορεί ότι παράτυπα πολιτογραφήθηκαν σύζυγοι και οικονομικά εξαρτώμενα τέκνα επενδυτών ενόσω ήμουν υπουργός Εσωτερικών και επιμένει για διαφθορά της εκτελεστικής εξουσίας, επικαλούμενος βίντεο στο οποίο πρωταγωνιστούν μέλη του νομοθετικού σώματος». Και η «βόμβα» του Πετρίδη έπεσε στις επόμενες γραμμές: «Διερωτώ-

μαι», σημειώνει, «αν ο κ. Παπαδόπουλος προσποιείται ότι δεν γνώριζε ότι ο διψήφιος αριθμός πολιτογραφήσεων που προώθησε το δικηγορικό του γραφείο αφορούσαν και πολιτογραφήσεις συζύγων και οικονομικά εξαρτώμενων τέκνων ή κατά πόσο έχει την εντύπωση ότι το γραφείο του προωθούσε κατά παράβαση της νομοθεσίας τέτοιες αιτήσεις». Όπως ακούω από την Παρασκευή που κυκλοφόρησε η δήλωση του Πετρίδη οι ψιθύροι στους διαδρόμους του ΔΗΚΟ αυξήθηκαν, ενώ έγινε πρώτο θέμα στα κομματικά ημερησικά. Μάλιστα, κάποιοι από τους διαδηλωτές που ανεβαίνουν στον Λόφο ζητώντας την παραίτηση του Νίκαρου εισηγήθηκαν, μετά τη δήλωση Πετρίδη να κάνουν και ένα πέραςμα από το ΔΗΚΟ...

Η ΔΗΚΟ αναβρεμμένη Φωτούλα με πληροφόρησε πως η ατμόσφαιρα στο κόμμα μετά τα δύο τελευταία μεγάλα κύματα «φυγής θυμίζει παρά στεναχωρημένων φίλων». «Ακόμα και τα τελευταία σόου του Σιζό με την προβολή στελεχών του ΔΗΚΟ που εντάσσονται στην ΕΔΕΚ έχουν εννοχλήσει πολύ τον κόσμο μας. Αρκετά στελέχη πιέζουν τον Νικόλα να παρουσιάσει και αυτός

ονόματα και προσωπικότητες αλλά μία δυσχέρεια υπάρχει... Μάλιστα, η Φωτούλα πήγε και ένα βήμα παρακάτω, αναφερόμενη στις «απειλές» ότι το ΔΗΚΟ θα καταψηφίσει για πρώτη φορά τον προϋπολογισμό εάν δεν δοθούν από τον Νουρή οι φάκελοι που ζητάει ο Οδυσσέας Τσακ Νόρις. «Αυτό που ψιθυρίζεται σε ημερησικά ΔΗΚΟϊκών είναι πως ο Νικόλας ρίχνει όφκερες για να πιάσει γεμάτες», μου είπε, προσθέτοντας: «Ξέρει πολύ καλά ότι όλοι οι δημόσιοι υπάλληλοι που ψηφίζουν ΔΗΚΟ και όλοι οι συνταξιούχοι δεν θα μας συγχωρέσουν ποτέ μια τέτοια επίθεση στην κανονικότητά τους».

Δεν τους φτάνουν τους ανθρώπους οι τόσες ταλαιπωρίες έχουν και εμάς τώρα να απειλούμε ότι θα τους τιμωρήσουμε και θα τους δημιουργήσουμε μεγάλο πρόβλημα εκτροχιάζοντας την κρατική μηχανή». Και κατέληξε: «Να δείτε που για όλους αυτούς τους λόγους και οικονομικά εξαρτώμενων τελεχών το ΔΗΚΟ θα βρει τρόπο να υπερψηφίσει τον προϋπολογισμό. Στο κάτω, κάτω εάν όντως ήθελε να προκληθούν εκλογές θα ψήφιζε την πρόταση των Οικολόγων και της Θεολόγου αλλά αυτούς τους κατηγορήσει ως συνένοχους στη συγκάλυψη της διαφθοράς»...

Σας αφήνω με μια αναφορά από το μέτωπο του κόμματος του λαού. Η αγαπημένη μου κυρία Γιαννούλα, η οποία, ως γνωστόν ακούει όλα όσα ψιθυρίζονται στους διαδρόμους του ΑΚΕΛ και ακόμη περισσότερα, μου έλεγε προχθές ότι ο κύριος Άντρος φαίνεται τελευταία να συμφωνεί σε κάτι με τον Μεγάλο Αρχηγό Φούλη. Και αυτό αφορά ένα τρίτο κύμα, το ΔΗΚΟ και το κατά πόσον εξακολουθεί να διαθέτει ακόμη τον ρυθμιστικό του ρόλο. «Είναι μια συζήτηση που γίνεται όλο και πιο έντονα τελευταία μεταξύ ΑΚΕΛικών στελεχών με ποικίλα σχόλια και διάχυτη ανησυχία» μου ανέφερε, ευγενικά.

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πριν στην «Κ»

25.X.1940

ΧΙΤΛΕΡ - ΠΕΤΑΙΝ: Ο ραδιοφωνικός σταθμός του Μπρεσλάου μετέδωκε σήμερα την πληροφορία ότι «κάπου εν Γαλλία», ο Καγκελάριος Χίτλερ εξέδρε τον στρατάρχη Πetaίν, ολίγον δε βραδύτερον το ημεπίσιμον γερμανικόν πρακτορείον επεβεβαίωσε την είδησιν: «Σήμερον εγένετο εν Γαλλία συνάντησις του Φύρερ μετά του στρατάρχου

Petaίν, επί παρουσία του υπουργού των Εξωτερικών του Ράιχ φον Ρίμπεντροπ και του αντιπροέδρου του γαλλικού υπουργικού συμβουλίου κ. Λαβάλ. [...] Η συνομιλία, επί παρουσίας του αντιπροέδρου του γαλλικού υπουργικού συμβουλίου και του υπουργού των Εξωτερικών του Ράιχ φον Ρίμπεντροπ, εγένετο αργά το απόγευμα της σήμερον Πέμπτης, εντός της ειδικής αμφοστοιχίας ης επέβαιναν ο Φύρερ εις ένα μικρόν σιδηροδρομικόν σταθμόν της κατεχομένης Γαλλίας. [...] Το πρακτορείον Ρώτερ πληροφορείται εκ Νέας Υόρκης ότι, κατ' εידήσεις ληφθείσας εκ Βισσύ, οι εις την πόλιν ταύτην διπλωματικοί κύκλοι εκφράζουν την γνώμην ότι είναι ενδεχόμενον η Γαλλία ν' αναλάβη διά λογαριασμόν του Αξονος κίνησιν υπέρ της συνάψεως ειρήνης.

ΒΟΗΘΕΙΑ: [...] η αυξανούσα αμερικανική βοήθεια και το εκ νέου άνοιγμα της οδού της Βιρμανίας, ετώνωσαν την απόφασιν της Κίνας να συνεχίσω τον αγώνα. [...] η πρώτη αποστολή πολεμοφοδίων διά της οδού της Βιρμανίας έφθασεν εις την κινεζικήν πόλιν Κουομινγκ μετά τριήμερον διαδρομή, καθ' ην διπνύθησαν 720 μίλλια.

ΠΟΥΤΣΙΝΙ: Ο Γενικός Διευθυντής των Κρατικών Σκηνών κ. Κ. Μπασιάν υποδεχόμενος τον κ. Πουτσίν (υιόν του διασώμου Ιταλού συνθέτου) μετά της συζύγου του, οι οποίοι αφίκοντο εις Αθήνας επ' ευκαιρία της παραστάσεως της «Μαντάμ Μπατερφλάου» υπό της Λυρικής Σκηνής. Ο Ιταλός πρεσβευτής κ. Γκρατσι θα συνοδεύσιν τον κ. Πουτσίν προς επίσκεψιν των αρχαιοτήτων του Σουνίου, την εσπέραν δε του Σαββάτου, μετά το πέρας της παραστάσεως, δίδεται εις την ιταλικήν πρεσβειαν δεξίωσις προς τιμήν του παρεπιδημούντος υιού του Ιταλού συνθέτου.

ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΜΠΡΟΣΤΑ / Γράφει ο **ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ**

Με άριστα το 10

1 Στην αυτοδιάλυση. Απου εν θέλει να πάει στον μύλο, δέκα μέρες κοσινίζει. Λαϊκή παροιμία.

2 Στις φιλίες. Μα να την πέσει ο Νικόλαος στον Πετρίδη σιορ; Καλά δεν σκέφτηκε ο Πρίγκιψ πως ο πολύ-σκληρός-για-να-πεθάνει είχε προτείνει την πριγκίπισσα Αναστασία και διορίστηκε ως πρόεδρος στο «Συμβούλιο Εφαρμογής της Εθνικής Στρατηγικής για την Καταπολέμηση της Σεξουαλικής Κακοποίησης και Εκμετάλλευσης Παιδιών και της Παιδικής Πορνογραφίας».

3 Στα αυτονόητα. Το έχουμε γράψει ξανά έτσι κι αλλιώς. Ο Τάσος είχε γραφείο με το όνομά του στον τοίχο και ενώ ήταν πρόεδρος της Δημοκρατίας χειριζόταν κυβερνητικούς και ημικρατικούς οργανισμούς, τράπεζες, ενώ αντιπροσώπευε και εταιρείες που ήθελαν να κάνουν επενδύσεις στην Κύπρο.

4 Στα ανήκουστα. Με τη σειρά του ο Νίκος Αναστασιάδης έχει ακόμη το όνομα στο γραφείο του (φρετίχ έχουν όλοι να μη βγαίνει το όνομά τους;) και το γραφείο του χειρίζεται και αυτό «επενδύτες».

«**Κάθε κέρδος** είναι αδικία σε κάποιον». Αριστοτέλης Γνώσης

5 Στην αρχή. Η ζωή είναι πολύ απλή για να την κάνουν πολύπλοκη. Όταν κάποιος είναι σε ανώτατα αξιώματα του κράτους και «αποχωρεί» από το γραφείο που ίδρυσε ή έχει μετοχές ή είναι του παπάκη του, ΟΦΕΙΛΕΙ για το καλό του ονόματος της χώρας να αποχωρεί και το όνομά του από το κτίριο.

Έτσι προστατεύεται και ο ίδιος και η χώρα και η γυναίκα του Καίσαρα.

6 Στην ποιότητα. Αν γινόντουσαν τα πιο πάνω και προσέχαμε λίγο τις διακοπές και σέλφι μας σε εξωτικά νησιά, τις δουλειές μας με τον Μιλόσεβιτς, τα ανακατώματα με πλωτές πλατφόρμες, τη RyanAir, και

τα οικόπεδα που αγοράζουμε ενώ είμαστε πρόεδροι, όλα θα ήταν πολύ πιο απλά για τη χώρα και για την υστεροφημία μας.

7 Στην αλήθεια. Μα, Νίκο μου, μόνο έξι αιτήσεις έχουμε για διαβτήρια τον Οκτώβριο; Καταστροφή, Νίκο μου. Έφυγαν όλα τα λαμόγια όπως τις καταστροφές μόλις ρίξεις αροξόλ.

8 Στο αστέιο. Όσο τα γραφεία Αναστασιάδη και Παπαδόπουλου δεν ασχολούνται με «επενδύτες» τόσο και το ΑΚΕΛ δεν κάνει «δουλείες», με ή χωρίς τον κύριο Κρίκ.

9 Στην αλήθεια. Το θέμα Άντροκ μου είναι ταξικό και φιλοσοφίας. Οι καπιταλιστές αγωνίζονται για το προσωπικό τους κέρδος, το κόμμα για το δικό του. Εσύ είσαι φτωχός και έντιμος. Για το κόμμα σου άλλα είπες η κυπριακή δικαιοσύνη.

10 Στο διαμάντι. Από τύχη και καρμπόλα, ο Αδάμος Αδάμου βρέθηκε έστω και για λίγο ως δεύτερος τη τάξει πολιτικός του Κράτους. Θέλω να ελπίζω πως έπαιξε ρόλο και πως πήραν κάποιοι μηνύματα.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΔΗΣ • Διευθυντής: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Αρχισυντάκτης: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΙΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιάτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Αναδίπλωση μετά το χαστούκι των Βρυξελλών

Η Κομισιόν εξετάζει τις νομικές της επιλογές για τα χρυσά διαβατήρια, την ώρα που το Προεδρικό βρίσκεται σε αμηχανία

Του ανταποκριτή στις Βρυξέλλες
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Την περασμένη εβδομάδα η Κύπρος αντιμετώπισε μπαράζ αυστηρών διατυπώσεων από την Κομισιόν κατά την ανακοίνωση των διαδικασιών επί παραβίασε κατά της χώρας, αλλά και από τους ευρωβουλευτές που πήραν το αίμα τους μετά από χρόνια επίμονων εκκλήσεων πως η Ευρωπαϊκή Ένωση έπρεπε να απαντήσει με σκληρό τρόπο στις χώρες που πουλούν διαβατήρια. Το ερώτημα σήμερα είναι αν η Κομισιόν θα πάει ένα βήμα παρακάτω, καταθέτοντας νομοθετικές προτάσεις που θα απαγορεύουν την πρακτική και θα θέτουν περεταίρω όρια, όπως είχε προαναγγείλει προ μηνών ο Επίτροπος Δικαιοσύνης. Όπως τόνισαν ευρωβουλευτές την περασμένη εβδομάδα, μια τέτοια νομοθετική πρόταση θα μπορούσε να απαγορεύσει ρητά πλέον την πώληση χρυσών διαβατηρίων, αλλά και να θέσει ένα κοινό πλαίσιο ασφαλείας για τις πολιτογραφήσεις και την παραχώρηση θεωρήσεων. Τομέας που παραμένει αρμοδιότητα των κρατών μελών, αλλά που δεν μπορεί να γίνεται εργαλείο νομιμοποίησης βρώμικου χρήματος και θα πρέπει να διέπεται από κοινά κριτήρια ασφαλείας.

Σύμφωνα με πληροφορίες, οι έντονες αναφορές της Τρίτης θα μπορούσαν να είχαν μετριαστεί καθώς, απέναντι στις εισηγήσεις των τεχνοκρατών που ετοίμασαν την νομοθετική βάση των διαδικασιών που κίνησε τελικά η Επιτροπή, στο κτήριο της Κομισιόν στο Μπερλεμόν γίνονταν δεύτερες σκέψεις. Ακόμα και την τελευταία στιγμή πριν ανακοινωθεί η διαδικασία επί παραβίασε πάντως, η κυ-

πριακή κυβέρνηση αναζητούσε τρόπους δημιουργίας ενός εναλλακτικού προγράμματος προς όφελος της οικοδομικής βιομηχανίας, σύμφωνα με πληροφορίες από τη Λευκωσία.

Αυτοί οι σχεδιασμοί, το γεγονός πως το πρόγραμμα παραμένει ενεργό μέχρι το τέλος του μήνα, και οι δημόσιες εκκλήσεις από εκπροσώπους των επιχειρηματιών για διάσωση του προγράμματος δεν μπορούσαν να μην ληφθούν υπόψη από την Κομισιόν - κάτι που φρόντισαν να ξεκαθαρίσουν ευθέως στις δηλώσεις τους ο εκπρόσωπος της Κομισιόν Κρίστιαν Βίγκαντ και ο Επίτροπος για θέματα Δικαιοσύνης Ντιντιέ Ρέιντερς.

Πλαίσιο επενδύσεων

Κυβερνητικές πηγές που μίλησαν στην «Κ» θέλησαν να δώσουν σήμα πως το μήνυμα ελήφθη, και πως η Κύπρος θα προχωρήσει σε διαβούλευση με την Κομισιόν, επισημαίνοντας πως πλέον δεν θα πρόκειται για επενδυτικό πρόγραμμα αλλά για «πλαίσιο προσέλκυσης επενδύσεων». Η συζήτηση για τη δημιουργία αυτού του προγράμματος θα έρθει στην ατζέντα μετά την ολοκλήρωση των ερευνών της τετραμελούς επιτροπής, ενώ υπάρχουν διστάμενες απόψεις και στο Υπουργικό Συμβούλιο, σύμφωνα με τις ίδιες πηγές. Οι εταίροι της Κύπρου και η Κομισιόν δεν επικεντρώνονται και τόσο πολύ στις εσωτερικές δυναμικές. Όπως αναφέρεται από πηγές στις Βρυξέλλες, η εκόνα και το στίγμα που παραμένει αφορά τον τρόπο με τον οποίο αντιμετώπισε την έκθεση για τα διαβατήρια και τις συστάσεις της Κομισιόν τον Ιανουάριο του 2019 ο ίδιος ο πρόεδρος Αναστασιάδης, ο οποίος μίλησε για στοχοποίηση της

Η Κομισιόν δεν θέλει να δώσει το μήνυμα πως οι χώρες θα αντιμετωπίσουν κυρώσεις ανεξάρτητα με το αν συμμορφωθούν, αλλά ούτε και θέλει η Κύπρος και η Μάλτα να εφησυχάσουν πως μπορούν να ξεγλιστρήσουν.

Κύπρου, χωρίς ως επί το πλείστον σημαντικές διαφοροποιήσεις από το πολιτικό προσωπικό.

Κλειστά χαρτιά

Ένα ζήτημα που προκύπτει από τη διαδικασία που έχει ξεκινήσει είναι πως παίρνουν καιρό να ολοκληρωθούν, και πως μέχρι να φτάσει στο Δικαστήριο της Ε.Ε. και να αναγκαστούν να συμμορφωθούν, οι κυβερνήσεις σε Κύπρο και Μάλτα μπορούν να κάνουν τα στραβά μάτια σε ακόμα περισσότερες καταχρήσεις του κοινοτικού δικαίου. Όπως άλλωστε έχει κάνει επανειλημμένα η Ουγγαρία του Βίκτορ Ορμπάν. Εκπρόσωποι της Κομισιόν αποκλείουν, επίσημα και ανεπίσημα, να δώσουν ενδείξεις για το τι θα κάνουν αν Κύπρος και Μάλτα προχωρήσουν με μια τέτοια προσέγγιση, για το τι θα γίνει με τα διαβατήρια που ήδη δό-

θηκαν και αν οι διαδικασίες (επί παραβίασε ή νομοθετικές) θα τιμωρούν αναδρομικά τις παραβιάσεις που έχουν ήδη γίνει. Αυτό, σημείωσε κοινοτική πηγή, μάλλον δεν είναι τυχαίο καθώς η Κομισιόν δεν θέλει να δώσει το μήνυμα πως οι χώρες θα αντιμετωπίσουν κυρώσεις ανεξάρτητα με το αν συμμορφωθούν, αλλά ούτε και θέλει η Κύπρος και η Μάλτα να εφησυχάσουν πως μπορούν να ξεγλιστρήσουν την τελευταία στιγμή. Η ανακοίνωση των διαδικασιών επί παραβίασε κατά Κύπρου και Μάλτας, όπως και η προειδοποιητική βολή με την επιστολή κατά της Βουλγαρίας (η οποία βρίσκεται στο μέσο διαδικασιών νομοθετικών αλλαγών στο πρόγραμμά της), έχουν χαρακτηριστεί στις Βρυξέλλες και δημόσια δήλωση προθέσεων έναντι χωρών όπως η Ουγγαρία και η Πολωνία, οι οποίες έχουν μακρύ

και βαθύ ιστορικό παραβιάσεων του κράτους δικαίου.

Σύμφωνα με το σκεπτικό της Κομισιόν, η παραχώρηση υπηκοότητας έναντι συγκεκριμένου ποσού σε άτομα τα οποία δεν έχουν πραγματικούς δεσμούς με τη χώρα, παραβιάζει την αρχή της ειλικρινούς συνεργασίας όπως ορίζεται στο Άρθρο 4, παράγραφος 3 της Συνθήκης της Ε.Ε. (που προβλέπει μεταξύ άλλων πως τα κράτη μέλη πρέπει να φροντίζουν όπως οι αποφάσεις τους δεν έχουν αρνητικές επιπτώσεις για την υπόλοιπη Ένωση) και υποβαθμίζει το καθεστώς της υπηκοότητας της Ε.Ε. όπως ορίζεται στο Άρθρο 20 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ε.Ε. (καθώς ο κάθε νέος πολίτης ενός κράτους μέλους της ΕΕ λαμβάνει και το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής σε όλη την Ε.Ε. και μάλιστα μπορεί να εκλέγει και να εκλέγεται). Η Κομισιόν προσπερνά, μέσω αυτής της διατύπωσης, την αντίρρηση πως η απόδοση υπηκοότητας είναι αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών μελών, υποδεικνύοντας πως αυτή η αρμοδιότητα δεν μπορεί να ασκείται κατά τρόπο που να ζημιώνει τα άλλα κράτη μέλη και την Ε.Ε. στο σύνολό της.

Αυτή η προσέγγιση και το λεκτικό αφήνει, σύμφωνα με αναλυτές, και κάποια περιθώρια στα κράτη μέλη να εντάξουν κίνητρα σε σχέση με την διαμονή και ίσως και την υπηκοότητα στα προγράμματα τους, αλλά σίγουρα όχι μέσω της παραχώρησης άδειας διαμονής και/ή διαβατηρίων σε άτομα που δεν φτάνουν ποτέ στην Ευρώπη και χρησιμοποιούν την ιθαγένεια της Ε.Ε. για να ξεφύγουν από τον νόμο. Και σίγουρα όχι με τρόπο που ξεκάθαρα ευνοεί μόνο συγκεκριμένους κλάδους και όχι την ευρύτερη οικονομία.

Υπάρχει προεργασία

Η Κομισιόν έχει πλέον θέσει τα νομικά θεμέλια με τα οποία ζητά πλήρη κατάργηση προγραμμάτων με τα οποία πωλείται η Ευρωπαϊκή υπηκοότητα. Ταυτόχρονα έχει τη στήριξη, όπως και την ενθάρρυνση, του Κοινοβουλίου για κατάθεση νομοθετικών προτάσεων που θα απαγορεύουν την πώληση χρυσών διαβατηρίων. Η συντριπτική πλειοψηφία στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θέλει την κατάργηση αυτών των προγραμμάτων όπως ξεκαθαρίστηκε την Πέμπτη, ενώ τον Ιούλιο είχε ζητήσει με ψήφισμά του και τη δημιουργία κοινής νομοθετικής πολιτικής σε επίπεδο Ε.Ε. για την καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Το 2019, μετά την έκθεση της Επιτροπής για τα προγράμματα χρυσών διαβατηρίων, είχε δημιουργηθεί μια ομάδα ειδικών σε θέματα προγραμμάτων προσέλκυσης επενδύσεων έναντι υπηκοότητας από όλα τα κράτη μέλη. Η ομάδα αυτή εργάστηκε για την ανάπτυξη κοινών μεθόδων κατά του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και των σωστών ελέγχων όσων θέλουν να επενδύσουν στην Ε.Ε. Τον Μάιο η Κομισιόν κατέθεσε πρόταση για δημιουργία κοινής ευρωπαϊκής αρχής κατά του ξεπλύματος ή απόδοσης αυτής της αρμοδιότητας στην Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών.

Apple Pay με κάρτες της Τράπεζας Κύπρου

Ασφαλείς και γρήγορες πληρωμές.

Απολαύστε τα οφέλη όλων των καρτών της Τράπεζας Κύπρου εύκολα και γρήγορα, χρησιμοποιώντας iPhone, Apple Watch, iPad και Mac.* Το Apple Pay είναι απλό στη χρήση και συμβατό με τις συσκευές που χρησιμοποιείτε καθημερινά. Τα στοιχεία της κάρτας σας προστατεύονται, αφού δεν αποθηκεύονται στη συσκευή σας ούτε και κοινοποιούνται όταν πληρώνετε.

* Για τη λίστα με τις συμβατές συσκευές με Apple Pay δείτε: support.apple.com/km207105

Τράπεζα Κύπρου

Apple Pay

Σε βαρύ πολιτικό χειμώνα ο προεκλογικός

Η διαφθορά ευνοεί κάποιους, ενώ η ατζέντα αλλάζει με τα απόνερα της πανδημίας να προκαλούν αναταράξεις

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

«**Είμαστε** στα πατώματα, μπ σας πω και κάτω από τα πατώματα» έλεγε ο Αδάμος Αδάμου όταν μόρφωνα αναλάμβανε την Προεδρία της Βουλής και αυτό από μόνο του αποτυπώνει το άναρχο της κατάστασης που επικρατεί μετά τις αποκαλύψεις. Την ίδια βεβαίως ώρα ο ΔΗΣΥ εφταπλάσσετο πρόωγων εκλογών και η Εξεκία Παπαϊωάννου με ανησυχία καλούσε τα μέλη του Πολιτικού Γραφείου να είναι έτοιμα για έκτακτη συνεδρία, καθώς τα περί αυτοδιάλυσης της βουλής ξεπερνούσαν πλέον την «αστεία μιλόφα» και μετατρέπονταν σε ένα πολύ υπαρκτό σενάριο. Τα όσα συμβαίνουν προμηνύουν πως ένας βαρύς πολιτικός χειμώνας έρχεται, με όλα τα κόμματα ανεξαιρέτως να υψώνουν τόνους καθώς οι πολιτικές αλλαγές είναι τεκτονικές. Είναι η πανδημία που αλλάζει άρδην τον προεκλογικό, είναι και τα απόνερα που αφήνει η πανδημία που επανέρχεται ιδιαίτερα στην οικονομία. Αυτό σε συνδυασμό με τις αποκαλύψεις του Al Jazeera και την επανέναρχση των συνομιλιών στο Κυπριακό σε νέα δεδομένα, υπό την απειλή δηλαδή της προσάρτησης και του εποικισμού, καταδεικνύει πως τα δύσκολα έπονται.

Βλέπει παράλυση

Η κίνηση του Αβέρωφ Νεοφύτου να πει να στην αυτοδιάλυση της Βουλής προκάλεσε είναι η αλήθεια απορία ακόμα και σε συναγερμικά στελέχη. Πολλοί ήταν εκείνοι που θεώρησαν πως ήταν μία καλά στημένη μιλόφα, με τον συναγερμικό πρόεδρο—μαέστρο του κοινοβουλευτικού παρασκηνίου—να είναι σίγουρος εκ των προτέρων πως κάτι τέτοιο δεν θα περνούσε. Θα ήταν όπως έλεγαν ένα μύνημα—έστω και συμβολικά—πως ο ΔΗΣΥ δεν φοβάται τις εκλογές και αφουγκράζεται την οργή της κοινωνίας. Υπήρξαν και εκείνα τα μέλη της κοινοβουλευτικής ομάδας που εξηγούσαν πως η θέση του ΔΗΣΥ περί αυτοδιάλυσης ήταν μονόδρομος. Και ήταν μονόδρομος, γιατί για τον Συναγερμό τα δύσκολα τώρα έπονται. Όσο πιο σύντομα γίνουν συνεπώς οι εκλογές τόσο κα-

Ο Αδάμος Αδάμου αναλαμβάνει την προεδρία στη σκιά των αποκαλύψεων Al Jazeera και σε μία περίοδο τεκτονικών αλλαγών στο πολιτικό σύστημα.

Ο ΔΗΣΥ φοβήθηκε πως τα δύσκολα έπονται και θεώρησε πως οι πρόωρες εκλογές θα προλάβουν τον κίνδυνο νέων αποκαλύψεων, αύξηση της ανεργίας από την πανδημία και παράλυση του κράτους.

λύτερο για το κυβερνών κόμμα. Όχι μόνο γιατί είναι το μόνο κόμμα τόσο προχωρημένο στη σύσταση του ψηφοδελτίου, αλλά και γιατί προλαμβάνει το τι έπεται. Στους διαδρόμους της Πινδάρου δεν έχει εκλείψει η ανησυχία ότι ένα νέο βίντεο μπορεί να προκύψει ανά πάσα στιγμή με πρωταγωνιστές αυτή τη φορά στε-

λέχη της κυβέρνησης. Καθόλου τυχαία και η πρώτη ανακοίνωση που είχε εκδοθεί μετά τις αποκαλύψεις η οποία καλούσε το ΑΚΕΛ εν πολλοίς να σιωπήσει, όπως σιωπήσει και ο ΔΗΣΥ. Στον ΔΗΣΥ θεωρούσαν πως οι πρόωρες εκλογές θα προλάβαιναν και τις όποιες οικονομικές φουρτούνες έπονται εξαιτίας της πανδημίας που επανέρχεται. Πέραν όμως τούτου, υπάρχει η μεγάλη ανησυχία πως πλέον η βουλή θα οδηγηθεί σε παράλυση, δεδομένης και της κίνησης του Νικόλα Παπαδόπουλου να θέσει θέμα βέτο στον προϋπολογισμό αν δεν δοθούν οι φάκελοι πολιτογραφήσεων στον γενικό ελεγκτή. Μία κατάσταση που δημιουργήθηκε τα τελευταία χρόνια της διακυβέρνησης Χριστόφια, όπου ΔΗΣΥ και ΔΗΚΟ σταύρωναν τα κυβερνητικά νομοσχέδια. Καθόλου τυχαία και η μετωπική και εν πολλοίς συναίσθηματικά φορτισμένη επίθεση του

Αβέρωφ Νεοφύτου προς τον άλλοτε στενό του σύμμαχο Νικόλα Παπαδόπουλο, πως δεν πρόκειται να δεχτεί εκβιασμούς. Και σε αυτό το πλαίσιο καθόλου τυχαίο και το ότι ο ΔΗΣΥ για πρώτη φορά άνοιξε θέμα δικηγόρου γραφείου Τάσος Παπαδόπουλος, μετά την έντονη αψιμαχία στην Ολομέλεια.

Τα ρέστα του ο Νικόλας

Το ζήτημα, βεβαίως, είναι πόσο έτοιμο είναι το Δημοκρατικό Κόμμα να πάρει τα όσα λέει μέχρι τέλους. Ο Νικόλας Παπαδόπουλος, μετά και την απώλεια των τριών βουλευτών του φαίνεται να είναι έτοιμος να παίξει τα πολιτικά του ρέστα, καθώς μετά και την τελευταία εξέλιξη, διακυβεύεται ο ρυθμιστικός του ρόλος στη βουλή, αλλά και ο δικός του πρωταγωνιστικός ρόλος στις επόμενες προεδρικές εκλογές. Η κίνησή του να θέσει βέτο στους προϋπολογι-

σμούς και η αναγωγή του γενικού ελεγκτή σε γκεστ σταρ του προεκλογικού, πέραν του ότι προσεγγίζει κατά πολύ την προσέγγιση του ΑΚΕΛ, καταδεικνύει πως το ΔΗΚΟ έχει ξεπεράσει την μέχρι πρότινος νακελίκτητα και ενισχύει τους αντιπολιτευτικούς του τόνους. Βοήθησε βεβαίως το γεγονός ότι το κόμμα και τα στελέχη του δεν φέρεται επί του παρόντος να εμπλέκονται στο επενδυτικό πρόγραμμα. Η μετωπική επίθεση του Νικόλα με την κυβέρνηση μπορεί να βοηθήσει προεκλογικά το κόμμα να κερδίσει ένα ακροατήριο που θέτει ως προτεραιότητα την πάταξη της διαφθοράς. Υπάρχει βεβαίως και η πιθανότητα, αν βεβαίως καταψηφίσει τον προϋπολογισμό, να επικριθεί από εκείνη την μερίδα των Κεντρώων που επιδιώκουν την συναίνεση και την μετριότητα και να του επιρριφθεί η ευθύνη της παράλυσης του κράτους. Κάτι παρόμοιο έγινε άλλωστε το 2014 κατά την δαιδαλώδη συζήτηση των εκπομπών.

Το ΑΚΕΛ πήρε αρχικά πάνω του την προσπάθεια αποκάλυψης του επενδυτικού προγράμματος, ωστόσο η εμπλοκή του Χριστόφια Τζιοβάνη προκάλεσε σχετική αμπαχία στην Εξεκία Παπαϊωάννου, καθώς αποτέλεσε ένα επιπλέον πλήγμα στο ηθικό πλεονέκτημα της Αριστεράς. Η απολογία του κ. Κυπριανού ωστόσο δεν πέρασε απαρατήρητο από το αριστερό ακροατήριο, ούτε η εμφανής δυσφορία για τις δραστηριότητες Τζιοβάνη. Δεν είναι βεβαίως διατεθειμένος να επικεντρωθεί η συζήτηση σε Συλλούρη και Τζιοβάνη, ζητώντας πλήρη διαλεύκανση. Καθόλου τυχαία η μετωπική επίθεση που εξαπολύει στην κυβέρνηση στη συνέντευξή του στην «Κ» καταγγέλλοντας την κυβέρνηση για φαγοπότη, για μετατροπή του προγράμματος σε εστία διαφθοράς και για νεποτισμό. Το κατά πόσο αυτό θα βοηθήσει το ΑΚΕΛ, είναι βεβαίως ανοικτό ακόμα, το σίγουρο είναι πως το κόμμα της Αριστεράς έρχεται ακόμη πιο κοντά στο ΔΗΚΟ, με τα δύο κόμματα να αποκτούν κοινό αφήγημα αλλά και πολιτική σε ό,τι αφορά την πάταξη της διαφθοράς.

Ευνοούνται οι μικροί;

Το ερώτημα είναι αν ευνοούνται τα μικρά κόμματα από τις τελευταίες εξελίξεις. Το 2016, υπό τη σκιά της Focus και της αύξησης του εκλογικού ορίου, η βουλή κατάφερε να γίνει πολυκομματική. Οι Οικολόγοι διαχρονικά είχαν έντονο ρόλο στην πάταξη της διαφθοράς και αυτό ακριβώς μπορεί να είναι το εισιτήριο, όχι μόνο για την επανεμφάνισή τους στη Βουλή αλλά ίσως και για ενίσχυση των ποσοστών. Και η κα Θεολόγου βεβαίως επιχειρεί να οικειοποιηθεί τη διαφάνεια. Καθόλου τυχαία και η αναφορά της για πολιτικό μπούλινγκ και εκβιασμούς από το βήμα της Ολομέλειας για να αποσύρει την πρότασή της. Καταγγελίες βεβαίως που δεν στοιχειοθετήσε και αυτό έχει βεβαίως τη δική του σημασία για την τροπή που θα λάβει ο προεκλογικός. Ενδιαφέρον βεβαίως προκαλεί η στάση ΕΔΕΚ-Συμμαχίας, που παρά την ανακοίνωση συνεργασίας στις επικείμενες εκλογές, τα δύο κόμματα πήραν αντίθετα μονοπάτια στο κρίσιμο θέμα πρόωγων εκλογών. Αξίζει να σημειωθεί πως μερίδιο κατά της διαπλοκής επιδιώκει και το Νέο Κύμα, με παρουσία στα τηλεοπτικά πάνελ και σε πορείες στο Προεδρικό, καταδεικνύοντας ότι ίσως τελικά διεκδικήσει εκλογή στη βουλή. Την πλάστιγγα βεβαίως έγειρε η απόφαση της Πλατφόρμας, της οποίας οι απόψεις πρέπει να δίστανο για το αν θα έπρεπε να στηρίξουν τις πρόωρες εκλογές. Στην τελική τους απόφαση, ρόλο πρέπει να έπαιξε πως το κόμμα δεν είναι σίγουρο για έτοιμο για κάτι τέτοιο, καθώς όλα δείχνουν πως δεν θα διεκδικήσει μόνο, αλλά με την Δημοκρατική Παράταξη, η οποία ήδη στίνει ψηφοδέλτιο.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΒΑΣΙΛΗ ΠΑΛΜΑ**

Αρχές και αξίες στα λόγια

Η ενότητα της Ευρώπης ξεκίνησε ως ένα όραμα των λίγων και μετουσιώθηκε σε ελπίδα των πολλών. Μετά το πέρας του Β' Παγκοσμίου πολέμου, μια ομάδα τολμηρών πολιτικών, επεδίωξαν να πείσουν τους λαούς τους να εγκαινιάσουν μια νέα εποχή, με δομές, οι οποίες θα βασίζονταν σε κοινά συμφέροντα και θα θεμελιώνονταν με Συνθήκες, διασφαλίζοντας το κράτος δικαίου και την ισότητα μεταξύ όλων των χωρών.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί σήμερα ένα οικονομικό και πολιτικό οργανισμό 27 κρατών, η έκταση των οποίων καλύπτει ένα μεγάλο μέρος της ευρωπαϊκής ηπείρου. Το 1958, ιδρύθηκε, αρχικά, ως Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) με στόχο την ενθάρρυνση της οικονομικής συνεργασίας ανάμεσα στο Βέλγιο, τη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο και τις Κάτω Χώρες. Έκτοτε, προσχώρησαν άλλα 22 κράτη μέλη και έτσι δημιουργήθηκε μια τεράστια ενιαία αγορά η οποία εξακολουθεί να αναπτύσσεται δυναμικά. Τον Ιανουάριο του 2020 το Ηνωμένο Βασίλειο αποχώρησε από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτό που αρχικά ήταν μια καθαρά οικονομική ένωση μετεξελίχθηκε σε έναν οργανισμό που δραστηριοποιείται σε διάφορους τομείς πολιτικής όπως το κλίμα, το περιβάλλον, η δημόσια υγεία, οι εξωτερικές σχέσεις, η ασφάλεια, η δικαιοσύνη και η μετανάστευση. Η μετεξέλιξη αυτή αντικατοπτρίζεται και στην αλλαγή της ονομασίας της, το 1993, σε Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.). Η Κύπρος εντάχθηκε στην Ε.Ε. το 2004. Από το 2017, έξι βαλκανικές χώρες και η Τουρκία

βρίσκονται σε στάδιο ενταξιακών διαπραγματεύσεων ή προετοιμασίας ενόψει της πιθανής τους ένταξης.

Μεταξύ των θεμελιωδών αξιών πάνω στις οποίες ιδρύθηκε και στήριξε τη μέχρι σήμερα λειτουργία της η Ε.Ε. είναι η αλληλεγγύη και η ισότητα. Αξίες που αποτελούν τα απαραίτητα συστατικά μιας κοινωνίας χωρίς αποκλεισμούς. Μα βάση την αρχή της αλληλεγγύης, τα πιο ισχυρά μέλη μιας κοινωνίας οφείλουν να βοηθούν τα πιο αδύναμα, ενώ με βάση την αρχή της ισότητας δεν πρέπει να υπάρχουν διακρίσεις και αποκλεισμοί. Σήμερα η Ε.Ε. αντιμετωπίζει πρωτοφανείς προκλήσεις, τόσο σε παγκόσμιο επίπεδο όσο και στο εσωτερικό της: συρράξεις, τρομοκρατία, μεταναστευτικές πιέσεις, κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες. Παρά το γεγονός ότι η ευρωπαϊκή ενοποίηση έχει φανεί πολλαπλά ωφέλιμη για τους πολίτες της Ε.Ε., τόσο σε οικονομικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο εδραίωσης ενός πολυπολιτισμικού κλίματος αποδοχής και κατανόησης, δεν έχουν αποφευχθεί ζητήματα που προκαλούν ανησυχία. Ένα από τα βασικότερα προβλήματα που ολόένα γίνεται και περισσότερο αντιληπτό είναι ότι τα οικονομικά και πολιτικά ισχυρότερα κράτη της Ένωσης έχουν τον πρώτο λόγο στη διαμόρφωση κρίσιμων πολιτικών και οικονομικών στρατηγικών, επιβάλλοντας τη θέλησή τους στις λιγότερο ισχυρές χώρες, διαιωνίζοντας, έτσι, ακόμη και στο πλαίσιο της Ένωσης την ανισότητα ανάμεσα στα κράτη-μέλη.

Με βάση τα πιο πάνω, προκύπτουν τα ερωτήματα: Στάθηκε πι-

Η Ε.Ε. παρουσιάζει μια αδυναμία να επιβάλει τις κυρώσεις που πρέπει να υποστεί μια χώρα που προκλητικά καταπατεί τις θεμελιώδεις αρχές και αξίες της ελευθερίας, της δημοκρατίας, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου.

στη στις ιδεολογίες και στο όραμα της η Ε.Ε.; Ανταποκρίνεται στις θέσεις και στις αρχές της Δημοκρατίας που θέλει να εδραιώσει με τις διακρίσεις της; Υπάρχει τελικά αλληλεγγύη και ισότητα ανάμεσα στα κράτη-μέλη της; Στο θεωρητικό επίπεδο, καθώς και στον καταστατικό χάρτη της Ένωσης, γίνονται σαφείς αναφορές στις δύο βασικές αυτές αξίες. Αυτό, όμως, γίνεται βίωμα στην πράξη; Παρατηρώντας τα γεγονότα και τις εξελίξεις φαίνεται ξεκάθαρα, δυστυχώς, ότι αυτό που πρόκειται πρώτα και πάνω από όλα είναι τα διακρατικά πολιτικά και οικονομικά συμφέροντα των ισχυρών κρατών της Ε.Ε. Έτσι καταργείται αυτό που εκφράζεται ως η ιδέα της Ενωμένης Ευρώπης, το πνεύμα δηλαδή της αλληλεγγύης και της ισότητας.

Για παράδειγμα, οι θέσεις των κρατών-μελών της Ένωσης σε σχέση με το εθνικό πρόβλημα που ταλανίζει την πατρίδα μας εδώ και 46 χρόνια, σε θεωρητικό επίπεδο είναι ικανοποιητικές. Κανείς δεν μπορεί να ισχυριστεί το αντίθετο. Στην πράξη, όμως, τι είναι αυτό που πραγματικά εφαρμόζεται; Η Ε.Ε. παρουσιάζει μια αδυναμία να επιβάλει τις κυρώσεις που πρέπει να υποστεί μια χώρα που προκλητικά καταπατεί τις θεμελιώδεις αρχές και αξίες της ελευθερίας, της δημοκρατίας, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου. Η στάση αυτή των κρατών-μελών αποτελεί σαφή παραβίαση των αρχών και ιδεών της Ένωσης, δημιουργεί αναξιοπιστία και προάγει πολιτικές δύο μέτρων και δύο σταθμών.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο πολύ ορθά καταδίκασε, πρόσφατα, την απαράδεκτη βία των αρχών της Λευκορωσίας κατά ειρηνικών διαδηλωτών, καθώς και τον εκφοβισμό, τις αυθαίρετες συλλήψεις και τις κρατήσεις που έλαβαν χώρα μετά τις προεδρικές εκλογές του 2020, των οποίων τα αποτελέσματα δεν αναγνωρίζει. Οι Ευρωπαίοι ηγέτες συμφώνησαν ότι θα πρέπει να επιβληθούν περιοριστικά μέτρα και κάλεσαν το Συμβούλιο να εγκρίνει την απόφαση χωρίς καθυστέρηση. Ενεθάρρυναν, επίσης, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εκπονήσει σχέδιο οικονομικής στήριξης υπέρ μιας δημοκρατικής Λευκορωσίας. Την ίδια αυτή αποφασιστική αντιμετώπιση, όμως, δεν φαίνεται να επιδεικνύουν έναντι της Τουρκίας που συνεχίζει ακάθεκτη, προκλητικά και περιγελαστικά να παραβιάζει κατάφωρα τα ανθρώπινα και κυριαρχικά δικαιώματα της Κύπρου και της Ελλάδας, καθώς και άλλων χωρών της γύρω περιοχής, παρουσιάζομενη ως ο δερβέντσας της Μεσογείου. Οι Ευρωπαίοι ηγέτες επιδεικνύουν μια χαλαρότητα και απροθυμία να λάβουν δραστηριότητες με την άμεση επιβολή κυρώσεων, αποδεικνύοντας ότι σε τέτοιες περιπτώσεις τα διακρατικά συμφέροντα είναι υπεράνω των δικαιουσύνων.

Αποτελεσματικό χλιάρη αυτών στάσεων των ηγετών της Ένωσης είναι η συνέχιση της προκλητικής στάσης της Τουρκίας. Δύο μόνο μέρες μετά την ομόφωνη απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για καταδίκη των τουρκικών προκλήσεων και ενεργειών έναντι της Κύπρου και της Ελλάδας, η Τουρκία,

γράφοντας στα «παλαιότερα των υποδημάτων της» τις όποιες παραινέσεις των ηγετών της Ε.Ε. συνεχίζει αδιάκοπα τις έκνομες ενέργειές της. Αποκορύφωμα της προκλητικότητάς της το, κατά παράβαση των ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, άνοιγμα τμήματος της παραλιάς της Αμμοχώστου, στις 8/10/2020.

Εάν, λοιπόν, οι Ευρωπαίοι εταίροι μας δεν συνεκτιμοποιήσουν ότι με αυτή τη συμπεριφορά που επιδεικνύει η Τουρκία προσβάλλει τόσο την Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και άλλους διεθνείς οργανισμούς και δεν επιδείξουν με πράξεις πραγματική αλληλεγγύη, θέληση και τόλμη, τότε η κατοχική δύναμη θα συνεχίσει ακάθεκτη να καταπατά το διεθνές δίκαιο.

Πρωταρχικό ζητούμενο για την υλοποίηση του ευρωπαϊκού οράματος αποτελεί η λήψη της κατάλληλης μέριμνας, προκειμένου τα κράτη της Ε.Ε. να αντιμετωπίζονται κατά τρόπο ισότιμο και αλληλεγγυο. Μια Ένωση που στόχο θα έχει μόνο την ανάπτυξη των ισχυρών οικονομικών συμφερόντων, θα είναι πάντοτε απέναντι από το κοινό ευρωπαϊκό αίσθημα ισότητας και αξιοκρατίας. Η Ευρώπη οφείλει να δείξει τη διαφορετικότητά της μέσα από την ενίσχυση των δημοκρατικών θεσμών και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της πραγματικής αλληλεγγύης και ισότητας, όχι μόνο με λόγια και καταστατικά, αλλά με πράξεις και γεγονότα.

Ο κ. Βασίλης Πάλμας είναι υφυπουργός παρά τω Προέδρω.

Ο ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ ΣΤΗΝ «Κ»

Η κυβέρνηση ΔΗΣΥ μετέτρεψε το πρόγραμμα σε εστία διαφθοράς

Ο Χριστάκης Τζιοβάνη ήταν κομπάρσος στην υπόθεση, πρωταγωνιστές στο σκάνδαλο η κυβέρνηση και ο ΔΗΣΥ

Συνέντευξη στη
MARINA ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

«**Προκάλεσα** δημόσια τον ΔΗΣΥ να στείλουν όποιον ελεγκτή θέλουν να ελέγξει τα οικονομικά μου. Όποιον θέλουν. Και κατ' αναλογία να στείλουμε εμείς κάποιον να ελέγξει τους ηγέτες του ΔΗΣΥ και τον πρόεδρο της Δημοκρατίας. Δεν αποδέχτηκαν την πρόκληση», λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο Άντρος Κυπριανού, κληθείς να σχολιάσει αν επιφέρεται πλέον πλήγμα στο ηθικό πλεονέκτημα της Αριστεράς και αν ο ίδιος έχει πολιτική ευθύνη για τα σκάνδαλα που βγήκαν επί γραμματείας του. Ο ίδιος ανοίγει μετωπική επίθεση με την κυβέρνηση, αναφέροντας πως μετέτρεψαν το πρόγραμμα σε εστία διαφθοράς με τον πρόεδρο να εγκρίνει στο Υπουργικό Συμβούλιο αιτήσεις που υποβάλλει το πρώην δικηγορικό του γραφείο. Ανοίγει τα χαρτιά του για το κεφάλαιο Τζιοβάνη, απορρίπτοντας πως κάτι τέτοιο ήταν εις γνώσιν του κόμματος. Απαντά και στη φημολογία πως ο Χριστάκης Τζιοβάνη είναι μεγάλος χορηγός του κόμματος.

—**Τι αποτελεί για σας το ηθικό πλεονέκτημα της Αριστεράς;**

—Σημαίνει ότι στη συνείδηση του κόσμου έχουμε ιδιαίτερη εκτίμηση. Μπορεί να διαφωνούν μαζί μας πολιτικά, αλλά αναγνωρίζουν την εντιμότητά μας. Επειδή, όμως, το σύστημα και η κοινωνία μέσα στην οποία ζούμε αναπόφευκτα επιρρεάζει τους πάντες, εντοπίστηκαν αρνητικά φαινόμενα και στο ΑΚΕΛ. Εκεί δοκιμάζεται το ηθικό μας πλεονέκτημα. Αυτόματα γεννάται η υποχρέωση του ΑΚΕΛ να αντιδράσει άμεσα. Αυτό πράξαμε. Άμεσα καλέσαμε σε παύση τον συγκεκριμένο βουλευτή μετά τη δημοσιοποίηση του βίντεο του Al Jazeera. Όμως, πρέπει να είμαστε ειλικρινείς. Ο βουλευτής ήταν κομπάρσος στην όλη υπόθεση. Σκηνοθέτες και πρωταγωνιστές στο σκάνδαλο αυτό είναι η κυβέρνηση και ο ΔΗΣΥ. Εκείνος που έχει ρεζιλέψει την Κύπρο είναι ο Νίκος Αναστασιάδης, ο οποίος αποποιείται κάθε ευθύνης, την ώρα που η Ε.Ε. μας βάζει στο σκαμνί. Στη δική μας περίπτωση, ο εμπλεκόμενος βουλευτής υπέβαλε παραίτηση από τη

Βουλή και από όλα τα κομματικά αξιώματα.

—**Αν ζούμε σε μία κοινωνία που δεχόμαστε επιδράσεις για ποιο λόγο να οικειοποιείται η Αριστερά το ηθικό πλεονέκτημα;**

—Γιατί αυτός είναι φύσει και θέσει ο χαρακτήρας της Αριστεράς. Εκπροσωπούμε εκείνο το κομμάτι της κοινωνίας που δουλεύει σκληρά για να επιβιώσει και να προκοψεί. Σε αυτούς είμαστε υπόλογοι και γι' αυτό έχουμε διπλή ευθύνη να είμαστε καθαροί. Με την ευκαιρία θέλω να απολογηθώ από μέρους του ΑΚΕΛ για την απογοήτευση που προκλήθηκε σε όλο αυτόν τον κόσμο εξαιτίας της εμπλοκής του ονόματος βουλευτή μας στο επίμαχο

“

Δεν γνωρίζαμε για Τζιοβάνη και κάθε λογικός άνθρωπος μπορεί να αναγνωρίζει ότι δεν είναι δυνατόν να παρακολουθούμε τα στελέχη και τους βουλευτές μας, να τους παγιδεύουμε με κάμερες και μικρόφωνα.

βίντεο και να τους επαναβεβαιώσω ότι είμαστε και θα παραμείνουμε αδιαπραγμάτευτοι πολέμιοι φαινομένων διαφθοράς όπου και αν αυτά εκδηλώνονται. Θέλω να τους διαβεβαιώσω ότι το ΑΚΕΛ είναι και θα παραμείνει καθαρό και θα μεριμνούμε όσο πιο ψηλά ανέρχεται κάποιος στην ηγεσία, τόσο καθαρός να είναι.

—**Εκτός από μέλος της Κοινοβουλευτικής Ομάδας βεβαίως είναι και μέλος της Κεντρικής Επιτροπής. Γνωρίζατε κάτι πριν από την αποκάλυψη;**

—Δεν το γνωρίζαμε και κάθε λογικός άνθρωπος νομίζω μπορεί να αναγνωρίζει ότι δεν είναι δυνατόν να παρακολουθούμε τα στελέχη και τους βουλευτές μας, να τους παγιδεύουμε με κάμερες και μικρόφωνα. Ο Χριστάκης Τζιοβάνη μάς είπε τη

Δεν θα δείτε το όνομα του γενικού γραμματέα του ΑΚΕΛ ούτε σε εταιρείες σε εξωτικά νησιά, ούτε στην Κύπρο, ούτε σε περιέργες συναλλαγές, λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο Άντρος Κυπριανού.

δική του εκδοχή την προηγούμενη ημέρα των αποκάλυψεων. Από εκεί και πέρα, αυτό που έχει σημασία είναι πώς αντιδράσαμε. Και η αντίδρασή μας ήταν πάρα πολύ συγκεκριμένη.

—**Εσείς τον πείσατε να παραιτηθεί;**

—Συζητήσαμε και τα πράγματα πήραν τον δρόμο τους.

—**Λέτε, όμως, για τον πρόεδρο Αναστασιάδη, για το δικηγορικό γραφείο και τους γαμπρούς αλλά κάποιος μπορεί να σας πει πως πρωταγωνιστές στο βίντεο δεν ήταν αυτοί αλλά και στέλεχος του ΑΚΕΛ.**

—Είναι αστείο να λέγεται αυτό. Η κυβέρνηση Αναστασιάδη όλα αυτά τα χρόνια ξεχείλωσε τα κριτήρια τους βουλευτές μας, να τους παγιδεύουμε με κάμερες και μικρόφωνα. Αποκαλύφθηκαν πολλά. Οι περι-

πτώσεις που υπουργός έδινε οδηγίες για επίσκεψη συγκεκριμένων πολιτογραφήσεων, είναι η περίπτωση του Σαουδάραβα που δώσαμε διαβητήρια στον ίδιο, στην οικογένειά του, στο χαρέμι του. Αυτός ο ίδιος έδωσε στον κ. Αναστασιάδη το τζετ του για να μεταβεί δύο φορές οικογενειακάς στις Σεϊχέλλες. Είναι η απίστευτη αποκάλυψη ότι η κυβέρνηση Αναστασιάδη-ΔΗΣΥ παραχωρούσε ελαφρύνσεις στον συντελεστή ΦΠΑ σε ζάμπλουτους επενδυτές, χρησιμοποιώντας ως όχημα νόμο που αφορά νεαρά ζευγάρια! Συνεπώς να μην ξεφεύγουμε από την ουσία. Η οποία ασφαλώς εντοπίζεται και στο γεγονός ότι ο πρόεδρος κάθεται στο Υπουργικό και εγκρίνει αιτήσεις που υποβάλλει το δικηγορικό γραφείο που έχουν οι θυγατέρες του.

—**Τι εννοείτε;**

—Τα παιδιά υπέβαλαν αιτήσεις στο Υπουργικό Συμβούλιο, του οποίου προεδρεύει ο πατέρας τους. Είδατε σε άλλη ευρωπαϊκή χώρα να γίνονται αυτά τα πράγματα και να μην αντιδρά κανένας, να μας λένε πως δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα; Μας είπε ότι τυχαία ένας Σαουδάραβας θα πήγαινε τις ίδιες ακριβώς μέρες μαζί του διακοπές. Του είπε θα σε πάρω μαζί μου και τυχαία αυτός ο άνθρωπος εξασφάλισε 36 διαβητήρια για την ευρύτερη οικογένειά του. Τυχαία οι συντάκτοί του συνόδευαν την Ryan Air, όταν πήγε να εξαγοράσει τις κυπριακές αερογραμμές και τυχαία στα πρακτικά γράφτηκαν άλλα ονόματα από τα δικά τους. Νομίζω ότι όλες αυτές οι συμπτώσεις και άλλες πολλές δεν μπορούν να μας πείσουν ότι ο κ. Αναστασιάδης είναι άμωμος και αμόλυντος. Δεν είναι τυχαία πλέον που ο κόσμος θεωρεί ότι στην Κύπρο

“

Ο πρόεδρος κάθεται στο Υπουργικό Συμβούλιο και εγκρίνει αιτήσεις που υποβάλλει το δικηγορικό γραφείο που έχουν οι θυγατέρες του.

η διαφθορά γιγαντώνεται. Η διαφορά μας είναι ότι εμείς όλα αυτά τα αποκαλύπτουμε, δεν τα καλύπτουμε. Έστω κι αν τέτοια φαινόμενα εντοπίστηκαν και στο σπίτι μας δεν διστάζουμε να πάρουμε αποφάσεις χωρίς να υποχωρούμε. Δεν σιωπήσαμε, όπως μας υπέδειξε ο ΔΗΣΥ.

—**Θέσατε, όμως, θέμα πολιτικής ευθιξίας. Αυτό αποτελεί πολιτική ευθιξία;**

—Αυτό που είπαμε είναι ότι με την παραίτησή του ο βουλευτής έδειξε να καταλαβαίνει την ευθύνη του. Αυτό είναι κάτι θετικό, σε αυτά τα χρόνια που η διαφθορά αλλά και η παχυδερμία κυριαρχούν.

—**Κατάλαβε ή ξαναγκάστηκε;**

—Έχει σημασία αυτό;

—**Δεν έχει;**

—Το γεγονός είναι ότι παραιτήθηκε.

Οι «χορηγίες» Τζιοβάνη
—**Υπάρχει στο παρασκήνιο φημολογία πως ο Χριστάκης Τζιοβάνη ήταν μεγάλος χορηγός του ΑΚΕΛ. Ισχύει;**

—Το περίμενα ότι θα ακουγόταν και αυτό, πάνω στον πανικό του ο ΔΗΣΥ θα έλεγε οτιδήποτε. Δεν έχουμε τίποτα να κρύψουμε. Οι εισφορές που δέχεται το ΑΚΕΛ είναι δημοσιοποιημένες. Ο Χριστάκης Τζιοβάνη έδινε μερίδιο από το μισθό του βουλευτή, όπως προνοείται για κάθε βουλευτή του ΑΚΕΛ που δεν είναι έμμισθος του κόμματος.

—**Και τίποτα παραπάνω;**

—Έδινε ένα μικρό ποσό στην ετήσια οικονομική εκστρατεία του ΑΚΕΛ. Όλα αυτά είναι δημοσιοποιημένα.

—**Επειδή υπάρχει πλέον η τάση ισοπέδωσης, είστε έτοιμοι να ανοίξετε θέμα διαφάνειας στο κόμμα;**

—Το ΑΚΕΛ κάθε χρόνο υποβάλλει τις οικονομικές του καταστάσεις στον έφορο κομμάτων που καταλήγουν στον γενικό ελεγκτή. Τις οικονομικές μας καταστάσεις τις κάνουν φύλλο και φτερό. Έρχονται εδώ και κάθονται εβδομάδες ολόκληρες ξεψαχνίζοντας το καθετί. Από το 2012 ξεκίνησε αυτή η διαδικασία. Ξέρουν με την κάθε λεπτομέρεια ποια είναι τα οικονομικά δεδομένα του ΑΚΕΛ. Και ο γενικός ελεγκτής και ο έφορος κομμάτων. Μόλις τελειώσει ο οικονομικός έλεγχος δίνουν τις οικονομικές μας καταστάσεις στη δημοσιότητα και αναρτούμε τις οικονομικές μας καταστάσεις στην ιστοσελίδα μας. Ο καθένας μπορεί να μπει να τις δει.

—**Τον στελεχών;**

—Είμαι ο μόνος που έδωσα στη δημοσιότητα τις οικονομικές μου καταστάσεις, όταν ανέλαβε την εξουσία ο Δημήτρης Χριστοφίας και όταν αποχώρησε. Ανέφερα λεπτομερώς τι έχω αλλά και πώς το απέκτησα. Δεν θα δείτε το όνομα του γενικού γραμματέα του ΑΚΕΛ ούτε σε εταιρείες σε εξωτικά νησιά, ούτε στην Κύπρο, ούτε σε περιέργες συναλλαγές. Προκάλεσα δημόσια τον ΔΗΣΥ να στείλουν όποιον ελεγκτή θέλουν να ελέγξει τα οικονομικά μου. Όποιον θέλουν. Και κατ' αναλογία να στείλουμε εμείς κάποιον να ελέγξει τους ηγέτες του ΔΗΣΥ και τον πρόεδρο της Δημοκρατίας. Δεν αποδέχτηκαν την πρόκληση.

Θα είχα πολιτική ευθύνη, αν κάλυπτα τα σκάνδαλα

—**Επί γραμματείας σας βγήκαν στην επιφάνεια διάφορα σκάνδαλα που έφεραν σε δύσκολη θέση το κόμμα, όπως το ΣΑΠΑ, η Focus, η περίπτωση της Δρομολογίας. Νιώθατε πως έχετε πολιτική ευθύνη;**

Αν τα κάλυπτα ναι, θα είχα πολιτική ευθύνη. Εμείς συζητήσαμε και χειριστήκαμε αυτά τα θέματα με ειλικρίνεια. Δεν κλείσαμε ποτέ την πόρτα στον έλεγχο και στη διαφάνεια και δεν έχουμε λόγο να το κάνουμε. Ενώ υπάρχει αυτή η απαίτηση από εμάς, τι γίνεται σε ό,τι αφορά τον πρόεδρο και τον ΔΗΣΥ που έχουν άμεση ευθύνη; Η Κομισιόν μάς στέλνει επιστολές από το 2019 και παρίσταναν ότι δεν τρέχει τίποτα. Θυμάστε τι μας έλεγαν; Ο πρόεδρος έλεγε ότι πολέμησαν την Κύπρο, ο κ. Χάρης Γεωργιάδης ότι καμία πολυτογραφία δεν έγινε αυθαίρετα, ο κ. Νουρής ότι όλα έγιναν νομότυπα και φταίει το φιλοτουρκικό ειδησεογραφικό δίκτυο. Και τι δεν είπαν. Τελικά αποκαλύπτεται ότι ο κ. Αναστασιάδης, η κυβέρνηση του ΔΗΣΥ, ξεχείλωσε ένα πρόγραμμα, το μετέτρεψε σε εστία διαφθοράς έχουν δοθεί διαβητήρια σε απατεώνες διεθνούς εμβέλειας και έχει ρεζιλέψει την Κύπρο διεθνώς.

—**Γιατί δεν θέσατε κι εσείς ζήτημα πρόωγων εκλογών όπως άλλα κόμματα;**

—Αν παραιτηθεί η κυβέρνηση, η οποία έχει την ευθύνη για όλα αυτά τα ζητήματα, τότε εμείς δεχόμαστε να διαλυθεί αμέσως και η βουλή. Να παραιτηθεί όμως πρώτα ο κύριος Αναστασιάδης.

—**Δεν ζητάτε παραίτησή του αυτή τη στιγμή;**

—Εμείς λέμε αυτοί που έχουν αναλάβει την πρωτοβουλία, πρώτα πρέπει να ζητήσουν την παραίτηση του κ. Αναστασιάδη. Μόνο τότε να συζητήσουμε διάλυση της Βουλής.

—**Γιατί δεν αναλαμβάνετε εσείς μία τέτοια πρωτοβουλία απαιτώντας παραίτησης Αναστασιάδη;**

—Διότι δεν θέλουμε να δώσουμε άλλοθι στον κ. Αναστασιάδη.

—**Με ποιο τρόπο θα του δώσετε άλλοθι;**

—Να ξεφύγει από την ουσία της συζήτησης. Εμείς λέμε το αυτόνομο. Να συνειδητοποιήσει την κατάσταση στην οποία οδήγησε τον τόπο και για το διεθνές ρεζιλέμα, να παραιτηθεί και έπειτα να διαλυθεί και η Βουλή.

—**Άρα προς το παρόν δεν θεωρείτε πως τίθεται τέτοιο ζήτημα;**

“

Εμείς συζητήσαμε και χειριστήκαμε αυτά τα θέματα με ειλικρίνεια. Δεν κλείσαμε ποτέ την πόρτα στον έλεγχο και στη διαφάνεια και δεν έχουμε λόγο να το κάνουμε.

—Ο κ. Αναστασιάδης πρέπει να αναλάβει τις ευθύνες του. Εμείς λέμε να παραιτηθεί ο κ. Αναστασιάδης που έχει την ευθύνη για όλα αυτά τα ζητήματα και τότε εμείς συζητούμε τη διάλυση της Βουλής. Όμως δεν δεχόμαστε εκείνοι που έχουν την κύρια ευθύνη για το διασυσμύ της Κύπρου, για την ανάπτυξη όλων αυτών των αρνητικών φαινομένων να παραμείνουν στη θέση τους και να περάσει το μήνυμα πως το πρόβλημα με τη διαφθορά στην Κύπρο το έχει η Βουλή.

Δεν χάθηκε το τρένο
—**Με δεδομένα τα όσα συμβαί-**

νουν στο εσωτερικό, αλλά και την ανάδειξη του Τατάρ στην ηγεσία των Τ/κ, να υποθέσουμε πως χάθηκε το τρένο επίλυσης του Κυπριακού;

—Αλλοίμονο αν πούμε ότι το τρένο χάθηκε. Νομίζω θα έχουμε χάσει την Κύπρο. Πρέπει να παλέψουμε μέχρι τέλους.

—**Μα ήδη συζητείται να μπει στο τραπέζι άλλο πλαίσιο λύσης και προχωρά ο εποικισμός της Αμμοχώστου.**

—Εμείς δεν είχαμε καμία αμφιβολία ότι αυτές θα ήταν οι εξελίξεις με τον τρόπο που ο κ. Αναστασιάδης χειριζόταν τα ζητήματα. Τον είχαμε καλέσει κατ' επανάληψη να αναλάβει πρωτοβουλίες λέγοντάς του ότι η στάση που τηρούσε σταδιακά θα μας οδηγούσε στην οριστική διχοτόμηση του νησιού.

Τα πράγματα είναι εξαιρετικά δύσκολα σήμερα. Δεν θα τα διπλώσουμε, δεν μπορούμε να επιφυλάξουμε ως μέλλον στην Κύπρο και στα παιδιά μας την οριστική διχοτόμηση του νησιού και τον κίνδυνο κατάληψης ολόκληρης της Κύπρου από την Τουρκία. Εμείς θα αγωνιστούμε για να ανατρέψουμε τα δεδομένα. Τα πράγματα γίνονται πιο δύσκολα από το γεγονός ότι ο κ. Τατάρ θα πειθαρχεί πλήρως στις

απαιτήσεις της Τουρκίας, πολύ πιο δύσκολα γιατί στην εξουσία εδώ βρίσκεται ο Νίκος Αναστασιάδης, ο οποίος —δυστυχώς— αναλώνεται σε παλινδρομήσεις και αντιφάσεις, δεν έχει ξεκαθάρο στόχο, δεν είναι συνεπής σε όλα όσα διαχρονικά έχουμε αποφασίσει.

Έχοντας μια Τουρκία πολύ πιο προκλητική και επιθετική σήμερα επιβάλλεται εμείς να είμαστε πιο προσεκτικοί και συνεπείς στα όσα λέμε. Λυπούμαι αλλά δεν διαπιστώνω κάτι τέτοιο ούτε και τώρα που έχουμε φτάσει στο και ένα. Το Βαρώσι φαίνεται να χάνεται και ο κ. Αναστασιάδης συμπεριφέρεται όπως συμπεριφερόταν τα τρία τελευταία χρόνια.

—**Μα τι θα μπορούσε να κάνει;**

—Να αναλάβει πρωτοβουλίες για την επανένταξη ουσιαστικών διαπραγματεύσεων. Εμείς προειδοποιούσαμε πως όποτε υπάρχει κενό στις διαπραγματεύσεις η Τουρκία προχωρεί σε νέα τετελεσμένα. Μας κατηγορούσαν. Μας έλεγαν πως εμείς θωρακίσουμε την ΑΟΖ, πως έχουμε κάνει τέτοιες συνεργασίες που θα μας προστατεύσουν. Να που τα πράγματα εξελίχθηκαν διαφορετικά, δυστυχώς όπως τα λέγαμε εμείς. Χρειάζεται τώρα να συνειδητοποιήσει έστω και την υστέρη

πως δεν είναι με τρόπο που εξυπηρετεί τους τουρκικούς στόχους που θα αντιμητοπίσει την κατάσταση. Να έχει ξεκάθαρο τον μισθό του τι πρέπει να πράξει και πώς πρέπει να κινηθεί. Λυπούμαι να πω ότι από την τελευταία συνεδρία του Εθνικού Συμβουλίου δεν διαπιστώσα κάτι τέτοιο.

—**Συνεπώς πώς μπορείτε να τον εμπιστευτείτε να χειριστεί το Κυπριακό;**

Εμείς με τα λόγια δεν θα πειστούν από κανέναν. Αν δεν γίνουν πράξη όλα αυτά που πρέπει να γίνουν για να αντιμετωπιστεί η τουρκική επιθετικότητα δεν θα έχουμε κανένα αποτέλεσμα. Στο τραπέζι θα φανούν οι πραγματικές προθέσεις της Τουρκίας. Εάν πραγματικά θεωρούμε ικανό, έμπειρο και αντικειμενικό τον κ. Γκουτέρες τότε δεν έχουμε λόγο να ανησυχούμε καθώς θα είναι η ασπίδα προστασίας μας. Όπως ασπίδα προστασίας θα είναι τα ψηφίσματα του ΟΗΕ.

Με αυτό τον τρόπο πρέπει να πολιτευτούμε και όχι να αλληλορίζουμε προς προτάσεις όπως το κλείσιμο των οδοφραγμάτων. Ποιον εξυπηρετεί το κλείσιμο των οδοφραγμάτων; Το δικό μας που θέλουμε επανένωση ή της Τουρκίας που θέλει διχοτόμηση;

Ο Τατάρ επαναφέρει σχέδια λύσης τύπου Ταϊβάν και Κοσσόβου

Το τουρκικό σχέδιο για τα Βαρώσια θα μπορούσε να αποτελέσει το «πρελούδιο» του σχεδίου της προσάρτησης των Κατεχομένων

Του ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ

Την προηγούμενη Κυριακή, με την υποστήριξη του τουρκικού Προεδρικού, των Γκρίζων Λύκων και της τουρκοκυπριακής Δεξιάς, ο Ερσίν Τατάρ του οποίου η υποψηφιότητά στις «προεδρικές» δεν ήταν δεδομένη λίγο πριν από την έναρξη της πανδημίας, με μικρή διαφορά κατάφερε να νικήσει τον απερχόμενο ηγέτη των Τ/κ Μουσταφά Ακιντζι.

Αυτή η αλλαγή σκυτάλης φέρνει νέα δεδομένα για το Κυπριακό. Όλες οι τελευταίες πληροφορίες, τόσο από κύκλους της νέας τ/κ ηγεσίας όσο και από την Άγκυρα, δείχνουν ότι ένα έτος μετά τη συνάντηση στο Βερολίνο, όπου Νίκος Αναστασιάδης και Μ. Ακιντζι συμφώνησαν στις βασικές παραμέτρους επί των οποίων υποτίθεται ότι θα συνέχιζε η προσπάθεια επίλυσης του Κυπριακού μετά το τέλος των «προεδρικών, τα δεδομένα στο Κυπριακό αλλάζουν. Η νέα τ/κ ηγεσία βρίσκεται «σε διαφορετικό μήκος κύματος» με την ε/κ πλευρά σε σειρά, ζωτικής σημασίας ζητήματα στο Κυπριακό, όπως λ.χ. το μέλλον της ομοσπονδίας, των εγγυήσεων κ.ο.κ. Ακόμη, η τ/κ πλευρά επιμένει στο δικό της, ιδιαίτερο σχέδιο για τα Βαρώσια.

Περιθώρια ελιγμών

Όπως επισημαίνουν στην «Κ» διάφορες πηγές τόσο ο κ. Τατάρ όσο και οι στενοί συνεργάτες του έχουν χάσει προ πολλού τις ελπίδες του για την προοπτική συνεργασίας

Ο Ογουζχάν Χασιίπο-γλου, στενός συνεργάτης του Τατάρ, επανέφερε το μοντέλο του Κοσόβου σχεδόν παράλληλα με την τοποθέτηση του αντιπροέδρου της Τουρκίας, ο οποίος ισχυρίστηκε ότι έχει πλέον κλείσει το κεφάλαιο της ομοσπονδίας.

των δύο κοινοτήτων σε κεντρικό επίπεδο. «Δεν μιλάμε αποκλειστικά για το μοντέλο της ομοσπονδίας. Σε ευρύτερο πλαίσιο είναι αμφίβολο αν ποτέ η τ/κ Δεξιά πίστεψε στην προοπτική της πολιτικής συνεργασίας, υπό τη σκέπη μιας κοινής, κεντρικής κρατικής δομής», υπογραμμίζουν οι πηγές της «Κ». Σύμφωνα με τις πηγές μας, μετά το Κραν Μοντάνα, η αλλαγή πλευσης της Άγκυρας στο Κυπριακό αναπτέρωσε το ηθικό της τ/κ Δεξιάς για επιστροφή στη γνωστή ρητορική της δικτομόησης. Μάλιστα, εκείνη την περίοδο, στελέχη της τ/κ Δεξιάς άρχισαν να επικεντρώνουν εκ νέου την προσοχή τους και πάλι σε εναλλακτικά, υποτιθέμενα σχέδια λύσης, όπως λ.χ. αυτό του Ταϊβάν ή το Κοσσόβου. Ο στενός συνεργάτης του νέου Τ/κ ηγέτη Ογουζχάν Χασιίπο-γλου, ο οποίος αναμένεται να αναλάβει σημαντικά καθήκοντα είτε στην νέα τ/κ ηγεσία είτε στη νέα

«κυβέρνηση», στο παρελθόν συμμετείχε στην τ/κ διαπραγματευτική ομάδα, επανέφερε στο προσκήνιο το μοντέλο του Κοσόβου.

Ο κ. Χασιίπογλου, ο οποίος λίγο μετά την εκλογή του κ. Τατάρ είπε: «Το Κόσοβο ήταν μια επαρχία. Σήμερα είναι κράτος. Αυτό που δεν καταφέραμε εμείς επί 40 χρόνια, οι Κοσοβάροι το κατάφεραν έπειτα από διαπραγματεύσεις δύο ετών. Για ποιο λόγο δεν πράττουμε και εμείς το ίδιο; Δεν είναι δικαίωμά μας; Σήμερα το Κόσοβο το αναγνωρίζουν πάνω από 100 κράτη. Και εμείς έχουμε μια δίκαιη βάση. Και εμείς μπορούμε να το πράξουμε». Μαζί με την εκ νέου μεταφορά του μοντέλου του Κοσόβου στο προσκήνιο της επικαιρότητας, ο κ. Χασιίπογλου αναφέρθηκε και στο ενδεχόμενο της διπλής δικτομόησης σε γη και θάλασσα. Ο ίδιος δήλωσε ότι σε περίπτωση που τελικά δεν υπάρξει συμβιβαστική λύση για το ζήτημα του φυσικού αερίου, θα έρθει στο προσκήνιο το ενδεχόμενο του «καταμερισμού των οικοπέδων». Παρόμοια τοποθέτηση έκανε και ο αντιπρόεδρος της Τουρκίας, Φουάτ Οκτάι, ο οποίος ισχυρίστηκε ότι στο Κυπριακό έχει πλέον κλείσει το κεφάλαιο της ομοσπονδίας. «Η Τουρκία δήλωσε ότι δεν μπορούμε να χάσουμε άλλα 50 χρόνια με την ομοσπονδία. Πλέον μπορούμε να συζητήσουμε τα δύο κράτη με βάση την κυρίαρχη ισότητα (την ίση κυριαρχία). Μετά τις εκλογές, μπορού να εστιάσω σε μια διζωνική δομή, με δύο κυρίαρχες (υπο)δομές». Τα

Όπως επισημαίνουν στην «Κ» διάφορες πηγές τόσο ο κ. Τατάρ όσο και οι στενοί συνεργάτες του έχουν χάσει προ πολλού τις ελπίδες τους για την προοπτική συνεργασίας των δύο κοινοτήτων σε κεντρικό επίπεδο.

νέα μηνύματα της Άγκυρας και της νέας τ/κ ηγεσίας θέτουν συγκεκριμένα ερωτήματα, όπως αν η Άγκυρα και η τ/κ πλευρά επιχειρούν να εκπέμψουν το μήνυμα ότι σκληραίνουν τη στάση τους στο Κυπριακό ώστε να εξασφαλίσουν μεγαλύτερα διπλωματικά οφέλη στη διάσκεψη που ακολουθεί και αν τελικά για την Άγκυρα η ομοσπονδιακή φόρμουλα βρίσκεται ακόμη στο τραπέζι. Σύμφωνα με πληροφορίες στην τ/κ πλευρά λέγεται ότι ακόμη και αν την επόμενη περίοδο γίνει προσπάθεια για να συζητηθεί η ομοσπονδία, το σίγουρο είναι ότι Άγκυρα και νέα τ/κ ηγεσία θα προβάλλουν ιδιόρρυθμες «αναγνώσεις» των διάφορων πτυχών της λύσης, οι οποίες αδιαμφισβήτητα θα περιορίσουν τα περιθώρια ελιγμών των εμπλεκόμενων πλευρών και κυρίως της Λευκωσίας.

Προσάρτηση...

Με τις νέες ιδέες για το Κυπριακό, φυσικά και επηρεάζεται άμεσα και το ζήτημα των Βαρωσίων, με τ/κ πηγή να αναρωτιέται πώς θα συζητηθεί η χαλαρή ομοσπονδία που επισημαίνεται ο κ. Αναστασιάδης, την ώρα που προχωρά το σχέδιο για το

άνοιγμα της περικλειστης πόλης υπό τ/κ διοίκηση; Ένας από τους εμπνευστές του τουρκικού σχεδίου για τα Βαρώσια, ο Κουντρέτ Όζερσάι, λίγο πριν από τις «προεδρικές» ανέμενε το επίσημο άνοιγμα της κλειστής πόλης προς τα τέλη του 2020. Πλέον λίγο μετά τις «προεδρικές» μπορεί το μέλλον του κ. Όζερσάι στην «κυβέρνηση» να μην είναι δεδομένο, ωστόσο, όλες οι τελευταίες πληροφορίες δείχνουν ότι η ηγεσία Τατάρ είναι αποφασισμένη να προχωρήσει με βάση το αρχικό σχέδιο που έχει την έγκριση και υποστήριξη της Τουρκίας. Σημειώνεται ότι ένας από τους πιο έμπειρους σε ζητήματα εξωτερικής πολιτικής αναλυτές της Τουρκίας, ο Φεχίμ Τάστεκιν, προσεγγίζει το Βαρώσι ως ένα ζήτημα-κλειδί για τη λύση του Κυπριακού. Σύμφωνα με την άποψη του κ. Τάστεκιν από το μέλλον των Βαρωσίων θα εξαρτηθεί το μέλλον της προσπάθειας λύσης και ακόμη το ενδεχόμενο της μακροπρόθεσμης προσάρτησης των Κατεχομένων στην Τουρκία.

Ο κ. Τάστεκιν θεωρεί ότι το τουρκικό σχέδιο για τα Βαρώσια θα μπορούσε να αποτελέσει το «πρελούδιο»

του σχεδίου της προσάρτησης. Σε αυτό το ενδεχόμενο εστιάζει και ο Τ/κ αναλυτής Μετίν Μουνίρ, ο οποίος λίγο μετά την εκλογή του κ. Τατάρ επισήμανε ότι ο τελικός στόχος της Τουρκίας στο Κυπριακό ενδέχεται να είναι η σταδιακή προσάρτηση. «Η προσάρτηση της ΤΔΒΚ θα ενισχύσει τον Ερντογάν εν όψει των προεδρικών του 2023. Επίσης, θα ενισχύσει την σχέση του με τον κυβερνητικό εταίρο του, το Κόμματος Εθνικιστικής Δράσης. Τέλος, θα διευρύνει την υφαλοκρηπίδα της Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο», τονίζει ο κ. Μουνίρ, ο οποίος προσθέτει: «Μετά την εγκατάσταση του Τατάρ στο Προεδρικό, η Άγκυρα θα καταβάλλει προσπάθειες για να φέρει στην εξουσία το κόμμα του». Ο κ. Μουνίρ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το Κόμμα Εθνικής Ενότητας (ΚΕΕ) του κ. Τατάρ έχει ήδη μετατραπεί σε ένα είδος τοπικής οργάνωσης του τουρκικού κυβερνώτος Κόμματος Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης (ΑΚΡ), μια εξέλιξη που, μεταξύ άλλων, θα πρέπει να θυρωβήσει όλες τις δυνάμεις που στέκονται απέναντι στην τελική δικτομόηση.

Στο τραπέζι το όνομα του εγγονού Ντενκτάς ως διαπραγματευτή

Σύμφωνα με τις τελευταίες πληροφορίες, τα επόμενα εβδομήντα αναμένονται ριζικές αλλαγές στο «προεδρικό», και φυσικά στη σύνθεση της νέας τ/κ διαπραγματευτικής ομάδας. Αναλόγως, λοιπόν, με την προσπάθεια δημιουργίας νέας «κυβέρνησης» και τις νέες ισορροπίες στο «κυβερνητικό» σχήμα, στενοί συνεργάτες του κ. Τατάρ αναμένουν τη μετακίνησή τους στο «προεδρικό». Η θέση που προ-

σελκύει το ενδιαφέρον τόσο της Άγκυρας όσο και των Τ/κ εθνικιστικών κύκλων είναι αυτό του διαπραγματευτή. Τις προηγούμενες ώρες στα Κατεχόμενα κυκλοφόρησε η φήμη ότι ένας από τους εγγονούς του Ραούφ Ντενκτάς, ο Ραούφ Αλπ Ντενκτάς, δεν αποκλείεται να αναλάβει το επόμενο διάστημα το συγκεκριμένο αξίωμα.

Σημειώνεται ότι μέχρι τα τέλη της προηγούμενης εβδομάδας, πη-

γές της «Κ» δεν επιβεβαίωναν τις σχετικές φήμες. Μάλιστα, ορισμένες πηγές διέψευδαν τις φήμες με κατηγορηματικό τρόπο, υπενθυμίζοντας ότι υπάρχουν αρκετά υψηλάβαθμα στελέχη του «κυβερνώτος» Κόμματος Εθνικής Ενότητας (ΚΕΕ) και της τ/κ Δεξιάς που έχουν βλέςψεις για τις διάφορες θέσεις της τ/κ διαπραγματευτικής ομάδας.

Ο Ραούφ Αλπ Ντενκτάς (ο οποίος κατέχει διπλή υπηκοότητα, της

«ΤΔΒΚ» και της Τουρκίας) σήμερα υπηρετεί στο τουρκικό Υπουργείο Εξωτερικών και πριν από λίγο καιρό, με έγκριση του προέδρου της Τουρκίας, ο κ. Ντενκτάς ανέλαβε τη θέση του «βοηθού διευθυντή του Τμήματος Πολυμερών Οικονομικών Εργασιών» του τουρκικού διπλωματικού σώματος. Προηγούμενως ο κ. Ντενκτάς υπηρέτησε για πολλά χρόνια στην τουρκική διπλωματική αποστολή στον ΟΗΕ.

Ο εγγονός Ντενκτάς σπούδασε στο Τμήμα Οικονομικών του Πανεπιστημίου Μπίλκεντ και συνέχισε τις μεταπτυχιακές σπουδές του στη Βρετανία. Μετά τις σπουδές του εντάχθηκε στο δυναμικό του τουρκικού Υπουργείου Εξωτερικών. Το όνομα του Ραούφ Αλπ Ντενκτάς το προηγούμενο διάστημα απασχόλησε τις κοσμικές στήλες των τ/κ μέσων με προσωπικές τραγωδίες και περιπέτειες. Ο κ. Ντενκτάς στα

παιδικά του χρόνια έχασε τον πατέρα του σε ένα αυτοκινητιστικό δυστύχημα. Λίγες δεκαετίες μετά, ο μεγάλος αδελφός του, ο οποίος αντιμετώπιζε οικονομικά προβλήματα αποφάσισε να θέσει τέλος στη ζωή του. Την ίδια περίοδο, ο κ. Ντενκτάς ήρθε στο προσκήνιο της επικαιρότητας και με το διαζυγίο του που συζητήθηκε για αρκετό χρονικό διάστημα στα Κατεχόμενα.

ΑΡΘΡΟ / Του ΧΡΥΣΗ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗ

Δεκαπέντε άντρες και μία γυναίκα

Η σύνθεση «15 άντρες και 1 γυναίκα» της Συμβουλευτικής Επιτροπής για το Υφυπουργείο και την πολιτική για τον Πολιτισμό υπονομεύει την ίδια την αποστολή της, καθώς ενισχύει στερεότυπες, πατριαρχικές αντιλήψεις, που η Παιδεία και ο Πολιτισμός (και όχι μόνο) οφείλουν να καταπολεμούν. Δικαιολογημένη η αντίδραση γυναικών, επιβεβλημένη η αντίδραση όλων μας.

Δεν έφτανε όμως αυτό. Η διευ-

κρινιστική εξήγηση, που έδωσε μετά τις αντιδράσεις ο αρμόδιος – και υπεύθυνος για τον διορισμό – υπουργός, Πρόδρομος Προδρόμου, εύκολα μπορεί να κριθεί ως χειρότερη και από τη σύνθεση αυτήν καθ' αυτήν: «Η σύνθεση της Συμβουλευτικής Επιτροπής για τη δημιουργία Υφυπουργείου και για θέματα πολιτικής για τον Πολιτισμό, ως προς το φύλο, προέκυψε τυχαία. Η επιτροπή αποτελείται από προσωπικότητες που

των γνώσεων και της ανάμιξης τους στα πολιτιστικά πράγματα και δεν προβλέπεται να είναι αντιπροσωπευτική οποιωνδήποτε χώρων ή ομάδων του πληθυσμού». Δες, δηλαδή και είναι στατιστικά κάπως... απίθανο να επιλεγούν πέραν της μιας γυναίκας, όταν η επιλογή γίνεται «στη βάση του έργου, των γνώσεων και της ανάμιξης τους στα πολιτιστικά πράγματα».

Δεν ισχυρίζομαι ότι ο υπουργός ή οι συνεργάτες του είπαν «δεν θα

διορίσουμε πολλές γυναίκες». Ισχυρίζομαι, όμως, ότι δεν σκέφτηκαν καν την ανάγκη ίσων εκπροσώπων. Και εδώ είναι το πρόβλημα, το οποίο, για να είμαι δίκαιος, δεν αφορά μόνο το εν λόγω Υπουργείο, αφορά όλους τους θεσμούς, όλα τα κόμματα, όλη τη δημόσια ζωή και την κοινωνία της χώρας. Πριν προλάβει να σκεφτεί κάποιος ότι «και στα κόμματα, συμβαίνει το ίδιο ή παρόμοιο φαινόμενο», διευκρινίζω ότι, ναι, συμβαίνει, όμως γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο, περιμένει

κानείς, ότι στις περιπτώσεις που δεν υπάρχουν μακροχρόνιες ή άλλου είδους διαδικασίες, που να θέτουν πρόσθετους βαθμούς δυσκολίας στις γυναίκες που παλεύουν να νικήσουν τις πατριαρχικές και στερεότυπες αντιλήψεις, θα ανέμενε κανείς ότι θα υπήρχε αυξημένη μέριμνα για εκσυγχρονιστικά βήματα. Πολύ περισσότερο στην προκειμένη περίπτωση, όπου διορίστηκε (ήταν δηλαδή απόφαση ενός υπουργού) μια επιτροπή για τον Πολιτισμό, που,

όπως ανέφερα στην αρχή, είναι ένας τομέας ο οποίος, εξ ορισμού, οφείλει να καταπολεμά τα λανθασμένα στερεότυπα. Γι' αυτό τον λόγο υπάρχει ιδιαίτερη ευαισθησία στη συγκεκριμένη περίπτωση. Και μόνο η επιβεβλημένη αντίδραση όλων μας, όχι μόνο των γυναικών, αλλά και των αντρών, καλόπιστα και χωρίς διάθεση πολιτικής εκμετάλλευσης, μπορεί να συμβάλει στην καταπολέμηση τέτοιων στερεότυπων, πατριαρχικών αντιλήψεων.

MC MEDOCHEMIE

44 ΧΡΟΝΙΑ

φροντίδα για τον άνθρωπο και την υγεία

Θέλουν να αποφύγουν πρόωρες «εκλογές»

Εντατικές διεργασίες για σχηματισμό νέας «κυβέρνησης» στα Κατεχόμενα

Του ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ

Εν μέσω αλλαγής σκυτάλης στην τ/κ ηγεσία, τα δύο κόμματα που σχηματίζουν την απερχόμενη «κυβέρνηση» του Ερσίν Τατάρ ήρθαν σε μετωπική σύγκρουση για το ζήτημα των Βαρώσιων. Το Κόμμα του Λαού (ΚΛ), το οποίο δημιούργησε πριν από περίπου τέσσερα χρόνια ο Κουντρέτ Όζερσαϊ, διαφωνώντας με τον τρόπο

Μετά το τέλος των «προεδρικών», η προσοχή των αναλυτών και πολιτικών κύκλων στρέφεται στην ανάδειξη του νέου ηγέτη της τ/κ κοινότητας και στην προσπάθεια σχηματισμού της νέας «κυβέρνησης».

που διαχειρίζεται ο κ. Τατάρ το ζήτημα της κλειστής πόλης, ανακόινωσε την απόσυρσή του από την «κυβέρνηση».

Κρίσιμο συνέδριο ΚΕΕ

Σύμφωνα με τις τελευταίες πληροφορίες από τα Κατεχόμενα, το Κόμμα Εθνικής Ενότητας (ΚΕΕ) θα οδηγηθεί το επόμενο Σάββατο σε έκτακτο συνέδριο για να εκλέξει τον νέο ηγέτη του. Μέχρι στιγμής ο αριθμός των υψηλόβαθμων στελεχών του μεγαλύτερου κόμματος

της τ/κ Δεξιάς που φλερτάρουν με την ιδέα του ηγέτη του ΚΕΕ έχει ήδη πλησιάσει τους δέκα. «Υπουργοί» και υψηλόβαθμα στελέχη του ΚΕΕ, όπως ο Χασάν Τατσί, Φαϊζ Σουτζούογλου και Ερσάν Σανέρ διεκδικούν το αξίωμα, το οποίο θα ανοίξει τον δρόμο για την «πρωθυπουργοποίησή» τους.

Ο νέος ηγέτης του ΚΕΕ, αμέσως μετά την εκλογή του, θα αναλάβει από τον κ. Τατάρ την εντολή σχηματισμού της νέας «κυβέρνησης». Οι τελευταίες πληροφορίες θέλουν τόσο τον κ. Τατάρ όσο και τους τ/κ πολιτικούς αρχηγούς να προσεγγίζουν ως απομακρυσμένο ενδεχόμενο τις πρόωρες «εκλογές» και αυτό διότι οι συνθήκες της πανδημίας και η μεγάλη οικονομική κρίση δυσχεραίνει την διεξαγωγή μιας νέας «εκλογικής» αναμέτρησης μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα. Επίσης, τα κόμματα της αντιπολίτευσης σε γενικές γραμμές προσεγγίζουν με προβληματισμό το ενδεχόμενο των «εκλογών». Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του Ρεπουμπλικανικού Τουρκικού Κόμματος (ΡΤΚ), το οποίο, σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις, δεν αναμένεται να αυξήσει τα ποσοστά του το αμέσως επόμενο διάστημα, πέρα από το 20-22% που διαθέτει σήμερα. Η ηγεσία του ΡΤΚ προσεγγίζει με ιδιαίτερο προβληματισμό την ενίσχυση της «εκλογικής» βάσης του ΚΕΕ και του Κόμματος της Αναγέννησης (ΚΑ), το οποίο υποστηρίζουν οι έποικοι και η ακροδεξιά.

Οι Τ/κ αναλυτές εκτιμούν ότι η τροπή των εξελίξεων στο εσωτερικό πολιτικό πεδίο θα έχει συνέπειες και στις εξελίξεις που τρέχουν στο μέτωπο του Κυπριακού.

Τα τρία σενάρια για τη νέα «κυβέρνηση»

Στα τέλη της προηγούμενης εβδομάδας στην τουρκοκυπριακή κοινότητα ξεχώριζαν τρία σενάρια-ενδεχόμενα. Οι Τ/κ αναλυτές εκτιμούν ότι η τροπή των εξελίξεων στο εσωτερικό πολιτικό πεδίο θα έχει συνέπειες και στις εξελίξεις που τρέχουν στο μέτωπο του Κυπριακού. Λ.χ. σε περίπτωση πρόωρων «εκλογών» και ενίσχυσης της τ/κ Δεξιάς, Τατάρ και Αγκυρα δεν αποκλείεται να σκληραίνουν ακόμη πιο πολύ την στάση τους στο Κυπριακό.

Σε περίπτωση πρόωρων «εκλογών» και ενίσχυσης της τ/κ Δεξιάς, Τατάρ και Αγκυρα δεν αποκλείεται να σκληραίνουν ακόμη πιο πολύ την στάση τους στο Κυπριακό.

ετα να συνεχίσει την πορεία της με νέα πρόσωπα και φυσικά νέο «πρωθυπουργό».

Το δεύτερο σενάριο αφορά τη δημιουργία ενός μεταβατικού χαρακτήρα, «κυβερνητικού» σχήματος, το οποίο για ένα περιορισμένο χρονικό διάστημα θα βρεθεί στο τιμόνι της τ/κ κοινότητας εν μέσω

γενικευμένης πανδημίας και οικονομικής κρίσης. Για να έρθει στο προσκήνιο αυτό το σενάριο το ΚΕΕ είτε θα επιχειρήσει να συνεργαστεί με όλα τα κόμματα της τ/κ Δεξιάς που εκπροσωπούνται στην «βουλή», είτε θα στρέψει τα βλέμματά του στο ΡΤΚ. Σημειώνεται ότι παρά το γεγονός ότι οι άνθρωποι του ΚΕΕ δεν προσεγγίζουν με αρνητικό τρόπο την προοπτική της μελλοντικής συνεργασίας με την τ/κ κεντροαριστερά, οι κύκλοι του ΡΤΚ αποκλείουν αυτό το σενάριο με κατηγορηματικό τρόπο.

Τέλος, σε περίπτωση που αποτύχουν οι παραπάνω προσπάθειες, ανεξάρτητα με το τι επιθυμούν ή όχι οι τ/κ πολιτικοί αρχηγοί, η τ/κ κοινότητα θα οδηγηθεί εκ νέου στην «κάλπη» μέσα σε σύντομο χρονικό

διάστημα. Ενδεχομένως το αργότερο στις αρχές του 2021, η τ/κ κοινότητα θα βρεθεί αντιμέτωπη με τις πρόωρες «βουλευτικές εκλογές». Σημειώνεται ότι όπως οι τ/κ πολιτικοί αρχηγοί έτσι και η Αγκυρα, σύμφωνα πάντα με τις τελευταίες πληροφορίες, δεν προσεγγίζει θετικά το προαναφερόμενο τρίτο σενάριο. Και αυτό διότι, η Αγκυρα θέλει να προχωρήσει τόσο στο Κυπριακό όσο και στο εσωτερικό μέτωπο των Τ/κ με την υποστήριξη ενός «κυβερνητικού» σχήματος, το οποίο θα έχει εστιασμένη την προσοχή της στις δικές της κατευθυντήριες γραμμές, κυρίως σε ό,τι αφορά τα νεοφιλελεύθερα οικονομικά πακέτα, στα οποία επιμένουν οι Τούρκοι αξιωματούχοι και διπλωμάτες που ασχολούνται με τα ζητήματα που αφορούν την τ/κ κοινότητα.

Παίρνει μπροστά το 2021 η Γραμματεία Τριμερών

Το πλαίσιο λειτουργίας, οι επιδιώξεις και οι μακροπρόθεσμοι στόχοι του μηχανισμού ενίσχυσης της περιφερειακής ασφάλειας

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Η 8η τριμερής Σύνοδος των ηγετών Κύπρου, Ελλάδας και Αιγύπτου αποτελεί την αφετηρία ενός στόχου που έχει τεθεί εδώ και δύο χρόνια και που αποτελεί ένα από τα θέματα έντονου ενδιαφέροντος από κυπριακής πλευράς. Πρόκειται για τη Μόνιμη Γραμματεία Τριμερών Συνεργασιών, η σύσταση και η λειτουργία της οποίας πήρε το πράσινο φως από τους Νίκο Αναστασιάδη, Κυριάκο Μητσοτάκη και Αμπντέλ Φατάχ αλ Σισί. Ένα θέμα το οποίο βρισκόταν στην αιχμή της 8ης τριμερούς Συνόδου, συζητήθηκε κατά την διάρκεια των διαβουλεύσεων, ωστόσο, δημόσια, επισκιάστηκε από το κλίμα έντασης που έχει δημιουργήσει στην περιοχή η Τουρκία. Δύο χρόνια από τότε που το Υπουργικό Συμβούλιο προχώρησε με σχετική απόφασή του, οι ηγέτες των τριών χωρών κατέληξαν στα βήματα εκείνα που θα οδηγήσουν στη έναρξη λειτουργίας της Γραμματείας, η οποία τοποθετείται αρχές του επόμενου έτους. Η Γραμματεία θα είναι ένας μόνιμος μηχανισμός που θα συντονίζει, θα παρακολουθεί και θα παράγει ιδέες εμπόνης των συνεργασιών σε περιφερειακό επίπεδο. Απώτερη στόχευση αποτελεί η περαιτέρω αξιοποίηση της δυναμικής που έχουν αναπτυχθεί από τα τριμερή σχήματα με ταυτόχρονη κοινή στέγαση των μηχανισμών. Όπως ανέφεραν κυβερνητικές πηγές στην «Κ», η έναρξη λειτουργίας της Γραμματείας και η

όποια επικοινωνία μεταξύ των τριμερών σχημάτων δεν έχει θεσμική διασύνδεση. Ωστόσο, στην πορεία ο μηχανισμός αυτός θα μπορεί να ενοποιηθεί και να χρησιμοποιηθεί ως η βάση για ένα Περιφερειακό Οργανισμό Ασφάλειας.

Η Γραμματεία

Η Μόνιμη Γραμματεία Τριμερών Συνεργασιών θα φιλοξενηθεί στη Λευκωσία και θα στεγάζεται σε χώρο εκτός του Υπουργείου Εξωτερικών. Στη Γραμματεία, μόνιμη παρουσία θα έχουν εκπρόσωποι χωρών που συμμετέχουν στα τριμερή σχήματα, την Αίγυπτο, το Ισραήλ και την Ιορδανία. Με βάση τον οδικό χάρτη που έχει αποφασιστεί, η Γραμματεία θα παρακολουθεί την πορεία και υλοποίηση όλων των ζητημάτων που αποφασίζονται στις τριμερείς, μιας και σε πολλά θέματα εμπλέκονται πέραν του ενός Υπουργείου. Στόχος είναι οι αποφάσεις να μη μένουν απλές διακηρύξεις. Όπως έχει συμφωνηθεί, όλες οι χώρες που συμμετέχουν στα τριμερή σχήματα συνεργασίας θα διορίσουν Εθνικό Συντονιστή στο Υπουργείο Εξωτερικών της κάθε χώρας, υπεύθυνο για οριζόντια παρακολούθηση των όσων αποφασίζονται στις τριμερείς. Η Αίγυπτος ήδη προχώρησε στον διορισμό Εθνικού Συντονιστή, η Ιορδανία ειδοποίησε την περασμένη εβδομάδα πως διόρισε και το Ισραήλ θα επιστομοποιήσει τη συμμετοχή του, με διορισμό Εθνικού Συντονιστή στις 27 Οκτωβρίου στην τριμερή των ΥΠΕΣ Κύπρου, Ελλάδας και Ισ-

Τη σύσταση και λειτουργία της Μόνιμης Γραμματείας των Τριμερών Συνεργασιών ανακοίνωσε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης, μετά το πέρας των εργασιών της τριμερούς με Ελλάδα και Αίγυπτο.

ραήλ στην Αθήνα. Σε πρώτη φάση στη Λευκωσία θα φιλοξενηθούν τρεις γραμματείες, μια για κάθε τριμερή συνεργασία, με προοπτική ο μηχανισμός να ενοποιηθεί στο μέλλον και να χρησιμοποιηθεί ως βάση για ένας Περιφερειακό Οργανισμό Ασφάλειας. Κυβερνητικές πηγές στη Λευκωσία θεωρούν πως ο Μηχανισμός της Γραμματείας θα βοηθήσει στην ενίσχυση της πολιτικής

συνεργασίας των κρατών της περιοχής, μιας και όπως τονίζεται «υπάρχουν πολλά θέματα που συζητούμε με την Αίγυπτο, το Ισραήλ και την Ιορδανία».

Πενταμερείς

Εκτός από την πορεία και υλοποίηση των αποφάσεων που λαμβάνονται σε επίπεδο ηγετών, η Γραμματεία θα προωθεί ιδέες, από-

ψεις, εισηγήσεις για τομείς περαιτέρω συνεργασίας. Τον μηχανισμό Γραμματείας ευνοούν και οι ευρύτερες εξελίξεις που συντελούνται στην περιοχή, όπως η μετεξέλιξη κάποιων τριμερών συνεργασιών σε πενταμερείς με την προσθήκη της Γαλλίας και των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων (ΗΑΕ). Άλλη περίπτωση είναι η ανάπτυξη νέων συνεργασιών, όπως αυτής της Αιγύπτου με την Ιορδανία και το Ιράκ, σχήμα που θα μετατραπεί σε πενταμερές μιας και οι τρεις χώρες έχουν απευθύνει πρόσκληση σε Κύπρο και Ελλάδα να συμμετάσχουν.

Τριμερείς με ΗΑΕ

Μια σημαντική εξέλιξη στις ζυμώσεις που γίνονται για ενδυνάμωση της περιφερειακής ασφάλειας είναι η παρουσία των ΗΑΕ στις γεωπολιτικές εξελίξεις της περιοχής. Ειδικά και μετά το πρόσφατο ταξίδι του Υπουργού Εξωτερικών των ΗΑΕ, σε Λευκωσία και Αθήνα το αραβικό κρατίδιο ετοιμάζεται να δώσει το «παράν» του συμμετέχοντας σε ένα νέο τριμερές σχήμα με Κύπρο και Ελλάδα που θα δημιουργηθεί μέχρι το τέλος του χρόνου. Το ενδιαφέρον των ΗΑΕ εστιάζεται στις ενεργειακές προοπτικές της ανατολικής Μεσογείου μετά και την ομαλοποίηση των σχέσεων του με το Ισραήλ. Δημοσιεύματα την περασμένη εβδομάδα εμφάνιζαν το Ισραήλ και τα ΗΑΕ να συζητούν μεταξύ τους για την προοπτική ενός αγωγού Φ.Α. που θα καταλήγει στον υπό μελέτη EastMed.

Ο προσανατολισμός

Οι διεργασίες που συντελούνται δεν στρέφονται και δεν αποκλείουν καμία χώρα της περιοχής, κάτι που τονίσθηκε και μετά το πέρας των εργασιών της 8ης τριμερούς Συνόδου. Ωστόσο, ο σεβασμός και η αποδοχή ενός συγκεκριμένου πλαισίου που έχει συμφωνηθεί είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τις χώρες που ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν. Ένα άλλο ζήτημα που κάνει ελκυστικές τις τριμερείς συνεργασίες στην Ανατολική Μεσόγειο, είναι ο τερματισμός των εντάσεων. Στο πνεύμα αυτό κινούνται και οι διεργασίες που συντελούνται μεταξύ του Ισραήλ και χωρών του Αραβικού Κόλπου. Σύμφωνα με διπλωματικές εκτιμήσεις, η τουρκική επιθετικότητα είναι ένας παράγοντας που σπρώχνει κράτη της περιοχής να ομαλοποιήσουν τις σχέσεις τους. Οι ίδιες πηγές παρατηρούν πως ακόμα και αυτό το προσεκτικό, στο παρελθόν, Κάιρο στις τοποθετήσεις του απέναντι στην Τουρκία έχει σκληρύνει τις δημόσιες αναφορές του το τελευταίο διάστημα, ένεκα της εμπλοκής της Τουρκίας στη Λιβύη αλλά και της ταύτισης της Αγκυρας με τους αδελφούς μουσουλμάνους και τη συνεργασία με τη Χαμάς.

Μπλόκο στα εξοπλιστικά της Αγκυρας

Για ποια οπλικά συστήματα ευρωπαϊκής κατασκευής ζητεί εμπάργκο η Αθήνα από τους εταίρους της στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Προετοιμασμένη για παν ενδεχόμενο παραμένει η Αθήνα έναντι της Αγκυρας, έπειτα και από την προεξόφληση συνέχισης των τουρκικών ερευνών για το επόμενο δίμηνο. Εν μέσω αυτής της διαρκούς επιχειρησιακής κλιμάκωσης, η Αθήνα διαμνύει και προς τους Ευρωπαίους εταίρους της ότι δεν είναι δυνατόν ένα κράτος-μέλος της Ε.Ε. να απειλείται από την Τουρκία και την ίδια στιγμή να συνεχίζουν κανονικά οι εξαγωγές όπλων προς τη χώρα.

Η ρητή αναφορά του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη για εμπάργκο όπλων στην Τουρκία από τους εταίρους στην Ε.Ε. αλλά και κατ' ιδίαν προς τον υπουργό Εξωτερικών της Γερμανίας Χάικο Μάας, έχει πολύ μεγαλύτερο βάθος απ' όσο αναγνωρίζουν οι ίδιες οι χώρες που τα εξαγουν. Άλλωστε αυτά περιέγραψε με λεπτομέρεια ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Δένδιας στην επιστολή του προς τους ομολόγους του Γερμανίας, Ιταλίας και Ισπανίας. Η πλέον σοβαρή πτυχή της βοήθειας που παρέχουν πολλοί από τους Ευρωπαίους εταίρους προς την Τουρκία δεν αφορά μόνο τους εξοπλισμούς αλλά, πολύ σημαντικότερα, την τεχνονομία που παρέχεται, η οποία έχει επιτρέψει στην Αγκυρα να αναπτύξει αλματώδως και την εγχώρια αμυντική της βιομηχανία και να την επεκτείνει κυρίως στον τομέα της ανάπτυξης μη επανδρωμένων αεροκρημάτων (UAV) και drones.

Το κύριο όπλο αιχμής, το οποίο ο κ. Μητσοτάκης ανέφερε ρητώς στους συνομιλητές του, είναι το υποβρύχιο τύπου 214 (πανομοιότυπα με τα τύπου «Παπανικολής» του Πολεμικού Ναυτικού), γερμανικής σχεδίασης και ναυπήγησης στην Τουρκία. Το Βερολίνο έχει παραχωρήσει το σύνολο της τεχνονομίας ναυπήγησης τους στην Αγκυρα αλλά και τα συστήματα Αναερόβιας Πρόωσης (ΑΙΡ). Ανάλογη είναι και η συνεργασία Βερολίνου - Αγκυρας στον τομέα παραγωγής του ολοκληρωμένου προγράμματος των αρμάτων μάχης Λέοπαρντ (2Α4). Παρέχει, επίσης, σημαντική τεχνολογική βοήθεια στην παραγωγή του αντιαεροπορικού συστήματος μεσαίου βεληνεκούς Korkut (τύπου Rheinmetall), αλλά και τα φορτηγά βλήματα PorSav (πρόκειται πρακτικά για την τουρκική έκδοχή των γνωστών στην Ελλάδα πυραύλων «Stinger»).

Οι Γερμανοί συζητούν, επίσης, με τους Τούρκους, προκειμένου να τους παρέχουν την τεχνονομία για τον κινητήρα του «εγχώριου» άρματος μάχης «Αλτάι». Στο σκέλος των κινητήρων, οι Τούρκοι συζη-

τούν με το Βερολίνο για τη διαμόρφωση του «εθνικού» μαχητικού αεροσκάφους TFX, το οποίο, βέβαια, παραμένει ένα σχέδιο επί χάρτου.

Οι Γερμανοί παρέιχαν, επίσης, κινητήρες για την εθνική κορβέτα του τουρκικού ναυτικού, ενώ το ίδιο ακριβώς κάνουν στη λεγόμενη εθνική φρεγάτα (MilGem). Μαζί με τους Γάλλους και τους Ισπανούς (ευρωπαϊκή συμπαραγωγή), παρέιχαν τεχνονομία και για την ανάπτυξη των μεταγωγικών αεροσκαφών τύπου A-400. Οι φρεγάτες τύπου ΜΕΚΟ, αποτελούν, επίσης, έναν γερμανικό τύπο πλοίου ο οποίος έχει αναπτυχθεί για το τουρκικό ναυτικό, στο οποίο και παραχωρήθηκε η σχετική τεχνονομία. Στο πλαίσιο της προσπάθειας επέκτασης της πολυτιμίας του τουρκικού στόλου, το Λονδίνο έχει παραχωρήσει το σχέδιο για την ανάπτυξη της φρεγάτας τύπου TF-2000, συμ-

Γερμανία, Ιταλία και Ισπανία δεν εξοπλίζουν απλώς την Τουρκία, αλλά της παρέχουν τεχνονομία, η οποία της έχει επιτρέψει να αναπτύξει την εγχώρια αμυντική της βιομηχανία.

φωνώντας, προφανώς και στην παροχή τεχνονομίας. Από τα τουρκικά σχέδια η TF-2000 είναι πολύ πιθανό να προχωρήσει ταχέως λόγω και της κοινής βούλησης Αγκυρας - Λονδίνου (το Ηνωμένο Βασίλειο είναι εκτός Ε.Ε. άλλωστε) για στενότερη συνεργασία σε όλους τομείς.

Η Ιταλία έχει παράσχει σημαντική τεχνονομία στην Τουρκία, μέσω της παράδοσης των επιθετικών ελικοπτερόρων τύπου T-129-ATAK (πιστό αντίγραφο των Α-129) και των κατασκοπευτικών δορυφόρων τύπου GokTurk. Η Ισπανία παραχώρησε τα σχέδια και την τεχνονομία για το ελικοπτεροφόρο «Αναντολού», ενώ πώλησε στην Αγκυρα τα Αεροσκάφη Ναυτικής Συνεργασίας τύπου CN-235, τα οποία μαζί με τα ιταλικά κατασκευής ATR-72 αποτελούν το «μάτι» της τουρκικής αεροπορίας σε Αιγαίο και Ανατολική Μεσόγειο.

Ένα από τα ευτράπελα της ευρωπαϊκής στάσης έναντι της Τουρκίας στον τομέα των εξοπλισμών είναι η ανάπτυξη των οχημάτων τύπου «HIZIR» (Τεθωρακισμένα Οχήματα Μεταφοράς Προσωπικού), τα οποία χρηματοδοτούνται από την Ε.Ε. για τη φύλαξη των τουρκικών συνόρων.

Η **Ισπανία** παραχώρησε τα σχέδια και την τεχνονομία για το ελικοπτεροφόρο «Αναντολού» (φωτ.), ενώ το ίδιο έχει πράξει η Γερμανία για το υποβρύχιο τύπου 214 (πανομοιότυπο με τα τύπου «Παπανικολής» του Πολεμικού Ναυτικού).

Ο διπλωματικός μαραθώνιος της Αθήνας

Διπλωματική βεντάλια ανοίγει η Αθήνα, παράλληλα προς το κεντρικό μέλημα αυτές της περιόδου που δεν είναι άλλο από την τουρκική επιθετικότητα και την αντιμετώπισή της. Ενδειξη των δυσκολιών που αντιμετωπίζονται είναι ο τουρκισμός της πρωτοβουλίας του γ.γ. του ΝΑΤΟ Γενς Στόλτενμπεργκ περί μορατόριουμ ασκήσεων στις 28 και 29 Οκτωβρίου (εθνικές εορτές Ελλάδας και Τουρκίας) από την Αγκυρα, μάλιστα με την έκδοση ΝΑ-ΥΤΕΧ για πραγματικά πυρά, 25 ναυτικά μίλια (ν.μ.) ανατολικά του Καστελλόριζου.

Ο υπουργός Εθνικής Αμυνας Νίκος Παναγιωτόπουλος νωρίτερα, στο δελτίο Τύπου που εκδόθηκε από το γραφείο του, ήταν αρκετά προσεκτικός ώστε να μην παρουσιάσει το μορατόριουμ ως τελεσμένο αλλά ως πρόταση του κ. Στόλτενμπεργκ. Αυτό το κλίμα έλλειψης εμπιστοσύνης είχε επιβεβαιωθεί και κάποιες ημέρες νωρίτερα (12 Οκτωβρίου), όταν ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν έδωσε εντολή για ανανέωση των ερευνών του «Ορούτς Ρέις» στο Καστελλόριζο, παρά το γεγονός ότι οι υπουργοί Εξωτερικών Νίκος Δένδιας και Μεβλούτ Τσαβούσογλου είχαν συμφωνήσει ότι

Τη Δευτέρα θα επισκεφθεί την Ελλάδα ο Ρώσος υπουργός Εξωτερικών Σεργκέι Λαβρόφ, καθώς και ο Ισραηλινός ομολόγός του Γκάμπι Ασκενάζι.

θα υπάρξει ημερομηνία για την επανέναρχη των διερευνητικών επαφών.

Ισως η πιο σημαντική εξέλιξη των τελευταίων ημερών αφορά τη συμφωνία Ελλάδας και Αλβανίας για προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης. Κατά την επίσκεψή του στα Τίρανα, ο κ. Δένδιας ενημέρωσε τον ομολόγο του, αλλά και τον πρωθυπουργό της χώρας Εντι Ράμα, για την πρόθεση της Ελλάδας να επεκτείνει τα χωρικά ύδατά της από τα 6 στα 12 ν.μ. σε όλο το Ιόνιο, αλλά δεν περιορίστηκε μόνο σε αυτό, καθώς έκανε το ίδιο και για την αλβανική αντιπολίτευση.

Για την Αθήνα η προσφυγή στη Χάγη αποτελεί σημειολογικά πολύ σημαντικότερη συμφωνία, καθώς

πιστοποιεί έναντι ακόμα και του πιο κακόπιστου επικριτή τη δέσμευση της Ελλάδας στο διεθνές δίκαιο και στα δικαιοδοτικά όργανά του. Επί της ουσίας, ανέφεραν καλά πληροφορημένες πηγές, το συνυποσχετικό προσφυγής στη Χάγη είναι ένα έγγραφο δίχως πολλές δυσκολίες, γι' αυτό και οι σχετικές συζητήσεις θα προχωρήσουν ταχέως.

Οι ελληνορωσικές σχέσεις

Το επόμενο σημαντικό διπλωματικό βήμα η Αθήνα θα το κάνει αύριο, καθώς θα την επισκεφθεί ο υπουργός Εξωτερικών της Ρωσικής Ομοσπονδίας Σεργκέι Λαβρόφ, ο οποίος θα συναντήσει τον κ. Δένδια και θα γίνει δεκτός από τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη. Αναμένεται ότι ο κ. Λαβρόφ θα θέσει ζητήματα που αφορούν τη συμμετοχή της Ελλάδας σε διεθνείς οργανισμούς, όπως ο ΟΑΣΕ, το Συμβούλιο της Ευρώπης και ο ΟΗΕ, όπου, κατά τη Μόσχα, η Αθήνα θα έπρεπε να έχει μια πιο φιλική στάση έναντι των ρωσικών θέσεων. Στη Μόσχα υπάρχει κατανόηση για τη συμμετοχή της Ελλάδας στο ΝΑΤΟ, θα ήθελαν, ωστόσο, όταν στη Συμμαχία τίθενται ζητήματα που αφο-

ρούν τη Ρωσία, η Αθήνα να διαχωρίζει ελαφρώς τη θέση της.

Από την πλευρά της Μόσχας αναμένεται ακόμα να τεθεί ζήτημα εξεύρεσης τρόπων οικονομικής συνεργασίας που να μην επηρεάζονται από τις κυρώσεις που υπάρχουν. Η Αθήνα αναμένεται να εκφράσει κατανόηση για τα παρκτά συμπεφέροντα της Ρωσίας στην Ανατολική Μεσόγειο και τον ρόλο που διαδραματίζει ως κείριος παράγων στα ακανθώδη ζητήματα Συρίας και Λιβύης. Την Αθήνα βοηθάει και η αναθέρμανση των σχέσεων Ρωσίας - Κύπρου, μετά και την τελευταία επίσκεψη του κ. Λαβρόφ στη Λευκωσία.

Από την ελληνική πλευρά αναμένεται, ακόμα, να τεθεί και ζήτημα Τουρκίας, καθώς εκτιμάται ότι υπάρχει στρατηγική αντίθεση στη Συρία, στη Λιβύη και στον Καύκασο. Αναμένεται με ενδιαφέρον αν ο κ. Λαβρόφ θέσει και ζήτημα κάποιας συνεργασίας στα, εκ των πραγμάτων περιορισμένα, εξοπλιστικά.

Μια άλλη ενδιαφέρουσα επίσκεψη, που έχει περάσει «κάτω από τα ραντάρ» και πραγματοποιείται αύριο στην Αθήνα, είναι αυτή του υπουργού Εξωτερικών του Ισραήλ Γκάμπι Ασκενάζι.

ΑΡΘΡΟ / Του ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Αβε Αλ Τζαζίρα

Εξ αφορμής της πολυκροτής αποκάλυψης του Αλ Τζαζίρα περί της παρακώρυξης κυπριακής υπηκοότητας στον εις το Χονγκ Κονγκ καταφυγόντα Κινέζο εγκληματία του χρήματος, διεφάνη ότι, παρόλη την έκπληξη του κοινού για το συμβάν, απεδείχθη περίτρανα ότι η φράση «το μαχαίρι...» δεν έφτασε ποτέ στο κόκκαλο, ούτε και το «απόστημα» δεν αφαιρέθηκε, παρά μόνο δέχτηκε κάποιες επιδερμικές χαρακιές ως στάχτη στα μάτια παντός

ανυποψίαστου πολίτη. Προσωπικά, δεν προσπάθη να αποκτήσω την ιδιότητα του ποιητή της δικαιοσύνης, αλλά δεν μπορώ, ως αμέτοχος τέτοιων ενεργειών, να παραμείνω ανενεργός πολίτης. Και τούτο, γιατί όλοι -λίγο πολύ- κάτι ακούγαμε, πλην όμως, ποιούντες τη νήσσαν, κάναμε τους τροχονόμους στον επαίσχυντο δρόμο των ακαριαίων διαφθορών, είτε με την απάθεια είτε με την ανοχή μας. Ο κύβος, όμως, ερρίφθη. Η λαϊκή κατακραυγή πέτυχε την εμάρθυσή

του «μαχαίριου» και την έναρξη της εξαγωγής του «αποστήματος».

Πώς θα μπορούσαμε, άλλωστε, να δεχτούμε τη δικαιολογία ότι ένας πρόεδρος της Βουλής, ένας βουλευτής και ένας δικηγόρος ενήργησαν ως «μυστικές υπηρεσίες του κράτους» για να εξιχνιάσουν εγκλήματα κατά της πατρίδας μας, τη στιγμή που το βίντεο καταδεικνύει ακριβώς το αντίθετο;

Φράσεις όπως: «θα γίνει η δουλειά μας», «αν όχι θα καταφύγουμε σε άλ-

λες χώρες με τις οποίες έχουμε δις συνδέσεις» ή «αλλάζουμε το όνομα, διότι εδώ είναι Κύπρος» κ.ο.κ., τεκμαίρουν ένα εγκληματικό κύκλωμα μαφιόζων των χρυσών διαβατηρίων.

Όλες αυτές οι αντιφάσεις -και πολλές άλλες- ανάγκασαν τους μεγιστοδότες αναφορές πρωτεργάτες σε παραιτήσεις. Συνεπεία τούτου, άρχισαν οι «από μηχανής θεοί» να εκπέμπουν από τα ερτζιανά πομπές κατηγορητικούς λόγους και μάλιστα καταγγέλλουν ο ένας τον

άλλον για τον «δικό» τους κομματικό συμμετοχο. Και το πιο τραγελαφικό είναι το -άκουσον, άκουσον- ότι ο δικός μας είχε την «ευθιξία» να παραιτηθεί! Όμως, κύριοι, πολιτική ευθυξία έχει ένας προϊστάμενος, ο οποίος παραιτείται όταν κάποιος υφιστάμενός του εγκληματίσει. Γι' αυτό μην προσπαθείτε να παραιτήσετε τους εγκληματίες σας ως «ήρωες», επειδή παραιτήθηκαν.

Εν κατακλείδι, η Πολιτεία έχει καθήκον να δώσει τις ανάλογες οδ-

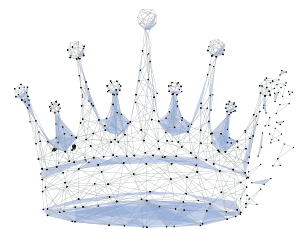
γίες για διαλεύκανση όλων των παρανομιών και η Δικαιοσύνη να ανασύρει τη δαμόκλειο σπάθη της προς ικανοποίηση του λαϊκού αισθήματος. Γιατί δεν βολεί να αγωνιζόμαστε εναντίον της Τουρκίας που έκλεψε τη μισή μας πατρίδα και από την άλλη να πολεμούμε αυτούς που καταλυστεύουν την άλλη μισή!

Ο κ. Χαράλαμπος Δημητρίου είναι μέλος της Διοικούσας Επιτροπής Δημοκρατικής Παράταξης.

ecommbx

Fintech e-accounts platform

ECOMMBX provides convenient, quality payment solutions of the highest standards by innovatively incorporating e-money and e-accounts into one master platform for enhanced efficiency and transparency.

A platform to rule them all

SWIFT and SEPA Fast Transactions

competitive & instant currency conversions

unique IBAN in multiple currencies

ECOMMBX own BIC #ECBCY2N

+357 22 270 349

Pindarou 27, Alpha Business Center, 3rd floor, Office 301 Block A, 1060, Nicosia Cyprus

info@ecommbx.com

www.ecommbanx.com

Authorised and Licensed by Central Bank of Cyprus Electronic Money Institution #115.1.3.20/2018

Εκτεταμένη μετάδοση σε επίπεδο κοινότητας

Για δύσκολο χειμώνα και άνοιξη προειδοποιεί ο επιδημιολόγος Γιώργος Νικολόπουλος

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Έντονη ανησυχία και προβληματισμό στους επιδημιολόγους προκαλεί η εικόνα που παρουσιάζει την δευδομένη στιγμή η πανδημία του κορωνοϊού. Ανησυχία που όπως φαίνεται ξεπερνά τα αισθήματα των επιστημόνων κατά το πρώτο κύμα της πανδημίας. Η έξαρση που παρουσιάζουν οι ημερήσιες καταγραφές κρουσμάτων, πρώτα σε Λεμεσό

Με βάση επίσημα στοιχεία μέχρι τις 20 Οκτωβρίου, η συντριπτική πλειοψηφία των επιβεβαιωμένων κρουσμάτων προήλθε από μετάδοση εντός της κοινότητας. Τα δε εισαγόμενα κρούσματα φθάνουν σε ποσοστό 26%.

και μετά στην Πάφο, οδηγούν τους ειδικούς σε απαισιόδοξα συμπεράσματα. Επί του προκειμένου χαρακτηριστικά είναι τα όσα ανέφερε στην «Κ» ο Γιώργος Νικολόπουλος, ο οποίος ξεκάθαρα έκανε λόγο για εκτεταμένη μετάδοση του ιού σε επίπεδο κοινότητας. Με βάση τους δείκτες, ο ρυθμός αναπαραγωγής του ιού κινείται μεταξύ 1,5 και 2,

κάτι που οδηγεί τους επιστήμονες στο συμπέρασμα πως η επιδημία κινείται αυξητικά. Πέρα από τις γενικές παρατηρήσεις, ιδιαίτερα ανησυχητικά είναι και τα ευρήματα για την πόλη και επαρχία της Λεμεσού. «Με βάση τους δείκτες μέτρησης στη Λεμεσό υπάρχουν 360 ενεργά περιστατικά. Ωστόσο, υπάρχουν και άλλα που δεν έχουν διαγνωσθεί», είναι η παρατήρηση του κ. Νικολόπουλου. Η κατάσταση που έχει δημιουργηθεί αναγκάζει τους επιδημιολόγους να μην είναι σε θέση να προβούν σε εκτιμήσεις για την εξέλιξη της πανδημίας, αλλά και για την διάρκειά της. Ο κ. Νικολόπουλος, τονίζοντας το ρευστό πεδίο που επικρατεί στην εξάπλωση της πανδημίας, κάνει λόγο για ένα δύσκολο χειμώνα και άνοιξη βάζοντας δύο παραμέτρους. Πρώτον, το πώς θα εξελιχθεί η κατάσταση σε Λεμεσό και Πάφο, επόμενη περίοδος ιδιαίτερα κρίσιμη, και δεύτερον το πότε θα αρχίσουν να εφαρμόζονται τα εμβολιαστικά προγράμματα. Μέχρι τότε, ο κ. Νικολόπουλος περιγράφει με χαρακτηριστικό τρόπο αυτό το οποίο βιώνουμε. «Η πανδημία είναι σαν μια πυρκαγιά. Όσο βρίσκει ξερό θα καίει».

Η προσοχή

Όπως και στην περίπτωση έξαρσης της πανδημίας στην Λάρνακα έτσι και τώρα, οι επιδημιολόγοι προσπαθούν να αναχαιτίσουν την

Με βάση την κατηγοριοποίηση των επιδημιολόγων, από πλευράς φορτίου νοσηρότητας, η Λεμεσός βρίσκεται στην πρώτη θέση, ακολουθεί η Πάφος και στην τρίτη θέση οι υπόλοιπες περιοχές της Κύπρου.

επέκτασή της πρώτα στη Λεμεσό και μετά στην Πάφο, όπου τα σημάδια, όπως λένε, είναι ανησυχητικά. Ρωτήσαμε τον κ. Νικολόπουλο αν ο σημερινός αριθμός κρουσμάτων μπορεί να είναι η κορυφή του παγόβουνου, με τον ίδιο να δηλώνει πως δεν μπορεί να εκτιμηθεί αν η σημερινή εικόνα είναι η κορυφή του παγόβουνου. Ωστόσο, όπως ο ίδιος επισημαίνει, μπορεί αυτή την στιγμή ένα ποσοστό 98% του πληθυσμού της Κύπρου, δυνητικά να μολυνθεί λόγω μη ανοσίας του πληθυσμού, κάτι που συνέβη σε άλλες χώρες όπου ο ιός μόλυε ένα μεγάλο κομμάτι του πληθυσμού. Λαμβάνοντας υπόψη το φορτίο νοσηρότητας, η Λεμεσός βρίσκεται για τον

κ. Νικολόπουλο στην κορυφή της σχετικής λίστας, ακολουθεί η Πάφος, ενώ στην τρίτη θέση συγκαταλέγονται οι υπόλοιπες περιοχές με τη Λάρνακα και την ελεύθερη Αμμόχωστο σε καλύτερη θέση από τη Λευκωσία. Στο βασανιστικό ερώτημα αν ο αριθμός των κρουσμάτων θα αυξηθεί, ο κ. Νικολόπουλος παραπέμπει στους σχετικούς δείκτες τονίζοντας πως η σημερινή εικόνα αποτελεί φωτογραφία της επιδημιολογικής κατάστασης της 5ης και 6ης Οκτωβρίου. «Αυτό που βλέπουμε τώρα, έγινε αρχές Οκτωβρίου. Αν τυχόν οι άνθρωποι αυτοί 11 με 12 Οκτωβρίου έχουν μολυνεί άλλους, θα το δούμε στις 25 με 26 Οκτωβρίου». Στην κατάσταση που

Πειθαρχημένοι οι Λευκωσιτάες

Στο περιβάλλον που έχει δημιουργηθεί εκ των πραγμάτων οι έλεγχοι εφαρμογής των υγειονομικών διαταγμάτων διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στις προσπάθειες περιορισμού εξάπλωσης της πανδημίας. Η Αστυνομία, η οποία και σε αυτή την περίπτωση έχει αναλάβει το κομμάτι εφαρμογής των μέτρων, πραγματοποιεί ελέγχους σε 24ωρη βάση. Στη Λευκωσία η ομάδα του ΟΠΕ ενισχύθηκε πρόσφατα με 11 αστυνομικούς ανεβάζοντας το συνολικό αριθμό των αστυνομικών που έχουν επιστρατευθεί στους 50. Με βάση επίσημα στοιχεία, η Λευκωσία και τα περίκωρα εμφανίζονται να έχουν συμμορφωθεί με τα μέτρα που έχουν ληφθεί με τις καταγγελίες να κινούνται σε χαμηλά επίπεδα. Με βάση τα ίδια στοιχεία, τα περισσότερα κρούσματα απειθαρχίας εντοπίζονται κατά σειρά, στη Λάρνακα, τη Λεμεσό και την Πάφο. Σε ό,τι αφορά τη Λευκωσία θετική είναι η αποτίμηση και για το βαθμό πειθαρχίας των επαγγελματιών εστίασης οι οποίοι φαίνεται να συμμορφώνονται και υπό το φόβο λήψης πιο αυστηρών μέτρων. Ένα πρόβλημα που έχει εντοπιστεί κατά τους ελέγχους έχει να κάνει με αλλοδαπούς, οι οποίοι εμφανίζονται να αγνοούν τα υγειονομικά διατάγματα, κάτι που προκαλεί προβληματισμό.

επικρατεί το πρώτο ζητούμενο για τους επιδημιολόγους είναι το άμεσο της απειλής που εντοπίζεται στη Λεμεσό. Το άλλο θέμα άμεσης παρακολούθησης και αντιμετώπισης έχει να κάνει με το σύστημα υγείας και τις αντοχές του. Η προσοχή των επιδημιολόγων είναι στραμμένη προς τα νοσοκομεία, το επόμενο διάστημα. Ο κ. Νικολόπουλος εμφανίζεται να ανησυχεί πως το επόμενο διάστημα τα νοσοκομεία θα υποδεχθούν για περιθαλψη νέα περιστατικά. «Το θέμα είναι να μην φθάσουμε σε ένα σημείο που θα μπορούσε το νοσοκομείο, και να δούμε πόσοι θα μεταφερθούν στις ΜΕΘ και τι ποσοστό των διαθεσίμων κλινών θα χρησιμοποιείται. Αυτοί είναι οι κρίσιμοι δείκτες. Νομίζω ότι θα έχουν μια επιδείνωση. Αν δει κάποιος και άλλες χώρες, μετά την αύξηση κρουσμάτων ακολουθούν διασωληνώσεις και θάνατοι» είναι οι απαισιόδοξες εκτιμήσεις του.

Διασπορά

Το θέμα μεταπίνησης του ιού σε άλλες περιοχές είναι επίσης ένα θέμα που παρακολουθείται με ιδιαίτερη προσοχή. Εδώ στις ασκήσεις επί χάρτου που γίνονται, οι επιστήμονες εκτιμούν πως ακόμα και στο καλύτερο σενάριο ελέγχου της πανδημίας σε Πάφο και Λεμεσό, το ενδεχόμενο μεταπίνησης είναι πολύ πιθανό και το παράδειγμα που παρατίθεται είναι αυτό της Λάρνακας με μια αισιόδοξη επισήμανση. «Απλά

στη Λάρνακα καταφέραμε να περιορίσουμε την εξάπλωση, κάτι που δείχνει ότι τα μέτρα λειτουργούν. Στην περίπτωση της Λεμεσού, όμως, το πρόβλημα είναι πιο μεγάλο». Η προτροπή των επιστημόνων είναι πως αυτό που προέχει είναι το άμεσο που μας απειλεί και στη συνέχεια το μακροπρόθεσμο, «που πρέπει να είμαστε σε επαγρύπνηση και ταυτόχρονα να λειτουργούμε ως κοινωνία και οικονομία» είναι η επισήμανση του κ. Νικολόπουλου. Για την κατάσταση όπως έχει διαμορφωθεί, μια εξήγηση που δίδεται είναι πως η κοινωνία έχει επανέλθει σε μια κανονικότητα ίδια με αυτή πριν την πανδημία. Στη συμπεριφορά των πολιτών προστίθενται και τα μέτρα προστασίας όπως η μάσκα που δεν χρησιμοποιείται όπως πρέπει

Οι εστίες μετάδοσης

Τα στοιχεία της Μονάδας Επιδημιολογικής Επιτήρησης του Υπουργείου Υγείας για την πανδημία μέχρι τις 20 Οκτωβρίου, δείχνουν πως ο αδύναμος κρίκος εξάπλωσης του ιού είναι η γχωρία μετάδοση. Από τις 2.448 περιπτώσεις που είναι γνωστό το επιδημιολογικό ιστορικό οι 1.882, ποσοστό 76,9%, αφορά μετάδοση μέσα στην κοινότητα. Το υπόλοιπο ποσοστό 23,1% είχε πρόσφατο ιστορικό ταξιδιού ή έμενε στο εξωτερικό κατά τη διάρκεια των 14 ημερών πριν την εμφάνιση των συμπτωμάτων.

Οδική ασφάλεια, αδήριτη ανάγκη

Ελλείψεις αντιμετωπίζει η Τροχαία, με τα ναρκοτέστ να γίνονται με φειδώ λόγω κόστους

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Οι τροχαίες παραβάσεις δεν λένε να λείψουν και η οδηγική συνείδηση των Κυπρίων οδηγών δεν φαίνεται ότι διορθώνεται. Η κατανάλωση αλκοόλ, η αλόγιστη οδήγηση και η ταχύτητα είναι από τις κυριότερες αιτίες που θρηνούμε θύματα στην άσφαλτο. Σημειώνεται ότι από την 1η Οκτωβρίου οι ποινές και τα πρόστιμα για τροχαίες παραβάσεις άλλαξαν προς το αυστηρότερο, με τον διευθυντή της Τροχαίας Αρχηγείου Γιαννάκη Γεωργίου να έχει αναφέρει στην «Κ» ότι η αύξηση των ποινών έχει ως στόχο την αποτροπή των σοβαρών τροχαίων συγκρούσεων και κυρίως των θανατηφόρων. Η «Κ» απέστειλε σειρά ερωτημάτων στην Αστυνομία για το πώς η Δύναμη αντιμετωπίζει το οξύ πρόβλημα των τροχαίων ατυχημάτων.

Ένα από τα ζητήματα που αντιμετωπίζει η Αστυνομία είναι οι ελλείψεις σε προσωπικό, όπως αναφέρει στην «Κ» το Γραφείο Τύπου. Σύμφωνα, λοιπόν, με τα στοιχεία της Αστυνομίας ο αριθμός των μελών που υπηρετούν στους Επαρχιακούς Κλάδους Τροχαίας, οι οποίοι λειτουργούν με το σύστημα βάρδιας, αυτή την περίοδο ανέρχεται στα 256 μέλη παγκύπρια και σε αυτούς περιλαμβάνονται αξιωματικοί, μέλη που εκτελούν γραφειακά καθήκοντα, άλλα που εκτελούν επιχειρησιακά καθήκοντα, ως επίσης και δόκιμοι αστυφύλακες, οι οποίοι μετά το πέρας της δοκιμαστικής περιόδου θα επιστρέψουν στην Αστυνομική Ακαδημία για συνέχιση της εκπαίδευσής τους. Όπως σημειώνεται στην «Κ» υπάρχει έλλειψη προσωπικού γενικά στη Δύναμη και έτσι καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε οι επαρχιακοί κλάδοι της Τροχαίας να

ενισχύονται με το απαραίτητο προσωπικό, λαμβάνοντας υπόψη την εδαφική επικράτεια που έχουν υπό την ευθύνη τους, τα δημογραφικά στοιχεία, καθώς και την εκάστοτε διαμορφωμένη εικόνα της τροχαίας κίνησης.

Μία σημαντική παράμετρος είναι η άμεση καταστολή των τροχαίων παραβάσεων. Οι οδηγίες προς τα μέλη της Αστυνομίας που αφορούν τη διαδικασία καταδίωξης/ανακοπής οχήματος που παρανομεί, όπως ειπώθηκε στην «Κ» σκοπό έχουν την αποφυγή πρόκλησης δυσάρεστων γεγονότων, με την κάθε περίπτωση

Όσον αφορά το Σύστημα Φωτοεπισήμανσης, η Επιτροπή Αξιολόγησης έχει ολοκληρώσει την αξιολόγηση των προσφορών και έχει υποβάλει τη πρότασή της στην αρμόδια αρχή.

να αξιολογείται ανάλογα. Πολλές φορές, το περιπολικό ή ο επί καθηκοντι τροχονόμος επιλέγει να ανακόψει ή να καταγγείλει τον οδηγό χρησιμοποιώντας εναλλακτικούς τρόπους ή και με άλλες μεθόδους, όπως είναι η συλλογή πληροφοριών και αξιοποίησης τεχνολογίας, πάντοτε στο πλαίσιο των εξουσιών που παρέχονται από τη Νομοθεσία. Όπως, σημειώνεται από την Αστυνομία, το μέλος της Δύναμης μπορεί να καταδιώξει άλλο όχημα στις περιπτώσεις διάπραξης σοβαρών παραβάσεων/αδικημάτων ή όταν υπάρχει εύλογη υποψία ότι διαπράττεται

ή έχει διαπραχθεί ή πρόκειται να διαπραχθεί έγκλημα.

Σχετικά με την εκτεταμένη ή μη χρήση γίνεται ναρκοτέστ, αλλά και οι έλεγχοι για αλκοτέστ η Αστυνομία λέει στην «Κ» ότι διεξάγονται εντατικοί έλεγχοι τροχαίας σε τακτική βάση και επιδεικνύεται μηδενική ανοχή, αφού αυτά τα αδικήματα συντελούν στην πρόκληση θανατηφόρων και σοβαρών οδικών συγκρούσεων. Σχετικά με τα ναρκοτέστ οι έλεγχοι είναι στοχευμένοι, λόγω του μεγάλου κόστους των συσκευών που χρησιμοποιούνται. Συγκεκριμένα, διεξάγονται έλεγχοι, αφού ληφθούν σοβαρά υπόψη σημεία και συμπτώματα. Όσον αφορά το Σύστημα Φωτοεπισήμανσης, η Επιτροπή Αξιολόγησης έχει ολοκληρώσει την αξιολόγηση των προσφορών που υποβλήθηκαν και έχει υποβάλει τη πρότασή της στην αρμόδια αρχή, για την προσφορά που έχει επιλεγεί.

Συχνή αιτία τροχαίων ατυχημάτων και δυστυχημάτων είναι ο ελλειπής ή ανύπαρκτος φωτισμός και το κακό οδόστρωμα. Όπως ενημερώθηκε αρμοδώς η «Κ», η Αστυνομία Κύπρου όταν εντοπίζει τέτοια προβλήματα ετοιμάζει γραπτή επιστολή προς τις αρμόδιες αρχές (Ηλεκτρομηχανολογική Υπηρεσία [ΗΜΥ], Τμήμα Δημοσίων Έργων [ΤΔΕ], Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου [ΑΗΚ]), αλλά και τις τοπικές αρχές (Δήμους και κοινότητες), για επιδιόρθωση-αποκατάσταση του προβλήματος.

Εκστρατείες ενημέρωσης

Η Αστυνομία Κύπρου, για το 2020, διοργάνωσε έξι εκστρατείες διαφώτισης και αστυνόμευσης για παράληψη χρήσης/εγκατάστασης ζωνών ασφαλείας και παιδικών καθισμάτων, για παραβίαση του ορίου ταχύτητας,

για αδικήματα που διαπράττονται από τους οδηγούς λεωφορείων και φορτηγών (όπως είναι η παραβίαση των ορίων ταχύτητας, οι συσκευές περιορισμού ταχύτητας, οι ώρες οδήγησης/εργασίας, οι ταχογράφοι-αναλογικές και ψηφιακές συσκευές – και η μηχανική κατάσταση των οχημάτων), για αδικήματα που διαπράττονται από οδηγούς μοτοσυκλετών/μοτοποδηλάτων (δίκυκλων, τρικύκλων, τετράκυκλων), για οδήγηση υπό την επήρεια αλκοόλ και για οδήγηση με μη ελεύθερα χέρια (χρήση κινητού τηλεφώνου ή άλλου αντικειμένου άσχετου με την οδήγηση). Επίσης η Αστυνομία Κύπρου προτίθεται να διοργανώσει πρόσθετες εκστρατείες για την παράληψη χρήσης/εγκατάστασης ζωνών ασφαλείας και παιδικών καθισμάτων και την οδήγηση υπό την επήρεια αλκοόλ. Κατά τη διάρκεια καθορισμένων, βάσει προγράμματος, εκστρατειών, διεξάγονται από κοινού έλεγχοι για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων, σοβαρών τροχαίων αδικημάτων με τις υπόλοιπες χώρες που συμμετέχουν στο Ευρωπαϊκό Αστυνομικό Δίκτυο Τροχαίας ROADPOL. Μέλη της Δύναμης το πρώτο οκτάμηνο το έτους έδωσαν αρκετές διαλέξεις σε σημαντικό αριθμό σχολείων στη Δημοτική και Μέση Εκπαίδευση, αλλά και στο Πάρκο Κυκλοφοριακής Αγωγής. Δεδομένων, ωστόσο, της κατάστασης ένεκα κορωνοϊού, άρα ουσιαστικά μίλαμε για τους πρώτους δύο μήνες. Η Αστυνομία επίσης πραγματοποιεί διαλέξεις σε στρατόπεδα και άλλα οργανωμένα σύνολα.

Οι αριθμοί

Τα θανατηφόρα τροχαία στην Κύπρο το πρώτο οκτάμηνο του 2020 είναι 28, ενώ το 2019 είχαμε 52 τρο-

χαία δυστυχήματα με αντίστοιχο αριθμό νεκρών. Οι νεκροί του 2019 ήταν 15 οδηγοί αυτοκινήτου, 15 μοτοσυκλετιστές, 13 πεζοί και οι υπόλοιποι ήταν συνεπιβάτες και

ένας ποδηλάτης. Σύμφωνα με τη Eurostat το 2018 η Κύπρος κατέλαβε τη δεύτερη θέση στους 28 της Ε.Ε. με το 28,6 % των ατυχημάτων να αφορούν μοτοσυκλετιστές.

Ρίσκο η πρόβλεψη για επόμενο πρόεδρο των ΗΠΑ

Ο Πανίκος Παπανικολάου ακτινογραφεί πώς θα ψηφίσει η ομογένεια και εξηγεί τα υπέρ και τα κατά των δύο υποψηφίων

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Ο πρώην πρόεδρος της Κυπριακής Ομοσπονδίας Αμερικής Πανίκος Παπανικολάου προβαίνει σε μια πρώτη ανάλυση της προεκλογικής περιόδου. Ο Πανίκος Παπανικολάου δραστήριο μέλος της κυπριακής ομογένειας και του Ελληνοαμερικανικού Λόμπι εξηγεί τη διαφορετικότητα των εκλογών σε σχέση με το παρελθόν, καθώς και το πώς θα ψηφίσουν οι ομογενείς στις 3 Νοεμβρίου.

—Πώς ένας ομογενής με έντονη δραστηριότητα αντιμετωπίζει από μακριά τις επόμενες εκλογές στις ΗΠΑ;

—Μετά και από την πρώτη τηλεοπτική αναμέτρηση των δύο υποψηφίων είναι άκρως απογοητευτική η εικόνα που παρουσίασαν και λυπηρή η κατάσταση που επικρατεί, αυτή τη στιγμή στις ΗΠΑ. Είδαμε πως η αντιπαράθεση έχει πέσει σε πρωτόγνωρα επίπεδα, υπάρχει οπωσδήποτε μέσα στον αμερικανικό λαό η ακρότητα και δυστυχώς η όλη κατάσταση προκαλεί λύπη.

—Εσείς θυμάστε κάτι ανάλογο στην εκλογική ιστορία των ΗΠΑ;

—Όχι. Ποτέ η Αμερική, τουλάχιστον τα τελευταία χρόνια, δεν έχει ζήσει αυτό που ζει σε αυτές τις εκλογές.

—Τι το διαφορετικό έχουν οι επερχόμενες εκλογές σε σχέση με άλλες του παρελθόντος;

—Για τους Αμερικανούς πάντα το θέμα που κυριαρχεί στις εκλογές είναι η οικονομία και η πλειοψηφία τους ψηφίζουν σύμφωνα με το τι πιστεύουν ότι θα κάνει ο επόμενος πρόεδρος για την οικονομία και περισσότερο τα προσωπικά τους οικονομικά. Αυτό που διαφέρει σε αυ-

Για τους Αμερικανούς πάντα το θέμα που κυριαρχεί στις εκλογές είναι η οικονομία και η πλειοψηφία τους ψηφίζουν σύμφωνα με το τι πιστεύουν ότι θα κάνει ο επόμενος πρόεδρος για την οικονομία και περισσότερο τα προσωπικά τους οικονομικά.

τές τις εκλογές είναι το γεγονός ότι υπάρχει η πανδημία, με κοντά στις 210 χιλιάδες νεκρούς και αναμένεται ότι θα είναι ένας παράγοντας που θα επηρεάσει την εκλογική συμπεριφορά των ψηφοφόρων. Άλλο θέμα, πολύ σημαντικό, είναι η σύνθεση του Ανώτατου Δικαστηρίου. Οι Ανώτατοι Δικαστές διορίζονται από τον πρόεδρο, εγκρίνονται από τη Γερουσία και είναι διά βίου. Το Ανώτατο Δικαστήριο έχει έντονη επιρροή στη ζωή των Αμερικανών πολιτών μέσω των αποφάσεών του. Με το σκεπτικό αυτό ο πρόεδρος Τραμπ θα έχει πλεονέκτημα.

—Η δημοσκοπική ψαλίδα υπέρ του Μπάιντεν μπορεί να ανατραπεί μέχρι τις εκλογές;

—Αυτό που είναι σίγουρο κατ' εμέ είναι πως ο Τζον Μπάιντεν θα πάρει περισσότερους ψήφους από τον πρόεδρο Τραμπ, όπως είχε πάρει στις προηγούμενες εκλογές η Χίλαρι Κλίντον. Στην Αμερική επειδή υπάρχει το σύστημα των εκλεκτόρων από κάθε πολιτεία ξεχωριστά, αυτό το οποίο θα πρέπει να προσέξει κάποιος που παρακολουθεί τις εκλογές είναι οι πολιτείες που δεν είναι δεδωμένες στα δύο κόμματα. Αυτές είναι 5 με 6 πολιτείες, οι οποίες και θα καθορίσουν την έκβαση των εκλογών και σε αυτές τις πολιτείες υπάρχει μικρή διαφορά μεταξύ των δύο υποψηφίων. Μια διαφορά των 2 μονάδων που ναι μεν προηγείται ο Τζο Μπάιντεν, όπως και η Χίλαρι Κλίντον που τελικά τις εκλογές και τις κέρδισε ο Ντόναλντ Τραμπ.

—Μπορείτε να κάνετε μια πρόβλεψη για το αποτέλεσμα;

—Υπάρχουν οι δημοσκοπήσεις που δείχνουν να προηγείται ο Μπάιντεν, όμως με βάση την εμπειρία των προηγούμενων εκλογών όλες οι προβλέψεις έχουν μεγάλο ρίσκο.

Στις επικείμενες αμερικανικές εκλογές η ομογένεια εμφανίζεται να είναι μοιρασμένη ανάμεσα στους δύο υποψήφιους αναφέρει με απογοήτευση στην «Κ» ο Πανίκος Παπανικολάου, πρώην πρόεδρος της Κυπριακής Ομοσπονδίας Αμερικής.

Χωρισμένη η ομογένεια

—Παραδοσιακά οι Κύπριοι ομογενείς είναι με τους Δημοκρατικούς ή τους Ρεπουμπλικάνους;

—Πιστεύω πως είναι χωρισμένοι σε Δημοκρατικούς και Ρεπουμπλικάνους. Αυτό όμως που ξεχωρίζει σε αυτές τις εκλογές είναι ότι τα τελευταία χρόνια και μετά την τουρκική εισβολή, η ομογένεια υποστήριζε τον υποψήφιο εκείνο που θεωρούσε πιο θετικό στα εθνικά θέματα της Κύπρου και της Ελλάδας. Σε αυτές τις εκλογές, πραγματικά με λυπεί το γεγονός ότι η ομογένεια δεν έχει καταφέρει να έχει μια ενιαία φωνή και υπάρχουν ομογενείς που είναι σθεναροί υποστηρικτές του προέδρου Τραμπ. Υπάρχουν και ομογενείς που υποστηρίζουν τον Τζον Μπάιντεν επειδή υπάρχει μεγάλος φανατισμός για αυτές τις εκλογές.

—Ετσι όπως εξελίσσεται η προεκλογική εκστρατεία εντοπίζετε σημάδια δικασμού των Αμερικανών;

—Τα γεγονότα μας δείχνουν πως υπάρχει δικασμός. Υπάρχει το κίνημα των Αφροαμερικανών. Οποσδήποτε κάποιες αναφορές και η στάση του προέδρου Τραμπ, δεν βοήθησαν και νομίζω πως όσο πλησιάζουν οι εκλογές ο δικασμός θα γίνεται εντονότερος.

—Οι σχέσεις του Ντόναλντ Τραμπ με τον Ερντογάν θα αποτελέσουν αρνητικό κριτήριο για τους ομογενείς ψηφοφόρους;

—Επειδή υπάρχει αυτός ο φανατισμός δεν βλέπω να είναι το κύριο κριτήριο των ομογενών το πώς θα ψηφίσουν. Μιλώ για τα εθνικά μας θέματα. Ωστόσο, έχουμε κάποια στοιχεία ότι αυτή η σχέση έχει επιποθεί, τόσο τη Βουλή και τη Γερουσία καθώς και το Υπουργείο Εξωτερικών στο θέμα των κυρώσεων κατά της Τουρκίας.

—Πόσοι ομογενείς συμμετέχουν στις αμερικανικές εκλογές;

—Η κυπριακή παροικία υπολογίζουμε ότι είναι γύρω στις 70 με 80 χιλιάδες, ίσως και 100 χιλιάδες με τη δεύτερη και τρίτη γενιά ομογενών. Εμείς ως κυπριακή παροικία πάντοτε λειτουργούμε εντός των πλαισίων της ελληνοαμερικανικής ομογένειας, η οποία αριθμεί γύρω στα 2 εκατομμύρια.

Υπέρ και Κατά

—Ένα σημαντικό κομμάτι του εκλογικού σώματος ..

—Σημαντικό κομμάτι η παροικία στη Φλόριδα όπου πάντοτε οι εκλογές είναι πολύ κοντά ιδίως οι προεδρικές. Εκεί ζει ένα σημαντικό κομμάτι ομογενών που οι υποψήφιοι

πάντα λαμβάνουν υπόψη τους.

—Η πρόσφατη περιοδεία του Μάικ Πομπέο σε Κύπρο και Ελλάδα, μπορεί να θεωρηθεί ως προσπάθεια αλίευσης ψήφων από την ομογένεια;

—Δεν νομίζω ότι ήταν άμεσα συνδεδεμένο. Ωστόσο, κανείς δεν μπορεί να γνωρίζει επακριβώς. Τα τελευταία χρόνια η Αμερική έχει δείξει περισσότερη σημασία στον στρατηγικό ρόλο της Κύπρου και της Ελλάδας στην περιοχή.

—Με βάση τα όσα έχετε ακούσει και από τους δυο υποψηφίους ποιος είναι αυτός που είναι πιο κοντά σε Ελλάδα και Κύπρο;

—Ο Τραμπ είναι ο πρόεδρος που δεν ασχολήθηκε και τόσο πολύ με την εξωτερική πολιτική, περισσότερο ενδιαφέρεται για τα εσωτερικά για αυτό βλέπουμε και την απόσυρση Αμερικανών από διάφορες περιοχές εν αντιθέσει με τον Τζον Μπάιντεν ο οποίος θεωρείται από τους γνώστες της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ. Για πάρα πολλά χρόνια ήταν πρόεδρος της Επιτροπής Εξωτερικών της Γερουσίας. Ήταν ο πρώτος υψηλόβαθμος κυβερνητικός αξιωματούχος των ΗΠΑ που επισκέφθηκε την Κύπρο και τα όσα είχε πει τότε δημοσίως μας είχαν ικανοποιήσει. Γνωρίζει άριστα το Κυπριακό.

ΑΡΘΡΟ / Του ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ

Κυβέρνηση περιορισμένης πολιτικής ευθύνης

Διαδικασία επί παραβάσει αποφάσισε να κινηθεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Ε.Ε.) σε βάρος της Κύπρου για τα «χρυσά» διαβατήρια. Αυτό αποτελεί μια προαναγγελθείσα και αναμενόμενη εξέλιξη, αφού η Κύπρος —όπως σημειώνει η Κομισιόν— προειδοποιήθηκε πολλές φορές για την πώληση ευρωπαϊκών υπηκοοτήτων και της ζητήθηκε να λάβει μέτρα για να διορθώσει την κατάσταση.

Η πιο επίσημη προειδοποίηση από την Ε.Ε. ήλθε τον Γενάρη του 2019, στην οποία ασκούσε έντονη κριτική στην Κύπρο, τη Μάλτα και τη Βουλγαρία, που βρέθηκαν στο εδωλίο του κατηγορουμένου.

Η Βουλγαρία αυθημερόν είχε τότε ανακοινώσει τον τερματισμό του προγράμματος γι' αυτό και γλύτωσε τη διαδικασία σε βάρος της, παρότι παραμένει ακόμα κάτω από τον ερευνητικό φακό της Κομισιόν. Η Μάλτα είχε ανακοινώσει ότι θα λάβει μέτρα, κάτι που προφανώς δεν έκανε ή δεν έκανε σε ικανοποιητικό βαθμό, με αποτέλεσμα η Ε.Ε. να κινεί διαδικασίες σε βάρος της.

Της κυπριακής κυβέρνησης δεν ίδρωσε τ' αφτί της στις προειδοποιήσεις της Κομισιόν. Βγήκε μπροστά ο πρόεδρος Αναστασιάδης και της τα' χωσε, κατηγορώντας την για σκοπιμότητες και στοχοποίηση της Κύπρου. Ταυτόχρονα, ο Ν. Αναστασιάδης είχε ισχυριστεί ότι η Κύπρος έχει τα «αυστηρότερα κριτήρια στο Πρόγραμμα της από όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Με αυτό τον τρόπο η κυβέρνηση θεώρησε ότι ξόφλησε και δεν θα είχε πρόβλημα κανένα.

Έκτοτε η Κομισιόν και το Ευρω-

Στο πρώτο ρεπορτάζ του Αλ Τζαζίρα—τέλος Αυγούστου— η κυβέρνηση έκανε την ανήξερη, προσπάθησε επικοινωνιακά να μετατοπίσει το θέμα στις διαρροές και δαιμονοποίησαν όλους όσους ζητούσαν εξηγήσεις.

κοινοβούλιο επανήλθαν μερικές φορές στο Πρόγραμμα της Κύπρου, αλλά η κυβέρνηση ακολούθησε την ίδια τακτική της πεισματικής άρνησης υπαρξης του προβλήματος. Για την κυβέρνηση όλο το διάστημα που μεσολάβησε από τις καταγγελίες μέχρι την παραπομπή, προτεραιότητα είχε όχι η προστασία της πατρίδας μας, αλλά η διάσωση της δικής της εικόνας. Κι ενώ η κυβέρνηση αναλώθηκε σε επικοινωνιακά παιχνίδια στο εσωτερικό, στο εξωτερικό η Κύπρος καταγγελλόταν και διασυρόταν. Για τους κυβερνώντες όμως αυτό ήταν ασήμαντο και ανά-

Δεν μπορεί ο κ. Αναστασιάδης να δηλώνει «άμωμος και αμόλυντος» και «ήσυχος με τη συνείδησή του» για ό,τι γίνεται σε βάρος της Κύπρου. Αυτός είναι ο πρόεδρος, το δικό του Υπουργικό ενέκρινε όλες της αιτήσεις για τα «χρυσά» διαβατήρια.

ξιο λόγου. Στο πρώτο ρεπορτάζ του Αλ Τζαζίρα—τέλος Αυγούστου— η κυβέρνηση έκανε την ανήξερη, προσπάθησε επικοινωνιακά να μετατοπίσει το θέμα στις διαρροές και δαιμονοποίησαν όλους όσους ζητούσαν εξηγήσεις.

Στο δεύτερο ρεπορτάζ του Αλ Τζαζίρα οι κυβερνώντες αρχικά προσπάθησαν να κάνουν το ίδιο, αλλά δεν τους βγήκε. Το ποτήρι της λαϊκής οργής είχε ξεχειλίσει και το σκάνδαλο που υπήρχε βγήκε στο φως.

Μετά από αυτό οι κυβερνώντες άλλαξαν τακτική. Κάποια προβλήματα υπήρξαν, λένε, αλλά δεν έχουμε

ευθύνη! Κι ως είναι αυτοί που δημιουργήσαν τη βιομηχανία μαζικής παραχώρησης «χρυσών» διαβατηρίων. Ας είναι αυτοί που αρνούνταν επί μακρόν το πρόβλημα.

Δεν μπορεί ο πρόεδρος Αναστασιάδης να δηλώνει «άμωμος και αμόλυντος» και «ήσυχος με τη συνείδησή του» για ό,τι γίνεται σε βάρος της Κύπρου. Αυτός είναι ο πρόεδρος, το δικό του Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε όλες της αιτήσεις για τα «χρυσά» διαβατήρια. Ο πρόεδρος, ενώ βγήκε μπροστά να υπερασπιστεί και να δικαιολογήσει το Πρόγραμμα, δεν βγαίνει μπροστά

να αναλάβει την ευθύνη για ό,τι έγινε σε σχέση με τα «χρυσά» διαβατήρια.

Κι όχι μόνο δεν αναλαμβάνει την ευθύνη, αλλά αυτοανακηρύχθηκε αθώος, δικαιολογώντας κιόλας τη στάση του λέγοντας ότι η διαπλοκή και η διαφθορά είναι μια διαχρονική κατάσταση.

Δεν αμφιβάλλει κανείς ότι η διαπλοκή και η διαφθορά έχει τη δική της ιστορία στην Κύπρο, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι πρέπει να συμβιβαστούμε μαζί της. Πολύ περισσότερο που επί των ημερών της κυβέρνησης Αναστασιάδης — ΔΗΣΥ η διαφθορά έχει απογειωθεί, όπως διαπιστώνεται σε όλους τους σχετικούς διεθνείς δείκτες.

Η κυβέρνηση, λοιπόν, επιβάλλεται να λογοδοτήσει, ειδικά μετά το σφυροκόπημα που δέχεται η Κύπρος από την Ε.Ε. Ο πρόεδρος και η κυβέρνησή του παταγωδώς απέτυχαν σε ένα από τα βασικότερα καθήκοντα που έχει κάθε κυβέρνηση σε ένα ευνομούμενο κράτος: να προστατεύσει το όνομα, το κύρος και τα καλάς νοούμενα συμφέροντα της χώρας.

Ο Ν. Αναστασιάδης και η κυβέρνηση του δεν είναι η πρώτη φορά που δεν αναλαμβάνουν καμία ευθύνη και προσπαθούν να τις ρίξουν σε άλλους. Είναι ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της διακυβέρνησής τους, η οποία γράφει ιστορία στην πολιτική αναληψία. Και στο θέμα των «χρυσών» διαβατηρίων η κυβέρνηση αποδεικνύει ότι είναι περιορισμένης ευθύνης.

Ο κ. Στέφανος Στεφάνου είναι βουλευτής, εκπρόσωπος Τύπου ΑΚΕΛ.

Στα μανταλάκια της Βουλής τα «άπλυτα» και παραπεταμένα

Πού είναι ο Νουρής;

Η παρέμβαση της Ε.Ε. στο θέμα με το πρόγραμμα πολιτογραφίσεων έχει προκαλέσει κατήφεια στο Προεδρικό και στον ίδιο τον πρόεδρο της Δημοκρατίας. Ωστόσο, ένα από τα ζητήματα που έχουν προκύψει, από τότε που ξεκίνησε το δεύτερο κύμα των αποκαλύψεων του Al Jazeera, αφορά τον Υπουργό Εσωτερικών ο οποίος είναι εκτεθειμένος από την τροπή που έλαβε το όλο θέμα. Το Προεδρικό άδειασε τον κ. Νουρή πρώτα για τα όσα είπε ο υπουργός Εσωτερικών για το αραβικό δίκτυο και δεύτερον για το πρόγραμμα πολιτογραφίσεων. Προτού στεγνώσουν οι δηλώσεις του κ. Νουρή, το Προεδρικό ανέστειλε το πρόγραμμα των πολιτογραφίσεων. Είναι κατανοητό ότι ο Υπουργός Εσωτερικών έπρεπε να υπερασπισθεί την κυβέρνηση της οποίας είναι μέλος, ωστόσο έπρεπε να ήταν περισσότερο προσεκτικός στα όσα έλεγε αγνοώντας τα χαρτιά (βίντεο στην προκείμενη περίπτωση) που είχε στα χέρια του το Al Jazeera. Πάντως η δημόσια απουσία του κ. Νουρή μετά τις τελευταίες εξελίξεις είναι αισθητή και ο λόγος είναι προφανής.

• • • •

Του Κάμπου το ανάγνωση

Έγραφε ο Ανδρέας Παράσχος, την περασμένη Κυριακή, για τα σκάνδαλα που σημάδεψαν την Κυπριακή Δημοκρατία και έμειναν όλα ατιμώρητα. Χειρότερο όλων και αρχική των δεινών που και σήμερα βιώνει η χώρα μας, ήταν η «υπόθεση Μιλόσεβιτς» που κατέστησε το όνομα της Κύπρου σε όλη την υφήλιο, να παραμένει σε μια χώρα διεφθαρμένη. Τόσα πολλά αποδεικτικά στοιχεία και τόσες μαρτυρίες, δυστυχώς, έμειναν στα ντουλάπια κάποιων και κανείς δεν πλήρωσε. Ευτυχώς που υπάρχουν όλα τα αντίγραφα! Αποτέλεσμα; Η ατιμωρησία γεννά ασυδοσία και η ασυδοσία απύθμενο θράσος... Ο μεγαλύτερος πρωταγωνιστής της «υπόθεσης Μιλόσεβιτς», έφτασε στο σημείο, εν έτει 2020, να απαιτεί και θέση στο πειθαρχικό σώμα των δικηγόρων. Ωμέ και αλίμονο. Πώς φτάσαμε στα έγκρατα της γης; Είναι αυτά η νέα ηγεσία του δικηγορικού σώματος;

• • • •

Ο γ.γ. του ΟΗΕ

Στη Λευκωσία η δεύτερη ανακοίνωση του γ.γ. του ΟΗΕ φαίνεται να προκαλεί σκεπτικισμό για το τι προτίθεται να πράξει ο Αντόνιο Γκουτιέρρες στο Κυπριακό. Από την ανάγνωση που έχει γίνει εντοπίζονται σημάδια επιφυλακτικότητας του γ.γ. για πρό-

Οι Οικολόγοι μπορεί να έχουν φαντασία στις εκδηλώσεις διαμαρτυρίας χρησιμοποιώντας ευφάνταστες ιδέες, πλην όμως αυτές δεν ξεπλένουν τόσο εύκολα την τάτσα. Όταν ο παραιτηθείς πρόεδρος της Βουλής στοχοποιούσε με την έρευνα για τις διαρροές και τους 56 δεν είδα τους Οικολόγους να συγκινούνται.

σκληση και σύγκληση πενταμερούς διάσκεψης, ιδιαίτερα μετά το αποτέλεσμα των λεγόμενων εκλογών στα κατεχόμενα. Οι εδώ εκτιμήσεις θέλουν τον Αντόνιο Γκουτιέρρες να μην διακινδυνεύει μια πρόσκληση εάν δεν είναι σίγουρος για το αποτέλεσμα της. Βεβαίως υπάρχουν και οι κακές γλώσσες που λένε πως κάποιος κύκλος στις ελεύθερες περιοχές, λένε περί δισταχτικότητας του γ.γ. επειδή δεν βλέπουν με καλό μάτι μια κίνηση από τα Ηνωμένα Έθνη. Πάντως, τα επόμενα βήματα στο Κυπριακό αλλά και τα ελληνοτουρκικά ήταν τα κυρίαρχα θέματα στα λιγοστά πηγαδά-

κια εντός του Προεδρικού Μεγάρου, την ημέρα της τριμερούς Συνόδου.

• • • •

Η κρυφή ελπίδα

Διπλωματικές πηγές θέλουν τον πρωθυπουργό της Ελλάδας Κυριάκο Μητσοτάκη να είχε μια κρυφή ελπίδα ότι η Τουρκία δεν θα ανανέωνε την τελευταία navtex του Oγuc Reis. Βεβαίως οι ελπίδες του Έλληνα πρωθυπουργού δεν ευοδώθηκαν. Πάντως αν στην Αθήνα είχαν βάλει στοίχημα αυτό θα το κέρδιζε ο Νίκος Δένδιας, τον οποίο οι ίδιες

πηγές εμφανίζουν να μην έχει εμπιστοσύνη στους τούρκους. Πάντως διπλωματικές πηγές, από ελληνικής πλευράς, συγκλίνουν πως ο Ερντογάν είναι ικανός να προκαλέσει μιας μορφής επεισόδιο στην περιοχή προκειμένου να διαμορφώσει την ατζέντα του ελληνοτουρκικού διαλόγου. Για το λόγο αυτό και η Αθήνα συνεχίζει με διπλωματικά μέσα αποτροπής. Πάντως το κλίμα στο στρατιωτικό πεδίο είναι διαφορετικό. Εδώ εκτιμάται πως αυτό που φοβίζει τους τούρκους στην πρόκληση ενός επεισοδίου είναι η αντίδραση της Ελλάδας από τον Έβρο έως και την ανατολική Μεσόγειο, κάτι που φαίνεται

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΡΣΙΝ ΤΑΤΑΡ

Ο νεοεκλεγείς ηγέτης των Τ/κ δεν έχασε ευκαιρία να υποβάλει τα σέβη του στην Άγκυρα, δηλώνοντας υπερήφανος, ούτε λίγο ούτε πολύ, με το χαρακτηρισμό ότι είναι ο άνθρωπος της Τουρκίας στα Κατεχόμενα. Τώρα θα φανεί η διαφορά και η απουσία του Ακιντζί στα Κατεχόμενα.

να λαμβάνεται υπόψη από τους «γιούδες» επιτελείς του τούρκου ΥΠΑΜ.

• • • •

Σε ρόλο πυροσβέστη

Ο Υπουργός Υγείας Κωνσταντίνος Ιωάννου είχε πολύ καιρό που προειδοποιούσε για το τσουνάμι των κρουσμάτων κορωνοϊού. Ωστόσο ό, τι και αν έλεγε, εκ της θέσεως του καλείται να ελέγξει την όλη κατάσταση. Προς τούτο ενημερώνεται συνεχώς για την κατάσταση στα νοσοκομεία που είναι ο μεγάλος πανοράμιος για το επόμενο διάστημα. Εκεί θα δοθεί η μεγάλη μάχη, λένε στα ψηλά δώματα, κατά της πανδημίας και αν το σύστημα υγείας ανταποκριθεί τότε αναμφίβολα θα είναι μεγάλη επιτυχία. Προς τούτο ο Υπουργός είναι σε επαφή συνεχώς με τον ΠΟΥ, το Ευρωπαϊκό Κέντρο Λοιμώξεων και την κύπρια ευρωπαϊκή επιτροπή Στέλλα Κυριακίδου. Και ανάμεσα σε όλα αυτά ο κ. Ιωάννου έχει να αντιμετωπίσει και τις προσωπικές ατζέντες πολιτικών και διοικητικών στελεχών. Και σαν να μην του έφθαναν όλοι οι άλλοι και τα αυξημένα κρούσματα πρέπει να κουμαντάρει και τις κόντρες μεταξύ επιστημόνων, κάποιος εκ των οποίων την μια λένε έτσι και την άλλη γιουβέτσι.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

ΑΡΘΡΟ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ

Ο φίλος κι ο εχθρός

Πολλοί είναι αυτοί που πίστευαν στις αρχές της δεκαετίας του 2010 ότι η παρουσία της Τουρκίας ως ηγεμονικής δύναμης στην ανατολική Μεσόγειο και στο Αιγαίο ήταν όχι απλά επιβεβλημένη αλλά και θεμιτή. Η Τουρκία, ως επικρατούσα στρατιωτική δύναμη, αλλά και κράτος μέλος του ΝΑΤΟ και υποψήφια προς ένταξη στην ΕΕ, θα καλούσαν εκ των πραγμάτων να διαδραματίσει αυτόν τον ρόλο στη γειτονιά μας. Θα δρούσε έτσι ως τοποτηρητής της Ατλαντικής Συμμαχίας, στην οποία είχε και άριστα προσανατολισί στην εξωτερική και αμυντική της πολιτική για δεκαετίες. Σήμερα πλέον κανείς δεν αποδέχεται, τουλάχιστον δημόσια, μια τέτοια τοποθέτηση. Ωστόσο, αρκετοί σκέφτονται ότι η προσέγγιση της Τουρκίας με όρους «συμμαχίας» στην ανατολική Μεσόγειο είναι προτιμότερη από την οιονική κατάσταση διαρκούς πολέμου που βιώνουμε τα τελευταία χρόνια. Τι είδους «συμμαχία» θα μπορούσαν όμως να συνάψουν η Κύπρος και η Ελλάδα με την Τουρκία; Θα ακούσει μια απλή οικονομική συμφωνία συνεκμετάλλευσης του πλούτου της ανατολικής Μεσογείου; Ή μήπως κάθε απόπειρα οικονομικής συμφωνίας θα επιτοκιάζονταν από την ανάγκη για πολιτική και στρατιωτική «συμμαχία»;

Οι αρχαίοι Έλληνες είχαν δύο διαφορετικούς όρκους, δηλωτικούς δύο διαφορετικών τύπων συμμαχιών μεταξύ πόλεων. Ο πρώτος, ηγεμονικού τύπου, συναπτόταν ανάμεσα σε μια ηγεμονική δύναμη και στα υποτελή σε αυτή κράτη. Για τη συναψή των σχέσεων υποτέλειες χρησιμοποιείτο η στερεότυπη φράση: «Τον αυτόν φίλον και εχθρόν νομι-

Αν αγαπάς την ειρήνην, προετοιμάζε τον πόλεμο, έλεγαν οι Ρωμαίοι, οι οποίοι βέβαια δεν αναγνώριζαν ποτέ κανέναν ως ίσον τους.

ζειν». Με αυτόν τον τρόπο, αν για παράδειγμα η Αθήνα αναγνώριζε στη Σπάρτη τον εχθρό της και εκστράτευε εναντίον της, όλες οι συμμαχικές δυνάμεις έπρεπε να συμμετάσχουν στον πόλεμο. Αυτές οι συμμαχίες στηρίζονταν επίσης και στην οικονομική κυριαρχία του ηγεμόνα, καθιστώντας τις υπόλοιπες «συμμαχικές» δυνάμεις φόρο υποτέλεις. Αυτό δεν συνέβαινε στην περίπτωση της καθαρά αμυντικής συμμαχίας, η οποία δηλώνονταν με την τυπική φράση: «Βοηθείν παντί σθένει κατά το δυνατόν». Αυτό πρακτικά σήμαινε ότι σε περίπτωση που κάποιο από τα κράτη μέλη της συμμαχίας δεχόταν επίθεση από τρίτο κράτος, τα υπόλοιπα μέλη όφειλαν να συνδράμουν τον αμυνόμενο μόνο όσο ήθελαν και μπορούσαν. Αυτό εκ των πραγμάτων απέκλειε τη συμμετοχή των συμμαχικών σε επιθετικό πόλεμο του ηγεμόνα, καθώς κανένα ελεύθερο κράτος δεν θα θυσίαζε τους πολίτες του και, δυνητικά, την ίδια του την ελευθερία για να υπηρετήσει τις υπέρμετρες φιλοδοξίες ενός επιδοξου δυνάστη. Επομένως, η δεύτερη συμμαχία αφορούσε ελεύθερα, ανεξάρτητα, ισότιμα αν και όχι ίσα σε ισχύ κράτη. Παρότι έχουν περάσει δύο μισοι χιλιάδες χρόνια από την αρχαία Αθήνα, οι σχέσεις συμμαχίας ή υπο-

Καθίσταται όλο και περισσότερο σαφές ότι η Τουρκία δεν αρκείται πλέον στον ρόλο του τοποτηρητή του ΝΑΤΟ, αλλά χλευάζοντας τους συμμάχους της διεκδικεί θέση περιφερειακής και δύναμης παγκόσμιας υπερδύναμης.

τέλειας μεταξύ των σημερινών εθνών κρατών ελάχιστα διαφέρουν από εκείνες των αρχαίων πόλεων κρατών. Για παράδειγμα, ενώ η Βορειοατλαντική Συμμαχία υπήρξε και υπάρχει ως σχέση ασφάλειας και εμπιστοσύνης μεταξύ ελεύθερων κρατών, το σύμφωνο της Βαρσοβίας λειτουργήσε ως σχέση υποτέλειας των ανατολικών χωρών προς την πάλαι ποτέ Σοβιετική Ένωση. Χαρακτηριστικό ήταν το αίσθημα απελευθέρωσης των λαών της ανατολικής Ευρώπης μετά το 1989, οι οποίοι όχι μόνο αποτίναξαν τον δυνάστη «σύμμαχό» τους, αλλά και εντάχθηκαν σχεδόν αμέσως στη συμμαχία των ελευθέρων κρατών της Δύσης για να προστατευτούν από αυτόν. Μια συμμαχία με την Τουρκία του 21ου αιώνα σε ποιο από τα παραπάνω είδη θα παρέπεμπε; Καθίσταται όλο και περισ-

σότερο σαφές ότι η Τουρκία δεν αρκείται πλέον στον ρόλο του τοποτηρητή του ΝΑΤΟ, αλλά χλευάζοντας τους συμμάχους της διεκδικεί θέση περιφερειακής και δύναμης παγκόσμιας υπερδύναμης. Διεκδικεί εν ολίγοις τη θέση που κατείχε η οθωμανική Αυτοκρατορία κατά τους αιώνες της ακμής της. Υπό αυτές τις συνθήκες, η μόνη «συμμαχία» η οποία θα υπογραφόταν με την Τουρκία θα σήμαινε την πλήρη υποτέλεια του «συμμάχου». Οποιαδήποτε οικονομική σχέση θα έπρεπε να είναι αντανάκλαση της σχέσης υποτέλειας, αφήνοντας τη μερίδα του λέοντος στον κυρίαρχο και τα ψίχουλα στους υποτέλειους του. Ενδεχομένως η Τουρκία να ήταν σε θέση να προχωρήσει σε ισότιμες οικονομικές και πολιτικές συμφωνίες με τους γείτονές της, εάν δε βρισκόταν σε φάση αυτοκρατορικής

εξάπλωσης. Στην τωρινή χρονική συγκυρία επέκτασης της ισχύος της, οποιαδήποτε τουρκική παραχώρηση προς όφελος της Κύπρου και της Ελλάδας θα εκλαμβάνονταν ως αδυναμία και υποχώρηση τόσο στο εσωτερικό της όσο και στις υπόλοιπες χώρες, στις οποίες η Τουρκία επεκτείνει ή θέλει να επεκτείνει τα «συμμαχικά» της δικαιώματα.

Είναι όμως σε αυτή την περίπτωση η πολεμική αντιπαράθεση μονόδρομος; Αν αγαπάς την ειρήνη, προετοιμάζε τον πόλεμο, έλεγαν οι Ρωμαίοι, οι οποίοι βέβαια δεν αναγνώριζαν ποτέ κανέναν ως ίσον τους. Αν λοιπόν για τους Ρωμαίους «ειρήνη» σήμαινε την εξάλειψη κάθε δυνητικής απειλής, για εμάς σήμερα «ειρήνη» σημαίνει ισότιμη συμμετοχή σε διεθνείς συμμαχίες, οικονομικές και πολιτικές. Από μόνες τους όμως οι συμμαχίες αυτές δεν

διασφαλίζουν τα καλώς εννοούμενα συμφέροντά μας. Στον βαθμό που για να είναι συμμαχίες ελεύθερων κρατών πρέπει να είναι αμυντικές συμμαχίες απαιτείται πολεμική προπαρασκευή. Η απαίτηση αυτή προκύπτει όχι τόσο από την ανάγκη να υπερνικήσουμε τις δυνάμεις του εχθρού, αλλά από τη συνθητική και συνεπή στάση απέναντι στους πραγματικούς κινδύνους ούτως ώστε να βεβαιωθούν οι σύμμαχοι ότι η οποιαδήποτε συμμετοχή τους σε ενδεχόμενο πόλεμο στο πλευρό μας θα είναι μικρή και σύντομη.

Την ίδια στιγμή, η πολεμική ετοιμότητα πολλαπλασιάζει τα θετικά αποτελέσματα της συμμετοχής σε αμυντικές συμμαχίες. Ο εχθρός κατανοεί και αυτός ότι οι σύμμαχοι είναι ανά πάσα στιγμή έτοιμοι να συνδράμουν στην άμυνα του φίλου, όταν μπορούν να το κάνουν με το μικρότερο δυνατό κόστος και τα μέγιστα δυνατά οφέλη για αυτούς. Δημιουργείται έτσι μια τεράστια αποτρεπτική ισχύς, την οποία ο εχθρός δύσκολα μπορεί να αγνοήσει και αναγκάζεται εκ των πραγμάτων να επαναπροσδιορίσει τη στρατηγική του. Εν κατακλείδι, η θωράκιση των συμμάχων μας. Οι φιλικές διαθέσεις των συμμάχων είναι και δεδομένες και ειλικρινείς, δεν είναι όμως αυτοκαταστροφικές. Από εμάς εξαρτάται και να θέλουν να μπορούν να μας συνδράμουν την ύστατη στιγμή.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Ιδού τι καταφέραμε

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Δεν χρειάζεται να είσαι πολιτικός αναλυτής για να προβλέψεις ότι ο Ερντογάν δεν θα επέτρεπε σε κανένα «ανυπάκουο» Ακιντζί να εκλεγεί, ειδικά τώρα που δεν θέλει κανένα εμπόδιο στα μεγαλόπνοα του σχέδια και το αποδεικνύει καθημερινά αγνοώντας επιδεικτικά κάθε κανόνα διεθνούς δικαίου. Προς τι η έκπληξη λοιπόν; Και προς τι όλες αυτές οι εκ των υστέρων αναλύσεις; Και το πιο τραγικό δεν είναι ότι απέναντί μας είναι ένας διχοτομικός Τατάρ, πειθήνιος στις βουλές του Ερντογάν, αλλά ότι εξακολουθούμε να μην αντιλαμβανόμαστε πως σε αυτή τη δυσμενή θέση είναι εμείς οι ίδιοι που φέραμε τους εαυτούς μας. Πώς; Σοβαρά τώρα; Ψάχνουμε ακόμα πώς;

Ιδού πώς: Επιτρέποντας στον κάθε υπερπατριώτη πολιτικάντη να διαγράφει με απατηλά συνθήματα τις ευκαιρίες που περνούσαν από το τραπέζι των διαπραγματεύσεων ταυτίζοντας τον πολιτικό ρεαλισμό με εθνική προδοσία και μειοδοσία. Αποτέλεσμα να χάνουμε αυτές τις ευκαιρίες και να βρισκόμαστε κάθε φορά σε ακόμα πιο δυσμενή θέση ανίκανοι να αντιληφθούμε πως το «όλα ή τίποτα» που μας σερβίραν οι ανένδοτοι εθνοσωτήρες μας δεν εξυπηρετούσε τίποτα άλλο εκτός από τη συντήρηση μιας απορριπτικής πατριδοκαπλίας. Πόσο πατριώτες αποδείχθηκαν όλοι αυτοί που έσπευδαν κάθε φορά να μας μοιράζουν πιστοποιητικά πατριωτισμού μπήκαμε στον κόπο να διερωτηθούμε; Και πώς αφού είχαμε τόσους υπερπατριώτες που νοιάζονταν να μας «γλυτώσουν» από όλα τα «καταστροφικά» σχέδια λύσης, καταντήσαμε τελικά να είμαστε το κράτος που είμαστε; Διερωτηθήκαμε ποτέ; Γιατί με τόσους υπερπατριώτες που έβαζαν τάχα μου το συμφέρον της χώρας πάνω από το δικό τους (του κόμματος, της τσέπης τους, της πολιτικής τους καριέρας) κατάντησε το κράτος ένα σύστημα έκπτωτων θεσμών και χαμένων αξιών;

Και δεν αναφέρομαι μόνο στα πρόσφατα σκάνδαλα αλλά σε όλα όσα παρέλασαν στα χρόνια μπροστά στα μάτια μας (ΧΑΚ, φούσκες ακινήτων, οικονομική κρίση, χρυσά διαβατήρια κτλ. κτλ.) και με τα οποία ξεπουλιόταν σιγά-σιγά η χώρα μας όχι στους απέναντι αλλά στο κάθε ένα οπορτουνιστή που ανήγαγε το εύκολο χρήμα στο μοναδικό του Θεό. Γιατί δεν μπήκαμε ποτέ στον κόπο να διαχωρίσουμε τους εαυτούς μας και την αξιοπρέπεια μας από όλη αυτή τη σαθρή πατριδοκαπλία, η οποία άφηνε τον κάθε λογής μέτριο να κάνουν πολιτική καριέρα εις βάρος των χιλιάδων προσφύγων, ώστε να μπορούσαμε χωρίς κομματικές κατευθυντήριες γραμμές με παρερμηνευμένες συντεταγμένες, να συνειδητοποιήσουμε ότι το συμφέρον της χώρας ήταν στα χέρια μας; Και όταν λέω στα χέρια μας εννοώ πως οφείλαμε να αποκτήσουμε μια ιστορική συνείδηση, η οποία θα μας επέτρεπε να διακρίνουμε ποιοι επιδίδονται σε διαποτιστικές αθλιότητες και να αντιληφθούμε πως όλοι αυτοί οι ανένδοτοι εθνοσωτήρες δεν είχαν καν το πολιτικό ήθος και το ανάστημα να μας σώσουν από το σημερινό μας κατάντημα άρα πόσο μάλλον από τα όποια «καταστροφικά» σχέδια λύσης.

Το μόνο που έκαναν ήταν, με μικρότητες άλλων υπολογισμών και ακρότητες άλλων εποχών, να ανεμίζουν τις σημαίες του αστόχαστου ευσεβοποθισμού προκειμένου να εξυπηρετήσουν τα δικά τους μικροκομματικά συμφέροντα και οι σίγουρα όχι το δημόσιο συμφέρον. Όταν ένας δεν έχει τη δύναμη να πάρει αυτό που θέλει αλλά προσπαθεί υπό τις περιστάσεις να κερδίσει όσα μπορεί, τότε αν πραγματικά νοιάζεται για την πατρίδα σου φροντίζει να ξεκαθαρίσεις πως η όποια λύση θα είναι ένας υποφερτός συμβιβασμός. Και πως αυτός ο συμβιβασμός προϋποθέτει έναν υπεύθυνο λογισμό. Αυτόν ακριβώς τον υπεύθυνο λογισμό είναι που δεν καταφέραμε να εννοήσουμε εδώ και χρόνια. Ας το παραδεχτούμε έστω και τώρα. Μπας και αντιληφθούμε τις ευθύνες μας. Διότι όταν κάποτε οι Τουρκοκύπριοι ξεχύνονταν στους δρόμους σε συλλαλητήρια υπέρ της λύσης και ο διεθνής παράγοντας ήταν σύσσωμος υπέρ μας, εμείς επιλέγαμε να τοιμενώνουμε τις πλάνες μας. Και τι πετύχαμε από αυτή τη διακρύβεκτη τοιμεντοποίηση είναι να έχουμε σήμερα απέναντί μας έναν διχοτομιστή Τατάρ, φερέφωνο του μεγαλομάνη «σουλτάνου». Και διάφορους υπερπατριώτες να αισχροκερδούν εδώ και χρόνια πάνω στις πλάτες μας.

elenixenou11@gmail.com

Διαδηλώτρια λαμβάνει μέρος σε διαδήλωση εναντίον του Ισραηλινού πρωθυπουργού Μπέντζαμιν Νετανιάχου, έξω από την πρωθυπουργική κατοικία στην Ιερουσαλήμ.

Η έξωθεν καλή μαρτυρία

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Λίγες μέρες μετά το κούρεμα καταθέσεων και τη φημολογία ότι οι συμπέθεροι του προέδρου Αναστασιάδη έβγαλαν προνομιακά χρήματα κατά την κλειστή περίοδο, ο Πρόεδρος προειδοποιούσε την ερευνητική επιτροπή που διόρισε να φτάσει το μαχαίρι στο κόκκαλο. «Επειδή αυτές τις μέρες», έλεγε, «βρίσκομαι και ο ίδιος υπό κρίση, σας παρακαλώ όπως εξετάσετε με αυξημένη αυστηρότητα τα όσα, αμέσως ή έμμεσα, μου αποδίδονται και μην περιοριστείτε στους εξ αγκιστείας συγγενείς μου, αλλά επεκτείνετε την έρευνά σας και στις συναλλαγές του δικηγόρου μου γραφείου του οποίου μέχρι πρότινος ήμουν συντάκτορας», σημείωνε ο πρόεδρος της Δημοκρατίας. Το σοκ, όμως, που προκάλεσε η κατάρρευση του χρηματοπιστωτικού συστήματος, άφησε τις ευφάνταστες εξηγήσεις του συμπέθερου, ότι δηλαδή έβγαλε τα χρήματά του μέχρι το Λονδίνο για να αγοράσει ακίνητο τελικά στην Κύπρο να πείσουν στα μαλάκα.

Και ήταν μόνο η αρχή, αν λάβουμε υπόψη το σπρίλ που άρχισε να σπνέται με το δικηγόρο γραφείο, που ακόμα και μετά την εκλογή του Προέδρου έτρεχε και συνέχιζε να διαφημίζει στην ιστοσελίδα του τον Νίκο Αναστασιάδη ως το πρόσωπο με το οποίο μπορούν να συνομιλούν για θέματα αεροπορικών εταιρειών. Το δικηγόρο γραφείο λίγο μετά αναλάμβανε την εκπροσώπηση της αεροπορικής εταιρείας Ryanair, για την αγορά των Κυπριακών Αερογραμμών. Μόνο όταν πήρε διαστάσεις το σκάνδαλο ο Πρόεδρος αντέδρασε έντονα όπως έλεγε, διότι παραβιάζεται ο όρος που έθεσε όταν έφυγε από το γραφείο. Ότι δηλαδή «δεν θα δεχθώ ποτέ να αναλάβει τον οποιοδήποτε πελάτη, ο οποίος μπορεί να έχει συμφέροντα από την παρουσία μου στην κυβέρνηση». Όμως, το θέμα δεν έκλεινε στις νοουθεσίες του Προέδρου. Οι δικαιολογίες που παρουσιάστηκαν ήταν ενδεικτικές της κοροϊδίας. Οι δύο δικηγόροι του πρώην δικηγόρου γραφείου παρευρέθηκαν σε συνάντηση με τη διαπραγματευτική ομάδα του κράτους, όπως, όπως εξηγούσαν η εκπροσώπηση του γραφείου δεν ήταν επαγγελματική, αλλά στόχο είχε να προσφέρουν τυχόν βοήθεια στο νέο γραφείο που αναλάμβανε την υπόθεση. Μάλιστα, υπέγραφαν και με αλλοιωμένα ονόματα επειδή, όπως εξηγούσαν αργότερα στο πειθαρχικό του Δικηγόρου Συλλόγου, βιάζονταν πολύ.

Και όσο οι δικηγόροι που πρώην δικηγόρο γραφείου του Προέδρου βοηθούσαν αφιλοκερδώς τους νέους εκπροσώπους της RyanAir, η

πρώτη κυρία αγόραζε από τον Αρχιεπίσκοπο φιλέτο που γειτνιάζε με το σπίτι της στη Λεμεσό, δίδοντας σε μετρητά την προκαταβολή. Θύμωσε τότε με την κατακραυγή ο Πρόεδρος και χαρακτήρισε κατάντημα της αντιπολίτευσης τέτοια ζητήματα να τυχάνουν μικροπολιτικές εκμετάλλευσης και προβολής.

Είναι τόσα πολλά τα παραδείγματα που ακολουθήσαν που θα κουράσουμε και θα κουραστούμε να τα επαναλάβουμε. Από την εκδίωξη του Πανίκου Δημητριάδη υπενθυμίζοντάς του ποιος είναι «η πατρώνα της πολιτικής», στη φυλάκιση του βοηθού γενικού εισαγγελέα, στο μπάχαλο του συμβολαίου της Διοικήτριας που την κρατήσαμε μέχρι και τη αφυπηρέτησή της στο πηδάλιο της Κεντρικής Τράπεζας. Το εντυπωσιακό είναι πως όλα αυτά έγιναν κατά την πρώτη μόλις διακυβέρνηση Αναστασιάδη. Και έστω και αν η πλειοψηφία της κοινωνίας έδωσε στον ίδιο μία δεύτερη και τελευταία ευκαιρία να κυβερνήσει, τα όσα λαμβάνουν χώρα καταδεικνύουν πως αυτή η δεύτερη θητεία δεν θα είναι καθόλου γενναιοδωρή μαζί του. Και δεν το λέμε μόνο γιατί τα δημοσιεύματα του OCCRP και του Al Jazeera μάς έχουν εκθέσει διεθνώς ως κράτος, αλλά γιατί στο εσωτερικό έχει χαθεί η έξωθεν καλή μαρτυρία του Προέδρου. Ο Πρόεδρος, ως πολύπειρος πολιτικός, θα έπρεπε να γνωρίζει πως το ζητούμενο δεν είναι τι εικόνα έχει ο ίδιος για τον εαυτό του, αλλά τι εικόνα έχουν οι άλλοι.

Και η αλήθεια είναι πως τον έχουν ικανό για όσα του καταλογίζονται δημοσίως και υπογίως. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο τα περί «άμωμου και αμόλυντου» που υπογραμμίζει με απολυτότητα τείνουν να μετατραπούν στο νέο πιο σύνητομο πολιτικό ανέκδοτο μετά το «δεσμεύομαι».

Αυτό θα έπρεπε να τον ταρακουνήσει. Μπορεί πλέον να πείσει πως εργάστηκε για μία δίκαιη λύση του Κυπριακού όταν θεωρούν φυσικό ότι συζητούσε λύση δύο κρατών; Με ποια αξιοπιστία θα βρει συμμάχους στο εξωτερικό; Μπορεί να πείσει πως θα μετατρέψει την Κύπρο σε ένα κανονικό κράτος; Αυτά θα έπρεπε να τα απαντήσει προτού ξεκινήσει τη φημολογία περί υβριδικού πολέμου. Γιατί «ο πόλεμος αρχίζει, όταν θέλεις, αλλά δεν τελειώνει όταν θέλεις», σύμφωνα με τον Μακιαβέλι. Και αν μπορούμε να προσθέσουμε σε αυτό και τη λαϊκή σοφία: πως όταν βρίσκεσαι στον λάκκο, είναι καλό να σταματήσεις να σκάβεις.

economidoum@kathimerini.com.cy

Το αμερικανικό δημοψήφισμα

Του **ΧΑΡΗ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ**

Σε δέκα μόλις μέρες θα διεξαχθεί η πιο κρίσιμη, ίσως, εκλογική διαδικασία στην ιστορία της σύγχρονης δημοκρατίας. Ασφαλώς, η εκλογή προέδρου των Ηνωμένων Πολιτειών ήταν ανέκαθεν σημαντική. Η άνοδος των ΗΠΑ στη θέση της παγκόσμιας υπερδύναμης και η σταδιακή μετατόπιση του κέντρου βάρους στο αμερικανικό πολιτικό σύστημα προς το θεσμό του προέδρου, έχει μετατρέψει, εδώ και δεκαετίες, τη θέση του Αμερικανού προέδρου και commander-in-chief στο πιο σημαντικό πολιτικό αξίωμα στον κόσμο.

Η αναπάντεχη, όμως, ανάδειξη του Ντόναλντ Τραμπ στην ηγεσία των Ηνωμένων Πολιτειών το 2016 και η πορεία που έχει ακολουθήσει τα τελευταία χρόνια καθιστούν την αναμέτρηση της 3ης Νοεμβρίου καθοριστική για ολόκληρο τον πλανήτη. Οι Αμερικανοί ψηφοφόροι θα καθορίσουν τη πορεία όχι μόνο της δικής τους χώρας, αλλά και των διεθνών εξελίξεων.

Ο Ντόναλτ Τραμπ εξελήχθη στη βάση ενός έντονα λαϊκιστικού αφηγήματος. Εκμεταλλεύτηκε και επιτάχυνε τη ριζική μεταστροφή του Ρεπουμπλικανικού κόμματος από ένα μετριοπαθές, συντηρητικό και αξιόπιστο κόμμα, σε ένα ακραίο και αλλοπρόσβαλο μόρφωμα που έχει οδηγήσει τις ΗΠΑ στον εσωτερικό διχασμό και στη διεθνή περιαράκωση. Καμία σχέση δεν έχει ο Τραμπ και οι σημερινοί Ρεπουμπλικάνοι με το κόμμα του Αϊζενχάουερ, του Ρέιγκαν, του Μπους, του Μακέιν και του Ντόουλ.

Υπό την ηγεσία του Τραμπ, οι ΗΠΑ έχουν αποστασιοποιηθεί από τον ρόλο της ηγετικής δύναμης του ελεύθερου κόσμου. Η σημερινή αμερικανική ηγεσία κρατά αποστάσεις από τους παραδοσιακούς συμμάχους στην Ευρώπη και εγκαταλείπει διεθνείς δεσμεύσεις. Είναι απολύτως πιθανό ότι σε μια δεύτερη θητεία ο Τραμπ θα αποσύρει τις ΗΠΑ από το ΝΑΤΟ, όπως έχει ήδη πράξει με μια σειρά άλλων πολυμερών οργανισμών. Το χειρότερο είναι ότι αφήνει ελεύθερο το πεδίο σε αυταρχικούς ηγέτες και σε αντιδημοκρατικά καθεστώτα. Είναι αυτή η στροφή των ΗΠΑ στον απομονωτισμό που επιχειρεί να αξιοποιήσει και ο Ταγίπ Ερντογάν, με την ακραία επιθετική και αναθεωρητική του πολιτική. Οι προοπτικές για ασφάλεια και σταθερότητα στην περιοχή μας, όπως και στις άλλες ευαίσθητες περιοχές του πλανήτη, εξαρτώνται, σε μεγάλο βαθμό, από το αποτέλεσμα των εκλογών.

Ο Τραμπ αμφισβητεί τις ανοικτές αγορές και το ελεύθερο εμπόριο. Δεν είναι χωρίς βάση οι αιτιάσεις των ΗΠΑ για την εμπορική τους σχέση με την Κίνα. Ο προστατευτισμός, όμως, δεν αποτελεί την απάντηση. Οι σχέσεις ΗΠΑ-Κίνας αποτελούν ήδη το κορυφαίο διεθνές ζήτημα και ο χειρισμός του επιβάλλει σύνθεση και νηφαλιότητα, χαρακτηριστικά που απουσιάζουν πλήρως από τον σημερινό πρόεδρο. Ζητήματα όπως η προστασία του περιβάλλοντος, η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και η διαχείριση της ψηφιακής επανάστασης επίσης αποτελούν μέρος του διακυβερνήματος των εκλογών.

Ίσως το μεγαλύτερο πλήγμα που έχει επιφέρει ο σημερινός πρόεδρος είναι αυτό που σχετίζεται με το ύψος και το ήθος της πολιτικής του παρουσίας. Σε μια περίοδο που η ανθρωπότητα αντιμετωπίζει την πρωτοφανή κρίση της πανδημίας, ο Τραμπ αμφισβητεί ευθέως την επιστημονική γνώση και επιλέγει την οδό των αφορισμών και των συνημάτων. Αντί της ευπρέπειας στον πολιτικό λόγο έχει επιλέξει τον εκχυδαισμό.

Αντί της συναινετικής και συνενωτικής παρουσίας επιλέγει συνειδητά τη διχαστική όδυνση. Προσβάλλει ευθέως τους εκπροσώπους των ΜΜΕ και δηλώνει απροκάλυπτα ότι μπορεί να μην αποδεχθεί τη λαϊκή ετυμολογία, εάν αυτή είναι εις βάρος του. Στέλνει, έτσι, το μήνυμα τόσο στο εσωτερικό της χώρας που όσο και στον υπόλοιπο κόσμο, ότι η αυθαρεσία και η ωμότητα αποτελούν αποδεκτές πολιτικές συμπεριφορές.

Οι επικείμενες εκλογές έχουν ουσιαστικά μετατραπεί σε δημοψήφισμα για τον Τραμπ και για όλα όσα προσβέβει. Η επιλογή δεν είναι απλώς μεταξύ Τραμπ και Μπάιντεν. Κρίνεται η ανθεκτικότητα των θεσμών της αμερικανικής δημοκρατίας απέναντι στον αυταρχισμό και τον λαϊκισμό του σημερινού προέδρου. Κρίνεται η ικανότητα των ΗΠΑ να επουλώσουν τις πηλγές που άνοιξαν στο εσωτερικό της χώρας. Κρίνεται η προοπτική επιβίωσης της φιλελεύθερης παγκόσμιας τάξης. Το διακύβευμα δεν θα μπορούσε να ήταν μεγαλύτερο.

Ο κ. Χάρης Γεωργιάδης είναι αναπληρωτής πρόεδρος του ΔΗΣΥ.

Θερμοκήπια αλά Ρουβάς

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Μετά τη «φούστα» μάς εκπλήσσει και πάλι ο Σάκης Ρουβάς. Έφτιαξε στην αυλή του σπιτιού του ένα μικρό θερμοκήπιο και παράγει βιολογικά λαχανικά για την οικογένειά του. Ο πολύτεκνος πατέρας ανάρπестε βίντεο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, με «τα έργα των χειρών του» και έγραψε για λεζάντα: «Όταν η αγάπη για την φύση μετατρέπεται σε ένα δημιουργικό χόμπι, το οποίο βοηθάει ουσιαστικά στη βιωσιμότητα του τρόπου παραγωγής τροφίμων». Ο Σάκης, καθώς ή καλώς, αποτελεί πρότυπο για εκατοντάδες χιλιάδες νέους και όχι μόνο, τις «ρουβίτσες και τους ρουβιτσούς» και σίγουρα η κίνηση του θα βρει πολλούς μιμητές. Τα φτωχάδακια τα οποία διαμένουν σε διαμερίσματα μπορούν και αυτά εύκολα να φτιάξουν το δικό τους, μικρό θερμοκήπιο, στις βεράντες, ακόμη και σε απλές γλάστρες.

Οι σοβαροί γεωπόνοι επιμένουν ότι η Κύπρος, λόγω κλίματος και λόγω επιστημονικού προσωπικού θα μπορούσε να καταστεί ένα απέραντο θερμοκήπιο, το οποίο να ταΐζει με φρούτα και λαχανικά, όλη την Ευρώπη. Ωστόσο, για δεκαετίες οι εκάστοτε κυβερνήσεις επέλεξαν τις εύκολες λύσεις, με τον ήλιο και τη θάλασσα και το ξέπλυμα χρήματος. Κάθε κρίση αποτελεί και μια ευκαιρία. Τώρα που γίναμε και διεθνώς ρεζίλι με τα «χρυσά διαβατήρια», μετά τα ισχυρά χαστούκια του σκανδάλου του χρηματιστηρίου και της χρεωκοπίας του 2013, είναι μια καλή ευκαιρία, για να αλλάξει το παραγωγικό μοντέλο της Κύπρου. Γιατί όχι, να επιστρέψουμε οργανωμένα στη γη, να εκμεταλλευτούμε τη σοφία των πατέρων και των παππούδων μας, για το καλό πάντα των παιδιών μας.

Η Ελλάδα και με πρώτη και καλύτερη την Κρήτη, τα τελευταία χρόνια, κάνοντας στροφή στην επιστημονική γεωργική πα-

ραγωγή, πέτυχε θαύματα, εξάγοντας σε όλον τον κόσμο φρούτα και λαχανικά. Προηγήθηκε το Ισραήλ, το οποίο μετέτρεψε την έρημο σε καλλιεργήσιμη γη. Ωστόσο, σε όλες τις περιπτώσεις καθορίστηκαν πρώτα και κύρια οι γεωργικές ζώνες. Δεν είναι δυνατό τα Κοκκινόχωρια, το Ζακάκι και άλλες εύφορες περιοχές της Κύπρου, στις οποίες βλαστάνουν, ακόμη και ξερά κλαδιά, κατά τη ρήση των ντόπιων, να μετατρέπονται σε μια νύκτα σε ειδικές ζώνες, με ατέλειωτα τουριστικά συγκροτήματα.

Ζούμε σε εποχή λοιμού, δηλαδή πανδημίας και ιστορικά ο λοιμός διαρκείωνταν και από λιμό, δηλαδή πείνα. Το σενάριο της πείνας φαίνεται εξωπραγματικό, στην εποχή της αφθονίας και των καταχρήσεων. Ωστόσο, έχει ο καιρός γύρισμα και μια νέα οικονομική κρίση φαίνεται ότι βρίσκεται προ των πυλών, λόγω της νέας έλασης του κορωνοϊού. Ήδη έχουμε τα πρώτα σημάδια, με ελλείψεις εμβολίων για τη γρίπη

και άλλα ακριβά φάρμακα, γεγονότα τα οποία δεν είναι μόνο θέμα ανοργανωσιάς. Δεικνύουν ότι τίποτα δεν είναι απίθανο στο νησί των αγίων και των μεγαλοαπατεμένων. Ίσως αναγκαστούμε τους επόμενους μήνες ή και χρόνια, να καταφύγουμε και εμείς στα βότανα, όπως οι πρόγονοί μας, για να αντιμετωπίσουμε τις ασθένειες και τις πανδημίες. Υπάρχουν μαρτυρίες ότι οι πρόγονοί μας थेράπευαν με βότανα και λαβάνια, ακόμη και την ελονοσία, η οποία θέριζε στην Ευρώπη.

Ευτυχώς ή δυστυχώς, έγινε ολίγον μόδα η χρήση των βοτάνων, ελέω τηλεοράσεων και ήδη πολλοί φυτεύουν θεραπευτικά βότανα στις αυλές και τις βεράντες των διαμερισμάτων. Πολλοί είναι και αυτοί οι οποίοι ομολογούν ότι γλίτωσαν από πολλά φάρμακα, χρησιμοποιώντας βότανα για απλά κρυολογήματα και άλλες «εύκολες» ασθένειες. Η ενίσχυση του οργανισμού, κυρίως τους χειμερινούς μήνες, αποτελεί

ίσως την καλύτερη άμυνα από τις ιώσεις. Σήμερα έχουμε το περίφημο «μούχτι» ΓΕΣΥ, αλλά και κάτι ο φόβος των γιατρών για τον κορωνοϊό, κάτι ο φόβος των ασθενών για τα ιατρεία και τα νοσοκομεία, αφήνει πολλούς ασθενείς στο σπίτι, μέχρι να φθάσουν σε απροκάλυπτη κατάσταση.

Επικαιρή είναι και πάλι η ινδιάνικη παροιμία: «Δεν κληρονομούμε τη γη από τους προγόνους μας, αλλά τη δανειζόμαστε από τα παιδιά μας». Εδώ έρχεται να προστεθεί και η απάντηση του αρχηγού των Ινδιάνων της φυλής των Σνάτλ, στον πρόεδρο της Αμερικής Φράνκλιν Πιρς, ο οποίος ήθελε να αγοράσει τη γη των ινδιάνων. «Πώς μπορείτε ν' αγοράσετε ή να πουλήσετε τον ουρανό, τη ζεστασιά της γης; Εμείς δεν είμαστε ιδιοκτήτες της δροσιάς του αέρα ούτε του φέγγους του νερού. Πώς, λοιπόν, θα μπορούσατε να μας το αγοράσετε;».

kaparispan@yahoo.gr

Ξεκάθαρες θέσεις προς όλους

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Βρισκόμαστε σε μια κρίσιμη καμπή με την Τουρκία. Η Αγκυρα είναι πια απρόβλεπτη, όχι μόνο για την Ελλάδα αλλά και για τη Ρωσία και τις ΗΠΑ. Ένας λαμβάνει τις αποφάσεις. Και δεν έχει καμία σημασία τι έχει πει πριν ο Τσαβούσογλου ή ο Καλίν, γιατί όλα αλλάζουν μέσα σε λίγες ώρες.

Βάλαμε τα «αυγά» μας στο γερμανικό καλάθι, αλλά αυτό δεν έφερε αποτελέσματα. Το Βερολίνο μας ζητάει «αμοιβαιότητα» στη συνδια-

Χρειάζεται προσοχή επίσης γιατί η Ελλάδα δεν έχει λόγο να εμπλακεί σε κάποια ψυχροπολεμική αντιπαράθεση των ΗΠΑ με τη Ρωσία ή την Κίνα. Έχουμε υποχρεώσεις ως μέλη της Ε.Ε. και του ΝΑΤΟ, αλλά έως εκεί. Αν επιλέξει η Αθήνα να το κάνει, θα πρέπει να είναι σαφές τι έχει μπει στη «ζυγαριά». Δεν βρισκόμαστε στο 1950 ή στο '60.

Ενδιαφέρον έχει και πάλι ο ρωσικός παράγων. Η Μόσχα βλέπει με ανησυχία τη συμπεριφορά του Ερντογάν. Η αποστολή ισλαμιστών στο Αζερμπαϊτζάν πάτησε την πιο σαφή κόκκινη γραμμή της. Πρόκειται ασφαλώς για καλό «πέλατ» ως προς τα εξοτιλιστικά, αλλά η Ρωσία προβληματίζεται για την Τουρκία και ενίοτε μοιράζεται τον προβληματισμό της με ευρωπαϊκές κυβερνήσεις. Η προσπάθεια για ένα restart με την Μόσχα χρειάζεται. Ας μην ξεχνάμε και τα βασικά: η Ρωσία είναι μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ στο οποίο, σε ένα πολύ κακό σενάριο, η Ελλάδα θα χρειασθεί να προσφύγει. Αλλά και γενικά μην ξεχνάμε το δόγμα του Κωνσταντίνου Καραμανλή, που έλεγε πάντοτε ότι η ελληνική εξωτερική πολιτική δεν πρέπει ποτέ να βασίζεται σε έναν πυλώνα. Μέσα σε αυτό το σκηνικό, θα πρέπει να μαντέψουμε πού το πάει ο Ερντογάν. Αλλά και να κάνουμε δύο πράγματα άμεσα και με σαφήνεια:

- Να βάλουμε κάποια «κόκκινη γραμμή», όπως π.χ. τη μη διεξαγωγή ερευνών σε κατοχυρωμένες περιοχές δυτικά του 28ου παραλλήλου.

- Να είμαστε αμείλικτα ρεαλιστές και ειλικρινείς προς τους συμμάχους μας, είτε αυτοί είναι Αμερικανοί είτε Ισραηλινοί, Εμιρατινοί, Σαουδάραβες και όποιοι άλλοι, για το τι πραγματικά θέλουμε εμείς από αυτούς σε σχέση με την Τουρκία. Το περιμένουν.

Εδώ και τέσσερα χρόνια, από την ίδρυσή του το 2017, το ετήσιο Ελληνοβρετανικό Συμπόσιο λειτουργεί ως πολύτιμος χώρος διαλόγου μεταξύ ανθρώπων της πολιτικής, των επιχειρήσεων, των επιστημών και του πολιτισμού των δύο χωρών. Είναι, όμως, και ένα σταθερό σημείο με το οποίο μπορούμε να αξιολογήσουμε όχι μόνο τη σχέση μεταξύ Ελλάδας και Ηνωμένου Βασιλείου αλλά και το διεθνές περιβάλλον.

Στο πρώτο συμπόσιο, στο Ναύπλιο, ενώ οι περισσότεροι συμμετέχοντες διαφωνούσαν με την έξοδο της Βρετανίας από την Ε.Ε., ήταν διάχυτη η αισιοδοξία ότι όσο δύσκολα και αν γίνονταν τα πράγματα, θα υπήρχαν λύσεις. Στο δεύτερο, στην Οξφόρδη, ήταν σαφές ότι το Ηνωμένο Βασίλειο έμπαινε σε αχαιογράφητα νερά: οι άνθρωποι σε θέσεις ευθύνων ένιωθαν την επείγουσα ανάγκη να καλιερ-γηθούν καλές διμερείς σχέσεις με άλλες χώρες για να καλύψουν το κενό που άφηνε το Brexit. Στο τρίτο, πάλι στο Ναύπλιο, η πορεία των σχέσεων Βρετανίας - Ε.Ε. έδειχνε πολύ δύσκολη, καθώς ήταν άγνωστο εάν η αποχώρηση της χώρας θα ήταν άτακτη ή

εάν θα συνοδευόταν από συμφωνία. Στο τέταρτο συμπόσιο, που διεξήχθη στην Παράσκεψή, ακόμη δεν γνωρίζαμε εάν το Brexit θα γίνει κατόπιν συμφωνίας: οι συμμετέχοντες επιβεβαίωσαν πάλι την ανάγκη οι δύο χώρες να ενισχύσουν τις ήδη καλές σχέσεις τους και να αντιμετωπίσουν μαζί τις προκλήσεις της εποχής.

Η ίδια η μορφή του συμποσίου μαρτυρά πόσο οι προκλήσεις της εποχής άλλαξαν τον κόσμο. Αντί να φιλοξενείται στην Οξφόρδη για τρεις ημέρες, όπως τα προηγούμενα, το φετινό συμπόσιο ήταν μονοήμερο, με κάποιους συμμετέχοντες στο ξενοδοχείο Μεγάλη Βρετανία της Αθήνας, ενώ οι υπόλοιποι συνδέθηκαν μέσω Διαδικτύου για τις άκρες ενδιαφερόουσες ομιλίες και συζητήσεις. Στο κέντρο κάθε συζήτησης ήταν πως η πανδημία της COVID-19 επηρεάζει τα πάντα, από τον τρόπο που δουλεύουμε και ταξιδεύουμε έως την ενέργεια που καταναλώνουμε. Πέρα από την υγειονομική κρίση και τις οικονομικές και κοινωνικές συνέπειές της, η πανδημία επισπεύδει τις κινήσεις προς έναν κόσμο με νέες πηγές ενέργειας, βοηθώντας ίσως να επιτευχθεί ο στόχος των μηδενικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου

έως το 2050. Οι συζητήσεις αφορούσαν την κλιματική κρίση («η μεγαλύτερη πρόκληση του 21ου αιώνα») και τη «μετάλλαξη» προς άλλες πηγές ενέργειας, τις ραγδαίες αλλαγές στην αγορά εργασίας και το πώς εργαζόμαστε, τις μεταφορές, τη μετανάστευση και την ολόένα μεγαλύτερη επιρροή της Κίνας. Σε όλες τις συζητήσεις παρατηρήθηκε ότι η πανδημία επιταχύνει τις αλλαγές και αλλάζει συνειδήσεις και προτεραιότητες. Όπως παρατήρησε Βρετανός ομιλητής, η πανδημία οδήγησε σε σημαντικότερη πτώση της κατανάλωσης ενέργειας αλλά, την ίδια ώρα, δεν βοήθησε ακόμη τη μεταπήδηση σε άλλες μορφές ενέργειας, καθώς και οι επενδύσεις και η κατανάλωση μειώθηκαν γενικώς. Όμως, υπάρχουν πολλές προοπτικές. «Η αιολική και η ηλιακή ενέργεια καλύπτουν 20% των αναγκών μας. Πρέπει να βρούμε τις άλλες πηγές που θα καλύψουν το υπόλοιπο 80%», είπε. Άλλη ομιλήτρια σημείωσε ότι η πανδημία έχει προκαλέσει τις κυβερνήσεις να διαθέσουν τεράστια ποσά για την αποκατάσταση των οικονομιών, φθάνοντας στα περίπου 12 τρις. δολάρια σε παγκόσμια κλίμακα. «Απ' αυτά, μόνο ένα μικρό ποσοστό αρκεί για να ευθυγραμμι-

στούμε με τους στόχους της Συμφωνίας του Παρισιού», είπε. Η ελληνική κυβέρνηση έχει φιλόδοξα σχέδια για τη μεταπήδηση σε νέες μορφές ενέργειας και την ψηφιακή τεχνολογία, με στρατηγικά σχέδια, με πόρους από την Ε.Ε. και με τη δημιουργία ενός κλίματος πιο φιλόξενου στις επενδύσεις. Στόχος, επίσης, είναι να γίνει η Ελλάδα πιο φιλόξενη και για όσους πολίτες άλλων χωρών θα ήθελαν να εγκατασταθούν εδώ και να εργάζονται οπουδήποτε στη Γη, ως «ψηφιακοί νομάδες». Αυτό θα προσελκύσει νέους ανθρώπους από τη Βρετανία, πέρα από τους συνταξιούχους που ενδιαφέρονται να ζήσουν στην Ελλάδα. Στη συζήτηση για τη μετανάστευση, σημειώθηκε η μακρά παράδοση των Ελλήνων και των Βρετανών να δέχονται μεγάλο αριθμό προσφύγων και μεταναστών.

Όσο περνούν τα χρόνια, το Ελληνοβρετανικό Συμπόσιο υπογραμμίζει το βάθος της φιλίας μεταξύ των δύο λαών και την πλούσια κοινή ιστορία τους. Ακόμη πιο σημαντικό είναι η γνώση, η πείρα και η ειλικρίνεια με τις οποίες εκπρόσωποι των δύο χωρών αναζητούν λύσεις για σημερινές προκλήσεις και στενότερες σχέσεις στο μέλλον.

Η προσπάθεια για ένα restart με τη Μόσχα χρειάζεται. Η Ρωσία είναι μέλος του Σ.Α. του ΟΗΕ, στο οποίο, σε ένα πολύ κακό σενάριο, η Ελλάδα θα χρειασθεί να προσφύγει.

λαγή με την Τουρκία σαν να θέλει συνεχώς να αποδεικνύει την «αντικειμενικότητά» του. Ο φόβος της επανάληψης του προσφυγικού κύματος του 2015 παραλύει τη Γερμανία και την εμποδίζει να αντιληφθεί ότι στο τέλος της ημέρας ο Ερντογάν δεν καταλαβαίνει από πολλές συζητήσεις. Ο ρόλος των ΗΠΑ είναι αμφίθυμος. Η Ελλάδα έχει δώσει πολλά ανταλλάγματα τα τελευταία χρόνια στην αμερικανική πλευρά. Και αυτό, σε μια στιγμή που όλη η υπόλοιπη Ευρώπη πάει ουσιαστικά προς τη «στρατηγική αυτονομία» από τις ΗΠΑ και θεωρεί ότι –ασχέτως από το αν θα επανέκλειο ο Τραμπ– είναι δύσκολο πια να βασιστείς στην Ουάσιγκτον.

Σημεία των καιρών

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**

Η επέτειος της 28ης Οκτωβρίου δεν θα εορτασθεί την προσεχή Τετάρτη με τις καθιερωμένες παρελάσεις και τη συμμετοχή των πολιτών ανά τη χώρα. Η πανδημία του κορωνοϊού έχει επιβάλει νέες συμπεριφορές, σε όλο το φάσμα της κοινωνικής και της πολιτικής ζωής του τόπου.

Πέρα όμως από αυτό, η διαρκώς κλιμακούμενη κρίση στις σχέσεις Αθηνών - Αγκύρας, λόγω εκνόμενων τουρκικών ενεργειών, έθεσε σε κατάσταση υψίστης επιφυλακής τις Ενοπλες Δυνάμεις, καθ' όλο

προς τους οποίους είπε τα εξής: «Κύριοι, υπέστημεν επίθεση από την Ιταλία. Δεν θα δημοσιοποιήσω με τον γεγονός, δεν θα προβούμε σε διάβημα. Θα προετοιμασθούμε και εν ανάγκη θα πολεμήσουμε».

Και αυτό ακριβώς συνέβη. Ο άνθρωπος αυτός «εντός λεπτού εξύπνησε την Ελλάδα... και όταν ανέτειλε ο ήλιος, ήδη εμάχεται η Ελλάς», θα έγραφε ο Γεώργιος Βλάχος. Άλλοι άνθρωποι, άλλες εποχές. Ας μην αυταπατώμεθα.

Σήμερα η Ελλάς έχει εντείνει τις διπλωματικές ενέργειές της εκ παραλλήλου με τη στρατιωτική ετοιμότητα, για να αποτρέψει την αναθεωρητική πολιτική της Αγκυρας στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο.

Λιγότερο ηρωική επιλογή, αλλά πιο συμβατή με το πνεύμα της εποχής στην ενωμένη ούτως ειπείν Ευρώπη. Και συναντά δυσχέρειες ανυπέβλητες στην προσπάθεια συγκροτήσεως κοινού ευρωπαϊκού μετώπου εναντίον της τουρκικής πολιτικής.

Η πρόταση των Αθηνών για εμπάργκο στις εξαγωγές όπλων προς την Αγκυρα απορρίφθηκε από το Βερολίνο. Αναστολή της τελωνειακής συνδέσεως της Τουρκίας με την Ένωση –που επαναδιατυπώθηκε πιο τεκνοκρατικά– μάλλον δεν θα έχει καλύτερα τύχη.

Αυτή είναι η επικρατούσα κατάσταση στις μέρες μας και αυτή είναι η επιλογή του όλου πολιτικού συστήματος. Δεν θα πειστούν οι εταίροι μας από επιχειρήματα, αλλά θα ενεργήσουν με βάση τα ευρύτερα συμφέροντά τους.

Η μείζων διαφορά με ό,τι συνέβη πριν από ογδόντα χρόνια είναι ότι η απόφαση του Ιωάννη Μεταξά –ενός δικτάτορα– έγινε με ενθουσιασμό δεκτά από τους πολίτες της Ελλάδος. Σήμερα η κρίση είναι αντικείμενο πολιτικής φλυαρίας αντί πανεθνικής συσπειρώσεως. Σημείο των καιρών και αυτό.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Δεν γράφει Ιστορία η δευτεράντζα

Η πιστοποίηση ότι «ο Ελληνισμός έχει ιστορικά τελειώσει», εισπράττειται, κατά κανόνα, σαν υποκειμενική εκτίμηση - γνώμη - άποψη. Κυρίως σαν «σχήμα λόγου», ενδεικτικό απαισιοδοξίας ιδιοσυγκρασίας ή σκόπιμης υπερβολής. Η ρεαλιστική εκδοχή της πιστοποίησης απαιτεί προκατάληπτη οξύνση, κριτική οξυδερκεία, σοβαρή κατάρτιση.

Ποιος να εξασφαλίσει τέτοιες προϋποθέσεις στον σημερινό Έλληνα; Το απάνθρωπα χρηστικό, ωφελιμοθηρικό σχολείο; Η στεγανά επαγγελματικά, βιοποριστικά προτεραιότητα που επενδύεται στις πανεπιστημιακές και μεταπτυχιακές σπουδές; Μήπως τα ραδιοτηλεοπτικά θεάματα, που μεθοδικά εξηλιθύνουν τις μάζες με την ιδεολογική μικρόνοια και τον αμοραλισμό που στανικά επιβάλλουν; Βιβλία δεν διαβάζουν πια οι Νεοέλληνες, πολιτική προστάσις της εκδοτικής ποιότητας και της σοβαρής βιβλιοκρισίας δεν υπάρχει, μια εκδοτική «επιτυχία» είναι συνάρτηση υποκειμενικού συμβιβασμού με την ευτελεία, τον εντυπωσιασμό, το καλοπληρωμένο εγκώμιο που έχει υποκαταστήσει την κριτική.

Η οδυνήρη πιστοποίηση ότι «ο Ελληνισμός έχει ιστορικά τελειώσει» συνάγεται, δεκαετίες τώρα, και από τον ακάθεκτα συνεχιζόμενο πολεοδομικό εκβαρβαρισμό της χώρας: Το βάνυση, άνευ όρων υποταγή, μας στους επαγγελματίες κερδοσκόπους της «μεσοτοικίας», της «αντιπαροχής», της «μεταφοράς συντελεστή δόμησης», την ακολασία «νομιμοποίησης των αυθαιρέτων».

Συνάγεται ο θρίαμβος του πρωτογονισμού και από τη βάνυση προτεραιότητα που έχει στον βίο του σημερινού Ελληνώνου του Ι.Χ. του, η ειδωλοποίηση της «ρόδας»: Αυτή ιεραρχεί την επαγγελματική επιτυχία, την κοινωνικά κατάξωση, τελικά τη «χαρά» της ζωής.

Και μόνο οι τίτλοι των συμπτωμάτων της παρακμής - ντροπής μας χρειάζονται τόμο πολυεπίδο για την καταγραφή τους: Ποιο ποσοστό του πληθυσμού συνταξιοδοτείται, ισοβίως, για τα ελαχίστα χρόνια που βρέθηκε χαρακτηριστικά διορισμένο σε δημόσιο υπουργήμα. Γιατί ατιμώρητο το έγκλημα και θεομοποιημένη η ατιμωρησία των καταχρήσεων, της ιδιοποίησης και καταλήστευσης κοινωνικών χρήματων. Γιατί αμνηστευμένοι οι πολιτικοί που οδήγησαν σε νομοτελειακή χρεοκοπία την οικονομία της χώρας και σε εφιάλτη στέρξης και απελπισμού τον λαό. Γιατί οι κρατικοί μας θεσμοί αναπέδουν τη λειτουργία της Δικαιοσύνης, όταν πρόκειται για βαρύτατα κοινωνικά εγκλήματα πρωθυπουργών, υπουργών, κομματικών αξιωματούχων. Είπαμε: χρειάζονται πολυσέλιδοι τόμοι προκειμένου να καταγραφούν έστω και μόνο οι τίτλοι των συμπτωμάτων παρακμής.

Ζούμε και πάλι («έτι και έτι») τον φόβο, την αγωνία, τον πηγμό για επερχόμενο καινούργιο ακρωτηριασμό όσης επικράτειας απομένει, κουτσά-στραβά, ελλεινόμενων. Πριν ελάχιστες μέρες, ο καθηγητής του Συνταγματικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, Καρπάθιος στην καταγωγή, υπουργός «Επικρατείας»

στην κυβέρνηση, αποφάνθηκε νηφαλιότατα ότι «τα εθνικά χωρικά μας ύδατα προσδιορίζονται στα έξι ναυτικά μίλια». Η φράση σήμαινε, πολύ απλά, ότι η δυσφόρητα επίπονη και τεράστιου κόστους κινητοποίηση του αμυντικού μηχανισμού της χώρας, για έναν ολόκληρο μήνα (με αφορμή το προκλητικό σουλάτσο του «Ορούτς Ρέις» στις ελληνικές θάλασσες), ήταν παντομίμα ή πρόσχημα. Σήμαινε η φράση του υπουργού ότι, πραγματικά, το ελληνικό όνομα έχει πάψει να παραπέμπει σε κάποια συλλογική αξιοπρέπεια και η Ελλάδα, όποια κυβέρνηση κι αν την κυβερνάει, είναι φρόκαλο στα παιχνίδια των ισχυρών του πλανήτη.

Τη δόλωση του υπουργού ακολουθούσε όργιο φημών και φαντασιώσεων: Για ριζικό κυβερνητικό ανασχηματισμό, εκβιαστική πειθαρχία της κυβέρνησης στις ντιρεκτίβες του ΝΑΤΟ, συμβιβασμό με τον Ερντογάν, μοιρασιά του Αιγαίου. Φυσικά, ως γνήσιος ελλαδίτης πολίτευόμενος ο υπουργός «Επικρατείας» έσπευσε να «διευκρινίσει», πως όταν μιλούσε για έξι μίλια, προφανώς εννοούσε δώδεκα, αφού «η Ελλάδα δεν επιτρέπει ποτέ τη δημιουργία τετελεσμένων». Φυσικά, για πόλεμο λέξεων επρόκειτο, ποιος θα κερδίσει τις εντυπώσεις.

Ο κατεστημένος τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας του συλλογικού μας βίου συνεχίζεται ίδιος και απαράλλαχτος, όποιος κι αν κυβερνάει – σαν μαγαζί η επικείμενη με ποσότητα προσωπικό επιβιώνουμε, όχι σαν λαός που γράφει Ιστορία.

Για του λόγου το αφαλές και μόνο, θα ενδιέφερε να εκμειεύσει κανείς (και να μελετήσει) τις φιλοδοξίες των Ελλήνων σήμερα, των ανωνύμων του πλάνθους και των «επωνύμων» της δημοσιότητας:

Ένας μεροκαματιάρας λ.χ. που παλεύει, από μέρα σε μέρα, για τη συντήρηση και τη χαρά της φαμίλιας του (μια χούφτα ανθρώπων που τους αγαπάει και τον αγαπούν), τι λογαριάζει πιο πολύτιμο: τη σχέση ή την ατομική άνεση, τους καλούς φίλους ή τους «συναγωνιστές» ομοϊδεάτες; Ένας έφηβος σήμερα, ποιο είδος «δόξας» εκτιμάει: τον στιγμιαίο, αλλά ισόβιο θρίαμβο της Βούλας Πατουλίδου («για την Ελλάδα ρε γαμώ το») ή τη χλιοφοθαρμένη κομματική αρχηγία και μακιγιαρισμένη ολιγόπληξη της Φώφης Γεννηματά. Ποιος, για τον έφηβο, πραγματικά «έγραψε Ιστορία» στις μέρες μας: ο Προκόπης Παυλόπουλος ή ο Διοάννης Σαββόπουλος. Ποιος συγγραφέας είναι μέτρο ποιότητας στη λογοτεχνία μας: η Λένα Μαντά ή ο Χρήστος Βακαλόπουλος.

Σε τέτοιες συγκρίσεις και αντιδιαστολές ακονίζονται μαχαίρια ικανά να κόψουν «γόρδιους δεσμούς». Η Ιστορία δεν προχωράει με θορυβώδεις φασουλίδες, εντυπωσιακά νταλίκια και δύσοσμες πια μεγαλοστομίες. Ούτε, φυσικά, με διδακτικούς νομικισμούς και ατομοκεντρικές θρησκοψηφίες. Θέλει αρετή και τόλμη η ενεργός παραμονή στην πορεία της Ιστορίας. Την καλύτερη ανθρώπινη ποιότητα στο Παιδείας, Εξωτερικών, Δημόσιων Διοικήσεων.

Τα εν αδίκω και τα εν δικαίω της κυπριακής δημοσιογραφίας

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΦΡΑΓΚΟΥ**

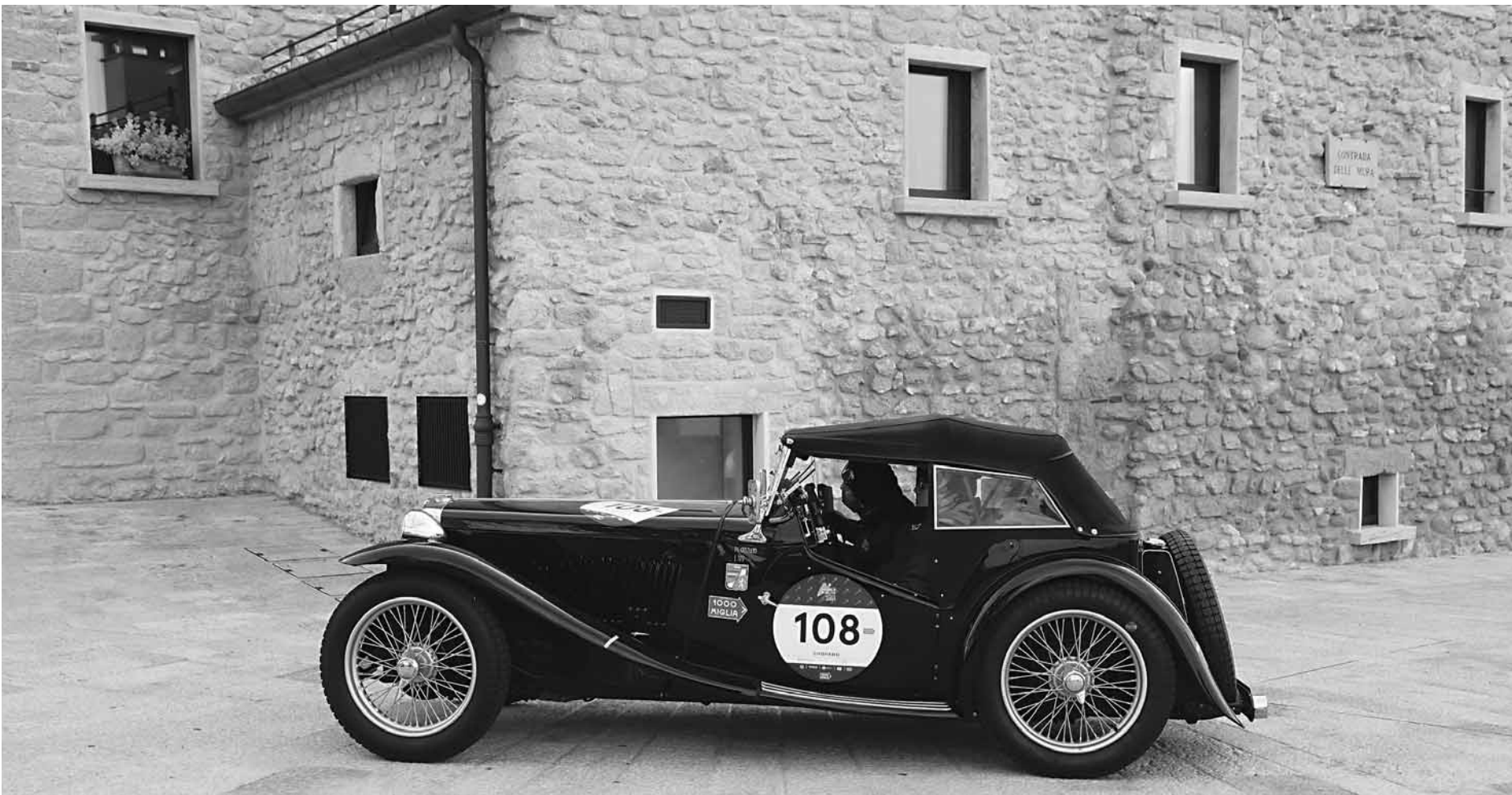
Με **αφορμή** τα αποκαλυπτικά ρεπορτάζ του Al Jazeera, λέχθηκαν πολλά, ουδόλως κολακευτικά, άλλα εν δικαίω και άλλα εν αδίκω, για την κυπριακή δημοσιογραφία. Πολλοί επαίοντες, γνώστες αλλά και αδαείς, θέλησαν να επιτιμήσουν την κυπριακή δημοσιογραφία, το επίπεδο, την τόλμη και το ήθος των λειτουργών της. Λέχθηκαν πολλά, άλλα βάσιμα και άλλα αβάσιμα, τα πλείστα καλοπροαίρετα αλλά και κάποια κακοπροαίρετα. Ωστόσο, οι πιο πολλές τοποθετήσεις καταδείκνυαν και άγνοια της πλήρους εικόνας των πραγμάτων, των ρεαλιστικών δεδομένων, των συνθηκών υπό τις οποίες δραστηριοποιούνται οι Κύπριοι δημοσιογράφοι που εργοδοτούνται σε κυπριακά ΜΜΕ. Τα δημοσιογραφικά επιτεύγματα του Al Jazeera θα ήταν εφικτά, εάν δεν είχαν προηγηθεί, χρόνια τώρα, συναφή δημοσιεύματα στον εγχώριο Τύπο; Από πού πήραν τη σκυτάλη οι συνάδελφοι του Al Jazeera και προηγουμένως του Reuters, του Β.Β.Κ. της εφημερίδας Guardian; Ποιοι κατέδειξαν πρώτοι ότι το Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα, μέσω του οποίου παραχωρούνταν ευρωπαϊκά διαβατήρια, ήταν διάτρητο και επισφαλές; Ποιοι ανέδειξαν πρώτοι τις παρασπονδίες, τα μαγειρέματα, τις αλχημείες του όλου συστήματος; Μα οι Κύπριοι δημοσιογράφοι ασφαλώς. Οι Κύπριοι δημοσιογράφοι παρήγαγαν το πρωτογενές υλικό που ανέδειξαν και διέυρυναν στη συνέχεια οι ξένοι συνάδελφοί τους.

Χωρίς καμιά απολογητική ή αμυντική διάθεση, ας δούμε τώρα και τις συνθήκες εργασίας αλλά και τις δυνατότητες διερεύνησης που έχουν οι ντόπιοι δημοσιογράφοι και οι δημοσιογράφοι των μεγάλων διεθνών ΜΜΕ. Οι συγκρίσεις σε υποδομή, πόρους, εξοπλισμό και προσωπικό μόνο γέλωτα ή κατάθλιψη μπορούν να προκαλέσουν. Ο Κύπριος δημοσιογράφος, προκειμένου να διερευνήσει ένα θέμα, έχει στη διάθεσή του μια εργάσιμη μέρα, το πολύ μια εβδομάδα και υπό άριστες συνθήκες θα πλαίσισθεί από ένα φωτογράφο ή εικονολήπτη, αναλόγως της περίπτωσης. Στην περίπτωση του Al Jazeera είχαμε ένα επιτελείο δημοσιογράφων, εικονοληπτών, ηχοληπτών και άλλων, με βαν πλήρως εξοπλισμένα με την τελευταία λέξη της τεχνολογίας, απεριόριτους πόρους για μια έρευνα που διήρκεσε πέραν του έτους. Ασφαλώς και το αποτέλεσμα δεν είναι το ίδιο. Το τρίτο στοιχείο που έχει να κάνει με τη σύγκριση της κυπριακής και της διεθνούς δημοσιογραφίας αφορά το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία των ΜΜΕ στον τόπο μας και διεθνώς. Εμείς έχουμε ένα πασιδηλα αναχρονιστικό νομοθετικό πλαίσιο που θέτει όρια, φραγμούς και περιορισμούς ανήκουστους για τη σύγχρονη εποχή. Π.χ. στην Κύπρο τα επαρκιακά Δικαστήρια εκδίδουν απαγορευτικά διατάγματα που παρεμποδίζουν δημοσιεύματα! Πού αλλού στον κόσμο συμβαίνει αυτό; Ο δε νόμος περί λιβέλου δένει τους δημοσιογράφους κτηροπόδαρο.

Σε όλο αυτό το πλέγμα, που συνθέτει το μιντιακό τοπίο στην Κύπρο, θα πρέπει να προσθέσουμε και το πολύ μικρό μέγεθος της αγοράς, το οποίο καθιστά τους πάντες, δημοσιογράφους και επιχειρήσεις ΜΜΕ, ιδιαιτέρα «ευάλωτους» και πολύ «προσεκτικούς».

Συνεπώς, όταν μιλούμε για την κυπριακή δημοσιογραφία, τα χάλια ή τα καμώματά της, πρέπει να έχουμε όλα τα δεδομένα υπόψη μας. Βέβαια ουδείς προφήτης εν τη αυτώ πατρίδι, αλλά από αυτό μέχρι την πλήρη απαξίωση, την ισοπέδωση και τις αφοριστικές προσεγγίσεις υπάρχει μεγάλη απόσταση, που θα πρέπει να διανυθεί, προκειμένου να αποκτηθεί σφαιρική και αντικειμενική αντίληψη του όλου ζητήματος.

Ο κ. Γιώργος Φράγκος είναι πρόεδρος της Ένωσης Συντακτών Κύπρου.

Ο οδηγός Ennio Tosi λαμβάνει μέρος στο ιστορικό ράλι παλαιών αυτοκινήτων «Mille Miglia» με ένα MG TB του 1939. Η κλασική διαδρομή 1000 μιλίων ξεκινάει από την Μπρέσια έως τη Ρώμη, με επιστροφή στην Μπρέσια.

ΕΡΑ/FLIPPO VENEZIA

Αδύναμος κρίκος με «χρυσή» σφραγίδα...

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Η Ε.Ε. άργησε ιδιαίτερα, αλλά έχει ουσιώδη σημασία το «κάλλιο αργά παρά ποτέ». Με βάση τα στοιχεία του 2019 το κυπριακό πρόγραμμα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές ξεπέρασε τις 4.500 χιλιάδες. Ο Ευρωπαίος Επίτροπος Δικαιοσύνης Ν. Ρένιντερς στις 21 Οκτωβρίου με επιστολή στον υπουργό Εξωτερικών Ν. Χριστοδουλίδη τον ενημέρωσε ότι η Επιτροπή «έδωσε δύο μήνες προθεσμία στις κυβερνήσεις της Κύπρου και της Μάλτας, για να απαντήσουν στις προειδοποιητικές επιστολές της Κομισιόν, για τα επενδυτικά τους προγράμματα που αφορούν στις κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεις».

Η τεκμηρίωση του αιτήματος σε έξι κύρια σημεία:

1. «Τα εθνικά μέτρα δεν συνάδουν με το δίκαιο της Ένωσης, και ιδίως με το άρθρο 4 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και το άρθρο 20 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

2. «Η Επιτροπή υπογράμμισε επίσης τους εγγενείς κινδύνους τους οποίους εγκυμονούν, ιδίως όσον αφορά την ασφάλεια, τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, τη φοροδιαφυγή και τη διαφθορά. Λαμβανομένων υπόψη των ανησυχιών αυτών, η Επιτροπή ζήτησε από την Κύπρο να καταργήσει σταδιακά το πρόγραμμα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές».

3. «Η ίδια η επένδυση, ενώ δημιουργεί οικονομικό δεσμό μεταξύ του επενδυτή και άλλων οικονομικών παραγόντων στην Κύπρο, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί τη βάση για πραγματικό δεσμό ιθαγένειας μεταξύ ενός προσώπου και ενός κράτους. Αντίθετα, η επένδυση ενός προκαθορισμένου ποσού είναι το

αντάλλαγμα για την απόκτηση της κυπριακής ιθαγένειας και, ως εκ τούτου, της ιθαγένειας της Ε.Ε.».

4. «Επιπλέον, ο αριθμός των αιτήσεων που υποβλήθηκαν και εγκρίθηκαν και ο πολύ περιορισμένος αριθμός απορρίψεων δείχνουν ότι η ιθαγένεια χορηγείται συστηματικά στο πλαίσιο του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος».

5. «Η Επιτροπή καλεί την κυβέρνηση να μην παράσχει τον αριθμό των προσώπων που πολιτογραφήθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος, συμπεριλαμβανομένων των τυχόν εξαρτώμενων προσώπων, ανά έτος από το 2013».

6. «Το πρόγραμμα είναι ικανό να υπονομεύσει την αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των κρατών-μελών η οποία αποτελεί προϋπόθεση για την ουσιαστική ιθαγένεια της Ε.Ε.».

Μία ημέρα νωρίτερα, η Επίτροπος για τη Διαφάνεια Βέρα Γιούροβα, ανακοίνωσε ότι «έχουμε ξεκινήσει τη διαδικασία επί παραβίαση, κατά της Κύπρου και της Μάλτας σχετικά με τα επενδυτικά τους προγράμματα, επειδή δεν μπορεί να υπάρχει αδύναμος σύνδεσμος στις προστάθειες της Ε.Ε. για τον περιορισμό της διαφθοράς και του ξεπλύματος χρημάτων. Τα διαβατήρια της Ε.Ε. δεν μπορεί να είναι προς πώληση».

Ο Ν. Αναστασιάδης την ίδια μέρα σχολιάζοντας το θέμα της παράτασης λειτουργίας του προγράμματος μέχρι την 1 Νοεμβρίου—με 700 εκκρεμώσεις αιτήσεις—είπε: «Θέλετε να πείτε ότι το δικηγορικό μου έχει να υποβάλει άλλες 150 και τους έδωσα παράταση για να υποβάλουν; Ουδείς αιτίαση εκκρεμεί για υποβολή από το δικηγορικό γραφείο μου. Δώσαμε ευχέρεια με παράταση,

για να μην ματαιωθούν πράξεις και υπήρξαν εταιρείες που διαφήμιζαν, τρέξετε να προλάβετε».

Όλα τα στοιχεία βεβαιώνουν ότι το πάρτι με τα διαβατήρια έχει συντονιστή τον Ν. Αναστασιάδη. Με τις επιλογές του μετέτρεψε την ένταξη στην Ε.Ε., την πιο μεγάλη κατάκτηση της νήσου από την ανεξαρτησία, σε φεστιβάλ χορήγησης διαβατηρίων σε φεουδάρχες, υπόδικους και μαφιόζους κάθε είδους. Μετέτρεψε το Προεδρικό Μέγαρο σε «συντονιστικό κέντρο» χορηγήσεων των πάνω από 4 χιλιάδες που διεκπεραιώθηκαν επί προεδρίας του.

Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας διατηρεί δικηγορικό γραφείο. Την ίδια στιγμή προεδρεύει του Υπουργικού Συμβουλίου (ΥΣ) που χορηγεί τις υποκοιότητες. Διορίζει και ασκεί τον έλεγχο πάνω στον υπουργό Εσωτερικών. Οι υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών καθ' ύλην επεξεργάζονται τις αιτήσεις και τις προωθούν στο Υπουργικό Συμβούλιο για έγκριση. Κατά συνέπεια, ο πρόεδρος του κράτους Ν. Αναστασιάδης ελέγχει τις πολιτογραφήσεις που υποβάλλει το δικό του δικηγορικό γραφείο. Είναι σε θέση να έχει πλήρη γνώση κάθε φακέλου μέσα από τον μηχανισμό της δημόσιας διοίκησης και βέβαια υπό την προεδρία του λαμβάνονται οι τελικές αποφάσεις στο ΥΣ!

Αυτά σε μια χώρα που στοιχειωδώς σέβεται τους κανόνες του κράτους δικαίου, δεν θα έπρεπε να συμβαίνουν, πρώτο γιατί με κανονιστικές διατάξεις που έπρεπε να απαγορεύονται, και, δεύτερο, οι ελεγκτικές ή δικαστικές αρχές θα φρόντιζαν για τη τήρησή τους με συστηματική έρευνα. Αυτά που είπε ο Ν. Ρένιντερς και η Β. Γιούροβα, θα έπρε-

πε να είναι μέρος της λειτουργικής ευθύνης των κυπριακών εποπτικών αρχών σε συνεννόηση με τις ευρωπαϊκές, και όχι της απάθειας που επεδείκνυαν επί σειρά ετών.

Η συστηματική παρεμπόδιση από τον νυν υπουργό Εσωτερικών της προσπάθειας που καταβάλλει ο γενικός ελεγκτής να έχει πλήρη πρόσβαση στα αρχεία γύρω από τις πολιτογραφήσεις, είναι μια καθαρή απόπειρα να ασκηθεί προληπτική πολιτική. Βέβαια, ο ΥΠΕΣ δεν μπορεί να πει ίδια στον Ν. Ρένιντερς ή στη Β. Γιούροβα...

Οι εποπτικοί μηχανισμοί πάσχουν. Επιλογές με κομματικά κριτήρια, επιλογές προσώπων που στελεχώνουν επιτροπές με μόνο κριτήρια τη δημιουργία μιας πρόσκαιρης εντύπωσης. Υπάρχει ήδη τετραμελής ερευνητική επιτροπή που ψάχνει να βρει άκρη με τα διαβατήρια. Είναι ποτέ δυνατό να πιστέψει κανείς ότι αυτή η Επιτροπή θα κάνει έργο όταν η κυβέρνηση διόρισε μέλος της τον βοηθό γενικό ελεγκτή για να στείλει μήνυμα αποδοκιμασίας στον επικεφαλής του, γενικό ελεγκτή;

Σε πρόσφατη έρευνα που διενεργήθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο «το 77% σε ολόκληρη την Ε.Ε. στηρίζει την ιδέα ότι θα πρέπει να παρέχονται πόροι από τον ευρωπαϊκό προϋπολογισμό στα κράτη-μέλη, μόνο υπό την προϋπόθεση της εφαρμογής των αρχών του κράτους δικαίου και της δημοκρατίας από την εκάστοτε εθνική κυβέρνηση». Αυτή είναι μία πολύ σοβαρή απάντηση σε εκείνα τα κράτη-μέλη που εμπορεύονται την ιθαγένεια της Ε.Ε. με τον «τρόπο Αναστασιάδη».

www.larkoslarkou.org.cy

Μια αξιολόγηση της Διερευνητικής Επιτροπής Αγνοουμένων στην Κύπρο

Της **ΝΑΣΙΑΣ ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΙΟΥ**

Το 1981, κατόπιν συμφωνίας μεταξύ των Ελληνοκύπριων και Τουρκοκύπριων πολιτικών ηγετών και σύμφωνα με τα σχετικά ψηφίσματα της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, ιδρύθηκε η Διερευνητική Επιτροπή για τους Αγνοούμενους στην Κύπρο (ΔΕΑ). Πρόκειται για ένα μοναδικό κοινοτικό σώμα με αποστολή τον εντοπισμό και επιστροφή των λειψάνων Κυπρίων που εξαφανίστηκαν μεταξύ του 1963 και 1974 στους αγαπημένους τους. Αναμφίβολα, η ίδρυση της Επιτροπής αναπτέρωσε τις ελπίδες χιλιάδων οικείων των αγνοουμένων, οι οποίοι πίστευαν ότι αυτή, θα δώσει τέρμα στον ανείπωτο πόνο τους, και ότι η διαρκής προσμονή που εξελίχθηκε σε βασανιστήριο για αυτούς, τροχοπεδώντας και τις δικές τους ζωές, θα λάμβανε ένα τέλος. Σχεδόν τέσσερις δεκαετίες μετά, είναι καιρός να εξεταστεί τι έχει επιτύχει η ΔΕΑ, όχι μόνο επειδή αυτό είναι ζωτικής σημασίας για τους ίδιους τους Κύπριους, αλλά και επειδή οι πρακτικές της έχουν αντιγραφεί από οργανι-

σμούς σε άλλες μεταπολεμικές κοινωνίες, ανά τον κόσμο.

Σύμφωνα με τους όρους εντολής της, η αποστολή της ΔΕΑ (η οποία λειτουργεί υπό την αιγίδα και με τη συμμετοχή των Ηνωμένων Εθνών) είναι αποκλειστικά ανθρωπιστική και συνίσταται στη διερεύνηση και εξακρίβωση της τύχης όλων των αγνοουμένων στην Κύπρο και στην επιστροφή των λειψάνων στους συγγενείς, ώστε να γίνει η πρότυπη και να τερματιστεί μια μακρόχρονη περίοδος αγωνίας και αβεβαιότητας. Από την άποψη αυτή, τα αποτελέσματά της έως σήμερα είναι σχετικά θετικά. Σύμφωνα με τα δημοσιευμένα στοιχεία της ΔΕΑ, υπήρχαν 2.002 καταγεγραμμένοι αγνοούμενοι στο νησί, 1.510 Ελληνοκύπριοι και 492 Τουρκοκύπριοι, οι οποίοι περίπου αντανακλούν τους πληθυσμιακούς δείκτες των δύο κοινοτήτων. Από αυτούς, περίπου οι μισοί, 701 Ελληνοκύπριοι και 275 Τουρκοκύπριοι, έχουν ταυτοποιηθεί και επιστραφεί στις οικογένειές τους τα λείψανά τους, από την Επιτροπή. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον πα-

ρουσιάζει ο τρόπος με τον οποίο βίωσαν την επιστροφή των λειψάνων, οι οικείοι τους, ως επίσης και οι απόψεις αυτών σε σχέση με τις εργασίες της ΔΕΑ. Με το ζήτημα αυτό ασχολήθηκε το ερευνητικό πρόγραμμα που χρηματοδοτήθηκε από το International Peace Research Association Foundation. Μετά από μια σειρά συνεντεύξεων με συγγενείς αγνοουμένων των οποίων τα λείψανα έχουν επιστραφεί, παρατηρείται ότι, για την πλειονότητα (αν και όχι όλων) των συνεντευξιαζόμενων, το έργο της Επιτροπής έφερε ένα αίσθημα κάθαρσης ή περάτωσης, καθώς επιτελούς είναι σε θέση να θάψουν τα αγαπημένα τους πρόσωπα.

Αυτό, με τη σειρά του, έδωσε στους συγγενείς ένα μέρος στο οποίο μπορούν να τους επισκεφθούν και να τους τιμήσουν. Αντίθετα, όσοι περιμένουν ακόμη την επιστροφή των λειψάνων των μελών της οικογένειάς τους, αναφέρουν ότι είναι απογοητευμένοι πικρά με το έργο της ΔΕΑ και ότι το πέρασμα του χρόνου επιδεινώνει τον πόνο τους,

αντί να τον καταπραΐνει. Τόσο οι Ελληνοκύπριοι όσο και οι Τουρκοκύπριοι συγγενείς που ανήκουν σε αυτήν την κατηγορία παραπονούνται ότι οι ηγέτες της κοινότητας εκμεταλλεύτηκαν τον πόνο τους για να προωθήσουν τις πολιτικές τους ατζέντες, αλλά τους αγνόησαν όταν χρειάστηκαν έμπρακτη βοήθεια.

Παρά τη συνολικά θετική αξιολόγηση της ΔΕΑ από εκείνους που έχουν λάβει τα λείψανα των συγγενών τους, διατυπώνουν και αυτοί τα ίδια παράπονα με όσους συγγενείς δεν εντοπίστηκαν ακόμη τα λείψανα των αγαπημένων τους. Η ΔΕΑ μπορεί τελικά να χάρισε την κάθαρση τερματίζοντας την πολυετή αβεβαιότητα για την τύχη των αγαπημένων τους, αλλά αυτό καθυστέρησε και διακυβεύτηκε από την έλλειψη διαφάνειας στον τρόπο λειτουργίας της. Ενώ θεωρητικά, η Επιτροπή ιδρύθηκε πριν από 39 χρόνια, άρχισε να λειτουργεί μόνο το 2006, οπότε ένας αριθμός μαρτύρων που είχαν αποδεικτικά στοιχεία για τις εξαφανίσεις και τις δολοφονίες είχαν πεθάνει, παίρνοντας

έτσι τα μυστικά τους στον τάφο. Επιπλέον, πολλοί συγγενείς εξέφρασαν τη δυσαρέσκειά τους για την έλλειψη διαφάνειας της Επιτροπής και επεσήμαναν ότι δεν είναι σαφές πώς δίδεται προτεραιότητα σε διάφορες υποθέσεις για διερεύνηση και ποια δικαιώματα έχουν τα μέλη της οικογένειας όσον αφορά την ενημέρωση σχετικά με την πρόοδο της υπόθεσής τους. Αυτές οι πρακτικές καθιστούν δύσκολο για τους συγγενείς να πιστέψουν ότι η Επιτροπή λειτουργεί πάντα με γνώμονα το καλύτερο συμφέρον τους.

Τοποθετώντας το θέμα σε μια άλλη διάσταση, δεν πρέπει να παραγνωρίζεται ότι, ενώ η ΔΕΑ ιδρύθηκε ως ανθρωπιστικό σώμα, με την πάροδο των ετών, τα μέλη της ισχυρίστηκαν ότι έχει επίσης έναν άλλο στόχο, δηλαδή να «βονθώσει» τη γενικότερη προσπάθεια που καταβάλλεται για τη συμφιλίωση μεταξύ των δύο κοινοτήτων» και να αποτελέσει εφαλτήριο για μια ολοκληρωμένη διεύθυνση του κυπριακού προβλήματος.

Από αυτή την άποψη, οι συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν με συγγενείς, δημοσιογράφους και ανώνυμους υπαλλήλους και πρώην υπαλλήλους της ΔΕΑ είναι ομόφωνες: εάν η Επιτροπή αξιολογηθεί ως θεσμός προώθησης της συμφιλίωσης μεταξύ των δύο κοινοτήτων, θα πρέπει να θεωρηθεί ως αποτυχία. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι, παρά την σχεδόν 40ετή λειτουργία της, η Επιτροπή δεν έχει ακόμη ενημερώσει σωστά τον γενικό πληθυσμό ότι υπάρχουν αγνοούμενοι και στις δύο κοινότητες.

Επιπλέον, μολονότι έχουν διοργανωθεί μερικές συναντήσεις από το δικονομικό οργανισμό «Μαζί μπορούμε» (Together We can) μαζί με Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους συγγενείς, η Επιτροπή αντιστάθηκε στις προσπάθειες συνέχισης τέτοιων συναντήσεων σε πιο συστηματική βάση. Δίκως άλλο, χωρίς την υλοποίηση των ανωτέρω, βασικών βημάτων, οι στόχοι της Επιτροπής για προώθηση της συμφιλίωσης, είναι καταδικασμένοι να παραμείνουν ανεπαρκείς.

Χαμένες ευκαιρίες οδηγούν σε χαμένες πατρίδες

Ο Νίκος Ρολάνδης, υπουργός Εξωτερικών την περίοδο 1978-1983 μιλάει στην «Κ» για τις πρώτες προσπάθειες λύσης του Κυπριακού

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ο Νίκος Ρολάνδης θυμάται και εξιστορεί στην «Κ» τις πρώτες διπλωματικές ενέργειες που έγιναν και έφεραν το αγγλο-αμερικανο-καναδικό Σχέδιο λύσης του Κυπριακού το 1978, πώς αυτό απορρίφθηκε και γιατί ήταν μια χαμένη ευκαιρία. Ο κος Ρολάνδης σημειώνει ότι από το 1978 έως τη δεκαετία του '80 είχαμε τέσσερις χαμένες ευκαιρίες και τονίζει ότι οι «χαμένες ευκαιρίες οδηγούν σε χαμένες πατρίδες».

—Κύριε Ρολάνδη, ποια ήταν η κατάσταση αδρομερώς διπλωματικά, όταν αναλάβατε;

—Όταν έγινα υπουργός Εξωτερικός τον Μάρτιο του 1978, υπήρχαν δύο άζονες γύρω από το Κυπριακό, ο πρώτος ήταν η διεθνοποίηση του προβλήματος και ο δεύτερος ήταν να προωθήσουμε κάποιο σχέδιο λύσης. Σχετικά με τον πρώτο άξονα προωθήσαμε τα επόμενα 3-4 χρόνια Γενικές Συνελεύσεις επί του Κυπριακού, που ήταν χρήσιμες χωρίς να είναι αποτελεσματικές. Λέω χρήσιμες, διότι με την παρουσία του Κυπριακού στις Γενικές Συνελεύσεις των Η.Ε. ενιμερώνονε συνεχώς τις διάφορες κυβερνήσεις πάνω στις εξελίξεις.

—Πώς ήλθε το Αγγλο-αμερικανο-καναδικό Σχέδιο;

—Το πρώτο πράγμα που προωθήσαμε, έχοντας εγώ αναλάβει πολύ μεγάλη πρωτοβουλία ήταν το λεγόμενο Αγγλο-αμερικανο-καναδικό Σχέδιο. Όταν ήρθα το εμπάργκο για τον εξοπλισμό της Τουρκίας κάλεσα τον Αμερικανό πρέσβη Galen Stone, ίσως ο καλύτερος πρέσβης που εί-

χαμε ποτέ στην Κύπρο για να κάνω διάβημα. Ο Ραούφ Ντενκτάς εκείνη την ίδια περίοδο έκανε μια αόριστη πρόταση για την Αμμόχωστο, και εθεωρήθη ότι αυτή η πρόταση ήταν υποβολιμαία από τους Αμερικάνους για να μας ικανοποιήσουν λόγω της άρσης του εμπάργκο. Ο πρόεδρος Κυπριανού την απέρριψε, αλλά με αυτή την ευκαιρία είπα στον κ. Galen, γιατί να μην προωθήσουν οι ΗΠΑ κάποια πρωτοβουλία για λύση του Κυπριακού. Εκείνος το ανέφερε στο Στέιτ Ντιπάρτμεντ και έναν μήνα μετά επανήλθε και μου είπε ότι στις ΗΠΑ το είδαν θετικά. Τότε το ζήτημα το ανέλαβε ο Μάθιου Νίμιτς, ο οποίος αργότερα μου είπε πως το Σχέδιο είχε την απόλυτη στήριξη του προέδρου Κάρτερ και του υπουργού Εξωτερικών Σάιρους Βανς.

—Με ποιον τρόπο συνεχίσατε;

—Στην Κύπρο έφτασε μια αντιπροσωπεία Αμερικανών αξιωματούχων με τους οποίους συνεργάστηκα, μιας και ο πρόεδρος Κυπριανού μου είχε αναθέσει τις διαπραγματεύσεις. Τόνισα ότι στην Κύπρο του 1960 είχαμε ένα ενιαίο κράτος, αυτό το ενιαίο κράτος να το κάνουμε ομοσπονδιακό. Όπως άλλωστε προνοεί και η Συμφωνία Μακαρίου – Ντενκτάς. Ο κ. Νίμιτς μου είπε ότι θα δει και τον Ραούφ Ντενκτάς και θα δουν πώς θα προχωρήσουν. Στις 6 Οκτωβρίου συναντηθήκαμε με τον πρόεδρο των ΗΠΑ Τζίμι Κάρτερ στον Λευκό Οίκο. Στις 10 Νοεμβρίου στη Νέα Υόρκη στο Harvard Club παρέλαβα το Σχέδιο. Μαζί μου ήταν και οι τότε πολιτικοί αρχηγοί, Γλ. Κληρίδης, Εζ. Παπαϊωάννου, Β. Αυσσαρίδης, Αλ. Μιχαηλίδης). Ο δε Νίμιτς, όταν μου έδωσε το Σχέδιο, μου είπε στην ιδιαίτερη συνομιλία μας

«Μην ξεχνάτε και τα ζητήματα της εσωτερικής πολιτικής. Τότε είχαμε το μίνιμουμ πρόγραμμα και φοβόταν ο Σπ. Κυπριανού ότι θα χαλούσε τις σχέσεις του με την Αριστερά. Παρόλα τα μηνύματα που πήρε ο πρόεδρος τότε από την Ελλάδα, τις ΗΠΑ, τις δικές μου προσπάθειες εκείνος δεν άλλαξε γνώμη και το απέρριψε».

—Πώς χάλασε η συμφωνία;

—Βέβαια, μάθαμε από πληροφορίες ότι η Σοβιετική Ένωση δεν ήθελε το Σχέδιο και είχε δώσει μήνυμα προς την ηγεσία του ΑΚΕΛ να μην το δεχθεί. Αυτό φάνηκε καθαρά στις 30 Νοεμβρίου όταν με επισκέφθη η ηγεσία της Αριστεράς, ο Εζ. Παπαϊωάννου, ο Ανδρέας Φάντης και ο Ντίνος Κωνσταντίνου, για να μου πουν ότι δεν μπορούν να δεχθούν το σχέδιο. Φυσικά, δεν μου ανέφεραν τη Σοβιετική Ένωση, αλλά μόνο ότι

το ΑΚΕΛ το ίδιο το απέρριψε. Εγώ νομίζω ότι απερρίφθη το καλύτερο σχέδιο που είχαμε ποτέ, το οποίο μετέτρεπε πράγματι το ενιαίο κράτος του '60 σε ομοσπονδιακό, κατοχύρωνε τα ανθρώπινα δικαιώματα, είχε δε μια πολύ σημαντική αναφορά στο Βαρώνι: οι κάτοικοι θα μπορούσαν να επιστρέψουν κάτω από την αιγίδα των Η.Ε. και το σημαντικότερο ήταν η πρόνοια ότι όσοι θα επέστρεφαν με την έναρξη των συνομιλιών δεν θα έφευγαν έστω και αν αυτές αποτύγχαναν. Σημειώστε ότι το Σχέ-

διο δεν ήταν μακριά από ό,τι θα μπορούσε να δεχθεί το ΑΚΕΛ και μάλιστα παρότρυνε τον Σπύρο Κυπριανού να με στείλει ξανά στη Νέα Υόρκη για να γίνει η μετακίνηση που σας ανέφερα. Μην ξεχνάτε και τα ζητήματα της εσωτερικής πολιτικής. Τότε είχαμε το μίνιμουμ πρόγραμμα και φοβόταν ο Σπύρος Κυπριανού ότι θα χαλούσε τις σχέσεις του με την Αριστερά. Παρόλα τα μηνύματα που πήρε ο πρόεδρος τότε από την Ελλάδα, τις ΗΠΑ, τις δικές μου προσπάθειες εκείνος δεν άλλαξε γνώμη και το απέρριψε.

—Η τ/κ πλευρά πώς το εξέλαβε;

—Νομίζω πως στον Ραούφ Ντενκτάς δεν άρεσε το σχέδιο, γιατί είχε μέσα πολλά στοιχεία υπέρ των Ε/κ, περιλαμβανομένων και της Αμμοχώστου. Βέβαια, όπως σας είπα, είχαμε το μήνυμα πως η Άγκυρα δεν ήταν αρνητική. Μάλιστα πρωθυπουργός ήταν ο Ετζεβίτ, και φαίνεται ότι τότε είδε μια λύση στο Κυπριακό. Αν θυμάμαι καλά, ο Ντενκτάς άρχισε να απαντήσει, γνωρίζοντας και τις απορριπτικές τάσεις της πλευράς, ώστε να ρίξει τις ευθύνες επάνω μας, αντιλαμβανόμενος ότι δεν θα άρεσε στη Σοβιετική Ένωση.

—Χάθηκε μια ευκαιρία...

—Δυστυχώς το Σχέδιο αυτό χάθηκε, ο Σπύρος Κυπριανού το απέρριψε και έκανε μέσω εμού να μετακινήθει η πρωτοβουλία από την ομπρέλα των Αμερικανών στην ομπρέλα των Η.Ε. Τότε τον Δεκέμβριο του 1978 πήγα μαζί με τον Αλέκο Σιάμπο στη Νέα Υόρκη, αλλά τα Η.Ε. μάς είπαν ότι δεν μπορούσαν να δεχθούν αυτή τη μετακίνηση. Κάτι που πίστευα κι εγώ, μιας και έτσι θα χάναμε τους οποίους μοχλούς πίεσης ασκούσαν οι ΗΠΑ, η Βρετανία

και ο Καναδάς. Απογοιτεύτηκα πλήρως... αργότερα αντιλήφθηκα, με τους Δείκτες Ντε Κουεγιάρ (8 Αυγούστου 1983) ότι με αυτές τις απορρίψεις δεν θα λύναμε ποτέ το Κυπριακό και θα μας έμεινε η κατοχή. —Πώς φτάσαμε στις Συμφωνίες Κυπριανού – Ντενκτάς;

—Μετά την απόρριψη του σχεδίου ο γ.γ. των Η.Ε. Κ. Βαλτσάκις ήταν πολύ διστακτικός να αναλάβει νέα πρωτοβουλία, έτσι ταξίδεψα στις 9 Απριλίου 1979 στη Γενεύη, μετά από συνεννόηση με τον πρόεδρο Κυπριανού, ο οποίος μη όντας ικανοποιημένος από τη Συμφωνία Μακαρίου – Ντενκτάς [3-8-1977] (κυρίως με την εισαγωγή της Ομοσπονδίας, αλλά και με την παράγραφο 3 που ανέφερε πως τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι υπό συζήτηση), θέλησε να γίνει μια νέα. Στη Γενεύη μίλησα με τον γ.γ., ο οποίος ήλθε στην Κύπρο και στις 19 Μαΐου του 1979 συνήφθη η Συμφωνία των Δέκα Σημείων. Να πιο βέβαια ότι παρ' όλη τη σημαντικότητα τους, δεν συγκρίνονται με το Σχέδιο Λύσης που απορρίψαμε. Ούτε οι Συμφωνίες του 1979 οδήγησαν πουθενά.

—Έχουμε χαμένες ευκαιρίες ή απλώς δεν προσπαθήσαμε αρκετά;

—Χωρίς αμφιβολία είχαμε χαμένες ευκαιρίες (Αγγλο-αμερικανο-καναδικό Σχέδιο, Δείκτες Ντε Κουεγιάρ, Ενοποιημένα Έγγραφα, Δέσμη Ιδεών). Πάντως, και η παρούσα συγκυρία δεν μας βοηθάει, η εκλογή Τατάρ, το άνοιγμα της Αμμοχώστου, διαμορφώνουν ένα πολύ δύσκολο τοπίο. Είχα πει κάποτε στον Κωνσταντίνο Μπιστοτάκι ότι οι χαμένες ευκαιρίες οδηγούν σε χαμένες πατρίδες.

Από την καταστροφή στην οικονομική ανόρθωση

Οι επιπτώσεις της τουρκικής εισβολής, η ανακοπή του ρυθμού ανάπτυξης, η απώλεια πλούτου και η μετέπειτα πορεία της οικονομίας

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Η τουρκική εισβολή του 1974 εκτός από τις κοινωνικές επιπτώσεις ήταν μαχαίριά στην πλάτη της αναπτυσσόμενης με εξαιρετικά υψηλούς ρυθμούς, σύμφωνα με μελέτες, οικονομίας του τόπου. Από την Ανεξαρτησία έως και το καλοκαίρι του 1974 οι οικονομικοί δείκτες, σύμφωνα με επίσημα στοιχεία, κατέγραφαν ανοδική πορεία. Κινητήριοι μοχλοί, όπως επισημαίνεται σε μελέτη του Κεντρικού Φορέα Ισότητας Κατανομής Βαρών και του Πανεπιστημίου Κύπρου ήταν η εξωτερική και η επενδυτική ζήτηση. Παρά την ανάκαμψη των οικονομικών δεικτών μετά το 1975, οι οικονομικοί αναλυτές θεωρούν πως οι επιδράσεις της εισβολής δεν περιορίζονται μόνο την περίοδο του 1974. Η κάθετη μείωση που κατά κεφαλήν εισοδήματος άφησε το αποτύπωμά της στη πορεία της κυπριακής οικονομίας και το επόμενο διάστημα.

Ωστόσο, οι πληγές που άνοιξε η τουρκική εισβολή επιουλώθηκαν, σχετικά, σε σύντομο χρονικό διάστημα με την περίοδο 1976 – 1980 να καταγράφονται και πάλι υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης που συνέτειναν σε αυτό που ονομάστηκε, αργότερα, οικονομικό θαύμα. Με βάση τα οικονομικά στοιχεία της μελέτης τέ-

σερα χρόνια μετά την καταστροφή, η παραγωγή επέστρεψε στα προ της εισβολής επίπεδα.

Οι Κυπριακές Αερογραμμές

Ο πάλαι ποτέ κρατικός αερομεταφορέας της Κύπρου, την περίοδο πριν και μετά την εισβολή, αποτελεί μια μικρογραφία της οικονομικής καταστροφής που συνετέλεσε το 1974 και της πορείας ανάταξης τα επόμενα χρόνια. Η εισβολή βρήκε τη νεαρή κρατική αεροπορική εταιρεία της Κύπρου σε πορεία ανόδου που όχι μόνο ανακόπηκε βίαια αλλά επέφερε την ολοκληρωτική καταστροφή της. Από τη ραγδαία ανάπτυξη με την προμήθεια νέων αεροσκαφών, οι Κυπριακές Αερογραμμές βρέθηκαν μετά το καλοκαίρι του 1974 χωρίς το 90% των υποδομών εδάφους και με ένα στόλο αεροσκαφών σχεδόν κατεστραμμένο. Κάτι ανάλογο δηλαδή που συνέβη με βασικούς τομείς της οικονομικής δραστηριότητας της Κύπρου. Ο Γιαννάκης Λοΐζου πρόεδρος της Επιτροπής Διερεύνησης Αεροπορικών Ατυχημάτων και Συμβάντων έζησε την ανάπτυξη, καταστροφή και ανασυγκρότηση των Κυπριακών Αερογραμμών. Συγκυβερνήτης πριν από την εισβολή είδε τις Κυπριακές Αερογραμμές να χάνουν την υποδομή τους στο αεροδρόμιο Λευκωσίας και

Οι Κυπριακές Αερογραμμές, βασικός πυλώνας ανάπτυξης του κυπριακού τουρισμού μετά την Ανεξαρτησία, υπέστησαν ολοκληρωτική καταστροφή το 1974. Ωστόσο, η ανασυγκρότησή τους επιτεύχθηκε σε σύντομο χρονικό διάστημα και 5 χρόνια αργότερα επέστρεψαν σε πορεία ανάπτυξης.

τη μεγάλη πλειοψηφία του στόλου της, κατεστραμμένο. Όπως είπε στην «Κ» η εταιρεία ουσιαστικά στήθηκε από την αρχή μετά το 1974. Μια προσπάθεια στην οποία οι εργαζόμενοι έπαιξαν σημαντικό ρόλο. Μοντέλο που εφαρμόστηκε σε όλο το φάσμα της οικονομικής δραστηριότητας του τόπου και που για την περίπτωση της αεροπορικής εταιρείας αποσύρθηκε αρχές της δεκαετίας του 1980.

Έκτακτα μέτρα

Ο τότε συγκυβερνήτης των Κυπριακών Αερογραμμών θυμάται τον ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα των αποφάσεων που λήφθηκαν, προκειμένου να κλείσουν οι πληγές της καταστροφής και η εταιρεία να επιστρέψει στους αιθέρες. Μια προσπάθεια που απέδωσε καρπούς ένα χρόνο μετά το πέρας της τουρκικής εισβολής όταν η εταιρεία ξεκίνησε και πάλι πτήσεις από το αεροδρόμιο

Λάρνακας. Στην προσπάθεια αυτή και προκειμένου να μην καθούν θέσεις εργασίας, οι εργαζόμενοι αποδεχθηκαν μείωση του μισθού και του του χρόνου εργασίας τους, στο ήμισυ. Στις δε περιπτώσεις εκείνες που δύο μέλη της ίδιας οικογένειας εργαζόντουσαν στην εταιρεία ο ένας ανέστειλε προσωρινά την εργασιακή του σχέση με την εταιρεία. Τα έκτακτα μέτρα, στο κομμάτι της εργασίας, έληξαν τον Απρίλιο του 1975, όταν η εταιρεία ξεκίνησε και πάλι πτήσεις. Οι δε μειώσεις στους μισθούς κράτησαν μέχρι και αρχές του 1980. Τα νέα αεροσκάφη που προμηθεύτηκε η εταιρεία πέρα από τις επιβατικές πτήσεις χρησιμοποιήθηκαν, όπου το απαιτούσε η κατάσταση και για εξαγωγές προϊόντων στον γειτονικό Λίβανο, όπως θυμάται ο κ. Λοΐζου. Πέντε χρόνια μετά την εισβολή η εταιρεία επέστρεψε σε περιβάλλον ανάπτυξης αίροντας και τα τελευταία έκτακτα μέτρα που είχαν ληφθεί μετά την εισβολή.

Σε απόλυτους αριθμούς

Στο γενικότερο κομμάτι της οικονομίας οι επιπτώσεις της τουρκικής εισβολής αποτυπώνονται στους οικονομικούς δείκτες μέχρι και το 1999. Στο κατά κεφαλήν εισόδημα οι απώλειες την περίοδο 1974-1975 υπολογίζονται σε 2023 λίρες με τιμές

1995, ενώ από το 1976 έως και το 1997 οι απώλειες ανήλθαν στις 2177 λίρες. Στη μελέτη του Πανεπιστημίου Κύπρου οι συνολικές απώλειες εισοδήματος της κυπριακής οικονομίας, λόγω της εισβολής υπολογίζονται ότι πλησιάζουν τα 3 δις. λίρες σε τιμές 1995. Η εισβολή έπληξε το σύνολο των τομέων της οικονομίας, όπως η γεωργία που μειώθηκε κατά 20% και ουδέποτε ανάκαμψε. Ο τομέας της μεταποίησης επίσης επηρεάστηκε πλην όμως στη συνέχεια ανάκαμψε και είχε αναπτυξιακή πορεία. Ο κατασκευαστικός τομέας επίσης ανέκαμψε σχετικά σε σύντομο χρονικό διάστημα και λόγω των έντονων στεγαστικών αναγκών των εκτοπισμένων. Οι μεγαλύτερες επιπτώσεις σημειώθηκαν στον τουριστικό τομέα που την περίοδο 1974-1975 μειώθηκε στα 2/5 του μεγέθους που υπολογίζεται ότι θα είχε χωρίς την εισβολή μετά το 1975. Όπως σημειώνεται στη μελέτη «η εισβολή επιτάχυνε το ρυθμό ανάπτυξης του τουρισμού στις ελεύθερες περιοχές πέραν του σημείου που θα συνέβαινε χωρίς την εισβολή». Εκτός από τις μακροοικονομικές επιπτώσεις θα πρέπει να συνυπολογισθούν και οι οριστικές απώλειες που προκάλεσε η κατοχή εδαφών από την Τουρκία, τις οποίες η μελέτη υπολογίζει σε 3167 εκατ. λίρες σε τιμές του 1995.

Το εμπάργκο όπλων «εργαλείο» στη φαρέτρα της Αθήνας

Ανησυχία για τις οικονομικές επιπτώσεις του δεύτερου κύματος του κορωνοϊού

Του **Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Με το βλέμμα στραμμένο στη νέα έξαρση του κορωνοϊού και στις επιπτώσεις της στην οικονομία, αλλά και στην ανάσχεση της κλιμακούμενης τουρκικής επιθετικότητας κινείται ο πρωθυπουργός Κυρ. Μητσοτάκης.

Κατά το τελευταίο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, ο κ. Μητσοτάκης ενέταξε άλλο ένα όπλο στη διπλωματική φαρέτρα της Ελλάδας, καθώς ζήτησε από τα κράτη-μέλη να μην πωλούν πλέον στρατιωτικό υλικό προς την Τουρκία, όπως προβλέπει το πλαίσιο της Ε.Ε. για τρίτες χώρες, οι οποίες χρησιμοποιούν τον εξοπλισμό αυτό για επιθετικές ενέργειες ή με στόχο την περιφερειακή αποσταθεροποίηση. Σύμφωνα με στενούς συνεργάτες του πρωθυπουργού, επί της ουσίας πρόκειται για ένα νέο διπλωματικό χαρτί που η κυβέρνηση σκοπεύει να χρησιμοποιήσει τόσο διά του ίδιου του κ. Μητσοτάκη στις επόμενες Συνόδους Κορυφής με «ορόσημο» τον Δεκέμβριο, όσο και διμερώς με συγκεκριμένα κράτη-μέλη και ειδικότερα με τη Γερμανία, την Ισπανία και την Ιταλία, που αποτελούν τους βασικούς προμηθευτές οπλικών συστημάτων προς την Αγκυρα.

Συνέχεια της πρωτοβουλίας

Μάλιστα, την περασμένη Τρίτη, ως «συνέχεια» της πρωτοβουλίας του πρωθυπουργού, ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Δένδια απέστειλε σχετικές επιστολές προς τους ομολόγους του της Γερμανίας Χάικο Μάας, της Ισπανίας Αράνσας Γκονζάλεθ-Λάγκας, και της Ιταλίας Λουίτζι ντι Μάιο, τα βασικά σημεία των οποίων φέρνει στη δημοσιότητα η «Κ». Σε σχέση με το Βερολίνο, ζητείται να μη δοθούν άδειες εξαγωγής συγκεκριμένου στρατιωτικού υλικού, ειδικά για υποβρύχια, φρεγάτες, αεροσκάφη και τεθωρακισμένα. Συγκεκριμένα, στις επιστολές του κ. Δένδια υπογραμμίζεται μεταξύ άλλων: «Όπως γνωρίζετε, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 15ης-16ης Οκτωβρίου καταδίκασε με τον πιο αυστηρό δυνατό τρόπο τις συ-

Κατά το τελευταίο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, ο κ. Μητσοτάκης ζήτησε από τα κράτη-μέλη να μην πωλούν πλέον στρατιωτικό υλικό προς την Τουρκία.

Τα βασικά σημεία της επιστολής του υπουργού Εξωτερικών Ν. Δένδια προς τους ομολόγους του της Γερμανίας, της Ισπανίας και της Ιταλίας.

νεχείς, μονομερείς και προκλητικές ενέργειες της Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο, ενώ ταυτόχρονα κάλεσε την Αγκυρα να συμμορφωθεί με τους κανόνες και τις αρχές του Διεθνούς Δικαίου.

Δυστυχώς η Τουρκία όχι μόνον αγνοεί τα ευρωπαϊκά κελεύσματα για σεβασμό στη διεθνή νομιμότητα, αλλά κλιμακώνει περαιτέρω την επιθετική συμπεριφορά της εναντίον της χώρας μου. Ειδικότερα, το ερευνητικό σκάφος «Ορούτς Ρέις» συνεχίζει την παράνομη δραστηριότητά του.

Αυτή η επιθετική συμπεριφορά

συνιστά ξεκάθαρη απειλή για την εθνική μας ασφάλεια και θέτει σοβαρά σε κίνδυνο την ειρήνη και την ασφάλεια στην περιοχή.

Επειτα από σχετικές τοποθετήσεις του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη στη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, θα ήθελα να υπογραμμίσω ότι οι παράνομες ενέργειες της Τουρκίας παραβιάζουν ευθέως τα κριτήρια (4) και (5) της Κοινής Θέσης 2008/044/CFSP. Σύμφωνα με αυτά τα κριτήρια, τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης οφείλουν να απέχουν από την έκδοση αδειών για την εξαγωγή στρατιωτικού εξοπλισμού και τεχνολογίας με προορισμό τρίτα κράτη τα οποία είναι υπεύθυνα για τέτοιες παραβάσεις.

Υπό το φως των παραπάνω, με την παρούσα ζητώ η χώρα σας να προβεί σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες ώστε να μην επιτραπεί η έκδοση τέτοιων αδειών εξαγωγής προς την Τουρκία.

Παραμένω σταθερά πεπεισμένος για την προσήλωση της χώρας σας

και τη δική σας προσωπικά, στις ευρωπαϊκές αξίες και αρχές».

Παράλληλα, υπενθυμίζεται πως την ίδια ημέρα ο κ. Δένδιας απύθυνε επιστολή και προς τον αρμόδιο επίτροπο Διεύθυνσης της Ε.Ε. Ολιβερ Βαρχέλι. Η Αθήνα επί του παρόντος ζητεί την καταγραφή των σημείων της Τελωνειακής Ένωσης που παραβιάζονται από την Τουρκία, με επόμενο λογικό βήμα—εάν η Αγκυρα επιμείνει στην παραβατική της συμπεριφορά—την αναστολή της.

Όπως προαναφέρθηκε, η δεύτερη μεγάλη προτεραιότητα του κ. Μητσοτάκη είναι ο έλεγχος της πανδημίας, χωρίς την επιβολή ενός γενικού lockdown που θα ήταν δυσβάστακτο για την οικονομία. Το Μέγαρο Μαξίμου θα αναμείνει τις επόμενες δύο εβδομάδες την πορεία των κρουσμάτων, μετά και τα νέα μέτρα που τέθηκαν σε εφαρμογή για τις «πορτοκαλί» και «κόκκινες» περιοχές. Όμως, ο προβληματισμός είναι έντονος, παρά το γεγονός ότι η χώρα μετά τις τελευταίες επιτυχίες εξόδου στις αγορές διαθέτει ένα ισχυρότατο «μαξιλάρι ασφαλείας». Ειδικότερα, βραχυπρόθεσμα πηγή ανησυχίας αποτελεί ότι πληττονται ήδη σοβαρά επαγγελματικές ομάδες, όπως οι καλλιτέχνες, ενώ στον αέρα βρίσκονται και άλλοι τομείς της οικονομίας, όπως ο χειμερινός τουρισμός. Μεσοπρόθεσμα, είναι προφανές ότι εάν μέχρι το τέλος του χρόνου ή τις αρχές του επόμενου δεν είναι διαθέσιμο το εμβόλιο κατά του κορωνοϊού, θα κινδυνεύσει και η τουριστική περίοδος του 2021.

Τέλος, καθυστερήσεις παρατηρούνται σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και αναφορικά με το Ταμείο Ανάκαμψης. Η Αθήνα έχει διαμορφώσει τον σχεδιασμό της, αλλά σε άλλα κράτη-μέλη οι καθυστερήσεις είναι μεγάλες. Όπως λέγεται, με την εκτόξευση των κρουσμάτων στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες το κέντρο βάρους έχει μετατεθεί και πάλι στο υγειονομικό σκέλος της πανδημίας, αλλά για την Αθήνα είναι κρίσιμο ναδρομολογηθούν οι διαδικασίες για την ενίσχυση της ρευστότητας στην ελληνική οικονομία μέσω του Ταμείου.

Το αντι-ΠΑΣΟΚ μέτωπο πήρε κεφάλι στον ΣΥΡΙΖΑ

Λογική «ώριμου φρούτου» με ΚΙΝΑΛ

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ**

Από τη στιγμή που ο πυρήνας της Κουμουνδούρου είναι ο ΣΥΡΙΖΑ με συνιστώσα την Προοδευτική Συμμαχία, αυτό που αναζητείται είναι ένας νέος εταίρος. Ο Αλέξης Τσίπρας δεν σκοπεύει να ξαναβάλει το πόδι του στη δεξιά «πολυκατοικία», αφού η προηγούμενη εμπειρία αποδείχθηκε τραυματική. Η συνεργασία με το Κέντρο εδώ και καιρό δεν του βγαίνει και αυτό προκαλεί έντονο προβληματισμό, καθώς τα δημοσκοπικά νούμερα δείχνουν τη «βελόνα» κολλημένη στο 20%.

Τον Ιούλιο στη Βουλή ψηφίστηκε το νομοσχέδιο για τις διαδηλώσεις και από τότε σε κανένα όργανο του ΣΥΡΙΖΑ δεν ξανασημειώθηκε η προοπτική συνεργασίας με το ΚΙΝΑΛ. Η Φώφη Γεννηματά ψήφισε με τη Ν.Δ. τις αλλαγές στις δημόσιες συναθροίσεις, «παγώνοντας» τα πάντα. Το μπλοκ των Τσακαλώτου, Βούτση, Σκουρλέτη και Φίλη, που είχαν εκφράσει ενστάσεις για την πασοκοποίηση του ΣΥΡΙΖΑ ή ακόμα και για τη «μόλυνσή» του, όπως είχε υποστηρίξει ο τώας υπουργός Οικονομικών, πήρε κεφάλι μέσα στην Κουμουνδούρου. Το τελευταίο διάστημα το κόμμα δείχνει πως κινείται περισσότερο προς τα αριστερά, με τη στήριξη και της «ομπρέλας» που ενώνει όλη την πτέρυγα των κομματικών στελεχών. Οι μεταγραφές πρώην υπουργών του ΠΑΣΟΚ—αν και οι πρωτοκλασάτοι μετριούνται στα δάκτυλα πα—έχουν σταματήσει. Μυστικά ραντεβού των «υπαρχηγών» δεν πραγματοποιούνται, ο Αλέκος Φλαμπουράκης δεν είναι τόσο ενεργός σε αυτή την κατεύθυνση, ενώ και άλλα στελέχη που προωθούσαν τη σύσφιξη των σχέσεων με το ΚΙΝΑΛ (Χ. Σπίρτζης, Ν. Μαδεμλής) αναμένουν στο ακουστικό τους νέες οδηγίες.

Ο μεσαίος χώρος

Αυτό δεν σημαίνει πως ο μεσαίος χώρος έχει εγκαταλειφθεί. Μάλλον η λογική του «ώριμου φρούτου» φαίνεται πως ακολουθείται σε σχέση με το ΚΙΝΑΛ. Η δημιουργία ενός ριζοσπαστικού προοδευτικού πόλου, στον οποίο θα πραγματοποιηθούν ευρύτερες συνεργασίες, φαίνεται πως αποτελεί προτεραιότητα, τουλάχιστον μέχρι τις εσωκομματικές εκλογές του ΚΙΝΑΛ τον ερχόμενο Νοέμβριο για την ανάδειξη νέου αρχηγού. Σε αυτή τη φάση, στην εξωκομματική αντιπολίτευση καταλαμβάνουν πως δεν έχει κανένα λόγο η Φώφη Γεννηματά να ανοίξει τα καρτά της για τις εκλογικές συνεργασίες που τυχόν θα προκύψουν. Το ίδιο υποστηρίζουν στον ΣΥΡΙΖΑ πως ισχύει και για τον Νίκο Ανδρουλάκη. Κανένας δεν μπορεί να αποκλείσει, άλλωστε, να υπάρξει και ένας τρίτος υποψήφιος, που να εκπροσωπεί τη δεξιά πτέρυγα της Χαρίλαου Τρικούπη. Στο Κίνημα Αλλαγής εξακολουθούν να υποστηρίζουν πως «δεν θα γίνουν οι συμπληρωματικές». Με μεγάλη δόση αυτοκριτικής, ένας από τους τομεάρχες της αξιωματικής αντιπολίτευσης παραδεχόταν στην

«Κ» πως «έτσι όπως είναι αυτή τη στιγμή ο ΣΥΡΙΖΑ, δεν είναι θελκτικός. Πρέπει να γίνουμε πιο ισχυροί».

Στροφή προς τα αριστερά

Η τοποθέτηση του Δημήτρη Τζανακόπουλου στη θέση του γραμματέα ήρθε να επιβεβαιώσει τις πληροφορίες πως η σύμπλευση με το ΚΙΝΑΛ είναι σε δεύτερη μοίρα. Το νέο «νούμερο δύο» του κόμματος δρα στο συγκεκριμένο θέμα ως συνεκιστής της γραμμής Σκουρλέτη προς την ενίσχυση της αριστερής ταυτότητας του ΣΥΡΙΖΑ. Την προσπάθεια προσέγγισης ενός πιο ριζοσπαστικού κοινού, με έντονα αντιδεξιά αισθήματα, ενίσχυσε και το πρωτοσέλιδο της «Αυγής». Με τη φωτογραφία των Μητσοτάκη-Σαμαρά, τον τίτλο «Δεν είναι αδάσι» και φόντο τον αγκυλωτό σταυρό, ο ΣΥΡΙΖΑ σίγουρα δεν μπορεί να πλησάσει το μετριοπαθές κοινό του Κέντρου που βρίσκεται μεταξύ ΚΙΝΑΛ και Ν.Δ. Το πρωτοσέλιδο μπερδέψε και τις

Η συνεργασία με το Κέντρο δεν βγαίνει και αυτό προκαλεί προβληματισμό στην Κουμουνδούρου, καθώς τα δημοσκοπικά νούμερα δείχνουν τη «βελόνα» κολλημένη στο 20%.

γραμμές των τάσεων, αφού κορυφαία προεδρικά στελέχη, όπως ο Νίκος Παππάς, το υποθέτησαν, ενώ πιο κομματικοί, όπως ο Νίκος Φίλης, δεν έκρυψαν πως θα άλλαζαν τη διατύπωση. Στο αντι-ΚΙΝΑΛ μέτωπο πρέπει να συνυπολογιστεί και η τριάδα των κοινοβουλευτικών εκπροσώπων που επέλεξε πρόσφατα ο Αλέξης Τσίπρας (Τσακαλώτος, Σκουρλέτης, Ραγκούσης), οι οποίοι κάθε άλλο παρά για τις καλές σχέσεις τους με τη Χαρίλαου Τρικούπη φημίζονται. Στις αναλύσεις τους, στελέχη της Κουμουνδούρου υποστηρίζουν ότι ο μεγάλος φόβος της κ. Γεννηματά είναι να αρχίσει να ανεβαίνει δημοσκοπικά ο ΣΥΡΙΖΑ. Με βάση αυτή τη λογική ερμηνεύουν την τακτική της να βγει από τα δεξιά του Αλέξη Τσίπρα και στα ελληνιστικά, υιοθετώντας μια υπεραπλουσιωτική γραμμή, που δεν αποκλείει ακόμα και το σενάριο της εμπλοκής αν το «Ορούτς Ρέις» περάσει τα 12 ναυτικά μίλια.

Στην αξιωματική αντιπολίτευση δεν μπόρεσαν να κωνέσουν επίσης ότι ακόμα και για την πρόταση δυσπιστίας το ΚΙΝΑΛ κατηγορήσει τον Αλέξη Τσίπρα πως «κάνει πλάτες» στην κυβέρνηση. Η πίεση, πάντως, που ασκούν κατά καιρούς οι Γιώργος Παπανδρέου, Χάρης Καστανίδης, Μιχάλης Κατρίνης στην Φώφη Γεννηματά δεν περνάει απαρατήρητη στην Κουμουνδούρου, που εκτιμά πως το επόμενο διάστημα τα αντιδεξιά αισθήματα ακόμα 2-3 βουλευτών δεν θα μπορέσουν να μείνουν κρυφά.

Το τελευταίο διάστημα το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης δείχνει πως κινείται περισσότερο προς τα αριστερά.

Η στρατηγική Μαξίμου έναντι του κ. Τσίπρα

Θεωρούν ότι με «πυροτεχνήματα» ελπίζει να ανακτήσει πολιτικές δυνάμεις

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

«Ασכולούμαστε με τα προβλήματα, όχι με τα παιχνίδια του κ. Τσίπρα». Με αυτή τη φράση σχολιάζουν κυβερνητικές πηγές την συνεχή προσπάθεια του αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης, όπως εκφράστηκε από την «εφαίρεση» πρόταση μομφής κατά του Χρήστου Σταϊκούρα, να επανέλθει στο πολιτικό προσκήνιο, από το οποίο διολισθαίνει λόγω, αδυνατώντας να τραβήξει το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης, ακόμα και όταν η κυβέρνηση υποπίπτει σε σφάλματα. Στο Μέγαρο Μαξίμου αντιλαμβάνονται μεν την πολιτική σκοπιμότητα της κίνησης Τσίπρα και την αγωνία του για το πολιτικό του μέλλον, αλλά προφανώς και δεν πρόκειται να μπουν σε μια διελκυστίνδα ακραίας αντιπαράθεσης, όπως είναι βέβαιο ότι θα επιθυμούσε ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης, ώστε να ανακτήσει πολιτικές δυνάμεις.

Ενδεικτικό της νοοτροπίας στο Μαξίμου είναι πως εξ αρχής είδαν τη συζήτηση που ξεκίνησε την περασμένη Παρασκευή στη Βουλή ως μια ευκαιρία προβολής του κυβερνητικού έργου, εξ ου και δόθηκε εντολή να μιλήσουν όλοι οι υπουργοί των παραγωγικών υπουργείων, κάνοντας ο καθένας ουσιαστικά έναν απολογισμό του έργου του. Το ίδιο θα πράξει για την κυβέρνηση συνολικά ο ο ίδιος ο κ. Μητσοτάκης, ο οποίος σκοπεύει να παρουσιάσει κατά την ομιλία του όχι μόνο τα πε-

πραγμένα της κυβέρνησης, αλλά και το σχέδιό του για τον οικονομία, αποφεύγοντας «ανούσιες αντιπαράθεσεις» που επιδιώκει διαρκώς ο κ. Τσίπρας. Στο διά ταύτα, άλλωστε, το θέμα δηλαδή των πλειστηριασμών, κυβερνητικές πηγές θυμίζουν πως ήταν ο τότε υπουργός Οικονομικών Ευκλείδης Τσακαλώτος που δήλωνε ότι οι πλειστηριασμοί είναι καλοί για αναπτυξιακούς και κοινωνικούς λόγους, ενώ η κυβέρνηση Τσίπρα ήταν εκείνη που τον Δεκέμβριο του 2017 έφερε

Στην κυβέρνηση είδαν τη συζήτηση που ξεκίνησε την περασμένη Παρασκευή στη Βουλή ως μια ευκαιρία προβολής του έργου.

τροπολογία για αυτεπάγγελτη δίωξη και αυτόφωρη διαδικασία για όσους εμπόδιζαν ηλεκτρονικούς πλειστηριασμούς. Στην κυβέρνηση όμως έχουν εξήγηση για αυτό το «αυτογκόλ», όπως το χαρακτηρίζουν, του κ. Τσίπρα. Όπως λένε αρμόδιες πηγές, ο ΣΥΡΙΖΑ αδυνατεί να υπηρετήσει το μοντέλο της προγραμματικής αντιπολίτευσης, πέφτοντας διαρκώς σε αντιφάσεις, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την πανδημία, που «από τη μια ο κ. Τσίπρας ζητάει πρόσθετα μέτρα, κι όταν λαμβάνονται τα καταγγέλλει».

Η ειλημμένη απόφαση να μην υπάρχει οξεία αντιπαράθεση με τον κ. Τσίπρα δεν είναι μόνο πολιτική, αλλά και... αριθμητική. Τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των δημοσκοπήσεων που φτάνουν στο Μαξίμου δείχνουν πως, πλην της σκληρής εκλογικής βάσης του ΣΥΡΙΖΑ, ο Αλέξης Τσίπρας έχει φύγει από τα ραντάρ των πολιτών. Ακόμα και κόσμος που ψήφισε ΣΥΡΙΖΑ στις τελευταίες εκλογές παρακολουθεί στενά πλέον τον Κυριάκο Μητσοτάκη. «Και αυτό είναι το μεγαλύτερο κέρδος της πολιτικής μας», αναφέρει στην «Κ» κυβερνητικό στέλεχος που έχει γνώση των δημοσκοπήσεων.

Ενδεικτικό του τέλματος στο οποίο έχει περιέλθει ο ΣΥΡΙΖΑ είναι η περίπτωση της Χρυσής Αυγής. Η καταδίκη της εγκληματικής οργάνωσης θα μπορούσε υπό προϋποθέσεις να αποτελέσει ένα πολιτικό «μαξιλάρι» πάνω στο οποίο ο ΣΥΡΙΖΑ θα συνδεθεί εκ νέου με κοινωνικά στρώματα. Αντί για αυτό, η κυβέρνηση κατάφερε να κερδίσει τις εντυπώσεις, καθώς η κοινή γνώμη πιστώνει στη Ν.Δ. πως η καταδίκη του νεοναζιστικού μορφώματος ξεκίνησε και τελείωσε επί κυβέρνησης των συνδεθέντων της. «Σε μια στιγμή που η χώρα βρίσκεται αντιμέτωπη με το δεύτερο κύμα της πανδημίας, που οι πολίτες αντιμετωπίζουν, εκτός από τις υγειονομικές, τις βαριές οικονομικές συνέπειες και η Τουρκία προκαλεί, στον ΣΥΡΙΖΑ έχουν το άγχος να κερδίσουν λίγα

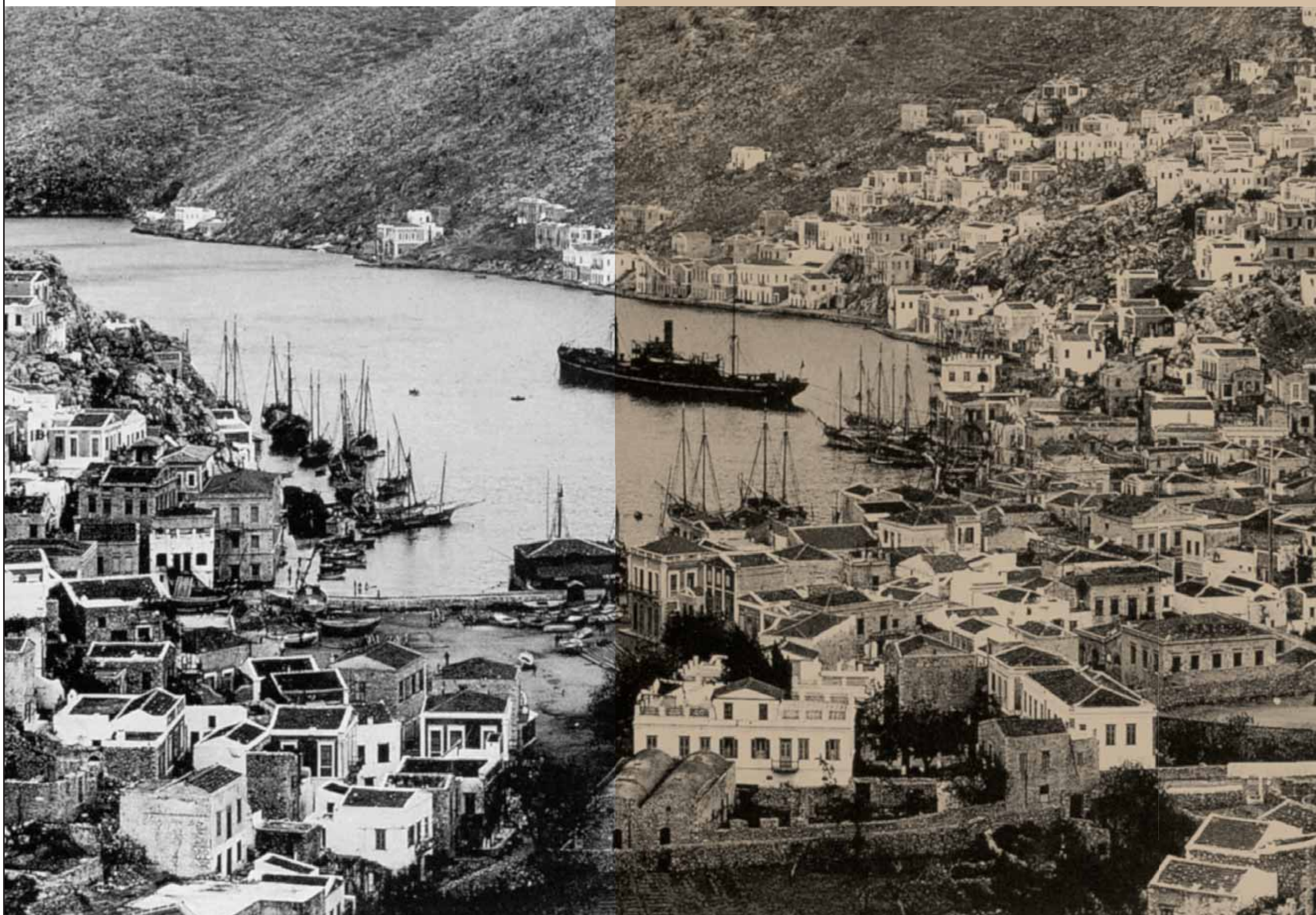
λεπτά προβολής με αντιπολιτευτικά πυροτεχνήματα», τονίζουν κυβερνητικά στελέχη.

Την ίδια ώρα, με ανοικτά τα ελληνιστικά και την πανδημία σε έξαρση, υπάρχουν δεύτερες σκέψεις όσον αφορά τον ανασχηματισμό. Όπως έχει ξαναγραφεί η «Κ», ο πρωθυπουργός θα είχε κάνει ήδη αλλαγές, όμως η ίδια η επικαιρότητα δεν το επιτρέπει. Ο ανασχηματισμός, εξάλλου, πρέπει να στείλει τα σωστά μηνύματα επανεκκίνησης και όχι να καθεί μέσα στον κυκεώνα των προβλημάτων. Αν υπήρχε άλλωστε πρόθεση να γίνει σωρευτικός ανασχηματισμός, όπως προκύπτει από όλες τις πληροφορίες, η αντικατάσταση υπουργών που χειρίζονται καυτά θέματα της επικαιρότητας θα έστελνε λανθασμένο μήνυμα. Τέλος, όσον αφορά τα συνεχή ανοίγματα της κυβέρνησης στον χώρο του ΠΑΣΟΚ, τα οποία έχουν προκαλέσει συζητήσεις εντός και εκτός κυβέρνησης, προώρας θα λάβουν τέλος. Σύμφωνα με πηγές, δεν πρόκειται να δοίμε νέες «μεταγραφές», καθώς κανείς δεν επιθυμεί να διαταραχθούν οι ισορροπίες με το παραδοσιακό κεντροδεξιό κοινό. Δεν είναι τυχαίο πως ο πρωθυπουργός, που αντιλαμβάνεται τα μηνύματα της βάσης, πριν από την τελευταία επίσκεψή του στον Εβρο έκανε τηλεδιάσκεψη με τους τοπικούς βουλευτές, αποδεικνύοντας εμπράκτως πως υπολογίζει την άποψή τους και θέλει να τους έχει μέσα στο παιχνίδι.

ΚΑΣΤΕΛΛΟΡΙΖΟ

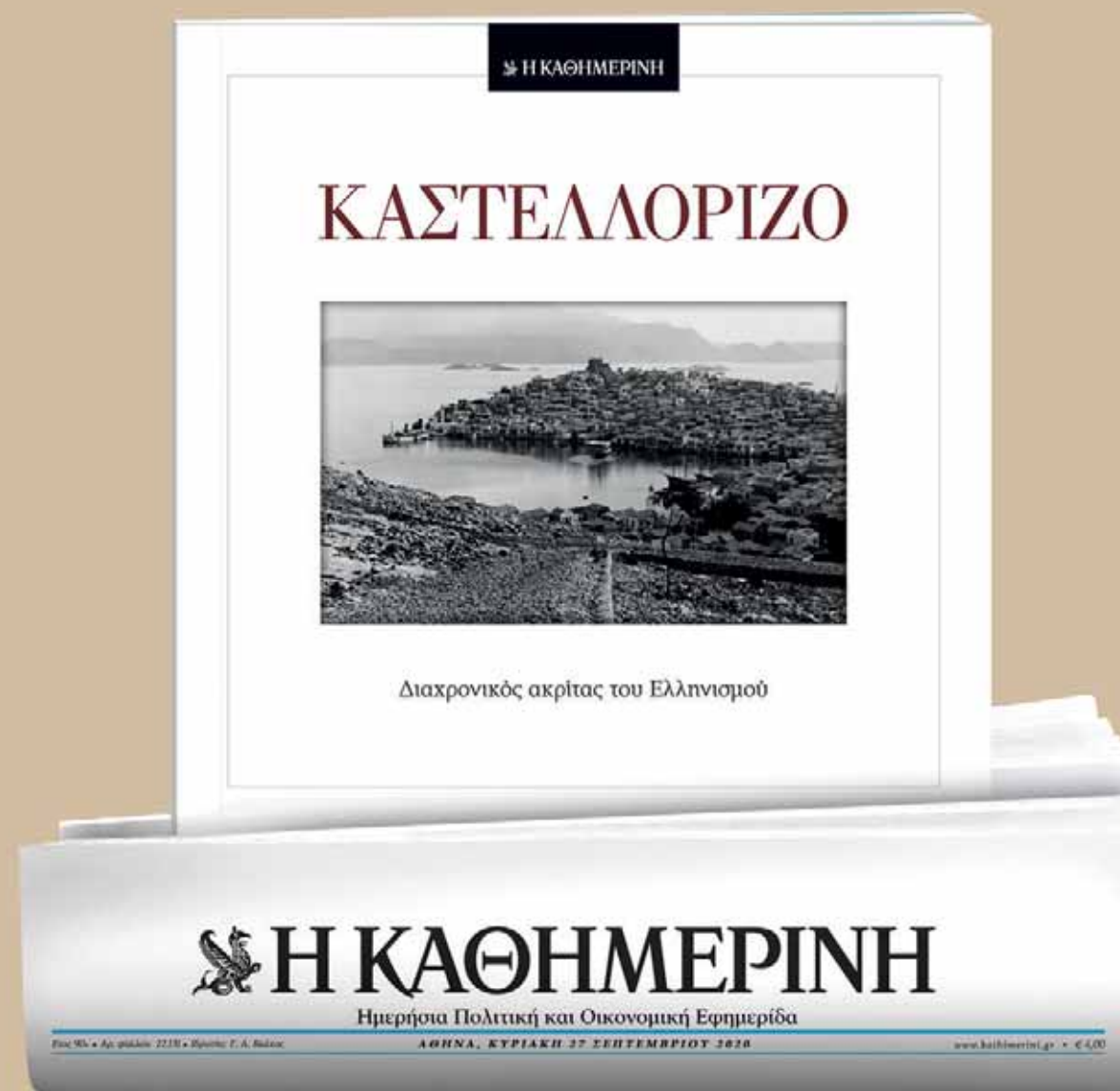
ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟΣ ΑΚΡΙΤΑΣ
ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Ο ΧΩΡΟΣ ΚΑΙ Ο ΤΟΠΟΣ | Η ΟΝΟΜΑΣΙΑ
Η ΙΣΤΟΡΙΑ | Ο ΟΙΚΙΣΜΟΣ | ΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ

ΜΙΑ ΜΟΝΑΔΙΚΗ
ΣΥΛΛΕΚΤΙΚΗ
ΕΚΔΟΣΗ

Την Κυριακή 1 Νοεμβρίου
μαζί με την Καθημερινή

Η μεγάλη έκπληξη του 2021

Η «Κ» αποκαλύπτει το σχέδιο για την κορύφωση των εορτασμών των 200 ετών από την Ελληνική Επανάσταση

Του **ΠΑΥΛΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

«**Δεν ήρθα** να πάρω διαταγές, αλλά να δώσω», ήταν η απάντηση του ναυάρχου Εντουαρντ Κόδριγκτον στο μήνυμα του Ιμπραήμ με το οποίο του ζητούσε να αποχωρήσει από τη θάλασσα στα ανοικτά της Πύλου. Ο Βρετανός αρχηγός του Συμμαχικού Στόλου εισήλθε στον Κόλπο του Ναυαρίνου το πρωί της 20ής Οκτωβρίου 1828 και μαζί με τους Γάλλους και τους Ρώσους, προτού δύσει ο ήλιος, κατέστρεψε τον στόλο των Οθωμανών και των Αιγυπτίων υπό τον Ιμπραήμ. Από τα νερά στα ανοικτά της Πύλου ξεκίνησε το καράβι που πάντοτε με τη σημαία ψηλά, άλλοτε ως υπερήφανο θωρηκτό κι άλλοτε ως ταπεινή ψαρόβαρκα, συμβολίζει την νεότερη ελληνική περιπέτεια.

Στις 25 Μαρτίου 2021, μια μεγάλη εκδήλωση στην Αθήνα, θα ενώσει το τέλος της διαδρομής, το Ναυαρίνο, με την επίσημη αφέτριά της Επανάστασης, την 25η Μαρτίου 1821. Η κορυφαία εκδήλωση των εορτασμών για τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης προγραμματίζεται να πραγματοποιηθεί στην Αθήνα την προσεχή 25η Μαρτίου με τη συμμετοχή των αρχηγών των κρατών που πολέμησαν στο Ναυαρίνο και εξασφάλισαν την ίδρυση του ελληνικού κράτους – της Βρετανίας, της Γαλλίας και της Ρωσίας. Σύμφωνα με ασφαλείς πηγές της «Κ», ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης έχει αποστείλει τρεις επίσημες προσκλήσεις: Στον διάδοχο του θρόνου της Μεγάλης Βρετανίας πρίγκιπα Κάρολο, που εκπροσωπεί τη βασιλίσσα Ελισάβετ Β΄, στον Γάλλο πρόεδρο Εμανουέλ Μακρόν και στον πρόεδρο της Ρωσίας Βλαντιμίρ Πούτιν.

Οι προσκλήσεις αφορούν τη συμμετοχή τους στις εκδηλώσεις της ημέρας, ακριβώς σε πέντε μήνες από σήμερα, στις οποίες περιλαμβάνεται η μεγάλη στρατιωτική παρέλαση στην Αθήνα. Το επίσημο πρόγραμμα δεν έχει αποσαφηνιστεί, αλλά συζητείται η διοργάνωση εκδηλώσεων στην Πύλο, όπως και γεύμα στο Προεδρικό Μέγαρο. Σύμφωνα με ασφαλείς πηγές η ιδέα για τη «συγχώνευση» της 25ης Μαρτίου με το Ναυαρίνο ανήκει στην πρόεδρο της Επιτροπής

Η επιθυμία της κ. Αγγελουπούλου να προσκαλέσει και τον Ταγίπ Ερντογάν δεν αποκλείστηκε από την κυβέρνηση, αλλά δεν συνάντησε την ανταπόκριση της Αγκυρας.

«Ελλάδα 2021» Γιάννα Αγγελοπούλου, η οποία συνεργάστηκε με το πρωθυπουργικό γραφείο για τη διαμόρφωση των προσκλήσεων. Μάλιστα από τους προσκετικούς παρατηρητές δεν διέφυγε ότι στις 17 Οκτωβρίου η κ. Αγγελοπούλου επισκέφτηκε την Πύλο και δήλωσε: «Στη Ναυμαχία του Ναυαρίνου τα παιχνίδια της Ιστορίας μάς ενόησαν. Οι Μεγάλες Δυνάμεις μάς βοήθησαν. Δεν πρέπει όμως να βασιζόμαστε στην τύχη. Πρέπει να πάρουμε την απόφαση ότι αφέιντες της μοίρας μας είμαστε εμείς».

Η πρόσφατη επέτειος της Ναυμαχίας του Ναυαρίνου δεν διέφυγε ούτε από το ρωσικό υπουργείο

CHRIS JACKSON / REUTERS

Σύμφωνα με ασφαλείς πηγές της «Κ», ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης έχει αποστείλει τρεις επίσημες προσκλήσεις: στον διάδοχο του θρόνου της Μεγάλης Βρετανίας πρίγκιπα Κάρολο, που εκπροσωπεί τη βασίλισσα Ελισάβετ Β΄, στον Γάλλο πρόεδρο Εμανουέλ Μακρόν και στον πρόεδρο της Ρωσίας Βλαντιμίρ Πούτιν.

Εξωτερικών που ανάρτησε στο Twitter σχετικό βίντεο κάτω από το μήνυμα: «Πριν από 193 χρόνια οι ρωσικές δυνάμεις μαζί με τις δυνάμεις της Μεγάλης Βρετανίας και της Γαλλίας νίκησαν τον τουρκο-αιγυπτιακό στόλο. Η νίκη των συμμάχικών δυνάμεων στο Ναυαρίνο άνοιξε τον δρόμο για την ανεξαρτησία της Ελλάδας». Ο επικεφαλής της ρωσικής διπλωματίας Σεργκέι Λαβρόφ θα επισκεφθεί την Αθήνα αύριο, 26 Οκτωβρίου και θα συναντηθεί με τον Κυριάκο Μητσοτάκη και τον Αλέξη Τσίπρα. Σύμφωνα με το ρωσικό ΥΠΕΞ προγραμματίζεται, μεταξύ άλλων, η υπογραφή μνημονίου για τη διοργάνωση

ALEXEI GRUZDEV / KREMLIN PHOTO VIA AP

Ετους Ιστορίας Ρωσία - Ελλάδα το 2021. Στο πλαίσιο αυτό, όπως μεταδίδουν οι γνωρίζοντες, οι πιθανότητες να αποδεχθεί ο πρόεδρος Πούτιν την πρόσκληση και να βρεθεί στην Αθήνα στις 25 Μαρτίου είναι πολύ υψηλές. Ο πρίγκιπας Κάρολος και ο πρόεδρος Μακρόν θεωρείται βέβαιο ότι θα έλθουν.

Μια άλλη πρωτοβουλία που αναμένεται να προκαλέσει αίσθηση, εάν πραγματοποιηθεί, είναι να προσκληθεί ο κ. Μητσοτάκης για να μιλήσει σε Κοινή Συνόδο του Κογκρέσου (Joint Session of Congress), δηλαδή σε κοινή συνεδρίαση των μελών της Γερουσίας και της Βουλής των Αντιπροσώ-

ALEXEI GRUZDEV / KREMLIN PHOTO VIA AP

πων. Το σχέδιο αυτό προϋποθέτει να αποσταλεί επίσημη πρόσκληση στον πρωθυπουργό από τον πρόεδρο των ΗΠΑ, κάτι που μάλλον δεν προβλέπεται να πραγματοποιηθεί πριν από την προεδρική ορκωμοσία στα τέλη Ιανουαρίου.

Ισχυρός συμβολισμός

Εκείνο που ελάχιστοι γνωρίζουν είναι ότι η υγιής φιλοδοξία της κ. Αγγελοπούλου για τους εορτασμούς εκτεινόταν ως πρόσφατα πέρα από την πρόσκληση στην Αθήνα των τριών αρχηγών κρατών που προστάτευσαν τον Αγώνα και εγγυήθηκαν την Ανεξαρτησία. Η κ. Αγγελοπούλου είχε αποφασίσει

να καλέσει στην Αθήνα τον Ταγίπ Ερντογάν, με το σκεπτικό ότι η πιθανή αποδοχή της πρόκλησης από τον Τούρκο πρόεδρο θα ήταν μια ελληνοτουρκική πρωτοβουλία ειρήνης και φιλίας με παγκόσμια εμβέλεια που θα μπορούσε να οδηγήσει τους εμπλεκόμενους ακόμα και στο Νομπέλ Ειρήνης. Η ιδέα στηρίχτηκε στο πρότυπο των εορτασμών για το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου όπου πάντοτε συμμετέχει ο εκάστοτε καγκελάριος της Γερμανίας. Μάλιστα, η κ. Αγγελοπούλου δεν είχε κρατήσει την ιδέα για τον εαυτό της, αλλά λέγεται ότι την είχε συζητήσει στο τέλος του 2019 με τουρκικές επαφές της.

Η ιδέα αυτή, ιδιαίτερα προωθημένη, δεν αποκλείστηκε από την ελληνική κυβέρνηση, αλλά δεν φαίνεται ότι συνάντησε την ανταπόκριση της Αγκυρας σε μια εποχή κατά την οποία η συμπεριφορά του Τούρκου προέδρου απομακρύνεται δραματικά από το πρότυπο του κουμπάρου των αρχών της δεκαετίας του 2000. Θυμίζουμε ότι ο Κώστας Καραμανλής αποδέχθηκε σχετική πρόσκληση και παρέστη στις 11 Ιουλίου 2004 στην Κωνσταντινούπολη ως ένας από τους τέσσερις ηγέτες - μάρτυρες στον γάμο της κόρης του Ερντογάν, Εσρά με τον Μπεράτ Αλμπαϊράκ, σημερινό υπουργό Οικονομικών της Τουρκίας.

Ανεξάρτητα από τα παραπάνω, η χρονιά των εορτασμών ανοίγει πριν από λίγες ημέρες με ένα βίντεο όπου νέοι και νέες χορεύουν στο Καλλιμάρμαρο και αποδίδουν θεατρικά το άσμα «As κρατήσουν οι χοροί» του Διονύση Σαββόπουλου από τον δίσκο του 1983 «Τραπεζάκια Εξω». Η αντίστροφη μέτρηση για την 25η Μαρτίου έχει αρχίσει.

Πώς φτάσαμε στην ιστορική απόφαση

Τι οδήγησε στη φυλακή 38 καταδικασθέντες για την εγκληματική δράση της Χρυσής Αυγής

Της **ΙΩΑΝΝΑΣ ΜΑΝΔΡΟΥ**

Η βαρύτητα καταδίκη που επιφύλαξε ομόφωνα το δικαστήριο, κλείνοντας την αυλαία της ιστορικής, για πολλούς λόγους, δίκης για την εγκληματική δράση της Χρυσής Αυγής, στέλνοντας στη φυλακή 38 καταδικασθέντες, είναι κάτι που ουδείς εντός ή εκτός δικαστηρίου είχε προβλέψει ή συμπεριλάβει στις εκτιμήσεις του.

Η απόφαση του δικαστηρίου να πάνε φυλακή, όχι μόνον η ηγετική πολιτική ομάδα της Χρυσής Αυγής, Νίκος Μιχαολιάκος, Ηλίας Κασσιδιάρης και λοιποί, που είχαν καταδικαστεί ως πολιτικό διευθυντήριο των εγκληματικών δράσεων, αλλά και πρώην βουλευτές του κόμματος που είχαν καταδικάσει έξι ή επτά χρόνια, επιχειρησιακά στελέχη της Χ.Α. με συμμετοχή σε εγκλήματα, ακόμη και καταδικασθέντες σε ποινές πέντε χρόνων, είναι εκείνο που σφράγισε τη δικαστική διαδικασία και καθόρισε ουσιαστικά το εύρος της δικαστικής κρίσης.

Μετά την τελική έκδοση της απόφασης και την εκτέλεσή της με την παράδοση ηγετικών στελεχών της Χ.Α. αλλά και των περισσότερων από τους λοιπούς καταδικασθέντες, πολλοί είναι εκείνοι που αναρωτήθηκαν πώς το δικαστήριο έστειλε «μέσα» τόσο πολλούς, και μάλιστα με ποινές πέντε, έξι ή επτά ετών, κάτι που τα τελευταία χρόνια δεν συμβαίνει στη δικαστηριακή μας πρακτική, καθώς μένουν εκτός φυλακής καταδικασθέντες με πολύ μεγαλύτερες ποινές και σε σοβαρές υποθέσεις.

Ομως το ίδιο το βαρύ κατηγορητήριο, το σκεπτικό του βουλευτήματος που παρεμπήν την ηγετική πολιτική ομάδα της Χρυσής Αυγής και τα επιχειρησιακά της στελέχη σε δίκη, αλλά και η εμπειρισταμένη πρόταση παραπομπής του εισαγγελέα Ισίδωρου Ντογιάκου, δίδουν την απάντηση για την τελική δικαστική απόφαση που ήταν «κόντρα» στην εισαγγελική πρότα-

ση και έξω από κάθε πρόβλεψη ή εκτίμηση, ειδικών και μη.

Πιο συγκεκριμένα από το κατηγορητήριο, τα εκατοντάδες πειστήρια που υπάρχουν στη δικογραφία, από τις τοποθετήσεις των ιδίων των ηγετικών στελεχών της Χ.Α., αλλά και εκείνων που με διάφορες εγκληματικές δράσεις υλοποιούσαν τον πολιτικό σχεδιασμό, προκύπτουν αδιάσειστα στοιχεία, ότι στόχος της εν λόγω εγκληματικής οργάνωσης δεν ήταν μόνον η διάπραξη κακοουργημάτων.

Στόχος ήταν η κατάλυση του δημοκρατικού πολιτεύματος,

Η σημασία της απόφασης μπορεί να συγκριθεί με την αντίστοιχη του 1975 για τους πρωταίους του απριλιανού πραξικοπήματος.

στοιχείο που καθόρισε την τελική δικαστική κρίση, καθώς η συγκεκριμένη εγκληματική οργάνωση αντιμετωπίστηκε από το δικαστήριο όχι μόνον ως μία εγκληματική οργάνωση που διαπράττει εγκλήματα, αλλά επιπροσθέτως και ως μία εγκληματική οργάνωση που αντιστρατεύεται τις συνταγματικές αρχές και ακολουθεί πρακτικές εις βάρος της δημοκρατίας.

Με αυτά τα δεδομένα, ομόφωνα οι δικαστές, η emblematicή πρόεδρος της δίκης Μαρία Λεπενιώτη και τα μέλη Γεσθημανή Τσουφούγλου και Ανδρέας Ντόκος, άφησαν εκτός φυλακής μόνον δώδεκα από τους συνολικά 50 καταδικασθέντες, ανάμεσα στους οποίους και πέντε πρώην βουλευτές, μεταξύ των οποίων και τη σύζυγο Νίκου Μιχαολιάκου καθώς και άλλους που τους είχαν αναγνωρι-

Εκτιμώντας τα αδιάσειστα στοιχεία, ομόφωνα οι δικαστές, προεξόχουσας της προέδρου Μαρίας Λεπενιώτη (κέντρο), έστειλαν στη φυλακή την πλειονότητα της ηγετικής ομάδας και των επιχειρησιακών στελεχών της Χρυσής Αυγής.

στεί ελαφρυντικά, όπως ο Στάθης Μπούκουρας, ο Χρυσοβαλάντης Αλεξόπουλος και ο Μιχάλης Αρβανίτης, ενώ για παράδειγμα τον Νίκο Μίχο που είχε εξασφαλίσει ελαφρυντικό, τον έστειλαν τελικά στη φυλακή.

Για όλους τους άλλους, ηγετική πολιτική ομάδα της Χ.Α. και λοιπούς, η δικαστική κρίση ήταν φυλάκιση, με μια απόφαση της οποίας η τεράστια σημασία θα αποτιμηθεί με τον καιρό, πάντως ανήκει στις ιστορικές αποφάσεις της ελληνικής Δικαιοσύνης από τη μεταπολίτευση έως σήμερα. Είναι μια απόφαση που ελήφθη όχι με πολιτικά κριτήρια, όπως ισχυρίστηκαν πολλοί εκ των καταδικασθέντων πρωτοκλασάτων πολιτικών στελεχών της Χ.Α., ανάμεσά τους και ο Νίκος Μιχαολιάκος, αλλά και οι συνήγοροι τους που μίλησαν μέσα στο δικαστήριο για

απόφαση που εκδόθηκε υπό το βάρος της πίεσης της κοινής γνώμης και στο πλαίσιο της εξυπηρέτησης πολιτικών σκοπιμοτήτων.

Η απόφαση του δικαστηρίου προέκυψε έπειτα από σχολαστική διαδικασία 5,5 χρόνων, στηρίχθηκε στα αδιάσειστα δεδομένα της ίδιας της δικογραφίας και τις αντιδημοκρατικές τοποθετήσεις των ηγετικών στελεχών της Χ.Α. και τις εγκληματικές δράσεις στελεχών και μελών της. Με άλλα λόγια, είναι μια απόφαση ποινικά απολύτως θεμελιωμένη με στοιχεία και γεγονότα, αλλά με προφανή και αυτονόητη πολιτική σημασία, καθώς ήδη έχει παραγάγει –και θα συνεχίσει να παράγει– πολιτικές συνέπειες.

Η σημασία της απόφασης, μάλιστα, μπορεί να συγκριθεί μόνον με την αντίστοιχη του 1975 για τους πρωταίους του απριλιανού πρα-

ξικοπήματος, τότε που κυριάρχησε στη δίκη η μεγάλη μορφή του προέδρου της Γιάννη Ντεγιάννη.

Θεσμικό βάρος

Η δικαστική κρίση για την εγκληματική δράση της Χρυσής Αυγής που ολοκληρώθηκε την περασμένη Πέμπτη με την απόφαση να οδηγηθούν στη φυλακή 38 καταδικασθέντες, διαθέτει εκ των πραγμάτων πολιτικό και θεσμικό βάρος, ενώ υπερβαίνει τα ελληνικά σύνορα, καθώς είναι η μοναδική απόφαση καταδίκης πολιτικού φορέα σε ολόκληρη την Ευρώπη ναζιστικού τύπου με εγκληματικές πρακτικές.

Τέλος, είναι μια απόφαση που επιβεβαιώνει την ορθότητα του πολιτικού εγχειρήματος το 2013 και τη βούληση της ελληνικής Δικαιοσύνης, που το υπέρτεσε με σοβαρότητα, κόπο και υπευθυνότητα.

Η έκταση των ποινών

Μετά την επιβολή των ποινών και κυρίως την απόφαση να πάνε φυλακή 38 από τους 50 καταδικασθέντες, το ερώτημα που τίθεται είναι πόσα χρόνια θα εκτίσουν, κυρίως η ηγετική πολιτική ομάδα της Χ.Α. που έχει καταδικάσει σε 13 χρόνια κάθειρξη, Νίκος Μιχαολιάκος, Ηλίας Κασσιδιάρης και λοιποί, πλην Αρτέμης Ματθαίου που έχει 10 χρόνια αλλά και οι υπόλοιποι που βρίσκονται στις φυλακές.

Εδώ πρέπει να διευκρινιστεί πως ο νόμος είναι εκείνος που καθορίζει την έκταση των ποινών και στο θέμα αυτό το δικαστήριο που δίκασε και καταδίκασε, δεν έχει καμία αρμοδιότητα.

Ετσι, όσοι έχουν καθειρέξει 13 χρόνια (Μιχαολιάκος και λοιποί) αναμένεται να μείνουν στη φυλακή περί τα έξι χρόνια, ενώ δεν αποκλείεται να βγουν και νωρίτερα, αν ως έγκλειστοι έχουν εργαστεί ή αν αντιμετωπίσουν προβλήματα υγείας και ζητήσουν να βγουν. Οσοι έχουν ποινές έξι ή επτά χρόνια, κυρίως πρώην βουλευτές που καταδικάστηκαν μόνον για ένταξη σε εγκληματική οργάνωση και όχι ως μέλη του πολιτικού διευθυντηρίου της Χ.Α., όπως Κων. Μπαρμπαρούσης και άλλοι, αυτοί θα μείνουν μέσα περί τα δύο το πολύ τρία χρόνια, με πολλές πιθανότητες να βγουν και νωρίτερα λόγω εργασίας ή άλλων προϋποθέσεων.

Οι ελάχιστοι από τους εγκλείστους που έχουν ποινές πέντε χρόνια θα μείνουν το πολύ ένα χρόνο, ενώ ο Γιώργος Ρουπακιάς καταδικασμένος πλέον για τη δολοφονία του Παύλου Φύσσα σε ισόβια και 14 χρόνια κάθειρξη θα μείνει μέσα από 16 ως 20 χρόνια.

Πάντως, πέραν των νομοθετικών προβλέψεων που καθορίζουν πόσο θα μείνουν οι καταδικασθέντες για τα εγκλήματα της Χ.Α. στη φυλακή, ο συμβολισμός από το γεγονός ότι μπήκαν φυλακή, σε όλα τα επίπεδα, πολιτικά, κοινωνικά και θεσμικά, είναι τεράστιος. Και αυτό δεν είναι λίγο.

Το δεύτερο κύμα παρασύρει και τους νέους

Μιλάει στην «Κ» 33χρονος που νοσηλεύθηκε

Του ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Η πιο δύσκολη μάχη που έπρεπε να δώσει ήταν με την αβεβαιότητα. Στα τέλη Σεπτεμβρίου, ξαπλωμένος στο κρεβάτι μιας κλινικής COVID-19, ο 33χρονος Χρήστος Χριστοδουλόπουλος δεν ήξερε πώς θα κυλούσαν οι επόμενες ημέρες. Η ασθένεια είχε κινηθεί ύπουλα, χωρίς έντονα, εξόφθαλμα σημάδια. Δεν τον ταλαιπώρησε βήχας ή δύσπνοια, αλλά οι εργαστηριακές μετρήσεις έδειχναν ότι η λοίμωξη επεκτεινόταν στους πνεύμονες. Δεν ήξερε εάν θα επιδεινωθεί η υγεία του, εάν θα έπανε η φαρμακευτική αγωγή που του είχαν χορηγήσει ή πότε θα λάμβανε εξιτήριο. Στον ίδιο θάλαμο είδε έναν νοσηλευόμενο με τα διπλά του χρόνια να αποφεύγει τελευταία στιγμή τη διασωλήνωση.

Αυτή η δυσκολία στην πρόγνωση, τουλάχιστον κατά τα πρώτα στάδια της νοσήσεώς του, λέει ότι μεγάλωσε και την αγωνία του. Τελικά δεν χρειάστηκε να οδηγηθεί σε μονάδα εντατικής θεραπείας και έλαβε εξιτήριο από το νοσοκομείο «Σωτηρία» έπειτα από 12 ημέρες. Εισήχθη στις 24 Σεπτεμβρίου και επέστρεψε στο σπίτι του στις 6 Οκτωβρίου. Δεν είναι ο μόνος ασθενής χωρίς υποκείμενα νοσήματα και νέος ηλικιακά που χρειάστηκε να παραμείνει σε κλινική COVID-19. Θυμάται ότι κατά τη διαλογή είδε άλλους δέκα συνομηλικούς του, κάποιοι εκ των οποίων βγήκαν θετικοί και άλλοι που είχαν προσέξουν στο νοσοκομείο με ύποπτη συμπτωματολογία.

«Ήμουν προσεκτικός. Φορούσα μάσκα στα επαγγελματικά μου ραντεβού, έβαζα αντισηπτικό στα χέρια, δεν είχα πάει στα γενέθλια καλού μου φίλου γιατί θεωρούσα ότι οι εννιά καλεσμένοι θα ήταν πολλοί», λέει στην «Κ». «Αντισυ-

χούσα στην αρχή μήπως κολλήσω τους γονείς μου, θεωρούσα ότι αφορά κυρίως εκείνους. Τελικά δεν ξέρεις ποια ηλικία θα ακουμπήσει».

Οι κάτω των 40

Η εξέλιξη του δεύτερου κύματος στην Ελλάδα δείχνει, σύμφωνα με τις παρατηρήσεις των ειδικών, ότι ο νέος κορωνοϊός έχει μεγάλη διασπορά στην ηλικιακή ομάδα κάτω των 40 ετών. Στην Αττική ο μέσος όρος ηλικίας των ενεργών κρουσμάτων είναι τα 33 έτη και στη Θεσσαλονίκη τα 30. «Η επιδημιολογική αύξηση καθοδηγείται από την ηλικιακή ομάδα 18-39 ετών σε ποσοστό 60%-70% περισσότερο από το αναμενόμενο», ανέφερε πρόσφατα ο επικεφαλής καθηγητής Ιατρικής Σχολής του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και μέλος της Επιτροπής

«Ήμουν προσεκτικός, Φορούσα μάσκα στα επαγγελματικά μου ραντεβού, έβαζα αντισηπτικό στα χέρια. Τελικά δεν ξέρεις ποια ηλικία θα ακουμπήσει».

Εμπειρογνομόνων του υπουργείου Υγείας, Γκίκας Μαγιορκίνης.

Οι περισσότεροι ασθενείς αυτών των ηλικιών είτε θα παραμείνουν ασυμπτωματικοί είτε θα περάσουν ήπια τη νόσο. Ωστόσο δεν αποκλείεται ορισμένοι να χρειαστούν πολυήμερη νοσηλεία ή και να διασωληνωθούν όπως συνέβη στο Ασκληπιείο Βούλας με έναν 25χρονο από την Τήνο, ο οποίος έλαβε πρόσφατα εξιτήριο. Ο νεαρός είχε μεταφερθεί με αεροδια-

Οι περισσότεροι ασθενείς ηλικίας 18-39 ετών είτε θα παραμείνουν ασυμπτωματικοί είτε θα περάσουν ήπια τη νόσο. Ωστόσο, δεν αποκλείεται ορισμένοι να χρειαστούν πολυήμερη νοσηλεία ή και να διασωληνωθούν, όπως συνέβη στο Ασκληπιείο Βούλας με έναν 25χρονο από την Τήνο, ο οποίος έλαβε πρόσφατα εξιτήριο (φωτ. αρχείου).

Ο Χρήστος Χριστοδουλόπουλος κατά τη νοσηλεία του στο «Σωτηρία». «Δεν χρειάζεται να το ζήσουμε για να προσέχουμε», λέει σήμερα.

κομιδή σε ειδική κάψουλα μέσω της Σύρου στην Αθήνα στα τέλη Σεπτεμβρίου και χρειάστηκε να μπει σε ΜΕΘ λίγες ημέρες μετά την εμφάνιση των πρώτων συμπτωμάτων.

Αν και είναι αρκετά δύσκολο να ιχνελατισθεί κάποιος από πού μπορεί να κόλλησε τον νέο κορωνοϊό, ο κ. Χριστοδουλόπουλος θεωρεί ότι στην περίπτωση του αυτό μπορεί να συνέβη από μια φιλική επίσκεψη στο σπίτι του.

«Δεν φιληθήκαμε, δεν αγκαλιαστήκαμε, κρατήσαμε αποστάσεις», λέει. «Δεν μπορείς να ξέρεις με σιγουριά, αλλά συνδυάζονται οι μέρες». Αργότερα το άτομο που είχε συναντήσει βρέθηκε θετικό στον ιό, χωρίς να έχει παρουσιάσει κάποιο σύμπτωμα.

Για τον κ. Χριστοδουλόπουλο οι πρώτες ημέρες καραντίνας στο σπίτι του ως στενή επαφή κρούσματος κύλησαν με ήπια εξάντληση, λίγο πόνο στην πλάτη και χαμηλό πυρετό.

Οι πρώτες οδηγίες που του δόθηκαν από τον ΕΟΔΥ δεν ήταν να υποβληθεί σε τεστ για τον νέο κορωνοϊό, αλλά να παραμείνει σε απομόνωση στο σπίτι. Ωστόσο την έκτο ημέρα ανέβηκε ο πυρετός και τον συμβόλυσαν να μεταβεί σε νοσοκομείο. Όταν εισήχθη στο «Σωτηρία» λέει ότι ο πυρετός του είχε φτάσει στο 39,2. «Δεν είχα δύσπνοια, αλλά οι εξετάσεις έδειξαν ότι είχε πέσει πολύ ο κορεσμός στο οξυγόνο. Η πνευμονία είχε ήδη επεκταθεί χωρίς να το πάρω χαμπάρι», λέει και προσθέτει ότι εάν είχε στο σπίτι του ένα οξυμέτρο θα μπορούσε να παρακολουθήσει καλύτερα την πορεία της υγείας του για να μην αιφνιδιαστεί και ρισκάρει να χαθεί κρίσι-

μος χρόνος μέχρι τη νοσηλεία του.

Στις παρέες του, όπως λέει, μέχρι και πρόσφατα άκουγε κριτική απέναντι στα μέτρα περιορισμού της διασποράς της νόσου. «Η αγωγή του αν θα πιάσουν τα φάρμακα όμως δεν συγκρίνεται με καμία έλλειψη βόλτας», τονίζει.

«Ο ιός με “δάγκωσε”»

Στο ίδιο νοσοκομείο κατά το πρώτο κύμα της πανδημίας νοσηλεύτηκε και ένας 43χρονος ο οποίος μίλησε στην «Κ» τον περασμένο Απρίλιο υπό τον όρο της ανωνυμίας. Και αυτός βρισκόταν εκτός του ηλικιακού φάσματος για πιθανή βαριά νόσηση. Με άρτιες αιματολογικές εξετάσεις και αθλητικό παρελθόν, δεν ανήκε σε κάποια ευπαθή ομάδα. «Ο ιός όμως με “δάγκωσε”», είχε πει τότε.

Εκδήλωσε και αυτός πνευμονία και έμεινε κλινικής για 20 ημέρες προτού λάβει εξιτήριο. Σήμερα λέει ότι τους επόμενους μήνες αντιμετώπισε παράδοξες αντιδράσεις από μερίδα κόσμου που μάθαινε την ιστορία του. Ορισμένοι, εκτός του στενού του κύκλου, άκουγαν με καχυποψία όσα έλεγε. «Θεωρούσαν ότι αυτό που τράβηξα ήταν μια γριπούλα και ότι αντέδρασα υπερβολικά», λέει.

«Και να κολλήσουμε, θα το περάσουμε ελαφρά»

Της **ΗΛΙΑΝΑΣ ΜΑΓΓΡΑ**

Τέσσερις πρωτοετείς φοιτητές συναντιούνται την περασμένη Πέμπτη το βράδυ στο Σύνταγμα – οι δύο με μάσκες, οι άλλοι χωρίς. Γνωρίστηκαν διαδικτυακά, καθώς τα μαθήματα δεν γίνονται διά ζώσης, και αποφάσισαν να βρεθούν. «Είμαι πρωτοετής φοιτητής, δεν μπορώ να είμαι συνέχεια σε απομόνωση, θα καταλήξουμε με προβλήματα ψυχικής υγείας», λέει στην «Κ» ο Χρήστος, συμπληρώνοντας πως δεν φοβάται πολύ ούτε για τον εαυτό του ούτε μην κολλήσει συγγενείς επειδή μένει μόνος. Ο Θανάσης, ο οποίος φοράει μάσκα, αντιστοιχεί. Ο ιός είναι καινούργιος, λέει, οι επιπλοκές που δημιουργεί αβέβαιες. Αποφεύγει τους κλειστούς χώρους και βρίσκεται με λίγα άτομα. «Από τη μία είναι ο φόβος της υγείας, κι από την άλλη της απομόνωσης», δηλώνει ο ίδιος.

Από την αρχή της πανδημίας έχει δοθεί έμφαση στη συμπεριφορά των νέων, οι οποίοι κινδυνεύουν λιγότερο από τον ιό. Αυτή την εβδομάδα όμως όλα τα φώτα είναι πάνω τους. Ο Σωτήρης Τσιόδρας τόνισε πως η ηλικιακή ομάδα 18-24 είναι πρώτη σε κρούσματα, με δεύτερη αυτή των 25-34. Ο Νίκος Χαρθαλιάς είπε πως ο μέσος όρος ηλικίας νοσηνούντων στη Θεσσαλονίκη είναι τα 28 έτη. Ο πρωθυπουργός απηύθυνε έκκληση στους νέους να προσέχουν.

Για τον 19χρονο Σπύρο, όμως, η αύξηση των νοσηνούντων στην ηλικιακή του ομάδα φαίνεται «αδιά-

φορη». «Ως ένα βαθμό προσέχω, δεν θεωρούμε ότι είναι κάτι ασήμαντο αλλά δεν θα χαλαστούμε κιόλας», λέει στην «Κ». Της ίδιας άποψης είναι και η 18χρονη φοιτήτρια φυσικοθεραπείας Κατερίνα Τ., η οποία τονίζει πως προσέχει –βάζει μάσκα στα μέσα και χρησιμοποιεί αντισηπτικό– αλλά δεν πιστεύει ότι η πραγματικότητα είναι τόσο «υπερβολική» όσο την παρουσιάζουν τα μέσα. Η 18χρονη Αλεξία Μ. συμπληρώνει πως πολλοί δεν πιστεύουν καν πως υπάρχει ο ιός. «Κάποιοι λένε πως δεν υπάρχει και είναι αδιάφοροι, άλλοι το πιστεύουν και πάλι είναι αδιάφοροι», αναφέρει. «Δεν πιστεύουμε στις ειδήσεις», λέει η Κατερίνα.

Δεν είναι οι μόνες. Ένας από τους λόγους που μία μερίδα των νέων δεν ακολουθεί τα μέτρα φαίνεται να είναι η έλλειψη εμπιστοσύνης στους φορείς και στα μέσα ενημέρωσης. Ο 22χρονος φοιτη-

Νέοι μαλούν στην «Κ», την ώρα κατά την οποία τα κρούσματα έχουν χτυπήσει κόκκινο.

τής γραφιστικής Theodore L. λέει πως δεν φοβάται. Εν μέρει προσέχει γιατί έχει άσθμα, αλλά ο κορωνοϊός δεν έχει επηρεάσει τη ζωή του σχεδόν καθόλου, τονίζει στην «Κ», επειδή δεν πιστεύει πως είναι «όσο μεγάλο το παρουσιάζουν τα μέσα», ούτε πως έχουν ανέβει τα κρούσματα στους νέους. «Δεν

Καθημερινή εικόνα –τουλάχιστον μέχρι πρότινος– στο Μοναστηράκι, όπως και σε πλατείες ανά την Ελλάδα. Ένας από τους λόγους που μια μερίδα των νέων δεν ακολουθεί τα μέτρα φαίνεται να είναι η έλλειψη εμπιστοσύνης στους φορείς.

είναι από αφέλεια, ούτε ότι δεν μας νοιάζει, αλλά δεν είμαστε και πρόβατα», αναφέρει. «Εμείς δεν αγχωνόμαστε σαν νέοι γιατί και αν κολλήσουμε θα το περάσουμε ελαφρά», λέει ο 20χρονος Κώστας Κ. «Δεν γίνεται να μη βγαίνεις», τονίζει, «η ζωή έτσι κι αλλιώς συνεχίζεται».

Η Ντόνα Παπαστυλιανού, καθηγήτρια Κοινωνικής Ψυχολογίας στο Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο, τονίζει πως αυτή η συμπεριφορά είναι εν μέρει αναμενόμενη. «Η αμφισβήτηση της εξουσίας είναι χαρακτηριστικό της νεότητας», δηλώνει στην «Κ». Συμπληρώνει πως οι κοινωνικές

ανάγκες των νέων ανθρώπων, η ψυχολογική κόπωση που έχει επιφέρει η πανδημία και η ανάγκη για εκτόνωση, η πληροφόρηση πως οι νέοι δεν νοσηνούν βαριά και η αίσθηση του άρταρτου που τους διακατέχει είναι όλοι παράγοντες που συμβάλλουν στη μερική μη συμμόρφωση με τα μέτρα.

Ο Θανάσης Εξαδάκτυλος, πρόεδρος του Πανελληνίου Ιατρικού Συλλόγου, δηλώνει στην «Κ» πως πέραν του ότι είναι πιο εκτεθειμένοι στον ιό λόγω τρόπου ζωής –χρησιμοποιούν μέσα μαζικής επικοινωνίας, ζουν σε πανεπιστημιακές εστίες, διασκεδάζουν διασποράς και είναι στην πρώτη γραμμή όπου κι αν εργάζονται– είναι λογικό να μην ακολουθούν περιορισμούς που δεν τους αφορούν τόσο, καθώς οι νέοι που έχουν νοσήσει σοβαρά αποτελούν εξαίρεση. Παρ' όλα αυτά, πρέπει όλοι να αντιδράσουμε άμεσα για να μην γίνει η κατάσταση χειρότερη, λέει. «Τα μέτρα μόνο αν τηρηθούν θα λειτουργήσουν», τονίζει ο ίδιος.

«Προφανώς για διάφορους λόγους δεν έχουμε καταφέρει να προσεγγίσουμε τη νεολαία και αυτό το κούνημα του δακτύλου δεν βοηθάει», αναφέρει ο καθηγητής Μικροβιολογίας Αλκίς Βατόπουλος. Ο ιός δεν είναι εμφανής –«δηλαδή δεν έχουμε νεκρούς στους δρόμους»– αλλά οι μεγαλύτεροι συνευριστούν πως μπορεί να αρρωστήσουν βαριά και να πεθάνουν, επισημαίνει. Κι όσο αυξάνεται το επιδημιολογικό φορτίο, τόσο περισσότεροι μεγαλύτεροι προσβάλλονται.

«Σε καμία περίπτωση δεν θέλω να κολλήσω», τονίζει η 28χρονη Ελένη Στυλιανού, ενώ ο 26χρονος Αντώνης Δημητριάδης προσέχει τόσο που αποφεύγει να δει μέχρι και τα ανήψια του επειδή πηγαίνουν στο σχολείο.

Ο 26χρονος Έλληνοαμερικανός Μπρους Γουίλνις, προσέχει με τον ξένο κόσμο αλλά όταν είναι με τους φίλους που βλέπει συχνά –σε σπίτι, στο εστιατόριο ενός εξ αυτών, σε μπαρ ή πιο σπάνια σε πάρκο, πλατείες ή στην Αρχαία Αγορά στη Θεσσαλονίκη– δεν ανησυχεί. «Θα ήταν καλό να τρώμε δίπλα δίπλα και μετά στο σαλόνι να κρατάμε αποστάσεις», λέει. Η Νίκη Ταχιάου, 27 ετών, δηλώνει πως πέραν από τους γονείς και τη γιαγιά της ανησυχεί και για την οικονομία.

«Ενα lockdown, έστω και τοπικό, η κοινωνία και η οικονομία της πόλης δεν θα μπορούσαν να το αντέξουν», λέει στην «Κ» ο Κωνσταντίνος Ζέρβας, δήμαρχος της Θεσσαλονίκης, όπου τα κρούσματα εκτοξεύθηκαν την τελευταία εβδομάδα λόγω της άφιξης φοιτητών αλλά και του επισυνασμού που προξένησαν τα μέχρι πρότινος χαμηλά επίπεδα κρουσμάτων.

Ο 30χρονος Γιάννης Πιερρουτσάκος, κάτοικος Θεσσαλονίκης, προσέχει μόνο για να μην το μεταδώσει σε άλλους –η κατάσταση όμως δημιουργεί «μια βίαιη αποξένωση», τονίζει. «Θεωρώ λογικό ότι ο κόσμος δεν την παλεύει άλλο», αναφέρει. «Απλά θέλουν να ζουν κανονικά».

Η δύσκολη αποκατάσταση

Τον περασμένο Μάρτιο, όταν είχε νοσηλευθεί στο «Σωτηρία» ο 43χρονος, η διεθνής επιστημονική κοινότητα δεν είχε αποκτήσει ακόμη τις σημαντικές γνώσεις για τη νόσο που συνέλεξε στην πορεία. Γίνονταν δοκιμές σε θεραπευτικά πρωτόκολλα και η COVID-19 ήταν εν πολλοίς ένας άγνωστος εχθρός. Σήμερα ευχαριστεί ξανά το προσωπικό που τον περιέθαλψε και λέει ότι οι πνευμονές του επανακάμπτουν, αργά αλλά σταθερά. Μετά το εξιτήριό του αναφέρει ότι εμφάνισε πόνους στο κεφάλι, πιασίματα στον λαιμό, μουςιάσματα που δεν είχε ξαναβιώσει στο παρελθόν. Οι εξετάσεις στις οποίες υποβλήθηκε δεν έδειχναν κάτι και αυτό τον επιφόρτισε με πρόσθετο άγχος. Περιγράφει την κατάσταση σαν μια «ομίχλη εγκειφάλου». Δεν αποκλείει πάντως, έπειτα από επισκέψεις και σε ορθοπεδικό, αυτό να προκλήθηκε από κάποιο τραυματισμό στον αυχένα κατά το διάστημα που έμεινε ξηλωμένος στην κλινική. Πέρα από την ίδια τη νόσο, και η πολυήμερη νοσηλεία μπορεί να αφήσει σε κάποιους ασθενείς για ορισμένο διάστημα το αποτύπωμα της. Αφού επέστρεψε πρόσφατα στο σπίτι του, ο κ. Χριστοδουλόπουλος λέει ότι για μία εβδομάδα αισθανόταν αδυναμία. Φοβήθηκε την πρώτη ημέρα να βαδίσει μέχρι το μπάνιο. «Δεν ήξερα αν μπορού να σταθώ στα πόδια μου», λέει. Πλέον έχει επανέλθει στην εργασία του. «Αντιλαμβάνομαι την κόπωση του κόσμου και τις αντιδράσεις για τα μέτρα, υπάρχει ένας διαρκής φόβος. Καταλαβαίνω ότι εάν κάποιος δεν έχει κρούσμα στο κοντινό του περιβάλλον μπορεί να μην έχει πλήρη εικόνα του τι μπορεί να προκαλέσει αυτή η ασθένεια, αλλά πρέπει να είμαστε πιο προσεκτικοί», τονίζει. «Δεν χρειάζεται να το ζήσουμε για να προσέχουμε».

Δύσκολα θα επαναληφθεί το 2016

Ο Τζορτζ Στεφανόπουλος μιλάει στην «Κ» για τις αμερικανικές εκλογές και εξηγεί γιατί το προβάδισμα Μπάιντεν μοιάζει ακλόνητο

Συνέντευξη στον **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Ο **Τζορτζ Στεφανόπουλος** είναι μία από τις σπάνιες περιπτώσεις που πέρασε με εξαιρετική επιτυχία από την πολιτική στη δημοσιογραφία. Γιος παπά, με στενές σχέσεις με την Ελλάδα και την ομογένεια, ο Στεφανόπουλος είναι σήμερα ο κορυφαίος δημοσιογράφος του καναλιού ABC και ο παρουσιαστής της πλέον δημοφιλούς πρωινής ενημερωτικής εκπομπής στις ΗΠΑ. Πρόκειται για το «Good Morning America», με περίπου 4 εκατομμύρια τηλεθεατές σε ημερήσια βάση.

Γνώρισα τον Στεφανόπουλο το 1988, όταν εκείνος ήταν στο επιτελείο του Μάικλ Δουκάκη και κάλυπτε ως ανταποκριτής την καμπάνια του. Ανήκε σε μια μικρή ομάδα Ελληνοαμερικανών που επικοινωνούσαν με τον δικό τους κώδικα όταν ταξίδευαν με τον προεδρικό υποψήφιο, ανταλλάσσοντας συχνά αστεία ή και άλλες... κουβέντες στα ελληνικά. Στη συνέχεια έγινε δεξί χέρι του Μπιλ Κλίντον και εκπρόσωπος Τύπου του Λευκού Οίκου, πριν επιλέξει τη δημοσιογραφία το 1996. Από τότε και κάθε τέσσερα χρόνια έχουμε καθιερώσει μια συνέντευξη με θέμα τις αμερικανικές προεδρικές εκλογές (αυτή που διαβάσετε δόθηκε την περασμένη Δευτέρα).

Ο Στεφανόπουλος προσέρχεται από το Δημοκρατικό Κόμμα, αλλά είναι εξαιρετικά νηφάλιος στις απόψεις και εκτιμήσεις του. Γνωρίζει προσωπικά τον Τραμπ και είχε επιστημονήσει από νωρίς το 2016 την ισχυρή δυναμική της υποψηφιότητάς του. Αυτή τη φορά, όμως, θεωρεί ότι το πιθανότερο σενάριο είναι η εκλογή του Τζο Μπάιντεν, καθώς μάλιστα επιστημονίζει ότι οι δημοσκοπήσεις δεν έχουν αλλάξει θεαματικά εδώ και μήνες. Προσθέτει, ωστόσο, πως ο ίδιος και οι συγγενικοί του είναι διπλά προσεκτικοί, επειδή την «άπτησαν» και δεν προέβλεψαν το αποτέλεσμα στις τελευταίες εκλογές. Εκτιμά, τέλος, πως ο Τραμπ, εφόσον νηττηθεί, θα έχει να αντιμετωπίσει σοβαρότατα δικαστικά προβλήματα.

— Πιστεύετε πως η φετινή είναι μια παράξενη, μια μοναδική εκλογική αναμέτρηση;

— Είναι η πιο παράξενη. Ποτέ δεν είδαμε κάτι αντίστοιχο, αυτό είναι αδιεμφισβήτητο. Μια εκλογική αναμέτρηση σαν αυτή, μεσοσύνης της πανδημίας... Πιστεύω ότι κάτι αντίστοιχο συνέβη στις αρχές του 1900, αλλά στη σύγχρονη εποχή ποτέ δεν είδαμε σιδηρόποτη παρόμοιο. Φέτος ήταν μια τρελή χρονιά για όλο τον κόσμο, ιδιαίτερα ταραχώδης για τις ΗΠΑ. Η παραπομπή του προέδρου Τραμπ, η πανδημία, η οικονομική κατάρρευση, η ανέλπιστη επιστροφή του Τζο Μπάιντεν, ο οποίος θεωρήθηκε «τελειωμένος» μετά την Αϊόβα και το Νιου Χάμπαϊρ. Επέστρεψε, όμως, και αντέ-

“

Ο Τραμπ «κρατάει» τους ψηφοφόρους του: τους λευκούς της εργατικής τάξης. Δεν πιστεύω ότι αυτό αρκεί για να εγγυηθεί την επανεκλογή του, αλλά διατηρεί περίπου το 40% του εκλογικού σώματος.

“

Εξαιτίας του μεγάλου αριθμού πολιτών που ψηφίζουν καθημερινά, η σημασία κάποιας έκπληξης της τελευταίας στιγμής ελαττώνεται.

“

Πιστεύω ότι αν ο Τραμπ χάσει τις εκλογές θα αντιμετωπίσει σημαντικές δικαστικές περιπέτειες.

στρεψε τα πάντα με μια νίκη του στη Νότια Καρολίνα.

Το πιο παράξενο από όλα, ωστόσο, είναι ότι ο προεκλογικός αγώνας, παρά την επικρατούσα κατάσταση, υπήρξε εξαιρετικά σταθερός. Αν δει κανείς τις δημοσκοπήσεις του Ιανουαρίου, πριν από την παραπομπή του προέδρου, προτού καν αναδειχθεί σε επίσημο υποψήφιο του Δημοκρατικού Κόμματος ο Μπάιντεν, είχε προβάδισμα έναντι του Ντόναλντ Τραμπ 7 έως 9 μονάδες. Σήμερα, δύο εβδομάδες πριν από την 3η Νοεμβρίου, το εκλογικό προβάδισμα του Μπάιντεν παραμένει 7 έως 9 μονάδες, παρά τα όσα συνέβησαν σε αυτές τις τρελές εκλογές.

Μία ακόμη ένδειξη του πόσο ασυνήθως είναι η φετινή εκλογική αναμέτρηση είναι ότι βλέπουμε να ψηφίζει νωρίς ένας εντυπωσιακά μεγάλος αριθμός Αμερικανών. Μένουν ακόμα δύο εβδομάδες μέ-

Ο **Τζορτζ Στεφανόπουλος** υπήρξε στενός συνεργάτης του προέδρου Κλίντον και εκπρόσωπος Τύπου του Λευκού Οίκου. Σήμερα παρουσιάζει τη δημοφιλή ενημερωτική εκπομπή «Good Morning America» στο δίκτυο ABC (φωτ.).

χρι την ώρα της κάλπης και ήδη έχουν ψηφίσει περισσότεροι από 30 εκατομμύρια πολίτες, δηλαδή περισσότερο από το 20% του εκλογικού σώματος κατά τις εκλογές του 2016. Είναι απίστευτο.

— Πιστεύετε ότι η εκλογική αναμέτρηση θα εστιαστεί σε ένα μόνο θέμα: Οτι η COVID-19 θα είναι το κυρίαρχο ζήτημα;

— Τα πάντα εντάσσονται κάτω από την επικεφαλίδα COVID. Λίγο πριν ξεκινήσει η συνομιλία μας, ο πρόεδρος Τραμπ είχε ένα εντυπωσιακό ξέσπασμα απευθυνόμενος σε δημοσιογράφους, κατά το οποίο επαναλάμβανε ότι «ο κόσμος έχει κουραστεί με την COVID-19, ο κόσμος έχει βαρεθεί τους ηλίθιους σαν τον δόκτορα Φάουσι, τον οποίο θα απέλυα αν αυτό δεν πυροδοτούσε τόσο αρνητικές αντιδράσεις».

Σίγουρα η πανδημία χρωματίζει οτιδήποτε σχετίζεται με τις εκλογές: από τον τρόπο που πραγματοποιούν οι υποψήφιοι την προεκλογική εκστρατεία τους μέχρι τον τρόπο που ψηφίζει ο κόσμος και το γεγονός ότι οι Αμερικανοί δεν πιστεύουν ότι ο πρόεδρος Τραμπ διαχειρίστηκε σωστά την πανδημία. Αυτός είναι ένας από τους βασικούς παράγοντες των ιδιαίτερα χαμηλών ποσοστών αποδοχής στο πρόσφατο του.

Κατά κάποιο τρόπο πρόκειται για μια μονοθεματική εκλογική αναμέτρηση, τουλάχιστον μέχρι αυτή τη στιγμή. Ο πρόεδρος έχει δύο ακόμα εβδομάδες στη διάθεσή του για να αλλάξει την κατάσταση. Μέχρι αυτή τη στιγμή, ωστόσο, οι εκλογές είναι ταυτόχρονα και ένα δημοψήφισμα για τον Ντόναλντ Τραμπ, τον

εν ενεργεία πρόεδρο, παρότι συνήθως όσοι πρόεδροι βρίσκονται σε αυτή τη θέση εμφανίζουν τις εκλογές σαν μια επιλογή ανάμεσα σε δύο υποψηφίους. Όταν ένας εν ενεργεία πρόεδρος ή κάποιος σε ανάλογη θέση προσπαθεί να κερδίσει, όπως έκανε ο Τζορτζ Μπους ο προεβύτερος το 1988, όταν είχε αντίπαλο τον Μάικλ Δουκάκη, «στοχοποιεί» τον αντίπαλο, καθιστώντας τον μη αποδεκτή επιλογή. Μέχρι στιγμής, η προεκλογική εκστρατεία του Ντόναλντ Τραμπ δεν έχει καταφέρει να το κάνει αυτό στον Τζο Μπάιντεν, ο οποίος αποδεικνύεται ένας δύσκολος, άπιαστος στόχος.

— Θυμάμαι, το 2016 η Χίλαρι Κλίντον σε αυτό το χρονικό σημείο είχε προβάδισμα έναντι του Τραμπ. Υπάρχει περίπτωση φέτος να δούμε μια επανάληψη του 2016; Μήπως με κάποιον τρόπο έχετε χάσει τη συγκεκριμένη εξέλιξη;

— Αυτό ακριβώς το ερώτημα θέτουμε κυριολεκτικά κάθε λεπτό της κάθε ημέρας, γιατί πιστεύω ότι όλοι πάθαμε σοκ το 2016. Όμως, πιστεύω ότι σήμερα η κατάσταση είναι διαφορετική, και να γιατί: Κατ' αρχάς, σε εθνικό επίπεδο, το προβάδισμα του Μπάιντεν είναι περίπου τριπλάσιο από αυτό της Χίλαρι στην αντίστοιχη χρονική στιγμή, 9,2 μονάδες έναντι τριών. Δεύτερον, η Χίλαρι Κλίντον ήταν πολύ λιγότερο αρεστή από τον Μπάιντεν. Μια ένδειξη είναι ότι πριν από τέσσερα χρόνια, οι ψηφοφόροι στους οποίους δεν άρεσε ούτε ο Τραμπ ούτε η Κλίντον κατευθύνθηκαν μαζικά προς τον Τραμπ. Σήμερα, αν

παρατηρώντας τους ψηφοφόρους διαπιστώσεις ότι δεν συμπαθούν ούτε τον Μπάιντεν ούτε τον Τραμπ, βλέπεις ότι κατευθύνονται μαζικά προς τον Μπάιντεν. Πιστεύω αυτή είναι μια δεύτερη διαφορά.

Η τρίτη, τεράστια και προφανής διαφορά έγκειται στο ότι κατά κάποιον τρόπο, πριν από τέσσερα χρόνια, ο Ντόναλντ Τραμπ ήταν ο εξωτερικός διεκδικητής, ενώ η Χίλαρι Κλίντον έμοιαζε σαν να ήταν ο «εν ενεργεία πρόεδρος» που διεκδικούσε τρίτη θητεία για τους Δημοκρατικούς. Σήμερα, ο Τραμπ είναι εκείνος που πρέπει να υπερασπιστεί την τετραετή θητεία του στον Λευκό Οίκο. Δεν είναι πλέον ο διεκδικητής. Αυτή είναι μια άλλη διαφορά.

Θα μπορούσα να συνεχίσω και να επιστημονίζω και άλλες. Μια άλλη μεγάλη διαφορά είναι ότι ο καθοριστικός παράγων των δύο τελευταίων εβδομάδων πριν από τις εκλογές του 2016 ήταν ο Τζέιμς Κόμει, επικεφαλής του FBI. Αρχικά εμφανίστηκε και δήλωσε ότι επανεκκίνησε τη διερεύνηση της Χίλαρι Κλίντον και δύο ημέρες πριν από τις εκλογές δήλωσε ότι έκλεισε την έρευνα. Οι αναλύσεις που είδα, αλλά και οι προσωπικές μου παρατηρήσεις της εποχής, με οδήγησαν στη διαπίστωση ότι αυτή ήταν η διαφορά ανάμεσα στη νίκη και στην ήττα για τον Ντόναλντ Τραμπ και τη Χίλαρι Κλίντον πριν από τέσσερα χρόνια. Πιστεύω ότι αυτό είναι αποδεδειγμένο.

Όμως, ο Ντόναλντ Τραμπ «κρατάει» γερά τους ψηφοφόρους του: τους λευκούς της εργατικής τάξης.

Η επόμενη ημέρα

— Έχετε καμιά ιδέα τι θα πράξει ο Τραμπ αν χάσει τις εκλογές; Θα παρατηθεί χωρίς να παραμείνει μέχρι την ορκωμοσία του νεοεκλεγέντος προέδρου;

— Δεν γνωρίζω την απόληξη σε αυτό. Όμως, θα κάνω μια παρατήρηση. Τις επόμενες ημέρες θα δούμε κατά πόσον τα φορολογικά στοιχεία του Ντόναλντ Τραμπ θα πρέπει να παραδοθούν στην εισαγγελία του Μανχάταν. Πιστεύω ότι αν χάσει τις εκλογές θα αντιμετωπίσει σημαντικές δικαστικές περιπέτειες, από τον εισαγγελέα του Μανχάταν, τον γενικό εισαγγελέα της Νέας Υόρκης, ακόμα και από ομοσπονδιακούς φορείς. Πιστεύω ότι αυτό πρέπει να παρακολουθεί ο κόσμος.

Δεν πιστεύω ότι αυτό αρκεί για να εγγυηθεί την επανεκλογή του, αλλά διατηρεί περίπου το 40% του εκλογικού σώματος. Μπορεί, άραγε, κάτι να συμβεί τις δύο τελευταίες εβδομάδες πριν από τις εκλογές που θα του επιτρέψει να αυξήσει αυτή την επιρροή του στο 46%, 47%, 48% που θα χρειαστεί; Είναι πιθανό. Δεν συμβαίνει βεβαίως σήμερα, αλλά ως πιθανότητα να δούμε τι θα συμβεί μετά το ντιμπέιτ το βράδυ της Πέμπτης.

— Ωστόσο, δεν αναμένετε «οκτωβριανές εκπλήξεις», αυτές, δηλαδή, που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την τελευταία στιγμή το εκλογικό αποτέλεσμα;

— Ποτέ μη λες ποτέ, γιατί έχουμε μπροστά μας ακόμα δύο εβδομάδες του Οκτωβρίου και κάποιος θα μπορούσε να ισχυριστεί ότι η φετινή υπήρξε μια χρονιά τέτοιων εκπλήξεων. Ποιος θα μπορούσε να φανταστεί ότι ο πρόεδρος των ΗΠΑ θα προσβαλλόταν από τον πανδημικό ιό που υποτίθεται ότι πολεμούσε, τέσσερις εβδομάδες πριν από τις εκλογές; Πιστεύω ιδιαίτερα, ωστόσο, πως εξαιτίας του μεγάλου αριθμού πολιτών που ψηφίζουν καθημερινά, η σημασία κάποιας έκπληξης της τελευταίας στιγμής ελαττώνεται. Αυτή είναι μια ακόμη μεγάλη διαφορά συγκριτικά με την περασμένη τετραετία. Δεν υπάρχουν αυτή τη στιγμή πολλοί αναποφάσιστοι εκλογείς. Επίσης, δεν υπάρχει άλλος υποψήφιος, π.χ. των Φιλελευθέρων ή του Κόμματος των Πρασίνων, που θα μπορούσε να απορροφήσει ψήφους. Φέτος δεν το κάνουν αυτό.

Ως πρόεδρος ο Μπάιντεν θα είναι μια σταθεροποιητική δύναμη

— Πολλοί ανησυχούν ότι αν η διαφορά των εκλογικών αποτελεσμάτων είναι μικρή, μπορεί να υπάρξουν εκδηλώσεις βίας, κάποια μορφή επιφύλλιας σύρραξης. Ανησυχείτε γι' αυτό;

— Σίγουρα. Το παρακολουθούμε. Ασφαλώς. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι αυτή τη στιγμή τα συναισθήματα είναι εξαιρετικά τεταμένα. Ο πρόεδρος υποδαυλίζει την ένταση. Μόλις πριν από λίγα λεπτά δήλωσε ότι ο μόνος τρόπος να χάσει την εκλογική αναμέτρηση είναι αν υπάρξει νοθεία. Στο περιβάλλον πόλωσης και πολωτικών ΜΜΕ που βρισκόμαστε, πολλοί από τους οπαδούς του θα το πιστέψουν και θα το ερμηνεύσουν ως κάλεσμα για δράση. Είναι κάτι που όλοι παρακολουθούμε.

— Τι είδους πρόεδρος θα είναι ο Τζο Μπάιντεν; Τον γνωρίζετε επί πολύ καιρό.

— Ναι, πολύ καιρό. Στην πραγματικότητα πέρασα από συνέντευξη για εργασία στο γραφείο του, αμέσως μετά την προεκλογική εκστρατεία του Μάικλ Δουκάκη το

“

Χρειάζεται μια ειλικρινής προσπάθεια για να επουλωθεί η βαθιά διαίρεση του κοινωνικού συνόλου.

1988. Πράγματι, τον γνωρίζω πολύ καιρό. Πιστεύω ότι ο Μπάιντεν θα είναι μια σταθεροποιητική δύναμη. Αυτή είναι η δέσμευσή του προς τον αμερικανικό λαό. Θα κατευνάσει την κατάσταση και μπορεί κανείς να το διαπιστώσει αυτό στις εμφανίσεις του. Την περασμένη Πέμπτη εμφανίστηκε μαζί μου, τη στιγμή κατά την οποία ο πρόεδρος Τραμπ βρισκόταν στο NBC με τη Σαβάννα Γκάντριν. Ήταν τόσο εντυπωσιακή η αντίθεσή τους, στη συμπεριφορά, στην ιδιοσυγκρασία, στην εμπειρία. Πιστεύω,

«Ποτέ μη λες ποτέ, έχουμε μπροστά μας ακόμη δύο εβδομάδες», λέει ο Τζορτζ Στεφανόπουλος για τις εκλογικές αποτελέσματα, κατά τη διαδικτυακή συνέντευξη που παραχώρησε στην «Κ» από το σπίτι του στη Νέα Υόρκη.

ασφαλώς, ότι θα προσπαθήσει να προωθήσει την ατζέντα του Δημοκρατικού Κόμματος, πολιτισμικά να «ρίξει» τη θερμοκρασία. Χρειάζεται μια ειλικρινής προσπάθεια για να επουλωθεί η βαθιά διαίρεση του κοινωνικού συνόλου.

— Αν έπρεπε να στοιχηματίσετε τώρα, πιστεύετε ότι θα κερδίσει δύσκολα ο Μπάιντεν ή θα καταγράψει μία σαρωτική νίκη;

— Αυτό με στοιχειώνει από την περασμένη τετραετία. Παραδέχομαι ότι δεν θα προέβλεπα τότε τη νίκη του Τραμπ. Ο βασικός στατιστικός εκλογικός αναλυτής των ΗΠΑ εκτιμά πως ο Μπάιντεν διαθέτει 88% πιθανότητες να κερδίσει τις εκλογές και άρα ο Τραμπ έχει 12%. Χωρίς αυτό να είναι ασήμαντο, οι πιθανότητες μιας σαρωτικής νίκης του Μπάιντεν προσεγγίζουν το 40%, καθώς είναι πάνω από 35%. Πιστεύω, λοιπόν, ότι σήμερα υπάρχουν περισσότερες πιθανότητες μιας σαφούς, άνετης νίκης, συγκριτικά με οτιδήποτε είχαμε δει το 2016. Αυτή η πιθανότητα ενισχύεται καθημερινά.

Στην τελική ευθεία οι δύο μονομάχοι

Ο Αμερικανός πρόεδρος προσπαθεί να αποδραματοποιήσει τις συνέπειες του ιού – Στη μάχη, στο πλευρό του Μπάιντεν, ο Ομπάμα

Της ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ

Η πανδημία παραμένει η αχίλλειος πτέρνα του Αμερικανού προέδρου Ντόναλντ Τραμπ, καθώς ήταν το θέμα το οποίο κυριάρχησε στο τελευταίο ντιμπέιτ με τον Δημοκρατικό αντίπαλό του, Τζο Μπάιντεν. Σε μια σαφώς πιο πολιτισμένη τηλεμαχία συγκριτικά με την πρώτη, οι μονομάχοι εκπροσώπησαν δύο εντελώς διαφορετικές κοσμοθεωρίες και αντιλήψεις για το μέλλον των ΗΠΑ.

Ο Τραμπ επιχείρησε εκ νέου να αποδραματοποιήσει τον κορωνοϊό, λέγοντας ότι οι Αμερικανοί πρέπει να μάθουν να ζουν με την COVID-19, ενώ ο Μπάιντεν απάντησε ότι προς το παρόν μαθαίνουν να πεθαίνουν από την ασθένεια. Παραθέτοντας ψευδή στοιχεία, ο Τραμπ επέμεινε ότι ο απολογισμός θα ήταν πολύ πιο δραματικός αν δεν είχε χειριστεί τόσο καλά την κρίση, ενώ ο Μπάιντεν δεν σταμάτησε να τον σφυροκοπά για τις επιδόσεις του στον τομέα.

Ο Αμερικανός πρόεδρος επιτέθηκε στον τώως αντιπρόεδρο για το Obamacare, χωρίς ο ίδιος να προσφέρει κάποια συγκεκριμένη εναλλακτική για το σύστημα υγείας. Σε κάποια αποστροφή μάλιστα κατηγόρησε τον Μπάιντεν ότι φιλοδοξεί να εισάγει σοσιαλιστική υγειονομική περίθαλψη στις ΗΠΑ, μια καταγγελία που προκάλεσε σκωπτικά σχόλια από τους ιδεολογικούς αντιπάλους του με δεδομένο ότι Αμερικανός πρόεδρος νοσπλεύτηκε δωρεάν στο νοσοκομείο Walter Reed.

«Ο Τραμπ αγαπά τον σοσιαλισμό για τον εαυτό του και τη σκληρή ιδιωτική πρωτοβουλία για τους υπόλοιπους», ήταν το σχόλιο του γερουσιαστή του Βερμόντ Μπέρνι Σάντερς.

Διάχυτη ήταν η προσπάθεια του προέδρου να εμφανίσει τον αντίπαλό του ως προϊόν του κατεστημένου της Ουάσινγκτον, εγκαλώντας τον μάλιστα γιατί δεν έκανε μέχρι σήμερα όσα υπόσχεται να πράξει αν εξασφαλίσει την προεδρία.

Αυτός και ο Λίνκολν

Ο ίδιος αυτοσκηνοθετήθηκε εξάλλου ως αουτράντερ, παρόλο που επί τέσσερα χρόνια ήταν ένοικος του Λευκού Οίκου. Τέλος, σε μια ακόμη επίδειξη... μετριοφροσύνης, συνέκρινε εαυτόν με τον Αβραάμ Λίνκολν, ο οποίος –ίσως, όπως είπε– ήταν ο μοναδικός πρό-

Αμερικανοί στο Αρπεί της Καλιφόρνιας παρακολουθούν τη δεύτερη τηλεμαχία ανάμεσα στους δύο υποψήφιους προέδρους. Ο Τραμπ είπε πως οι πολίτες πρέπει να μάθουν να ζουν με την COVID-19, ενώ ο Μπάιντεν απάντησε ότι προς το παρόν μαθαίνουν να πεθαίνουν από την ασθένεια.

Η υψήλιος παρακολουθεί με κοιμμένη την ανάσα την κρίσιμη αναμέτρηση, καθώς πολλά θα εξαρτηθούν από την έκβασή της.

εδρος που έκανε περισσότερα από τον Τραμπ για τους μαύρους στις ΗΠΑ (διέταξε την απελευθέρωση των Αφροαμερικανών σκλάβων το 1863).

Αποτιμώντας το ντιμπέιτ, Αμερικανοί αναλυτές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι ο Τραμπ δεν έχασε πόντους από αυτήν την αναμέτρηση, ούτε όμως κατάφερε κάποιο σοβαρό πλήγμα στον αντίπαλό του. Από την πλευρά του ο Μπάιντεν πέτυχε να αποψύγει κάποιο σημαντικό ολισθήμα, γεγονός που από μόνο του αποτελεί επιτυχία με δεδομένη τη μακρά παράδοση στις γκάφες που είχε οικοδομήσει στη διάρκεια της πολιτικής του σταδιοδρομίας.

Η υψήλιος παρακολουθεί με κοιμμένη την ανάσα την κρίσι-

μη αναμέτρηση, καθώς πολλά θα εξαρτηθούν από την έκβασή της. Η αμερικανική διπλωματία αναμένεται να αλλάξει τόσο έναντι της Κίνας, της Ρωσίας, της Βόρειας Κορέας, της Τουρκίας, της Βρετανίας, αλλά και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ειδικά της Γερμανίας, σε περίπτωση που χάσει τις εκλογές του επόμενου μήνα ο Τραμπ.

Είναι λογικό λοιπόν, ο Σι Τζι-πίνγκ, ο Βλαντιμίρ Πούτιν, ο Κιμ Γιονγκ Ουν, ο Ταγίπ Ερντογάν, ο Μπόρις Τζόνσον και η Άγκελα Μέρκελ να αγωνιούν για το αποτέλεσμα. Οι υψήλιοι αντικινεζικοί τόνοι ειδικά στην περίοδο της πανδημίας, η εγνοωμένη φιλορωσική πολιτική του, η καλή προσωπική του χημεία με τον Βορειοκορεάτη ηγέτη, η πρόσβαση του Τούρκου προέδρου στον Λευκό Οίκο ακόμη και τη στιγμή που ο Τραμπ έπαιζε γκολφ και στον αντίποδα η εξαιρετικά κακή του σχέση με την Άγκελα Μέρκελ είναι μερικές εκφάνσεις των στενών δεσμών που ανέπτυξε ο Αμερικανός πρόεδρος με αυταρχικούς ηγέτες και του τρόπου με τον οποίο διέρρηξε τις διατλαντικές σχέσεις.

Πολλοί παρατηρητές τρέμουν

μια δεύτερη θητεία Τραμπ, που θα μπορούσε να σημάνει περαιτέρω χάος στην αμερικανική εξωτερική πολιτική και ενίσχυση της μονομερούς δράσης των ΗΠΑ. Στο πλαίσιο αυτό προκαλούν μάλλον έκπληξη οι αποκαλύψεις για ανάμειξη του Ιράν αλλά κυρίως της Ρωσίας εις βάρος του Αμερικανού προέδρου, καθώς το 2016 η Μόσχα αναμείχθηκε ενεργά υπέρ της ανάδειξής του στην προεδρία.

Ο μυστικός λογαριασμός

«Ξέρουμε ότι συνεχίζει να κάνει μπιζνες στην Κίνα, επειδή δι-αθέτει έναν μυστικό λογαριασμό σε κινεζική τράπεζα! Πώς είναι δυνατόν; Μπορείτε να φανταστείτε τι θα γινόταν αν είχα εγώ μυστικό λογαριασμό σε κινεζική τράπεζα, όταν ήμουν υποψήφιος για την επανεκλογή μου;», αναρωτήθηκε ο τώως πρόεδρος Μπαράκ Ομπάμα, ο οποίος ρίχτηκε αυτήν την εβδομάδα στην προεκλογική μάχη στο πλευρό του Μπάιντεν. Η ρητορική ερώτηση έχει αξία, καθώς ο Τραμπ προπαγανδούσε επίμονα τους τελευταίους μήνες να συνδέσει τον γιο του Μπάιντεν, Χάντερ, με σκοτεινές επιχειρημα-

τικές δραστηριότητες στην Κίνα.

Αν και σε ορισμένες πολιτείες ο Τραμπ φαίνεται να κλείνει την ψαλίδα στις εθνικές δημοσκοπήσεις όσο πλησιάζει η ώρα της κάλπης, ένας άλλος δείκτης, το μέγεθος των κονδυλίων που έχουν συγκεντρώσει τα δύο επιτελεία, συγκλίνει στην εκτίμηση ότι ο Μπάιντεν θα νικήσει.

Ο πρόεδρος έχει πλέον μόλις 63 εκατ. δολάρια στα ταμεία της εκστρατείας του, ενώ ο αντίπαλός του έχει εξασφαλίσει σχεδόν τριπλάσιους πόρους. Το ποσό αποτελεί δραματική αλλαγή από την άνοιξη, όταν η καμπάνια Τραμπ είχε μαζέψει 180 εκατ. δολάρια παραπάνω από τον Μπάιντεν και τους Δημοκρατικούς, οι οποίοι έβγαζαν από μια εσωκομματική διαδικασία έντονους πόλωσης.

Επτά μήνες αργότερα, ωστόσο, ο Μπάιντεν διαθέτει 177 εκατ. δολάρια, ενώ ο Τραμπ έχει καταφέρει από πέρυσι να δαπανήσει σχεδόν 1,3 δισ. δολάρια και αγωνίζεται πλέον να αντιπαρατεθεί σε επίπεδο χρηματοδότησης με τον Δημοκρατικό αντίπαλό του, στην κρίσιμότερη φάση της εκστρατείας του.

Οι αστάθμητοι παράγοντες των αμερικανικών εκλογών

Μόλις εννέα ημέρες απομένουν μέχρι την 3η Νοεμβρίου, ημέρα των προεδρικών εκλογών στις ΗΠΑ, και όλα τα προγνωστικά συγκλίνουν προς την ίδια εκτίμηση. Στατιστικά μοντέλα ανάλυσης των δημοσκοπικών δεδομένων, ακαδημαϊκοί και πολιτικοί αναλυτές προβλέπουν ότι ο Τζο Μπάιντεν θα είναι ο επόμενος ένοικος του Λευκού Οίκου. Όμως, η συνταρακτική ανατροπή της εκλογικής αναμέτρησης του 2016, που έφερε τον Ντόναλντ Τραμπ στον Λευκό Οίκο, φαίνεται να στοιχειώνει όσους θέλουν να αποπειραθούν μια «βέβαιη» εκτίμηση του εκλογικού αποτελέσματος. Ιδιαίτερα οι Δημοκρατικοί προσπαθούν να ανακαλύψουν οποιονδήποτε «αστάθμητο παράγοντα» θα μπορούσε να μεταβάλει την έκβαση της αναμέτρησης. Κυρίως, δε, να αποκλείσουν τις λεγόμενες «εκπλήξεις του Οκτωβρίου», δηλαδή εξελίξεις της τελευταίας στιγμής, που θα μπορούσαν να επηρεάσουν δυσμενώς ή και να ανατρέψουν ολοκληρωτικά το αποτέλεσμα.

Όπως επισημαίνει ο Τομ Μπόνιερ, διευθύνων σύμβουλος της TargetSmart, εταιρείας διαχειρίσεως δεδομένων του Δημοκρατικού Κόμματος, «οι αστάθμητοι παράγοντες αυτής της εκλογικής διαμάχης είναι περισσότεροι από ό,τι σε οποιαδήποτε άλλη χρονική στιγμή. Όλα τα εργαλεία πρόβλε-

ψης του εκλογικού αποτελέσματος έχουν δημιουργηθεί για «φυσιολογικές εκλογές». Οι φετινές είναι ό,τι θέλετε, εκτός από φυσιολογικές».

Μέχρι τα μέσα της εβδομάδας, περίπου 40 εκατ. Αμερικανοί είχαν ήδη ψηφίσει, είτε με επιστολική ψήφο είτε αυτοπροσώπως όπου υπήρχε αυτή η δυνατότητα,

Το Κολέγιο των Εκλεκτόρων, η επιστολική ψήφος, η πανδημία και τα βουβή ρεύματα αφήνουν περιθώρια για εκπλήξεις.

αψηφώντας την πανδημία και συχνά περιμένοντας ακόμη και ώρες στην ουρά. Πολλοί από αυτούς είναι εγγεγραμμένοι ψηφοφόροι του Δημοκρατικού Κόμματος. Όμως, παραμένει άγνωστο εάν η μεγάλη συμμετοχή είναι ικανή να υπερκεράσει το μεγάλο κύμα ψηφοφόρων του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος που θα προσέλθουν αυτοπροσώπως στα εκλογικά κέντρα την 3η Νοεμβρίου, καθώς οι πιο συντηρητικοί παραμένουν εξαιρετικά καχύποπτοι έναντι της επιστολικής ψήφου. Είναι βέβαιο ότι τα προηγούμενα χρόνια τα μέλη του

«Ο Τραμπ ψεύδεται, ο κόσμος πεθαίνει». Οχημα στην Ουάσινγκτον σε καμπάνια κατά του Αμερικανού προέδρου. Η 3η Νοεμβρίου παραμένει ένα δημοψήφισμα για τον Ντόναλντ Τραμπ, το οποίο, όπως όλα δείχνουν, χάνει.

Δημοκρατικού Κόμματος θα είχαν εφαρμόσει μια δοκιμασμένη μέθοδο, προκειμένου να εξασφαλίσουν τη μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή ψηφοφόρων.

Θα έστελναν χιλιάδες εθελοντές «πόρτα πόρτα» για να εγγράφουν πολίτες στους εκλογικούς καταλόγους. Όμως ο Μπάιντεν κατήργησε αυτή την προεκλογική πρακτική εξαιτίας του φόβου μετάδοσης του κορωνοϊού, αφήνοντας ουσιαστικά ελεύθερο το πεδίο στο στρατόπεδο Τραμπ.

Ενας άλλος αστάθμητος παράγοντας είναι πόσοι από τους υπο-

στηρικτές του Μπάιντεν τελικά θα στείλουν τις επιστολικές ψήφους τους και δεν θα εγκαταλείψουν τα ψηφοδέλτια στο τραπέζι της κουζίνας ή ακόμη θα εμφανιστούν στα εκλογικά κέντρα για να ψηφίσουν. Ο πρώην συντάκτης Λίτμαν, πιστεύει ότι ένας άλλος λόγος ανησυχίας για την έκβαση των εκλογών είναι το ιδιαίτερα πολωτικό κλίμα, το οποίο πιθανώς να επηρεάσει τη συμμετοχή των Δημοκρατικών ψηφοφόρων. «Φοβάμαι ότι πολλοί θα δεχθούν απειλές εάν πάνε να ψηφίσουν.

Ανησυχά για τις περιπλανώμενες παραστρατιωτικές ομάδες που είδαμε σε διαδηλώσεις», τονίζει. Μείζον ζήτημα είναι και ο αριθμός των επιστολικών ψήφων που θα θεωρηθούν έγκυρες.

Μετά την απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Πενσυλβάνια, σύμφωνα με την οποία οι επιστολικές ψήφοι που δεν θα περιέχονται στον σωστό φάκελο, τα λεγόμενα «γυμνά ψηφοδέλτια», δεν θα καταμετρηθούν, μέλη εκλογικών επιτροπών εκτιμούν ότι ακόμη και 100.000 επιστολικές ψήφοι μπορεί να απορριφθούν. Ο αριθμός αυτός είναι διπλάσιος από τη διαφορά με την οποία ο Τραμπ κέρδισε την Κλίντον στην πολιτεία, το 2016.

Η αλήθεια είναι ότι φέτος όσοι χαράσσουν την κομματική στρατηγική εστιάζουν το ενδιαφέρον τους σε παράγοντες όπως η εγκυρότητα των ψηφοδελτίων, η καταμέτρησή τους και η συμμετοχή των εκλογών στη διαδικασία. Αυτό συμβαίνει διότι θεωρούν ότι δεν υπάρχει κάποιος άλλος ευμετάβλητος παράγοντας που θα μπορούσε να θέσει εν αμφιβολία το αποτέλεσμα. Οι Ρεπουμπλικανοί έχουν σχεδόν εγκαταλείψει την ελπίδα μιας ολοκληρωτικής μεταστροφής της κατάστασης όσον αφορά την πανδημία, ούτε ελπίζουν σε θεαματική βελτίωση της οικονομίας. Πάνω από όλα, όμως,

η 3η Νοεμβρίου παραμένει ένα δημοψήφισμα για τον Ντόναλντ Τραμπ, το οποίο, όπως όλα δείχνουν, χάνει.

Ενας φόβος των Δημοκρατικών επιπλέον είναι η ύπαρξη «ντροπαλών» ή σιωπηλών ουστηρικών του Αμερικανού προέδρου, που δεν εκδηλώνουν τη βούλησή τους και αρνούνται να δηλώσουν στις δημοσκοπήσεις την υποστήριξή τους για έναν βαθιά διχαστικό πρόεδρο.

Ακόμη, όμως, και αν χάσει στη λαϊκή ετυμγορία, όπως συνέβη το 2016, ο Τραμπ δεν αποκλείεται να παραμείνει στον Λευκό Οίκο κερδίζοντας στο Κολέγιο των Εκλεκτόρων, στο οποίο αντιπροσωπεύονται δυσανάλογα οι μικρές πολιτείες εις βάρος των μεγάλων, κάτι που ευνοεί τους Ρεπουμπλικανούς. Κάθε πολιτεία εκλέγει τόσους εκλεκτορες όσο είναι το άθροισμα των βουλευτών και των γερουσιαστών της. Οι βουλευτές είναι ανάλογοι του πληθυσμού, αλλά οι γερουσιαστές είναι παντού δύο, από την Καλιφόρνια των 40 εκατομμυρίων μέχρι τη Γουαϊόμινγκ των 578.000. Ωστόσο, θεωρείται στατιστικά άκρως απίθανο να κερδίσει ο Τραμπ το Κολέγιο των Εκλεκτόρων εάν δεν μειώσει την ψαλίδα με τον Μπάιντεν στη λαϊκή ψήφο κάτω από τις πέντε μονάδες.

REUTERS, A.P.

Ο «εφιάλτης του 2016»

Πολλοί Δημοκρατικοί φοβούνται μια επανάληψη της εκλογικής βραδιάς-θρίλερ του 2016, όταν τα πάρτι, οι προγραμματισμένοι πανηγυρισμοί και τα κοκτέιλ που περιέμεναν τα επινίκια για την ανάδειξη της Χίλαρι Κλίντον στην προεδρία των ΗΠΑ έδωσαν τη θέση τους στο σοκ της επικράτησης του Ντόναλντ Τραμπ. Κι ενώ όλες οι δημοσκοπήσεις συγκλίνουν ότι την αναμέτρηση του Νοεμβρίου θα κερδίσει ο Μπάιντεν, ενδεχομένως και με επικράτηση Δημοκρατικών στα δύο σώματα του Κογκρέσου, στελέχη και υποστηρικτές του κόμματος φοβούνται να το πιστέψουν. «Φτιάχνω στο μυαλό μου το σενάριο μιας νίκης Τραμπ γιατί δεν μπορώ να διαχειριστώ μια νέα απογοήτευση», έλεγε πρόσφατα στους New York Times η Ελεν Ρόζενταλ, Δημοκρατική αντιπρόσωπος στο δημοτικό συμβούλιο της Νέας Υόρκης. Πρόσφατη δημοσκόπηση έδειξε ότι για το 68% των Αμερικανών οι εκλογές του 2020 είναι πηγή άγχους, με το ποσοστό αυτό στους Δημοκρατικούς να εκτοξεύεται στο 76%. Δεν είναι τυχαίο ότι ο Τραμπ επιμένει να μνημονεύει την πρώην υπουργό Εξωτερικών των ΗΠΑ στις ομιλίες του, σαν να ήθελε να ήταν εκείνη πάλι αντίπαλός του. Ισως γι' αυτό περίμενε από τον επικεφαλής του FBI ότι θα του εξασφαλίσει το αντίστοιχο του σκανδάλου των email της Χίλαρι (χρήση του προσωπικού της λογαριασμού για την επίσημη αλληλογραφία της) στο παρά πέντε των εκλογών, εις βάρος του Τζο Μπάιντεν αυτή τη φορά και ειδικότερα του γιου του, Χάντερ, ο οποίος δραστηριοποιείται επιχειρηματικά στην Κίνα. Μόνο που τα επιβαρυντικά στοιχεία δεν ήρθαν και η ψαλίδα υπέρ του πρώην αντιπροέδρου ανοίγει σταθερά τις τελευταίες εβδομάδες.

Αρμενικά τεθωρακισμένα στο Ναγκόρνο-Καραμπάχ, κάποια κατεστραμμένα, σε φωτογραφία από μη επανδρωμένο αεροσκάφος, που έδωσε στη δημοσιότητα το υπουργείο Αμυνας του Αζερμπαϊτζάν. Τα πολεμικά drones των Αζέρων έχουν προκαλέσει σοβαρά πλήγηματα στις αρμενικές δυνάμεις.

Οι φονικές μηχανές που θερίζουν τους Αρμενίους

Τα τουρκικά και ισραηλινά drones στη σύγκρουση του Ναγκόρνο-Καραμπάχ

«Δεν τα βλέπουμε, μόνο τα ακούμε να πετάνε ψηλά. Αν τύχει και τα διακρίνουμε με το μάτι, τα καταρρίπτουμε, αν όχι, κρυβόμαστε». Με αυτά τα λόγια ο Ασόρ Σαρκισιάν, χειριστής στο πυροβολικό του Ναγκόρνο-Καραμπάχ, περιγράφει στους Los Angeles Times τον καθημερινό του εφιάλτη: τα μη επανδρωμένα αεροσκάφη (drones) που σκορπίζουν την καταστροφή και τον θάνατο στους Αρμενίους της περιοχής για λογαριασμό του στρατού των Αζέρων.

Στον πόλεμο της δεκαετίας του 1990, που κατέληξε στην ντε φάκτο απόσχιση του Ναγκόρνο-Καραμπάχ από το Αζερμπαϊτζάν, πρωταγωνιστές ήταν οι στρατιώτες με τα καλάσνικοφ και τους όλμους. Η νέα σύγκρουση, που ξεκίνησε στις 27 Σεπτεμβρίου με την επίθεση των Αζέρων και την παρότρυνση του Ερντογάν, εξελίσσεται σε στατικό πόλεμο φθοράς, όπου πρωταγωνιστικό ρόλο παίζουν τα drones. Χωρίς εξελιγμένα συστήματα αεράμυνας, οι Αρμένιοι, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν τον Δαβίδ στη σύγκρουση με τον πολύ ισχυρότερο γείτονά τους, αδυνατούν να σταματήσουν τις φονικές μηχανές που πετάνε πάνω από τα κεφάλια τους. Μέχρι την ώρα που γράφονταν αυτές οι γραμμές, η Αρμενία είχε ανακοινώσει ότι περίπου 800 στρατιώτες της σκοτώθηκαν, ενώ πάνω από 80 τεθωρακισμένα της είχαν καταστραφεί.

Τη δεκαετία του 2000, η απότομη άνοδος των τιμών του πετρελαίου και του φυσικού αερίου έδωσε τη δυνατότητα στο πλούσιο σε υδρογονάνθρακες Αζερμπαϊτζάν να ενισχύσει αποφασιστικά τις ένοπλες δυνάμεις του, με αγορές στρατιωτικού υλικού από Τουρκία, Ισραήλ και Ρωσία (η τελευταία, αν και έχει υπογράψει

συμφωνία αμυντικής συνεργασίας με την Αρμενία, εξοπλίζει και τους δύο γείτονές της). Σύμφωνα με το Διεθνές Ερευνητικό Ινστιτούτο της Στοκχόλμης για την Ειρήνη, το Μπακού ξόδεψε περισσότερα από 19 δισ. δολάρια από το 2011 μέχρι το 2019 για εξοπλισμούς. Σε αυτό το ποσό περιλαμβάνονται πέντε δισ. για την προμήθεια, από το Ισραήλ, 100 Orbiter 1K και 50 Harop. Πρόκειται για τα λεγόμενα «drone καμικάζι», που υπερπίπτει σε μεγάλο ύψος, ικνυλάτωσης περιοχές, για αρκετή ώρα,

Μεγάλες απώλειες για τις μη διαθέτουσες εξελιγμένα συστήματα αεράμυνας δυνάμεις του Ερεβάν από τα μη επανδρωμένα αεροσκάφη.

και ύστερα πέφτουν με τρομερή ταχύτητα σε τεθωρακισμένα ή άλλους στόχους του εχθρού για να τους καταστρέψουν. Το Ισραήλ διατηρεί άριστες σχέσεις με το σιιτικό Αζερμπαϊτζάν, θεωρώντας το ως δύναμη πίεσης στο επίσημο σιιτικό (και με μεγάλη αzerική μειονότητα) Ιράν.

Σημαντική ενίσχυση στο οπλοστάσιο των Αζέρων έφερε και η αγορά των Bayraktar TB2, ενός εξελιγμένου τύπου drone, από την Τουρκία. Το εν λόγω μη επανδρωμένο αεροσκάφος μπορεί να πετάει για 24 ώρες και να επιστρέφει στη βάση του για γρήγορο ανεφοδιασμό, έχει ακτίνα επικοινωνίας τα 100 μίλια, ενώ είναι εφοδιασμένο με «έξυπνα» βλήματα. Επιπλέον, διαθέτει κάμερες, ένα μεγάλο

όπλο στον πόλεμο της προπαγάνδας, καθώς καταγράφει τα θεαματικά πλήγηματα που καταφέρει στον εχθρό. Όπως κατήγγειλε στην τηλεμερίδα της περασμένης Δευτέρας, στην ΕΣΗΕΑ, ο πρόεδρος της Αρμενίας, Αρμέν Σαρκισιάν, η Τουρκία κατασκεύασε αυτά τα drones με τη συνενοχή τουλάχιστον τριών χωρών-μελών του ΝΑΤΟ (Αυστρίας, Βρετανίας και Καναδά) που της προμηθεύουν τον κινητήρα και ευαίσθητες ηλεκτρονικές διατάξεις. Την επομένη, πάντως, ο Καναδάς ανακοίνωσε ότι σταματά τον εξοπλισμό της Τουρκίας με ανταλλακτικά για το εν λόγω drone.

Για την Αγκυρα, τα τουρκικά κατασκευής (έστω με δάνεια νατοϊκής τεχνολογίας) drones αποτελούν καλή διαφήμιση της εγκώριας πολεμικής βιομηχανίας και ισχυρό εργαλείο άσκησης εκφοβιστικής εξωτερικής πολιτικής. Ο τουρκικός στρατός είχε ήδη δοκιμάσει τα Bayraktar TB2 στη Συρία, εναντίον των Κούρδων, και στη Λιβύη, όπου η χρήση των τουρκικών drones διαδραμάτισε αποφασιστικό ρόλο για την ανακοπή των δυνάμεων του Χαφτάρ έξω από την Τρίπολη και για τη σταθεροποίηση του στρατοπέδου Σαράτζ.

Ο ρόλος της Αγκυρας

Η επίθεση των Αζέρων στο Ναγκόρνο-Καραμπάχ είχε προετοιμαστεί, καιρό τώρα, με επιμονή και μεθοδικότητα, από την Τουρκία. Στις μικρές κλίμακας συγκρούσεις του περασμένου Ιουλίου, το Αζερμπαϊτζάν είχε αντιμετωπίσει αποφασιστικά από τους Αρμένιους, γεγονός που προκάλεσε εθνικό σοκ και κατέβασε χιλιάδες κόσμο στους δρόμους του Μπακού με εθνικιστικά συνθήματα. Τους επόμενους μήνες, Τουρκία και Αζερμπαϊτζάν πραγματοποίησαν σει-

ρά στρατιωτικών γυμνασίων, ενώ Τούρκοι αξιωματικοί αναλάμβαναν την εκπαίδευση των Αζέρων «αδελφών» τους και μισθοφόροι της Τουρκίας από τη Συρία στρατολογούνταν για να πολεμήσουν στο μέτωπο του Ναγκόρνο-Καραμπάχ εναντίον των «απίστων».

Ακόμη και όταν η Μόσχα παρενέβη δύο φορές το τελευταίο δεκαπενθήμερο για να συνομολογηθούν δύο προσωρινές εκεχειρίες, ο Ερντογάν έσπευδε να ρίξει λάδι στη φωτιά, ενθαρρύνοντας τους Αζέρους να προχωρήσουν σε ολοκληρωτικό πόλεμο. Η επίδραση του Ερντογάν στον Ιλχάμ Αλίεφ ήταν πρόδηλη, όταν ο πρόεδρος του Αζερμπαϊτζάν δήλωνε: «Μεσολαβήτες και ηγέτες διεθνών οργανισμών υποστήριξαν ότι δεν υπάρχει στρατιωτική λύση στη σύγκρουση. Διαφώνησα με αυτή τη θέση και δικαιώθηκα. Η σύγκρουση λύνεται την ώρα που μιλάμε με στρατιωτικά μέσα. Τα πολιτικά μέσα θα έρθουν μετά».

Η στάση του Ερντογάν προκαλεί τα αντανάκλαστα του Κρεμλίνου, φέρνοντας πιο κοντά το ενδεχόμενο πολιτικής ή και στρατιωτικής σύγκρουσης της Ρωσίας με την Τουρκία. Σύμφωνα με ρεπορτάζ της ρωσικής ιστοσελίδας Ania.pro, που ειδικεύεται σε αμυντικά θέματα, οι Ρώσοι χρησιμοποίησαν το σύστημα ηλεκτρονικού πολέμου Krashukha-4 για να «τυφλώσουν» και να καταρρίψουν εννέα τουρκικά drones Bayraktar TB2, τα οποία πετούσαν κοντά σε ρωσική βάση, στην Αρμενία. Το εν λόγω ρωσικό σύστημα είχε χρησιμοποιηθεί με επιτυχία για την προστασία της βάσης του Χμεϊμίμ, στη Συρία, από επιθέσεις τζιχαντιστών, συμμάχων της Τουρκίας, και πάλι με τουρκικά drones.

ΠΕΤΡΟΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Το σοκ της άγριας δολοφονίας και η πανδημία

Διπλή δοκιμασία για τη Γαλλία

Η ίδιαζώντας ειδικής δολοφονία του καθηγητή Σαμιέλ Πατί από 18χρονο τζιχαντιστή τσετσενικής καταγωγής, την Παρασκευή 16 Οκτωβρίου στα περίχωρα του Παρισιού, ήρθε να συγκλονίσει τη Γαλλία, την ώρα που η χώρα δέχεται ασφυκτικές πιέσεις από το νέο κύμα κορωνοϊού.

Οι μαζικές διαδηλώσεις υποστήριξης προς τις αξίες της γαλλικής δημοκρατίας και η συγκινητική τελετή τιμής στον Πατί στο αίθριο του Πανεπιστημίου της Σορβόνης ήταν το ελάχιστο που μπορούσε να κάνει η γαλλική κοινωνία για να απαντήσει στο έγκλημα. Στις αρχές Οκτωβρίου, ο Πατί είχε παραδώσει μάθημα για την ελευθερία της έκφρασης δείχνοντας στην τάξη τα σκίτσα του Μωάμεθ που είχε δημοσιεύσει προ πενταετίας το περιοδικό «Σαρλί Εμπντό» και τα οποία είχαν σταθεί αφορμή για την τρομοκρατική επίθεση στα γραφεία του περιοδικού. Ο πατέρας μιας μαθήτριας παραπονέθηκε στο σχολείο για τα «βλάσφημα» σκίτσα, με τη συνοδεία γνωστού ισλαμιστή, ενώ οι αναρτήσεις των δύο φαίνονται ότι τράβηξαν την προσοχή του 18χρονου, ο οποίος βρισκόταν ήδη σε επικοινωνία με τζιχαντιστές στο Ιντλίμπ της Συρίας και είχε δηλώσει την επιθυμία του να γίνει «μαχητής».

Πέρα από το καθαρά αστυνομικό σκέλος των ερευνών, για τον προσδιορισμό πιθανών συνενόχων και την απάντηση στο ερώτημα πότε και πώς ριζοσπαστικοποιήθηκε ο 18χρονος (οι γονείς του κατέθεσαν ότι είχαν παρατηρήσει τις αλλαγές εδώ και ένα εξάμηνο και ότι φοβούνταν μήπως πάει στη Συρία), η απάντηση των γαλλικών αρχών ισοδυναμεί με αυτό που θα ονομαζόταν πόλεμος κατά του ισλαμισμού.

Ο Γάλλος υπουργός Εσωτερικών είπε ότι οι έρευνες στα σπίτια και οι συλλήψεις ατόμων που δεν σχετίζονταν άμεσα με την υπόθεση ήταν ένα «μήνυμα στους εχθρούς της δημοκρατίας», ενώ ζήτησε τη διάλυση σειράς οργανώσεων. Μεταξύ αυτών, βρίσκεται και το γαλλικό συντονιστικό όργανο για την καταπολέμηση της ισλαμοφοβίας, που συντάσσει τις ετήσιες εκθέσεις για τις επιθέσεις που δέχονται οι μουσουλμάνοι στη Γαλλία.

«Η αστυνομία απαντά στην απειλή με απειλή. Είναι μια επικίνδυνη τροχιά που κινδυνεύει»

Αυστηρότερα μέτρα τόσο στο μέτωπο του ισλαμικού ριζοσπαστισμού όσο και σε αυτό της αντιμετώπισης της καλπάζουσας COVID-19.

ει να οδηγήσει σε κλιμάκωση της βίας», εκτίμησε ο δικηγόρος Πατρίκ Σπινοζί στην εφημερίδα L'Opinion.

Η συγκυρία του κορωνοϊού, με τα νέα περιοριστικά μέτρα, που κλείνουν 46 από τα 66 εκατομμύρια Γάλλων στο σπίτι τους από τις 9 το βράδυ έως τις 6 το πρωί, και τη διεύρυνση της ανασφάλειας ως προς την υγεία και τις οικονομικές προοπτικές, δημιουργούν την ανάγκη για στιβαρούς χειρισμούς, η οποία ωστόσο μπορεί να οδηγήσει σε εκτροπή. «Υπάρχει ο κίνδυνος να επιζητεί ο πληθυσμός τη βεβαιότητα, δηλαδή την αυταρχική διακυβέρνηση», προειδοποίησε ο νευροψυχίατρος Μπόρις Σιρλινίκ.

LE MONDE, L'OPINION, MEDIAPART, JDD

Νεαρή με φωτογραφία του δολοφονημένου καθηγητή Σαμιέλ Πατί, σε μια από τις μαζικές διαδηλώσεις υποστήριξης στις αξίες της γαλλικής δημοκρατίας.

Σχεδόν πλήρης απαγόρευση των αμβλώσεων

Το συνταγματικό δικαστήριο της Πολωνίας έκρινε αντισυνταγματικές τις αμβλώσεις λόγω προβλημάτων στην ανατομία του εμβρύου, οι οποίες αποτελούν τον βασικό λόγο για τις νόμιμες αμβλώσεις στη χώρα. Οργανώσεις για την αναπαραγωγική υγεία προειδοποιούν ότι η εφαρμογή της απόφασης αυτής ισοδυναμεί με σχεδόν πλήρη απαγόρευση των αμβλώσεων, αφού οι υπόλοιπες αιτίες (βιασμός, αιμομείζια, κίνδυνος για τη ζωή της μητέρας) αποτελούν λιγότερο από 5% των περιστατικών.

«Το να καταργούμε το αιτιολογικό σχεδόν όλων των νόμιμων αμβλώσεων στην Πολωνία ισοδυναμεί με απαγόρευση και παραβίαζει

τα ανθρώπινα δικαιώματα», υποστήριξε η επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης, Ντάντζα Μιγιάνοβιτς. «Η δικαστική απόφαση σημαίνει παράνομες αμβλώσεις για όσες γυναίκες έχουν τη δυνατότητα και ακόμη μεγαλύτερη ταλαιπωρία για όσες δεν την έχουν».

Η Πολωνία συγκαταλέγεται στις 31 χώρες που υπέγραψαν την Παρασκευή διακήρυξη κατά των αμβλώσεων, την οποία προώθησαν στον ΟΗΕ οι ΗΠΑ. Η διακήρυξη υπογράφεται από χώρες όπως η Βραζιλία, η Αίγυπτος, η Ινδονησία, η Ουγκάντα, η Σαουδική Αραβία, το Ιράκ, το Σουδάν, το Νότιο Σουδάν, η Λιβύη και τα Ηνωμένα

Στην Πολωνία κρίθηκαν αντισυνταγματικές ακόμη και όσες γίνονται λόγω προβλημάτων στην ανατομία του εμβρύου.

Αραβικά Εμιράτα. Πολλές από τις χώρες που υπογράφουν συγκαταλέγονται στον κατάλογο των 20 χειρότερων χωρών για γυναίκες (Women Peace and Security Index) που συντάσσει το Πανεπιστήμιο Τζορτζτάουν.

Η διακήρυξη, που αποκαλείται «Συναινεση της Γενεύης», ζητεί από τις υπογράφουσες χώρες

να προωθήσουν τα δικαιώματα και την υγεία των γυναικών, χωρίς όμως πρόσβαση σε αμβλώσεις και εντάσσεται στην προσπάθεια της κυβέρνησης Τραμπ να αναπροσανατολίσει την αμερικανική εξωτερική πολιτική σε μια πιο συντηρητική κατεύθυνση, σε αντιδιαστολή με τους παραδοσιακούς συμμάχους των ΗΠΑ.

«Υπό τον πρόεδρο Τραμπ, οι ΗΠΑ εξαπέλυσαν μια άνευ προηγουμένου εκστρατεία για την προστασία του αγέννητου παιδιού στο εξωτερικό», είπε ο Αμερικανός υπουργός Εξωτερικών Μάικ Πομπέο κατά την τελετή υπογραφής της διακήρυξης, που έγινε μέσω τηλεδιάσκεψης.

Διαδηλώτρια κατά της απαγόρευσης των αμβλώσεων, στη Βαρσοβία.

Δεν συζητάμε το σχέδιο του Τραμπ

Διεθνή ειρηνευτική διάσκεψη ζητεί ο πρόεδρος της Παλαιστίνης Αμπάς

Συνέντευξη στον
ΠΕΤΡΟ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Οι **αυλοσιδωτές** εξελίξεις των τελευταίων χρόνων –μεταφορά της αμερικανικής πρεσβείας στην Ιερουσαλήμ, επέκταση των εβραϊκών εποίκισμών στη Δυτική Οχθη και οι πρόσφατες συμφωνίες Εμιράτων και Μπαχρέιν με το Ισραήλ– εξοστράκισαν την προοπτική ενός παλαιστινιακού κράτους πέρα από τη γραμμή του ορίζοντα. Ωστόσο, ο Παλαιστίνιος πρόεδρος Μαχμούντ Αμπάς επιμένει ότι ο μόνος δρόμος για δίκαιη και διαρκή ειρήνη περνάει μέσα από τη λύση των δύο κρατών, αν και απορρίπτει κατηγορηματικά οποιαδήποτε συζήτηση βάσει του «σχεδίου του αιώνα», της κυβέρνησης Τραμπ. Απαντώντας στις γραπτές ερωτήσεις μας, ο Παλαιστίνιος ηγέτης ζητεί διεθνή ειρηνευτική διάσκεψη στο πρώτο τρίμηνο του 2021 (μετά τις αμερικανικές εκλογές), κάνει έκκληση για αναγνώριση του κράτους της Παλαιστίνης από την ελληνική κυβέρνηση και εκφράζει τις προσδοκίες του από τη συμμετοχή των Παλαιστινίων στο East Med Gas Forum. – **Αφιερώσατε τις τρεις τελευταίες δεκαετίες της ζωής σας στην επίτευξη διαρκούς ειρήνης με το Ισραήλ. Υστερα από την απόφαση Τραμπ να μεταφέρει την αμερικανική πρεσβεία στην Ιερουσαλήμ και τις διαρκείς ισραηλινές προσαρτήσεις στη Δυτική Οχθη, μήπως δεν είναι πλέον ρεαλιστική η λύση των δύο κρατών;**

– Οντως αφιέρωσα τη ζωή μου στην επίτευξη δίκαιης και διαρκούς ειρήνης για τον λαό μου. Το κλειδί για τη λύση των δύο κρατών είναι ο τερματισμός της ισραηλινής κατοχής. Το 1993 αναγνωρίσαμε το Ισραήλ και από τότε επιδιώκουμε την ίδρυση ανεξάρτητου παλαιστινιακού κράτους με πρωτεύουσα την Ανατολική Ιερουσαλήμ, στα σύνορα του 1967.

Η λύση των δύο κρατών είναι η μόνη που μπορεί να φέρει ειρήνη στην περιοχή. Δεν υπάρχουν εναλλακτικά. Δυστυχώς, αρκετά μέτρα της ισραηλινής κυβέρνησης

υπονομεύουν αυτή την προοπτική και τείνουν προς την εγκαθίδρυση καθεστώτος apartheid, το οποίο δεν θα φέρει σε καμία περίπτωση ειρήνη.

Το 2012, αποκτήσαμε καθεστώς κράτους-παρατηρητή στον ΟΗΕ και από τότε μπήκαμε σε δεκάδες διεθνείς οργανισμούς και συνθήκες. Το 2019, η Παλαιστίνη προήδρευσε της ομάδας G77+Κίνα. Η σημερινή κυβέρνηση των ΗΠΑ έλαβε σειρά αποφάσεων που παραβιάζουν τη διεθνή νομιμότητα, ενώ η συνεχιζόμενη εποίικιστική δραστηριότητα και η προσάρτηση παλαιστινιακών εδαφών από την ισραηλινή κυβέρνηση δεν είναι παρά κινήσεις για την αποτροπή δημιουργίας παλαιστινιακού κράτους.

Είμαστε πρόθυμοι να συμμετάσχουμε σε διαπραγματεύσεις στη βάση της διεθνούς νομιμότητας υπό την εποπτεία του Κουαρτέτου και άλλων χωρών. Δεσμευόμαστε ότι οι θεσμοί που θα δημιουργήσουμε θα στηρίζονται στο διεθνές δίκαιο και ότι θα καταπολεμήσουμε αποφασιστικά την τρομοκρατία. Από το βήμα της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, τον Σεπτέμβριο, κάλεσα τον γενικό γραμματέα του να διοργανώσει διεθνή ειρηνευτική διάσκεψη στις αρχές του 2021. Υπάρχει ακόμη περιθώριο για τη λύση των δύο κρατών, αλλά οι κυβερνήσεις των ΗΠΑ και του Ισραήλ πρέπει να σταματήσουν να την υπονομεύουν.

– **Τον Ιανουάριο, διακόψατε διπλωματικές σχέσεις με ΗΠΑ και Ισραήλ. Τολμήρη κίνηση, αλλά τι αποκόμισε ο παλαιστινιακός λαός;**

– Η Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης (PLO) και το κράτος της Παλαιστίνης διακόψαμε τις σχέσεις μας με τη σημερινή κυβέρνηση των ΗΠΑ ύστερα από την απόφασή της να αναγνωρίσει μια ενιαία Ιερουσαλήμ ως πρωτεύουσα του Ισραήλ και να μεταφέρει εκεί την πρεσβεία της. Μέχρι σήμερα, δεν έχουμε σχέσεις με την αμερικανική κυβέρνηση παρά μόνο με το Κογκρέσο και τα μέλη του που υποστηρίζουν τη δημιουργία παλαιστινιακού κράτους.

«Καλούμε την ελληνική κυβέρνηση να προχωρήσει στην αναγνώριση του κράτους της Παλαιστίνης», λέει ο Μαχμούντ Αμπάς.

Σταματήσαμε κάθε συνεργασία με το Ισραήλ στο πεδίο της ασφάλειας αφού η κυβέρνηση του ανακοίνωσε την πρόθεσή της να προσαρτήσει παλαιστινιακή γη, ίση προς το 33% των εδαφών που κατέλαβε το 1967, κίνηση η οποία θα έσβηνε από τον ορίζοντα μια συνολική, πολιτική λύση.

Αυτές οι αποφάσεις ήταν δύσκολες για τον λαό μας, ιδίως από οικονομική σκοπιά. Οι Αμερικανοί δέχονταν τη βοήθειά τους σε πολλούς τομείς, συμπεριλαμβανομένων των νοσοκομείων μας στην Ιερουσαλήμ. Η ισραηλινή κυβέρνηση βρήκε πρόσχημα για να παραβιάσει όλες τις συμφωνίες που είχε υπογράψει, όπως για την πειρατεία και τα φορολογικά μας έσοδα, για να σφετερίζεται εκατομμύρια δολαρίων κάθε μήνα από τα φορολογικά μας ταμεία. Σε πείσμα αυτών των δυσκολιών, δεν εννοούμε να γίνουμε θύματα πολιτικού ή οικονομικού εκβιασμού.

– **Πιστεύετε ότι τα πράγματα θα μπορούσαν να αλλάξουν αν κερδίσει ο Τζο Μπάιντεν τις εκλογές της 3ης Νοεμβρίου;**

– Η θέση μας είναι πολύ απλή: είτε ηγείται ο κ. Τραμπ είτε ο κ. Μπάιντεν, η αμερικανική κυβέρνηση οφείλει να αναθεωρήσει τις αποφάσεις που παραβιάζουν τη διεθνή νομιμότητα και τις αποφάσεις διεθνών οργανισμών. Από εκεί και πέρα, θα είμαστε έτοιμοι να συζητήσουμε με οποιαδήποτε κυβέρνηση.

– **Συναντηθήκατε πρόσφατα στη**

Ραμάλα με τον Ρόναλντ Λοντέρ, πρόεδρο του Παγκόσμιου Εβραϊκού Κογκρέσου. Τι συζητήσατε;

– Εξήγησα στον κ. Λοντέρ τις θέσεις μας και την ετοιμότητά μας να εμπλακούμε σε απευθείας διαπραγματεύσεις με το Ισραήλ στη βάση της διεθνούς νομιμότητας. Επίσης του εξήγησα ότι δεν πρόκειται να δεχθούμε το αμερικανικό ειρηνευτικό σχέδιο. Καλωσορίζουμε όλες τις προσπάθειες για διεθνή ειρηνευτική διάσκεψη στο πρώτο τέταρτο του 2021.

– **Η παλαιστινιακή ηγεσία κατηνάρισε την απόφαση των Εμιράτων και του Μπαχρέιν να συνάψουν διπλωματικές σχέσεις με το Ισραήλ ως προδοσία και ξεπούλημα. Δεν σας απομονώνει αυτή η στάση από ισχυρές αραβικές χώρες, όπως η Σαουδική Αραβία και η Αίγυπτος;**

– Η απόφαση Εμιράτων και Μπαχρέιν έρχεται σε ρήξη με την Αραβική Ειρηνευτική Πρωτοβουλία που υιοθετήθηκε από όλα τα αραβικά κράτη στη σύνοδο κορυφής του 2002. Πρωτοβουλία, η οποία επιδιώκει μια δίκαιη και συνεκτική ειρήνη με αποχώρηση του Ισραήλ από όλα τα αραβικά εδάφη με αντάλλαγμα την πλήρη ομαλοποίηση των σχέσεων μας με αυτό. Πρώτα αποχώρηση των Ισραηλινών, μετά ομαλοποίηση των σχέσεων. Η συμφωνία μεταξύ των δύο αραβικών κρατών και του Ισραήλ εξυπηρετεί μόνο πολιτικούς και εκλογικούς στόχους. Δεν πιστεύουμε ότι βοηθά στην

“

Δυστυχώς, αρκετά μέτρα της ισραηλινής κυβέρνησης υπονομεύουν την προοπτική λύσης δύο κρατών και τείνουν προς την εγκαθίδρυση καθεστώτος apartheid, το οποίο δεν θα φέρει σε καμία περίπτωση ειρήνη.

“

Είμαστε αποφασισμένοι να τερματίσουμε τον διχασμό και να ξαναενώσουμε Δυτική Οχθη και Γάζα.

αναζήτηση δίκαιης και διαρκούς ειρήνης. Η ειρήνη και η ομαλοποίηση των σχέσεων θα έρθουν μόνο εφόσον δικαιωθούν οι προσδοκίες του παλαιστινιακού λαού για ελευθερία και ανεξαρτησία.

Δεν είμαστε απομονωμένοι από τον αραβικό κόσμο. Οι πράξεις συγκεκριμένων κρατών δεν αντιπροσωπεύουν τις υπόλοιπες χώρες, που εξακολουθούν να υιοθετούν την Αραβική Ειρηνευτική Πρωτοβουλία.

– **Τι προσδοκά το κράτος της Παλαιστίνης από το East Med Gas Forum (φυσικού αερίου) στο οποίο μετέχει, μαζί με Αίγυπτο, Ελλάδα, Ιορδανία, Ισραήλ και Κύπρο;**

– Η Παλαιστίνη είναι ένα από τα ιδρυτικά κράτη του εν λόγω φόρουμ. Ευελπιστούμε ότι παρόμοιες συμφωνίες θα μας βοηθήσουν να αναπτύξουμε τις εθνικές μας δυνατότητες, να εκμεταλλευτούμε τους φυσικούς πόρους μας και να χαράξουμε ΑΟΖ, ιδιαίτερα μεταξύ Παλαιστίνης και Ισραήλ. Ελπίζουμε ότι αυτή η πρωτοβουλία θα δημιουργήσει μια περιφερειακή αγορά φυσικού αερίου, θα προσφέρει ανταγωνιστικές τιμές και καλύτερες υπηρεσίες, βελτιώνοντας τις οικονομίες των χωρών-μελών.

– **Τον περασμένο μήνα, Φατάχ και Χαμάς συμφώνησαν για μέτρα εθνικής συμφιλίωσης, ώστε να αρθεί ο διχασμός μεταξύ Δυτικής Οχθης και Γάζας, και να βαδίσετε προς εκλογές. Παρόμοιες**

Οι σχέσεις με την Ελλάδα

– Πώς βλέπετε τις σχέσεις μεταξύ Ελλάδας και Παλαιστίνης και τι περιμένετε από τη χώρα μας και την Ε.Ε.;

– Οι σχέσεις Ελλήνων - Παλαιστινίων έχουν βαθιές ρίζες και ο πρέσβης μας κ. Μαρουάν Τουμπάσι βρίσκει σε διαρκή επικοινωνία με αξιωματούχους και με τον λαό της χώρας σας. Ο φιλικός ελληνικός λαός έχει σταθεί στο πλευρό των Παλαιστινίων στα χρόνια της σύγκρουσης. Έχω επισκεφθεί πολλές φορές την Ελλάδα και Έλληνες αξιωματούχοι έχουν επισκεφθεί τη Ραμάλα. Θυμάμαι την επίσκεψή μου το 2015, όταν το Ελληνικό Κοινοβούλιο ομόφωνα ψήφισε πρόταση στην κυβέρνηση να αναγνωρίσει το κράτος της Παλαιστίνης. Καλούμε την ελληνική κυβέρνηση να προχωρήσει σε αυτή την απόφαση. Να μας βοηθήσει να προστατέψουμε την ταυτότητα της Ιερουσαλήμ και την παρουσία της ορθόδοξης χριστιανικής Εκκλησίας από τον κίνδυνο της λεηλασίας, να διασφαλίσουμε ελευθερία μετακίνησης των πιστών, χριστιανών και μουσουλμάνων, στους τόπους λατρείας, κάτι που θα βοηθήσει στην επίτευξη ειρήνης και στη διασφάλιση των παλαιστινιακών δικαιωμάτων. Ελπίζουμε επίσης η Ελλάδα να βοηθήσει στην αναβάθμιση του διαλόγου μεταξύ Παλαιστίνης και Ε.Ε. σε μόνιμη εταιρική σχέση.

συμφωνίες είχαν υπάρξει και στο παρελθόν, αλλά δεν τηρήθηκαν. Γιατί να περιμένουμε κάτι καλύτερο τώρα;

– Είμαστε αποφασισμένοι να τερματίσουμε τον διχασμό και να ξαναενώσουμε Δυτική Οχθη και Γάζα. Αυτός είναι ένας από τους πιο σημαντικούς στόχους μας. Τον περασμένο μήνα, ηγέτες όλων των παλαιστινιακών παρατάξεων συναντήθηκαν και συμφώνησαν να συνεργαστούν προς όφελος της εθνικής υπόθεσης. Πιστεύουμε ότι είναι δυνατό να διεξαχθούν βουλευτικές και προεδρικές εκλογές στο εγγύς μέλλον. Υπάρχουν θέματα που οφείλουμε να αντιμετωπίσουμε, όπως η διεξαγωγή των εκλογών στην Ανατολική Ιερουσαλήμ, αλλά κινούμαστε προς την ορθή κατεύθυνση...

Επιμένουν σοσιαλιστικά μετά την παρένθεση Ανιεζ

Ο Λουίς Αρσε, διάδοχος του επί τρεις θητείες προέδρου Εβο Μοράλες, κέρδισε τις εκλογές στη Βολιβία με 54,5%

Της **ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΞΗ**

Πέρυσι το φθινόπωρο, όταν ο σοσιαλιστής Εβο Μοράλες διεκδίκησε τέταρτη θητεία στην προεδρία της Βολιβίας, η μομφή των αντιπάλων του ήταν ότι δεν είναι δυνατόν ο ίδιος άνθρωπος να μονοπωλεί την εξουσία. Επειτα από μία επείσοδική και σε μεγάλο βαθμό τραυματική χρονιά, η απάντηση δόθηκε στις κάλπες της περασμένης Κυριακής.

Με καταμετρημένο το 95% των ψήφων, ο διάδοχος του Μοράλες, Λουίς Αρσε, απέσπασε ποσοστό 54,5% και εξελέγη πρόεδρος από τον πρώτο γύρο, επιβεβαιώνοντας την κυριαρχία του MAS (Κίνηση προς τον Σοσιαλισμό) στην πολιτική της νοτιοαμερικανικής χώρας. Ο αριστερός οικονομολόγος Λουίς Αρσε βρισκόταν στο πλευρό του Μοράλες από το 2005, όταν εκείνος διεκδίκησε και κέρδισε την προεδρία με πρόγραμμα που υποσχόταν εθνικοποιήσεις του ορυκτού πλούτου και των τηλεπικοινωνιών, καταπολέμηση της φτώχειας και αναπροσανατολισμό της εξωτερικής πολιτικής. Στα δεκατέσσερα χρόνια που ο Μοράλες κυβερνούσε και ο Αρσε υλοποίησε την οικονομική πολιτική, η ακραία φτώχεια μειώ-

θηκε στο μισό, ενώ ο μέσος ρυθμός ανάπτυξης άγγιξε το 4,6% ετησίως, οδηγώντας σε υπερδιπλασιασμό του ΑΕΠ. Το πόσο βαθιά εδραιωμένο είναι το MAS φάνηκε όταν η δεξιά αντιπολίτευση, με τη συνεργασία της αστυνομίας και τμημάτων του στρατού, αποπειράθηκε πέρυσι να υπαρπάξει την εξουσία αμφισβητώντας το εκλογικό αποτέλεσμα, σύμφωνα με το οποίο ο Μοράλες είχε ξεπεράσει το 50% και είχε επανεκλεγεί για τέταρτη φορά από τον πρώτο γύρο. Σε σύγκριση με άλλα, αιματη-

Η Ουάσιγκτον ελπίζει ότι σε κρίσιμα γι' αυτήν θέματα ο νέος πρόεδρος της Βολιβίας θα διαφοροποιηθεί από τον προκάτοχό του.

ρά πραξικοπήματα που έχει ζήσει η Λατινική Αμερική, ο τρόπος με τον οποίο ο Μοράλες εκδιώχθηκε από την εξουσία και υποχρεώθηκε να ζητήσει άσυλο στο Μεξικό ήταν σχετικά ήπιος (μερικές δεκάδες νεκροί διαδηλωτές, πυρπολήσεις σπιτιών

Ο **Εβο Μοράλες** (δεξιά) και ο Λουίς Αρσε (αριστερά) στα δεκατέσσερα χρόνια που κυβέρνησαν -πρόεδρος ο πρώτος, υπουργός Οικονομικών ο δεύτερος- υπερδιπλασίασαν το ΑΕΠ της Βολιβίας.

ηγετικών στελεχών του MAS κτλ.). Η απόφαση του Μοράλες να φύγει από τη χώρα και να μην προσπαθήσει να διεκδικήσει τη θέση του για να μη γίνει εμφύλιος πόλεμος ήταν ορθή. Η αυτοανακηρυχθείσα πρόεδρος της χώρας, επικεφαλής ενός

κόμματος του 4%, Τζανίν Ανιεζ, δεν εντυπωσίασε τους Βολιβιανούς ούτε από τη χώρα και να μην προσπαθήσει να διεκδικήσει τη θέση του για να μην γίνει εμφύλιος πόλεμος ήταν ορθή. Η αυτοανακηρυχθείσα πρόεδρος της χώρας, επικεφαλής ενός

MAS και του ίδιου του Μοράλες, οι οπαδοί του έμειναν στους δρόμους διαδηλώνοντας συνεχώς για επανάληψη των εκλογών. Αυτή τη φορά, ο γενικός γραμματέας του οργανισμού αμερικανικών κρατών, Λουίς Αλμιάγκρο, έσπευσε να συγχαρεί τον Αρσε, ενώ συγχαρητήρια απέστειλε και ο Αμερικανός υπουργός Εξωτερικών Μάικ Πομπέο.

Η περίπτωση Μορένο

Είναι προφανές ότι η επιχείρηση ανατροπής του MAS έληξε, αλλά οι ελπίδες ότι ο Αρσε θα μετατραπεί σε δεύτερο Λένιν Μορένο είναι ζωτανές. Ο Μορένο ήταν ο αντιπρόεδρος του Ισημερινού επί του αριστερού προέδρου Ραφαέλ Κορέα, ο οποίος, μόλις αναδείχθηκε στην εξουσία, αποδείχθηκε πολύ πιο δεκτικός στα αιτήματα της Ουάσιγκτον. Ένα από τα αιτήματα αυτά, στην περίπτωση του Ισημερινού, ήταν η εκδίωξη από την πρεσβεία της χώρας στο Λονδίνο του Τζούλιαν Ασάντζ.

Στην περίπτωση της Βολιβίας, το βασικό ενδιαφέρον της Ουάσιγκτον έχει να κάνει με τα γιγάντια αποθέματα της χώρας σε λίθιο, το ορυκτό που χρησιμοποιείται για την κατασκευή μπαταριών και το οποίο τροφοδοτεί τη μετάβαση της παγκό-

σμιας οικονομίας σε νέες μορφές ενέργειας. Σε συνέντευξή του από το Μεξικό, λίγο μετά την ανατροπή του, ο Μοράλες είχε υποστηρίξει ότι οι συμφωνίες που έκλεισε με την Κίνα και τη Γερμανία για την εκμετάλλευση του λίθιου από το 2020 και οι οποίες άφηναν εκτός τις ΗΠΑ ήταν αυτές που οδήγησαν κάποιους στην Ουάσιγκτον να χρηματοδοτήσουν την εξέωσή του.

Πώς θα διαχειριστεί τα θέματα αυτά ο Αρσε μένει να αποδειχθεί, αν και ο τίτλος της «Γουόλ Στρίτ Τζέρναλ» («Η Βολιβία επέλεξε νέο πρόεδρο. Αλλά θα τον αφήσει ο προηγούμενος να κυβερνήσει») δείχνει μια θετική προδιάθεση για εκμετάλλευση των ενδεχόμενων διαφορών ανάμεσα στον ακόμη εξόριστο Μοράλες και τον Αρσε.

Όταν, μετά την εκλογή του, ο Αρσε ρωτήθηκε για την πολιτική που σκοπεύει να ακολουθήσει, είπε ότι η κυβέρνηση του θα κριθεί από τα δικά της λάθη και ότι ο Μοράλες, που βρίσκεται στην Αργεντινή, δεν θα έχει ρόλο σε αυτή, αλλά θα παραμείνει επικεφαλής του MAS. Το οικονομικό μοντέλο, ωστόσο, δεν θα αλλάξει. «Δείξαμε στον κόσμο ότι μια διαφορετική πολιτική υπάρχει και πετυχαίνει», υποστήριξε.

Τα παιδιά (δεν) παίζει

Σοβαρές οι συνέπειες από το κλείσιμο των ακαδημιών για παιδιά και επαγγελματίες

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ**

Σε κατάσταση συναγερμού βρίσκεται η Κύπρος τις τελευταίες μέρες, λόγω της ραγδαίας αύξησης των κρουσμάτων κορωνοϊού και των περιοριστικών μέτρων που υποχρεούνται να πάρουν οι αρμόδιοι. Ο αθλητισμός έχει πληγεί αφάνταστα από τις σχετικές αποφάσεις και ειδικά το κομμάτι των ακαδημιών των ομαδικών και όχι μόνο αθλημάτων έχει «παγώσει».

Οι τελευταίες αποφάσεις του υπουργείου Υγείας, έθεσαν εκτός λειτουργίας τις ακαδημίες σε Λεμεσό και Πάφο και είχαν ως επακόλουθο την αναβολή όλων των σχετικών πρωταθλημάτων της ΚΟΠ μέχρι τις 9/11 που είναι σε ισχύ το διάταγμα. Το διάταγμα αναφέρεται σε παιδιά ηλικίας κάτω των 18 ετών, έτσι τα πρωταθλήματα ανδρών-γυναικών και της ηλικιακής κατηγορίας K19 συνεχίζονται. Αυτή τη στιγμή συμμετέχουν 820 ομάδες στα πρωταθλήματα grassroots με 12 παιδιά μέσο όρο σε κάθε ακαδημία και 20 ομάδες σε κάθε ηλικιακή κατηγορία από K14-K18.

Η απαγόρευση δεν αφορά μόνο στο ποδόσφαιρο αλλά και πολλές άλλες δραστηριότητες, όπως η συμμετοχή σε ομαδικά αθλήματα όπως ποδόσφαιρο, καλαθοσφαίριση, χειροσφαίριση, βόλεϊ, φούτσαλ, κοκ, κολύμπι σε κολυμβητήρια και οι πολεμικές τέχνες. Μοναδική εξαίρεση αποτελούν οι ατομικές προπονήσεις με έναν αθλητή και τον προπονητή του να συμμετέχουν.

Οι αποφάσεις έρχονται σε συνέχεια παρόμοιων απαγορεύσεων, που επιβλήθηκαν στις επαρχίες Λάρνακας και λευθερνης περιοχής Αμμοχώστου και πάλι προκάλεσαν αναβολές πρωταθλημάτων καθώς και την καθυστέρηση της έναρξης των grassroots, πρωταθλήματα για ηλικίες 6-12 ετών.

«Χειρότερα αποτελέσματα»

Ο βοηθός γενικός γραμματέας της ΚΟΠ Γιώργος Φαντάρος, κλήθηκε από την «Κ» να σχολιάσει την απόφαση και εξέφρασε τις σοβαρές επιπτώσεις του: «Αντιλαμβανόμαστε πλήρως τις δυσκολίες της εποχής και τις μέρες που περνούμε. Διερρωμάται όμως αν με το να σταματήσουμε τις δραστηριότητες των παιδιών και ειδικά τον αθλητισμό, θα βοηθήσει», ανέφερε.

«Είναι χιλιάδες παιδιά που συμμετέχουν στις προπονήσεις και τους αγώνες και το κάνουν ελεγχόμενα και με πρωτόκολλα. Νομίζουμε πως θα μείνουν σίτιτι τώρα ή θα τα δούμε σε πλατείες και καφετέριες με χειρότερα αποτελέσματα;», καταλήγει ο κ. Φαντάρος. Η ΚΟΠ αναζητεί νέους τρόπους διεξαγωγής για να μπορέσει να ολοκληρώσει τις διοργανώσεις στις ακαδημίες, λόγω έλλειψης διαθέσιμων ημερομηνιών. Ο προγραμματισμός έχει ως κατάληξη το EURO K17 που θα διοργανωθεί στην Κύπρο τον ερχόμενο Μάιο.

Από πλευράς του, ο εκτελεστικός πρόεδρος του ΠΑΣΠ Σπύρος Νεοφύτιδης, σε δήλωσή του στην «Κ», χαρακτηρίζει ως βεβιασμένη και λανθασμένη την απόφαση για αναστολή

Τα πρωταθλήματα Grassroots δεν ολοκληρώθηκαν ποτέ πέρσι και δεν ξεκίνησαν ακόμα φέτος.

πρωταθλημάτων και προπονήσεων. «Δεν αποδείχθηκε ποτέ ότι γίνεται μετάδοση μέσα από το γήπεδο. Θα μπορούσαν ως πρώτο μέτρο να κλείσουν τα αποδυτήρια και όχι τις προπονήσεις», τόνισε.

Σε οικονομική ασφυξία

Η οικονομική πτυχή του θέματος σαφώς και δεν μπορεί να αγνοηθεί, αφού δεν έχει υπάρξει καμία αναφορά μέχρι στιγμής για στήριξη των επαγγελματιών του χώρου που επηρεάζονται από τις αποφάσεις.

«Έχουν πληρωθεί λεφτά για τη συμμετοχή των παιδιών στα grassroots, τρέχουμε να φτιάξουμε τα γήπεδά μας για να έχουν τις καλύτερες συνθήκες οι ποδοσφαιριστές και αυτές οι αποφάσεις μας πάνε πίσω. Αν δεν μπορούμε να παίξουμε, γιατί η υγεία είναι πάνω απ' όλα, τότε καλύτερα να ακυρωθούν οι διοργανώσεις παρά να υπάρχει αυτή η αβεβαιότητα. Εμείς έχουμε τηρήσει αυστηρά όλα τα πρωτόκολλα που φτιάχτηκαν και αφήσαμε κόσμο στο σπίτι με βάση τις οδηγίες», δηλώνει στην «Κ» ο Πάμπος Πίττας επικεφαλής των ακα-

Δεν έχει παρατηρηθεί μετάδοση του ιού μέσα από ποδοσφαιρικούς αγώνες.

Αγχος και έλλειψη αυτοπεποίθησης

Ένας τομέας που δυστυχώς φαίνεται πως στη λήψη των αποφάσεων αγνοείται, είναι οι ψυχολογικές επιπτώσεις στα παιδιά και όσους επηρεάζονται. Παιδιά που αρκετά εκ των οποίων θέτουν ψηλούς στόχους και παρηγοιάζονται ως προς το να τους πετύχουν. «Είναι δύσκολο να ανακινώνεις σε αθλητές και παιδιά ότι για τις επόμενες δυο βδομάδες δεν θα κάνουν προπόνηση. Ειδικά στις περιπτώσεις εκείνες όπου οι αθλητές στοχεύουν να διεκδικήσουν θέσεις σε μεγάλους αγώνες, αφού μιλάμε για Ολυμπιακή χρονιά που έρχεται», σχολίασε στην «Κ», η θάλεια Παναγή, εγγεγραμμένη Συμβουλευτική Ψυχολόγος (ΜΑ) με εξειδίκευση στην Αθλητική Ψυχολογία (ΜSC). Ποιες είναι όμως οι ψυχολογικές επιπτώσεις; «Σίγουρα θα επιφέρει αυξημένο άγχος, ανασφάλεια και έλλειψη αυτοπεποίθησης. Επηρεάζεται όλη τους η καθημερινότητα, που είναι χτισμένη γύρω από τον αθλητισμό. Βλέπουν τα κίνητρα και τους στόχους τους να μπαίνουν στο «συρτάρι» για δυο εβδομάδες χωρίς κανείς να μπορεί να πει με σιγουριά πότε θα αλλάξει αυτό. Ο ένας αγώνας μετά τον άλλο ακυρώνεται. Έρχεται η απογοήτευση και σίγουρα πολλοί αθλητές θα επηρεαστούν ψυχολογικά!», μας αναφέρει και καταλήγει: «Για τους πλείστους αθλητές, μικρούς και μεγάλους, είναι τρόπος ζωής. Τώρα τι; Πολλά τα ερωτηματικά, χρειάζονται απαντήσεις από τους ειδικούς». Βρισκόμαστε ακόμα στο μέσο του δεύτερου κύματος της πανδημίας και η αβεβαιότητα έχει αρχίσει και πάλι να σκεπάζει τον τομέα του αθλητισμού. Αρκετοί φορείς του νιώθουν πως έχει στοχοποιηθεί και λαμβάνονται αποφάσεις που επηρεάζουν τη βιωσιμότητα της βιομηχανίας του με ευκολία σε αντίθεση με άλλους κλάδους. Προς το παρόν οι αντιδράσεις μπορούν να χαρακτηριστούν από χλιαρές έως ανύπαρκτες, όπως η «Κ» πληροφορείται η μεγάλη απογοήτευση που επικρατεί θα φέρει κλιμάκωσή τους σε περίπτωση παράτασης των διαταγμάτων.

δημιών του Απόλλωνα Λεμεσού που πασαχολούν 250 παιδιά.

«Η Λεμεσός και η Πάφος κλείνουν για σχεδόν τρεις βδομάδες και αν όλα πάνε καλά και ανοίξουμε θα είμαστε σε πολύ μειονεκτική θέση σε σχέση

με τις άλλες ομάδες που και θα προπονούνται και θα παίξουν φιλικά. Με τόσο αποχή πρέπει να δούμε και το κομμάτι της επιβάρυνσης, τραυματισμών κτλ», τονίζει για την αγωνιστική πτυχή του θέματος.

ΑΠΟΦΕΙΣ

Μια όμορφη νότα μέσα στο θλιβερό τοπίο

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗ**

Έχουμε διανύσει εφτά αγωνιστικές στο τρέχον πρωτάθλημα. Είναι το συγκεκριμένο, ένα ποσοστό αγώνων που θεωρείται ένα καλό δείγμα για εκτιμήσεις. Εκτιμήσεις, όχι για τους διεκδικητές του τίτλου ούτε για αυτούς που θα παλέψουν για τη μη πτώση στην κατώτερη κατηγορία. Αλλά για το ποδόσφαιρο που βλέπουμε. Όχι ακριβώς αν είναι καλό ή κακό, αλλά αν είναι, ας το πούμε ...σωστό. Θα πρέπει όμως με λύπη να σημειώσουμε ότι στη φετινή διοργάνωση δεν παρακολουθούμε ένα... κανονικό πρωτάθλημα ή ένα κανονικό ποδόσφαιρο αν θέλετε, αλλά ένα πρωτάθλημα και ένα ποδόσφαιρο, όχι απλώς έντονα επηρεασμένο από την πανδημία του covid 19, αλλά καθοδηγούμενο από αυτήν. Τα αλλεπάλληλα κρούσματα στο χώρο του αθλήματος, οι αναβολές αγώνων και οι άδειες κερκίδες αποτελούν παράγοντες δραστηφικές αλλοίωσης των πραγμάτων.

Υπάρχει μέσα σε αυτό το θλιβερό σκηνικό μια ευχάριστη νότα. Ομάδες μικρομεσαίου ή μικρού βεληνεκούς είναι πολύ... ευπαρουσίαστες. Εντυπωσιάζουν με την εικόνα τους ομάδες όπως η Καρμιώτισσα, ο Ολυμπιακός, ο Εθνικός Άκνας, η Δόξα και προσφάτως ο Ερμής. Όλες ομάδες ταπεινών στόχων. Ανασύρουν όμως ταυτότητα μέσα στο γήπεδο και δείχνουν ότι θέλουν να παίξουν ποδόσφαιρο. Έχουν οργάνωση, τακτική και εμφανίζονται απαιτητικές. Δεν παρατάσσονται στο γήπεδο με μίζερη και φοβική διάθεση, ούτε τα παίζουν ταμπούρι για να καταστρέψουν το παιχνίδι του αντιπάλου. Εννοείται ότι αυτές οι ομάδες όταν παίζουν με δυνατότερο αντίπαλο, δεν μπαίνουν στο γήπεδο σαν κουτές. Δεν τρέχουν... ξυπόλυτες στα αγκάθια. Κλείνουν χώρους, αλλά έχουν και απαιτήσεις. Παίζουν ορθόδοξο ποδόσφαιρο και ανεβάζουν παίκτες στην επίθεση, ζητώντας το γκολ.

Όσο για τις ομάδες της πρώτης εξέδρας από τις οποίες οι απαιτήσεις είναι πολύ περισσότερες δυστυχώς δεν είναι θετικός ο απολογισμός. Η ομάδα που αποτυπώνει χαρακτήρα παιχνιδιού είναι η Ομόνοια που παρουσιάζει ελκυστικό, κυριαρχικό ποδόσφαιρο (στο δικό μας πρωτάθλημα γιατί στην Ευρώπη και ειδικά εκτός έδρας παίζει αλλιώς), υψηλού βαθμού συνοχή και ισορροπία. Θετικά είναι και η εικόνα του Απόλλωνα που παρουσιάζει επίσης ωραίο επιθετικό ποδόσφαιρο κυριαρχίας όμως δεν έχει την ισορροπία της Ομόνοιας. «Κάτι λείπει» και η ΑΕΛ αλλά υστερεί από πλευράς... αέρα από τις άλλες δυο ομάδες. Ίσως αυτό να συμβαίνει λόγω της ποιότητας των παικτών των υπό αναφορά ομάδων.

Είναι όντως ευχάριστο αυτό που παρατηρείται από ομάδες της δεύτερης εξέδρας κατά την τρέχουσα σεζόν. Και φυσικά θα είναι ακόμη πιο ευχάριστο και ελπιδοφόρο για όλους μας αν το φαινόμενο αυτό διαρκέσει μέχρι το τέλος του πρωταθλήματος. Αναμένουμε με ενδιαφέρον τη συνέχεια, ευχόμενοι όλα να πάνε καλά και να έχουμε ένα πρωτάθλημα με... κανονικό τέλος.

Τυχαίο δεν είναι!

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ**

Όταν μια ομάδα περνά από τέσσερις προκριματικούς γύρους, έστω χωρίς νίκη σε κανονική διάρκεια αγώνα, την ίδια ώρα, ωστόσο και χωρίς ήττα σε ενεννντάλεπτο, τυχαίο δεν μπορεί να είναι. Όταν σε δύο αγώνες, αποδεικνύεται ανταγωνιστική κόντρα σε μια ομάδα (βλέπε Ολυμπιακός Π), η οποία έπαιξε στα ίσα ποδοσφαιρικά μεγεθάρια και έφθασε πολύ κοντά στην προημιτελική φάση του προηγούμενου Γιουρόπα Λιγκ, στην τύχη ή στις συγκυρίες δεν μπορεί να το αποδώσεις.

Στη Θεσσαλονίκη η Ομόνοια κέρδισε πολύ περισσότερα από τον ένα βαθμό. Έστω και αν δεν θα έπρεπε να υπάρχουν τέτοιοι, λογικά και οι τελευταίοι δύσπιστοι, είτε για τις δυνατότητες της, είτε για την οριστική έξοδό της από την... εποχή των πέτρινων χρόνων, θα πρέπει να έχουν αναθεωρήσει τις απόψεις τους. Και χωρίς αυτό να σημαίνει πως είναι εξασφαλισμένη η επιτυχία, γιατί εξακολουθούν και οι τρεις ομάδες στον όμιλό της να θεωρούνται ανώτερες ποδοσφαιρικές δυνατότητες και επιπρόσθετα, καλές και ποιοτικές ομάδες υπάρχουν και άλλες στην Κύπρο.

Στην Τούμπα η Ομόνοια πιστοποίησε πως οι επιτυχίες στο ποδόσφαιρο δεν είναι απλά θέμα τύχης. Η τύχη, η ευνοϊκή συγκυρία, σαφώς και διαδραματίζουν το δικό τους ρόλο, κάποιες φορές καθορίζουν ένα αποτέλεσμα, μπορεί και να κρίνουν ένα τίτλο. Δεν μπορεί, ωστόσο, από θέμα τύχης και μόνο, να διατηρείται μια ομάδα σε πορεία διάκρισης, να καταγράφει σημαντικές επιτυχίες και να παρουσιάζει καλή αγωνιστική εικόνα για μήνες. Πολλά συζητήση και για τον τρόπο παιχνιδιού της Ομόνοιας. Ας και ήταν συχνό φαινόμενο, τα προηγούμενα χρόνια, οι κυπριακές ομάδες που αγωνίστηκαν σε φάση ομίλων να παίζουν πολύ πιο επιθετικό ποδόσφαιρο, να ανταγωνίζονται στα ίσα ομάδες πολύ πιο ψηλού ποδοσφαιρικού εκτοπίσματος.

Για να είμαστε δίκαιοι, το φαινόμενο της αμφισβήτησης ή έστω της προσπάθειας μείωσης μιας επιτυχίας κυπριακής ομάδας σε ευρωπαϊκές διοργανώσεις, τωρινό δεν είναι και ούτε έχει να κάνει μόνο με την φετινή πορεία της Ομόνοιας στην Ευρώπη. Το φετινό παράδειγμα της Ομόνοιας, ακολούθησε τα προηγούμενα της Ανόρθωσης, του ΑΠΟΕΛ του Απόλλωνα της ΑΕΚ και της ΑΕΛ. Το έχουμε αυτό στην Κύπρο, ψάχνοντας την εύκολη δικαιολογία και όχι την αναγνώριση, αδυνατώντας να αποδεχθούμε πως ο αντίπαλος μπορεί να οργανώθηκε, προγραμματίσε και έκανε επιλογές πολύ καλύτερες.

Αδυνατώντας επίσης να αντιληφθούμε το πραγματικό μέγεθος και εκτόπισμα του ποδοσφαίρου μας, με κάποιες μόνο εξαιρέσεις.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Μαρίνος Ουζουνίδης

Η αλήθεια είναι πως η διοίκηση που... φημίζεται για τις αποδεσμεύσεις προπονητών είχε μέχρι τώρα αρκετές αφορμές - ευκαιρίες για να λύσει τη συνεργασία της με τον Μαρίνο Ουζουνίδη, αλλά, για διάφορους λόγους, δεν το έκανε. Αλήθεια είναι, επίσης, πως ο προπονητής του ΑΠΟΕΛ άμοιρος ευθυνών, για την αγωνιστική εικόνα που παρουσίασε μέχρι τώρα η ομάδα, δεν είναι. Κάθε άλλο μάλιστα. Αλήθεια είναι επίσης και επιβεβαιωμένη από τις δηλώσεις - αντιδράσεις του ελλαδίτη προπονητή, πως ο ίδιος δεν φαίνεται να αναγνωρίζει τη δική του ευθύνη. Όντως πιστεύει πως ο ίδιος κάνει απόλυτα καλά τη δουλειά του ή κίνηση τακτικής αποτελεί το... άδειασμα των παικτών του, σε ό, τι έχει να κάνει με ενδεχόμενο τερματισμό του συμβολαίου του από τη διοίκηση και σε σχέση με την αποζημίωση. Όπως και να ερμηνεύεται η στάση του, ο Μαρίνος Ουζουνίδης δύσκολα ξανακερδίζει το παιχνίδι...

* * * * *

Τιμούρ Κετσπάγια

Θα προβεί σε δηλώσεις σήμερα ο Τιμούρ Κετσπάγια, μετά το ντέρμπι κόν-

τρα στο ΑΠΟΕΛ ή θα αρκестεί σε... ατάκες και πάλι; Πολύ πιθανό το δεύτερο, με βάση και την τακτική που ακολουθεί τις τελευταίες εβδομάδες και παρά την επιβολή προστίτων από τον Αθλητικό Δικαστή. Ακόμη και αν αποδεχθούμε πως η «σιωπή» του Τιμούρ δεν έχει να κάνει με τους δημοσιογράφους και τα ΜΜΕ γενικότερα, προτιμότερο είναι να επανέλθουν στην κανονικότητα οι συνεντεύξεις Τύπου, μετά τους αγώνες της Ανόρθωσης. Έστειλε τα μηνύματά του, υπάρχουν και άλλοι τρόποι και σε επίπεδο διοίκησης να αλλάξουν κάποια πράγματα, κάποιοι κανονισμοί ή περιορισμοί και σαφώς είναι σημαντικό για τους φίλους της Ανόρθωσης, να ακούνε τις απόψεις του προπονητή της ομάδας τους, και σε καθαρά αγωνιστικά θέματα.

* * * * *

Ανευ επιχειρημάτων

Δεν είναι φετινό το φαινόμενο αλλά φέτος παρουσιάζει αυξητικές τάσεις. Ομάδες δεν ανακινώνουν τα ονόματα των ποδοσφαιριστών που περιλαμβάνονται στις αποστολές για αγώνες, είτε στην Κύπρο, είτε στο εξωτερικό. Είτε έχουν κάτι να κρύψουν είτε κι-

νούντα στη λογική μιας ρηχής και άνευ επιχειρημάτων λογικής που εκφράζεται ως εξής: Δεν είναι ανάγκη να ξέρουν οι άλλοι τι κάνουμε!

* * * * *

Εξαιρετικό βιντεάκι

Εξαιρετικό το βιντεάκι που ανέβασε η Ομόνοια την περασμένη Πέμπτη, λίγες ώρες πριν τον αγώνα με τον ΠΑΟΚ με την ευκαιρία της παρουσίας της ομάδας στους ομίλους του Γιουρόπα Λινγκ. Μέσα σε πολύ λίγα λεπτά με όμορφα πλάνα και ανάλογες περιγραφές που έδεναν μεταξύ τους παρουσιάζεται παραστατικά η ταυτότητα ενός ιστορικού σωματείου και οι αρχές που πρεσβεύει από την ίδρυση του μέχρι σήμερα. Αρχές που επεκτείνονται πέραν του αθλητισμού.

* * * * *

Τώρα... αλλιώς

Ο πρόεδρος της ΚΟΠ Γιώργος Κούμας ξεκαθάρισε για άλλη μια φορά πως θα βρει τους τρόπους να μην διακοπούν και φέτος τα πρωταθλήματα γιατί οι συνέπειες θα είναι καταστροφικές. Καμιά διαφωνία, έχει απόλυτο δίκαιο μόνο που το κακό προηγούμενο των

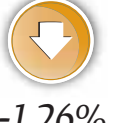
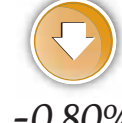
περισυνών αποφάσεων θα μας συνοδεύει πρόεδρε. Όταν πέρσι μας τα έκλεισαν και δεν αντιδράσαμε γιατί βόλευε πολλούς εντός ποδοσφαίρου, τώρα να μην έχουμε και πολλές απαιτήσεις. Η ευκολία με την οποία κλείνουν τα γήπεδα για τον κόσμο είναι αξιοσημείωτη αλλά με πόση ευκολία τα κρατήσαμε κλειστά από μόνοι μας για μήνες;

* * * * *

Πήγαν στράφι τα πακέτα

Είχαμε χαρακτηρίσει ως ιδιαίτερα τολημήρ την απόφαση της Ομόνοιας να εκδώσει πακέτα για τις εντός έδρας αναμετρήσεις της στο Ευγορα League και δυστυχώς η πραγματικότητα μας επιβεβαίωσε. Ήδη τα δυο από τα τρία τα καπάκι ο κορωνοϊός και έτσι μοιραία η διάθεση των πακέτων πήκε στα συρτάρι. Ούτε καν με τον ΠΑΟΚ δε μπορεί κανείς να πει με σιγουριά πως θα την αφήσουν να βάλει κόσμο. Από την άλλη, μια χαρά της έχει βγει ως τώρα αγωνιστικά το όλο σκηνικό οπότε ας συνεχίσει να έχει καλά αποτελέσματα και ας την βλέπουμε μόνο από την τηλεόραση. Θες κάτι θετικό μες τη μίζερια των ημερών.

Μεταβολές εβδομάδας

X.A.K.
-2,04%X.A.
-1,26%Dow Jones
-1,34%Nasdaq
-1,62%Nikkei
0,67%Dax
-1,26%FTSE 100
-0,80%ΕΥΡΩΠΗ
Οι διαφωνίες
καθυστερούν
το Ταμείο
Ανάκαμψης
Σελ. 10Πετρέλαιο
-0,88%€/€
0,69%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΤΙ ΕΔΩΣΕ Ο ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Βουτιά των εσόδων από τον τουρισμό στην Ελλάδα

Το 50% των τουριστικών εσόδων του οκταμήνου απέφερε ο Αύγουστος στην Ελλάδα. Οι ταξιδιωτικές εισπράξεις ανήλθαν σε 2,68 δισ. ευρώ, όταν τον Αύγουστο του 2019 είχαν ξεπεράσει τα 4 δισ. Δύσκολη η χρονιά και στην εστίαση, με τον τζίρο να είναι μειωμένος σχεδόν στο μισό. Σελ. 8

ΕΛΛΑΔΑ

Περιζήτητα τα σπίτια με χώρο για τηλεργασία

Η πανδημία άλλαξε τα κριτήρια για την αγορά κατοικίας στην Ελλάδα. Αυξάνεται ο αριθμός όσων ζητούν σπίτι με έξτρα χώρο για τηλεργασία. Προτιμούν ένα παλαιότερο ακίνητο με μεγαλύτερο εμβαδόν και χώρο για τηλεργασία παρά ένα μικρότερο νεόδμητο που δεν χωράει γραφείο. Σελ. 12

Αναστολή δόσεων για λίγους και καλούς

Θα γίνεται ξεσκόνισμα των δανειοληπτών από τις τράπεζες και θα δικαιούνται μόνο οι συνεπείς

Ούτε οι ξενοδόχοι ούτε κανένας συγκεκριμένος κλάδος δεν αναμένεται να τύχει ιδιαίτερου χειρισμού από τις τράπεζες στο θέμα της αναστολής δόσεων. Αυτό έχει γίνει ξεκάθαρο από τα τραπεζικά ιδρύματα, τα οποία έχουν ξεκινήσει

καμπάνια ενημέρωσης των πελατών τους που έχουν αιτηθεί αναστολής δόσεων των δανείων τους (συμμετοχή δηλαδή στο μορατόριουμ δόσεων δανείων από το Μάρτιο του 2020), αφού έχουν απομείνει μόλις ακόμα δύο μήνες εφαρμογής

του μέτρου. Οι τράπεζες έχουν ήδη στα πλάνα τους να εξετάσουν την ιδιαιτερότητα του κάθε δανειολήπτη, το προφίλ του και το αν πλήρωνε κανονικά τις δόσεις του μέχρι να χτυπήσει η πανδημία την Κύπρο, άρα και να επηρεα-

στούν οι συνήθειες οικονομικές του δραστηριότητες. Όπως ανέφεραν τραπεζικές πηγές στην «Κ», οι τράπεζες θα συνεχίσουν το «μορατόριουμ» των δόσεων σε συγκεκριμένους μόνο δανειολήπτες και απέκλεισαν το γεγονός να γίνει

ένα καθολικό στους ξενοδόχους, ή στους developers, ή στους επιχειρηματίες που ασχολούνται με την εστίαση. Είναι, όπως δήλωσαν, πρακτική που συνάδει με τις γραμμές της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών και έτσι θα πράξουν. Σελ. 4

Σε πράσινα προγράμματα το 20% των επιδοτήσεων

Στην προσπάθεια για στροφή στην πράσινη οικονομία, αλλά και γενικότερα στην αύξηση των φιλικών προς το περιβάλλον πολιτικών, επιστρατεύονται οι Ευρωπαίοι αγρότες και η νέα κοινή αγροτική πολιτική της Ε.Ε. (ΚΑΠ). Και αυτό γιατί εφεξής το 20% των επιδοτήσεων που θα λαμβάνουν οι αγρότες στο πλαίσιο της νέας κοινής αγροτικής πολιτικής θα είναι στη διάθεσή τους υπό τον όρο ότι αυτές θα διοχετεύονται σε πράσινα προγράμματα. Σελ. 2

Η δύσκολη εξίσωση για τον κρατικό προϋπολογισμό

Αρχίζει αύριο η συζήτηση

Αρχίζει αύριο στη Βουλή η συζήτηση του προϋπολογισμού του 2021. Ενός προϋπολογισμού που λόγω πανδημίας είναι οριακά ελλειμματικός. Η πορεία για ψήφισή του καθίσταται δύσκολη μετά τις τελευταίες εξελίξεις και ήδη άρχισαν οι κόντρες και προειδοποιήσεις κομμάτων για ενδεχόμενο καταψήφισής του. Σελ. 4

Ποσό 230 εκατ. φέρνει το σχέδιο SURE to 2020

Στήριξη της απασχόλησης

Η Κύπρος αναμένεται να αντλήσει πρόσθετη χρηματοδότηση ύψους €479 εκ. από την συμμετοχή της στο ευρωπαϊκό μέσο προσωρινής στήριξης για το μετριασμό των κινδύνων ανεργίας σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης (SURE) με σκοπό την χρηματοδότηση κυβερνητικών σχεδίων στήριξης της απασχόλησης, εκ των οποίων ποσό ύψους €230 εκ. θα αντληθεί το 2020. Σελ. 5

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του HOLGER SCHMIEDING*

Ανάκαμψη διαφορετικών ταχυτήτων

Μέσα στις επόμενες εβδομάδες τα οικονομικά δεδομένα από την Ευρώπη μάλλον θα αποτυπώσουν μία ασυνθήσιτα μπερδεμένη εικόνα. Από τη μία πλευρά ορισμένα σημαντικά δεδομένα της πραγματικής επίδοσης της οικονομίας το τρίτο τρίμηνο ίσως αφήνουν περιθώρια αισιοδοξίας με κάποιες ευχάριστες εκπλήξεις, αλλά οι έρευνες, οι οποίες θα αφορούν τις τάσεις στο άμεσο μέλλον, πιθανώς να δείξουν μία σοβαρή αναδιπλώση λόγω της εξάρσης των κρουσμάτων και των επιπτώσεων από τα νέα περιοριστικά μέτρα. Από την άλλη, ορισμένες κατηγορίες του κλάδου παροχής υπηρεσιών μπορεί και να συρρικνωθούν τους επόμενους μήνες, ενώ η μεταποίηση με τον εξαγωγικό προσανατολισμό της θα συ-

νεχίσει πιθανώς να αναπτύσσεται χωρίς στην ανάγκη να αποκατασταθούν τα αποθέματα. Θετικά, επίσης, θα λειτουργήσει για τη μεταποίηση και το γεγονός πως η ζήτηση από τις ΗΠΑ και την Κίνα είναι σταθερή.

Την περασμένη εβδομάδα υπήρξε μία πρόγνωση αυτού του διττού μηνύματος μέσω των αναλυτών, που απάντησαν σε σχετική έρευνα του γερμανικού Ινστιτούτου ZEW και αναθεώρησαν σημαντικά προς τα κάτω τις εξαμηνιαίες προβλέψεις τους για την ανάπτυξη στη Γερμανία και στην Ευρωζώνη – πάντως, οι προβλέψεις κυμάνθηκαν σε θετικό έδαφος. Ταυτόχρονα, οι πωλήσεις αυτοκινήτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση πρώτη φορά τον Σεπτέμβριο ξεπέρασαν τα προ ενός έτους

Η Κίνα είναι η μοναδική μεγάλη οικονομία όπου ο ρυθμός ανάπτυξης έχει επιστρέψει στα προ πανδημίας επίπεδα.

επίπεδά τους. Διατέθηκαν 3,1% περισσότερα αυτοκίνητα έναντι του Σεπτεμβρίου του 2019, ενώ τους πρώτους οκτώ μήνες του 2020 οι πωλήσεις είχαν μειωθεί 32%, σύμφωνα με την Ένωση Ευρωπαϊκών Αυτοκινητοβιομηχανιών. Εν τω μεταξύ, η Κίνα παραμένει ο πυλώνας της ανάκαμψης μετά την πανδημία, διαθέ-

τοντας μία σχετική δυναμική σε σύγκριση με τις άλλες οικονομίες. Βέβαια, το τρίτο τρίμηνο το ΑΕΠ της ελαφρώς συμκρύνθηκε με ετήσιο ρυθμό 4,9% και απείχε από το 5,2% που προέβλεπαν οι αναλυτές. Συν τοις άλλοις, τα οικονομικά στοιχεία της Κίνας χρήζουν πάντα προσεκτικής εξέτασης, αλλά δεν παύει να υπάρχουν και πιο αξιόπιστα. Αυτά αφορούν τις εξαγωγές της Δύσης προς την Κίνα, τα οποία δίνουν μία ευνοϊκή εικόνα.

Η Κίνα είναι η μοναδική μεγάλη οικονομία, η οποία κατόρθωσε ήδη να αναπτυχθεί με ρυθμό υψηλότερο από τον αντίστοιχο προ της πανδημίας. Υπάρχει, όμως, και κάτι αρνητικό, καθώς αναμένεται μία πτώση του δείκτη εμπιστοσύνης των καταναλωτών

στην Ευρωζώνη από τις -13,9 μονάδες τον Σεπτέμβριο στις -15 (Bloomberg) ή -16 τον Οκτώβριο (Berenberg). Τέλος, όσο η πανδημία δεν τίθεται εκτός ελέγχου για μεγάλο διάστημα, οι προηγμένες οικονομίες μπορούν να προσβλέπουν πως η οικονομική δραστηριότητα για αρκετά χρόνια θα αναπτυχθεί με ρυθμό πέραν του μέσου όρου και σε συνθήκες χαμηλού πληθωρισμού, χωρίς στα εξαιρετικά μέτρα στήριξης από τις κυβερνήσεις και τις κεντρικές τράπεζες. Βέβαια, ο θετικός αντίκτυπος αυτών των παρεμβάσεων για τις αγορές δεν θα διαρκέσει επί' αόριστον.

* Ο κ. Holger Schmieding είναι οικονομολόγος της επενδυτικής τραπεζής Berenberg.

ΑΝΑΛΥΣΗ Της CAROLYNN LOOK / BLOOMBERG

Κρίσιμη η στρατηγική της ΕΚΤ για το περιβάλλον

Οι οικολόγοι και οι οικονομολόγοι ισχυρίζονται ότι υπάρχει τρόπος η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα να συνεκτιμήσει τους κινδύνους από την υπερθέρμανση του πλανήτη και την κλιματική αλλαγή στο πρόγραμμά της για την τόνωση της οικονομίας, χωρίς τη χρονοβόρο προετοιμασία, την οποία συχνά τα στελέχη της διαικείνται πως απαιτείται.

Μόλις την περασμένη εβδομάδα η πρόεδρος της ΕΚΤ, Κριστίν Λαγκάρντ, ανέφερε πως η Τράπεζα θα πρέπει να αναρωτη-

στούν οι αγορές σε συγκεκριμένα περιουσιακά στοιχεία είναι μία αμφιλεγόμενη άποψη εντός της ΕΚΤ, ενώ ορισμένοι αξιωματούχοι της διατείνονται πως δεν θα έπρεπε η Τράπεζα να αναμειγνύεται στη χάραξη βιομηχανικής πολιτικής.

Ακόμα και όσοι δεν έχουν ενστάσεις, προβληματίζονται εάν ένα τέτοιο βήμα είναι τεχνικά εφικτό, διότι θα απαιτούσε περισσότερο λεπτομερή ορισμό του τι αποτελεί «πράσινη χρηματοδότηση». Και ενώ η επανομαζόμενη ταξινόμηση βρίσκεται εν εξέλιξη στην Κομισιόν, θα ολοκληρωθεί μετά ένα χρόνο τουλάχιστον.

Οι ακτιβιστές από την πλευρά τους επιμένουν πως δεν πρέπει να περιμένει τόσο καιρό η ΕΚΤ, αλλά να δράσει ως καταλύτης και να επιφέρει αλλαγές.

Η πολιτική της ποσοτικής χαλάρωσης, όπως ισχυρίζονται, έχει σχεδιαστεί προς όφελος κλάδων έντασης γαϊάνθρακα. Ωστόσο, εάν εξακολουθήσει να τηρεί τη στάση αυτή η ΕΚΤ, θα παρεμποδίσει τη μετάβαση σε μία οικονομία περιορισμένων ρύπων. Αντ' αυτού, θα πρέπει να αρχίσει να αντικαθιστά τα προαναφερθέντα ομόλογα με άλλα από δυνητικά πράσινους κλάδους, ούτως ώστε να ασκήσει πιέσεις στις εταιρείες να παράσχουν πιο πολλές πληροφορίες για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των δραστηριοτήτων τους.

Το Ιδρυμα Νέων Οικονομικών, η οργάνωση Greenpeace και τα τρία βρετανικά πανεπιστήμια προτείνουν δύο εναλλακτικές. Η πρώτη είναι η ΕΚΤ να διατηρήσει τους υπάρχοντες κανόνες αγοράς ομολόγων, εξαιρώντας όμως τις εταιρείες ορυκτών καυσίμων.

Η δεύτερη, να θέσει κατά μέρος τα δικά της κριτήρια καταλληλότητας, ώστε να διευρυνθεί η δεξαμενή διαθέσιμων τίτλων και να συμπεριλάβει περισσότερους από εταιρείες που λαμβάνουν μέτρα για την κλιματική αλλαγή.

Οφείλει να στραφεί άμεσα σε ομόλογα εταιρειών με δράσεις για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

θεί εάν το να αποτυπώνουν οι αγορές τίτλων τη σύνθεση της αγοράς ομολόγων συνιστά μία κατάλληλη συνθήκη, ώστε να λαμβάνονται υπ' όψιν οι περιβαλλοντικοί κίνδυνοι. Οι ερευνητές από το Ιδρυμα Νέων Οικονομικών, την Greenpeace και τρία πανεπιστήμια της Βρετανίας δίνουν αρνητική απάντηση.

Τα επιχειρήματά τους βασίζονται στην άποψη ότι οι επενδυτές αποτιμούν τα ομόλογα που εκδίδονται από ρυπογόνες βιομηχανίες κατά πολύ γενναϊόδωρο τρόπο, ενώ το κόστος δανεισμού ελαφρύνεται μέσω του προγράμματος αγοράς της ΕΚΤ. «Όσο περισσότερο καθυστερεί η Ευρωπαϊκή Τράπεζα να στραφεί σε ομόλογα εταιρειών με δράσεις μειωμένου ανθρακικού αποτυπώματος, τόσο περισσότερες επιχειρήσεις θα αναβάλουν τη δημοσιοποίηση στοιχείων σχετιζόμενων με την κλιματική αλλαγή, αλλά και τη λήψη μέτρων για την αναχαίτισή της», επισημαίνουν.

Βέβαια, το να προσανατολι-

ΔΗΚΤΗΣ

Υπόθεση διαφθοράς

Το σκάνδαλο με το κρατικό ταμείο της Μαλαισίας με τη ονομασία IMDB στοίχισε στη Goldman Sachs το ποσό των \$2,9δισ., το οποίο αποτελεί το μεγαλύτερο που έχει επιβληθεί στις ΗΠΑ σε σχέση με την παραβίαση της νομοθεσίας για τη διαφθορά. Η συμφωνία που πέτυχε η Goldman Sachs εκ μέρους της Μαλαισιανής θυγατρικής της, επιτρέπει στην αμερικανική μητρική εταιρία να αποφύγει την καταδίκη στις ΗΠΑ και την υποχρέωση να τερματίσει την παροχή συγκεκριμένων υπηρεσιών. Με τη συγκεκριμένη ενέργεια η αμερικανική τράπεζα ανέλαβε την ευθύνη για το ρόλο της στην υπόθεση δωροδοκίας υψηλόβαθμων αξιωματούχων της Μαλαισίας με αντάλλαγμα κατακυρώσεις εργασιών για την παροχή επενδυτικών υπηρεσιών προς το κρατικό ταμείο IMDB. Το σκάνδαλο αφορά στην υπεξείρεση από τον Low Taek Jho - εμπλέκεται στο σκάνδαλο κυπριακών διαβατηρίων - κεφαλαίων ύψους \$6,5δισ. από το αναπτυξιακό κρατικό ταμείο. Σύμφωνα με Αμερικανούς αξιωματούχους, το ταμείο απώλεσε \$1δισ. σε δωροδοκίες προς αξιωματούχους σε Μαλαισία και Άμπου Ντάμπι.

• • • • •

Δεύτερο κύμα

Αναμφίβολα, η Ευρώπη έχει εισέλθει για τα καλά στο δεύτερο κύμα της πανδημίας με τον αριθμό των μολύνσεων να εκτοξεύεται από το τέλος Αυγούστου και μετά. Ιδιαίτερα ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι η Ιταλία αυτήν τη φορά δεν βρίσκεται μεταξύ των χωρών που πρωταγωνιστούν όπως ήταν η περίπτωση του πρώτου κύματος. Αυτήν τη φορά στο επίκεντρο του προβλήματος βρίσκονται η Αγγλία, η Γαλλία, η Ισπανία και η Ολλανδία. Σύμφωνα με ανάλυση που κυκλοφόρησε η αμερικανική τράπεζα JPMorgan, η μεγάλη διαφορά στις δύο ομάδες χωρών έχει να κάνει με τη χρήση μάσκας και το εύρος των τεστ και των ιχνολατίσεων μεταξύ του πληθυσμού. Την Τετάρτη, η Γαλλία και η Ισπανία κατέκτησαν το αρνητικό ρεκόρ του ενός εκατομμυρίου μολύνσεων η κάθε μια. Πολύ κοντά στο αρνητικό ρεκόρ βρίσκεται και η Αγγλία. Υπενθυμίζουμε ότι το Φεβρουάριο οι πρώτες δύο χώρες που παρουσίασαν θετικά κρούσματα στην Ευρώπη ήταν η Ιταλία και η Γερμανία.

• • • • •

Αισιοδοξία ξανά

Επανήλθε η αισιοδοξία μεταξύ Αγγλίας και Ευρωπαϊκής Ένωσης σε σχέση με την πορεία των συζητήσεων για τη συμφωνία που θα ισχύσει στην μετά Brexit εποχή. Η θετική είδηση από τον ευρωπαϊκό διαπραγματευτή, ότι μια συμφωνία είναι πλέον πιθανή, οδήγησε σε άνοδο τη βρετανική λίρα σε σχέση με το ευρώ. Το αδιέξοδο που προκλήθηκε την προηγούμενη εβδομάδα έσπασε ως αποτέλεσμα της πρόθεσης των δυο πλευ-

Σε συνθήκες τοπικών και περιορισμένης εμβέλειας lockdown η Κύπρος λίγο πριν την έναρξη του χειμώνα.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Πρωτογενές Δημοσιονομικό Αποτέλεσμα

Δημοσιονομικό πλεόνασμα υπάρχει στην περίπτωση όπου τα δημόσια έσοδα είναι μεγαλύτερα από τις δημόσιες δαπάνες, ενώ δημοσιονομικό έλλειμμα στην περίπτωση όπου οι δημόσιες δαπάνες υπερτερούν των δημοσίων εσόδων. Αν στον υπολογισμό του δημοσιονομικού αποτελέσματος (πλεονάσματος ή ελλείμματος), εξαιρεθούν οι δαπάνες για τόκους που αφορούν εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους (σύνολο των οφειλών του δημόσιου τομέα, το οποίο εκφράζεται σε χρηματικές μονάδες), τότε προκύπτουν οι όροι πρωτογενές δημοσιονομικό πλεόνασμα και πρωτογενές δημοσιονομικό έλλειμμα.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

ρών να επιστρέψουν στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Τα βλέμματα πλέον είναι στραμμένα στην πρόοδο που θα μπορέσει να επιτευχθεί τις πρώτες μέρες συζητήσεων. Η έμφαση το επόμενο διάστημα θα δοθεί στην επίτευξη συμφωνίας επί εκείνων των σημείων που δεν επείτρεψαν μέχρι σήμερα την συνομιλήγηση εμπορικής συμφωνίας.

• • • • •

Remdesivir

Η αμερικανική αρχή τροφίμων και φαρμάκων προχώρησε στην έγκριση του πρώτου αντιβιοτικού για αντιμετώπιση του κορωνοϊού. Το φάρμακο με την επωνυμία Remdesivir χορηγείται ενδοφλέβια και επιτυγχάνει να συντομεύσει την περίοδο ανάρρωσης των ασθενών που λαμβάνουν νοσοκομειακή περίθαλψη. Το συγκεκριμένο αντιβιοτικό περιλαμβάνεται μεταξύ των φαρμάκων που χρησιμοποιήθηκαν στον πρόεδρο Τραμπ όταν χρειάστηκε να νοσηλευτεί το προηγούμενο διάστημα. Το σκεύασμα ανήκει στην φαρμακευτική Gilead, η οποία έχει ξεκινήσει τη διάθεσή του από τον προηγούμενο Μάιο πριν ακόμα ολοκληρωθεί η διαδικασία έγκρισης. Η πρόσφατη έγκριση περιλαμβάνει και τη χρήση σε ένα σύνολο 50 χωρών. Σύμφωνα με τον Anthony Fauci, η έγκριση του φαρμάκου θα αλλάξει τα δεδομένα στη θεραπεία των ασθενών του κορωνοϊού ενώ η εταιρεία ανακοίνωσε επίσης ότι ετοιμάζει και εισπνεύσιμο σκεύασμα πέραν του ενδοφλέβιου.

Σε πράσινα προγράμματα το 20% των επιδοτήσεων της νέας ΚΑΠ

Η νέα πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα τεθεί σε πιλοτική εφαρμογή το 2023 με πιλοτικό πρόγραμμα διάρκειας 2 ετών

Στην προσπάθεια για στρόφη στην πράσινη οικονομία, αλλά και γενικότερα στην αύξηση των φιλικών προς το περιβάλλον πολιτικών, επιστρατεύονται οι Ευρωπαίοι αγρότες και η νέα κοινή αγροτική πολιτική της Ε.Ε. (ΚΑΠ). Και αυτό γιατί εφεξής το 20% των επιδοτήσεων που θα λαμβάνουν οι αγρότες στο πλαίσιο της νέας κοινής αγροτικής πολιτικής θα είναι στη διάθεσή τους υπό τον όρο ότι αυτές θα διοχετεύονται σε πράσινα προγράμματα.

Σε αυτά συγκαταλέγονται προγράμματα όπως οι οργανικές καλλιέργειες και η αgroδοασική, όπως ονομάζεται η οργάνωση των καλλιεργειών βάσει ενός μελετημένου συνδυασμού δένδρων και φυτών που συνυπάρχουν, αλληλεπιδρούν και αλληλοϋποστηρίζονται.

Αποφάσεις

Σύμφωνα με τα όσα αποφάσισαν οι υπουργοί Γεωργίας της Ε.Ε. μετά μια παρατεταμένη διαπραγματεύση διάρκειας σχεδόν δύο ετών με αντικείμενο την αναμόρφωση της ΚΑΠ, οι αγρότες δεν θα έχουν πρόσβαση στα συγκεκριμένα κονδύλια για άλλους σκοπούς. Στο σύνολό τους οι δαπάνες που θα διατεθούν για τη γεωργία θα αντιπροσωπεύουν περίπου το 1/3 του κοινοτικού προϋπολογισμού, που θα ανέλθει σε 1,1 τρισεκατομμύριο ευρώ για την περίοδο 2021-2027. Αυτά θα μοιραστούν ανάμεσα σε άμεσες πληρωμές προς τους αγρό-

Η γεωργία αναφέρεται ως απειλή για τη φύση εξαιτίας της χρήσης εντομοκτόνων και παρασιτοκτόνων.

τες και προγράμματα για την ανάπτυξη της υπαίθρου.

Η νέα πολιτική θα τεθεί σε εφαρμογή από το 2023 αρχικά με ένα πιλοτικό πρόγραμμα διάρκειας δύο ετών. Αυτό σημαίνει ότι οι νέοι κανόνες καθίστανται δεσμευτικοί μόλις από το 2025 και μετά. Στις σχετικές συνομιλίες έχουν, πάντως, προβάλει αντιρρήσεις ορισμένες χώρες, που εκφράζουν φόβους πως αν εξαρτηθούν οι επιδοτήσεις από περιβαλλοντικούς στόχους και πράσινα προγράμματα το αποτέλεσμα θα είναι να μνη απορροφηθούν τα κονδύλια.

«Δεν μπορούμε να εναποθέσουμε στα κράτη-μέλη τις αποφάσεις για το αν θα χρησιμοποιήσουν ή όχι τα φιλικά προς το περιβάλλον προγράμματα», τόνισε σχετικά η Γερμανίδα υπουργός Γεωργίας, Τζούλια Κλόγκεν, που προηδρυνε της συνάντησης. Η ίδια τόνισε ότι αν πραγματικά εναπόκειται στην κρίση των αγροτών η προώθηση πράσινων προγραμμάτων, απλώς «τα χρήματα θα μείνουν ανεκμετάλλευστα».

Δεν λείπουν, άλλωστε, και οι αν-

Οι αγροτικές περιοχές αντιπροσωπεύουν το 40% του συνόλου της γης στην Ε.Ε. και η γεωργία έχει ισχυρό αντίκτυπο στην υγεία των φυσικών οικοσυστημάτων που βρίσκονται στη Γηραιά Ηπειρο.

τιρήσεις από τις οργανώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, που υποστηρίζουν πως το 20% των δαπανών για πράσινα προγράμματα είναι υπερβολικά χαμηλός στόχος.

Μιλώντας στο Reuters ο Χαμπέ Ρουίζ, υψηλόβαθμο στέλεχος του Παγκόσμιου Ταμείου για την Αγρία Φύση (WWF), υποστήριξε πως «οι υπουργοί Γεωργίας σε μεγάλο βαθ-

μό διαιωνίζουν μια αγροτική πολιτική που διοχετεύει τα χρήματα των φορολογουμένων στη μόλυνση και στη βιομηχανοποιημένη γεωργία τουλάχιστον έως το 2027».

Η γεωργία έχει ισχυρό αντίκτυπο στην υγεία των φυσικών οικοσυστημάτων που βρίσκονται στη Γηραιά Ηπειρο.

Οι αγροτικές περιοχές αντιπροσωπεύουν το 40% του συνόλου της γης στην Ε.Ε. και η γεωργία έχει ισχυρό αντίκτυπο στην υγεία των φυσικών οικοσυστημάτων που βρίσκονται στη Γηραιά Ηπειρο.

Όπως τόνισε η Υπηρεσία Περιβάλλοντος της Ε.Ε., συχνά η γεωργία αναφέρεται ως απειλή για τη φύση της Ευρώπης εξαιτίας, αφενός μεν, των διαφόρων τεχνικών εντατικής καλλιέργειας και, αφετέρου, της χρήσης εντομοκτόνων και παρασιτοκτόνων, όπως και της εκτεταμένης ύδρευσης αγρών.

Σημειώτεον, πάντως, ότι η σύναψη της σχετικής συμφωνίας ανάμεσα στους υπουργούς Γεωργίας δεν συνεπάγεται αυτομάτως και ολοκλήρωση της διαδικασίας αναμόρφωσης της ΚΑΠ. Οι χώρες-μέλη της Ε.Ε. πρέπει να καταλήξουν σε σχετική συμφωνία και με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, που θα ψηφίζει επί του θέματος στη διάρκεια της εβδομάδας, αλλά και με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, που πρέπει να εγκρίνει τους σχετικούς κανόνες.

The
Economist

EVENTS

#EconCyprusSummit

hazlis & rivas
The Economist Events for Greece,
Cyprus, Malta and southeast Europe

VIRTUAL EVENT

16TH CYPRUS SUMMIT

Europe: Putting solidarity to the test
Cyprus: In need of a new growth model?

November 24th 2020 • 2:00 pm (EEST) • 7:00 am (EDT)

John Peet
Political and Brexit editor
The Economist

Nicos Anastasiades
President
Republic of Cyprus

Stella Kyriakides
European Commissioner
for health and food safety

Nicholas Burns
Former under secretary
of state for political affairs
USA

Nikos Christodoulides
Minister of foreign affairs
Cyprus

Nikolaos Dendias
Minister of foreign affairs
Greece

Natasa Pilides
Minister of energy, commerce
and industry, Cyprus

Charalambos Petrides
Minister of defence
Cyprus

**Gallina Andronova
Vincelette**
Director for the EU countries
World Bank Group

Klaus Regling
Managing director
European Stability Mechanism

Theodore Tryfon
President, Panhellenic Union
of Pharmaceutical Industries (PEF),
Member of the board,
Hellenic Federation
of Enterprises (SEV)

Evgenios Evgeniou
Chief executive officer
PwC Cyprus

Ierotheos Papadopoulos
Head
European Commission
Representation in Cyprus

Thanos Dokos
National security advisor
to the prime minister
Greece

Christina Torrella
Senior director
financial institutions
Fitch Ratings

Spyros Economides
Associate professor
in international relations
and European politics,
London School of Economics

www.hazliseconomist.com | www.cyprus2020.economist.com

 The Economist Events for Greece, Cyprus, Malta and southeast Europe

 @Economist_SEUR

 The Economist SE Europe Events

 The Economist SE Europe Events

Under the auspices of:

CYPRUS MINISTRY
OF ENERGY
COMMERCE & INDUSTRY

In collaboration with:

Premium gold sponsor:

Gold sponsor:

Bronze sponsor:

Contributor:

Communication sponsor:

Airline carrier:

IT sponsor:

Logistics supplier:

Supported by:

© Hazlis & Rivas advertising

Αναστολή δόσεων ανά περίπτωση το 2021

Κανένας συγκεκριμένος κλάδος δεν αναμένεται να τύχει ιδιαίτερου χειρισμού ξεκαθαρίζουν τώρα οι τράπεζες

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Αναστολή δόσεων από το 2021 θα γίνεται «case by case» από τις τράπεζες, ελληνιστί, θα εξετάζεται ανά περίπτωση για τον κάθε δανειολήπτη. Τέλος στα σενάρια για ιδιαίτερο χειρισμό συγκεκριμένων επαγγελματικών ομάδων από τα κυπριακά τραπεζικά ιδρύματα για το 2021, δίνοντας ταυτόχρονα ένα τέλος στις φήμες πως συγκεκριμένες τράπεζες της Κύπρου θα πράξουν το κάτι παραπάνω για παράδειγμα στους ξενοδόχους. Ήδη οι τράπεζες έχουν ξεκινήσει καμπάνια ενημέρωσης των πελατών τους, που έχουν αιτηθεί αναστολής δόσεων των δανείων τους (συμμετοχή δηλαδή στο μορατόριουμ δόσεων δα-

και να επηρεαστούν οι συνήθειες οικονομικές του δραστηριότητες. Όπως ανέφεραν τραπεζικές πηγές στην «Κ», οι τράπεζες θα συνεχίσουν το «μορατόριουμ» των δόσεων σε συγκεκριμένους μόνο δανειολήπτες και απέκλεισαν το γεγονός να γίνει ένα καθολικό στους ξενοδόχους, ή στους developers, ή στους επιχειρηματίες που ασχολούνται με την εστίαση.

Είναι όπως δήλωσαν, πρακτική που είναι στις γραμμές της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών και έτσι θα πράξουν. Όσοι δικαιολογούν την επέκταση της αναστολής των δόσεων τους (φυσικά θα πρέπει να την αιτηθούν πρώτα και δεν θα προχωρήσει η τράπεζα σε μια τέτοια πρόταση), θα γίνει δεκτή. Όσον αφορά στην περίοδο που θα συμφωνήσουν δανειολήπτες και τράπεζες για την αναστολή και πάλι αυτή η απόφαση θα είναι προϊόν διαλόγου.

Οι οικονομικοί δείκτες, η κατανάλωση και η πορεία του ιού θα κρίνουν την όποια απόφαση παρθεί. Δηλαδή, ένας δανειολήπτης μπορεί να έχει για 6 μήνες αναστολή δόσεων, άλλος για 2, άλλος για 9. Η «ταφόπλακα» εξάλλου για μία καθολική απόφαση, όπου θα έδινε παραπάνω επέκταση του Σχεδίου, μπήκε από την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών την 23η Σεπτεμβρίου 2020. Η ΕΒΑ σε σχετική της εγκύκλιο δεν πρόκρινε την επέκταση του μέτρου πέραν του αρχικού του σχεδιασμού από τα κράτη και διαμήνυσε ότι τα δάνεια σε αναστολή πληρωμής δόσεων θα πρέπει πλέον να παίρνουν τον δρόμο των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Μπήκε έτσι ένα «στοπ» σε όποια πολιτική συζήτηση υπήρξε από αρχές καλοκαιριού για «καθολική» επέκταση του Σχεδίου αναστολής πληρωμών δόσεων που ισχύει στις χώρες της Ευρώπης, στέλνοντας το μήνυμα ότι τα τραπεζικά ιδρύματα θα επιβαρύνονται με προβλέψεις με βάση την πάγια πρακτική των εποπτών, από την περίοδο που θα λήξουν τα μορατόριουμ πληρωμής δόσεων που βρίσκονται σε ισχύ.

Όπως ανέφερε τραπεζική πηγή στην «Κ», θα είναι ευχής έργο αν μόνο το 10% από τους δανειολήπτες που έχουν αιτηθεί πάγωμα δόσεων δεν είναι εις θέση να πληρώσουν από τον Ιανουάριο του 2021.

Μεγάλο το ποσοστό των δανειοληπτών στην Κύπρο

Στην Κύπρο έχει αιτηθεί ένα τεράστιο ποσοστό δανειοληπτών, με το ποσό που έχει αιτηθεί αναστολής να φτάνει τα 11,7 δισεκατομμύρια ευρώ. Θεωρείται ότι είναι ένα πολύ μεγάλο ποσοστό, με πάνω από το 50% των Κυπρίων να έχουν ζητήσει αναστολής της δόσης τους. Σε άλλα κράτη δεν έγινε κάτι αντίστοιχο και τα ποσοστά ήταν πολύ μικρότερα από δανειολήπτες που συμμετείχαν. Είναι τόσο μεγάλο το ποσοστό, που οι τράπεζες έχουν ανησυχήσει για το αν θα καταφέ-

ρουν πολλοί να επιστρέψουν στην καταβολή των δόσεων τους. Όπως ανέφερε τραπεζική πηγή στην «Κ», θα είναι ευχής έργο αν μόνο το 10% από τους δανειολήπτες που έχουν αιτηθεί πάγωμα δόσεων δεν είναι εις θέση να πληρώσουν από τον Ιανουάριο του 2021. Τα τελευταία στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου τα οποία όμως παρουσιάζουν την εικόνα αναστολής δόσεων μέχρι το δεύτερο δεκάημερο Ιουνίου, δείχνουν πως η συμβατική αξία των δανείων για

τα οποία ζητήθηκε αναστολή δόσεων ανήλθε στις 19 Ιουνίου σε 11,74 δισεκατομμύρια, από 11,44 δισ. που ανέρχονταν στις 5 Ιουνίου, εκ των οποίων τα 7,07 δισ. αφορά σε επιχειρηματικά δάνεια και το υπόλοιπο, 4,67 δισ. αφορά δάνεια νοικοκυριών.

Αναστολή δανείων έχουν αιτηθεί συνολικά 50.586 δανειολήπτες, από τους οποίους οι 44.428 είναι νοικοκυριά και οι 6.158 είναι επιχειρήσεις. Από τα δάνεια των επιχειρήσεων, το μεγαλύτερο ποσό

για τα οποία ζητήθηκε αναστολή μέχρι τις 19 Ιουνίου, αφορούν τον τομέα της φιλοξενίας και εστίασης με μικτή αξία 1,8 δισ. ευρώ από 728 δανειολήπτες.

Από τον τομέα της ακίνητης ιδιοκτησίας το ποσό φτάνει τα 1,3 δισ. ευρώ από 691 δανειολήπτες, από τις κατασκευές το ποσό φτάνει τα 1,2 δισ. ευρώ από 628 δανειολήπτες και από τον τομέα του χονδρικού και λιανικού εμπορίου το ποσό φτάνει τα 1,2 δισ. ευρώ από 1.770 δανειολήπτες.

Δύσκολη προεμιέρα για τον Προϋπολογισμό του 2021 στη Βουλή

Εν μέσω πανδημίας που φουντώνει ξανά, με ελλείμματα και προειδοποιήσεις για μη υποστήριξη από το ΔΗΚΟ

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Τη Δευτέρα είναι η προεμιέρα της συζήτησης του κρατικού Προϋπολογισμού του 2021 στην Βουλή των Αντιπροσώπων, όπου από ό, τι φαίνεται δεν θα είναι μια διαδικασία όπως των προηγούμενων χρόνων υπό την «ομπρέλα» των πλεονασμάτων.

Ο προϋπολογισμός του 2021, που θα συζητηθεί από τους βουλευτές, θα είναι στο πλαίσιο μίας μεγάλης πανδημίας που τον αναγκάζει να είναι οριακά ελλειμματικός, αλλά και μετά τις αποκαλύψεις του Al Jazeera για τις πολιτογραφήσεις ξένων επενδυτών έχει πυροδοτήσει «για τα καλά» την κόντρα μεταξύ Δημοκρατικού Συναγερμού και Δημοκρατικού Κόμματος. Το ΔΗΚΟ είχε από την προηγούμενη εβδο-

Ο φετινός προϋπολογισμός είναι αυξημένος κατά €609 εκ. ή 8,7% σε σχέση με τον προϋπολογισμό του 2020.

Το παιχνίδι πάντως έχει «χοντρύνει» και είναι ακόμα Οκτώβριος.

μάδα προειδοποιήσει πως αν δεν επιτρέψει η Κυβέρνηση την πρόσβαση της Ελεγκτικής Υπηρεσίας στους φακέλους των πολιτογραφήσεων που έχουν παραχωρηθεί, θα καταψηφίσει τον Προϋπολογισμό του 2021. Και όταν ο ΔΗΣΥ δεν έχει τη στήριξη του ΔΗΚΟ για κρίσιμα νομοσχέδια, ή για τον προϋπολογισμό που επιβάλλεται να ψηφιστεί για να γίνει νόμος, τότε δυσκολεύει αρκετά η ζητούμενη πλειοψηφική εξίσωση. Την Παρα-

σκευή, όμως, ο Υπουργός Οικονομικών και πρώην Υπουργός Εσωτερικών Κωνσταντίνος Πετρίδης, ο ΔΗΣΥ και ο Πρόεδρος του ΔΗΚΟ Νικόλας Παπαδόπουλος είχαν κόντρα ανακοινώσεων με βάση το πρόγραμμα των πολιτογραφήσεων. Ο Υπουργός ανέφερε γραπτώς πως τις τελευταίες ημέρες ο Πρόεδρος του ΔΗΚΟ επιδίδεται επανειλημμένα σε αβία και κακόπιστη κριτική προς το πρόσωπό του, τονίζοντας πως τον κατηγορεί ότι πα-

ράτυπα πολιτογραφήθηκαν σύζυγοι και οικονομικά εξαρτώμενα τέκνα επενδυτών ενόσω ήταν Υπουργός Εσωτερικών.

Ο κ. Παπαδόπουλος, σε δική του γραπτή ανακοίνωση, υπογράμμισε πως πρέπει να δοθούν στην Ελεγκτική Υπηρεσία όλοι οι φακέλοι των πολιτογραφήσεων και έτσι να φανεί ποιοι προωθούσαν τις πολιτογραφήσεις και με ποιο τρόπο. Οι ερωταπαντήσεις μεταξύ Κυβέρνησης – ΔΗΣΥ και ΔΗΚΟ ήταν αλλη-

πάλληλες, «βάζοντας στο παιχνίδι» δικηγорικά γραφεία και πόσες αιτήσεις επενδυτών ανέλαβαν. Το σίγουρο είναι πως αυτή τη φορά η ψήφιση του Προϋπολογισμού δεν θα είναι μία εύκολη υπόθεση, ιδίως σε μία περίοδο που οι βουλευτικές εκλογές είναι σε λίγους μόνο μήνες. Το παιχνίδι πάντως έχει «χοντρύνει» και είναι ακόμα Οκτώβριος. Στην πρώτη συνεδρία της Δευτέρας 26 Οκτωβρίου θα είναι ο Υπουργός Οικονομικών

Κωνσταντίνος Πετρίδης, ενώ οι συνεδρίες θα γίνονται κάθε Δευτέρα και κάθε Πέμπτη μέχρι και τις 30 Νοεμβρίου.

Τα του Προϋπολογισμού

Ο κρατικός προϋπολογισμός του 2021 προβλέπει έσοδα της τάξης των €8.861.318.757 και πρωτογενείς δαπάνες (εξαιρουμένων των αποπληρωμών δανείων και των δαπανών για τόκους) ύψους €7.609.847.339, με το πρωτογενές ισοζύγιο να ανέρχεται σε €1.251.471.418. Στην τριετία 2021-2023 αναμένεται να δαπανηθούν για αναπτυξιακά έργα €3.200 εκ., για κοινωνικές παροχές €4.907,4 εκ., για έργα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης €240εκ. και για στήριξη επιχειρήσεων €565,4 εκ. (υλοποίηση σχεδίων). Οι κύριες κατηγορίες δαπανών του προϋπολογισμού του 2021 αφορούν, μεταξύ άλλων, τις δαπάνες προσωπικού ύψους €2,946 εκ. (27,9%), λειτουργικές δαπάνες ύψους €896 εκ. (8,5%), μεταβιβάσεις ύψους 2,982 εκ. (28,2%), δάνεια ύψους €2,426 εκ. (23%). Σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου Οικονομικών, «ο προϋπολογισμός του 2021 και το Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΜΔΠ) 2021-2023 ετοιμάστηκαν μέσα σε ιδιαίτερα δύσκολες συνθήκες. Η υγειονομική κρίση από την πανδημία του COVID19 αναπόφευκτα επηρέασε τα δημοσιονομικά δεδομένα όχι μόνο στην Κύπρο αλλά και παγκοσμίως».

Ο Υπουργός Οικονομικών Κωνσταντίνος Πετρίδης έχει δηλώσει πως ο κρατικός προϋπολογισμός

του 2021 θέτει τα θεμέλια της επόμενης μέρας, της ανάκαμψης και της βιώσιμης ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας.

Όπως ανέφερε ο Υπουργός την ημέρα που τον παρέδωσε στη Βουλή, «η ψήφιση αυτών των προϋπολογισμών σημαίνει ψήφιση των μέτρων στήριξης της κυβέρνησης την ώρα της πανδημίας, σημαίνει ψήφο στην πράσινη ανάπτυξη, περιλαμβάνονται πολλά έργα πράσινης ανάπτυξης, ψήφο στον ψηφιακό μετασχηματισμό, ψήφο που θέτει θεμέλια για την επόμενη μέρα, της ανάκαμψης και της βιώσιμης ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας».

Βάσει των λεγομένων του Υπουργού, τον έχει χαρακτηρίσει ως ένα προϋπολογισμό «έκτακτης ανάγκης» ο οποίος καλείται να στηρίξει την κοινωνία και την οικονομία σε αυτή την δύσκολη περίοδο, αλλά έχει παράλληλα στραμμένο το βλέμμα και στην επόμενη μέρα. «Την περίοδο της ανάκαμψης και των θεσμικών αλλαγών προς όφελος της επόμενης γενιάς. Είναι γι' αυτό το λόγο που ο προϋπολογισμός του 2021 εμπεριέχει πολύ σημαντικά έργα που αφορούν την πράσινη ανάπτυξη, τον ψηφιακό μετασχηματισμό αλλά και την έρευνα και καινοτομία. Παράλληλα, υλοποιούνται μεγάλα έργα αναπτυξιακών υποδομών που θα βοηθήσουν πιο μεσοπρόθεσμα την ανάκαμψη και την ανάπτυξη. Ο φετινός προϋπολογισμός είναι αυξημένος κατά €609 εκ. ή 8,7% σε σχέση με τον προϋπολογισμό του 2020», κατέληξε.

Θα έρθουν 230 εκατ. από το SURE το 2020

Τα ρευστά διαθέσιμα του κράτους ανέρχονται στα 4,8 δισ. και καλύπτουν τις ανάγκες του επομένου 12μηνου

Επιμέλεια ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΡΟΥΓΚΑΛΑΣ

Το χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής δημοσίου χρέους της Κύπρου φτάνει μέχρι το 2050 μετά τις αρκετές – ομολογουμένως – εκδόσεις χρέους του 2020, αφήνοντας πλέον εκτός το σενάριο για άλλη μία έκδοση ομολόγου εντός του 2020. Εξάλλου, τα ρευστά διαθέσιμα του κράτους που φυλάει στην Κεντρική Τράπεζα στο τέλος Αυγούστου 2020 ανέρχονταν στα 4,8 δισεκατομμύρια ευρώ, ποσό το οποίο καλύπτει τις χρηματοδοτικές του ανάγκες για τους επόμενους 12 μήνες. Ωστόσο, η Κυβέρνηση αναμένεται να αντλήσει

Η συνολική χρηματοδότηση που πραγματοποιήθηκε για την περίοδο Ιανουαρίου – Αυγούστου 2020 ανήλθε περίπου σε €6 δισ. ευρώ.

πρόσθετη χρηματοδότηση ύψους €479 εκ. από την συμμετοχή της στο ευρωπαϊκό μέσο προσωρινής στήριξης για το μετριασμό των κινδύνων ανεργίας σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης (SURE) με σκοπό την χρηματοδότηση κυβερνητικών σχεδίων στήριξης της απασχόλησης, εκ των οποίων ποσό ύψους €230 εκ. θα αντληθεί το 2020. Όπως αναφέρεται στην μεσοπρόθεσμη στρατηγική δημοσίου χρέους της Κύπρου για το 2021 – 2013 που ανακοινώθηκε, οι διεθνείς εκδόσεις Ευρωπαϊκών Μεσοπρόθεσμων ομολόγων θα αποτελέσουν το κύριο χρηματοδοτικό εργαλείο κατά την

Οποιαδήποτε αλλαγή της προοπτικής και/ή της επενδυτικής κατηγορίας αξιολόγησης θα έχει σημαντική επίπτωση στο κόστος δανεισμού της Κυπριακής Δημοκρατίας.

περίοδο της στρατηγικής κυρίως λόγω του βάθους της αγοράς αυτής και της συνέχισης της προόδου που έχει επιτευχθεί τα προηγούμενα έτη στους στρατηγικούς στόχους της διαχείρισης του χρέους. Οι κύριοι πυλώνες για τη μεσοπρόθεσμη στρατηγική 2021-2023 παραμένουν οι ίδιοι με αυτούς της προηγούμενης στρατηγικής του κράτους, τονίζεται. Για την κατευθυντήρια γραμμή μείωσης του κινδύνου αναχρηματοδότησης, έχουν καθοριστεί τέσσερις ποσοτικοί στόχοι. Το βραχυπρόθεσμο χρέος δεν θα πρέπει να υπερβαίνει το 5% του συνολικού ανεξόφλητου χρέους για την περίοδο

2021-2023. Ο δεύτερος ποσοτικός στόχος, ο οποίος υπήρχε στην Μεσοπρόθεσμη Στρατηγική Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους 2016-2020 αφορά τη μέση εναπομείνουσα διάρκεια του εμπορεύσιμου χρέους. Ενόψει του ότι η κύρια πηγή χρηματοδότησης για τα επόμενα χρόνια θα είναι η διεθνής αγορά ομολόγων μέσω της έκδοσης Ευρωπαϊκών Μεσοπρόθεσμων Ομολόγων, η διατήρηση της μέσης εναπομείνουσας διάρκειας του εμπορεύσιμου χρέους, όχι μικρότερης των 7 ετών αποκτά ιδιαίτερη σημασία σε συνδυασμό με τον επόμενο ποσοτικό δείκτη που αναφέρεται στον περιορισμό

των ετήσιων αναγκών αναχρηματοδότησης κάτω του 10% του ΑΕΠ μέχρι το τέλος του 2030. Ο τέταρτος ποσοτικός στόχος, ο οποίος αποτελεί δείκτη μείωσης του κινδύνου αναχρηματοδότησης, ενόψει και της εμφάνισης της πανδημίας Covid-19 τον Μάρτιο του 2020, αφορά τη διατήρηση των ρευστών διαθεσίμων για κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών των επόμενων 9-12 μηνών.

Ενδεχόμενοι κίνδυνοι

Μολονότι, η πιστοληπτική αξιολόγηση της Κυπριακής Δημοκρα-

τίας διατηρείται στην επενδυτική κατηγορία από τρεις οίκους Αξιολόγησης με βαθμολογία BBB-/BBB(L), εντούτοις η προοπτική από τους εν λόγω Οίκους παραμένει σταθερή σηματοδοτώντας τον κίνδυνο αλλαγής της προοπτικής σε αρνητική, σε περίπτωση εκτροχιασμού των δημόσιων οικονομικών κυρίως λόγω της πανδημίας Covid-19. Σύμφωνα με την έκθεση του Γραφείου, οποιαδήποτε αλλαγή της προοπτικής και/ή της επενδυτικής κατηγορίας αξιολόγησης θα έχει σημαντική επίπτωση στο κόστος δανεισμού της Κυπριακής Δημοκρατίας και ουσιαστικά περιορισμό των κυβερνητικών ομολόγων από πράξεις νομισματικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας στις κεφαλαιαγορές. Επιπλέον, αναφέρει πως η ενδεχόμενη αύξηση των ετήσιων ακαθάριστων χρηματοδοτικών αναγκών ενδέχεται να επηρεάσει το ύψος άντλησης κεφαλαίων από τις διεθνείς αγορές και να οδηγήσει τον δανεισμό εκτός ενός αποδεκτού και διαχειρίσιμου ορίου κινδύνου. Ως ακολούθως, αυτό μπορεί να οδηγήσει στην άντληση κεφαλαίων από την εγχώρια αγορά με υψηλότερο κατά πάσα πιθανότητα κόστος δανεισμού και με αρνητική επίδραση στη συνολική ενεργό ζήτηση της οικονομίας. «Αν και φαίνεται να είναι απομακρυσμένο, στο παρόν στάδιο, το ενδεχόμενο τερματισμού του προγράμματος αγοράς χρέους δημόσιου τομέα και του προγράμματος αγοράς ομολόγων έκτακτης ανάγκης για την πανδημία, μια τέτοια εξέλιξη, όταν προκύψει, αναμένεται να επηρεάσει τη ζήτηση για αγορά ομολόγων της Κυπριακής Δημοκρατίας, καθώς και το κόστος δανεισμού», καταλήγει.

Οι εκδόσεις εντός 2020

Τον Ιανουάριο του 2020, το ΓΔΧ προχώρησε με έκδοση 2 Ευρωπαϊκών Μεσοπρόθεσμων Ομολόγων (EMTN) διάρκειας 10 και 20 ετών συνολικού ύψους €1,75 δισ. ευρώ. Τον Απρίλιο του 2020 το ΓΔΧ εξέδωσε δύο EMTN συνολικού ύψους €1,75 δισ. και ένα Γραμμάτιο Δημοσίου 52 εβδομάδων ύψους €1,25 δισ. για ενίσχυση των ρευστών διαθεσίμων του κράτους με βάση τους περί της Διαχείρισης του Δημοσίου Χρέους Νόμους, για κάλυψη της απώλειας δημοσιονομικών εσόδων εξαιτίας των οικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας, καθώς επίσης και για τη χρηματοδότηση των μέτρων στήριξης της οικονομίας και, παράλληλα, τη διαχείριση του κινδύνου αναχρηματοδότησης. Επιπλέον, τον Ιούλιο του 2020 το ΓΔΧ προχώρησε σε νέο δανεισμό ύψους €1 δισ. μέσω συμπληρωματικής έκδοσης σε δύο υφιστάμενα EMTN, ενός 5ετούς και ενός 20ετούς ομολόγου αξιοποιώντας τις ευνοϊκές συνθήκες που επικρατούσαν στις διεθνείς αγορές. Η συνολική χρηματοδότηση που πραγματοποιήθηκε για την περίοδο Ιανουαρίου – Αυγούστου 2020 ανήλθε περίπου σε €6 δισ., εκ των οποίων ποσό ύψους €4,5 δισ. αντλήθηκε μέσω της διεθνούς αγοράς ομολόγων.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Κυπριακή Δημοκρατία

Διαρθρωτικά Ταμεία

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ ΤΜΗΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

«Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για Εργοδότηση Ανέργων»

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ 02/1.8i.1/1/10.2020/ΣΧ

Το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ανακοινώνει την Πρόσκληση για υποβολή αιτήσεων στο πλαίσιο του Σχεδίου Χορηγιών του «Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για Εργοδότηση Ανέργων». Το Σχέδιο περιλαμβάνεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2021-2027 Απασχόληση, Ανθρώπινο Πόρο και Κοινωνική Συνοχή και δύναται να συγχρηματοδοτηθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και την Κυπριακή Δημοκρατία.

Το Σχέδιο αποσκοπεί στην αντιμετώπιση της ανεργίας μέσω της παροχής κινήτρων προς τους εργοδότες για την πρόσληψη ανέργων. Τα κίνητρα αφορούν την επιδότηση μέρους του μισθολογικού κόστους του ατόμου που θα προσληφθεί. Το Σχέδιο περιλαμβάνεται στα μέτρα της ενεργητικής πολιτικής απασχόλησης που προωθεί η Κυβέρνηση για ένταξη ανέργων στην αγορά εργασίας μέσω τοποθέτησής τους σε επιδοτούμενες θέσεις απασχόλησης, περιλαμβανομένης της παροχής επαγγελματικής κατάρτισης.

Για τον υπολογισμό του ύψους της χορηγίας θα ακολουθείται η μέθοδος των απλουστευμένων μορφών κόστους. Η μονάδα κόστους για το συγκεκριμένο Σχέδιο Χορηγιών, καθορίστηκε στα €48/εργάσιμη ημέρα και αντιστοιχεί στο ύψος της χορηγίας που θα λαμβάνει ο κάθε δικαιούχος για κάθε εργάσιμη μέρα που θα συμπληρώνει ο επωφελούμενος, ανεξαρτήτως του πραγματικού μισθολογικού κόστους που επιβαρύνεται ο εργοδότης/δικαιούχος. Το Σχέδιο προνοεί απασχόληση του ανέργου για δέκα μήνες (10) μήνες με υποχρέωση του εργοδότη για πρόσθετη εργοδότηση του εργοδοτούμενου για δύο (2) μήνες χωρίς επιχορήγηση.

Το συνολικό ποσό που θα διατεθεί για τις ανάγκες της παρούσας πρόσκλησης είναι δέκα επτά εκατομμύρια ευρώ (€17.000.000).

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να εξασφαλίσουν τον Οδηγό Εφαρμογής του Σχεδίου, στον οποίο αναφέρονται όλες οι απαιτούμενες λεπτομέρειες, το Έντυπο της Αίτησης Υποβολής Πρότασης και κάθε άλλο απαιτούμενο έντυπο ή έγγραφο, από την ιστοσελίδα του Τμήματος Εργασίας (<http://www.mlsi.gov.cy/dl>), την ιστοσελίδα της ΓΔ ΕΠΣΑ (<http://www.structuralfunds.org.cy>).

Σημειώνεται ότι αιτήσεις γίνονται δεκτές από τις 23/10/2020 μέχρι εξαντλήσεως του κονδυλίου ή ανακοίνωσης για λήξη του Σχεδίου. Τα σχετικά έντυπα υποβολής των αιτήσεων θα πρέπει να αποστέλλονται μόνο με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (σε μορφή pdf), πριν τη λήξη της πιο πάνω προθεσμίας. Περισσότερες πληροφορίες στην ιστοσελίδα του Τμήματος Εργασίας www.mlsi.gov.cy/dl

Το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων δύναται να προβεί σε παράταση ή ανάκληση της ισχύος της παρούσας πρόσκλησης εφαρμόζοντας τον ίδιο τρόπο δημοσίευσής της.

Τρέξε και 'συ με υπέρ υψηλές ταχύτητες στην ψηφιακή εποχή.

Ανταποκρινόμενο στις προκλήσεις της εποχής, το Τμήμα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών ανακοινώνει την έναρξη Σχεδίου Χορηγιών, με Δικαιούχους όλους τους πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας, με σκοπό την

επιχορήγηση ευρυζωνικών συνδέσεων υπέρ υψηλών ταχυτήτων (≥100Mbps).

Το Σχέδιο θα παραμείνει σε ισχύ μέχρι εξαντλήσεως του διαθέσιμου κονδυλίου. Η επιχορήγηση ισχύει μόνο σε περιοχές που καλύπτονται με δίκτυα υπέρ υψηλών ταχυτήτων.

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε την ιστοσελίδα www.dec.dmr.gov.cy

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
Ενέργεια και αλλαγή

ΣΥΝΔΕΣΟΥ ΨΗΦΙΑΚΑΙ
Εύκολα και απλά.

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Μαζική έξοδος από τις πλατφόρμες βραχυχρόνιας μίσθωσης ακινήτων

Έχουν διαγραφεί 3.650 κατοικίες, καθώς η μέση πληρότητα δεν ξεπερνά το 40%

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΞΑΝΟΓΛΟΥ**

Μαζικό χαρακτήρα αρχίζουν να λαμβάνουν οι αποχωρήσεις καταλυμάτων από τις ψηφιακές πλατφόρμες βραχυχρόνιων μισθώσεων, με τους ιδιοκτήτες τους να επιλέγουν την άμεση επιστροφή στις συμβατικές μισθώσεις μεγαλύτερης διάρκειας, λόγω της απουσίας ζήτησης. Είναι χαρακτηριστικό ότι μόνο κατά τη διάρκεια των τελευταίων 10 ημερών (2-12 Οκτωβρίου), από το κέντρο της Αθήνας έχουν αφαιρεθεί 359 αγγελίες διαμερισμάτων, ενώ επιπλέον 439 είχαν αφαιρεθεί το διάστημα από τις 19 Αυγούστου έως τις 2 Οκτωβρίου.

Συνολικά, από το τέλος του πρώτου τριμήνου, όταν δηλαδή είχαν ήδη αρχίσει να καταγράφονται οι πρώτες συνέπειες από την πανδημία, και μέχρι σήμερα, 3.650 ακίνητα έχουν διαγραφεί από τις πλατφόρμες βραχυχρόνιας μίσθωσης.

Όπως αναφέρουν παράγοντες της αγοράς, σήμερα η πληρότητα των καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης έχει υποχωρήσει στο μισό σε σύγκριση με τον αντίστοιχο περυσινό μήνα. Σύμφωνα με τον κ. Νάσο Γαβαλά, διευθύνοντα σύμβουλο της Mint, σήμερα, η μέση πληρότητα δεν ξεπερνά το 40%, έναντι ποσοστών 60%-70% τον περυσινό Οκτώβριο. Η Mint είναι εταιρεία διαχείρισης ακινήτων μέσω των ψηφιακών πλατφορμών βραχυχρόνιας μίσθωσης. Στο καρτοφυλάκιο της διαθέτει περίπου 300 ακίνητα, τα οποία και διαχειρίζεται για λογαριασμό πελατών της, προσφέροντας ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών. Όπως σημειώνει ο κ. Γαβαλάς, πλέον, σχεδόν αποκλειστικά, η ζήτηση για καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης τροφοδοτείται από Έλληνες επισκέπτες, είτε τουρίστες είτε ανθρώπους που έχουν επαγγελματικές υποχρεώσεις στην Αθήνα και προέρχο-

Σχεδόν αποκλειστικά, η ζήτηση τροφοδοτείται από Έλληνες επισκέπτες, είτε τουρίστες είτε ανθρώπους από άλλες περιοχές της χώρας που έχουν επαγγελματικές υποχρεώσεις στην Αθήνα.

Ακόμη και για ακίνητα στο κέντρο της Αθήνας η μέση τιμή είναι στα 30 ευρώ, από 55-60 ευρώ πριν από την πανδημία.

νται από άλλες περιοχές της χώρας. Έτσι, εκτός από τη μείωση της μέσης πληρότητας, σημαντική υποχώρηση καταγράφει και η μέση τιμή ανά διανυκτέρευση, η οποία διαμορφώνεται σήμερα περί τις 30 ευρώ, ακόμη και για ακίνητα σε σημεία υψηλής ζήτησης στην «καρδιά» του κέντρου της Αθήνας, όταν πριν από ένα χρόνο το αντίστοιχο κόστος

διαμορφωνόταν σε 55-60 ευρώ ανά διανυκτέρευση. Εν ολίγοις, έχει καταγραφεί ετήσια πτώση της τάξεως του 50%, ή ακόμη και 60% σε ορισμένες περιπτώσεις. Όπως αναφέρει ο κ. Γαβαλάς, «το ζητούμενο για πολλούς οικοδοσπότες είναι πλέον η επιβίωση, εν αναμονή καλύτερων ημερών».

Σύμφωνα όμως με τον ίδιο, «η έλλειψη επισκεπτών από το εξωτερικό έχει πλήξει τα έσοδα των μεμονωμένων ιδιοκτητών, με αποτέλεσμα να επιλέγουν την αποχώρηση από τον κλάδο με αυξανόμενη συχνότητα», τονίζει στην «Κ» ο κ. Γαβαλάς. Σημειωτέον ότι ακόμη και πριν από την πανδημία, οι τελευταίοι μήνες του χρόνου και οι πρώτοι μήνες του νέου έτους χαρακτηρίζονταν από αποχωρήσεις αγγελιών ακι-

νίων βραχυχρόνιας μίσθωσης. Ωστόσο, οι αριθμοί των αγγελιών παρέμεναν σχετικά σταθεροί, καθώς τυχόν αποχωρήσεις, κατά κανόνα αναπληρώνονταν άμεσα από νέους ιδιοκτήτες/επενδυτές, που δραστηριοποιούνταν στη συγκεκριμένη αγορά. Αυτό δεν συμβαίνει σήμερα, καθώς ουδείς επιλέγει να τοποθετηθεί στον κλάδο, ελλείψει ζήτησης.

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία, ένα μέσο μηνιαίο εισόδημα από τη βραχυχρόνια μίσθωση δεν ξεπερνά πλέον τα 360-400 ευρώ, ακόμη και για ακίνητα με θέα την Ακρόπολη. Συγκεκριμένα, εάν υπολογιστεί πληρότητα 40%, δηλαδή περίπου 12 ημέρες εσόδων και τιμή 30 ευρώ/διανυκτέρευση, το μηνιαίο έσοδο για τον ιδιοκτήτη δεν ξεπερνά τα 360 ευρώ. Στην πραγματικότητα, βέβαια, είναι πολύ χαμηλότερο, καθώς θα πρέπει να υπολογιστούν και τα υπόλοιπα έξοδα του ακινήτου. Υπενθυμίζεται πως στην περίπτωση της βραχυχρόνιας μίσθωσης, ο ιδιοκτήτης επιμίσθεται ο ίδιος το κόστος του ηλεκτρικού ρεύματος, των κοινόχρηστων εξόδων, της τηλεφωνίας/Internet και της ύδρευσης, σε αντίθεση με το αν είχε κάποιον μόνιμο ενοικιαστή στο διαμέρισμά του.

Προτιμούν τους ενοικιαστές

Την ίδια στιγμή, το ίδιο ακίνητο (με δεδομένο ότι είναι και ανακαινισμένο) θεωρητικά θα μπορούσε να αποφέρει εισόδημα άνω των 550-600 ευρώ εάν μισθωνόταν μέσω μακροχρόνιου συμβολαίου. Ως εκ τούτου, το πραγματικό όφελος από την αποχώρηση από τη βραχυχρόνια μίσθωση και την εκμετάλλευση του εκάστοτε ακινήτου μέσω μακροχρόνιας μίσθωσης είναι πολλαπλάσιο. Επιπλέον, δεν προκύπτει και κάποια διαφοροποίηση ως προς τη φορολογία, καθώς τα εισοδήματα από ενοίκια φορολογούνται με την ίδια ακριβώς κλίμακα και στις δύο περιπτώσεις.

φορείς του κλάδου σημειώνουν ότι υπάρχουν και ιδιοκτήτες οι οποίοι επιστρέφουν άρον άρον στη βραχυχρόνια μίσθωση, λόγω της ασυνέπειας των νέων ενοίκων του ακινήτου τους. Έχουν δηλαδή εμφανιστεί εκ νέου τα φαινόμενα στρατηγικών κακοπληρωτών ή επιτήδειων, οι οποίοι μισθώνουν ακίνητα χωρίς να έχουν πρόθεση να καταβάλουν κάποιο ποσό, ποντάροντας στη δυσχερή και χρονοβόρο διαδικασία της έξωσης.

Όσοι αντέξουν

Πάντως, ο κ. Γαβαλάς εκτιμά ότι μέχρι το τέλος του χειμώνα, σε περίπου έξι μήνες από σήμερα, θα αποχωρήσουν ή άλλα ακίνητα από τις πλατφόρμες βραχυχρόνιας μίσθωσης, «τουλάχιστον κάποιες χιλιάδες ακόμα», όπως αναφέρει χαρακτηριστικά. Αυτό σημαίνει ότι την περίοδο προς την έναρξη της επόμενης θερινής σεζόν, στο κέντρο της Αθήνας θα έχουν απομείνει περίπου 5.000-6.000 καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης, δηλαδή σχεδόν τα μισά σε σχέση με την περίοδο πριν από την πανδημία. Όσοι ιδιοκτήτες έχουν αντέξει μέχρι τότε, θα μπορούν να αποκομίσουν σημαντικά οικονομικά οφέλη, καθώς θα δραστηριοποιούνται σε μια αγορά με αρκετές μοιότητες με εκείνη που είχε διαμορφωθεί την περίοδο 2017-2018, όταν δηλαδή η ζήτηση ήταν κατά πολύ υψηλότερη της προσφοράς, οδηγώντας σε υψηλές πληρότητες ή επιπλέον της χρέωσης υψηλότερων τιμών ανά διανυκτέρευση. Προϋπόθεση βέβαια θα είναι να έχει ξεπεραστεί μέχρι τότε το ζήτημα της πανδημίας.

N.X.P.

Αργή ανάκαμψη για την Ελλάδα «βλέπει» το ΔΝΤ

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Χαμηλώσε τον πήχυ της ανάκαμψης για την Ελλάδα, μετά την ύφεση λόγω κορωνοϊού, το ΔΝΤ. Έτσι, «βλέπει» ύφεση 9,5% φέτος, λίγο καλύτερα έναντι της προηγούμενης πρόβλεψης τον Απρίλιο, για 10%, αλλά ανάκαμψη μόλις 4,1% το 2021, πολύ βραδύτερη σε σχέση με την πρόβλεψή του του Απριλίου για 5,1% και πιο αργή από τον μέσο όρο της Ευρωζώνης.

Οι προβλέψεις αυτές του Ταμείου διατυπώνονται στην έκθεση World Economic Outlook, που δόθηκε στη δημοσιότητα, στο πλαίσιο της ετήσιας συνόδου του Ταμείου. Είναι βεβαίως πολύ δυσμενέστερες από τις αντίστοιχες της κυβέρνησης, που προβλέπει ύφεση 8,2% για φέτος και ανάκαμψη 7,5% το 2021.

Μάλιστα, το ΔΝΤ επιμένει και στις απαισιόδοξες προβλέψεις του για μακροχρόνιο ρυθμό ανάπτυξης μόνο 1%.

Στην έκθεση, το Ταμείο επισμαίνει το βαρύ πλήγμα που επέφερε η πανδημία σε χώρες εξαρτημένες από τον τουρισμό και με μεγάλο αριθμό μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Καταγράφει, μάλιστα, την Ελλάδα ως χαρακτηριστικό παράδειγμα με πτώση των εσόδων της από τον τουρισμό το α΄

εξάμηνο από 5% σε περίπου 0,5% του ΑΕΠ της. Ωστόσο, η Ελλάδα δεν είναι η χώρα της Ευρωζώνης με τη βαθύτερη ύφεση φέτος. Προηγούνται η Ισπανία με 12,8%, η Ιταλία με 10,6%, η Πορτογαλία με 10%, η Γαλλία με 9,8%. Στην καλύτερη θέση είναι η Λιθουανία με 1,8% και η Ιρλανδία με 3%. Κατά μέσον όρο, η ύφεση στην Ευρωζώνη προβλέπεται στο 8,3% και

Για το 2021 χαμηλώνει τον πήχυ της ανάπτυξης στο 4,1%, ενώ μακροπρόθεσμα εκτιμά ότι θα κινηθεί μόλις στο 1%.

η ανάκαμψη στο 5,2% το 2021.

Βελτιωμένες σε σύγκριση με τις προηγούμενες, αλλά πάντα απογοητευτικές, είναι οι προβλέψεις του Ταμείου για την ανεργία στην Ελλάδα, που τη «βλέπει» στο 19,9% φέτος από 17,3% το 2019 και στο 18,3% το 2021.

Το ισοζύγιο επιδεινώνεται επίσης σημαντικά, με το έλλειμμα να διαμορφώνεται στο 7,7% του ΑΕΠ φέτος από 2,1% το 2019 και στο 4,5% το 2021.

Οι απολύσεις, παραιτήσεις και λήξεις συμβάσεων ορισμένου χρόνου ήταν φέτος τον Σεπτέμβριο 84.578 λιγότερες από πέρυσι,

Πάνω από 35.000 θέσεις εργασίας δημιουργήθηκαν τον Σεπτέμβριο

Ξεπέρασαν τις 35.000 οι νέες θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν τον περασμένο Σεπτέμβριο, σύμφωνα με τα στοιχεία του συστήματος «Εργάνη». Μάλιστα, οι προσλήψεις ήταν κατά 35.878 περισσότερες σε σχέση με τις απολύσεις, τις παραιτήσεις και τις λήξεις συμβάσεων ορισμένου χρόνου, κυρίως λόγω της επανεκκίνησης της εκπαίδευσης και των προσλήψεων που πραγματοποιήθηκαν στον κλάδο αυτό. Οι απολύσεις και οι λήξεις συμβάσεων από την άλλη δεν ήταν αρκετές ώστε να ξεπεράσουν το κύμα προσλήψεων στην εκπαίδευση, λόγω των πολύ λιγότερων προσλήψεων που πραγματοποιήθηκαν φέτος στον κλάδο του τουρισμού εξαιτίας της πανδημίας.

Χαρακτηριστικό είναι πως οι απολύσεις, παραιτήσεις και λήξεις συμβάσεων ορισμένου χρόνου ήταν φέτος τον Σεπτέμβριο 84.578 λιγότερες από πέρυσι, σε ένα μήνα που παραδοσιακά καταγράφεται το τέλος της θερινής σεζόν. Αντίστοιχα, οι προσλήψεις ήταν επίσης λιγότερες από πέρυσι, αλλά μόνο κατά 48.700.

Όπως αναγράφεται και στην έκθεση του συστήματος «Εργάνη», παρά τη θετική επίδοση των ισοζυγίων των έξι τελευταίων μηνών (Απριλίου - Σεπτεμβρίου), ο δραματικά μειωμένος αριθμός εποχικών προσλήψεων, κατά το χρονικό διάστημα Μαρτίου - Μαΐου, σε κλάδους οικονομικής δραστηριότητας που σχετίζονται με τον τουρισμό, εξαιτίας της έλλειψης της πανδημίας.

σε COVID-19, επηρέασε δυσμενώς την επίδοση του ισοζυγίου Α΄ εννεαμήνου 2020, με αποτέλεσμα να εμφανίζει χαμηλότερη επίδοση σε σχέση με τα αντίστοιχα ισοζύγια Α΄ εννεαμήνων των τελευταίων ετών. Χαρακτηριστικό είναι πως φέτος έχουν δημιουργηθεί 133.361 λιγότερες θέσεις εργασίας από το 2019 το 9μηνο Ιανουαρίου - Σεπτεμβρίου.

Η επίδοση του φετινού 9μήνου, που μετράει 154.176 νέες θέσεις

Στο 9μηνο Ιανουαρίου - Σεπτεμβρίου δημιουργήθηκαν 133.361 λιγότερες θέσεις σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα το 2019.

εργασίας, επιστρέφει την αγορά στο 2013, όταν στο 9μηνο είχαν δημιουργηθεί 165.702 νέες θέσεις εργασίας.

«Το θετικό ισοζύγιο του μηνός Σεπτεμβρίου 2020 με συν 38.529 θέσεις εργασίας και το ποσοστό ανεργίας το μήνα Ιούλιο επιβεβαιώνουν ότι οι δέσμες μέτρων που υλοποιήσαμε αποδίδουν συγκεκριμένα την αυξητική τάση της ανεργίας. Επιδιώξη μας παραμένει να μην αφήσουμε κανέναν απροστάτευτο στην οικονομική κρίση που επέφερε η πανδημία», σχολίασε ο υπουργός Εργασίας Γιάννης Βρούτσης.

Οι προσδοκίες για βελτίωση το φθινόπωρο διαψεύθηκαν

Καθ' όλη τη διάρκεια των προηγούμενων μηνών, παράγοντες που δραστηριοποιούνται στις βραχυχρόνιες μισθώσεις εξέφραζαν την εκτίμηση ότι ήταν πιθανή μια ανάκαμψη της αγοράς από το φθινόπωρο και μετά, αναπληρώνοντας ίσως τις απώλειες της θερινής περιόδου. Αυτός ήταν και ο λόγος που αρκετοί ιδιοκτήτες συνέχιζαν να διαθέτουν τα ακίνητά τους μέσω βραχυχρόνιων μισθώσεων, με την ελπίδα ότι από τον Σεπτέμβριο και μετά τα έσοδά τους θα βελτιώνονταν. Στην

Η εικόνα επιδεινώνεται λόγω της ανοδικής πορείας των κρουσμάτων του κορωνοϊού σε όλο τον κόσμο.

πράξη, συνέβη το ακριβώς αντίθετο, καθώς κάθε μήνα η εικόνα επιδεινώνεται, λόγω της σταθερά ανοδικής πορείας των κρουσμάτων του κορωνοϊού, όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και διεθνώς.

Μακροχρόνια ενοικίαση

Έτσι, το τελευταίο διάστημα έχουν επιστρέψει χιλιάδες ακίνητα στη μακροχρόνια ενοικίαση, ενισχύοντας και την προσφορά στην αγορά, ωστόσο η «άσκηση» της μεταφοράς ενός ακινήτου από τη βραχυχρόνια μίσθωση σε συμβατικές μισθώσεις δεν είναι απλή. Όπως τονίζει ο Ν. Γαβαλάς, διευθύνων σύμβουλος της Mint, εταιρείας διαχείρισης ακινήτων, «η μετάβαση ενός ακινήτου που ήταν διαμορφωμένο για να λειτουργήσει στη βραχυχρό-

Προς το τέλος της επόμενης θερινής σεζόν αναμένεται να έχουν απομείνει στην Αθήνα περίπου 5.000-6.000 καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης, δηλαδή σχεδόν τα μισά σε σύγκριση με την περίοδο πριν από την πανδημία.

νια μίσθωση σε μια μονιμότερη χρήση, με έναν σταθερό χρήστη, αποδεικνύεται αρκετά περίπλοκη διαδικασία. Κατ' αρχάς, ελάχιστοι ενδιαφερόμενοι ενοικιαστές επιθυμούν να μισθώσουν το ακίνητο με όλα του τα έπιπλα και τον εξοπλισμό, καθώς διαθέτουν δικά τους», αναφέρει χαρακτηριστικά. Αυτό σημαίνει ότι ο ιδιοκτήτης θα πρέπει να εξασφαλίσει χώρο αποθήκευσης (με το αζημίωτο συνήθως) για την οικιακή του έχει το ακίνητό του. Επομένως, θα έχει ένα επιπλέον έξοδο να καλύψει.

Παράλληλα, παρατηρείται και σημαντική δυσκολία στην απόσβεση της δαπάνης που έχει γίνει για την ανακαίνιση του ακινήτου. «Συχνά, οι ιδιοκτήτες έχουν επενδύσει τουλάχιστον 10.000

ευρώ για την εκτεταμένη ανακαίνιση του διαμερισμάτος τους και ως εκ τούτου ζητούν επιπλέον χρήματα σε σχέση με το κόστος ενοικίασης ενός μη ανακαινισμένου ακινήτου στην ίδια περιοχή. Ωστόσο, δεν υπάρχει αυτή την περίοδο διάθεση από τους ενοικιαστές να καταβάλουν το επιπλέον αυτό ποσό, ιδίως από τη στιγμή που οι τιμές ενοικίασης είναι συνολικά υψηλότερες στο κέντρο της Αθήνας σε σχέση με πριν από λίγα χρόνια», σημειώνει ο κ. Γαβαλάς.

Ασφαλώς, το γεγονός ότι πολλά από τα ακίνητα βρίσκονται σε περιοχές χωρίς υψηλή ποιότητα ζωής (συχνά δε και υποβαθμισμένες) δεν συνηγορεί υπέρ της απόπειρας αύξησης των ζητούμενων τιμών ενοικίασης. Μάλιστα,

Ηλιος, θάλασσα και... χαμηλή φορολογία

Κροίσοι και ξένοι συνταξιούχοι μετακόμισαν στην Ελλάδα μετά την εφαρμογή του νέου, ευνοϊκού φορολογικού πλαισίου

Του **ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Την προσοχή των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν προκαλέσει οι δύο πρόσφατες νομοθετικές διατάξεις που παρέχουν ισχυρά κίνητρα σε πλούσιους καθώς και σε αλλοδαπούς συνταξιούχους να μεταφέρουν τη φορολογική κατοικία τους στην Ελλάδα. Σύμφωνα με πληροφορίες, ήδη έχουν υποβληθεί και εγκριθεί περισσότερες από 30 αιτήσεις πολυεκατομμυριούχων (με τις μισές να πραγματοποιούνται μεσούσης της υγειονομικής κρίσης) που επιθυμούν να ζήσουν και να επενδύσουν στην Ελλάδα, καθώς ο νόμος είναι ιδιαίτερος ευνοϊκός για αυτούς και στις οικογένειές τους. Περίπου 10 εξ αυτών συγκαταλέγονται στους κροίσους με περιουσία αρκετών εκατοντάδων εκατομμυρίων ευρώ. Μάλιστα, ήδη έχουν ξεκινήσει την εκπλήρωση των «υποχρεώσεων» τους που απορρέουν από τον νόμο, επενδύοντας στην Ελλάδα μέσω της αγοράς πολυτελών ακινήτων.

Και αν τα ανωτέρω αποδεικνύουν ότι το προσκλήτήριο σε πλούσιους ξένους αποδίδει στην ελληνική οικονομία, τα στοιχεία δείχνουν ότι η Ελλάδα μπορεί να αποδειχθεί φορολογικός παράδεισος για τους συνταξιούχους της Ευρώπης. Μέχρι στιγμής έχουν υποβληθεί 10 αιτήσεις από συνταξιούχους του εξωτερικού, ενώ δεν είναι λίγες και οι αιτήσεις από τους συνταξιούχους που είχαν μεταφέρει τη φορολογική έδρα τους στην Ελλάδα το 2019 και οι οποίοι μπορούν να ενταχθούν στο ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς.

Ζητούν πληροφορίες

Το εντυπωσιακό είναι ότι η αρμόδια ΔΟΥ Κατοίκων Εξωτερικού φαίνεται ότι έχει γίνεται αποδέκτης άνω των 300 τηλεφωνημά-

των και ηλεκτρονικών μηνυμάτων από συνταξιούχους ή πληρεξούσιους δικηγόρους στους οποίους έχουν αναθέσει τη διερεύνηση της διαδικασίας και των απαιτούμενων δικαιολογητικών. Ακόμα περισσότερα είναι τα μηνύματα που έχουν φθάσει απευθείας στο υπουργείο Οικονομικών από τους συνταξιούχους.

Το ενδιαφέρον προέρχεται από τις κρύες χώρες της Σκανδιναβίας, κυρίως από τη Σουηδία και τη Δανία, αλλά και από τη Γερμανία. Ιδιαίτερος μεγάλο είναι και το ενδιαφέρον συνταξιούχων ομογενών από την Αμερική και την Αυστραλία.

Σύμφωνα με πληροφορίες, ξένο κράτος εντυπωσιάστηκε από το ενδιαφέρον των συνταξιούχων του να μετακομίσουν στην Ελλάδα,

Μεγάλο ενδιαφέρον από τις κρύες χώρες της Σκανδιναβίας, τη Γερμανία, αλλά και από ομογενείς σε Αμερική και Αυστραλία.

ενώ ταυτόχρονα προβληματίστηκε από την εκροή φορολογητέας ύλης. Και αυτό καθώς οι συνταξιούχοι δεν έχουν μόνο τη σύνταξή τους, αλλά εισοδήματα και από διαφορετικές πηγές και ακίνητη περιουσία στη χώρα όπου διαμένουν σήμερα. Μάλιστα υπήρξε και σχετική επικοινωνία με τις αρμόδιες ελληνικές αρχές προκειμένου να πληροφορηθούν για το σχέδιο που εφαρμόζει η Ελλάδα.

Βέβαια, πέρα από τον ανταγωνιστικό συντελεστή για το σύνολο των εισοδημάτων των συνταξιού-

Με συντελεστή 7% θα φορολογούνται αυτοτελώς κάθε χρόνο και για 10 έτη στο εισόδημα που αποκτούν στο εξωτερικό οι αλλοδαποί συνταξιούχοι οι οποίοι θα επιλέξουν να μεταφέρουν τη φορολογική κατοικία τους στην Ελλάδα.

χων που θα μεταφέρουν τη φορολογική κατοικία τους στην Ελλάδα, ο οποίος ανέρχεται στο 7% και μάλιστα για περίοδο 10 ετών, η Ελλάδα διαθέτει κάτι που δεν μπορούν να ανταγωνιστούν οι σκανδιναβικές χώρες. Ο ήλιος, το κλίμα και η φυσική ομορφιά σε συνδυασμό με τα φθηνά —για τους ξένους— ακίνητα κάνουν την απόφαση των Ευρωπαίων ευκολότερη.

Σύμφωνα με έρευνα της δι-αΝΕΟσις, η εκτιμώμενη ζήτηση από πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για εξοχικές/δευτερεύ-

ουσες κατοικίες στον ευρωπαϊκό Νότο είναι 2,7 εκατ. κατοικίες κατά τη διάρκεια των επόμενων 20 ετών. Αν υποθεθεί ότι η Ελλάδα θα μπορέσει να καλύψει το 15% της ζήτησης αυτής, θα κληθεί να παράσχει περίπου 400.000 κατοικίες σε ορίζοντα 20 ετών, κάτι που μεταφράζεται σε 20.000 κατοικίες ετησίως, το όφελος για την ελληνική οικονομία θα είναι σημαντικό. Οχι μόνο θα αυξηθεί

το ΑΕΠ, αλλά θα δημιουργηθούν και νέες θέσεις εργασίας.

Με συντελεστή 7% θα φορολογούνται αυτοτελώς κάθε χρόνο και για 10 έτη στο εισόδημα που αποκτούν στο εξωτερικό οι αλλοδαποί συνταξιούχοι οι οποίοι θα επιλέξουν να μεταφέρουν τη φορολογική κατοικία τους στην Ελλάδα. Οι προϋποθέσεις είναι οι εξής:

α) Να μην ήταν φορολογικοί κάτοικοι Ελλάδας τα προηγούμενα πέντε από τα έξι έτη πριν από τη μεταφορά της φορολογικής κατοικίας του στην Ελλάδα.

β) Να μεταφέρουν τη φορολογική κατοικία τους από κράτος με το οποίο είναι σε ισχύ συμφωνία διοικητικής συνεργασίας στον τομέα της φορολογίας με την Ελλάδα.

γ) Ο φόρος καταβάλλεται σε μία δόση και δεν συμψηφίζεται με άλλες φορολογικές υποχρεώσεις ή τυχόν πιστωτικά υπόλοιπα του προσώπου που έχει υπαχθεί στον εναλλακτικό τρόπο φορολόγησης.

δ) Για την απόδειξη της ιδιότητας του δικαιούχου εισοδήματος από συντάξεις που προκύπτουν στην αλλοδαπή απαιτείται η προσκόμιση οποιουδήποτε εγγράφου από τον ασφαλιστικό φορέα ή άλλη δημόσια αρχή ή επαγγελματικό ταμείο ή ασφαλιστική εταιρεία, από το οποίο να προκύπτει η καταβολή σύνταξης, στην αλλοδαπή, από κύριο και επικουρικό φορέα υποχρεωτικής ασφάλισης, από επαγγελματικά ταμεία που έχουν συσταθεί με νόμο, ή η καταβολή ασφαλισματος (εφάπαξ ή με τη μορφή περιοδικών παροχών) στο πλαίσιο ομαδικών ασφαλιστηρίων συνταξιοδοτικών συμβολαίων.

Επενδύσεις

Όσοι μεταφέρουν τη φορολογική κατοικία τους στην Ελλάδα θα τύχουν σημαντικών φορολογικών εκπτώσεων για το παγκόσμιο εισόδημά τους, που θα φορολογείται με το ποσό των 100.000 ευρώ, το οποίο θα προσαρξάνεται κατά 20.000 ευρώ για κάθε μέλος της οικογένειάς τους. Βασική προϋπόθεση είναι εντός τριετίας να πραγματοποιήσουν επενδύσεις ύψους 500.000 ευρώ για κάθε μέλος της οικογένειάς τους. Βασική προϋπόθεση είναι εντός τριετίας να πραγματοποιήσουν επενδύσεις ύψους 500.000 ευρώ. Ο φόρος καταβάλλεται μέχρι τα τέλη Ιουλίου, ενώ στην περίπτωση που δεν καταβληθεί το αργότερο έως το τέλος Δεκεμβρίου, ο «νέος» φορολογικός κάτοικος Ελλάδας θα φορολογείται για το παγκόσμιο εισόδημά του με βάση την κλίμακα μισθωτών και συνταξιούχων, όπου ο ανώτατος συντελεστής φθάνει στο 44%. Επίσης, με βάση την ίδια κλίμακα θα φορολογηθεί εφόσον δεν ολοκληρωθεί η επένδυσή του εντός τριετίας. Ο φορολογούμενος που θα «μετακομίσει» μπορεί να υπαχθεί σε εναλλακτικό τρόπο φορολόγησης για το εισόδημα που προκύπτει στην αλλοδαπή, εφόσον δεν ήταν φορολογικός κάτοικος της Ελλάδας τα 7 από τα προηγούμενα 8 έτη πριν από τη μεταφορά της φορολογικής κατοικίας του στην Ελλάδα και αποδεικνύει ότι επενδύει ο ίδιος ή συγγενικό του πρόσωπο.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Κυπριακή Δημοκρατία

Διαρθρωτικά Ταμεία

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ ΤΜΗΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

«Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για την Απασχόληση Νέων Ηλικίας 15 μέχρι 29 ετών που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης (Not in Education, Employment, or Training - NEETs)»

**ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ
02/2.8.ii.2/1/10.2020/ΣΧ**

Το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ανακοινώνει την Πρόσκληση για υποβολή αιτήσεων, στο πλαίσιο του Σχεδίου Χορηγιών, «Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για την Απασχόληση Νέων Ηλικίας 15 μέχρι 29 ετών που βρίσκονται εκτός Απασχόλησης, Εκπαίδευσης ή Κατάρτισης (Not in Education, Employment or Training - NEETs)». Το Σχέδιο περιλαμβάνεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2014-2020 Απασχόληση, Ανθρώπινο Πόρο και Κοινωνική Συνοχή και δύναται να συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ).

Το Σχέδιο στοχεύει στην παροχή ενισχύσεων-χορηγιών σε επιχειρήσεις για διευκόλυνση της πρόσληψης ατόμων που ανήκουν στην ομάδα στόχου, όπως αυτή ορίζεται στο Σχέδιο, Νέοι ηλικίας από 15 - μέχρι 29 ετών (29 ετών και 364 ημερών) οι οποίοι βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης και είναι εγγεγραμμένοι στην Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (ΔΥΑ) πριν την ημερομηνία υποβολής της αίτησης για συμμετοχή στο Σχέδιο.

Για τον υπολογισμό του ύψους της χορηγίας θα ακολουθείται η μέθοδος των απλουστευμένων μορφών κόστους. Η μονάδα κόστους για το συγκεκριμένο Σχέδιο Χορηγιών, καθορίστηκε στα €48/εργάσιμη ημέρα και αντιστοιχεί στο ύψος της χορηγίας που θα λαμβάνει ο κάθε δικαιούχος για κάθε εργάσιμη μέρα που θα συμπληρώνει ο επωφελούμενος, ανεξαρτήτως του πραγματικού μισθολογικού κόστους που επιβαρύνεται ο εργοδότης/δικαιούχος. Το Σχέδιο προνοεί απασχόληση του ανέργου για δέκα μήνες (10) μήνες με υποχρέωση του εργοδότη για πρόσθετη εργοδότηση του εργοδοτούμενου για δύο (2) μήνες χωρίς επιχορήγηση. Το συνολικό ποσό που θα διατεθεί για τις ανάγκες της παρούσας πρόσκλησης είναι δέκα εκατομμύρια ευρώ (€10.000.000).

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να εξασφαλίσουν τον Οδηγό Εφαρμογής του Σχεδίου, στον οποίο αναφέρονται όλες οι απαιτούμενες λεπτομέρειες, το Έντυπο της Αίτησης Υποβολής Πρότασης και κάθε άλλο απαιτούμενο έντυπο ή έγγραφο, από την ιστοσελίδα του Τμήματος Εργασίας (<http://www.mlsi.gov.cy/dl>), την ιστοσελίδα της ΓΔ ΕΠΣΑ (<http://www.structuralfunds.org.cy>).

Σημειώνεται ότι αιτήσεις γίνονται δεκτές από τις 23/10/2020 μέχρι εξαντλήσεως του κονδυλίου ή ανακοίνωσης για λήξη του Σχεδίου. Τα σχετικά έντυπα υποβολής των αιτήσεων θα πρέπει να αποστέλλονται μόνο με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (σε μορφή pdf), πριν τη λήξη της πιο πάνω προθεσμίας. Περισσότερες πληροφορίες στην ιστοσελίδα του Τμήματος Εργασίας www.mlsi.gov.cy/dl

Το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων δύναται να προβεί σε παράταση ή ανάκληση της ισχύος της παρούσας πρόσκλησης εφαρμόζοντας τον ίδιο τρόπο δημοσίευσής της.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Κυπριακή Δημοκρατία

Διαρθρωτικά Ταμεία

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ ΤΜΗΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

«Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για Εργασιακή Αποκατάσταση Αποφυλακισθέντων»

**ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ
02/3.9.1.1/1/10.2020/ΣΧ**

Το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ανακοινώνει την Πρόσκληση για υποβολή αιτήσεων στο πλαίσιο του Σχεδίου Χορηγιών το «Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για Εργασιακή Αποκατάσταση Αποφυλακισθέντων». Το Σχέδιο περιλαμβάνεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2021-2027 Απασχόληση, Ανθρώπινο Πόρο και Κοινωνική Συνοχή και δύναται να συγχρηματοδοτηθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και την Κυπριακή Δημοκρατία.

Το Σχέδιο αποσκοπεί στην ενθάρρυνση εργοδοτών για πρόσληψη ατόμων που αφέθηκαν ελεύθεροι από τις Κεντρικές Φυλακές της Κυπριακής Δημοκρατίας, εγγεγραμμένα ως κανονικοί άνεργοι στη Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (ΔΥΑ) πριν την ημερομηνία πρόσληψής και περιλαμβάνεται στα μέτρα των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης που προωθεί η Κυβέρνηση για καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, ειδικότερα όσον αφορά την ενεργό ένταξη ευπαθών ομάδων του πληθυσμού στην αγορά εργασίας.

Για τον υπολογισμό του ύψους της χορηγίας θα ακολουθείται η μέθοδος των απλουστευμένων μορφών κόστους. Η μονάδα κόστους για το συγκεκριμένο Σχέδιο Χορηγιών, καθορίστηκε στα €48/εργάσιμη ημέρα και αντιστοιχεί στο ύψος της χορηγίας που θα λαμβάνει ο κάθε δικαιούχος για κάθε εργάσιμη μέρα που θα συμπληρώνει ο επωφελούμενος, ανεξαρτήτως του πραγματικού μισθολογικού κόστους που επιβαρύνεται ο εργοδότης/δικαιούχος. Η χορηγία θα παραχωρείται για είκοσιπέντε (24) μήνες απασχόλησης. Με βάση τη μονάδα κόστους η μέγιστη δυνατή επιχορήγηση για τους 24 μήνες ανέρχεται σε €20.640,00 και κατ' επέκταση σε €860 ανά μήνα.

Το συνολικό ποσό που θα διατεθεί για τις ανάγκες της παρούσας πρόσκλησης είναι τέσσερα εκατομμύρια ευρώ (€4.000.000).

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να εξασφαλίσουν τον Οδηγό Εφαρμογής του Σχεδίου, στον οποίο αναφέρονται όλες οι απαιτούμενες λεπτομέρειες, το Έντυπο της Αίτησης Υποβολής Πρότασης και κάθε άλλο απαιτούμενο έντυπο ή έγγραφο, από την ιστοσελίδα του Τμήματος Εργασίας (<http://www.mlsi.gov.cy/dl>), την ιστοσελίδα της ΓΔ ΕΠΣΑ (<http://www.structuralfunds.org.cy>).

Σημειώνεται ότι αιτήσεις γίνονται δεκτές από τις 23/10/2020 μέχρι εξαντλήσεως του κονδυλίου ή ανακοίνωσης για λήξη του Σχεδίου. Τα σχετικά έντυπα υποβολής των αιτήσεων θα πρέπει να αποστέλλονται μόνο με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (σε μορφή pdf), πριν τη λήξη της πιο πάνω προθεσμίας. Περισσότερες πληροφορίες στην ιστοσελίδα του Τμήματος Εργασίας www.mlsi.gov.cy/dl

Το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων δύναται να προβεί σε παράταση ή ανάκληση της ισχύος της παρούσας πρόσκλησης εφαρμόζοντας τον ίδιο τρόπο δημοσίευσής της.

Ενα 15νθήμερο του Αυγούστου τα τουριστικά έσοδα του 8μήνου

Μόλις 2,68 δισ. ευρώ οι ταξιδιωτικές εισπράξεις το διάστημα Ιανουαρίου - Αυγούστου

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ

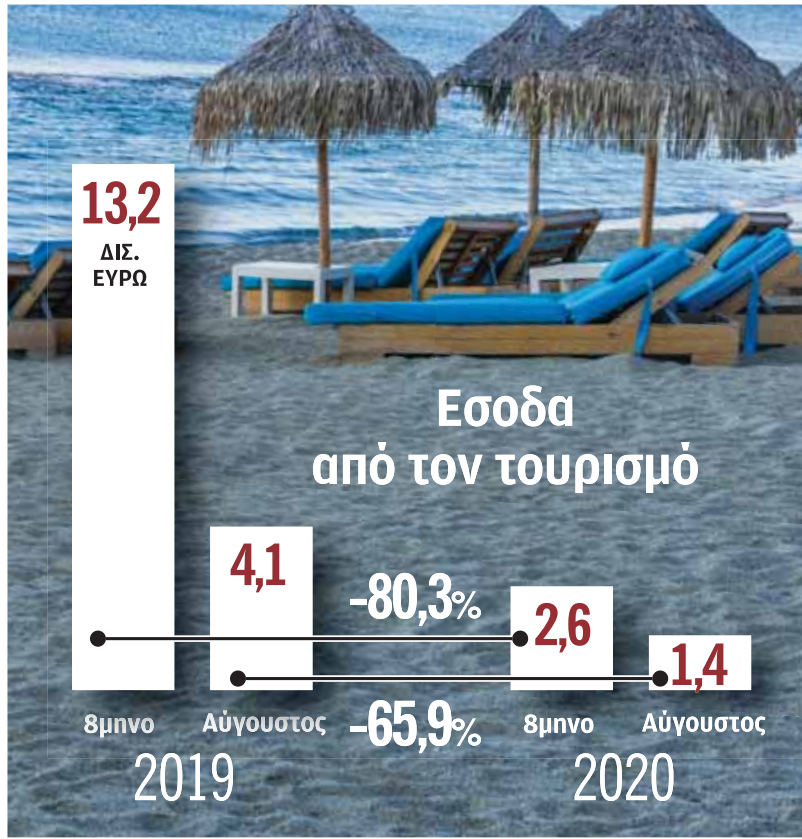
Στο 1,37 δισ. ευρώ διαμορφώθηκαν τα έσοδα από τον τουρισμό τον Αύγουστο, ποσό που είναι ελαφρώς χαμηλότερο σε σχέση με τις εκτιμήσεις της κυβέρνησης και του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ) για εισπράξεις 1,5 δισ. ευρώ.

Για το σύνολο του οκταμήνου Ιανουαρίου - Αυγούστου 2020, οι εισπράξεις διαμορφώθηκαν στα 2,68 δισ. ευρώ. Το χάσμα που χωρίζει τις φετινές επιδόσεις του ελληνικού τουρισμού, σε όρους εσόδων, σε σχέση με αυτές των προηγούμενων ετών γίνεται αντιληπτό εάν ληφθεί υπόψη ότι τον Αύγουστο του 2019 οι ταξιδιωτικές εισπράξεις από το εξωτερικό είχαν διαμορφωθεί σε 4,1 δισ. ευρώ, από 3,6 δισ. ευρώ τον ίδιο μήνα του 2018.

Για το σύνολο του οκταμήνου του 2019, τα έσοδα σύμφωνα με την ΤτΕ διαμορφώθηκαν στα 13,2 δισ. έναντι 11,6 δισ. ευρώ το αντίστοιχο διάστημα του 2018. Όπως γίνεται φανερό, το σύνολο των εσόδων του φετινού οκταμήνου θα μπορούσε να αντιστοιχεί στις εισπράξεις περίπου 15 ημερών του Αυγούστου του 2019. Κατά συνέπεια, τα διαφυγόντα έσοδα της ελληνικής οικονομίας από τουριστικές εισπράξεις ανέρχονται σε 10,52 δισ. ευρώ.

Η μείωση των καθαρών εσόδων από ταξιδιωτικές υπηρεσίες αποτελεί και την αιτία για την οποία περιορίστηκε το πλεόνασμα του ισοζυγίου υπηρεσιών τον φετινό Αύγουστο, καθώς διαμορφώθηκε σε 80 εκατ. ευρώ έναντι 1,8 δισ. ευρώ τον ίδιο μήνα του 2019.

Τον περασμένο Αύγουστο, οι αφίξεις μη κατοίκων ταξιδιωτών και οι αντίστοιχες εισπράξεις μειώθηκαν κατά 73,3% και 66,5% αντίστοιχως σε σχέση με τον περυσινό Αύγουστο, ενώ επιδεινώθηκε και το ισοζύγιο μεταφορών λόγω της μείωσης των καθαρών

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Δύσκολο να επιτευχθεί ο στόχος για έσοδα 3,5 δισ. τη φετινή χρονιά.

Εισπράξεων από θαλάσσιες και αεροπορικές μεταφορές. Είναι χαρακτηριστικό ότι, κατά το εννεάμηνο του 2020, ο συνολικός αριθμός των διακινηθέντων επιβατών στα ελληνικά αεροδρόμια διαμορφώθηκε σε 16,6 εκατομμύρια, παρουσιάζοντας πτώση 68,9% σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2019, οπότε και είχαν διακινηθεί 53,4 εκατομμύρια επιβάτες.

Με βάση τα δεδομένα αυτά και την επανάκαμψη της πανδημίας, θεωρείται δύσκολο να επιτευχθεί ο στόχος για έσοδα ύψους 3,5 δισ. ευρώ για το σύνολο της φετινής χρονιάς. Ενδεικτικό της αστά-

θειας που έχει δημιουργήσει ο ελληνικός τουρισμός είναι το γεγονός ότι στην αρχή της κρίσης, οι αρχικές εκτιμήσεις έκαναν λόγο για έσοδα 5 δισ. ευρώ για το σύνολο του 2020. Εν συνέχεια η πρόβλεψη αυτή περιορίστηκε στα 3,5 έως 4 δισ. και πλέον είναι αδύνατον να επαληθευθεί, δηλαδή να εισπραχθούν περισσότερα από 800 εκατ. ευρώ από τον τουρισμό έως και το τέλος του Δεκεμβρίου, εάν ληφθεί υπόψη η έξαρση της πανδημίας σε εγχώριο και πανευρωπαϊκό επίπεδο.

Ο πρόεδρος του ΣΕΤΕ Γιάννης Ρέτσος εκτίμησε πρόσφατα ότι η Ελλάδα το 2021 θα μπορέσει να ανακτήσει το 50% των εσόδων του 2019, ενώ η ανάκτηση του 60% των εισπράξεων θα αποτελούσε ένα πολύ αισιόδοξο σενάριο. Προκειμένου να αμβλυνθούν οι επιπτώσεις της πανδημίας στις τουριστικές επιχειρήσεις, με επιτολή του προς τους αρμόδιους

υπουργούς της κυβέρνησης ο κ. Ρέτσος έχει ζητήσει, μεταξύ άλλων, νέες ρυθμίσεις των οφειλών προς το Δημόσιο, τα ασφαλιστικά ταμεία και τους ΟΤΑ και ενίσχυση της δανειοδότησης μικρών επιχειρήσεων.

«Βαδίζοντας προς το τέλος μιας πρωτόγνωρης για όλους μας τουριστικής περιόδου, κατά τη διάρκεια της οποίας τα έσοδα των περισσότερων από τις τουριστικές επιχειρήσεις που επανέλυσαν ήταν δραματικά μειωμένα, και ενόψει των δυσκολιών μνημών που έχουμε μπροστά μας, κρίνεται απαραίτητο, προκειμένου να μπορέσουν οι τουριστικές επιχειρήσεις να επιβιώσουν και να διατηρηθούν οι θέσεις εργασίας, να γίνουν συγκεκριμένες συμπληρώσεις - διορθώσεις στα πράγματα σημαντικά μέτρα που έχουν νομοθετηθεί κατά τη διάρκεια της πανδημίας», έχει αναφέρει.

Τα σενάρια ανάκαμψης

Την ίδια στιγμή, χθες, κατά το συνέδριο για την αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας ProDEXPO, στελέχη της αγοράς του τουρισμού επιχειρήσαν να χαρτογραφήσουν την επόμενη μέρα. Το μέλος του Δ.Σ. και διευθύντρια Εμπορικής Ανάπτυξης της «Λάμψα Ελληνικά Ξενοδοχεία», Χλόη Μαρία Λασκαρίδη, εκτίμησε ότι η πλήρης ανάκαμψη στον τουρισμό δεν θα έρθει πριν από το 2023, ίως και το 2024, σημειώνοντας ότι η κρίση μπορεί να προσφέρει επενδυτικές ευκαιρίες για τους μακροπρόθεσμους επενδυτές.

Το 2024 είναι το έτος που θα ανακάμψει ο τουρισμός και κατά τον διευθύνοντα σύμβουλο της Domotel Hotels & Resorts, Κωνσταντίνου Αλεξόπουλου. Σύμφωνα με τον πρόεδρο και ιδρυτή της HotelBrain, Πάνο Παλαιολόγο, λόγω και της επιτυχημένης διαχείρισης της πανδημικής κρίσης, η Ελλάδα θα παραμείνει πόλος έλξης επενδύσεων.

Δύσκολες μέρες για μουσική και κινηματογράφο

Περισσότερο από το ήμισυ των εσόδων τους απώλεσαν 205.984 επιχειρήσεις που επηρεάστηκαν από το lockdown το δεύτερο τρίμηνο του 2020, συγκριτικά με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2019, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ).

Ειδικότερα, ο κύκλος εργασιών των περίπου 206.000 επιχειρήσεων κατά το διάστημα Απριλίου - Ιουνίου του 2020 υποχώρησε κατά 55,9% σε ετήσια βάση. Συνολικά, δηλαδή, εμφάνισαν κύκλο εργασιών ύψους 3,2 δισ. ευρώ, μέγεθος που είχε διαμορφωθεί σε 7,3 δισ. ευρώ το αντίστοιχο διάστημα του 2019.

Οι κλάδοι που σημείωσαν τη μεγαλύτερη καθίζηση εσόδων το δεύτερο τρίμηνο του 2020 έναντι του αντίστοιχου του 2019 περιλαμβάνουν, εκτός από τη φιλοξενία, την παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικών προγραμμάτων, ηχογραφήσεων και μουσικών εκδόσεων, εμφανίζοντας μείωση τζίρου σε ποσοστό 88,4%.

«Μαύρος» Αύγουστος

Για τις επιχειρήσεις που τέθηκαν σε αναστολή λειτουργίας με υποχρέωση τήρησης διπλογραφικών βιβλίων, ο κύκλος εργασιών τον περασμένο Αύγουστο ανήλθε σε 1,5 δισ. ευρώ, σημειώνοντας μείωση 36,8% σε σχέση με τον Αύγουστο του 2019, οπότε είχαν εμφανίσει τζίρο 2,4 δισ. ευρώ.

Για το σύνολο των επιχειρήσεων και των δραστηριοτήτων της οικονομίας, πέραν δηλαδή των επιχειρήσεων που τέθηκαν σε αναστολή λειτουργίας, ο κύκλος εργασιών το δεύτερο τρίμηνο του 2020 ανήλθε σε 59 δισ. ευρώ, σημειώνοντας μείωση 25,1% σε σχέση με το δεύτερο τρίμηνο του 2019, που είχε ανέλθει σε 78,8 δισ. ευρώ. Το δεύτερο τρίμηνο του 2020 έναντι του αντίστοιχου διαστήματος του 2019, εκτός από τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνταν στις υπηρεσίες παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης, αυτές που ανήκουν στους κλάδους των τεχνών, της διασκέδασης και της ψυχαγωγίας παρουσίασαν ση-

Πάνω από 50% του τζίρου τους έχασαν οι επιχειρήσεις που επηρεάστηκαν από το lockdown το δεύτερο 3μηνο.

μαντική μείωση του κύκλου εργασιών, που διαμορφώθηκε στο 53,2%.

Μόνο το Δημόσιο διασώθηκε

Στον αντίποδα, τη μικρότερη μείωση στον κύκλο εργασιών κατά το εν λόγω χρονικό διάστημα παρουσίασαν οι επιχειρήσεις στους τομείς δημόσιας διοίκησης και άμυνας, υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης (0,5%) και γεωργίας, δασοκομίας και αλιείας.

Για το σύνολο των επιχειρήσεων της οικονομίας με υποχρέωση τήρησης διπλογραφικών βιβλίων, ο κύκλος εργασιών τον Αύγουστο 2020 ανήλθε σε 16,9 δισ. ευρώ, σημειώνοντας μείωση 20,1% σε σχέση με τον Αύγουστο 2019, που είχε ανέλθει σε 21,2 δισ. ευρώ. Επίσης, τον τελευταίο μήνα του καλοκαιριού, τη μεγαλύτερη μείωση στον κύκλο εργασιών, κατά 63,2% σε σύγκριση με τον Αύγουστο του 2019, παρουσίασαν οι επιχειρήσεις παροχής χρηματοπιστωτικών και ασφαλιστικών δραστηριοτήτων. Αντιθέτως, κατά το εξεταζόμενο χρονικό διάστημα, τη μικρότερη μείωση στον κύκλο εργασιών, κατά 3,2%, παρουσίασαν οι επιχειρήσεις που ανήκουν στους τομείς της παροχής νερού, επεξεργασίας λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριοτήτων εξυγιάνσης.

Ερχεται κύμα «λουκέτων» στην εστίαση

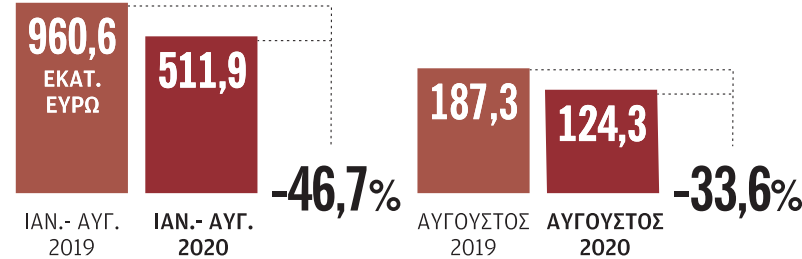
Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Θέμα χρόνου είναι να υπάρξει κύμα «λουκέτων» στην εστίαση, εκτιμούν παράγοντες του κλάδου, αφενός διότι ακόμη και σε δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς ο τζίρος υποχώρησε μεσοσταθμικά κατά 40% και σε ορισμένες περιπτώσεις πάνω από 60%, με τη Μύκονο να κατέχει το ρεκόρ μείωσης τον Αύγουστο, και αφετέρου διότι από τα μέσα Αυγούστου έχει επέλθει κατά τύπους αυστηροποίηση των μέτρων, ακόμη και lockdown, όπως στην περίπτωση της Κοζάνης. Με την Αττική να βρίσκεται στο «πορτοκαλί» και τη Θεσσαλονίκη να εισέρχεται πλέον και αυτή στο επιδημιολογικό επίπεδο 3, ο κλάδος στην ουσία μπαίνει σε νέες περιπέτειες πριν προλάβει να «σπκώσει κεφάλι» κατά το κοινώς λεγόμενο. Μερικά του κλάδου έχει απευθυνθεί στον ίδιο τον πρωθυπουργό, ζητώντας επανεξέταση του θέματος των ενοικίων, αλλά και μείωση του ΦΠΑ στην εστίαση στο 6%.

Από τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) προκύπτει ότι στο οκτάμηνο Ιανουαρίου - Αυγούστου 2020 ο τζίρος στην εστίαση, με βάση όσα δηλώνονται μόνο από τις επιχειρήσεις που έχουν υποχρέωση τήρησης διπλογραφικών βιβλίων και υποβάλλουν στοιχεία σε μηνιαία βάση, διαμορφώθηκε σε 511,9 εκατ. ευρώ έναντι 960,6 εκατ. ευρώ το αντίστοιχο διάστημα του 2019, καταγράφοντας μείωση 46,7%. Στο σύνολο των επιχειρήσεων του κλάδου υπηρεσιών εστίασης για τις οποίες υπάρχουν στοιχεία σε τριμηνιαία βάση, ο κύκλος εργασιών το δεύτερο τρίμηνο 2020 ανήλθε σε 592.729.473 ευρώ, ση-

Ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων στην εστίαση

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΜΕ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΤΗΡΗΣΗΣ ΔΙΠΛΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ, ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΥΠΟΒΑΛΛΟΥΝ ΜΗΝΙΑΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΟΙ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΖΙΡΟΥ ΣΤΗΝ ΕΣΤΙΑΣΗ τον Αύγουστο του 2020 σε σύγκριση με τον Αύγουστο του 2019

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ο τζίρος στο οκτάμηνο μειώθηκε μεσοσταθμικά κατά 40% και σε ορισμένες περιπτώσεις πάνω από 60%.

μειώνοντας μείωση 59% σε σχέση με το δεύτερο τρίμηνο 2019. Η μεγαλύτερη μείωση στον κύκλο εργασιών το δεύτερο τρίμηνο 2020 σε σύγκριση με το δεύτερο τρίμηνο 2019 παρατηρήθηκε στη Σαντορίνη (95,6%), ενώ η μικρότερη μείωση (33,3%) καταγράφηκε στα Γρεβενά.

Τον πλέον -υποτίθεται- τουριστικό μήνα, τον Αύγουστο, ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων εστίασης με υποχρέωση τήρησης

διπλογραφικών βιβλίων διαμορφώθηκε σε 124,3 εκατ., χαμηλότερος κατά 33,6% σε σύγκριση με τον Αύγουστο του 2019. Η μεγαλύτερη μείωση μάλιστα, 68,9%, καταγράφηκε στη Μύκονο και η μικρότερη στην Εύβοια (1,8%). Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι στη Φθιώτιδα καταγράφηκε αύξηση του τζίρου κατά 25,3%. «Στους προορισμούς κοντά στην Αττική, οι οποίοι είναι προσβάσιμοι οδικώς, όπως η Εύβοια και η Πελοπόννησος, υπήρχε μεγαλύτερη τουριστική κίνηση -κυρίως εσωτερικός τουρισμός και ολιγοήμερες εξορμήσεις- και η μείωση του τζίρου ήταν χαμηλότερη», επισημείνουν στην «Κ» ο πρόεδρος της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Εστιατορικών και Συναφών Επαγγελμάτων (ΠΟΕΣΣΕ) Γιώργος Καρβαθάς. Προσθέτει, ωστόσο, ότι ήδη στην Αττική, όπου τα εστια-

τόρια είναι υποχρεωμένα να κλείνουν τα μεσάνυχτα, έχει επέλθει επιπλέον μείωση του τζίρου της τάξεως του 15%-20%.

Παράγοντες του κλάδου εκτιμούν, εξάλλου, πως καταστάματα και αλυσίδες εστίασης που δεν δραστηριοποιούνται στην παράδοση φαγητού κατ' οίκον (delivery ή take away) αντιμετωπίζουν από τον περιορισμό του ωραρίου μείωση του τζίρου της τάξεως του 40%. Δεν είναι τυχαίο ότι εδώ και λίγο διάστημα επήλθαν πλέον στον χώρο του delivery αλυσίδες εστίασης όπως η La Pasteria και η TGI Friday's, αλλά και ο όμιλος «Καστελόριζο».

Ενοίκια και ΦΠΑ

Πριν από λίγες ημέρες, πάντως, η Ελληνική Ένωση Επιχειρήσεων Οργανωμένης Εστίασης (ΕΠΟΕΣ) απέστειλε, σύμφωνα με ασφαλείς πληροφορίες, επιστολή στον πρωθυπουργό με δύο βασικά αιτήματα: την επανεξέταση του ζητήματος των ενοικίων και τη μείωση του ΦΠΑ στην εστίαση. Οσον αφορά το πρώτο, οι αλυσίδες επισημείνουν ότι δεν καλύπτονται στην πλειονότητά τους, καθώς οι φοροελαφρύνσεις σε ιδιοκτήτες που θα μείωναν το ενοίκιο αφορούν μόνο φυσικά πρόσωπα, ενώ τα ακίνητα στα οποία στεγάζονται τα περισσότερα καταστήματα των αλυσίδων ανήκουν σε εταιρείες -νομικά πρόσωπα. Δεύτερον, υπενθυμίζουν στον πρωθυπουργό ότι η μείωση του ΦΠΑ στην εστίαση ήταν δική του δέσμευση. Επισημείνουν, τέλος, ότι σε άλλες χώρες ελήφθησαν από την αρχή παρόμοια μέτρα, όπως για παράδειγμα στη Γερμανία, όπου ο ΦΠΑ μειώθηκε στο 7% και πλέον στο 5% έως τον Ιούλιο του 2021.

Βελτιώθηκε η ψηφιακή ανταγωνιστικότητα στην Ελλάδα το 2020

Σημαντική πρόοδο κατέγραψε φέτος η χώρα μας στην ψηφιακή ανταγωνιστικότητα, ανεβαίνοντας 7 θέσεις σε σύγκριση με το 2019 στη διεθνή κατάταξη. Σύμφωνα με το IMD 2020 Digital Competitiveness Ranking, το οποίο επεξεργάστηκε ο Σύνδεσμος Επιχειρήσεων Πληροφορικής και Επικοινωνιών Ελλάδος, η Ελλάδα αναρριχήθηκε φέτος στην 46η θέση της διεθνούς κατάταξης με τις πιο ανταγωνιστικές ψηφιακές οικονομίες, από την 53η το 2019 και το 2018 και 50ή το 2017. Μάλιστα, η Ελλάδα περιλαμβάνεται ανάμεσα σε εκείνες τις χώρες που μεταξύ 2019 και 2020 είχαν τη μεγαλύτερη πρόοδο στην ψηφιακή ανταγωνιστικότητα κερδίζοντας 7 θέσεις. Στην ίδια ομάδα χωρών ανήκει η Εσθονία, η Κίνα, η Βραζιλία, η Κύπρος και η Τουρκία. Η έρευνα IMD 2020 Digital Competitiveness Ranking αξιολογεί 63 οικονομίες παγκοσμίως ως προς τη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών, λαμβάνοντας υπόψη τρεις βασικούς πυλώνες: τη «γνώση» (ταλέντο, εκπαίδευση - κατάρτιση, συγχένηση επιστημόνων), την «τεχνολογία» (ρυθμιστικό περιβάλλον, κεφάλαιο, τεχνολογικό περιβάλλον) και την «ετοιμότητα για το μέλλον» (προσαρμοστικότητα, επιχειρηματική ευελιξία, ενσωμάτωση πληροφορικής). Η χώρα μας έχει σημειώσει άνοδο και στις τρεις αυτές κατηγορίες, ενώ δείχνει αξιοσημείωτη πρόοδο σε δείκτες όπως το «ρυθμιστικό πλαίσιο» αλλά και σε αυτόν που σχετίζεται με την «ένταξη μιας επιχείρησης».

Ειδικότερα, στον πυλώνα «τεχνολογία» η χώρα μας κατατάσσεται για το 2020 στην 43η θέση από την 54η που διατηρούσε το προηγούμενο έτος, ενώ το 2018 καταλάμβανε την

51η θέση και το 2017 την 52η. Στον τομέα «γνώση», η Ελλάδα κατατάχεται στην 48η θέση από την 53η το 2019, ενώ στην κατηγορία «ετοιμότητα για το μέλλον» βρίσκεται στην 46η θέση από 53η το 2019.

Σύμφωνα με το IMD 2020 Digital Competitiveness Ranking, η Ελλάδα αποδίδει πολύ καλά στην κατηγορία «ρυθμιστικό πλαίσιο», αναρριχώμε-

Η χώρα μας ανέβηκε στην 46η θέση (από την 53η το 2019) στο IMD 2020 Digital Competitiveness Ranking.

νη στην 41η θέση το 2020 από την 52η θέση το 2019, ενώ στον δείκτη «ένταξη επιχείρησης» τοποθετείται πλέον στην 6η θέση ανάμεσα σε 63 οικονομίες, από την 26η που κατείχε το 2019. Άλλες σημαντικές βελτιώσεις που πέτυχε η χώρα είναι, για παράδειγμα, στον δείκτη «επιχειρηματική ευελιξία», όπου από την 60ή θέση το 2019 βρίσκεται πλέον στην 55η, ενώ στον δείκτη «ενσωμάτωση πληροφορικής» από 50ή το 2020 κατατάσσεται πλέον 45η.

Την πρώτη θέση της κατάταξης καταλαμβάνουν οι ΗΠΑ, οι οποίες βρέθηκαν για άλλη μία χρονιά στην κορυφή του κόσμου στην ψηφιακή ανταγωνιστικότητα, με τη Σιγκαπούρη να διατηρεί τη δεύτερη θέση, που ήδη κατείχε, και τη Δανία να έρχεται τρίτη.

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΚΟΝΤΗ

Στα χρηματιστήρια Σαγκάης και Χονγκ Κονγκ εισάγεται η Ant

Στα 270 δισ. δολάρια αποτιμάται η αξία της κινεζικής εταιρείας

Παραποιώντας τον τίτλο της θρυλικής ταινίας με πρωταγωνιστή τον Πίτερ Σέλερς «Το ποντίκι που βρυχάται», θα λέγαμε πως είναι και ο πιο ταιριαστός να περιγράψει την αρχική δημόσια εγγραφή της κινεζικής Ant Group. Το όνομά της στα αγγλικά σημαίνει «μυρμήγκι», είναι η ναυαρχίδα της Alibaba, του τεχνολογικού πολυσχιδούς ομίλου του Τζακ Μα, και προβλέπεται να κάνει ένα εντυπωσιακότατο ντεμπούτο ταυτοχρόνως στο χρηματιστήριο της Σαγκάης και σε εκείνο του Χονγκ Κονγκ. Η παράλληλη διάθεση μετοχών θα συμβεί πρώτη φορά στην Ιστορία. Αναμένεται δε η εισαγωγή της να ξεπεράσει κατά πολύ τα 29,4 δισεκατομμύρια δολάρια της Aramco πέρυσι τον Δεκέμβριο.

Η δημόσια εγγραφή της αναμένεται να ξεπεράσει τα 29,4 δισ. δολ. της Aramco.

Κι όσο κολοσσιαία κι αν θεωρείται η σαουδαριακή πετρελαϊκή, τελικώς το... μυρμήγκι μάλλον θα την ξεπεράσει. Η Ant Group την επόμενη Τρίτη 27 Οκτωβρίου θα ανακοινώσει την τιμή εκκίνησης των μετοχών της και, αφότου γίνει η διάθεσή τους, ίσως η χρηματιστηριακή της αξία να εκτιναχθεί στα 270 δισ. δολ. Ακόμα ένα σημάδι των καιρών είναι ότι άλλη μία γνωστή πετρελαϊκή εταιρεία, η βρετανική BP, με ιστορία 111 ετών, έχει φθάσει να έχει χρηματιστηριακή αξία

Η Ant Group την επόμενη Τρίτη 27 Οκτωβρίου θα ανακοινώσει την τιμή εκκίνησης των μετοχών της και, αφότου γίνει η διάθεσή τους, ίσως η χρηματιστηριακή της αξία να εκτιναχθεί στα 270 δισ. δολ.

σχεδόν 40,5 δισ. στερλινών (53 δισ. δολάρια), δηλαδή μικρότερη από το ένα τρίτο του ομίλου καταναλωτικών προϊόντων της Unilever με αξία 124 δισ. στερλινών (162,3 δισ. δολάρια). Και αυτό οφείλεται τόσο στη ριζική της αναδιοργάνωση και στη στροφή στις ανανεώσιμες πηγές όσο και στη μειωμένη ζήτηση για «μαύρο χρυσό».

Η Ant, ένα από τα δημιουργήματα του δισεκατομμυριούχου Τζακ Μα, ανακοίνωσε πως η διάθεση των μετοχών θα μοιρα-

στεί ισοδύναμα μεταξύ των χρηματιστηρίων Σαγκάης και Χονγκ Κονγκ, ενώ σε καθένα από αυτά θα δώσει έως και 1,67 δισ. μετοχές της, ποσοστό το οποίο θα αντιστοιχεί στο 11% των συνολικών. Κατά τους αναλυτές της Bernstein, η εταιρεία, η μεγαλύτερη ψηφιακών πληρωμών στην Κίνα και μία από τις μεγαλύτερες στον κόσμο, θα αποτιμηθεί μετά τη δημόσια διάθεση των μετοχών της στα σχεδόν 270 δισ. δολάρια. Η Ant έχει την εφαρμογή ηλεκτρονικών πληρωμών της Alipay

με 731 εκατ. ενεργούς χρήστες τον Σεπτέμβριο. Η Alipay έχει εδραιώσει την παρουσία της σε κάθε πτυχή της οικονομικής ζωής της Κίνας, από λογαριασμούς επενδύσεων και μικροκαταθέσεων έως ασφαλιστικά προϊόντα, αποπληρωμές δανείων και ισοσελίδες γνωριμιών. Το μέγεθος της Alipay γίνεται κατανοητό αρκεί να σκεφθεί κανείς πως το δωδεκάμηνο Ιουλίου 2019 - Ιουνίου 2020 διεκπεραίωσε συναλλαγές ύψους 118 τρισ. γουάν, δηλαδή 17,7 τρισ. δολαρίων.

Ο κορυφαίος σχεδιαστής της Apple εντάχθηκε στο δυναμικό της Airbnb

Μέσα στον καιρό της πανδημίας και για να αντιμετωπίσει τις επιπτώσεις της, η Airbnb, η πλατφόρμα που διασυνδέει ταξιδιώτες και επισκέπτες με ιδιοκτήτες διαμερισμάτων και κατοικιών, ανακοίνωσε ότι ενέταξε στο δυναμικό της τον μέγα και πολύ Τζόνι Ιβ, τον πρώην σχεδιαστή της Apple ο οποίος μεταξύ πολλών άλλων έχει λάβει εύσημα και για τη δημιουργία του iPhone. Ο σερ Τζόνι Ιβ είχε υπάρξει στενός συνεργάτης του συνιδρυτή της Apple, Στιβ Τζομπς, και απασχολείτο ως διευθυντής του τμήματος σχεδιασμού προσωπικών υπολογιστών, φορητών και έξυπνων κινητών επί σχεδόν 30 χρόνια. Αποχώρησε δε από τον κολοσσό υψηλής τεχνολογίας πέρυσι, ενώ έχει δημιουργήσει και τη δική του εταιρεία σχεδιασμού με την επωνυμία Lovefrom.

Η Airbnb έκλεισε πολυτετές συμβόλαιο τόσο με τον ίδιο όσο και με την εταιρεία του, αποσκοπώντας στην ανανέωση του σχεδιασμού των προϊόντων και των υπηρεσιών της, καθώς και στον εκ νέου σχεδιασμό του ιστοτόπου και της εφαρμογής της - στόχος της, να πα-

ρακινήσει τους διστακτικούς λόγω πανδημίας ταξιδιώτες να περιηγηθούν και πάλι στον κόσμο. Σημειωτέον πως ο σερ Τζόνι Ιβ υπήρξε ο ιθύνων νους στη δημιουργία εμβληματικών προϊόντων της Apple και της υψηλής τεχνολογίας της εποχής μας, όπως τα iMac, iPad, Apple Watch και iPhone. Γεννημένος στο Τσινγκφονγκ του ανατολικού Λονδίνου, σπούδασε στο Πολυτεχνείο του Νιούκασλ και έλαβε τον τίτλο του ιππότη το 2012 για τις υπηρεσίες του στο σχέδιο και στο επιχειρείν. Εισήλθε στην Apple το 1992 και διοικούσε το τμήμα σχεδιασμού από το 1996 έως το 2019. Ήταν ένας από τους ανθρώπους που συνέβαλαν στο να διασωθεί η εταιρεία και να ορθοποδήσει ξανά στη δεκαετία του 1990. Ανακοινώνοντας τη νέα τους συνεργασία, ο εκτελεστικός διευθυντής της Airbnb Μπράιαν Τσέσκι δήλωσε ότι ο Τζόνι Ιβ θα συνδράμει και την ανάπτυξη του Δημιουργικού Τμήματος της εταιρείας. Τέλος, ο Τσέσκι ανέφερε ότι ο Ιβ συμμερίζεται τις απόψεις του για την αξία και τη σημασία του σχεδίου και της δημιουργικότητας.

Ο Τζόνι Ιβ θα σχεδιάσει τον νέο ιστότοπο, την εφαρμογή, αλλά και τις υπηρεσίες που παρέχει η Airbnb.

RIKO | RIKO

ΑΦΑΝΕΙΣ ΗΡΩΕΣ

ΑΦΑΝΕΙΣ ΗΡΩΕΣ

Η εκπομπή θα παρουσιάζει προσωπικές ιστορίες ανθρώπων που ξεχώρισαν με τον δικό τους τρόπο στην Κύπρο ή στο εξωτερικό. Η πορεία, οι δυσκολίες και η επιβράβευση. Ο επιχειρηματίας που διέπρεψε αλλά δεν έχασε την ανθρωπιά του. Ο καρκινοπαθής που ξεπέρασε την αρρώστια. Ο καρεκλιοποιός που κρατά ακόμα την παράδοση παρά τις αντίξοες συνθήκες. Σκοπός της εκπομπής είναι να μεταφέρει θετικά μηνύματα και να ταυτίσει τους ήρωές μας με το ευρύ κοινό.

Αρχισυνταξία:
Ιωάννα Χριστοδούλου

Παρουσίαση - εκφώνηση:
Μικαέλλα Θεοφίλου

Σκηνοθεσία:
Σπύρος Βλαχάκης

Post – Production:
Βάσω Σιδέρη

Παραγωγή:
Ανδρέας Σαπθαούρας / SLAS productions

Κυριακή
5.00 μ.μ.
RIK 1 - RIK HD

RIKO | RIKO

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

Ταξιδεύουμε και πάλι μαζί. Ξεκουρδίζουμε το αδιάτακτο ρολόι του χρόνου κι επιστρέφουμε στις στιγμές που σημάδεψαν το παρόν και καθόρισαν το μέλλον. Γνωρίζουμε προσωπικότητες που γηθήκαν, έλαβαν και λαμβάνουν αποφάσεις και τα πρώτα τους βήματα. Με σύμμαχο τη "χρονομηχανή" του αρχείου του RIK.

Δημοσιογραφική Έρευνα – Κείμενα:
Αίμιλη Μιχαήλ

Σκηνοθεσία:
Μαρία Χαρή

Παρασκευή
10.00 μ.μ.
RIK 1 - RIK HD

Ατέρμονες διαβουλεύσεις για το Ταμείο Ανάκαμψης

Λόγω των καθυστερήσεων, είναι αδύνατη η ενεργοποίησή του την 1η Ιανουαρίου 2021

Του ανταποκριτή μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

Δεν είναι πλέον εφικτή η ενεργοποίηση του νέου μακροπρόθεσμου προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ταμείου Ανάκαμψης την 1η Ιανουαρίου 2021, λόγω των καθυστερήσεων στις διαπραγματεύσεις μεταξύ του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, σύμφωνα με υψηλόβαθμο Ευρωπαϊό διπλωμάτη.

Με τις δύο πλευρές να εξακολουθούν να διαφωνούν για το συνολικό ύψος του πακέτου (του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου και του Ταμείου Ανάκαμψης) και για την τελική μορφή του μηχανισμού υπεράσπισης του κράτους δικαίου, θα χρειαστούν τουλάχιστον δύο εβδομάδες για την επίτευξη του αναγκαίου συμβιβασμού.

Προειδοποίηση

«Ανυσυχά όλο και περισσότερο για την παράταση των διαπραγματεύσεων», αναφέρει η ίδια πηγή, προειδοποιώντας ότι «στενεύουν τα περιθώρια για περαιτέρω συναντήσεις» διά ζώσης λόγω του δεύτερου κύματος της COVID-19.

Ακόμα και αν συμφωνήσουν οι δύο πλευρές στις αρχές Νοεμβρί-

ου, ο συγκεκριμένος διπλωμάτης εκτιμά ότι θα χρειαστεί δυόμισι με τρεις μήνες για την κύρωση από όλα τα κράτη-μέλη της Απόφασης περί Ιδίων Πόρων, που είναι αναγκαία για να προχωρήσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στον δανεισμό από τις αγορές που θα χρηματοδοτήσει το ταμείο.

Υπενθυμίζεται δε ότι η Ουγγαρία και η Πολωνία έχουν απειλήσει ότι δεν θα κυρώσουν την απόφαση αν δεν τους ικανοποιήσει η τελική μορφή του μηχανισμού για το κράτος δικαίου, η οποία, εκ των πραγμάτων, θα είναι πιο αυστηρή από την υφιστάμενη πρόταση της γερμανικής προεδρίας του Συμβουλίου. Από την άλλη, χώρες όπως η Ολλανδία απέρριψαν κι αυτές τη γερμανική πρόταση στο Συμβούλιο, θεωρώντας την ανεπαρκώς αυστηρή.

Επιπλέον, «πολλές διαδικασίες πρέπει να ολοκληρωθούν» μετά την κύρωση, πριν να ξεκινήσει η εκταμίευση των πόρων, σημειώνει ο ίδιος Ευρωπαίος διπλωμάτης, συνεπώς η αναβολή αυτή μπορεί να σημαίνει καθυστερήσεις στην πρόσβαση στους πόρους από τα κράτη-μέλη. Η εκταμίευση των πρώτων πόρων του ταμείου δεν προβλέπεται πριν από το τέλος του β' τριμήνου του 2021 (και αφορά

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει ζητήσει να αυξηθεί ο νέος μακροπρόθεσμος προϋπολογισμός κατά 39 δισ. ευρώ για την περίοδο 2021-2027 (από το ποσό του 1,074 τρισ. ευρώ που συμφωνήθηκε στη Σύνοδο Κορυφής στις 17-21 Ιουλίου).

Διαφωνίες για το ύψος του πακέτου και την τελική μορφή του μηχανισμού υπεράσπισης του κράτους δικαίου.

προχρηματοδότηση που θα φτάσει στο 10% του συνολικού ποσού).

Επισήμως, οι διαπραγματευτές του Κοινοβουλίου επιμένουν στην επαναφορά της αρχικής (επί ημερών Γιούνκερ) πρότασης της Κομισιόν, που επιτρέπει το «πάγωμα» της χρηματοδότησης σε χώρες που δεν συμμορφώνονται με τις αρχές του κράτους δικαίου, εκτός αν υπάρξει ειδική πλειοψηφία (55% των κρατών-μελών

με 65% του πληθυσμού της Ε.Ε.) εναντίον της εισήγησης.

Η εκτίμηση της γερμανικής προεδρίας είναι ότι αν υπάρξει συμφωνία στα υπόλοιπα ανοικτά ζητήματα, το Κοινοβούλιο θα υποχωρήσει σε αυτό. Η διαπραγμάτευση αυτή τη στιγμή εστιάζει στο εύρος των παραβιάσεων που θα πυροδοτούν τον μηχανισμό (θα είναι μόνο παραπτώματα που αφορούν τη διαχείριση των πόρων ή και ευρύτερα θέματα αξιών;) και στη δυνατότητα το Κοινοβούλιο να έχει έναν ενισχυμένο ρόλο στη διακυβέρνησή του.

Ενίσχυση

Τις τελευταίες ημέρες, σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες, ενώ στο ζήτημα του κράτους δικαίου έχει υπάρξει κάποια πρόοδος στις διαπραγματεύσεις, έχει αναδειχθεί

σε ιδιαίτερος ακανθώδες το ζήτημα της ενίσχυσης του συνολικού ύψους του προϋπολογισμού. Το Κοινοβούλιο έχει ζητήσει να αυξηθεί κατά 39 δισ. ευρώ για την περίοδο 2021-2027 (από το ποσό του 1,074 τρισ. ευρώ που συμφωνήθηκε στη Σύνοδο Κορυφής στις 17-21 Ιουλίου).

Σε ενημέρωση ανταποκριτών στις αρχές της εβδομάδας, ο επικεφαλής της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος Μάνφρεντ Βέμπερ έλεγε πως οι διαπραγματεύσεις βρίσκονται «στο τελικό στάδιο» και είναι «θετικές και εποικοδομητικές». Επέμνε όμως ότι πρέπει να τεθούν στο τραπέζι «νέα κρήματα» (όχι απλώς ανακατανομή του υφιστάμενου ποσού), ειδικά «για προγράμματα προσανατολισμένα στο μέλλον», όπως το EU4Health.

Η πλευρά του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, που εκπροσωπείται από τη γερμανική προεδρία, δηλώνει ανοικτή σε αύξηση «μονοψήφιου αριθμού δισεκατομμυρίων», μέσω της χρήσης κονδυλίων από την προγραμματική περίοδο 2014-2020 που δεν θα απορροφηθούν και των εσόδων από πρόστιμα σε υποθέσεις ανταγωνισμού.

Ωστόσο, σύμφωνα με τον υψηλόβαθμο διπλωμάτη, δεν υπάρχει η δυνατότητα να ανοίξει εκ νέου για επαναδιαπραγμάτευση η συμφωνία της 21ης Ιουλίου, π.χ. με την εξαίρεση των πληρωμών επιστολών για τα ομόλογα του Ταμείου Ανάκαμψης από το συνολικό ύψος των 750 δισ. ευρώ. Αν η διαπραγμάτευση επέστρεφε στο επίπεδο των ηγετών, νοτίζεται, αυτό θα συνιστούσε «άνοιγμα του κουτιού της Πανδώρας».

Απειλούνται με πτώχευση οι μισές μικρομεσαίες επιχειρήσεις της Ευρώπης

Οι μισές και πλέον μικρομεσαίες επιχειρήσεις της Ευρώπης, που απασχολούν τα 2/3 των Ευρωπαίων εργαζομένων, εκφράζουν φόβους πως δεν θα μπορέσουν να επιβιώσουν μέσα στους επόμενους μήνες. Η δυσσώφονη εικόνα προκύπτει από σχετική δημοσκόπηση που διεξήγαγε η συμβουλευτική εταιρεία McKinsey και δόθηκε στη δημοσιότητα.

Δεύτερο κύμα

Τα πορίσματα της είναι ιδιαίτερα ανησυχητικά, καθώς η δημοσκόπηση διεξήχθη στη διάρκεια του Αυγούστου, όταν ακόμη δεν είχε εκδηλωθεί το δεύτερο κύμα της πανδημίας και δεν είχαν αναγκαστεί οι κυβερνήσεις να επαναφέρουν τα περιοριστικά μέτρα, διακινδυνεύοντας νέο πλήγμα στην οικονομία. Και όλα αυτά όταν οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις έχουν δεχθεί καιρό πλήγμα από την πανδημία, με το 70% εξ αυτών να αναφέρει μείωση εσόδων.

Το σχετικό ερωτηματολόγιο δόθηκε σε περισσότερες από 2.200 επιχειρήσεις σε πέντε ευρωπαϊκές

Εξαιτίας της πανδημίας, το 70% των Μμε έχει καταγράψει μείωση εσόδων.

χώρες και συγκεκριμένα σε Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ισπανία και Βρετανία. Από τις απαντήσεις προκύπτει πως 55% των επιχειρήσεων έβλεπαν από τον Αύγουστο ζοφερό το μέλλον τους, καθώς εκτιμούσαν πως θα κλείσουν τον Σεπτέμβριο του επόμενου έτους εάν τα έσοδά τους παραμείνουν στα υφιστάμενα επίπεδα. Με τα σημερινά δεδομένα άλλωστε, μία στις 10 μικρομεσαίες επιχειρήσεις αναμένεται να υποβάλει αίτηση πτώχευσης μέσα στους επόμενους έξι μήνες.

Πρόκειται για την κατηγορία επιχειρήσεων που σε όλη την Ευρώπη απασχολεί πάνω από 90 εκατομμύρια άτομα. Το μικρό μέγεθός τους, όμως, τις καθιστά ευάλωτες σε περιόδους κρίσης και έλλειψης ρευστότητας. Στην Ισπανία, για

Στην Ισπανία, το 83% των 85.000 επιχειρήσεων που κατέρρευσαν μετά τον Φεβρουάριο απασχολούσε λιγότερους από πέντε υπαλλήλους η κάθε μία.

παράδειγμα, το 83% των 85.000 επιχειρήσεων που έχουν καταρρεύσει μετά τον Φεβρουάριο απασχολούσε λιγότερους από πέντε υπαλλήλους η κάθε μία.

Τα κρατικά προγράμματα στη-

ριξης των θέσεων εργασίας που υιοθέτησαν οι κυβερνήσεις από την αρχή της πανδημίας και το μορατόριουμ στην αποπληρωμή δόσεων δανείων έχουν κρατήσει στη ζωή πολλές επιχειρήσεις. Καθώς,

όμως, εκπνέουν ορισμένα από τα εν λόγω προγράμματα, η γερμανική ομοσπονδιακή τράπεζα και η Τράπεζα της Αγγλίας προειδοποιούν για το επερχόμενο κύμα πτωχεύσεων.

«Θα αποτελέσει σοβαρή επιβάρυνση για τον χρηματοπιστωτικό τομέα», σχολιάζει ο ένας εκ των συντακτών της έρευνας, ο Ζντράβκο Μλάντενοφ, αναφερόμενος μόνο σε ένα από τα παρεπόμενα μιας τέτοιας αρνητικής εξέλιξης, που πρωτίστως θα επέφερε μεγάλο πλήγμα στην αγορά εργασίας οδηγώντας εκατοντάδες χιλιάδες ανθρώπους στην ανεργία.

Ευάλωτη

Σύμφωνα, πάντως, με δημοσκόπηση που διεξήγαγε τον περασμένο μήνα το Reuters μεταξύ οικονομολόγων, στην πλειονότητά τους εκτιμούν πως το επόμενο έτος η οικονομία της Ευρώζωνς δεν πρόκειται να αναπτυχθεί περισσότερο από 5,5% μετά την ύφεση 8% του τρέχοντος έτους. Προειδοποιούν, εξάλλου, ότι ακόμη και αυτή η πε-

ριορισμένη ανάκαμψη είναι ευάλωτη και μπορεί να ανασταλεί σε περίπτωση περαιτέρω επιδείνωσης στο μέτωπο της πανδημίας.

Σχολιάζοντας, άλλωστε, τον κίνδυνο των μαζικών πτωχεύσεων, στελέχη του ΔΝΤ τόνισαν στο blog του Ταμείου ότι «οι ιθύνοντες που χαράσσουν πολιτικά πρέπει να λένουν ότι και αν χρειαστεί για να αναχαιτίσουν την πανδημία και τον οικονομικό αντίκτυπο και να μην επαναλάβουν το λάθος που έκαναν στην παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, όταν ανακάλεσαν πρόωρα τα προγράμματα στήριξης».

Τα στελέχη του Ταμείου επικαλέστηκαν τα μέτρα που υιοθέτησαν οι κυβερνήσεις για την αναδιάρθρωση του χρέους, για να διευκρινίσουν πως «οι πολιτικές για τη στήριξη των επιχειρήσεων πρέπει να περιορισθούν στην εξασφάλιση ρευστότητας και γενικότερα να διασφαλίσουν πως θα εξακολουθήσουν να λειτουργούν εταιρείες που είναι βιώσιμες αλλά αντιμετωπίζουν πρόβλημα ρευστότητας.

«Βουτιά» 41% για τραπεζικές μετοχές του Eurostoxx 600

Ο κλάδος των ευρωπαϊκών τραπεζών συγκαταλέγεται μεταξύ εκείνων που υπέστησαν τις μεγαλύτερες χρηματιστηριακές απώλειες από την οικονομική κρίση της πανδημίας του κορωνοϊού. Από την αρχή του έτους έως σήμερα, η ομάδα των τραπεζών που περιλαμβάνονται στον κύριο χρηματιστηριακό δείκτη των μεγαλύτερων ευρωπαϊκών εταιρειών Eurostoxx 600 κατέγραψε μεσοσταθμικές απώλειες της τάξης του 41%. Οι απώλειες αυτές είναι συγκρίσιμες με αυτές που κατέγραψε ο κλάδος πετρελαίου και φυσικού αερίου (41%) και υπερβαίνουν σημαντικά τις απώλειες του κλάδου ταξιδιών και αναψυχής (31%), που επίσης επλήγη σοβαρά από την τρέχουσα υγειονομική και οικονομική κρίση. Σημειώτεον ότι ο εν λόγω δείκτης δεν συμπεριλαμβάνει καμία από τις τέσσερις ελληνικές συστημικές τράπεζες. Αξίζει εδώ

Ο κλάδος καταγράφει τη μεγαλύτερη πτώση στον βασικό χρηματιστηριακό δείκτη από τις αρχές του έτους.

να επισημανθεί ότι η ανάκαμψη των χρηματιστηριακών αποτιμήσεων του ευρωπαϊκού τραπεζικού κλάδου μετά την παγκόσμια χρηματοοικονομική κρίση της διετίας 2007-2008 και την κρίση χρέους της Ευρωζώνης της διετίας 2011-2012 παρουσίασε σοβαρή υστέρηση σε σύγκριση με αυτή των υπόλοιπων κύριων κλάδων.

Σε ό,τι αφορά τη μεγάλη απόδοση που σημείωσε και σημειώνει η αμερικανική κεφαλαιαγορά σε σύγκριση με την ευρωπαϊκή μετά το

πέρας της προηγούμενης χρηματοοικονομικής κρίσης, οφείλεται σε σειρά παραγόντων, οικονομικών και φορολογικών. Σε αυτούς τους παράγοντες συγκαταλέγεται μεταξύ άλλων και η πολύ μεγαλύτερη έκθεση της αμερικανικής κεφαλαιαγοράς στον κλάδο τεχνολογίας. Πέντε από τις μεγαλύτερες εταιρείες του κλάδου αυτού στις ΗΠΑ αντιστοιχούν σε άνω του 20% της τρέχουσας κεφαλαιοποίησης του δείκτη S&P 500 και συνεκίζουν να υποδοχονται σε υφιστάμενους και δυνητικούς επενδυτές ακόμη πολλά έτη υψηλής κερδοφορίας. Στον αντίποδα, η πολύ χαμηλή απόδοση του ευρωπαϊκού τραπεζικού κλάδου σε σύγκριση με τους περισσότερους άλλους κλάδους στις κεφαλαιαγορές της Ευρώπης, και όχι μόνο την τελευταία δεκαετία, οφείλεται σε σειρά δομικών και άλλων παραγόντων. Ανάμεσά τους ο κατακερματισμός του ευρωπαϊ-

κού τραπεζικού συστήματος, που αποτελείται από σημαντικά μεγαλύτερο αριθμό χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, τόσο σε σχέση με αυτό που θεωρείται βέλτιστο όσο και σε σύγκριση με τις τραπεζικές αγορές σε ΗΠΑ, Κίνα και άλλες μεγάλες οικονομίες. Αξιοσημείωτος παράγων είναι επίσης η επιβολή αυστηρότερου ρυθμιστικού πλαισίου όσον αφορά την κεφαλαιακή επάρκεια, την έγκαιρη λήψη προβλέψεων και την αρτιότερη καταγραφή των προβληματικών δανείων στους ισολογισμούς όσον χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων μπορούν να θεωρηθούν συστηματικές σημασίας για την Ευρωζώνη. Οι αυστηροί κανονισμοί αποβαίνουν εις βάρος της κερδοφορίας των ευρωπαϊκών τραπεζών σε μια περίοδο που αυτές καλούνται να εξαφανίσουν σταδιακά τα κόκκινα δάνεια που τους κληροδότησε η προηγούμενη κρίση.

Από τους υπόλοιπους κλάδους του Eurostoxx 600, μεσοσταθμικές απώλειες επίσης 41% κατέγραψε ο κλάδος πετρελαίου και φυσικού αερίου και 31% ο κλάδος ταξιδιών και αναψυχής.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Το σχέδιο Μπάιντεν για τους εταιρικούς φόρους

Του **DAVID HENRY / REUTERS**

Οι αναλυτές ισχυρίζονται ότι το σχέδιο του υποψηφίου για την προεδρία των ΗΠΑ Δημοκρατικού Τζο Μπάιντεν να αυξήσει τους εταιρικούς φόρους θα έχει περιορισμένο αντίκτυπο στα κέρδη των μεγάλων αμερικανικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και αυτός θα φανεί μάλλον το 2022. Άλλες πτυχές του σχεδίου Μπάιντεν, όπως είναι οι φοροαπαλλαγές για νοικοκυριά με χαμηλά ή μεσαία εισοδήματα και οι δημόσιες δαπάνες για τις υποδομές, ίσως να έχουν ως αποτέλεσμα μικρότερες ζημιές

Ο υφιστάμενος φορολογικός συντελεστής από το 21% θα αυξηθεί στο 28%.

από επισφαλή δάνεια και περισσότερα έσοδα από τη χορήγηση πιστώσεων.

Υπό την προεδρία του Ντόναλντ Τραμπ, οι τράπεζες στις Ηνωμένες Πολιτείες ευεργετήθηκαν από τις μειώσεις φόρων, ενώ τώρα το να ακολουθηθεί αντίστροφη πολιτική θα μοιάζει δυσοίωτο. Εντούτοις, εξετάζοντας πιο προσεκτικά τι πρόκειται να συμβεί, εάν ο Τζο Μπάιντεν αναδειχθεί νικητής στις εκλογές και οι Δημοκρατικοί ελέγξουν τη Γερουσία, τότε ίσως οι επιπτώσεις να μην είναι τόσο επαχθείς.

Βάσει των όσων μελετά ο κ. Μπάιντεν, ο υφιστάμενος φορολογικός συντελεστής από το 21% θα πάει στο 28%, περιστελώνοντας μόνο τις 7 από τις 14 ποσοστιαίες μονάδες μείωσης επί Τραμπ. Επί του πρακτέου, η αύξηση των 7 μονάδων θα μεταφραστεί, στην περίπτωση της Morgan Stanley σε μία ανά μετοχή μείωση κερδών της τάξεως του 7,4% βάσει των προβλέψεων για το 2021 από την αναλυτριά της, Μπέτσι Γκράσεκ. Από τη Wells Fargo & Co, η εκτίμηση θέλει τη μείωση στο 10,2%, διότι οι περισσότερες από τις δραστηριότητες της βρίσκονται στις ΗΠΑ, ενώ η Citigroup με μεγάλο μέρος των εσόδων της να προέρχεται από τη διεθνή αγορά υπολογίζει τη μείωση μόνον στο 6,5%.

Οι αναλυτές τώρα δεν πιστεύουν πως οι φορολογικοί

συντελεστές των επιχειρήσεων θα εκτιναχθούν στα ύψη που προτείνει ο Τζο Μπάιντεν, ακόμη και αν κατορθώσουν οι Δημοκρατικοί να ελέγξουν το Κογκρέσο. «Η οικονομία θα είναι ήδη πολύ ευπαθής εξαιτίας της πανδημίας και δεν ενδείκνυται η τόσο υψηλότερη φορολογία», επισημαίνουν. Η πρόταση Μπάιντεν για φόρο επί των εταιρικών κερδών της τάξεως του 28% θα δεχθεί κριτική, διότι το σύνολο της φορολόγησης σε ομοσπονδιακό, πολιτειακό και τοπικό επίπεδο, που θα βαρύνει τις εταιρείες, θα τις τοποθετεί σε μειονεκτική θέση έναντι των διεθνών ανταγωνιστών τους, οι οποίοι έχουν ελαφρύτερες υποχρεώσεις. Τα σχετικά αναφέρει ο συνδιευθυντής του γραφείου εθνικής φορολογίας της PricewaterhouseCoopers (PwC) στην Ουάσινγκτον, Ρόχιτ Κούμαρ.

Εάν, πάντως, τελικώς εκλεγεί νέος πρόεδρος της Αμερικής ο Τζο Μπάιντεν, τότε οι τράπεζες της χώρας θα βγουν ωφελημένες όχι λόγω φόρων αλλά λόγω έργων υποδομής. Όπως σχεδιάζει ο Δημοκρατικός υποψήφιος, θα διοχετεύσει κεφάλαια για τέτοια έργα στη χώρα, όπερ σημαίνει πως θα διατεθούν χρήματα στις εταιρείες που θα τα αναλάβουν και στους εργαζομένους τους, άρα όλοι τους θα μπορούν ευκολότερα να αποπληρώνουν τα δάνειά τους, όπως παρατηρούν αναλυτές. Οι μεγάλες αμερικανικές τράπεζες είχαν προϋπολογίσει 60 δισεκατομμύρια δολάρια και πλέον, ώστε να αντιμετωπίσουν πιθανές ζημιές από επισφάλειες, αφ' ης στιγμής εκδηλώθηκε ο ιός.

Εάν τώρα δεν προκύψουν οι ζημιές αυτές, τότε τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα θα εντάξουν τα προϋπολογισθέντα κεφάλαια στα υπό ανακοίνωση κέρδη τους. Όσο περισσότερα δημόσια κονδύλια δίδονται για έργα υποδομών, τόσο ενισχύεται η ζήτηση για δάνεια και αναθερμαίνεται ο πληθωρισμός. Τα δε υψηλότερα επιτόκια δανεισμού θα τείνουν σε αύξηση των εσόδων των τραπεζών από τις πιστώσεις και τους τίτλους. Συνδυάζοντας, εν κατακλείδι, τα ανωτέρω, όπως παρατηρεί η Μπέτσι Γκράσεκ της Morgan Stanley, η μείωση κερδών κατά 7,4% από τον αυξημένο φόρο μπορεί να αντισταθμιστεί κατά τα δύο τρίτα.

Το μεγαλύτερο κοιτάσμα χρυσού στον κόσμο εντοπίστηκε στη Σιβηρία

Από τις έρευνες προέκυψε ότι έχει δυνατότητα εξόρυξης 40 εκατ. ουγγιών

Εντοπίστηκε στη Σιβηρία κάπου 6.000 χιλιόμετρα από τη Μόσχα το μεγαλύτερο κοιτάσμα χρυσού στον κόσμο. Το κοιτάσμα βρέθηκε στο Σουκόνι Λογκ και ανήκει στο ρωσικό χρυσωρυχείο Polyus. Εκεί βρίσκονται 40 εκατομμύρια ουγγιές χρυσού όπως αποφάνθηκε εταιρεία εμπειρογνομόνων μελετώντας το κοιτάσμα βάσει των διεθνών προδιαγραφών JORC.

Το κοιτάσμα αντιπροσωπεύει περίπου το ¼ του συνόλου των αποθεμάτων χρυσού που παραμένουν ανεκμετάλλευτα ακόμη στο υπέδαφος της Ρωσί-

Αναλυτές επισημαίνουν πως η εκμετάλλευση των κολοσσιαίων κοιτασμάτων είναι εξαιρετικά δαπανηρή και χρονοβόρος.

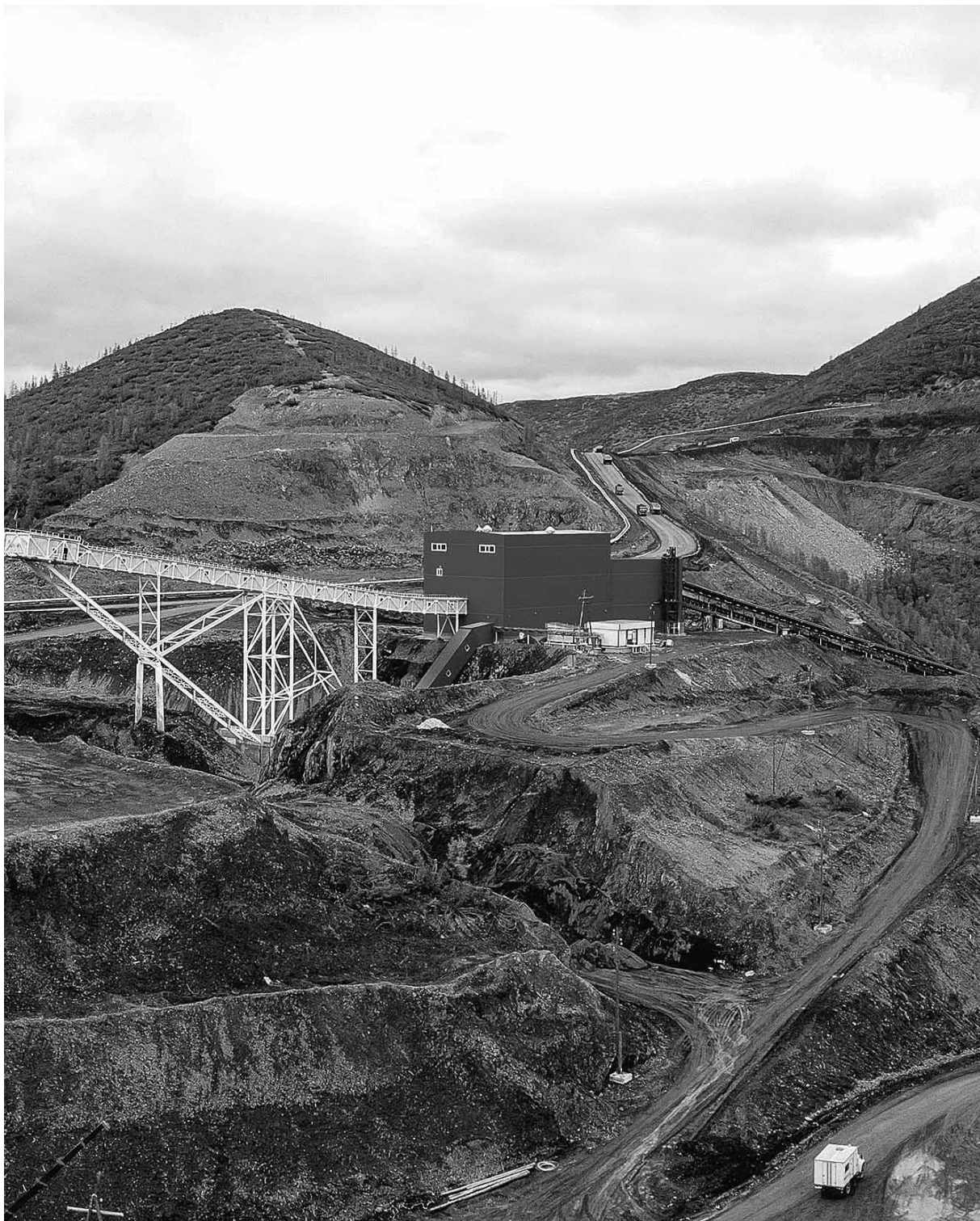
ας και καθιστά το χρυσωρυχείο Polyus δεύτερο στον κόσμο από πλευράς εξακριβωμένων κοιτασμάτων χρυσού. Συγκεντρώνει, εν ολίγοις αποθέματα χρυσού μεγαλύτερα των κοιτασμάτων Seabridge Gold στον Καναδά και Donlin Gold στην Αλάσκα.

Εξαγορά

Προ μηνός το χρυσωρυχείο Polyus συμφώνησε να καταβάλει 128,2 εκατομμύρια δολάρια για να επισπεύσει την εξαγορά του ρωσικού κρατικού ομίλου αμυντικού εξοπλισμού Rostec, μέχρι προσφάτως εταίρου στο Σουκόνι Λογκ, και να πάρει υπό τον έλεγχό του το 22% του κοιτάσματος που δεν είχε ως τώρα.

Η είδηση οδήγησε χθες την τιμή της μετοχής της Polyus σε άνοδο 1,4% στο χρηματιστήριο της Μόσχας. Από την αρχή του έτους η τιμή της μετοχής του έχει τριπλασιασθεί αντανάκλωντας την άνοδο της τιμής του χρυσού που εδώ και μήνες φλερτάρει διαρκώς με τις 2.000 δολάρια η ουγγιά, τα οποία άλλωστε, υπερέρχεται κάποια στιγμή τον Αύγουστο.

Το Σουκόνι Λογκ βρίσκεται στο απόμακρο Ιρκούτσκ στην άπω ανατολή της Σιβηρίας και το ανακάλυψαν Σοβιετικοί γεωλόγοι το 1961. Οι μελέτες στο κοιτάσμα άρχισαν τη δεκαετία του 1970 και η Μόσχα, που επανειλημμένως εξιτάζε πως θα

Η Polyus εκτιμά πως η εκμετάλλευση του κοιτάσματος θα της κοστίσει περίπου 2,5 δισ. δολάρια, με προοπτική να παράγει εκεί περίπου 1,6 εκατ. ουγγιές χρυσού τον χρόνο.

μπορούσε να εκμεταλλευθεί το κοιτάσμα, το 2017 το πούλησε στο χρυσωρυχείο Polyus και στην κρατική εταιρεία Rostec. Εκτοτε η τιμή του χρυσού έχει εκτιναχθεί κατά 60% με αποτέλεσμα να γίνει πλουσιότερος άνθρωπος στη Ρωσία ο Σουλεϊμάν Κερίμοβ, που ελέγχει το πλειοψηφικό πακέτο μετοχών στην εταιρεία.

Οικονομικοί αναλυτές επισημαίνουν πως η εκμετάλλευση των κολοσσιαίων κοιτασμάτων είναι εξαιρετικά δαπανηρή και χρονοβόρος διαδικασία. Εκτιμάται, όμως, ότι η εκμετάλλευση του Σουκόνι Λογκ θα δώσει στην Polyus τη δυνατότητα να αυξη-

σει την παραγωγή κατά τουλάχιστον 70%. Η εταιρεία σκοπεύει να ανακοινώσει σύντομα τα σχέδιά της για την εκμετάλλευση του κοιτάσματος, ενώ στα τέλη του έτους θα εκπονήσει μελέτη οικονομικής βιωσιμότητας. Εχει, πάντως, αρχίσει ήδη να επενδύει στην κατασκευή υποδομής για την εκμετάλλευση του κοιτάσματος, ενώ παράλληλα χρηματοδοτεί την αποκατάσταση και ανακατασκευή του τοπικού αεροδρομίου για να εξυπηρετήσει την απόμακρη περιοχή.

Μιλώντας σε διεθνή ΜΜΕ, ο διευθυνών σύμβουλος της εταιρείας, Πάβελ Γκρατσέφ, τόνισε πως η Polyus «θέλει να δείξει

πως παρά την απόμακρη περιοχή στην οποία βρίσκεται το κοιτάσμα ένα σχέδιο τέτοιας ποιότητας και κλίμακας μπορεί και πρέπει να υλοποιηθεί με σεβασμό, βέλαια, στους κανόνες για την προστασία του περιβάλλοντος».

Εκτιμά πως η εκμετάλλευση του κοιτάσματος θα της κοστίσει περίπου 2,5 δισεκατομμύρια δολάρια με προοπτική να παράγει εκεί περίπου 1,6 εκατ. ουγγιές τον χρόνο. Βρίσκεται, άλλωστε, υπό εξέταση σχέδιο κοινής επένδυσης και συνεκμετάλλευσης του κοιτάσματος με την κυβέρνηση και συνεργασία σε ό,τι αφορά το τοπικό αεροδρόμιο.

Το G20 «παγώνει» τα δάνεια των φτωχών χωρών

Τη δική τους υπόσχεση να κάνουν «ό, τι κι αν χρειαστεί» για να στηρίξουν την παγκόσμια οικονομία και να διασφαλίσουν σταθερότητα στο παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα έδωσαν χθες οι ηγέτες της ομάδας των 20 μεγαλύτερων ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων οικονομιών του κόσμου (G20).

Σε ένα μακροσκελέστατο κοινό ανακοινωθέν που εξέδωσαν μετά τη συνάντησή τους, υπουργοί Οικονομικών και επικεφαλής κεντρικών τραπεζών των 20 χωρών δεσμεύονται πως θα εξακολουθήσουν να καταπολεμούν τον δυσανάλογα μεγάλο αντίκτυπο της πανδημίας στις γυναίκες, στους νέους αλλά και στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού ανά τον κόσμο.

Ελλειψη

Συμφώνησαν να παρατείνουν κατά έξι ακόμη μήνες το μορατόριουμ στην αποπληρωμή διμερών δανείων που έχουν χορηγήσει στις φτωχότερες αναπτυσσόμενες χώρες. Όπως τονίζουν, την απόφασή τους δικαιολογεί η συνεχιζόμενη έλλειψη ρευστότητας στις χώρες χαμηλού εισοδήματος. Εξέφρασαν, πάντως, απογοήτευση για το γεγονός ότι δεν έχουν συμμετάσχει έως

Ζητεί να συμμετάσχουν στο μορατόριουμ πληρωμών οι πιστωτές από τον ιδιωτικό τομέα.

τώρα στο μορατόριουμ οι πιστωτές από τον ιδιωτικό τομέα. Το ΔΝΤ έχει επανειλημμένως απευθύνει έκκληση για «πάγωμα» των αποπληρωμών χρέους των φτωχότερων χωρών προκειμένου να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν τόσο την πανδημία όσο και τον οικονομικό αντίκτυπό της.

Την ίδια έκκληση επανέλαβε χθες η επικεφαλής του ΔΝΤ Κρισταλίνα Γκεοργκίεβα, χαρακτηρίζοντας επιτακτική την ανάγκη να βοηθηθούν οι χώρες χαμηλού εισοδήματος για να αντεπεξέλθουν στο βαρύ φορτίο του χρέους τους. Όπως υπογράμμισε, ζητούμενο είναι να μπορέσουν και οι ίδιες να διατηρήσουν τη στήριξη που έχουν προσφέρει στους πολίτες τους. Στη συνέντευξη Τύπου που παραχώρησε στο πλαίσιο της ετήσιας συνόδου του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας

Τράπεζας, η κ. Γκεοργκίεβα τόνισε επίσης ότι καμία χώρα δεν πρέπει να επισπεύσει την ανάκληση των έκτακτων μέτρων που επιστράτευσε για τη στήριξη της οικονομίας.

«Τους τελευταίους μήνες η εικόνα είναι λιγότερο ανησυχητική, αλλά εξακολουθούμε να προβλέπουμε πως η παγκόσμια οικονομία θα γνωρίσει τη μεγαλύτερη συρρίκνωση που έχει καταγραφεί μετά τη Μεγάλη Ύφεση» της δεκαετίας του 1930, επισήμανε η επικεφαλής του ΔΝΤ. Πρόσθεσε ότι η ανθρωπότητα και μαζί της η παγκόσμια οικονομία βυθίζονται στην πανδημία εδώ και εννέα μήνες και ακόμη αγωνίζονται μέσα στη δίληψη μιας κρίσης που έχει ήδη οδηγήσει στον θάνατο ενός και πλέον εκατομμυρίου ανθρώπων, ενώ έχει αντιστρέψει τους ρυθμούς ανάπτυξης σε αρνητικό πρόσημο. Το αποτέλεσμα όλων αυτών, τόνισε η επικεφαλής του ΔΝΤ, είναι η ραγδαία άνοδος της ανεργίας, η αύξηση της φτώχειας αλλά και ο εντεινόμενος κίνδυνος μιας «χαμένης γενιάς» στις χώρες χαμηλού εισοδήματος.

Κίνδυνοι

Σημειώθέν ότι στην τελευταία επανεκτίμηση της κατάστασης,

όπως αυτή αποτυπώθηκε στην εξαμηνιαία έκθεσή του για την παγκόσμια οικονομία, το ΔΝΤ προβλέπει μερική και άνιση ανάκαμψη μέσα στο επόμενο έτος, που ευελπιστεί πως θα φτάσει στο 5,2%. Προειδοποιεί, ωστόσο, πως παραμένουν οι κίνδυνοι νέας και βαθύτερης ύφεσης σε περίπτωση αλληπάλλων κυμάτων της πανδημίας. Σύμφωνα με την κ. Γκεοργκίεβα, όλες οι χώρες πρέπει να εξακολουθήσουν να παρέχουν προστασία τόσο της υγείας όσο και της ευημερίας των πολιτών τους, προσφέροντας κρατικές εγγυήσεις σε δάνεια και επιδοτήσεις στους μισθούς του ιδιωτικού τομέα. Παράλληλα, η επικεφαλής του ΔΝΤ κάλεσε τις χώρες που έχουν τη δυνατότητα να αντιμετωπίσουν τον οικονομικό αντίκτυπο της πανδημίας με επενδύσεις να στραφούν στα πράσινα σχέδια αλλά και στις ψηφιακές υποδομές. Όπως σημείωσε η κ. Γκεοργκίεβα, επενδύοντας σε σχέδια φιλικά προς το περιβάλλον και στην ψηφιακή τεχνολογία, οι χώρες έχουν τη δυνατότητα να δώσουν ώθηση στην παραγωγικότητα και να αυξήσουν τα εισοδήματα.

ΚΕΝΕΣ ΘΕΣΕΙΣ

Ο όμιλος SPPMEDIA αναζητά άτομα για στελέχωση του Εμπορικού Τμήματος.

Απαραίτητα προσόντα:

- Πτυχίο διοίκησης επιχειρήσεων, μάρκετινγκ, επικοινωνίας ή συναφούς κλάδου.
- Ευχάριστη και δυναμική προσωπικότητα και ομαδικό πνεύμα.
- Οργανωτικές, επικοινωνιακές και διαπραγματευτικές ικανότητες.
- Προσανατολισμός στην επίτευξη στόχων.
- Γνώση χρήσης Η/Υ.
- Εμπειρία στις πωλήσεις θα θεωρηθεί επιπρόσθετο προσόν.

Παρακαλώ όπως αποστέλλονται τα βιογραφικά σημειώματα στην ηλεκτρονική διεύθυνση drousiotoue@sppmedia.com (κα Ελένη Δρουσιώτου, τηλ. 22472401)

Αυξήθηκε 20,6% η οικοδομική δραστηριότητα

Διατηρήθηκε και τον Ιούλιο η ανοδική τάση της οικοδομικής δραστηριότητας, παρά τη δεδομένη απουσία ζήτησης στην αγορά ακινήτων λόγω πανδημίας.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε η Ελληνική Στατιστική Αρχή για τον συγκεκριμένο μήνα, η συνολική οικοδομική δραστηριότητα ανήλθε σε 2.116 οικοδομικές άδειες, που αντιστοιχούν σε 479,2 χιλιάδες τ.μ. επιφάνειας και 2.248 χιλιάδες κυβικά μέτρα όγκου, καταγράφοντας άνοδο κατά 12% στον αριθμό των αδειών, κατά 3,8% στην επιφάνεια και κατά 7,5% στον όγκο συγκριτικά με τον αντίστοιχο μήνα του 2019.

Αντίστοιχα, η ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα διαμορφώθηκε σε 2.102 οικοδομικές άδειες, που αφορούν 475,1 χιλιάδες τ.μ. επιφάνειας και 2.226,5 χιλιάδες κυβικά μέτρα όγκου, σημειώνοντας άνοδο κατά 11,7% στον αριθμό των αδειών, κατά 9,7% στην επιφάνεια και κατά 17,3% στον όγκο.

Κατά τη διάρκεια του 7μήνου Ιανουαρίου - Ιουλίου, σε επίπεδο όγκου κατασκευής, σε σχέση με πέρυσι.

Πάντως, σύμφωνα με τα στοιχεία ανά περιφέρεια, η αύξηση του Ιουλίου πυροδοτήθηκε περισσότερο από την αύξηση της δραστηριότητας στην Κεντρική Μακεδονία (Θεσσαλονίκη), αλλά και σε περιοχές όπως η Θεσσαλία, η Στερεά Ελλάδα και τα νησιά του Ιονίου.

Συγκεκριμένα, με βάση τον όγκο, στη Θεσσαλία σημειώθηκε αύξηση κατά 226,4%, στη

Στερεά Ελλάδα κατά 138,9% και στα Ιόνια νησιά κατά 74,8%. Στον αντίποδα, ήπια ήταν η άνοδος στην Αττική με 6,9%, ενώ στο Νότιο Αιγαίο (Κυκλάδες) η εικόνα ήταν αμετάβλητη σε ετήσια βάση.

Σε κάθε περίπτωση, η ψήφιση της αναστολής ισχύος του ΦΠΑ 24% για όλες τις νέες οικοδομικές άδειες που θα εκδοθούν έως το τέλος του 2022 φαίνεται πως έχει κινητοποιήσει τους κατασκευαστές σε όλη τη χώρα προκειμένου να επωφεληθούν της ευεργετικής αυτής διάταξης, δημιουργώντας «απόθεμα» αδειών. Έτσι, παρά την οικονομική ύφεση λόγω της πανδημίας, κατά τη διάρκεια του φετινού επταμήνου (Ιανουάριος - Ιούλιος) η ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα έχει σημειώσει αύξηση κατά 15,4% στον αριθμό των οικοδομικών αδειών, κατά 18,8% στην επιφάνεια και κατά 20,6% στον όγκο σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους.

Αντίστοιχα, κατά την περίοδο των τελευταίων δώδεκα μηνών, δηλαδή από τον Αύγουστο 2019 έως τον Ιούλιο 2020, η συνολική οικοδομική δραστηριότητα ανήλθε σε 18.761 οικοδομικές άδειες, που αντιστοιχούν σε 4.107,9 χιλιάδες τ.μ. επιφάνειας και 18.030,6 χιλιάδες κυβικά μέτρα όγκου.

Σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο Αυγούστου 2018 - Ιουλίου 2019 παρατηρήθηκε αύξηση κατά 18,9% στον αριθμό των οικοδομικών αδειών, κατά 17,0% στην επιφάνεια και κατά 17,8% στον όγκο.

Κατά την ίδια χρονική περίοδο, η ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα καταγράφη αύξηση κατά 19,0% στον αριθμό των εκδοθεισών οικοδομικών αδειών, κατά 19,5% στην επιφάνεια και κατά 21,6% στον όγκο σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο Αυγούστου 2018 - Ιουλίου 2019.

Μεγαλύτερες κατοικίες με δωμάτιο εργασίας αναζητούν οι αγοραστές

Η τηλεργασία «στηρίζει» τις τιμές των ακινήτων παρά την κρίση του κορωνοϊού

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Δείγματα στήριξης των τιμών πώλησης των κατοικιών έχουν αρχίσει να εντοπίζονται παράγοντες της αγοράς ακινήτων, παρότι επί του παρόντος οι συναλλαγές παραμένουν αισθητά χαμηλότερες σε σχέση με την περίοδο πριν από την πανδημία και ασφαλώς η οικονομία βρίσκεται πλέον σε έντονα υφεσιακή τροχιά. Όπως σημειώνουν, μπορεί οι τιμές να οδεύουν προς σταθεροποίηση, μετά την ανοδική τάση της προηγούμενης διετίας, ωστόσο οι προβλέψεις για το 2021 και τα επόμενα χρόνια παραμένουν αισιόδοξες.

Σύμφωνα με τον Γιάννη Ευλά, επικεφαλής της εταιρείας πιστο-

Η εξ αποστάσεως εργασία ανέδειξε τη σημασία ενός λειτουργικού σπιτιού.

ποινμένων εκτιμητών ακινήτων Geoaxis, «σε αντίθεση με άλλες κατηγορίες ακινήτων, όπως π.χ. τα καταστήματα, ενδεχομένως και τα γραφεία, ο κλάδος των κατοικιών προβλέπεται να εμφανίσει σημαντικές αντοχές στο άμεσο μέλλον και οι τιμές δεν θα πεσούν ιδιαίτερα.

Αυτό θα συμβεί εξαιτίας της συνειδητοποιήσιμης από τους υποψήφιους αγοραστές της αξίας ενός επιπλέον δωματίου στην κατοικία τους, δηλαδή ενός χώρου κατάλληλου για εργασία», σημειώνει ο κ. Ευλάς.

Ήδη στην αγορά καταγράφεται ζήτηση για ακίνητα μεγαλύτερων επιφανειών ή έστω για ακίνητα τα οποία μπορούν να αναδιαμορφωθούν εσωτερικά ώστε να δημιουργηθούν οι απαιτούμενοι χώροι εργασίας/μελέτης. Στο πλαίσιο αυτό, αντί κάποιος να κινηθεί για την αγορά ενός νεόδμητου ή έστω σχε-

Κάποιοι αγοραστές προτιμούν, αντί για νεόδμητα, να δαπανήσουν το ίδιο ποσό για την απόκτηση ακινήτων τα οποία μπορούν να αναδιαμορφωθούν εσωτερικά ώστε να δημιουργηθούν οι απαιτούμενοι χώροι εργασίας/μελέτης.

προτιμά να δαπανήσει το ίδιο ποσό για την απόκτηση ενός παλαιότερου, ανακαινισμένου ακινήτου, το οποίο όμως προσφέρει ένα ακόμη δωμάτιο. Σύμφωνα με τον κ. Ευλά, «σε μια νεόδμητη πολυκατοικία στην Αγία Παρασκευή, ένα επιπλέον δωμάτιο κοστίζει περίπου 30.000 ευρώ. Με τα χρήματα αυτά προτιμάται η απόκτηση ενός μεταχειρισμένου διαμερίσματος, που να προσφέρει όμως ένα επιπλέον δω-

μάτιο σε σχέση με το νεόδμητο διαμέρισμα».

Η ανάδυση της τηλεργασίας, η οποία εν πολλοίς διατηρείται και σήμερα, εν μέσω εξάρσης των κρουσμάτων κορωνοϊού, έχει φέρει στο επίκεντρο τη σημασία των επιπλέον τετραγωνικών μέτρων επιφάνειας ή έστω τον επανασχεδιασμό των εσωτερικών χώρων των κατοικιών, ώστε να προσφέρουν τη μέγιστη δυνατή χρηστικότητα, επιτρέπον-

τας π.χ. τον διαχωρισμό των δωματίων ή τη διαμόρφωση σημείων απομόνωσης. Κατά τον κ. Ευλά, ακόμα και μετά την πανδημία η ανάγκη αυτή θα διατηρηθεί, προσφέροντας στήριξη στη ζήτηση κατοικιών και επομένως και στις τιμές. «Η εξ αποστάσεως εργασία ανέδειξε τη σημασία ενός λειτουργικού σπιτιού. Επομένως, η τάση αυτή θα διατηρηθεί και στο μέλλον, με τον σχεδιασμό των κατοικιών να λαμβάνει υπόψη τις νέες αυτές ανάγκες, με γνώμονα την ευελιξία και την ευκολία στην εσωτερική διαμόρφωση των δωματίων και των επιμέρους χώρων», αναφέρει ο κ. Ευλάς.

Διεθνής τάση

Η τάση για ζήτηση κατοικιών μεγαλύτερης επιφάνειας δεν αποτελεί βέβαια ελληνική «πρωτοτυπία». Αντιθέτως, όπως διαπιστώνεται, ανάλογη είναι η εικόνα και σε αγορές του εξωτερικού, όπως για παράδειγμα η βρετανική, όπου οι τιμές όχι μόνο δεν παρουσιάζουν σημάδια υστέρησης, αλλά αντιθέτως κινούνται έντονα ανοδικά. Σε χθεσινή ανάλυσή της η Rightmove, ένας από τους μεγαλύτερους ομίλους ηλεκτρονικών αγγελιών ακινήτων, ανέφερε ότι οι ζητούμενες τιμές τον φετινό Οκτώβριο είναι 5,5% υψηλότερες σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του προηγούμενου έτους. Πρόκειται δε για τον ταχύτερο ρυθμό ανόδου των τιμών τα τελευταία τέσσερα χρόνια. Μάλιστα, σύμφωνα με τη Rightmove, μέχρι το τέλος του έτους η ετήσια αύξηση των τιμών αναμένεται να διαμορφωθεί σε 7%. Ο βασικός λόγος για την εξέλιξη αυτή είναι το γεγονός ότι οι αγοραστές είναι πλέον διατεθειμένοι να καταβάλουν επιπλέον ποσά προκειμένου να εξασφαλίσουν κατοικίες μεγαλύτερης επιφάνειας, ως αποτέλεσμα της εμπειρίας που είχαν κατά την περίοδο του περιορισμού των μετακινήσεων, όταν και υποχρεώθηκαν να περάσουν μεγάλο χρονικό διάστημα εντός της οικίας τους.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Ένα βήμα μπροστά και τρία πίσω

Είναι λυπηρό και συνάμα τραγικό όταν πραγματοποιούμε ένα βήμα πρόοδου και μετά όχι μόνο το αναιρούμε, αλλά πηγαίνουμε και βήματα πίσω. Έναυσμα για να πω αυτά που λέω είναι η προχθεσινή ενημέρωση πως τα Τοπικά Σχέδια Τσερίου και Νότιας Λευκωσίας έχουν ακυρωθεί στην ολότητα τους – το μεν Σχέδιο Τσερίου από τον Ιούλιο του 2019, το δε Σχέδιο Νότιας Λευκωσίας από τον Ιανουάριο του 2020. Ας σημειωθεί πως και τα δύο Τοπικά Σχέδια δημοσιεύτηκαν και τέθηκαν σε ισχύ από το 2015.

Τα Τοπικά Σχέδια στις εν λόγω περιοχές ήταν προϊόν πολυχρόνων μελετών, διαβουλευσεων και αναβολών με αποτέλεσμα την καθυστέρηση στην δημοσίευσή τους. Ήταν αναγκαία – όπως άλλωστε είναι αναγκαία παντού – επειδή εφαρμόζονται ως αντικατάσταση της Δήλωσης Πολιτικής. Η Δήλωση Πολιτικής εφαρμόζεται στην ύπαιθρο και στα χωριά και καθορίζει τις βασικές παραμέτρους ανάπτυξης, αλλά με πιο γενικούς όρους. Τα Τοπικά Σχέδια από την άλλη είναι πιο προσαρμοσμένα στις περιοχές στις οποίες εφαρμόζονται. Λαμβάνουν υπόψη τα δεδομένα της κάθε περιοχής και καθορίζουν λεπτομερώς τις παραμέτρους ανάπτυξης, θέτοντας, μεταξύ άλλων, χρονικά ορόσημα σε βάθος χρόνου για το πώς αυτή η περιοχή θα αναπτυχθεί σε όλες της τις πτυχές (π.χ. πληθυσμιακά, περιβαλλοντικά, οδι-

κά, οικοδομικά σε όλο το φάσμα χρήσεων κ.λπ).

Τα Τοπικά Σχέδια μπορεί να ακυρωθούν από ουσιαστικούς έως και επουσιώδεις λόγους. Αυτό που η εμπειρία έδειξε μέχρι τώρα είναι πως μια ακύρωση Τοπικού Σχεδίου, ανεξαρτήτως αιτίας, συνοδεύεται από χρονοβόρες διαδικασίες αορίστου μάλιστα χρόνου, με αποτέλεσμα η νέα δημοσίευση να καθυστερεί και να επικρατεί στην αγορά μεγάλη αβεβαιότητα.

Με την ακύρωση ενός Τοπικού Σχεδίου δεν σημειώνεται πολεοδομικό κενό. Αυτόματα τίθεται σε ισχύ το προηγούμενο καθεστώς. Άρα αν προγενέστερα υπήρχε παλαιότερο Τοπικό Σχέδιο μπαίνει αυτό σε ισχύ. Αν προγενέστερα δεν υπήρχε Τοπικό Σχέδιο τότε εφαρμόζεται σε ισχύ η Δήλωση Πολιτικής.

Τα προβλήματα όμως που σημειώνονται, ως αποτέλεσμα της ακύρωσης, μπορεί να είναι πολλά και μεταβλητά σημασίας – έως και θανάσιμα. Σκεφτείτε για παράδειγμα αυτά τα δύο Σχέδια που έχουν ακυρωθεί. Βρίσκονταν σε ισχύ από το 2015. Σημειώθηκαν αλλαγές πολεοδομικών ζωνών. Όλη η ανάπτυξη που έγινε έκτοτε βασίστηκε πάνω τους. Όλες οι εκτιμήσεις ακινήτων που έγιναν έκτοτε βασίστηκαν σε αυτά τα δεδομένα με πολυάριθμες από αυτές να αφορούσαν σε υποθηκεύσεις ακινήτων με παραχώρηση δανείων ή ανα-

Τα δύο Σχέδια που έχουν ακυρωθεί βρίσκονταν σε ισχύ από το 2015. Όλη η ανάπτυξη που έγινε έκτοτε βασίστηκε πάνω τους. Όλες οι εκτιμήσεις ακινήτων που έγιναν έκτοτε βασίστηκαν σε αυτά τα δεδομένα. Τώρα όλες οι εκτιμήσεις ή το μεγαλύτερο ποσοστό από αυτές ενδέχεται να είναι άκυρες.

διαρθρώσεις δανείων. Άλλες εκτιμήσεις έγιναν για συμβουλευτικούς λόγους με σκοπό τις αγοραπωλησίες. Με αυτή την εξέλιξη όλες οι εκτιμήσεις ή το μεγαλύτερο ποσοστό από αυτές ενδέχεται να είναι άκυρες. Ο επίσημος επαγγελματικός σύνδεσμος των επιστημόνων εκτιμητών ζήτησε από τις τράπεζες να τους επιστρέψουν όλες τις χιλιάδες εκτιμήσεις που έγιναν από το 2015 μέχρι χτες για νέο έλεγχο. Αποκτάτε αντίληψη του τι σημαίνει αυτό το πράγμα;

Το δε μέγα σφάλμα που καταλήγει στο ΥΠΕΣ ως υπέρτατη αρχή, είναι η μη έγκαιρη ενημέρωση προς τους αρμόδιους επαγγελματικούς φορείς. Οι εκτιμητές για παράδειγμα, μόλις προχθές ενημερώθηκαν από σπόντα! Επιπλέον, ούτε σχετική ενημέρωση υπάρχει στην ιστοσελίδα του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, αλλά ούτε και η δικτυακή πύλη του Κτηματολογίου είναι ενημερωμένη. Συνεπώς, όποιος θέλει να μάθει σε τι πολεοδομική ζώνη εμπίπτει το ακίνητό του θα

Ποιος έχει την ευθύνη όταν ο άλλος αγοράζει οικιστικό τεμάχιο και ένα πρωί τυχαία ή μη ανακαλύπτει πως το κτήμα του έγινε γεωργικό; Ποια εξήγηση θα του δοθεί;

πρέπει να ανατρέξει σε ιστορικά δεδομένα που ήταν σε ισχύ αμέσως πριν τη δημοσίευση των Τοπικών Σχεδίων αυτών των περιοχών. Σκεφτείτε τι σημαίνει αυτό για εκτιμητές, για αρχιτέκτονες και για κτηματομεσίτες, για να αναφέρω μόνο τρεις επαγγελματικές ομάδες, οι οποίες ξεκινούν και τελειώνουν μια επαγγελματική κουβέντα με πολεοδομικές ζώνες και χρήσεις.

Οι επηρεαζόμενες περιοχές με βάση αυτές τις δύο ακυρώσεις Τοπικών Σχεδίων είναι ο Δήμος Τσερίου, ο Δήμος Ιδαίου και οι Κοινότητες Αγίας Βαρβάρας, Αλάμπρας, Πέρα Χωριού Νήσου και Λυμπιών. Ενημερωνόμαστε πως οι διαδικασίες επανεξέτασής τους βρίσκονται στο τελικό στάδιο ή έχουν ολοκληρωθεί, αλλά έπεται η εξασφάλιση απόψεων από το Τμήμα Περιβάλλοντος. Θα ακολουθήσει περίοδος υποβολής και μελέτης

ενστάσεων και μετά αναλόγως έγκριση από το Υπουργικό Συμβούλιο και νέα δημοσίευση.

Όλα αυτά επειδή το σύστημά μας είναι διάτρητο. Αν οι διαδικασίες μας ήταν σωστές και άρτιες, τίποτα από όλα αυτά δεν θα είχαν συμβεί. Και μη νομίσετε ότι είναι η πρώτη φορά. Αυτό συμβαίνει συχνότερα από την ίδια την οικονομική ανάκαμψη. Δεν έπρεπε ήδη να το είχαμε λυμένο; Ποιος έχει την ευθύνη όταν ο άλλος αγοράζει οικιστικό τεμάχιο και ένα πρωί τυχαία ή μη ανακαλύπτει πως το κτήμα του έγινε γεωργικό; Ποια εξήγηση θα του δοθεί; Ότι «εντάξει ρε, κάμε υπομονή και θα δημοσιευτεί ξανά σε λίγα χρόνια το νέο Τοπικό Σχέδιο... this is Cyprus ρε μάι φρεν»; Και αν το έχει υποθηκευμένο και αύριο η τράπεζα του πει, «ξέρεις, η εξασφάλισή σου είναι λιειψή κατά τόσες δεκάδες χιλιάδες ευρώ και πρέπει να μας φέρεis άμεσα μέσα τη διαφορά σε μετρητά και να μας αυξήσεις και τις εξασφαλίσεις...», αλλιώς καταγγέλλουμε τη δανειακή σύμβαση και το εξοφλείς όλο σε δέκα μέρες...». Ποιος θα πει τι και πώς και ποιος θα εξασφαλίσει αυτούς τους ανθρώπους;

Πρέπει να κατεβάσουμε το νου μας όποτε τον έχουμε.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Πρέπει να τους κερδίσω απ' την αρχή

Η Χάρις Αλεξίου μιλάει στην «Κ» με την ευκαιρία του θεατρικού μονολόγου στο «Μικρό Παλλάς» όπου και θα πρωταγωνιστεί

Συνέντευξη στη **ΓΙΩΤΑ ΣΥΚΚΑ**

«Είναι πολύ δύσκολο να βρισκομαι μόνη μου επί 50 λεπτά στη σκηνή. Να μιλάω ακατάπαυστα. Στην αρχή δυσκολευόμουν να μάθω το κείμενο. Παράγραφο, παράγραφο το δούλευα επί μήνες».

Η Χάρις Αλεξίου μου δείχνει το κουρελιασμένο φωτοτυπημένο κείμενο της «Μεταμφίεσης» του Βαγγέλη Χατζηγιαννίδη που έχει πάντα μαζί, στην τσάντα της. Επρόκειτο να το παρουσιάσει σε θεατρικό αναλόγιο τον περασμένο Μάρτιο, αλλά την πρόλαβε η καραντίνα. Με τον σκηνοθέτη Σταύρο Ράγια αποφάσισαν να ανεβάσουν τον μονόλογο στο «Μικρό Παλλάς». Ο συγγραφέας, μάλιστα, προθυμοποιήθηκε να της γράψει κάποια επιπλέον μέρη.

Αναρωτιόμουν πάντα γιατί στο θέατρο έκαναν τόσους μήνες πρόβες. Τώρα το καταλαβαίνω. Πρέπει σιγά σιγά να απομακρυνθείς από το κείμενο, για να μπεις σταδιακά στον ρόλο.

Η κ. Αλεξίου μιλά με πάθος για την ασυνήθιστη, ανώνυμη γυναίκα που υποδύεται. Ολο το καλοκαίρι την είχε μέσα της. «Κολυμπούσα και έλεγα το κείμενο απέξω, έλεγα στον εαυτό μου “θα κολυμπήσεις όση ώρα κρατάει”. Βέβαια, όταν βγεις στη σκηνή μπορεί να τα ξεχάσεις όλα. Ένα φως, μια κίνηση απέναντι και αλλάζουν οι ισορροπίες. Αναρωτιόμουν πάντα γιατί στο θέατρο έκαναν τόσους μήνες πρόβες. Τώρα το καταλαβαίνω. Πρέπει σιγά σιγά να απομακρυνθείς από το κείμενο, για να μπεις σταδιακά στον ρόλο».

Η ανώνυμη ηρωίδα την οποία υποδύεται έρχεται σε αντίθεση με τη Χαρούλα που ζει την επωνυμία από τα 20 της. «Είναι δύσκολο, γιατί ακόμη και τη φωνή μου που ακούν σε ένα κατάστημα, μου λένε “από τη φωνή σάς γνώρισα”».

Από το 2016 η δημοφιλής τραγουδίστρια έδειξε τη διάθεσή της να αφήσει τις συναυλίες και τις ζωτανές εμφανίσεις. Το «Χειρόγραφο» ήταν η πρώτη της παράσταση, ένα αυτοβιογραφικό κείμενο που έγραψε και επιμελήθηκε με τον Γιώργο Νανούρη. Εκεί ο λό-

γος «έσπαγε» με τραγούδια. Επειτα ήταν η «Οπερέτα» του Βίτολντ Γκομπρόβιτς σε σκηνοθεσία Νίκου Καραθάνου στο Εθνικό Θέατρο. Ομως αυτή τη φορά, όπως λέει στην «Κ», «πρόκειται για την ιστορία μιας περιέργης γυναίκας που δεν έχει να κάνει καθόλου με

μένα. Εκείνη ζει σε μία διαρκή μεταμφίεση». Μιας νοσοκόμας που μιλάει μόνη της στο σπίτι, θυμάται την ιστορία του «γέρου» της, ενός ασθενούς που έπαιξε καθοριστικό ρόλο για να αλλάξει η ζωή της. Μιας πάμπτωχης γυναίκας που οι γονείς της την έντυναν ακρι-

βά από παιδί, για να κομπάσουν. «Την έστειλαν να αγοράσει τσίχλες ή ένα ματσάκι μαϊντανό, μόνο και μόνο για να μοστράρει το καινούργιο φόρεμα και έπειτα τη ρωτούσαν “σε είδε κανείς;”. Έμαθε να δείχνει μία άλλη από αυτό που ήταν, γιατί μεταμφιέζε όψη

και ψυχή. Τόσο που, όταν απέκτησε χρήματα και μπορούσε να έχει ό,τι θέλει, και έχασε τη μεταμφίεση, έπρεπε να βρει έναν τρόπο να την ξαναζήσει, αλλά αντίστροφα».

Η Χάρις Αλεξίου πιστεύει ότι υπάρχουν πολλοί που προσπαθούν να δείξουν αυτό που δεν έχουν στη ζωή τους. «Πλούτο, μόρφωση, ευτυχία. Μπαίνουν σε έναν ρόλο, από τον οποίο μπορεί να μην καταφέρουν να βγουν».

Η αναγνωρισιμότητα

Η ανώνυμη ηρωίδα την οποία υποδύεται, έρχεται σε αντίθεση με τη Χαρούλα Αλεξίου που ζει την επωνυμία από τα 20 της χρόνια. «Είναι δύσκολο, γιατί ακόμη και τη φωνή μου που ακούν σε ένα κατάστημα, γυρίζουν και μου λένε “από τη φωνή σάς γνώρισα”». Ο σκηνοθέτης

Ο σκηνοθέτης θέλησε η φωνή μου να γίνει όσο πιο ουδέτερη γίνεται. Δεν ξέρω αν θα τα καταφέρω ως το τέλος.

θέλησε η φωνή μου να γίνει όσο πιο ουδέτερη γίνεται. Δεν ξέρω αν θα τα καταφέρω ως το τέλος. Το έργο του Χατζηγιαννίδη είναι βαθιά συναισθηματικό και με αγγίζει πολύ».

Στο τραγούδι κάθε τρία λεπτά μεσολαβεί ένα χειροκρότημα που ανταμείβει τον τραγουδιστή. Στο θέατρο η προσπάθεια είναι πολύ μεγαλύτερη σε διάρκεια και το χειροκρότημα έρχεται στο τέλος. «Ίσως είναι καλύτερα, γιατί τίποτα δεν σου χαλάει τον ρυθμό». Τα χέρια ήταν μία επιπλέον δυσκολία. «Ο σκηνοθέτης με διόρθωνε πώς τα βάζω, μου ζητούσε να μην κουνάω το κεφάλι μου. Στην αρχή δεν το καταλάβαινα. Ομως, αν δεις ένα βίντεο του εαυτού σου, εντοπίζεις το λάθος. Το θέατρο έχει μέτρο και κανόνες και ο σκηνοθέτης τα βλέπει όλα».

Ενας άνθρωπος που πατάει στη σκηνή δεν ξεμπλέκει εύκολα

Αραγε, μία ερμηνεύτρια που κουβαλάει πίσω της μία επιτυχημένη καριέρα 50 χρόνων μπορεί να έχει ακόμη τρακ; «Πέρασα από το στάδιο “εγώ ξέρω τι κάνω”. Τόσα χρόνια στη σκηνή, εγώ αποφάσιζα για τον εαυτό μου. Στην αρχή με ενοχλούσε η καθοδήγηση. Αυτός είναι ο εγωισμός που πρέπει να νικήσεις, πρέπει να παραδοθείς στον σκηνοθέτη και στον ρόλο. Δεν είναι εύκολο, να λιώσεις εκεί και να μην είσαι ο εαυτός σου. Μακάρι να τα καταφέρω. Θέλω να αρέσω στο κοινό».

Ναι, αλλά ποιο κοινό; «Πιστεύω ότι θα έρθει το κοινό που με άκουγε. Ως την τελευταία ημέρα μου στο τραγούδι, υπήρχε κάποιος που με έβλεπε και με άκουγε για πρώτη φορά. Θα έρθει και θεατρικό κοινό. Ομως, όλους πρέπει να τους κερδίσω από την αρχή, να τους γοητεύσω. Θα υπάρξουν και κάποιοι που θα λένε μέσα τους “τώρα, πες μας και κανένα τραγούδι”. Κάποιοι, ίσως δεν ξέρουν ότι δεν θα τραγουδίσω. Γι' αυτό θέλω να είμαι πολύ καλή, να ξεχάσουν το άλλο που έκανα».

Πώς μπορείς να ξεχάσεις αυτή τη φωνή που συντρόφευσε από τη δεκαετία του '70 τόσες γενιές; Παράμενει η δημοφιλέστερη Ελληνίδα τραγουδίστρια, πρώτη σε πωλήσεις στη θέση των ερμηνευτριών και ως μπν το λέει. Τη ρωτώ πώς ένιωσε με το κύμα αγάπης που ξεσπάω σε συνέντευξή της στο Δεύτερο Πρό-

Αυτό που με πείραξε στον κορωνοϊό πιο πολύ είναι ότι δεν μπορώ να σφίξω στην αγκαλιά μου όσους αγαπάω. Χάσαμε το άγγιγμα.

γραμμα, όπου ανακοίνωσε ότι σταματάει το τραγούδι:

«Ποτέ δεν ξέρουμε πόσο μας αγαπάνε. Ενας καλλιτέχνης σκέφτεται ότι μπορεί να του δίνουν σημασία επειδή είναι επώνυμος. Όταν είδα τι ακολούθησε, φοβήθηκα: δηλαδή τι θα συμβεί αν δεν ξανακάνω συναυλία; Σκέφθηκα να γράψω ένα μήνυμα ευχαριστίας στο Instagram, το ένιωθα, αλλά φοβόμουν μήπως προκαλέσει κάτι άλλο. Ήταν τόσο μεγάλο και πολύ, που ήθελα να σβήσει, όλα σβήνουν. Μου έδωσαν πολλά συγχαρητήρια και άνθρωποι που ίσως δεν έρχονταν να με ακούσουν».

Δεν αρνείται ότι πέρασε από πολλά στάδια μέχρι την απόφαση αυτή. «Είναι μία απώλεια. Σιγά σιγά βλέπεις ότι κάτι λείπει. Συνηθίζεις στις μικροαπώλειες αλλά κάποια μέρα συνειδητοποιείς ότι αυτές οι μικρές απώλειες δημιούργησαν μία μεγάλη έλλειψη που πρέπει να την αντιμετωπίσεις. Κάθεσαι στον καθρέφτη και τα λες. Ενας άνθρωπος που πατάει

Φωτογραφία από τις παραστάσεις που έδωσε με τον Σταύρο Ξαρχάκο στο Gazarte, τις τελευταίες της στο τραγούδι.

στη σκηνή δεν ξεμπλέκει εύκολα».

Δεν σκέφτηκε ούτε στιγμή να ανακαλέσει; «Οχι. Ενώσα μία μεγάλη ελευθερία, μία ανακούφιση μέσα μου». Ηθελε κότσια να παραδεχθεί «δεν μου αξίζει, δεν το καταδέχομαι». «Έτσι είναι...», λέει με συγκίνηση. Μα γιατί δεν φρόντισε να ριτίσει να κάνει μαθήματα, ό,τι κάνουν οι τραγουδιστές σαν πεννηταριάς; «Φαίνεται ότι δεν τα έκανα; Μην το τραβήξουμε, άσ' το. Δόθηκα πολύ στο τραγούδι».

Τη βλέπω τα τελευταία χρόνια, όταν μιλάει και σκαλίζει το παρελθόν, συχνά έχει βλέμμα υγρό. Τι είναι αυτό το δάκρυ που δεν κυλάει; «Υπάρχει ένα πλέγμα στον καθένα μέσα του. Πήρα ευθύνες στη ζωή μου από πολύ μικρό παιδί, που δεν θα έπρεπε. Ήμουν η μηχανή που τραβεί το τρένο, έμαθα να ζω με αυτό και, από την άλλη, όσο προχωρούσα, συνειδητοποιούσα ότι αυτό που σέρνω δεν είναι όλο δικό μου. Θα έπρεπε να το μοιραστώ. Εζησα πολλές απώλειες στη ζωή μου. Μία ήταν ο χαμός του αδερφού μου, του Γιώργου Σαρρή. Έφυγε ένα μεγάλο κομμάτι μέσα μου. Ήταν όλη μου η οικογένεια. Ήμουν η μικρότερη αδερφή, αλλά έγινα η μάνα του. Από τότε που συνέβη το δυστύχημα, ήταν η μόνη έγνοια μου και έπειτα έφυγε ξαφνικά. Μου στοίχισε όπως δεν φαντάζεσαι. Είναι διαφορετικό να χάνεις αδερφό από γονιό. Προτρέ-

πω τον γιο μου, τον Μάνο, να βλέπει τους συγγενείς. Θέλω να είναι δεμένοι με τον αδερφό του (τον δεύτερο γιο του Αχιλλέα Θεοφίλου από άλλο γάμο). Είναι μεγάλη παρηγοριά τα αδέρφια».

Στο καμπαρί της στο Μικρό Παλλάς απλώνεται μια βόλτα σιωπής, το βλέμμα θολώνει και έπειτα η παράκληση «έλα να τελειώσουμε τη συνέντευξη».

Με καλύτερη διάθεση με προτρέπει να την ακολουθήσω στη σκηνή. «Αντε, πάμε να σου δείξω τη σέρα μου». Τα φυτά που τόσο αγαπά, εδώ είναι πλαστικά, το σκηνικό του Ανδρέα Γεωργιάδη για την παράσταση. Ο σκηνοθέτης κάνει τις τελευταίες διορθώσεις, ενώ ο Αγγελος Τριανταφύλλου που έγραψε μουσική, αστειεύεται μαζί της. Κατά βάθος αγωνιούν: θα πάει η σεζόν; Παιζουν Παρασκευές και Σαββατοκύριακο.

«Θα ήθελα ο κόσμος να παίρνει μέτρα προστασίας. Φαίνεται ότι δεν προσέχουμε. Μια μάσκα είναι, βρε παιδί μου, βάλ' την. Όσο κι αν προσπαθώ να κατανοήσω τον αυθορμητισμό και την ορμή της νιότης, δεν μπορεί να την πληρώσει κάποιος επειδή δεν πρόσεξε ένας άλλος».

Η ίδια έχει το αντισηπτικό συνέχεια στη χούφτα της. «Αυτό που με πείραξε στον κορωνοϊό πιο πολύ είναι ότι δεν μπορώ να σφίξω στην αγκαλιά μου όσους αγαπάω. Χάσαμε το άγγιγμα».

Ατζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

25.10 - 31.10.2020

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakis@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΜΟΥΣΙΚΗ

Classical meets Jazz

Ο Πολιτιστικός Οργανισμός Μουσικό-ραμα διοργανώνει μια ιδιαίτερη συναυλία όπου η κλασική μουσική θα συναντήσει την jazz. Ο βιρτουόζος βιολιστής Ζήσιμος Φλώρεντς Σουλκούκης συναντά τον διακεκριμένο Μάεστρο και πιανίστα Γιάννη Χατζηλοΐζου σε μια μοναδική συναυλία «Classical meets Jazz» στο Δημοτικό Θέατρο Λάρνακας. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει με-ταξύ άλλων έργα: Beethoven, Debussy, Jorlin, Gershwin, Piazzolla. Καλλιτεχνική οργάνωση: Αντώνης Κοΐτζας. Δημοτικό Θέατρο Λάρνακας, Δημοτικός Κήπος, Λεωνίδα Κιούνη Λάρνακα. Σάββατο 31 Οκτωβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Πληροφορίες τηλέφωνο 99430654.

ΘΕΑΤΡΟ

«Επάγγελμα Πόρνη»

Το θέατρο Αντίλογος παρουσιάζει τις συναρπαστικές εξομολογήσεις της Λιλής Ζωγράφου από το βιβλίο «Επάγγελμα Πόρνη» σε δραματο-υγική επεξεργασία της Αλεξίας Παπαλαζάρου που σκηνοθετεί τους Πόπη Αβραάμ, Χριστίνα Χριστόφια και Δημήτρη Αντωνίου στις αυτοβιογραφικές ιστορίες μιας αντισυμβα-τικής συγγραφέως, ενός ανθρώπου

που αντιμετωπίζει την ελευθερία ως το ύψιστο αγαθό ώστε αποφασίζει να θέσει τέλος στη ζωή της για να απαλλαγεί απ' τη δουλοπρέπεια της πείνας. Επί σκηνής: Πόπη Αβραάμ, Χριστίνα Χριστόφια, Δημήτρης Αντωνίου. Θέατρο Μασκαρίνι, Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' 5, Λασιτιά. Τρίτη 27 Οκτωβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Πληροφορίες τηλέφωνο 99251331.

ΘΕΑΤΡΟ

«Πρόσοψη» στον ΘΟΚ

Με χιούμορ, καυστική διάθεση και οξύ κοινωνικό βλέμμα, ο Κώστας Μαννούρης διαχειρίζεται ευαίσθητα θέματα και προκλήσεις του σήμερα και ο Μάριος Μεττής με τους συνεργάτες του ζωντανεύουν σκηνικά τη ρέουσα γλώσσα του συγγραφέα. Μια εύθυμη κωμωδία για τον έρωτα, την απιστία, την αφοσίωση, τη συγχώρεση και την αποδοχή, μια ιστορία για τη δύναμη που έχει η καρδιά μας να μας οδηγεί μες στη ζωή - όχι πάντα σοφά, μα ούτε και συνέχεια σε αδιέξοδα, σίγουρα όμως ενεργητικά. Μια απρόσμενη εισβολή ενός νεαρού άνεργου καλλιτέχνη στην καθημερινότητα τριών γυναικών, μνάας, κόρης και γιαγιάς, πυροδοτεί τη σύγκρουση μπτέρας-κόρης, που επιδεινώνεται από τολμηρές αποκλύψεις. Η οικογενειακή ισορροπία κλυδωνίζεται, δεδομένα αναστρέπονται και βεβαιότητες διαψεύδονται. Παίζουν: Μαρίλια Γαλλουρίδου, Σάββας Μενοίκου, Έρικα Μπενέτη, Όλγα Ποταμίτου. Θέατρο ΘΟΚ, Νέα Σκηνή, Γρηγόρη Αυξεντίου 9. Πρεμιέρα Παραστάσεις μέχρι την Κυριακή 1 Νοεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. και Κυριακή στις 6:00 μ.μ. Λευκωσία. Πληροφορίες τηλέφωνο 7772717, www.thoc.com.cy

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Η μεταφορά συντελέσθη

«Γεννήθηκα το 1829, πριν ακόμη από την αναγνώριση της ανεξαρτησίας». Η φωνή της Αμαλίας Μουτούση στον ρόλο της Εθνικής Βιβλιοθήκης δεν επιτρέπει οικειότητες ούτε συγκινήσεις. Είναι ακριβής, έχει βάθος χρόνου, αποφεύγοντας θεατρικές διακυμάνσεις. Δεν έχει πρόσωπο, ούτε πρόσοψη. Δεν φαντάζεσαι σώμα. Μόνο ήχους. Και να εκλείνεις τα μάτια, πάλι εκεί θα ήταν το κτίριο της Πανεπιστημίου. Από δεκάδες λεπτομέρειες που έχουν εγγραφεί σε σχέση και ανεξάρτητα από την εικόνα. Γιατί το ντοκιμαντέρ του Ηλία Γιαννακάκη «Μεταφορά» δεν είναι μόνο ό,τι βλέπεις αλλά και ό,τι ακούς. «Ο Καποδίστριας είπε ότι μια καινούργια χώρα, που όμως έρχεται από το μακρινό παρελθόν, πρέπει να έχει την εθνική της βιβλιοθήκη. Σκοπός της, είπε, θα είναι η εμφάνιση στη συγκέντρωση όλων των τεκμηρίων του ελληνικού πολιτισμού από την αρχαιότητα και για όσο θα υπάρχει κόσμος». Δύο χρόνια αργότερα τον δολοφόνησαν.

Το ντοκιμαντέρ γυριζόταν επί τέσσερα χρόνια παρακολουθώντας τη μετεγκατάσταση από τα Προπύλαια στο καινούργιο κτίριο στο Κέντρο Πολιτισμού Ιδρυμα Σταύρος Νιάρχος. Όμως δεν πρόκειται για μια μεταφορά ρουτίνας. Κι όχι γιατί το αντικείμενο είναι εκατοντάδες χιλιάδες βιβλία και περιοδικά, εκδόσεις ορισμένες εξαιρετικά σπάνιες και πολύτιμες. Αλλά γιατί είναι ένα παλιμψηστο πολλών διαδρομών: της Αθήνας, της Ελλάδας, των ανθρώπων μέσα κι έξω από το κτίριο. Ενα μεγάλο ψηφιδωτό ιστοριών και συναισθημάτων, που δημιουργούν «το συλλογικό υπαρκτικό ψυχογράφημα μιας χώρας», όπως επισημαίνει ο Ηλ. Γιαννακάκης. Η πόλη έξω κοκλάζει. Οι σήμερα μόνο. Από τον 19ο αιώνα και όλον τον 20ό. Κάθε περίοδος είχε τις ταραχές της, άλλοτε πιο βίαιες, άλλοτε περαστικές.

Την εσωτερική ψυχία λίγα περιστατικά διέκοπταν. Η «εσωτερική ζωή» δεν ήταν βίος ανέφελος, ψιθυριστός και υψηλό πολιτισμού. Βιβλία βανδαλίστηκαν, σάπιασαν, κάποια τα έφαγαν οι αρουραίοι. Κάποια χάθηκαν διά παντός. Επί πολλές δεκαετίες, βασίλεις, πρωθυπουργοί, δικαστικοί, αρχιεπίσκοποι, πρέσβεις των Μεγάλων Δυνάμεων δανείστηκαν χιλιάδες σπάνια βιβλία, γνωρίζοντας ότι δεν θα τα επιστρέψουν ποτέ, γιατί κανείς δεν θα τολμούσε να τους τα ζητήσει πίσω.

Το ντοκιμαντέρ «δανείζεται» από την Ιστορία τα γεγονότα εκείνα που διαμόρφωσαν τάσεις και συνειδήσεις, που έδωσαν σχήμα και περιεχόμενο στην ταυτότητα της χώρας. Ίσως γιατί η βιβλιοθήκη είναι το «τεκμήριο» για όσο θα υπάρχει κόσμος, όπως είπε ο Καποδίστριας. Η ζωή είναι ενιαία. Δεν χωρίζεται στην εντός και εκτός κτιρίου. Δεν είναι άλλος ο κόσμος που την περιβάλλει. Ο θόρυβος και η υγρασία, η αδιαφορία, επί τις ουσίας, της πολιτείας (ενάμιση αιώνα και βάλε, εξαρτάται από ποια στιγμή αρχίζει κανείς το μέτρημα), άφηναν πάντα τις ρωγμές ανοικτές. Η «Μετακόμιση» είναι ένα καλογαρμένο ημερολόγιο.

Μια λεπτομερής καταγραφή. Μαθαίνουμε ακόμη και ότι το 1960 ο Μάρλον Μπράντο κάθισε στο αναγνωστήριο για να διαβάσει το κείμενο του «Επιταφίου» του Περικλή στο πρωτότυπο, έχοντας μαζί του μια μικροσκοπική έκδοση στα αγγλικά. Είχε έλθει στην Ελλάδα με μεσολάβηση της Μελίνας Μερκούρη. Ίσως γύριζε ταινία με τον Ντασέν, στην οποία θα ενσάρκωνε τον Περικλή. Ποτέ, ίσως, η Εθνική Βιβλιοθήκη δεν συζητήθηκε τόσο πολύ όσο τα τελευταία χρόνια που οργανώθηκε η διαδικασία μετεγκατάστασής της. Και πάλι, ασ μην υπερβάλλουμε. Περισσότερο είναι σχήμα λόγου. Τα ρεπορτάζ, οι συνεντεύξεις, το ντοκιμαντέρ δεν συνιστούν «τόσο πολύ». Ανοιξαν όμως «σεντούκια» και εμφανίστηκαν ιστορίες από το παρελθόν: θλιβερές, ευτράπελες, σημαντικές, ασήμαντες. Αποκαλύφθηκε η «εσωτερική ζωή» που ελάχιστοι γνώριζαν, κι ακόμη λιγότεροι είχαν ενδιαφερθεί να μάθουν. Όπως συμβαίνει με τα σπίτια. Στη μικροκλίμακα της καθημερινότητας οι μετακομίσεις είναι πάντα αναμειγνύσεις και αιφνιδιασμοί. Ερχονται στην επιφάνεια ιστορίες κλεισμένες, λησμονημένες ή απλώς προφυλαγμένες.

Όπως ο τεσσάρων μέτρων πάμπυρος από την αρχαία Αίγυπτο (2η χιλιετία π.Χ.) που κινδύνευε να εξαϋλωθεί αν δεν οργανωνόταν με μεγάλη προσοχή η μεταφορά του, αν δεν τηρούνταν με ευλάβεια οι προδιαγραφές. Ο πάμπυρος αναφέρεται, λένε, σε ένα μαγικό ζώο. Το «ζώο» λειτουργεί. Η «Μεταφορά» συντελέσθη.

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

«Η Ρομαντική μου ιστορία»

Η Εταιρεία Θεατρικής Ανάπτυξης Λεμεσού συνεχίζει τη νέα θεατρική σεζόν με την κωμωδία του σκωτσέζου συγγραφέα Ντ. Σ. Τζάκσον, «Η Ρομαντική μου ιστορία». Ένα έργο που μιλάει για τη μοναξιά των 35 με 40. Τη δυσκολία επικοινωνίας και την ύπαρξη δέσμευσης. Πόσο τρομοκρατεί η ιδέα του να δεθείς με έναν άλλον άνθρωπο σήμερα. Στη σύγχρονη εποχή κανείς δεν έχει την υπομονή να γνωρίσει τον άλλον, ούτε να τον ακούσει. Βγάζουμε ένα βιαστικό συμπέρασμα όπως βιαστικοί είναι και οι ρυθμοί της ζωής μας. Με όχημα το χιούμορ ο Σκωτσέζος συγγραφέας Ντ. Σ. Τζάκσον,

γυρνάει τον καθρέφτη στις φοβίες μας. Το έργο ανεβαίνει σε σκηνοθεσία Μαρίας Βρόντη, τα σκηνικά/κοστούμια υπογράφει ο Γιώργος Γιάννου, την μουσική επιμέλεια η Στέλλα Βοσκαρίδου και τον σκεδιασμό φωτισμών ο Βασίλης Πετεινάρης. Πρωταγωνιστούν οι Βασίλης Χαρολάμπους, Νίκη Δραγούμη και Άντρια Ζένιου. Βοηθός σκηνοθέτη η Χλόη Μελίδου. Τεχνοκώρος ΕΘΑΛ, Φραγκλίνου Ρούσβελτ 76, Λεμεσός. Πρεμιέρα Τρίτη 27 Οκτωβρίου μέχρι την Κυριακή 1 Νοεμβρίου 2020 στις 8:30 μ.μ. και Κυριακή στις 6:30 μ.μ. Πληροφορίες τηλέφωνο 25877827.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

«Πόλη του Ανατέλλοντος Ήλιου»

Η Alpha C.K. Art Gallery παρουσιάζει την νέα στομική έκθεση του Στέφανου Καράμπαμπα. Μετά από έξι χρόνια, ο καλλιτέχνης ξαναεκθέτει το έργο του στη Λευκωσία. Με την αναγνώσιμη καλλιτεχνική του γραφή, ηλιόλουστα τοπία, παστέλ χρώματα, συναζόμενα με ποπ γραμμές και βούλες, ο καλλιτέχνης ταξιδεύει τον θεατή πίσω στον χρόνο, σε γνώριμες γειτονίες και παραστάσεις. Συνεχίζει και την ίδια του την προσωπική αναζήτηση σε αυτές τις πόλεις που τον μαγεύουν με την ιστορία και αισθητική τους. Με ευαισθησία και νοσταλγία περιγραφεί μια Κύπρο, και πιο συγκεκριμένα το Βαρώσι και την παλιά Λευκωσία, του παρελθόντος, και φέρνει τον σύγχρονο θεατή σε επαφή με ένα τόπο και ένα κόσμο που έχει χαθεί στον χρόνο και στην πρόοδο. Alpha C.K. Art Gallery, Μακαρίου 3 και Παπανικολή, Λευκωσία. Διάρκεια έκθεσης έως τις 31 Οκτωβρίου. Ο κατάλογος των έργων είναι αναρτημένος στο www.ackgallery.com. Πληροφορίες τηλέφωνο 22751325, info@ackgallery.com

ΕΚΘΕΣΗ

Χθες Σήμερα και Πάντα (Yesterday Today & Forever)

Η Art Seen παρουσιάζει την ομαδική έκθεση «Χθες, Σήμερα και Πάντα» για να γιορτάσει πέντε χρόνια λειτουργίας της. Η έκθεση εγκαινιάζεται στις 28 Οκτωβρίου και σε αυτήν συμμετέχουν δεκαέξι καλλιτέχνες οι οποίοι συνεργάζονται με την γκαλερί, διαμορφώνοντας το ύψος και σπηρίζοντας έτσι το όραμα της αλλά και τέσσερις καλλιτέχνες που φιλοξενούνται στον χώρο για πρώτη φορά. Συμμετέχουν: Σπύρος Αναστασίου, David Batchelor, Angus Braithwaite, Gary Colclough, Θεόδωρος Γρηγορίου, Παναγιώτης Δουκανάρης, Μαρία Θεοδωράκη, Ραμόν Καλοπέρας, Έβα Μαραθάκη, Ειρήνη Μπαχλιτζανάκη, Jost Münster, Βίκυ Περικλέους, Ραϊμόντη Περώ, Mary Plant, Amy Stephens, Diana Taylor, Λευτέρης Τάνας,

Amikam Toren, Alison Turnbull, Σάββας Χριστοδουλίδης, Art Seen, Λεωφόρος Μακαρίου 66B. Εγκαίνια Τετάρτη 28 Οκτωβρίου, ώρα στις 10:00 π.μ. - 1:00 μ.μ. & 3:00 μ.μ. - 7:00 μ.μ. Η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι τις 23 Δεκεμβρίου 2020. Πληροφορίες τηλέφωνο 22006624.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Mecum omnes plangite!

Για ακόμη μία φορά φάνηκε η προκε-ρότητα στο πώς αντιμετωπίζουμε τα πράγματα σε αυτόν τον τόπο με την περιβόητη συμβουλευτική επιτροπή που όρισε ο υπουργός Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας. Στην αρχή σκέφτηκε τυχαία δεκαέξι ονόματα, από τα οποία η μία μόνο ήταν γυναίκα. Έγινε ο κακός χαμός εν πρώτοις γιατί δεν τηρήθηκε καμία ποσοδότηση, έστω για τους τύπους και εν δεύτερο λόγο για τα μέλη της επιτροπής.

Φορείς, καλλιτέχνες, άνθρωποι του πολιτισμού, μέσα, εξεμάνθησαν με την απερισκεπτική πράξη του υπουργού. Μια μία μόνο γυναίκα, από τις τόσες πολλές και άξιες και ικανές; Πραγματικά είναι απορίας άξιον πώς δεν βρέθηκε ένας ή μία στο Γραφείο του κ. υπουργού να του επισημάνει το ατόπημα ή του το είπαν και εκείνος αγρόν ηγόρασε; Γιατί δεν συμβουλευτήκανε τις λίστες που του παρέδωσαν οι καλλιτέχνες το προηγούμενο διάστημα; Για μια-δυο μέρες πολλά τα ερωτήματα και καθόλου απαντήσεις. Προσωπικά θεώρησα την επιτροπή εντελώς λειψή και μπερδεμένη. Της έλειπε η φρεσκάδα, το χρώμα, έλειπαν πρόσωπα από τον πραγματικό χώρο του πολιτισμού, που είναι έξω, στα θέατρα, στις γκαλερί,

στις συναυλίες, που πάνε στις Στέγες Χορού. Προσοχή, επαναλαμβάνω, δεν απαξιώω κανενός την αξία, απλώς αυτό που λέω είναι ότι δεν κάνουν όλοι για όλες τις δουλειές. Τόσο απλά, δεν αρκεί να αγαπάς την κηπουρική, για να γνωμοδοτήσω ως επαίων για τον Δημοτικό Κήπο, ούτε να συμμετάσχω στο Φυτώριο.

Αφού παρήλθε χρόνος, λοιπόν, όχι πολύς, αλλά αρκετός για να αρχίζει να βράζει επικίνδυνα η κατσαρόλα (δανείζομαι τη φράση από τον φίλο Παντελή), από το Υπουργείο βγαίνει ανακοίνωση, που αντί να εκτονώσει την πίεση, την συμπίεσε περισσότερο. Τυχαία λέει ως προς την επιλογή του φύλου. Αντλαμβάνεστε ότι σε επίσημη ανακοίνωση του Υπουργείου χρησιμοποιείται η λέξη «τυχαία»; Και επειδή όλα έγιναν τυχαία, ή στα κουτούρα, ή στο έλα μωρέ, εντάξει... γυναίκες πολλές μπήκαν σε άλλες επιτροπές, άρα δεν χρειάζονται παντού... Όμως, για να σωπάσετε διαλέγουμε εννέα, φαντάζομαι πάλι τυχαία έγινε η επιλογή και σωπάηστε.

Πολύ μιλήσατε...

Φτιάχτηκε, λοιπόν, μια επιτροπή με είκοσι πέντε άτομα, που ειλικρινά δεν ξέρω σε τι θα πρωτοσυμβουλευσουν τον υπουργό, αφού όπως είπε μπορεί να διαλυθεί σε μια-δυο εβδομάδες... Αφού η Επιτροπή Νομοθεσίας μόλις την Παρασκευή παρέδωσε τα Νομοσχέδια για τη δημιουργία Υφυπουργείου Πολιτισμού, τι τη χρειάζεστε κ. Προδρόμου την επιτροπή, έχετε λειτουργήσει στις Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου σας, οι οποίοι και οι οποίες μπορούν να σας συμβουλευθούν σε πρώτη φάση. Γιατί χρειάζεστε αυλή;

Πιστεύω ακράδαντα ότι και η τωρινή 25μελής επιτροπή είναι λειψή, δεν αφογκράζεται τι σύγχρονη δημιουργία, δεν ακούει και δεν κοιτάει πέρα από τα σύνορα της Κύπρου, άντε να φτάνει μέχρι την Ελλάδα και πάλι σκοντάφτει στις εκεί αγκυλώσεις... Δεν εκπροσωπούνται όλες οι μορφές τέχνης... βέβαια, θα μου πείτε, αφού δεν είναι καμία επιτροπή που θα διαρκέσει ή που έχει

«Πάσα γη τάφος» για 7.776 ήρωες

Ανιση μάχη με τον χρόνο προκειμένου να εντοπιστούν στην Αλβανία οι σοροί Ελλήνων πολεμιστών του Έπους του '40

Του **ΤΑΣΟΥ ΤΕΛΛΟΓΛΟΥ**

«Ήταν μια άγρια νύκτα, τόσο άγριος χειμώνας που εμείς σκκώναμε τη σκηνή τσαντίρι, που λένε, και δεν μας άφηνε ο αέρας να τη σπνρίζουμε. Την πέταγε, και τι να κάναμε. Πήραμε τους σκοτωμένους που ήταν μισοί παγωμένοι και είχαν σκοτωθεί εκείνη τη μέρα, τους βάζαμε γύρω και κάναμε ένα τοίχο από πεθαμένους. Στη λογοτεχνία θα φαίνεται σαν μυθιστόρημα αλλά οι πεθαμένοι φύλαγαν τους ζωντανούς. Όπως θα ξέρεις και το άλλο, σε αυτά τα βουνά μερικοί δεν ταφθηκαν και όταν λιώσανε τα χιόνια βρήκαν τα κόκαλα. Και βρήκαν και έναν Ιταλό με έναν Έλληνα που ο ένας έχανε το όπλο στον άλλον».

Ο Θανάσης Ντίνος, ομογενής συγγραφέας από το Αργυρόκαστρο, αναπαράγει την αφήγηση του γεγονότος ενός από τους λίγους πολέμιους στον πόλεμο του χειμώνα του 1940-41 που στρατολογήθηκε στον ελληνικό στρατό αν και ανήκε στην ελληνική μειονότητα της Αλβανίας. Ο Ντίνος λέει ότι αυτός αποτελούσε την απόλυτη εξαίρεση που γινόταν μόνο όταν ο ομογενής ζούσε συνήθως στην Ελλάδα για σπουδές ή για δουλειά.

Ο Θανάσης Ντίνος είχε χρηματίσει ανταποκριτής του «Λαϊκού Βήματος», της κομματικής εφημερίδας του Αργυροκάστρου. Η συζήτηση μαζί του εξελίσσεται στη διάρκεια της τελευταίας συνάντησής μας στο σπίτι του στο Κάστρο, όπως λένε Αλβανοί και Βορειοηπειρώτες το Αργυρόκαστρο.

Είναι μια κρύα χειμωνιάτικη νύχτα όπως και τότε και η θέρμανση δεν λειτουργεί, το κρύο είναι διαβόλεμένο αλλά πίνουμε και τρώμε και ερχόμαστε πιο κοντά ο ένας στον

Μεγάλης ηλικίας οι αιτόπτες μάρτυρες, φεύγουν από τη ζωή, ενώ πάνω από πρόχειρα κενοτάφια έχουν κτισθεί σπίτια και διάφορες υποδομές: γήπεδο στην Κλεισούρα, πάρκινγκ στην Κορυτσά.

άλλο και κάπως υποφέρεται η παγωνιά των κλειστών χώρων και η υγρασία της πόλης που είναι σφηνωμένη μέσα στο βουνό.

Τον Ντίνο τον γνώρισα το 2009, όταν πήγα για πρώτη φορά στην Αλβανία για να καταγράψω τις προσπάθειες των δύο κρατών να βρουν μια τελευταία κατοικία για τις χιλιάδες άταφους νεκρούς του έπους της Αλβανίας. Ήταν νέος όταν οι Ιταλοί σκότωσαν τους δικούς τους νεκρούς από ένα χωράφι στο Ντραγκότι, όχι μακριά από το Αργυρόκαστρο (το περιστάτικό αποτυπώθηκε στη συνέχεια στο μεγάλο μυθιστόρημα του Ισμαήλ Κανταρέ «Ο στρατηγός της Νεκρής Στρατιάς» το 1963).

Το Ντραγκότι είναι ένα χωράφι στον δρόμο προς το στενό της Κλεισούρας. Είναι σαν ένας μεγάλος οντάς στη βάση του βουνού. Εκεί ήταν θαμμένοι οι Ιταλοί. Μετά το τέλος των εκθροισμών το 1941 έθαψαν εδώ εκατοντάδες δικούς τους και πλάι σε αυτούς έθαψαν και δικούς μας. Σε αντίθεση με τους Έλληνες πεσόντες, οι Ιταλοί είχαν όλοι μεταλλικές ταυτότητες, σύμφωνα με τον Ντίνο που είχε παρακολουθήσει στα πρώτα του βήματα ως ανταποκριτής τις εκσκαφές στις

Στρατιώτης Πεζικού Καρβούνης Γεώργιος από την Αναβρυτή Ναυπακτίας. Επese μαχόμενος την 5η Μαρτίου 1941. Η σορός του βρέθηκε.

αρχές της δεκαετίας του '60.

Στο πρώτο μου ταξίδι στην Αλβανία για τα «ιερά κόκαλα» το 2009, όταν ο τότε υφυπουργός Αμυνας (και σημερινός πρόεδρος της Βουλής) Κώστας Τασούλας είχε υπογράψει τη σχετική συμφωνία με την αλβανική κυβέρνηση για το ζήτημα της ταφής των Ελλήνων στρατιωτών στα αλβανικά χώματα, το οικόπεδο δεν είχε ανοικτεί ξανά μετά εκείνη την πρώτη ανασκαφή του το 1960. Στην επίσημη Αλβανία της εποχής του Χότζα (του «Ενβέρη», όπως τον λένε στη γείτονα οι παλαιότεροι), εκεί όπου υποπτεύονταν Έλληνες πεσόντες, έσκαβαν μετά φόβου Θεού, έβλεπαν τι είχαν

μπροστά τους και έκλειναν ξανά τη γη. Μετά το 1990 ξεκίνησε η τυμβωρυχία από ιδιώτες.

Το 2018 άρχισαν οι εκσκαφές στο Ντραγκότι. Εντοπίστηκαν συνολικά 694 σοροί. Από αυτές, οι 100 διακομίσθηκαν στο νεκροταφείο στο Βουλιαράτι, ενώ οι υπόλοιπες σε εκείνο της Κλεισούρας.

Οι ελληνικές αρχές αναζητούν στα αλβανικά βουνά τις σορούς 7.776 πεσόντων, αλλά το πόσο θα εντοπιστούν εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, καθώς πάνω από πρόχειρα κενοτάφια έχουν κτισθεί σπίτια και διάφορες υποδομές: γήπεδο στην Κλεισούρα, πάρκινγκ στην Κορυτσά. Από τις σορούς που

αναιρέθηκαν, άλλες φυλάσσονται σε σκευοφυλάκια και άλλες έχουν βρει την οριστική τους θέση στην Κλεισούρα στο νεκροταφείο ανάμεσα στα δύο βουνά.

Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», η αλβανική και η ελληνική επιτροπή που έχουν καταπαστεί με το έργο, αναζητούν τώρα οστά στα όρια του δήμου Δρόπολης. Οδηγός τους σε πολλές περιπτώσεις είναι αναφορές που υπάρχουν στα αρχεία της Διεύθυνσης Ιστορίας Στρατού. Όπως αυτή:

Ο διοικητής Κ. Παπαδόπουλος

«Μετά την τρίτην προπαρασκευήν και αναγνωρίσεις... η επίθεσις

εκτοξεύεται την πρωίαν της 4ης Ιανουαρίου κατά Σκουτάρας με ταυτόχρονον ενέργειαν κατά του υψώματος 606. Αλλά η επίθεσις απέτυχε φονευθέντος και του διοικητού του τάγματος Παπαδόπουλου φθάσαντος επικεφαλής του τάγματός του τα εκθρικά συρματοπλέγματα.

»Περί το πτώμα του συνήφθη πραγματικά ομηρική προσπάθεια των στρατιωτών του ποθούντων να συναποκομίσωσι τον γενναίον ηγήτορα. Πλιν όμως οι τόσαι προσπάθειαι κατά Σκουτάρας, ο χρόνος όστις διέρρευσε, η σπουδαιότης του υψώματος τούτου έδωσαν πλήρη την ευκαιρίαν εις τον εκθρόν όπως οχυρώση τούτο κατά τρόπον ασφαλή...». Η αναφορά της ΙΙΙ Μεραρχίας, όπως φαίνεται από την ΔΙΣ/ΓΕΣ δεν δίνει απάντηση ως προς τι τελικά απέγινε η σορός του Κ. Παπαδόπουλου, διοικητού του 24ου Συντάγματος Πεζικού.

Στην περιοχή του δήμου Δρόπολης, οι ομογενείς είχαν φροντίσει να θάψουν με βάση την πρόχειρη λίστα ενός δασκάλου όσους πέθαναν στο ορεινό χειρουργείο του Βουλιαράτιου.

Στην αρχική μορφή του που είχε το νεκροταφείο προ της πτώσης του καθεστώτος Χότζα (βλέπε συνομιλία του Κ. Ροδόπουλου στον Σάκη Ιωαννίδη στο σημερινό «Τέχνες και Γράμματα», σελ. 7), ήταν διάσπαρτο με σταυρούς που είχαν απλά αριθμούς οι οποίοι με τη σειρά τους αντιστοιχούσαν σε ονόματα.

Στη συνέχεια, ταυτίστηκαν αριθμοί και τάφοι με πρόσωπα, χάρη στη βοήθεια συγγενών αλλά και ανθρώπων όπως ο Αγαθοκλής Παναγιώλιας που αναζητήσε σε ολόκληρη την Ελλάδα συγγενείς των πεσόντων και βοήθησε να αναρτηθούν φωτογραφίες και ονόματα στους τάφους.

www.lovefm.com.cy

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

ΌπωςΤοΘέλεις

Το **LOVE FM 100.7** σε συνεργασία με το **BO CONCEPT**, ανανεώνουν το σαλόνι σου...
#ΟΠΩΣΤΟΘΕΛΕΙΣ!

BoConcept®

Η interior design ομάδα του **BO CONCEPT** θα έρθει στο σπίτι του μεγάλου νικητή, θα μάθει τις ανάγκες του, θα σχεδιάσουν μαζί το νέο του χώρο και θα ανακαινίσει το σαλόνι του, με έπιπλα και αξεσουάρ **BO CONCEPT** αξίας **€5000**.

Μείνε συντονισμένος/η με τις αγαπημένες σου εκπομπές και μάθε πως θα διεκδικήσεις αυτό το φανταστικό δώρο!

Η κλήρωση θα γίνει την **Δευτέρα 15 Νοεμβρίου**, ζωντανά στην εκπομπή του Τάσου και της Χριστιάνας. Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις.

ΠΑΜΕ ΓΗΠΕΔΟ

Σάββας Κοσιάρης

**ΣΑΒΒΑΤΟ & ΚΥΡΙΑΚΗ
17:30 - 23:30**

**Listen Live
Radio Live**

App Store Google Play

24sports.com.cy

**ΤΟ ΑΘΛΗΤΙΚΟ
ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ**

Καλπάκι, Φούρκα: Οι πρώτες αναχαιτίσεις

Μέσα από τα ημερολόγια στρατιωτών

Των **ΜΥΡΤΩΣ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ**
και **ΕΥΤΥΧΙΑΣ ΚΑΠΠΑΤΟΥ**

«Εκεί εδοξάσθη το τσαρούχι του τσολιά και η αρβύλα του φαντάρου». Με αυτά τα λόγια περιγράφει στο ημερολόγιό του ο τότε υπολοχαγός του Πυροβολικού Γεώργιος Καϊμάρας την ιστορική μάχη στο Καλπάκι Ιωαννίνων, στις αρχές Νοεμβρίου, όπου ανακόπηκε για πρώτη φορά η προέλαση των ιταλικών στρατευμάτων που είχαν εισβάλει στην Ελλάδα. Ο Γ. Καϊμάρας υπηρέτησε στο ελληνοαλβανικό μέτωπο από την έναρξη του πολέμου μέχρι την 28η Απριλίου 1941 – δηλαδή την υποχώρηση του ελληνικού στρατού στην Αθήνα μετά τη γερμανική εισβολή. Στο ημερολόγιό του, το οποίο απέστειλε στην «Κ» η κόρη του Νόρα Παντελάκη, γράφει για την ελληνική νίκη στο Καλπάκι:

«[...] Όταν εφθάσαμεν εκεί [στο Καλπάκι] ενεφανίσθησαν αιφνιδιαστικώς εκθρικά αεροπλάνα ιπτάμενα εις ύψος 2.000 μ. και εκρχόμενα προς την κατεύθυνσίν μας. Την στιγμήν εκείνην ο Λόχος του Στρατηγείου έπερνε συσσίτιον. Η συγκέντρωσις των ανδρών επρόδωσε την θέσιν μας εις τους αεροπόρους οι οποίοι ήρχισαν να ρίπτουν τας βόμβας των. Μαζύ με τον Ανθ/γόν Ρίφτην επέσαμε πρηνηδόν κοντά σε ένα πουρνάρι. Αίφνης σφύριγμα δαιμονιάδες και συνεχές έφθανε στα αυτιά μας. Ήταν το σφύριγμα των βομβών που έρριψαν τα αεροπλάνα. “Ο Θεός βοηθός” είπα εις τον Ανθ/γόν και ό,τι θέλει ας γένη. Μετά πάροδον 2 δευτερολέπτων ακούστηκε ο τρομακτικότερος ήχος της πρώτης βόμβας. Η τρίτη βόμβα έσκασε περί τα 5 μ. υψηλότερα από ημάς, τα δε κώματα με τον άμμον μας εκάλυψαν.

Οι υπόλοιπες βόμβες έπεσαν ες απόστασιν μεγαλύτεραν των 50 μ. Αμέσως ακούστηκαν κραυγές πόνου. Κάποιος είχε κτυπηθή. Πράγματι μόλις απεμακρύνθησαν τα αεροπλάνα διειπτώσαμε ότι μια βόμβα εσκότωσε δυο στρατίώτας του Πεζικού. Του ενός έκοψε τα πόδια του άλλου το χέρι. [...]

Εις την έξοδον της στενωπού του Καλπακίου και εκατέρωθεν ταύτης εθραύσθη η προέλαση των μηχανοκινήτων φαλάγγων των

Ιταλών αι οποίαι εβάδιζον συντεταγμέναι διά να φθάσουν το βράδυ στα Ιωάννινα όπως ελέγαν. Εκεί εδοξάσθη το τσαρούχι του τσολιά και η αρβύλα του φαντάρου. Εκεί το πυροβολικόν μας έγγραψε τας ωραιότερας σελίδας της Ιστορίας του. Το θέαμα είναι απερίγραπτον. Τανκς αναποδογυρισμένα, μοτοσυκλέτες κατά εκατοντάδες πεταμένες, όπλα, οπλοπολυβόλα, πυροβόλα, φυσίγγια και παντός είδους πολεμικόν υλικόν ευρίσκετο εκεί εγκαταλειφθέν υπό των φυγάδων Ιταλών. Ο τόπος είχεν ανασκαφθή τελείως από τας βόμβας των αεροπλάνων και τας οβίδας των πυρ/λων. Η ατμόσφαιρα μόλυσμένη και πνιγνή από τα κατά εκατοντάδας εν αποσυνθέσει κείμενα πτώματα των πεσόντων Ιταλών από το πυκνόν και θεριστικόν πυρ της τοποθεσίας αντιστάσεως. – Το Καλπάκι υπήρξεν πράγματι και το δεύτερο Καπορέ-το των Ιταλών».

Η «ματιά» ενός γιατρού

Τις ίδιες ημέρες, σκληρές συγκρούσεις διεξάγονταν στο ύψωμα Προφήτης Ηλίας, στη Φούρκα της Κόνιτσας. Στις συγκρούσεις αφιέρώνει 9 σελίδες από το ημερολό-

«**Τανκς αναποδογυρισμένα, μοτοσυκλέτες κατά εκατοντάδες, παντός είδους πολεμικόν υλικόν ευρίσκετο εκεί εγκαταλειφθέν υπό των φυγάδων Ιταλών**».

γίου του ο γιατρός Αλέξανδρος Καταρόπουλος, το οποίο διασώζουν οι γιοι του Δημήτρης και Ορέστης. «2 Νοεμβρίου: Πρωί - πρωί διατασσόμαστε ν' αφήσουμε όλα μας τα πράγματα χάμω, και να μην ανησυχούμε, θα μας τα φέρουν αργότα. Αυτό δε γίνεται για να 'μαστε πιο σβέλτοι κατά την πορεία μας. Και ξεκινούμε. Αλλά η τόση βιασύνη μάς έδωσε λαβή να πιστέψουμε πως βαδίζαμε ασφαλώς προς τη νίκη. Σπουδαία εμπειρία αυτή για μένα. [...] Ομολογώ δεν μπόρεσα να ξε-

Επί σκοπόν! (Αποστολέας: Ιωάννης Γρατσιανίτης).

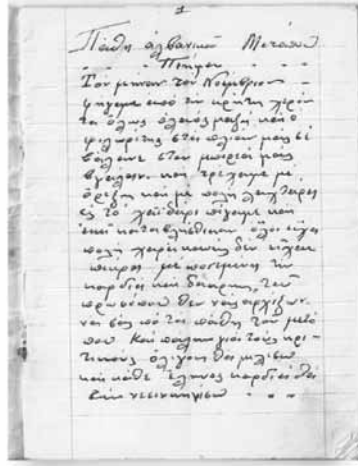
Επιστολικό δελτάριο του λοχία Π. Κουμερτά προς τη Μ. Δημητροκάλλη. (Αποστολέας: Ι. Γ. Δημητροκάλλης)

γνώσ των τόση μυστικότητα και υποψιάζομαι ότι γινόταν προφανώς για να μη μας επηρεάσουν ψυχικά δυσμένως, πτοηθούμε και πέσει το ηθικό μας. Αργότερα ξεπρόβαλε αργά-αργά ο ήλιος ανάμεσα απ' τις φυλλωσιές των δένδρων ενός περσινού μας μικρού λόφου. Ω, πόσο απαραίτητος μας ήταν: σωστό βάλασμο για να στεγνώσουμε και για να ζεσταθούμε. Ανεβαίνουμε κατεβαίνουμε χαμπιούς λόφους περνώντας από δάση και λαγκάδια. Δεν είχε κακοτοπίες κι η πορεία μας δεν ήταν κουραστική. Κάπου

δω κοντά, πέρα απ' το βαθύσκιο ρέμα βρίσκεται το μοναστήρι της Παναγίας Κλάδορας. Το στομάχι μας άρχισε να διαμαρτύρεται. Μας μοίρασαν μεν από μια γαλέττα, αλλ' αυτή θέλει δυστυχώς δόντια τρωκτικού για να τραγανιστεί. Το μεσημεράκι ο δρόμος μας άρχισε ν' ανηφορίζει καθώς κατευθυνόμαστε προς το βουνό Προφήτη - Ηλία που 'ταν στα νοτιοδυτικά, ύψους κάπου 1.700 μ. Υστερα από 1 1/2 ώρα το φθάσαμε. Επικρατούσε σιχαλία και παρόλο αυτό μέσα μας άρχισε να υποβόσκει μια κά-

ποια ανησυχία. Πριν φθάσουμε πάντως κάτι πρέπει να 'χε συμβεί, γιατί αδειανοί κάλυκες βρέθηκαν χάμω σ' αφθονία, κι ένας σκοτωμένος φασίστας κείταν, απ' το στόμα του οποίου μάλιστα προβάλλαν δύο χρυσά δόντια και του λείπαν άλλα δύο.

Είμαστε σ' οροπέδιο λίγα μέτρα πίσω απ' τη βαλλόμενη γραμμή. Οι σφαίρες σφυρίζουν από πάνω μας κατά ριπές. Ο εχθρός συγκεντρώνεται κάτω στο βαθύ-σκιο από μεγάλα πλατάνια ρέμα, και με τμήματα προωθημένα προς την πλαγιά του βουνού μας, δείχνει να 'χει πρόθεση να μας επιτεθεί. Αλλά κι οι δικοί μας, όπως βλέπω, επισπεύδουν τις προετοιμασίες να προφθάσουν να προηγηθούν. Πασκίζουν οι αξιωματικοί μας να συμμαζέψουν τους άντρες να τους ακροβολήσουν γρήγορα. Εγώ άραξα λίγο παραπέρα βορειοδυτικά απ' το εξωκλήσάκι. Εκεί, κάτω απ' ένα γέρικο δέντρο με μια θεριά κουφέλα στη βάση που κωραγε άνθρωπο, τέντωσα ένα φύλλο αντίσκηνο, και έκανα το σταθμό για τη δουλειά μου. Ξαφνικά κάτι δυσάρεστο συμβαίνει. Κάποιος ανώτερος αξιωματικός είχε τραυματιστεί στην πλαγιά, κι ένας αξιωματικός τρέχει κατατρομαγμένος φωνάζοντας γιατρό. Ρίχνομαι τότε αυτοστιγμής στην πλαγιά με την ψυχή μου στα δόντια γιατί τα πυρά 'σαν σφοδρά».

Η πρώτη σελίδα από το ημερολόγιο του Νικολάου Κωνσταντουδάκη. (Αποστολέας: Κατερίνα Ρόρη)

«Από εκεί αρχίσαμε τον ιερό αγώνα»

«**Και σ' ένα μέρος** φτάσαμε, Κλεισούρα την έλενε/ που έκαμε μόνες και παιδιά, χρόνια πολλά να κλαίνε./ Και από εκεί αρχίσαμε τον ιερό αγώνα./ σε Ιστορίες θα γραφτεί και θα διηγείται χρόνια». Στρατιώτης της Πέμπτης Μεραρχίας Κρητών, ο Νικόλαος Κωνσταντουδάκης από την Παλαιόχωρα Χανίων, κατέγραψε στο ημερολόγιό του (το οποίο μου απέστειλε η Κατερίνα Ρόρη), τις εμπειρίες του με έμμετρο τρόπο...

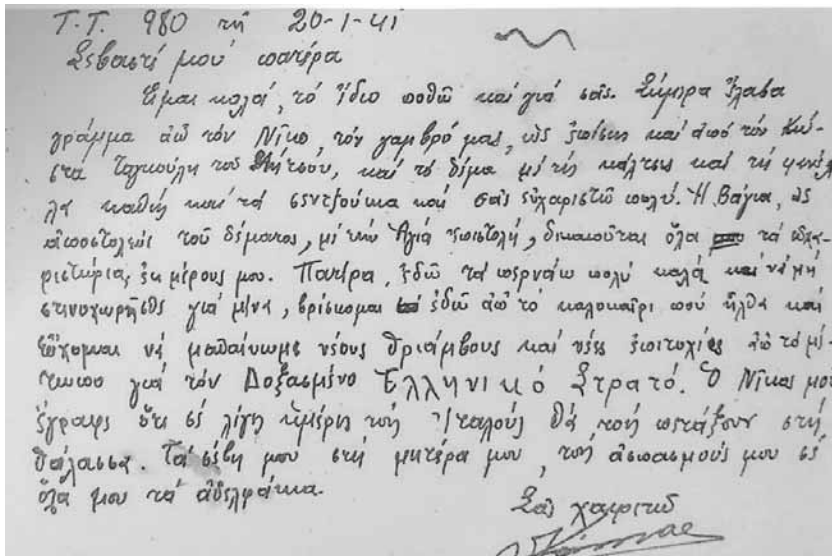
«Εβγαλα τις αρβύλες μου μετά από 6 μέρες, τα πόδια μου έτρεχαν αίματα»

«**Μόλις** μπήκαμε στο χωριό και μας αντιλήφθηκαν οι Έλληνες το τι έγινε δεν περιγράφεται με λόγια. Τα αγνά και παθητικά φιλιά ανδρών και γυναικών ανεξαρτήτου ηλικίας, ανακατευόταν με δάκρυα χαράς. Το χωριό όμως εβάλλετο από όληους πυροβολικού και από σφαίρες. Ήταν πολύ κοντά ο εχθρός. (...) Ο καιρός εξακολουθεί ο ίδιος. Βρέχει πολύ δυνατά και φιλορρίχνει χιόνι. (...) Μείναμε σε ένα σπίτι, του Μπάραμπα Δημήτρη, ενός των πλέον ακραιφνών Ελλήνων της Αλβανίας. Μας έδωσε και φάγαμε νερόβραστες πανάτες με λίγο ρύζι, ένα βλάχικο άνοστο φαγητό, τόσο όμως απαραίτητο για μας που είχαμε να φάμε τόσες εβδομάδες. Επεσα δίπλα στη γωνιά τουρτουρίζοντας. Τα πολλά ξύλα και η δυνατή φωτιά με έκαναν να ξεχάσω την πεννταεξάωρη (56) περιπέτειά μου. Μου 'ρθε πάλι στο μυαλό η σκηνή με εκείνο τον Ιταλό αιχμάλωτο στην Καστάνιανη. Ήταν ένα παλλικάρι μέχρι 20 ετών Δεκανέας. Μό-

«**Όταν του είπα «cigarette» και του άναψα το τσιγάρο σκύβοντας, γονάτισε και άρχισε να κλαίει με αναφιλητά**».

λις πλυσιάσαμε κοντά του, άρχισε να τρέμει καθώς αντιλήφθηκε ότι είμαστε Έλληνες, παρόλο που είχε τα μάτια του δεμένα. Όταν πήγα από οίκτο να του βάλω ένα τσιγάρο στο στόμα υποχώρησε έντρομος φωνάζοντας: “Μάμα μιά”.

Αλλά μήπως είχε άδικο; Τους είχαν πει ότι οι Έλληνες είναι αγριάνθρωποι και ότι θα τους έγδερναν ζωντανούς αν τους έπιαναν αιχμάλωτους. Όταν του είπα “cigarette” και του το άναψα σκύβοντας, γονάτισε και άρχισε να κλαίει με αναφιλητά. Σπουδαία εμπειρία αυτή για μένα. Μου ήρθε στο μυαλό εκείνη

Επιστολή που έστειλε από το μέτωπο στις 22 Ιανουαρίου 1941 ο Δημήτριος Κόκκας στον πατέρα του. (Αποστολέας: Εφρη Κόκκα). Δεξιά, ο ιατρός Αλέξανδρος Καταρόπουλος. (Αποστολείς: Δημήτρης και Ορέστης Καταρόπουλος)

η σκηνή στην Καστάνιανη με τους 7 δικούς μας φαντάρους που μόλις είχαν πάρει το βάπτισμα του πυρός. Τους είχαν μπρούμυτα με την πλάτη κατακόκκινη από το αίμα για να τους θεωρήσουμε τραυμα-

τισμένους, ενώ στ' αυτιά μου ακόμα άκουγα το μουγκρητό του Ιταλού που πέθανε από μόλυνση με το πόδι πρησμένο, τριπλάσιο από το κανονικό. Πανικόβλητοι οι Ιταλοί εγκατέλειψαν τους τραυματίες

Αποστολέας: Εφρη Κόκκα. Δεξιά, ο ιατρός Αλέξανδρος Καταρόπουλος. (Αποστολείς: Δημήτρης και Ορέστης Καταρόπουλος)

τους στην Καστάνιανη, τους οποίους ούτε εμείς μπορέσαμε να τους προσφέρουμε καμία βοήθεια γεγονός που μας στεναχώρησε πολύ.

Αποκοιμήθηκα με αυτές τις ζοφερές αναμνήσεις. Πιο βαριά από

έναν πεθαμένο, αφού έβγαλα τις αρβύλες μου μετά από 6 μέρες. Τα πόδια μου έτρεχαν αίματα, κυρίως το δεξί γιατί η αρβύλα δεν σωζόταν, παρά μόνο τα κορόνδια τους με τα γύρω επάνω πεσιά της, δεμένα στην τρύπια κάλσα.

Χαράματα σχεδόν με ξύπνησε ο Διοικητής μου που παρόλα τα 65 του χρόνια, φαίνεται πολύ νεότερος από εμάς. Φύγαμε πάλι για την πρώτη γραμμή που απείχε 400 μέτρα περίπου. Στον δρόμο έτσι όπως βαδίζαμε ο ένας πίσω από τον άλλο και σε απόσταση 4-5 μέτρων με προφύλαξη, ακούω ένα δυνατό σφύριγμα σαν φτερουγίσμα βιαστικού πουλιού και ύστερα άλλο, άλλο, τέσσερα όμοια. Μας αντιλήφθηκαν οι εχθροί. Ήταν όλοι που έσκασαν οι δύο πλάι μας περί τα 60 μέτρα ο ένας, κι ο άλλος σχεδόν μπροστά μου περί τα 7 μέτρα.

Από το ημερολόγιο του Εμμανουήλ Σωτ. Νάκη. (Αποστολέας: Μάνος Μπουρίκας)

Η περφόρμανς αρτ είναι για όλους

Ο εικαστικός PASHIAS με αφορμή τα εργαστήρια που έγιναν στη Στέγη Χορού Λευκωσίας μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Με αφορμή το πρόγραμμα της Στέγης Χορού Λευκωσίας Artists in Progress 2020, το οποίο ξεκίνησε το 2014 μιλήσαμε με τον εικαστικό PASHIAS, ο οποίος ήταν ο μέντορας των δημιουργών που έλαβαν μέρος και που τα έργα τους παρουσιάστηκαν στη Στέγη το Σαββατοκύριακο 12-13 Σεπτεμβρίου. Με τον PASHIAS μιλήσαμε για την περφόρμανς αρτ και πώς αυτή συνδέεται με την κοινωνία.

—Να ξεκινήσουμε με τα εργαστήρια στη Στέγη Χορού Λευκωσίας...

—Να πούμε πώς ό,τι έγινε στη Στέγη ήταν επικεντρωμένο στο εργαστηριακό κομμάτι, άρα ως θεωρήσουμε την παρουσίαση μια τελική άσκηση. Οι συμμετέχουσες που είχαν ως κεντρικό άξονα το σώμα ως υλικό δημιουργίας, με έναν άλλο τρόπο, ήθελα να καταφέρουν να ενσωματώσουν ένα καινούργιο λεξιλόγιο (εικόνες, εργαλεία, έννοιες κ.λπ.) μέσα στη δική τους πρακτική. Έτσι, το τελικό αποτέλεσμα δεν χρειαζόταν να μοιάζει σε περφόρμανς αρτ, αλλά να καταφέρουν εν τέλει οι συμμετέχουσες να το εφαρμόσουν σε αυτές.

—Υπάρχει ορισμός για το σε περφόρμανς αρτ;

—Αν θα κάναμε ένα σχεδιάγραμμα θα είχαμε δύο άξονες, ο ένας είναι ο χώρος και ο άλλος ο χρόνος. Ό,τι και να κάνεις στην περφόρμανς αρτ θα κινείται σε αυτούς τους δύο άξονες. Έπειτα προστίθενται και άλλες παράμετροι, όπως το

Το μόνο είδος παιδείας που χρειάζεται είναι να είναι κάποιος ανοικτός στο άγνωστο, δηλαδή να έχει την παιδεία της καθημερινότητας. Όπως όλες οι τέχνες έτσι και η περφόρμανς αρτ είναι για όλους.

σώμα, που είναι ένα και είναι αυτό του εικαστικού. Μετά έχουμε τα σώματα των θεατών, επομένως η πρώτη διαπίστωση που γίνεται είναι ότι και τα σώματα των θεατών είναι υλικό του έργου σου, και όχι μόνο το σώμα του εικαστικού, χορευτή, ηθοποιού που είναι επί σκηνής. Πού στέκεσαι, πώς στέκεσαι, γιατί είσαι σε εκείνη τη θέση και πώς κινείσαι στον χώρο πρέπει να λαμβάνεται υπόψη από τον καλλιτέχνη, και να διαμορφώνεται η δράση και η ροή του έργου.

—Τι είναι σημαντικό στην περφόρμανς αρτ;

—Είναι σημαντικό η υλικότητα και η ενέργεια. Επίσης, πολύ σημαντικό συστατικό είναι τα αντικείμενα, τα οποία σε πρακτικές χορού ή θεάτρου είναι λιγότερο σημαντικά, γιατί δεν είναι πάντα βοηθητικά. Μια ακόμη σημαντική διάσταση —άυλη ωστόσο— είναι η πρόθεση εναντίον συνθήκης. Ποια είναι η πρόθεσή μου, άρα όχι τι έχω ακριβώς να σου πω, αλλά τι σκοπεύω να κάνω, εκτός σεναρίου, γιατί δεν υπάρχει σενάριο, δεν υπάρχει πρό-

Στην περφόρμανς αρτ, ο καλλιτέχνης και ο θεατής βρίσκονται στο ίδιο επίπεδο, αν θα βρούμε κάτι θα το εντοπίσουμε μαζί, λέει ο εικαστικός PASHIAS.

βα και φυσικά πώς εκείνη τη στιγμή συναντά τη συνθήκη, την κατάσταση... Ουσιαστικά, το περφόρμανς έργο είναι κάτι εφήμερο, κάτι που αλλάζει συνεχώς σχήμα. Φυσικά,

στη γέννησή του θα πρέπει να έχει ένα αυστηρό σχήμα, να διαθέτει ένα συγκεκριμένο πλαίσιο, αλλά κατά τη διάρκεια του έργου θα πρέπει να είμαι έτοιμος να το με-

ταλλάξω, να αλλάξω το έργο εκείνη τη στιγμή.

—Πώς εκφράζεται ο καλλιτέχνης μέσα από αυτή την τέχνη;

—Με την περφόρμανς αρτ σου δίνεται η ευκαιρία να κινηθείς ως σώμα, αλλά και ως πνεύμα. Στο περφόρμανς έργο σου δίνεται η ευκαιρία να κινηθείς, να με δεις από πολλές και διαφορετικές γωνίες, κυριολεκτικά και μεταφορικά. Άρα σαν σύσταση έργου πιστεύω ότι δίνονται περισσότερες διόδους για να πάρεις έναν δικό σου δρόμο, αρκεί εγώ ως καλλιτέχνης να σου τις δείξω.

—Χρειάζεται ένα εκπαιδευμένο κοινό για να παρακολουθήσει ένα περφόρμανς έργο;

—Όχι, το κοινό δεν πρέπει να είναι εκπαιδευμένο, δεν χρειάζεται να έχει γνώση της ιστορίας του κανόνα της περφόρμανς αρτ ή της ιστορίας της τέχνης, αλλά να είναι εκπαιδευμένο με μία ανοικτή στάση εν γένει προς τον πολιτισμό. Σαφώς, δεν πρέπει να είναι στο μυαλό του θεατή «τι θέλει να μου πει ο άλλος», γιατί, αν θέλει να μου πει «κάτι» ο καλλιτέχνης, αμέσως τον ανεβάζω στη θέση της ιδιοψυχίας, ότι γνωρίζει μια αλήθεια, μια απάντηση που θέλει να μοιραστεί μαζί μου και εγώ, ο θεατής, ως ανόητος, προσπαθώ να κατανοήσω το ακατανόητο. Σε καμία περίπτωση δεν συμβαίνει αυτό στην περφόρμανς αρτ, ο καλλιτέχνης και ο θεατής βρίσκονται στο ίδιο επίπεδο, αν θα βρούμε κάτι θα το εντοπίσουμε μαζί. Ως καλλιτέχνης δεν γνωρίζω από πριν, δεν έχω μια αλήθεια που θέλω να σου παρουσιάσω. Ο κύριος ρόλος της περφόρμανς αρτ είναι να αναγνωρίσεις το σώμα δίπλα σου, ακόμα και ως αναφορά στην απουσία του σώματος. Το μόνο είδος παιδείας που χρειάζεται είναι να είναι κάποιος ανοικτός στο άγνωστο, δηλαδή να έχεις την παιδεία της καθημερινότητας. Όπως όλες οι τέχνες έτσι και η περφόρμανς αρτ είναι για όλους.

—Πότε αποτυγχάνει ένα περφόρμανς έργο;

—Όταν είναι πολύ εσωτερική. Ξεκινάει δηλαδή από τον ανθρωποκαλλιτέχνη και επιστρέφει στον ίδιο. Αν το έργο αφορά μόνο εμένα, τότε δεν υπάρχει λόγος να το δώσω προς τα έξω κα αυτό συμβαίνει όταν δεν καταφέρνω εγώ ως καλλιτέχνης να το αποτυπώσω ως μια δράση ή εικόνα που να χωράει και άλλους μέσα.

Περφόρμανς αρτ στην Κύπρο...

Ο εικαστικός PASHIAS σημειώνει ότι δεν υπάρχουν πολλοί καλλιτέχνες στη χώρα οι οποίοι να έχουν επενδύσει σε πολύ μεγάλο βαθμό. Γίνονται, ωστόσο, όπως μου λέει, πολλές προσπάθειες από κάποιους να αγγίζουν αυτή την τέχνη, οι οποίες δυστυχώς κάποιες φορές έχουν την ανειλικρίνεια ως συστατικό τους, που είναι το πόσο σύγχρονο μοιάζει και επομένως το χρησιμοποιώ απλώς γιατί μοιάζει σύγχρονο, ενώ δεν είναι... για να μπει στο κύμα της main stream δημιουργίας. «Χρειάζομαστε, νομίζω, ακόμα χρόνο για αυτή την τέχνη στην Κύπρο για να εδραιωθεί, και πρώτο βήμα είναι να την κατανοήσουμε ως εικαστική τέχνη, να την παρουσιάζουμε και να τη στηρίζουμε ως τέτοια, και να δείξει η Πολιτεία περισσότερη εμπιστοσύνη σε καλλιτέχνες που ασχολούνται με αυτή την τέχνη».

11

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ προτείνει

Quinto

1 / Πτήση 1702 08
Κόσσοβο **ΘΕΑΤΡΟ ΤΣΕΠΗΣ** κυρ

18:00, 20:30 (65')
Το Θέατρο Τσέπης, με το αντιεθνικιστικό δράμα του Jeton Neziraj σε μετάφραση Ελεάνας Ζιάκου και σκηνοθεσία Μάριου Θεοχάρους, θέτει επί σκηνής ζητήματα ανθρώπινης αξιοπρέπειας και πολιτικής.
€ 10

6-8 / 20^η Πλατφόρμα
Χορογραφίας Κύπρου
παρ – κυρ **20:30**

Οι χορογράφοι Biku Κάλλα, Alexandra Waierstall, Μελίνα Σοφοκλέους, Φώτης Νικολάου, Λία Χαράκη, Μαρία Κασάπη, Ήθη Χατζηβασιλείου, Παναγιώτης Τοφή, Άντρια Μιχαηλίδου, Julia Brendle, Χάρης Κούσιος και Μιλένα Ugren Κούλας παρουσιάζουν τις καινούριες δουλειές τους.
€ 8

11 / Lara **WEEKS OF THE GERMAN LANGUAGE** ΤΕΤ **20:00**

(Γερμανία 2019, 98')
Είναι τα εξηκοστά γενέθλια της Λάρα και ο γιος της δίνει το πιο σημαντικό του κοντσέρτο, στο οποίο δεν είναι ευπρόσδεκτη. Σκηνοθεσία: Jan-Ole Gerster. **Στα Γερμανικά με ελληνικούς και αγγλικούς υπότιτλους. Εισόδος ελεύθερη (Απαραίτητη η προεξασφάλιση δελτίων εισόδου)**

15 / Die letzte Pointe
WEEKS OF THE GERMAN LANGUAGE κυρ **20:00**

(Ελβετία 2017, 99')
Στα 89 της χρόνια, η Gertrud Foster είναι δυναμική και ανεξάρτητη, θέλοντας μόνο να καθορίσει η ίδια τα τελικά στάδια της ζωής της, πριν καταλήξει σε πτέρυγα άνοιας. Σκηνοθεσία: Rolf Lyssy. **Στα Ελβετικά Γερμανικά με αγγλικούς υπότιτλους. Εισόδος ελεύθερη (Απαραίτητη η προεξασφάλιση δελτίων εισόδου)**

17 / Develop. Develop Again. Develop Better
DEVELOPING IN CYPRUS τρι

20:30 (80')
Θεατρικό αναλόγιο τεσσάρων νέων μονόπρακτων θεατρικών έργων από Κύπριους συγγραφείς, ως αποτέλεσμα ενός πεντάμηνου εργαστηρίου συγγραφής σε συνεργασία με την Fresh Target Theatre Ensemble.
€ 7

19 / Μια Βραδιά στην
Όπερα **ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΚΥΠΡΟΥ** πεμ **20:30** (65')

Δέκα διάσημοι συνθέτες, άριες από δώδεκα αγαπημένες όπερες και συναρπαστικές ανθρώπινες ιστορίες ζωντανεύουν στη σκηνή. Σολίστ: Ζώη Νικολαΐδου (σοπράνο) και Σταύρος Μάντης (βαρύτονος). Μαέστρος: Julius Kalmar.
€ 12 / 7 / 5

21 / Ο Τριγωνοψαρούλης
ΘΕΑΤΡΟ ΤΣΕΠΗΣ σαβ **17:00**

(45') για παιδιά 4-7 χρόνων
Οι περιπέτειες του Τριγωνοψαρούλη, από την πένα του Βαγγέλη Ηλιόπουλου, έρχονται να μας δείξουν τον δρόμο προς την αγάπη, τον αυτοσεβασμό, τη συγχώρεση και την αποδοχή. Σκηνοθεσία: Μάριος Θεοχάρους.
€ 8

22 / Με τη ματιά της
Μελίνας Μερκούρη και
του Αντώνη Σαμαράκη

FlashArt @Rialto κυρ **20:30** (60')
Αφιέρωμα στα εκατό χρόνια από τη γέννηση του Αντώνη Σαμαράκη και της Μελίνας Μερκούρη. Συμμετέχει μουσικό σχήμα υπό την γενική επιμέλεια του μαέστρου Μιχάλη Γρηγορίου και το ανδρικό φωνητικό σύνολο «Ίλαντρον».
€ 10 / 8

24 / Είναι αλήθεια πως
πάντα θα με περιμένεις;

τρι **20:30** (50')
Προσωπικές αφηγήσεις και διαβάσματα για το πώς χάθηκε η εβραϊκή κοινότητα της Θεσσαλονίκης το 1943, εμπνέουν την χορογράφο Ανδρομάχη Δημητριάδου Lindahl. Παραγωγή: Ασύμμετρες Δυνάμεις στο πλαίσιο του προγράμματος Τεραφίχρον 2020 των Πολιτιστικών Υπηρεσιών.
€ 10 / 7

27-28 / 7th Jazz and
World Music Showcase

παρ – σαβ **19:30**
Οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας, το Κέντρο Μουσικής Πληροφόρησης και το Θέατρο Ριάλτο διοργανώνουν την Πλατφόρμα Jazz and World Music παρουσιάζοντας μια σφαιρική εικόνα της σύγχρονης κυπριακής μουσικής δημιουργίας.
€ 10 / 8

29 / Μουσικές
Συναντήσεις Νέων 2020

κυρ **20:30** (90')
Η Ορχήστρα Νέων της Μουσικής Σχολής της Βρέμης (Γερμανία) και φωνητικό σύνολο από την Κύπρο, υπό την καθοδήγηση και του Martin Lentz παρουσιάζουν σε κοινή συναυλία έργα των πιο γνωστών Ευρωπαίων, Αράβων και Κυπρίων συνθετών.
€ 10 / 5

Follow us:

rialto.com.cy

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΧΑΡΗ ΦΕΡΑΙΟΥ

«Ετεοκύπριον»! Η άλλη παράμετρος
των Οκτωβριανών (1931)

Το 1988 δημοσιευόταν, στο «Journal of Mediterranean Archaeology», ένα όντως ανατριπτικό κείμενο, από Ιρλανδό αρχαιολόγο, Πανεπιστημίου, ειρήσθω, της Σκωτίας (Γλασκόβη) τον δρ Michael Given, με τον εξόχως αποκαλυπτικό τίτλο: «Επινοώντας τους Ετεοκύπριους: Η ιμπεριαλιστική αρχαιολογία, και η χειραγώγηση της εθνικής ταυτότητας». Στο κείμενό του αυτό, εκτάσεως 23 σελίδων, ο Ιρλανδός αρχαιολόγος, κάνει, στην ουσία, τα αποκαλυπτήρια μιας καταχθόνιας, πλην άριστα, οργανωμένης πλεκτάνης της αγγλικής αποικιακής νοστορίας, να αποδείξει, ντε και καλά, στους Έλληνες κατοίκους της Κύπρου, πως όχι μόνο δεν είναι Έλληνες οι ίδιοι, αλλά και ότι η καταγωγή τους έλκεται από κάποια σκιώδη φυλή της Ανατολίας, η οποία εποίκισε κάποτε την Κύπρο. Για το όνομα της «φυλής» αυτής, επέλεξαν «Ετεοκύπριοι», και όχι βέβαια τυχαία: Η πλεκτάνη δηλαδή συνίστατο στο να παραλλληλίσουν τη φανταστική αυτή φυλή με τους Ετεοκρήτες, τους προγόνους του Μινωικού πολιτισμού της Κρήτης, ώστε δαλεζόμενοι να εξαπατηθούν μ' αυτή τη μασκαράτα οι Έλληνες της νήσου (δυστυχώς και άλλοι συγγραφείς, μερικώς έστω, παγιδεύτηκαν. Ακόμα και ο πολὺς Κωνσταντίνος Σπυριδάκης).

Πρωτεργάτης αυτής της πλεκτάνης ήταν ο τότε Άγγλος Κυβερνήτης της Κύπρου ο Σερ Ρόναλντ Στορς (των μετέπειτα Οκτωβριανών του '31) στον οποίο και ανατέθηκε (δεκαετία του 1920), η τρίτη, ειρήσθω, αποικιοκρατική απόπειρα κατασκευής «νέας ανατολικογενούς ταυτότητας για τους ιθαγενείς». Καθόλα άξιος της μηχανορραφίας εκπρόσωπος, λοιπόν, ο Ρόναλντ Στορς, καθόλου δεν δίστασε μέχρι και να δωροδοκήσει, για «επιστημονική» θεμελίωση της πλεκτάνης, τον Einar Gjerstad, αρχηγέτη της τότε Σουηδικής Αρχαιολογικής Αποστολής στην Κύπρο. Με ανταμοιβή του δε φεύγοντας από την Κύπρο ο Σουηδός ανενόχλητος να βουτάρει και 771 κάσες γεμάτες αρχαιολογικά ευρήματα της απο-

στολής (Μάρτιος 1931). Ευρήματα που, παρότι κλοπιμαία, εξακολουθούν έκτοτε κοσμούν τα σχετικό μουσεία της Σουηδίας... «Ληστεία» που φρόντισε επίσης να «νομιμοποιήσει» ο Στορς, τροποποιώντας τον «περί Αρχαιοτήτων νόμο», ώστε να εισπράξει συνακόλουθο αντίδωρο, τους «Ετεοκυπρίους»! (Επτά μήνες μετά την κλοπή εκείνη, «εκδικούμενοι», οι ήδη άλλωστε, αγανακτισμένοι Κύπριοι, πυρπολούσαν φυσικά το Κυβερνείο του [Άγγλου] Ρόναλντ Στορς, καθώς, με ικανοποίηση, το διηγείται ο ίδιος ο [Ιρλανδός] Michael Given...)

Αυτή, λοιπόν, είναι η άλλη παράμετρος των Οκτωβριανών του 1931! Το ότι δε ουδείς των παρ' ημίν διανοουμένων, επικαιρικά έστω, το ανέφερε καν, δεν πρέπει να εκπλήσσει τον φίλο αναγνώστη, αν θα έχει την υπομονή να διαβάσει και πιο κάτω. Ιδού λοιπόν...

Το χονδροειδές παραμύθι του χαμερπούς εκείνου Άγγλου Ρόναλντ Στορς, και του αργυρώνητου βεβαίως Σουηδού Einar Gjerstad, έσπευσαν, ανασύροντάς το εκ των νεκρών, να ενστερνιστούν, ευκαιρίας βέβαια δοθείσας, το 1974, μια παρ' ημίν ομάδα κατά τα άλλα πεφωτισμένων συμπατριωτών μας, οι καλούμενοι τώρα Νεοκύπριοι, η «διδασκαλία» των οποίων συνοψίζεται στο εξής: «Οι Κύπριοι είναι λαός καταγόμενος από κάποιους "Ετε-

οκύπριους", αφιχθέντες μάλιστα εξ... Ανατολίας πριν οκτώ χιλιετίες. Το ότι δε τώρα εμφανίζονται να ομιλούν ελληνικά, οφείλεται στο γεγονός ότι, "τυχαία φυσικά" εξελληνίστηκαν από τους (μεταγενέστερους, ειρήσθω), Έλληνες αποίκους»!

Στις δυο αυτές γραμμές όμως, οι συμπαθέστατοι Νεοκύπριοι συλλαμβάνονται, αν όχι ολιγογράμματοι, τουλάχιστον περί τα ελληνικά εντελώς ανεπαρκείς. Και πρώτα «εξελληνίζομαι», καθόλου δεν σημαίνει «μαθαίνω απλώς την ελληνική γλώσσα»! Δεν θέλω να προσβάλω την ευρυμάθειά τους, αλλά το γεγονός το περιέγραψε πριν δύομισι χιλιετίες ο Ισοκράτης στην Ολυμπία, εκφωνώντας ότι, «Έλληνες είναι όσοι μετέχουν στην 'ημετέρα παιδείωση' και όχι απλώς όσοι ανήκουν στο δικό μας γένος». Και φυσικά, η ίδια ευρυμάθειά τους θα γνωρίζει ότι «ημετέρα παιδείωση», δεν σημαίνει βέβαια την εκπαίδευση, η λιγότερο τη γλώσσα, αλλά ότι ονομάζεται «ελληνικός τρόπος του βίου». Όπως τον όρισε διακόσια χρόνια πριν από τον Ισοκράτη ο Ηράκλειτος, και όπως τον διέσπειρε ανά τον κόσμο, πενήτα χρόνια μετά, ο Αλέξανδρος, ιδρύοντας εκείνο τη πλήθος τις «ελληνίδες πόλεις», που και δημιουργήσαν ό,τι σήμερα λέγεται ευρωπαϊκό πολιτισμικό φαινόμενο.

Ίσως χαρακτηριστικότερα, έμμεσα έστω, περιγράφει τον ελλη-

νικό τρόπο, δηλ. την «ημετέρα παιδείωση», ο (εκ Πόντου) μαθητής του Πλάτωνα, Ηρακλείδης ο Ποντικός, καθώς αφηγείται ότι γνώρισε στην Ιταλία, «πόλιν Ελληνίδα Ρώμην»! Τι τάχα εννοούσε ο μαθητής εκείνος του Πλάτωνα ονομάζοντας τη Ρώμη «Ελληνίδα πόλιν», αφού ουδείς μιλούσε εκεί ελληνικά; Η απάντηση, παρότι υπερβαινούσα το νεοκυπριακό βελπνεκές, είναι μάλλον απλή: Μια πόλη που διέθετε δάμο και εκκλησία (ονομαζόμενη βέβαια Σύγκλητο) και πολιτικό λόγο, όθεν διάλογο, ό,τι δηλαδή είναι ο ελληνικός τρόπος δεν μπορεί παρά να είναι «Ελληνίδα», και ας μην ομιλούσε την ελληνική γλώσσα.

Αλλά και αν θεωρήσουμε ορθή την νεοκυπριακή εκδοχή ότι ο «εξελληνισμός» των «Ετεοκυπρίων» προγόνων τους, ξεκινάει στο να μάθουν απλώς την ελληνική γλώσσα, είναι προφανές πως ούτε αυτής τον «μηχανισμό» μπόρεσαν οι Νεοκύπριοι να κατανόησουν. Διότι αλλιώςτικά θα ήξεραν πως (και αν ποτέ βέβαια υπήρξαν) αυτοί οι διαβόητοι Ετεοκύπριοι δεν μπορεί, και εξ ορισμού ασφαλώς, να είχαν «έλθει από αλλού»! Προς το παρόν αρκετό είναι για τους συμπαθείς Νεοκύπριους να εξηγήσουμε ό,τι λένε όλα τα λεξικά της ελληνικής μας γλώσσας. Δηλαδή: Ετεός, σημαίνει, «πραγματικός», «αληθινός», «γνήσιος», άλλως «αυτόχθων». Όπως π.χ. αυτόχθονες ήταν οι (πρόγονοι των Μινωιτών) πασιγνωστοί Ετεοκρήτες (οι Ετεοκρήτες αναφέρονται από τον Όμηρο, [«Ετεοκρήτες μεγαλήτορες», στο Τ της Οδύσσειας), τον Ηρόδοτο, τον Διόδωρο Σικελιώτη, τον Στράβωνα. «Ετεοκύπριοι» φυσικά ποτέ, πουθενά και από κανένα!) από το όνομα των οποίων άλλωστε, όπως είπαμε, σκαρφίστηκαν την απάτη περί δήθεν «Ετεοκυπρίων» οι κατασκευαστές τους. Γεγονός εννοείται που άσμενοι έχασαν οι ευφύεις παρ' ημίν αγγλοχάσκικες Νεοκύπριοι...

Ο κ. Χάρης Φεραίος είναι διδάκτωρ του ΕΜΠ.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ ΓΚΟΖΗ

Ο Γιώργος Γκόζης (1970) σπούδασε Θεολογία, μιλάει 7 ξένες γλώσσες και επαγγελματικά ασχολείται με τα ναυτιλιακά. Έχει γράψει διηγήματα, νουβέλα και αγιολογία. Πρόσφατα εκδόθηκε το μυθιστόρημά του «Θραύση Κρυστάλλων», (εκδ. Ποταμός).

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Τον «Εποχιακό διανομέα» του Νώβτα Τσίγκα και τους «Ανεμοδείκτες στην Επτάλοφο» του Γιάννη Πατούνη.

Ποιος ήρωας/ηρώδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Εναλλάξ ο Νούσης κι ο Γκας ο γκάνγκστερ του Σουρούνη, για να έχω γυρίσει όλα τα καζίνο της Ευρώπης κι όλα τα λιμάνια της γης.

Διοργανώνετε ένα δείννο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντας και θεωνέωτες;

Ας μη με παρεξηγήσουν οι άνδρες συνάδελφοι: Στέλλα Βογιατζόγλου, Κατερίνα Καρίζων, Δώρα Κασκάλη, Μαρία Κουγιουμτζή, Γλυκερία Μπασδέκη, Λιλί Ζωγράφου, Νίκη Αναστασέα, Ασλί Ερντογάν, Ραχήλ Χασιδ-Καλαντζοπούλου, Βίκυ Κλεφτογιάννη, Κάλλια Παπαδάκη, Αλεξάνδρα Μπακονίκα, Κατερίνα Ζαρόκωστα, Νένα Κοκκινάκη, Ελλη Παπά.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Η φράση στους «Ανθρωποφύλα-

κες» του Περικλή Κοροβέση πως «είναι καλύτερα να διαβάζει κανείς ένα τέτοιο βιβλίο παρά να το γράψει». Ταυτίστηκα.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Το «Εμείς κι οι Φράγκοι» του Νίκου Τσιφόρου.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
Την Ιλιάδα, ύμνος συντροφικότητας.

Πώς συνδυάζεται στο βιβλίο σας η πολιτική ζωή της χώρας (αβρμμικο 1989» κ.τ.λ.) με την ενηλικίωση και την ερωτική απογοήτευση;
Τα τέλη του '80 ως προσωπική μεθόριος προς την ενηλικίωση συνέπεσαν χρονικά με αυτό το σκοτεινό υπόβαθρο, η άδολη κι ορμητική εφηβεία ως περιεχόμενο εντός της ασφυκτικά περιέχουσας πολιτικής διώξης. Συνήθως δεν μας ρωτάνε, αλλά οι πρώτοι έρωτες καταλήγουν να είναι και οι πρώτες ερωτικές απογοητεύσεις.

Ποια είναι τα κρύσταλλα που θυμμάτιζονται στο βιβλίο σας; Κάποια αντέκουν;

Πορευόμαστε ακάθεκτοι με ρωγμές αφού διαπιστώσαμε πως η θραύση κρυστάλλων εκτός από ασφαλιστήριος όρος στα συμβόλαια σχημάτων είναι και μια οδυνηρή διαπίστωση. Δι' εσόπτρου εν αινίγματι, δηλαδή κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν, αναζητούμε εντός μας τα κομμάτια του ενιαίου αρχετυπικού καθρέφτη, που κατακερματίστηκε σε πολλά καθρεφτάκια, σκόρπια πλέον εδώ κι εκεί. Και όσα καταφέρουμε να βρούμε, αφού τα τοποθετήσουμε όλα μαζί, όλοι μαζί, σε ένα μεγάλο παζλ, προσπαθούμε να συγκολλήσουμε αυτές τις κάθε είδους ρωγμές ώστε να τον κρεμάσουμε ανακλαστικό και απαστράπτοντα στη γιορτή του Σπασμένου μας Καθρέφτη.

Μια ερωτική ψηφιακή επιστολή 25 χρόνια μετά φτάνει στον παραλήπτη της. Ο έρωτας νικά τον χρόνο εν τέλει;
Πάντα και μόνο!

ΚΡΙΤΙΚΗ

Του ΞΕΝΟΦΩΝΤΑ ΧΑΣΑΠΗ

Επιδημίες και «Νέμεσις»
Σκέψεις με αφορμή ένα βιβλίο του Philip Roth

Είναι αποδεξιμένη συνταγή πόσο ένα κατάλληλο βιβλίο ανακουφίζει και ενισχύει τον άνθρωπο σε μια δύσκολη περίοδο. Και οι μέρες που διανύουμε είναι αναμφίβολα διάστημα δοκιμασίας για όλους, λόγω της ανεξέλεγκτης διασποράς του covid-19. Είχαμε ξεθαρρέψει μετά την επιτυχή καραντίνα, είχαμε πιστέψει πως θα είχαμε ένα εμβόλιο πολύ σύντομα, χρησιμοποιούσαμε τη μάσκα ως πωγωνοπροστασία, συγχρωτιστήκαμε στα καλοκαιρινά μπαράκια. Πανευρωπαϊκές απειρισκίψεις.

Τώρα φορούμε τη μάσκα σωστά. Τώρα μας διακατέχει νευρικότητα. Κάποιοι έχουν μπει σε μερικό κατ' οίκον περιορισμό. Μερικοί αποφεύγουν φίλους και συναθροίσεις, αλλά συνεχίζουν να μπαίνουν βγαίνουν σε σουπερ-μάρκετ. Όσο για τις θεωρίες συνωμοσίας και τις φτηνές κουβέντες στο fb, αυτές έχουν θεριέψει. Μήπως να διαβάζαμε καλύτερα για παρελθούσες επιδημίες;

Το βιβλίο «Νέμεσις» (γράφτηκε το 2010) του Philip Roth (1933-2018) και οι συγκρίσεις μεταξύ της επιδημίας πολιομυελίτιδας που περιγράφει στο New Jersey το 1944 και του covid-19 είναι πολύ ανακουφιστικές. Οι συνθήκες τότε ήταν πιο άγριες, η πολιομυελίτιδα

κτυπούσε μικρά παιδιά, οδηγούσε σε παράλυση των άκρων και των πνευμόνων, πολλοί ασθενείς πέθαιναν, και οι υπόλοιποι έμεναν με χρόνια προβλήματα. Ιδού, μάνι μάνι δυο βασικές διαφορές με την τωρινή επιδημία, για να μην γκριπάζουμε. Οι γιατροί συνιστούσαν καθαριότητα χειρών και χώρων, και ενθάρρυναν τα παιδιά να ενυπνούν σε νεκρίζουν να ζουν φυσιολογικά και να αθλούνται, χωρίς να κλείνονται. Τα νοσοκομεία πάλευαν να ανακουφίσουν τα συμπτώματα. Το εμβόλιο χρειάστηκε 11 χρόνια για να κυκλοφορήσει.

Μέσα σε τέτοιες συνθήκες, ο κόσμος έψαχνε να βρει τα αίτια. Στην αρχή έφταιγαν οι Ιταλοί, επειδή η αρρώστια χτύπησε πρώτα τις δικές τους γειτονιές. Ύστερα πέρασε στις συνοικίες των Εβραίων. Από κοντινή περιοχή απλώνονταν στην πόλη η μυρωδιά από τα χοιροστάσια, έφταιγαν κι αυτά. Ήταν κι ένα μαγαζί που σέρβιρε hot dog, ένα παιδί είχε

φάει εκεί πριν διαγνωσθεί, να και η υποψία και το κατάντημα άδεια. Όσο τα κρούσματα πληθαιναν, τόσο θέριευε και η φαντασία. «Συζητάνε, είπε κάποιος, να απαγορεύσουν να έρχονται μαύρες καθίστριες, κάποιοι άλλος είπε ότι η ασθένεια εξαπλώνεται μέσω των χαρτονομισμάτων, που περ-

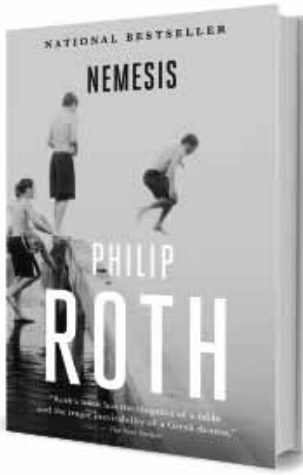
νούσαν από χέρι σε χέρι, ένας μίλησε και για την αλληλογραφία που έφερνε ο ταχυδρόμος». Ήταν ένα υπερβολικά ζεστό καλοκαίρι, τα σπίτια μετά bias είχαν έναν ανεμιστήρα και οι αρχές έκαναν συστάσεις για τη χρήση μυγυσκοτώστρας.

Όσες οικογένειες είχαν οικονομική δυνατότητα είχαν στείλει τα παιδιά τους σε κατασκνήσεις στο βουνό. Το βιβλίο εστιάζει σε ένα νεαρό δάσκαλο, εξαιρετικά ενσυνείδητο και αθλητικό. Στην απελπισία του να παρακολουθεί τον ένα μετά τον άλλο τους μαθητές του να πεθαίνουν, κλονίζεται η πίστη του, γιατί δεν υπάρχει

εξήγηση πώς ο καλός Θεός δεν προστατεύει τα καλά παιδιά. Καταφεύγει στο βουνό, αποδεχόμενος θέση φροντιστή σε κατασκήνωσι. Ερωτεύεται και περνά τις ωραιότερες μέρες της ζωής του. Μέχρι που και εκεί κτύπησε η πολιομυελίτιδα. Είναι η νέμεσις του. Θεωρώντας τον εαυτό του υπόλογο, κτυπημένος από την ασθένεια και ο ίδιος πια, αρνείται την προσφορά της αγαπημένης του να μείνει κοντά του, όσο και αν αυτή προσπαθεί να του εμψυχήσει την αντίληψη ότι για τα κακά που τους έχουν συμβεί η ευθύνη δεν ανήκει ούτε στον Θεό, ούτε στον ίδιο.

Το «Νέμεσις» δεν είναι whodunit. Ο Roth είναι ένας μάγος του λόγου, ο ρυθμός γρήγορος, η πλοκή καθηλωτική, κρατά αμείωτο το ενδιαφέρον, οι περιγραφές της επιδημίας ρεαλιστικότερες και οι χαρακτήρες συμπαθέστατοι. Εν τέλει, το «Νέμεσις» διαβάζεται λιγότερο για την επιδημία, περισσότερο για τον ανθρώπινο αγώνα με τα κτυπήματα της ζωής και τον εσωτερικό εαυτό μας.

Ο Ξενοφών Χασάπης (Ph.D.) είναι σύμβουλος και εκπαιδευτής Στελεχών Επιχειρήσεων και Νέων. Xenophon.hasapis@gmail.com

Πρώτα σε πωλήσεις

Αυτή την εβδομάδα

Δοκίμια, μελέτες, βιογραφίες

1 «Με τις μέλισσες ή με τους λύκους» του Θανάση Καμπαγιάννη (Αντίδοξος)

2 «Εθνη σε αναταραχή» του Τζάρεντ Ντάιμοντ (Διόπτρα)

3 «Αθήνα, 1204 - 1456: Τα άγνωστα χρόνια» του Λευτέρη Καντζίνου (Μεταίχιμο)

4 «Δίνες και ευθύνες» της Λούκας Κατσέλη (Πατάκη)

5 «Η φλόγα της Ελευθερίας, 1821 - 1833» του Ντέιβιντ Μπρούερ (Πατάκη)

Αυτή την εβδομάδα

Λογοτεχνία

1 «Χαμένο προφίλ» του Υγκ Παγκάν (Πόλις)

2 «Εκεί που τραγουδάνε οι караβίδες» της Ντέλια Οουενς (Δώμα)

3 «Η νύχτα της αλήθειας» του Σπύρου Πετρούλακη (Μίνωας)

4 «Η εξαφάνιση της Στέφανι Μείλερ» του Ζοέλ Ντικέρ (Πατάκη)

5 «Κορίτσι, Γυναίκα, Άλλο» της Μπερναρντίν Εβάριστο (Gutenberg)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το βιβλιοπωλείο Τσιπελάκος (Ασκληπείο 15, Τρίκαλα)

ΜΑΤΙΕΣ
ΣΤΟΝ
ΚΟΣΜΟ

ΛΟΝΔΙΝΟ

Η Αρτεμισία στην TV

Η έκθεση στην Εθνική Πινακοθήκη του Λονδίνου με τα έργα της Ιταλίδας ζωγράφου του μπαρόκ Αρτεμισίας Τζεντιλέσκι (1593-1652) αντανακλά το διεθνές ενδιαφέρον για την περίπτωση της. Ανακοινώθηκε πως η ζωή της θα είναι το θέμα νέας τηλεοπτικής σειράς από τα Viacom CBS International Studios. Θα βασίζεται στη βιογραφία της Αρτεμισίας από τη Μαίρη Γκάρραντ, που είχε κυκλοφορήσει το 1989 και περιλαμβάνει εκτενή αναφορά στη διαβόητη υπόθεση βιασμού.

ΧΟΛΙΓΟΥΝΤ

Ρόντα Φλέμινγκ

Από τις οικείες φυσιογνωμίες της χρυσής εποχής του Χόλιγουντ, η Ρόντα Φλέμινγκ (1923-2020) υπήρξε από τις τελευταίες σταρ που μεσουράνησαν τις δεκαετίες 1940 και 1950. Ήταν όμορφη, όπως όφειλε, αλλά ποτέ το μεγάλο όνομα, αν και φιγουράριζε σε εξώφυλλα και στεκόταν καλά δίπλα σε διάσημους πρωταγωνιστές. Αρχικά στο άρμα του Ντέιβιντ Σέλζνικ και μετά το 1950 στην Παραμάουντ, η Ρόντα Φλέμινγκ υποδύθηκε την Κλεοπάτρα (1953) για την Κολούμπια.

ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

Αποθέωση του ξύλου

Η αποκατάσταση και μεταμόρφωση του Γκαρ Μαριτίμ στις Βρυξέλλες είναι μια επιβεβαίωση της ολοένα και πιο αποδεκτής επιλογής του ξύλου ως βασικού υλικού επένδυσης σε μεγάλες επιφάνειες. Το νέο αρχιτεκτόνημα δοξάζει την αρχιτεκτονική του 1900 με έναν καινούργιο τρόπο, διατηρώντας την αίγλη και προτείνοντας άνεση και χρηστικότητα. Αποτελεί νέο προσορισμό μεικτών χρήσεων για γραφεία, καταστήματα, εστιατόρια και ψυχαγωγία. Είναι έργο των Neutelings Riedijk Architects.

ARTE

Χέντι Λαμάρ

Από τις ωραίες γυναίκες του Χόλιγουντ, ιδίως τη δεκαετία του 1940, η αυστριακής καταγωγής Χέντι Λαμάρ ήταν μια ευφυής γυναίκα, επιστήμων της τεχνολογίας των επικοινωνιών. Ενα νέο ντοκιμαντέρ λείει την ιστορία της. Προβάλλεται στο Arte και είναι δημιουργία της Αλεξάντρα Ντιν. Εστιάζει στο άλλο πρόσωπο της Λαμάρ, στον αυταρχισμό και τον συντηρητισμό των σπουδών, στη συμβολή της στην ανάπτυξη των επικοινωνιών. Η Λαμάρ ήταν μια αξιοσημείωτη εξαίρεση.

ΡΩΜΗ

Μπαρόκ Τσετσάλια

Η μεγάλη κολορατούρα μέτζο σοπράνο Τσετσάλια Μπάρτολι έχει αναγγείλει το νέο της άλμπουμ με τίτλο «Βασίλισσα του μπαρόκ». Θα κυκλοφορήσει στις 27 Νοεμβρίου από την Decca και θα περιλαμβάνει επιλογή από κορυφαίες ερμηνείες της Μπάρτολι από έργα του 17ου και 18ου αιώνα. Ανάμεσά τους, ανέκδοτα αριστουργήματα των Ιταλών συνθετών Λεονάρντο Βίντσι και Αγκοστίνο Στέφανι. Συνοδεύεται από τους Φίλιπ Ζαρουσκι, Τζον Αντερσον, Φράνκο Φατζόλι και Σολ Γκάμπετας.

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

Ο Τζον Φιτζέραλντ Κένεντι πριν γίνει πρόεδρος

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Μια βιογραφία μπορεί να είναι η αφορμή για πολλές σκέψεις και προβολές στο παρόν και στο μέλλον. Θετικά συντελείται η υποδοχή της νέας βιογραφίας του Τζον Φιτζέραλντ Κένεντι (1917-1963) που κυκλοφόρησε στην αγγλική γλώσσα σε έναν τόμο 816 σελίδων. Τη βιογραφία υπογράφει ο Frederik Logevall, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Χάρβαρντ, και παραδίδει ένα –σαν μυθιστόρημα– χρονικό μιας μυθικής όσο και τραγικής ζωής. Ο τίτλος του βιβλίου στα

αγγλικά είναι: «JFK: Coming of Age in the American Century, 1917-1956» και όπως είναι φανερό σταματάει ακριβώς στο έτος που ο Κένεντι αποφασίζει να εισέλθει στον στίβο της πολιτικής, σε ηλικία 39 ετών. Η συνέχεια, από το 1956 ως τα χρόνια της προεδρίας και τη δολοφονία του, το 1963, θα αποτελέσουν το θέμα ενός δεύτερου τόμου. Προς το παρόν, το αγγλόφωνο κοινό έχει στη διάθεσή του έναν χορταστικό τόμο γεμάτο συναρπαστικό υλικό, που, με την απόσταση του χρόνου, μας δίνει

πλήθος πληροφοριών όχι μόνο για την οικογένεια των Κένεντι (εκτενής αναφορά γίνεται και στα άλλα μέλη και κυρίως στον πατέρα) αλλά και για το πολιτικό και κοινωνικό κλίμα της δεκαετίας του '30 ως τη δεκαετία του '40. Αυτό που επισημαίνεται από τα δημοσιεύματα στον ξένο Τύπο είναι η αναπόφευκτη αναγωγή στο σήμερα, η αντιπαραβολή με τη σύγχρονη πολιτική ηγεσία και κυρίως με τον ρόλο των πάσης φύσεως ελίτ στις Ηνωμένες Πολιτείες, τότε και τώρα. Ο Τζον Κένεντι (Τζακ για

τους οικείους του) έφερε νέο άνεμο στη μεταπολεμική Αμερική και παρότι είχε το πλεονέκτημα του οικογενειακού πλούτου και του ισχυρού ονόματος, ο ίδιος έφερε μια τομή στην πολιτική πραγματικότητα των ΗΠΑ. Άνθρωπος του χρέους από την αρχή ως το πρόωρο και άδικο τέλος της ζωής του, ο JFK ήταν ο πολιτικός άνδρας ενός ιδιαίτερου ηθικού αναστήματος. Είχε επίγνωση ότι ανήκε στους τυχερούς της ζωής και πίστευε ότι αυτήν την εύνοια της τύχης όφειλε να την ανταποδώσει στην κοινω-

νία. Όπως πίστευε ότι η πατρίδα του, οι ΗΠΑ, χώρα ευκαιριών και γενικής ευημερίας, κατά το δυνατόν, όφειλε να προσφέρει και στον υπόλοιπο κόσμο. Ιδεαλιστής και πραγματιστής, ο Τζον Κένεντι προέρχεται από τα σπάκνα του αμερικανικού εικοστού αιώνα και εκπροσωπεί μια γενιά που είδε τεράστιες κοινωνικές και τεχνολογικές αλλαγές. Το βιβλίο θέτει έιμεσα το ερώτημα τι θα συμβεί στο μέλλον, όταν όλο και περισσότεροι άνθρωποι σαν τον JFK αποφεύγουν τις ευθύνες της πολιτικής.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Η γροθιά και το χάδι

Κάποτε η Αμερικανίδα συγγραφέας Λίντια Ντέιβις έγραψε μια ιστορία. Ο τίτλος είναι «Μπτέρα» και πάει ως εξής: «Το κορίτσι κάθισε και έγραψε μια ιστορία. “Πόσο καλύτερο, όμως, θα ήταν αν έγραφες μυθιστόρημα”, είπε η μπτέρα της. Το κορίτσι έφτιαξε ένα κουκλόσπιτο. “Πόσο καλύτερο όμως αν ήταν ένα αληθινό σπίτι”, είπε η μπτέρα της. Το κορίτσι έσκαψε μια μικρή τρύπα στον κήπο. “Πόσο καλύτερο όμως θα ήταν αν έσκαβες μια μεγάλη τρύπα”, είπε η μπτέρα της. Το κορίτσι έσκαψε μια μεγάλη τρύπα και πήγε και κοιμήθηκε μέσα της. “Πόσο καλύτερο όμως θα ήταν αν κοιμόσουν για πάντα”, είπε η μπτέρα της».

Ο κύριος Γκρι θέλει να συνδέσει αυτή την αφήγηση με εκείνη της προηγούμενης Κυριακής («Ο πιο

Αφήγηση απολύτως
επινοημένη,
βασισμένη όμως σε
μια συναισθηματική
πραγματικότητα.

τρυφερός αφηγητής στον κόσμο»): μια αληθινή ιστορία με τη νομπελίστα Πολωνή συγγραφέα Ολγκα Τοκάρτσουκ και τη μπτέρα της. Εκεί, με αφορμή μια κουβέντα γύρω από μια νεανική φωτογραφία, η μπτέρα ενσταλάζει (υποσυνειδητά) στη μικρή κόρη τον σπόρο της γραφής.

Με τη «Μπτέρα» της Ντέιβις βρίσκόμαστε στον αντίθετο πόλο. Από αυτόν της έμπνευσης και της σποράς, σε εκείνον της ματαιώσης και του θερισμού. Η Ντέιβις γράφει σε ένα δοκίμιό της ότι η συγκεκριμένη ιστορία είναι «απολύτως επινοημένη,

«Πόσο καλύτερο όμως θα ήταν αν κοιμόσουν για πάντα», είπε στην κόρη η μπτέρα της. Σκηνή από την ταινία του Ντεμέρ «Μια γυναίκα, η μπτέρα μου» (2019).

βασισμένη όμως σε μια συναισθηματική πραγματικότητα».

«Η ιστορία της Τοκάρτσουκ αληθινή, αυτή της Ντέιβις επινοημένη», σχολιάζει ο κύριος Γκρι. «Βέβαια, η κύρια διαφορά τους δεν βρίσκεται εκεί αλλά στα διπλόα ώθησης και ματαιώσης, έμπνευσης και ακύρωσης: στην Τοκάρτσουκ, η μάνα δεν γεννάει μόνον μια κόρη, “γεννάει” και τη μελλοντική συγγραφέα με μία μόνο της κουβέντα. Στην Ντέιβις, η κόρη προσπαθεί συνεχώς να δημιουργήσει, αλλά η μπτέρα παραμένει ασυγκίνητη, απορριπτική. Ωσπου, μέσα από τη θαυμαστή λεκτική οικονομία μιας σχεδόν μαθηματικής εξίσωσης, η μπτέρα φτάνει στην έσχατη απόρριψη της κόρης».

Την προηγούμενη Κυριακή, ο κύριος Γκρι έλεγε πως η αφήγηση της Τοκάρτσουκ συνιστούσε άτυπο μάθημα δημιουργικής γραφής. Κάτι ανάλογο ισχύει και εδώ. Η οι-

κονομία και ο υπαινιγμός της Ντέιβις είναι μια διδαχή για δοκιμούς, μα και για δοκιμασμένους, γραφίδες: αυτή η δραστητική αποτύπωση μιας συναισθηματικής ξηρασίας και σκληρότητας.

Πάνω απ' όλα, όμως, η «Μπτέρα» κλονίζει. Δευτερευόντως, διδάσκει (αν όντως διδάσκει κάτι). Αλλά χωρίς το πρώτο, δίκως τον κλονισμό, τη συγκίνηση, με την οποία διδάχθαι και μόνο, θα ήταν μια ιστορία άχρηστη, θορυβώδης και, εντέλει, αδιάφορη. Είναι αυτός ο στιγμιαίος κλονισμός (η αντιστροφή της εικόνας της μπτέρας-τροφού σε μπτέρα-Κρόνο) που μετράει στο τέλος. Η όποια διδαχή μπορεί κάλλιστα να λείπει από μια ιστορία. Οχι όμως και η γροθιά – ή το χάδι, όπως στην περίπτωση της Τοκάρτσουκ. «Μα σε κάθε δραστηκή αφήγηση», αναρωτιέται ο κύριος Γκρι, «γροθιά και χάδι συνήθως δεν είναι ένα και το αυτό».

Η αίσθηση του συνόλου, επιθυμία για Αλήθεια

Ο νεαρός ζωγράφος Κωνσταντίνος Νίκου παρουσιάζει την πρώτη του ατομική έκθεση στην Evripides Art Gallery στην Αθήνα

Συνέντευξη στη ΛΟΥΙΖΑ ΛΟΥΗ

Ο Κωνσταντίνος Νίκου είναι ο Κύπριος εικαστικός που παρόλο το νεαρό της ηλικίας του παρουσιάζει την πρώτη του ατομική έκθεση με τίτλο «Yearning for Truth» στην Evripides Art Gallery στην Αθηνά. «Ψάχνοντας την αλήθεια» αυτός είναι ο τίτλος της έκθεσης, όπου μέσα από τα έργα του και μέσα από τη φύση ο καλλιτέχνης προσπαθεί να οδηγήσει τους θεατές στην αναζήτηση της αληθινής εκπλήρωσης. Τα τοπία που παρουσιάζει έχουν τη δική τους ταυτότητα και ψυχή. Όπως οι άνθρωποι, η φύση και τα πάντα γύρω μας έτσι και τα τοπία που ζωγραφίζει ο Κωνσταντίνος Νίκου δίνουν μια τρισδιάστατη αίσθηση. Ο καλλιτέχνης μίλησε στην «Κ» για τη δουλειά του, για την εμπειρία του με την Evripides Art Gallery αλλά και για τις δικές του προσωπικές αναζητήσεις.

—Μίλησε μας λίγο για την καινούργια σου έκθεση «Yearning for Truth», τι θα δούμε;

—Η έκθεση «Yearning for Truth» αφορά την πορεία ενός ανθρώπου προς την απόκτηση της αίσθησης του συνόλου του συστήματος μέσα στο οποίο βρίσκεται. Τα έργα είναι η καταγραφή αυτής της πορείας μέσα από τη γλώσσα της εικόνας. Ο θεατής στα έργα μπορεί να δει μια εικόνα της οποίας η αξία βρίσκεται στο ότι είναι φορέας των συναισθημάτων που βιώνει ο άνθρωπος, καθώς περνάει από τα διάφορα στάδια της διαδρομής.

— «Yearning for Truth» αναζητώντας, ψάχνοντας την αλήθεια. Εσύ βρίσκεις τη δική σου αλήθεια και ποια είναι αυτή;

—Ο τίτλος «Yearning for Truth»

«Τα έργα μου είναι η συναισθηματική εικόνα που προκύπτει από ένα βίωμα» είπε στην «Κ» ο καλλιτέχνης Κωνσταντίνος Νίκου, ο οποίος εκθέτει στην Evripides Art Gallery στην Αθήνα.

αναφέρεται στη λαχτάρα – επιθυμία για αλήθεια. Όταν λέω αλήθεια αναφέρομαι στην εσωτερικότητα. Εκ φύσεως ο άνθρωπος νοιάζεται μόνο για τον εαυτό του και για τα πράγματα τα οποία ο ίδιος θεωρεί σημαντικά. Όταν λειτουργούμε σε αυτό το επίπεδο, το τι είναι σημαντικό για τον καθενα διαφέρει. Όταν, όμως, κάποιος ασχολείται με την επιθυμία του για την ίδια την εσωτερικότητα ή για να ανακαλύψει τον λόγο για τον οποίο υπάρχουμε, αυτό τον οδηγεί σιγά-σιγά έξω από την ατομικότητα, προς την αντίληψη της συνολικότητας. Με άλλα λόγια μπορεί να νιώσει και να αντιληφθεί το σύνολο της ύπαρξης (τη γη, τα φυτά, τα ζώα, τους ανθρώπους) σαν κομμάτι του εαυτού του.

—«Η συναισθηματική μορφή ενός τοπίου, η οποία προκύπτει από τη βιωμένη εμπειρία», εξήγησε μου λίγο τι θέλεις να πεις με αυτό;

—Τα έργα μου είναι η συναισθηματική εικόνα που προκύπτει από ένα βίωμα. Αυτό που εννοώ είναι ότι όταν κάποιος προσεγγίζει την απόκτηση της αίσθησης ή αλλιώς το βίωμα της συνολικότητας, σιγά-σιγά αυτό αρχίζει να σχηματίζει μια εικόνα μέσα του. Αυτή η εικόνα προκύπτει μέσα

«Ο θεατής στα έργα μπορεί να δει μια εικόνα της οποίας η αξία βρίσκεται στο ότι είναι φορέας των συναισθημάτων που βιώνει ο άνθρωπος καθώς περνάει από τα διάφορα στάδια της διαδρομής» λέει ο ζωγράφος.

από τα συναισθήματα που νιώθει κατά τη διάρκεια του συγκεκριμένου βιώματος και αυτή την εικόνα είναι που καταγράφω στα έργα μου.

—Ποια είναι η δική σου σχέση με τη φύση; Μέσα από τα έργα σου έκτος από το να αφυπνίζεις το κοινό, δίνεις/προτείνεις ίσως και κάποιες λύσεις σε θέματα που προβληματίζουν;

—Η δική μου σχέση με τη φύση είναι να προσπαθώ να αποκτήσω

την ποιότητά της ως άνθρωπος και να μεταφέρω αυτή την ποιότητα στις σχέσεις μου με τους άλλους ανθρώπους. Αυτός είναι και ο λόγος που παρουσιάζω αυτά τα έργα στον κόσμο, αφού στην ουσία τα έργα μου είναι ο τρόπος με τον οποίο μιλώ στον θεατή. Η λύση που προτείνω στα προβλήματα είναι αυτό που κάνω και εγώ ο ίδιος, να προσπαθώ να αποκτήσω την ποιότητα που έχει η φύση ως άνθρωπος και να μεταφέρω αυτή την ποιότητα στη σχέση μου με

τους άλλους ανθρώπους, να αποκτήσω την αίσθηση του συνόλου του συστήματος μέσα στο οποίο βρίσκομαι.

—Ποιο είναι το δικό σου καθήκον στην κοινωνία ως καλλιτέχνης;

—Να γίνωμαι δέκτης και πομπός ενός ανώτερου σκοπού. Θέλω όμως να πω ότι αυτό με αφορά σαν άνθρωπο και κατ' επέκταση σαν καλλιτέχνη, αφού έχω την κλίση να εκφράζομαι μέσα από την εικόνα.

Λίγα λόγια για τον καλλιτέχνη

Ο Κωνσταντίνος Νίκου γεννήθηκε στη Λευκωσία το 1994. Σπούδασε καλές τέχνες στην ΑΣΚΤ Αθηνών (2014-2019) στο Ε΄ εργαστήριο ζωγραφικής με καθηγητές, τον Μιχάλη Μανουσάκη και Κώστα Τσώλη απ' όπου αποφοίτησε με άριστα. Παρακολούθησε το Β΄ εργαστήριο ζωγραφικής για ένα χρόνο με καθηγητές τον Γιώργο Χαρβαλία, Αριστοτέλη Τζάκο και Βασίλη Βλασταρά και το Εργαστήριο κεραμικής με καθηγητή τον Παύλο Παλιτόγλου. Η κεντρική του κατεύθυνση είναι η ζωγραφική, όμως το έργο του περιέχει γλυπτικά στοιχεία και εγκαταστάσεις. Έχει συμμετάσχει σε ομαδικές εκθέσεις και παρουσιάζει την πρώτη του ατομική έκθεση.

—Πώς είναι η εμπειρία σου να εκθέτεις για πρώτη φορά και μάλιστα στην Ελλάδα και στην Evripides Art Gallery;

—Η εμπειρία μου είναι πως χρειάζεται τρομερή προσπάθεια για να πραγματοποιηθεί μια έκθεση που καλύπτει τις απαιτήσεις ενός κοινού με υψηλές αξιώσεις. Όμως, μέσα από ένα καλό κλίμα ομαδικότητας και συνεργασίας οι δυσκολίες ξεπερνιούνται και η σωστή παρουσίαση μιας ποιοτικής δουλειάς γίνεται πιο εφικτή.

«Yearning for Truth», Κωνσταντίνος Νίκου, Evripides Art Gallery, Σκουφά και Ηρακλείτου 73, Αθήνα. Διάρκεια έκθεσης 31 Οκτωβρίου. Τηλέφωνο +302103615249, +302103615909.

Σκιά και φως σε μια απόλυτη ισορροπία

Η καλλιτέχνηδα Σιμόνη Σιμεωνίδου μιλάει στην «Κ» για την τέχνη της, την ανθρωπότητα και τα εικαστικά δρώμενα της Κύπρου

Της ΛΟΥΙΖΑΣ ΛΟΥΗ

Η Σιμόνη Σιμεωνίδου δημιουργεί ατμοσφαιρικούς χώρο με κύριο υλικό τη σκιά και το φως. Μια καλλιτέχνηδα με πείσμα, ποιότητα και που δεν τα παρατάει ευκολά, τα έργα της μιλούν βαθιά στις ψυχές των ανθρώπων με μια ευαισθησία και αθωότητα. Με αφορμή την εναλλασσόμενη έκθεση στο στούντιό της στην Παλιά Λευκωσία μίλησαμε με την καλλιτέχνηδα για την τέχνη της, την ανθρωπότητα αλλά και για τα εικαστικά δρώμενα στην Κύπρο.

Όπως μας είπε η Σιμόνη ο χώρος παίζει γι' αυτήν ένα πάρα πολύ σημαντικό κομμάτι στην δουλειά της, «Ο χώρος έχει μεγάλη σημασία για το πώς φαίνεται ένα έργο. Γενικά αποφεύγω τους παραδοσιακούς εκθεσιακούς χώρους, προτιμώ τους εναλλακτικούς. Από την αρχή της πορείας μου, διοργάνων μόνη μου τις ατομικές μου εκθέσεις, βρίσκοντας χώρους εγκαταλειμμένους τους οποίους διαμορφώνω σε εκθεσιακούς για το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Πιστεύω πολύ στις δεύτερες ευκαιρίες, και αυτό είναι κάτι που εκφράζεται και μέσα από τη δουλειά μου, τόσο με τα υλικά που χρησιμοποιώ όσο και με την παρουσία της σκιάς, η οποία δείχνει μια άλλη όψη της υλικότητας του έργου». Η σκιά και το φως στα έργα της είναι το δικό της μέσο έκφρασης και χρησιμοποιώντας το έκανε τις φηγούρες που παρουσιάζει στην τέχνη της να είναι σύγχρονες αλλά και συναμμά διαχρονικές. «Η εξερεύνηση της φηγούρας μέσα από την αφηρημένη φόρμα ήταν αυτό που μου έδωσε το έναυσμα να πειραματιστώ με τις σκίες. Όλα ξεκίνησαν από μια διαφωνία κατά τη διάρκεια

«Σκιά και φως» είναι δύο έννοιες αντίθετες και εντελώς εξαρτώμενες η μία από την άλλη. Όπως συμβαίνει από την αρχή του κόσμου, μόνο η ύπαρξη και των δύο δημιουργεί ισορροπία» είπε η Σιμόνη Σιμεωνίδου.

του μεταπτυχιακού μου, όπου οι συμφοιτητές και ο καθηγητής μου φαίνονταν να θεωρούν τη φηγούρα στην τέχνη ξεπερασμένη και τετριμμένη.

Το πείσμα μου να υπερασπιστώ τη φηγούρα με ώθησε στο να βρω τρόπους να την καμουφλάρω μέσα σε αφηρημένες φόρμες. Από εκεί και πέρα άρχισα να γνωρίζομαι με τη σκιά, και ακόμα το κάνω. Γι' αυτό και ακόμα, 12 χρόνια μετά, εξακολουθώ να δουλεύω με αυτό το μέσο. Γιατί θεωρώ ότι έχει πολλά ακόμα να μου πει», είπε η Σιμόνη.

Χωρίς το σκοτάδι δεν μπορεί να υπάρξει το φως, η φύση από μόνη της σου δίνει αυτή την απόλυτη ισορροπία, η καλλιτέχνηδα τόνισε ότι «σκιά και φως είναι δύο έννοιες αντίθετες, μα και εντελώς εξαρτώμενες η μία από την άλλη. Όπως σε όλες τις περιπτώσεις με-

γάλων αντιθέσεων: του καλού και του κακού, του μικρού και του μεγάλου, της ομορφιάς και της ασχήμιας, της παρουσίας και της απουσίας, του υλικού και του άυλου, η μία δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς την άλλη. Όπως συμβαίνει από την αρχή του κόσμου, μόνο η ύπαρξη και των δύο δημιουργεί ισορροπία. Για εμένα η σκιά και το φως είναι υλικά».

Καμυλωτοί άνθρωποι

Πέρα από το φως και τη σκιά στα έργα της δεν λείπει η ανθρωπότητα. Δείχνει πως παρόλο που είμαστε όλοι τόσο ξεχωριστοί ταυτοχρόνως είμαστε και τόσο όμοιοι. Για ακόμη μία φορά οι αντιθέσεις στην δουλειά της Σιμόνης φέρνουν την ισορροπία: «Είμαστε όλοι φτιαγμένοι από το ίδιο υλικό και διανύουμε δρόμους παράλληλους σε διαφο-

«Είναι επικίνδυνα αδιάφορη η κυπριακή Πολιτεία γι' αυτό και γινόμαστε μάρτυρες βαθιάς αξιακής και ηθικής φθοράς» λέει στην «Κ» η Σιμόνη Σιμεωνίδου.

ρετικές στιγμές. Μπορεί ο τρόπος που βρίσκεται ο καθένας από μας να εκφραστεί και να συναναστραφεί να είναι διαφορετικός, δεν παύει όμως να κρύβει μέσα του την ίδια ακριβώς σύσταση. Περνάμε από διαφορετικές εμπειρίες, μεγαλώνουμε σε διαφορετικά περιβάλλοντα, άρα πλαθόμαστε διαφορετικά. Έχουμε όμως όλοι μέσα μας καλосύν, αγάπη, φόβο, χαρά, λύπη, απογοήτευση, ενθουσια-

σμό, θυμό, ηρεμία και όλα αυτά που μας κάνουν ευάλωτους. Και εκεί ακριβώς θεωρώ ότι βρίσκονται οι ομοιότητές μας. «Είμαστε άνθρωποι. Καμυλωτοί άνθρωποι. Κι αυτό θα πει πως έχουμε άπειρες πλευρές»».

Δεν είναι πολυτέλεια...

Ένας καλλιτέχνης όμως δεν σταματάει να βιώνει καταστάσεις που τον προβληματίζουν, τον στεναχωρούν ή τον θυμώνουν. Έτσι η Σιμόνη πέρα από μια πιο ρομαντική, ευαίσθητη πτυχή που παρουσιάζει στα έργα της δεν παύει να παρατηρεί τις καταστάσεις που έχουν τα εικαστικά δρώμενα στην Κύπρο, όπως είπε, «Όλοι γνωρίζουμε ότι ο πολιτισμός δυστυχώς δεν είναι προτεραιότητα των πολλών στην Κύπρο. Πολλοί θεωρούν την επαφή με την τέχνη πολυτέλεια, δεν βρίσκουν τον

χρόνο ή τη διάθεση να την επιδιώκουν, ή ακόμη περισσότερο δεν είναι εξοικειωμένοι με αυτή την επαφή. Έτσι και οι καλλιτέχνες στην Κύπρο νιώθουν συχνά ότι παλεύουν μόνοι τους.

Εγώ, όμως, πιστεύω πως και εμείς χρειάζεται να κατανοήσουμε τον ρόλο μας. Ο καλλιτέχνης είναι ενεργό και σημαντικό μέλος της κοινωνίας. Η τέχνη στην Κύπρο έχει αποκτήσει ελitisτικό χαρακτήρα. Τα δρώμενα παρακολουθούνται από τους «λάτρεις της τέχνης» και τους «συλλέκτες». Χρειάζεται –πιστεύω– να βρούμε τρόπους να προσεγγίσουμε το ευρύτερο κοινό, να του κινήσουμε το ενδιαφέρον.

Θεωρώ ότι αυτό είναι δική μας ευθύνη. Από την άλλη, ως γνωστόν η στήριξη της Πολιτείας είναι σχεδόν μηδενική. Η Πολιτεία έχει χρέος απέναντι στον πολιτισμό, γιατί αν τον εγκαταλείψει θα την εγκαταλείψει κι αυτός και τότε θα φτωχύνει ακόμα περισσότερο. Είναι επικίνδυνα αδιάφορη η κυπριακή Πολιτεία γι' αυτό και γινόμαστε μάρτυρες βαθιάς αξιακής και ηθικής φθοράς».

Ολοκληρώνοντας η Σιμόνη Σιμεωνίδου έδωσε τη δική απάντηση και στάση ζωής για το θέμα τα όρια στην τέχνη δηλώνοντας «Η τέχνη είναι ένας ζωντανός οργανισμός. Δημιουργώ ακολουθώντας το ίδιο το έργο και το αφήνω να με οδηγήσει σε ένα αποτέλεσμα που ικανοποιεί τη δική μου αισθητική. Όρια δεν υπάρχουν. Φυσικά, το να είσαι επαγγελματίας καλλιτέχνης, δεν σημαίνει μόνο το να έχεις καθημερινά την απόλαυση της δημιουργίας αλλά το να καταφέρνεις να επικοινωνείς μέσω της τέχνης σου με τους ανθρώπους. Το μόνο όριο που βάζω είναι αυτό: το να γίνωμαι κατανοητή».

Στην αιματοβαμμένη Τριπολιτσά

Νέα σειρά, με συνολικά δέκα τίτλους, για τα 200 χρόνια της Επανάστασης, εγκαινιάζουν οι εκδόσεις Μεταίχμιο

Την Πέμπτη, 29 Οκτωβρίου, κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Μεταίχμιο μια νέα ιστορική σειρά με αφορμή τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821. Υπεύθυνος της σειράς είναι ο καθηγητής Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΑΠΘ Ιάκωβος Δ. Μιχαηλίδης. Στη σειρά εντάσσονται πέντε βιβλία με τους πρωταγωνιστές (Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, Ιωάννης Καποδίστριας, Πετρόμπεης Μαυρομικχάλης, Ρήγας Φεραίος, Μπουμπουλίνα) και ακόμα πέντε με τα καθοριστικά ζητήματα της Επανάστασης (Η προετοιμασία μιας Επανάστασης, Τα συντάγματα του Αγώνα, Εσωτερικές έριδες και διενέξεις, Από τη Σφαγή της Χίου στην Εξοδο του Μεσολογίου, Ο ρόλος των Μεγάλων Δυνάμεων στην Επανάσταση). Τους τόμους της σειράς υπογράφουν διακεκριμένοι ιστορικοί και ειδικοί επιστήμονες.

Ο πρώτος τίτλος έχει θέμα τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη με συγγραφέα τον Ιάκωβο Μιχαηλίδη. Όπως αναφέρουν οι εκδόσεις Μεταίχμιο, ο Κολοκοτρώνης «ηγήθηκε της Επανάστασης στον Μοριά, οργάνωσε και υλοποίησε τις μεγάλες στρατιωτικές επιτυχίες εναντίον των Τούρκων, ενώ, όταν χρειάστηκε, διέσωσε και εγγυήθηκε με το κύρος του την ενότητα των Ελλήνων. Στο βιβλίο του ο Ιάκωβος Δ. Μιχαηλίδης αναδεικνύει με γλαφυρό τρόπο, δίχως εξωραϊσμούς και αποσιωπήσεις, το πορτρέτο του ανθρώπου που συνέδεσε το όνομά του με την κορυφαία στιγμή του νεότερου ελληνισμού». Η «Κ» προδημοσιεύει σήμερα χαρα-

Ο πρώτος τόμος της σειράς θα κυκλοφορήσει την προσεχή Πέμπτη.

κτηριστικό απόσπασμα που εστιάζει στην περιγραφή μιας από τις πλέον αμφιλεγόμενες στιγμές της Επανάστασης, την άλωση της Τριπολιτσάς.

ΠΡΟΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

«Στις 23 Σεπτεμβρίου του 1821 η Τριπολιτσά αλώθηκε τελικά από τους Έλληνες πολιορκητές της. Επρόκειτο για τη μεγαλύτερη έως τότε στρατιωτική επιτυχία των επαναστατών, γεγονός όχι μόνο συμβολικής αλλά και στρατηγικής σημασίας, αφού η πόλη αποτελούσε νευραλγικό διοικητικό κέντρο της Πελοποννήσου. Η γενικευμένη σφαγή όμως των Τούρκων της πόλης «εστάθη μεγάλη ασπλαχνία» και αμαυρώσε την αίγλη της νίκης. Αποτέλεσε επίσης ένα ακόμα επεισόδιο στην αντιπαράθεση του Υψηλάντη με τους προκρίτους, ενώ προκάλεσε αποτροπιασμό και σε αρκετούς φι-

Ο Κολοκοτρώνης «ηγήθηκε της Επανάστασης στον Μοριά, οργάνωσε και υλοποίησε τις μεγάλες στρατιωτικές επιτυχίες εναντίον των Τούρκων, ενώ, όταν χρειάστηκε, διέσωσε και εγγυήθηκε με το κύρος του την ενότητα των Ελλήνων».

λέλληνες. Παρά την επιθυμία και τις σχετικές οδηγίες του απεσταλμένου της Φιλικής Εταιρείας, τα ελληνικά σώματα προκάλεσαν γενικευμένες βαιοπραγίες. «Το άλογο μου από τα τείχη έως τα σαράγια δεν επάτησε γη» αναφέρει ο Γέρος του Μοριά. Τα πλούσια λάφυρα που φυλάσσονταν στους τουρκικούς οντάδες καθώς και η έκρηξη μίσους απέναντι στους προαιώνιους δυνάστες αποτέλεσαν ισχυρά και επαρκή κίνητρα για τους Έλληνες ενόπλιους.

Οι διαθέσιμες μαρτυρίες καταγράφουν αναλυτικά τα γεγονότα: «Η σφαγή άρχισε εις όλα τα μέρη της πόλεως, το τουφέκι εδούλευε πανταχού και ανηλεώς κατά τρεις

ολοκλήρους ημέρας εσκοτώνοντο πάσης ηλικίας άνθρωποι άνδρες, γυναίκες, παιδιά ανήλικα. Οι Έλληνες εδώ εξεδικήθησαν δι' όσα τόσους χρόνους είχαμεν πάθει από τους τυράννους μας. Πολλοί δε Τούρκοι όπου εκλείσθησαν εις τα σπήτια των επροτίμησαν και εκάψαν μέσα εις αυτά με ταις οικογενείαις των παρά να παραδοθούν εις τους δούλους των» σημειώνει ο Φωτάκος, ενώ ο Κολοκοτρώνης συμπληρώνει: «Επειτα από δέκα ημέρας εβγήκαν όλοι οι Έλληνες με τα λάφυρα και επήγαν εις ταις επαρχίαις τους σκλάβους, σκλάβαις». Για «σκηνές φρίκης» κάνει λόγο και ο Βουτιές, τις οποίες όμως «κάθε πολέμιός τις μπορεί

να τις φανταστή όταν αναλογιστή μια πόλη που κυριεύεται με επίθεση από στρατό απειθάρκτο, που τον εξεγείρουν τα πάθη εκείνα που οδηγούν τους ανθρώπους στις μεγαλύτερες βαιοπραγίες, τα μίση, τα πολεμικά και τα θρησκευτικά». Για την κατανόηση των όσων είχαν συντελεστεί στην Τριπολιτσά άκρως διαφωτιστική είναι η περιγραφή που διασώζει ο Μακεδόντας Νικόλαος Κασσμούλης, ο οποίος βρέθηκε εκεί λίγο μετά την άλωση, σταλμένος από τον Εμμανουήλ Παππά για να αναζητήσει βοήθεια. Οι χωριάτες, γράφει ο Κασσμούλης, έβγαζαν από την Τριπολιτσά φορτωμένοι με λάφυρα. «Σίδηρα,

στάμναις, παλαιστζούκαλα, παλαισαργαλειούς, πηθάρια, παραστάτας από παράθυρα κουβαλούσαν και ο δρόμος δεν άδειαζεν (...) Πλησιάζαντες εις την πόρταν του φρουρίου ειδον έως 10 σωρούς Τούρκους φονευμένους, μαύρους, άσπρους, κάθε είδους (...) εις τον δρόμον διαβαίνοντες, έβλεπα εις τα παράθυρα των σπιτιών σημαίας ζωγραφισμένας με Αγίους Γεωργίους, με Παναγίας, με Σταυρούς, μ' Αγίους Δημητρίους, μ' Αγίους Νικολάους, κατά την δόξαν του κάθε οπλαρχηγού των Ελλήνων, και πετρωμέναις ταις πόρταις φυλάττων ο καθείς τα λάφυρα να μην έμβουν άλλοι και τα κυριεύσουν». «Η άλωση της Τριπολιτσάς υπήρξε το θεμέλιον και το ύψιστον κραταίωμα της επαναστάσεως. Εκ του λαφυραγωγηθέντος πλουσίου υλικού ώπλισαν οι αρχηγοί τας ακολουθίας των, και οι χωρικοί, αποβάλλοντες τας σφενδόνας, τας ράβδους και τας μαχαίρας, ήρπασαν τα πυροβόλα» παρατηρούσε ο Μέντελσον Μπαρτόλντι. Την άλωση της Τριπολιτσάς ακολούθησε η πολιορκία και άλλων ισχυρών κάστρων της περιοχής, όπως του Ναυπλίου και του Ακροκορινθίου. Προκειμένου όμως να μην επαναληφθούν τα θλιβερά γεγονότα της Τριπολιτσάς, ο Υψηλάντης επέβλεψε ο ίδιος την παράδοση της Κορίνθου, δίνοντας προσωπικά εγγυήσεις για την ασφαλή αναχώρηση του τουρκικού πληθυσμού της πόλης. Ωστόσο, όταν στις 14 Ιανουαρίου του 1822 αναχώρησαν οι Τούρκοι της Κορίνθου από την πόλη, η αδιαθεσία του Υψηλάντη επέτρεψε σε ομάδες Ελλήνων ενόπλων να εξοντώσουν αρκετούς από αυτούς...

Breakfast
ME ΤΟΝ ANTHONY 642 ΚΑΙ ΤΗΝ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 06:00-10:00

epic
Great network. Great value.

LISTEN LIVE
www.mydeejay.com.cy

ΑΝΔΡΕΑΣ ΤΣΕΛΕΠΟΣ
ΝΙΟΒΗ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΡΑΟΥΖΟΣ

ΕΥΡΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

HAROLD PINTER
Βραβείο Laurence Olivier Καλύτερου Έργου

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ-ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ
ΒΑΡΝΑΒΑΣ ΚΥΡΙΑΖΗΣ

Σκηνικά-Κοστούμια Γιώργος Γιάννου
Μουσική Γιώργος Κολιάς
Φωτισμοί Σταύρος Τάρταρης

ΠΡΕΜΙΕΡΑ 4 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2020
Λεβέντειος Πινακοθήκη

Λευκωσία: κάθε Τρίτη, Τετάρτη και Πέμπτη
Λεμεσός: 1 Δεκεμβρίου 2020, Θέατρο Ριάλτο (rialto.com.cy)
Πάφος: 2 Δεκεμβρίου 2020, Μαρκίδειο Δημοτικό Θέατρο
Έναρξη παραστάσεων: 8.30 μ.μ.

Tickethour.com.cy
7777 7040
ΚΑΙ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

ΧΟΡΗΓΟΙ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ALPHA SQUARE
alphasquare.com.cy

Εγκλωβισμένη στον εφιάλτη του πολέμου

Ενα ατμοσφαιρικό θρίλερ εστιασμένο
στα ψυχικά τραύματα των επιζώντων

Το μυστικό μας ★★½
ΔΡΑΜΑ (2020)
Σκηνοθεσία: Γιούβαλ Αντλερ
Ερμηνείες: Νούμι Ραπάς,
Τζόελ Κίναμαν, Κρις Μεσάινα

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Μια ιστορία εμπνευσμένη από την επαύριον του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και τις πληγές, σωματικές και ψυχικές, που άφησε σε εκατομμύρια ανθρώπους, αφηγείται το φιλμ που σκηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην ερμηνεία της πάντα θετικής Νούμι Ραπάς.

Η Σουδηή ηθοποιός υποδύεται τη Μάγια, μια γυναίκα από τη Ρουμανία, η οποία χτίζει μια καινούργια ζωή με τον σύζυγο και τον μικρό γιο της στα αμερικανικά προάστια της δεκαετίας του 1950. Κάποια μέρα, ωστόσο, συναντά τον Τόμας, ο οποίος της ξυπνάει τρομακτικές μνήμες από τον πόλεμο που έζησε στην Ευρώπη, και πλέον η εκδίκηση της γίνεται έμμονη ιδέα.

Το φιλμ χειρίζεται αρκετά έξυπνα την αμφιβολία του θεατή, την οποία το ίδιο φροντίζει να καλλιεργήσει εξαρχής. Η τραυματισμένη ψυχικά Μάγια βλέπει αποσπασματικούς εφιάλτες με όσα έχουν περάσει εκείνη και η οικογένειά της στον πόλεμο, ωστόσο δεν είναι απόλυτα σίγουρη πως ο αλλαγμένος άνδρας που βλέπει μπροστά της να συστήνεται ως φιλήσυχος Ελβετός είναι στην πραγματικότητα ο βασανιστής της.

Ακόμη περισσότερες αμφιβολίες έχει ο σύζυγός της, ο οποίος μπαίνει επίσης σταδιακά στο παιχνίδι της αναγνώρισης. Οι τρεις τους θα σχηματίσουν έναν σφιχτό

πυρήνα, μέσα στον οποίο ξετυλιγονται όλο το δράμα και οι αντίρροπες δυναμικές της υπόθεσης. Στο επίκεντρο φυσικά παραμένει πάντα η Μάγια, ενισχυμένη από τον ιδιαίτερο ερμηνευτικό χαρακτήρα της Ραπάς.

Από εκεί και έπειτα, το φιλμ έχει πολλές και διαφορετικές προεκτάσεις, οι περισσότερες από τις οποίες πάντως δεν εξερευνώνται σε βάθος. Μπορεί ένα έγκλημα να δικαιολογήσει ένα άλλο έγκλημα; Πώς μπορεί κάποιος να πάρει μια απόφαση ζωής ή θανάτου; Αλλάζει θεμελιωδώς ένας άνθρωπος με το πέρασμα των χρόνων; Όλα αυτά τα ερωτήματα περνούν μπροστά από τον φακό καθώς το θρίλερ κορυφώνεται κλιμακωτά προς ένα μάλλον απροσδόκητο φινάλε. Ο παραγωγός της ταινίας, Λορέντσο ντι Μποναβεντούρα, περιγράφει τη ραχοκοκαλιά της ως εξής: «Αυτή είναι μία ιστορία για τον τρόπο εκείνης της εποχής, που δεν γνωρίζουμε απόλυτα σήμερα. Θέτει σημαντικά ερωτήματα και δεν προσπαθεί να τα απαντήσει την ίδια στιγμή».

Αντιθέτως, ενθαρρύνει το κοινό να ρωτήσει τους εαυτούς τους τι θα έκαναν στη θέση των τριών βασικών προσώπων. Πρόκειται για μια κατάσταση που ο φόνος μπορεί να δικαιολογηθεί; Πώς μπορείς να είσαι σίγουρος; Ο καθένας από τους χαρακτήρες ξεκινά από ένα σημείο και καταλήγει σε ένα εντελώς διαφορετικό από το αρχικό». Όσο για την πρωταγωνίστρια, προσθέτει: «Η Νούμι έχει πάθος σε οτιδήποτε κάνει. Ως ηθοποιός, μπορεί να είναι και ευάλωτη αλλά και άτρωτη. Η συνεισφορά της στον ρόλο είναι μεγαλειώδης».

Η Σουδηή Νούμι Ραπάς υποδύεται τη Μάγια, μια Ρουμάνη, η οποία χτίζει μια καινούργια ζωή στα αμερικανικά προάστια της δεκαετίας του 1950. Κάποια μέρα, ωστόσο, συναντά τον Τόμας, ο οποίος της ξυπνάει μνήμες από τον πόλεμο που έζησε στην Ευρώπη, και πλέον η εκδίκηση της γίνεται έμμονη ιδέα.

HOME CINEMA

Δυστοπικό θρίλερ με «προφητικό» σενάριο

Επάνω, ο αριστουργηματικός «Ψυχρός πόλεμος» του Πάβελ Παβλικόφσκι που προβάλλεται από το Cínobro. Κάτω, σκηνή από τη σειρά του Netflix «Προς τη λήμνη».

Ψυχρός πόλεμος ★★★★★

ΔΡΑΜΑ (2018)
Σκηνοθεσία: Πάβελ Παβλικόφσκι
Ερμηνείες: Γιοάνα Κούλιγκ, Τόμας Κοτ, Μπόρις Ζικ

Από τα φρέσκα της πλατφόρμας του Cínobro, αυτή την εβδομάδα ξεχωρίζουμε την κορυφαία μέχρι σήμερα δουλειά του Πάβελ Παβλικόφσκι και μία από τις καλύτερες ευρωπαϊκές ταινίες των τελευταίων ετών. Στη ρημαγμένη Πολωνία του 1949, ο καλλιεργημένος πανίστας Βίκτορ θα προσληφθεί από κάποια κρατική υπηρεσία, η οποία σχεδιάζει την ανάδειξη του λαϊκού πολιτισμού και των μουσικών-χορευτικών παραδόσεων της χώρας. Εκεί θα γνωρίσει και θα ερωτευθεί τη Ζούλα, μια όμορφη και φιλόδοξη χωριατοπούλα, η οποία ξεχωρίζει με το ταλέντο της. Οι δυο τους θα γίνουν παθιασμένοι εραστές, όμως όταν εκείνος περνάει το σύνορο του Βερολίνου και φεύγει για τη Δύση, αυτή αρνείται να ακολουθήσει. Από εκεί και έπειτα ξεκινά ένα χρονικό 15 ετών με αποσπασματικές συναντήσεις στο Παρίσι, στη Γιουγκοσλαβία και ξανά στην Πολωνία για ένα ζευγάρι, που, αν και αταίριαστο, διατηρεί έναν πανίσχυρο δεσμό.

Ο Παβλικόφσκι χρησιμοποιεί ξανά την αριστουργηματική ασπρόμαυρη εικονοποιία της «Ida» για να βάλει στο επίκεντρο μια ιστορία αγάπης, η οποία αυτομάτως αποφορτίζει το κοινωνικο-πολιτικό υπόβαθρο. Και αυτό είναι θετικό. Κάπως έτσι επιτυγχάνει να φτιάξει ένα ρομάντζο που λειτουργεί ταυτόχρονα και ως αλληγορία, την οποία άλλωστε υποδηλώνει και ο τίτλος. Η Ανατολή και η Δύση δεν ταυτίζονται με την ευτυχία ή τη δυστυχία, αποτελούν απλώς τους δύο πόλους ενός κόσμου, ο οποίος φαντάζει παράλογος όταν βγαίνει έξω από τα όρια του έρωτα των πρωταγωνιστών.

Προς τη λήμνη ΘΡΙΛΕΡ (2019)

Σκηνοθεσία: Πάβελ Κοστομάροφ
Ερμηνείες: Κίριλ Κάρο, Μαριάννα Σπίβακ, Αλεξάντρ Ρόμπακ

Το Netflix συνεχίζει να μας φέρνει αξιόλογες σειρές από όλον τον κόσμο, οι οποίες, αν και ακολουθούν σε μεγάλο βαθμό τη «συνταγή» της διαδίκτυακής πλατφόρμας, έχουν και τα δικά τους ιδιαίτερα εθνικά χαρακτηριστικά. Μια τέτοια είναι

και το ρωσικό «Προς τη λήμνη», ένα κλασικό δυστοπικό θρίλερ, το οποίο θα μπορούσε να πάρει και την ταμπέλα του «προφητικού» μιας και η παραγωγή του ολοκληρώθηκε πριν από την πανδημία. Στη χειμωνιάτικη Μόσχα, μια τρομερή επιδημία που καταστρέφει το αναπνευστικό σύστημα μέσα σε μερικές ημέρες ξεσπάει και σύντομα επικρατεί πανικός. Καθώς ο στρατός αναλαμβάνει την τήρηση της τάξης και την καραντίνα, μια μικρή ομάδα ανθρώπων καταφέρνει να ξεφύγει, ξεκινώντας το ταξίδι για ένα μυστικό καταφύγιο κάπου στην απέραντη ρωσική στέππα. Μια σειρά από ετερόκλητους ήρωες μαζί με την ατμοσφαιρική φωτογραφία, που μας βάζει για τα καλά στο παγωμένο τοπίο, δημιουργούν ένα συναρπαστικό θρίλερ στα πρότυπα του «The Walking Dead»· απλώς εδώ, ακριβώς επειδή δεν έχουμε να κάνουμε με ζόμπι, διεναι εξαρχής περισσότερη έμφαση στο ανθρώπινο-κοινωνικό κομμάτι και στις σχέσεις μεταξύ των πρωταγωνιστών. Αξίζει να σημειωθεί πως τα περισσότερα γυρίσματα της σειράς έγιναν στη ρωσική εξοχή, σε θερμοκρασίες κάτω των -20 βαθμών Κελσίου.

PIK1

THΛ.: 22862000

21.30 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία Λειτουργία
10.00 Καμώματα τζι αρώματα
Κωμική σειρά εποχής.
11.00 Γυναίκα - (Ε)
Μίνι ντοκιμαντέρ.
11.30 Χρονογράφηση, III
Μίνι ντοκιμαντέρ.
12.00 Η ζωή μας ένα τραγούδι
Μουσική εκπομπή με τη Γωγώ Βασιλάκη.
13.30 Αμύνεσθαι περί πάσης
Θεματική εκπομπή.
14.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
14.15 Επιστήμη και κοινωνία (Ε)
Θεματική εκπομπή.
15.30 Travel Diary
Ταξιδιωτικές ταινίες μικρού μήκους. «Ναύπλιο».
16.00 Σε προσκυνώ γλώσσα
Θεματική εκπομπή.
17.00 Αφρικές ήρωες
Ιστορίες ανθρώπων που ξεχώρισαν.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.20 Το μυστικό της πεταλούδας
Τηλεταινία.
19.20 Λούνα Παρκ
Κωμική σειρά.
19.55 Σαν σήμερα με το PIK
Μίνι ντοκιμαντέρ.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.00 Αθλητική Κυριακή
21.30 Παραδοσιακή βραδιά
Ψυχαγωγική εκπομπή με την Άντρη Καραντώνη.
23.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
23.05 Σαν σήμερα με το PIK (Ε)
23.10 Αφρικές ήρωες (Ε)
00.00 EU4U (Ε)
01.00 Σε προσκυνώ γλώσσα (Ε)
02.00 Συνέχεια επαναλήψεων.

PIK2

THΛ.: 22862000

21.30 The Zookeeper's Wife
07.30 Το όνειρο του ακιάχτρου
Παιδική παράσταση.
09.00 Παιδική ζώνη
α. Μάγια η μέλισσα
β. Το θαυμαστό ταξίδι του Νίκι Χόλγκερσον γ. Ο μικρός Χνουδωτός
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
Παιδικό πρόγραμμα.
11.30 Παιδική ζώνη
15.30 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
Παιδικό πρόγραμμα.
16.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
Κωμική σειρά.
16.25 Φύρδην Μιγδόν - (Ε)
Κωμική σειρά.
16.45 Μοιραία φρεγγάρια
Δραματική σειρά.
17.50 Κοίτα με στα μάτια - (Ε)
Δραματική σειρά.
18.00 Συνεδρίαση του
Κεντρικού Συμβουλίου
Κινήματος Αλληλεγγύης
19.00 Μαζί/Birlikte - (Ε)
19.40 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)**
19.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)**
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
21.05 Travel Diary - (Ε)
Ταξιδιωτική σειρά ταινιών μικρού μήκους.
21.30 The Zookeeper's Wife
Βιογραφική ταινία, με τους Τζέσικα Τσάστεϊν, Γιόχαν Χέλντεμπερχ, κ.ά.
23.30 ArtCafe, IV - (Ε)
Πολιτιστική εκπομπή με τη Μαρίνα Μαλένη.
00.30 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Ε)**
01.00 Μανώλης και Κατίνα - (Ε)
01.15 Φύρδην Μιγδόν - (Ε)

ALPHA

THΛ.: 22212400

21.20 Εφιάλτης στην κουζίνα
06.00 Η κουζίνα της μαμάς (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής.
06.30 Deal (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
07.15 24 ώρες (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.
08.15 Έλα στη θέση μου - (Ε)
Κωμική σειρά.
09.30 Εύκολο και σπιτικό
Εκπομπή μαγειρικής, με την Αθηνά Λοϊζίδου.
10.00 Σ/Κ με τον Μάνεση
Ενημερωτική εκπομπή, με τον Νίκο Μάνεση.
13.00 Οικονομικές ιστορίες
Κοινωνική σειρά.
13.45 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα
Κωμική σειρά.
14.30 Λούης Night Show (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
16.00 Κάμπινγκ - (Ε)
Κωμική σειρά.
16.45 Έλα στη θέση μου, V
Κωμική σειρά.
17.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.00 Έλα στη θέση μου, V
(Συνέχεια)
18.40 Αστέρια στην άμμο
Δραματική σειρά.
19.30 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα
Κωμική σειρά.
20.20 **ALPHA NEWS**
21.20 Εφιάλτης στην κουζίνα
Μαγειρικό ριάλιτι με τον Έκτορα Μπισρίνη.
22.15 Κάριμα
Κοινωνική σειρά.
23.15 Δώσε βάση - (Ε)
01.00 The Bachelor - (Ε)
03.00 The Chase - (Ε)
03.30 Σ/Κ με τον Μάνεση - (Ε)

ANT1

THΛ.: 22200200

21.20 Hercules
05.40 Στρίβειν διά
του αρραβώνος (Ε)
Κωμική σειρά.
06.30 40 κύματα (Ε)
Ελληνική σειρά.
08.00 Δείξε μου τον φίλο σου
Κωμική σειρά.
09.30 Ταξί (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
10.20 Πρώτη σταγόνα (Ε)
Κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα
Θεματική εκπομπή.
12.50 Ενώπιος Ενωπίω
Εκπομπή με τον Νίκο Χατζηνικολάου.
14.15 Ήλιος (Ε)
Δραματική σειρά.
16.00 Casa De Mikel, II (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
17.20 Το καφέ της Χαράς (Ε)
Κωμική σειρά.
18.00 **Τα νέα του ANT1 σε 10΄**
18.10 Συνέχεια της σειράς
18.30 La Pasta Romilúri - (Ε)
Κυριακή σειρά.
19.30 Ταξί
Τηλεπαιχνίδι, με τον Αλέξανδρο Τσουβέλα.
20.20 **Τα νέα του ANT1**
21.20 Ηρακλής (Hercules)
Περιπέτεια δράσης, με τους Ντούεϊν Τζόνσον, Ίαν Μακ Σέιν, κ.ά.
23.15 Χιούστον το λύσαμε
Σατιρική εκπομπή.
00.50 7 ζωές - (Ε)
Ελληνική σειρά.
01.40 Ευτυχισμένες μέρες (Ε)
02.30 Η Πρόβα του νυφικού (Ε)
04.20 Αδελφές ψυχές - (Ε)

OMEGA

THΛ.: 22477777

22.00 I Am Legend
05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει
Ενημερωτική εκπομπή, με τη Φαίη Μαυραγάνη.
09.45 Έλα χαμογέλα
Ψυχαγωγική εκπομπή, με τη Σίσσυ Χριστίδου.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
15.00 Επιπλοκουρευμένες (Ε)
Μαγειρικό show με τον Σταύρο Γεωργίου.
16.00 Greece's Next
Top Model 3 - (Ε)
Διαγωνισμός ομορφιάς.
18.00 **OMEGA NEWS**
18.10 My Greece
Γαστρονομικό οδοιπορικό με τη Δέσποινα Βανδή.
19.10 Γράμμα για σένα - (Ε)
Κοινωνική εκπομπή με τη Βίκυ Χατζηβασιλείου.
20.10 **OMEGA NEWS**
21.15 Joker
Τηλεπαιχνίδι με τον Αλέξη Γεωργιάδη.
22.00 I Am Legend
Δράμα επιστημονικής φαντασίας, με τους Γουίλ Σμιθ, Άλις Μπράγκα, κ.ά.
23.40 Fars Attack - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
00.45 Έλα χαμογέλα - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή, με τη Σίσσυ Χριστίδου.
03.30 Η μαμά λείπει ταξίδι
για δουλειές - (Ε)
Κωμική σειρά.
04.30 The Booth - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
05.30 DanSing Junior - (Ε)
Παιδικό talent show.

ΣΙΓΜΑ

THΛ.: 22580100

21.15 The Voice of Greece
05.30 Οι Αδιάφοροι - (Ε)
Κωμική σειρά.
06.00 Παντρεμένοι κι οι δυο (Ε)
Κωμική σειρά.
06.30 Τα χρυσόψαρα - (Ε)
Κωμική σειρά.
07.00 Love it - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
08.30 Καλό μεσημεράκι - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
10.15 Dot.
Ψυχαγωγική εκπομπή με τη Νάνου Ζαμπέτογλου και το θανάση Αναγνωστόπουλο.
11.15 Χωρίς περσιτροφές - (Ε)
Πολιτική εκπομπή.
13.00 Βουράτε γεπόντοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
13.40 Ζωή ποδήλατο - (Ε)
Κωμική σειρά.
14.40 Όρα για φραγκό - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής, με την Αργυρώ Μπαρμπαρίου.
15.50 My Style Rocks Gala
Διαγωνισμός μόδας.
18.00 **Γεγονότα σε συντομία**
18.10 My Style Rocks Gala
18.50 The Voice of Greece - (Ε)
Μουσικός διαγωνισμός.
20.20 **Τομές στα γεγονότα**
21.15 The Voice of Greece
Μουσικός διαγωνισμός.
00.20 **Γεγονότα σε τίτλους**
00.30 My Style Rocks Gala - (Ε)
Διαγωνισμός μόδας.
03.20 Velvet - (Ε)
Σειρά εποχής.
04.40 Καταγίδα - (Ε)

CAPITAL

THΛ.: 25577577

07.00 Τηλεαγορά
08.00 Ο μαγικός κρύσταλλος
09.40 Τηλεαγορά
10.20 Σταχτοπούτα
12.00 Τηλεαγορά
12.30 Θύελλα σε παιδική καρδιά
14.00 Τηλεαγορά
15.30 Μια Κατέρνα μια ζωή
17.00 Τηλεαγορά
19.10 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία
01.25 Death Train

TV PLUS

THΛ.: 22259000

06.30 Παιδική ζώνη
07.25 Πινόκιο
08.20 Παιδικές σειρές
09.35 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
13.00 ANNITA κοίτα
Τηλεαγορά
16.35 Αόρατος φρακός
18.30 Ταξίδι γεύσεων, III - (Ε)
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νέοι - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, III
22.30 Ξένη ταινία
00.25 Ξένη ταινία

THT

THΛ.: 22270745

07.55 Ξυπνάμε αλλιώς
08.00 Comedy Club
Ψυχαγωγική εκπομπή.
12.00 Comedy Woman
Ψυχαγωγική εκπομπή.
13.00 Comedy Club
Ψυχαγωγική εκπομπή.
18.00 Patriot - Κωμική σειρά.
20.00 Κάποτε στη Ρωσία
Ψυχαγωγική εκπομπή.
23.00 Stand Up
Ψυχαγωγική εκπομπή.
00.00 Haters
Κωμική εκπομπή.
01.00 Σπίτι 2
Reality Show.
03.00 THT Best

MOVIES BEST

21.00 Official Secrets
07.15 Here Comes The Grump
09.00 Human Affairs
10.30 Deutschland 86
12.30 Chronicles Of Narnia: Prince Caspian
15.05 Amoureux De Ma Femme
16.45 A Boy Called Sailboat
18.30 The Clinton Affair
21.00 Official Secrets
23.00 Lizzie
00.45 Chronicles Of Narnia: Prince Caspian

GREEK CINEMA

22.00 Το δόλωμα
06.00 Όλα αγάπη μου
07.30 Να πεθερώς...
Να μάλαμα!
08.40 Η Μαρία της σιωπής
10.05 Το αρσάκι
11.50 Υπάρχει και φιλότιμο
13.30 Πρόσωπα λησμονημένα
15.05 Το στραβόδωλο
16.45 Ο θησαυρός του μακαρίτη
18.25 Κατάχρησις εξουσίας
20.20 Ο γόνις
22.00 Το δόλωμα
23.45 Αλαλούμ
01.10 Η δασατζού
02.45 Βοήθεια...
με παντρεύουνε

Με συστατικά τη μνήμη και τη φαντασία

Στην «Κ» μιλάνε οι Μαρίνα Κατσαρή, Βαγγέλης Γέττος και Παναγιώτης Λάρκου, συντελεστές της παράσταση «1η φορά χιόνι»

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Το έχω γράψει και άλλοτε, όταν οι παρέες αποφασίζουν να δουλέψουν πάνω σε μια οποιαδήποτε ιδέα ό,τι και να γίνει το αποτέλεσμα είναι ένα, η ευτυχία της συνεργασίας. Αυτή τη φορά, όπως γράφουν και στο δελτίο Τύπου τους ο σκηνοθέτης Παναγιώτης Λάρκου τζιαι ο Βαγγέλης Γέττος έξυσαν τα μολύβια τους τζιαι έγραψαν μιαν ιστορία αληθινή, την παράσταση «1η φορά χιόνι», που είναι βασισμένη στον πρωτότυπο μονόλογο του Βαγγέλη Γέττου. Επί σκηνής θα είναι η αφηγήτρια Μαρίνα Κατσαρή, η οποία θα αφηγηθεί με τον δικό της τρόπο και υπό τις σκηνοθετικές οδηγίες του Λάρκου μια ιστορία που ξεκινάει το 1957 σε ένα χωριό της Μόρφου και τελειώνει το 1989 σε ένα αεροδρόμιο του Ομάν. Ουσιαστικά είναι η ιστορία μιας γυναίκας που είδε για πρώτη φορά στη ζωή της χιόνι. Στην «Κ» μίλησαν οι τρεις συντελεστές της παράστασης, η Μαρίνα Κατσαρή, ο Βαγγέλης Γέττος και ο Παναγιώτης Λάρκου, με τον καθένα τους να βάζει το λιθαράκι του στην ιστορία και στο τέλος το πραγματικό να συνυφαινεται με το φανταστικό και η δουλειά να είναι αποτέλεσμα μνήμης, ενσυναίσθησης και φαντασίας.

Η ιστορία ξεκινάει το 1957 σε ένα χωριό της Μόρφου και τελειώνει το 1989 σε ένα αεροδρόμιο του Ομάν, με τη Μαρίνα Κατσαρή επί σκηνής, σε σκηνοθεσία Βαγγέλη Γέττου.

ΜΑΡΙΝΑ ΚΑΤΣΑΡΗ

—Κατ' αρχάς, Μαρίνα, να πούμε περί τίνος πρόκειται;

—Μιλάμε για την ιστορία ενός κοριτσιού που γίνεται γυναίκα και συνεχίζει να προσπαθεί κόντρα σε συντριπτικά γεγονότα. Η ιστορία ξεκινά το 1957 στο Αργάκι της Μόρφου, γλιτώνει από τον πόλεμο, πάει στην Αθήνα με ένα από τα πλοία που μετέφεραν τα τότε ασυνόδευτα προσφυγόπουλα, επιστρέφει και τελειώνει το 1989 σε ένα αεροδρόμιο του Ομάν. Είναι η ιστορία της μητέρας μου, της Μαρίας, όπως καταγράφηκε μετά από μία 10ωρη συνέντευξη, όπως μεταπλάστηκε σε έναν πρωτότυπο μονόλογο από τον Βαγγέλη Γέττο, όπως διασκευάστηκε και σκηνοθετήθηκε από τον Παναγιώτη

“

«Η δουλειά μου είναι να διαχειριστώ δημιουργικά αυτόν τον επηρεασμό και να ανέβω στη σκηνή για να υποβάλω σκέψεις και συναισθήματα. Όχι να τα επιβάλω»

Λάρκου και όπως θα ερμηνευθεί από εμένα επί σκηνής. Μία ιστορία που, περνώντας μέσα από το κόσκινο της φαντασίας τριών ανθρώπων, γίνεται ακόμα πιο αληθινή μέχρι να φτάσει στον θεατή, αποδιδόμενη στη φυσική της γλώσσα, την κυπριακή διάλεκτο.

—Πώς μπλέκεται η αφήγηση της πραγματικότητας με τα φανταστικά στοιχεία;

—Αρμονικά και φυσικά. Σκέψου η ιστορία μιας γυναίκας σαν τη Μαρία από το Αργάκι να έφτανε στα αφτιά σου μέσα από τρεις αλληπάλλινες αφηγήσεις. Δεν μπορεί, ο καθένας θα τόνιζε διαφορετικά τα σημεία που τον κέντρισαν περισσότερο. Αυτό προσθέτει η φαντασία: τονισμούς. Π.χ. τον διάλογο του πατέρα μου με τον παππού μου, καθώς ο πρώτος παρακολουθεί με τη κιάλια τη μαμά μου, δεν τον έχει ακούσει κανείς μας. Εδώ έρχεται το φανταστικό και προσπαθεί να μαντέψει τι λέχθηκε μεταξύ των δύο ανδρών.

—Αυτή η προσφυγική παράδοση και καταβολή σε έχει επηρεάσει;

—Όσο κι αν με έχει επηρεάσει —είναι οι ιστορίες που άκουγα απ' όταν γεννήθηκα— η δουλειά μου είναι να διαχειριστώ δημιουργικά αυτόν τον επηρεασμό και να ανέβω στη σκηνή για να υποβάλω σκέψεις και συναισθήματα. Όχι να τα επιβάλω. Αν ήθελα να τα «επιβάλω», θα έπρεπε να γράψω βιβλίο ιστορίας ή λογογραφίας, όχι να συμμετέχω σε μια θεατρική παράσταση.

—Έγινε τελικά δική σου η ιστορία...

—Πολύ σωστά, έγινε. Και ψυχαναλυτικά να το δεις, δεν θα μπορούσα να ταυτιστώ ποτέ με βιώματα που δεν είναι δικά μου. Αλλά, ναι, ήλθα πιο κοντά στο περιεχόμενο της ιστορίας. Όσο και αν στη σκηνή είμαι μια Μαρίνα που υποδύεται ρόλους και αφηγείται την ιστορία, δεν μπορώ να κρύψω ότι γνώρισα καλύτερα τη μητέρα μου, δηλαδή τα «κατασκευαστικά» μου χαρακτηριστικά.

—Πονάει η μνήμη, Μαρίνα;

—Υπάρχουν ευχάριστες και δυσάρεστες αναμνήσεις. Αλλά η δουλειά της μνήμης δεν είναι, δεν πρέπει να είναι, να σε διασκεδάζει ή να σε «ρίχνει». Δουλειά της είναι να σε κάνει καλύτερο άνθρωπο. Αν θες, αυτό είναι που πονάει, γιατί θέλει κόπο.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΛΑΡΚΟΥ

—Πώς ήλθε η ιδέα να κάνετε αυτή την ιστορία;

—Η ιδέα ήταν της Μαρίνας και του Βαγγέλη. Και η οικογενειακή μυθολογία της Μαρίνας μου φάνηκε τόσο συγκινητικά κανονική που θέλησα να γίνω μέρος της. Να γίνω η αναφορά στα επόμενα τραπέζια των Κατσαρέων ως αυτός που πείραζε την ιστορία τους. Και σε καθαρά ιδεολογικό επίπεδο θέλησα να εκμεταλλευτώ την ευκαιρία που μου προσφέρθηκε μέσα από το κείμενο, να μιλήσω μεταξύ άλλων για τη σύγχρονη ιστορία της Κύπρου χωρίς τα αναμενόμενα κλισέ που ταλαιπωρούν την ψυχολογία μας τόσο χρόνια.

—Λέει η ηρωίδα ότι καμιά φορά αν λες μόνο την αλήθεια, δεν σε πιστεύει κανείς. Μα αν βάλεις ψέμα στην αλήθεια δεν τη μολύνεις;

—Αλήθεια λέει. Κοίτα ένα πεντάχρονο στα μάτια και πες του πως δεν υπάρχει Άν Βασίλης και έλα να ξαναμιλήσουμε. Στο δημοτικό είπα σε μια δασκάλα πως η θρησκεία είναι το όπιο του λαού. Μ' έδειρε. Ναι, το ψέμα μολύνει την αλήθεια. Αλλά δεν είμαι ιστορικός, ούτε ιατροδικαστής. Η

“

«Σε καθαρά ιδεολογικό επίπεδο θέλησα να εκμεταλλευτώ την ευκαιρία που μου προσφέρθηκε μέσα από το κείμενο, να μιλήσω μεταξύ άλλων για τη σύγχρονη ιστορία της Κύπρου χωρίς τα αναμενόμενα κλισέ που ταλαιπωρούν την ψυχολογία μας τόσο χρόνια».

καθαρή αλήθεια δεν μου είναι ως εκ τούτου χρήσιμη. Και στην τελική αν πρέπει η αλήθεια να είναι απελπιστικά καθαρή, δεν θα μπορεί κανείς να ξαναπεί «θα σ' αγαπώ για πάντα». Δεν θα το αντέξω αυτό.

—Η συναισθηματική εξάρτηση της Μαρίνας με το θεατρικό υποκείμενο σε δυσκόλεψε;

—Εμένα καθόλου. Αλλά στη σκηνή δεν είμαι εγώ. Η Μαρίνα βγαίνει στη σκηνή και λέει «γεια σας, είμαι η Μαρίνα». Εννοείται πως δεν θα γινόταν να κρατήσει αποστάσεις. Πώς να κρατήσεις απόσταση από τον εαυτό σου; Κατάφερε εντούτοις να ελέγξει τη συ-

γκίνησή της για να μπορέσουν ανεμπόδιστα να συγκινηθούν οι θεατές της και την ευχαριστώ γι' αυτό. Στάθηκε σίγουρα η αφορμή για κάποιες πολύ όμορφες συζητήσεις τις οποίες συνεχίζουμε μέχρι και σήμερα, σχετικά με την ευθύνη μας να είμαστε ειλικρινείς με τον εαυτό μας και με το δικαίωμά μας να αγαπάμε κάποιον άνευ όρων όσα κουσούρια και να έχει.

—Οι προσθήκες σου στο κείμενο ποιες είναι;

—Έλα ντε. Είχα υποσχεθεί στη Μαρίνα πως στη γενική πρόβα κανείς από τους δυο μας δεν θα είναι σίγουρος ποιο κομμάτι ανήκει στην πρωτότυπη ιστορία και ποιο όχι. Νομίζω τα καταφέραμε.

—Τι σημαίνει μνήμη για εσένα;

—«Πλέον δεν μπορώ να ξεχωρίσω τι θυμούμαι που μόνη μου που τζέιν την ημέρα επειδή το έζησα ή τι νομίζω πως θυμούμαι επειδή μου είπαν πως το έζησα! Έν ναιν αστέιο».

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΓΕΤΤΟΣ

—Τι σε παρακίνησε να καταγράψεις την ιστορία της Μαρίας Κατσαρή;

—Η κυρία Μαρία είναι ένας από τους χιλιάδες ανθρώπους αυτού του νησιού που υπέστησαν τις καταστροφικές αποφάσεις κάποιων απομακρυσμένων κέντρων εξουσίας. Δεν το έβαλε κάτω και παρά —ή μάλλον μαζί με— τις σκέψεις της, αποφάσισε ότι υπάρχουν δυο επιλογές: ή η συνέχισή της ή το βάλτωμα. Η Μαρία είναι φορέας της «δημόσιας ιστορίας», της ιστορίας των ανθρώπων και όχι των θεσμών: Η ζωή της δεν είναι μόνο το Κυπριακό παρότι η ζωή της καθορίστηκε από αυτό. Αυτή η παράλληλη πραγματικότητα που οι διεφθαρμένες και διψασμένες για αίμα και χρήμα εξουσίες ουδέποτε έλαβαν υπόψη σε αυτόν τον τόπο με συνωπάσει.

—Γιατί θεωρήσες απαραίτητο να διαφοροποιήσεις την πραγματική αφήγηση;

—Γιατί η Μαρίνα, που είναι η κόρη της Μαρίας τόσο στο έργο όσο και στην πραγματικότητα, είναι άνθρωπος που καμιά φορά δεν είναι σίγουρη αν έζησε πράγματα, αν τα έχει ακούσει ή αν τα φαντάζεται. Δεν είχα σκοπό να γράψω ένα βιογραφικό έργο, αλλά ένα έργο που μιλάει για τον βίο. Αν στον πρωτότυπο μονόλογο το ποσοστό των πραγματικών περιστατικών υπερισχύει συντριπτικά, εκείνες οι φανταστικές ακίδες που έβαλα και εγώ και, περισσότερο, ο Παναγιώτης,

είναι νομίζω αυτές που αναδεικνύουν σκέψεις, συναισθήματα, παρορμήσεις που δεν εκφράστηκαν ποτέ. Υπάρχει μια ολόκληρη διαμάχη για αυτό το είδος θεατρικού λόγου, τον επονομαζόμενο και «documentary theatre», που συνοψίζεται στο εξής ερώτημα: έχεις το δικαίωμα μετά από μία 10ωρη συνέντευξη με τη Μαρία να προσθέσεις φανταστικά περιστατικά; Έργο φτιάξαμε, για έναν καθημερινό άνθρωπο. Όχι βιογραφία του Μακαρίου!

—Η αίσθηση του «ξένου», του «Άλλου» νομίζω έχει κυρίαρχη θέση... Ισχύει;

—Η ηρωίδα μας είναι σε μια μόνιμη μετάβαση. Χωροταξική και συναισθηματική. Αν και δεν είχε αυτό που λέμε «μεγάλες προσδοκίες», στερήθηκε πολύ πιο απλά πράγματα που την έκαναν ευτυχισμένη. Κι όταν απέκτησε άλλα

“

«Η ζωή της δεν είναι μόνο το Κυπριακό παρότι η ζωή της καθορίστηκε από αυτό. Αυτή η παράλληλη πραγματικότητα που οι διεφθαρμένες και διψασμένες για αίμα και χρήμα εξουσίες ουδέποτε έλαβαν υπόψη σε αυτόν τον τόπο με συνωπάσει».

στη θέση τους, δεν τα ένωθε δικά της. Χιλιάδες ιστορίες υπάρχουν σαν κι αυτή. Αλλά τις ακούμε μόνο επετειακά. Μόνο όταν υπάρχει κάποια «αφορμή». Λοιπόν, είμαστε μια κοινωνία «Άλλων» που ντρεπόμαστε γι' αυτό που είμαστε. Η Μαρία δεν ντράπηκε. Μας μίλησε. Και μέσα από μία ακόμα ιστορία, ίσως έγινε λίγο περισσότερο Μαρία.

—Η μνήμη πώς λειτουργεί σε σένα;

—Τυραννικά. Και αυτό παλεύω να αντέξω και να μεταμορφώσω: τη μνήμη από έναν κήνοσρα που σου λέει «μν» σε έναν συνοδοιπόρο που σου λέει «αν με χρειαστείς είμαι εδώ».

📍 **«1η φορά χιόνι»**, διασκευή/σκηνοθεσία Παναγιώτης Λάρκου. Επί σκηνής η Μαρίνα Κατσαρή. Παραστάσεις κάθε Παρασκευή και Σάββατο μέχρι τις 14 Νοεμβρίου στις 8:30 μ.μ. στο ίδρυμα Άρτος, Αγ. Ομολογητών 64, Λευκωσία. Κρατήσεις τηλέφωνο 97843347.

must

01/11

ΜΕ ΤΗΝ ΣΗ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΙΩΑΝΝΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

DORM ROOM LIFE

ΣΤΑ ΑΔΥΤΑ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΙΚΩΝ ΕΣΤΙΩΝ